FJALOR KONCEPTUAL

Persisht-shqip

i terminologjisë dhe frazeologjisë së filozofisë, teologjisë dhe logjikës

Përgatitur nën kujdesin e: Dr. Adriatik Derjaj

Titulli: Fjalor konceptual persisht-shqip
i terminologjisë dhe frazeologjisë së
filozofisë, teologjisë dhe logjikës

Përgatitur nën kujdesin e: Dr. Adriatik Derjaj

Grupi i punës: Dr. Adriatik Derjaj
Dr. Ahadollah Gholizadeh Barandagh
Dr. Arben Haxhiymeri
Dr. Shpëtim Doda
Sabrie Feza

Recensentë: Ak. Ferid Muhic
Ak. Fatmir Baçi
Dr. Abdullah Rexhepi

Rradhitja: Ornela Bego

Kompjuterizimi: Sabrie Feza
Fatmir Shutina

ISBN: 978-9928-4314-1-7

Botoi: Fondacioni RUMI

Fondacioni "Rumi"
Adresa: Autostrada Tiranë-Durrës, Fushë Mëzez - Kashar, Tiranë, Shqipëri.
www.fondacionirumi.org
Kontakt e-mail: info@fondacionirumi.org

Fjala e drejtorit të Universitetit Ndërkombëtar "Al-Mustafa"

Gjuha dhe të folurit janë një privilegj i madh për njeriun, sepse me anë të tyre ai shpreh mendimet, shijet, artin, talentin dhe nismat e tij. Aftësia e të folurit, e shprehur përmes artit të gjuhës dhe letërsisë, ka luajtur rol të pashembullt në zhvillimin e njeriut dhe në trashëgiminë e mendimit dhe të përvojave të tij jetike. Larmishmëria dhe pluralizmi gjuhësor, ky fenomen i bukur dhe natyror, është tregues i larmishmërisë njerëzore dhe kulturore. Pas kësaj perdeje shumëngjyrëshe gjuhësh dhe kulturash qëndron një diamant unik dhe një unitet i mistershëm. Gjetja e barasvlerësve mes gjuhëve të ndryshme është në të vërtetë një përpjekje historike për të ndërtuar një urë mes gjuhëve, që njerëzit, me anë të shkëmbimit të mendimeve dhe përvojave, në kontinente dhe në pjesë të ndryshme të botës, të mund të gjejnë rrugën për në thellësinë e detit njerëzor, duke forcuar kështu lidhjet mes kulturave dhe qytetërimeve të popujve të ndryshëm dhe duke krijuar mundësitë për dialog mes popujve, kulturave, qytetërimeve, feve dhe shkollave të ndryshme të mendimit.

Nga ana tjetër, Irani dhe Shqipëria kanë pasur lidhje të hershme dhe të fuqishme jo vetëm historike, por edhe kulturore e gjuhësore. Kjo vepër me vlerë, frut i përpjekjeve të trupit shkencor dhe kulturor të Fondacionit "Rumi", forcon themelet e marrëdhënieve kulturore-shkencore ndërmjet dy popujve dhe dy shteteve dhe shpresojmë se do të mirëpritet dhe do të vlerësohet nga studiuesit dhe specialistët e fushës, duke shërbyer kësisoj si një burim begatie për dy popujt.

A'rafi

Parathënie

Gjuhët ndjekin shpeshherë një rrjedhë zhvillimi të çuditshme dhe plot befasi, aq sa, në jo pak raste, duket sikur është e pavarur prej ligjeve, rregullave dhe veprimtarisë shoqërore, qoftë edhe në rastet kur ligjet, rregullat dhe veprimtaria në fjalë diktohen nga qëndrime politike dhe ideologjike. Një nga shembujt më të spikatur dhe më domethënës të kësaj natyre të rrjedhës së zhvillimit të gjuhëve e vërejmë tek marrëdhëniet që ato ngërthejnë me njëra-tjetrën, madje, shpeshherë me një lehtësi, shtrirje dhe thellësi shumë herë më të madhe sesa marrëdhëniet që arrijnë të ngërthejnë vetë folësit e tyre. Jo vetëm kaq; gjuhët arrijnë deri aty, sa të marrëdhëniesohen me njëra-tjetrën edhe pa praninë e vetë folësve, mend sikur të gëzonin një lloj realiteti dhe gjendjeje pavarësie, duke ndjekur ligjësitë e veta dhe duke jetuar brenda një hapësire marrëdhëniesimesh të ndërsjella që shtratëzohet përtej folësve, duke iu bërë kësisoj jehonë fjalëve që Sokrati na pohon tek *Fedhro*: “Fjala, njëlloj si fara, di si të arrijë në tokën ku mund të lëshojë rrënjë!”. Kështu, për shembull, në anglisht hasim një repertor mjaft të dendur fjalësh latine, mbi 28% e fjalorit, ndërkohë që mes anglishtfolësve dhe latinishtfolësve nuk ka ekzistuar asnjë kontakt i drejtpërdrejtë fizik dhe gjuhësor i fortë dhe i dendur; madje, pjesa më e madhe e huazimeve i përkasin shekujve XVI-XVII. Po e njëjta dukuri përhaset edhe në rastin e termave të greqishtes së periudhës klasike, të cilët i ndeshim në stofin e gjuhëve folësit e të cilave nuk është se kanë patur kontakte fizike dhe gjuhësore të drejtpërdrejta me greqishtfolësit e periudhës klasike.

Pikërisht tek qëmtimi i këtyre rasteve nis edhe puna e një etnolinguisti, i cili nuk mund të mjaftohet kurrsesi vetëm tek konstatimi i dukurisë apo i pashmangshmërisë së saj, por nis të qëmtojë për shkakësitë e vetë dukurisë, duke u ndalur tek natyra dhe, për më tepër, tek tiparet dhe tek klasifikimi i tërë sa sjell një dukuri e këtillë.

Ekzistenca apo mosekzistenca e një kontakti të drejtpërdrejtë fizik dhe gjuhësor ndihmon në përcaktimin jo vetëm të natyrës së marrëdhënies ndërmjet gjuhëve

dhe shkakësive që e mundësuan, por edhe të dinamikës së saj. Për shembull, në rastin e anglishtes amerikane, e vetmja pikë “kontakti” kanë qenë shkrimet dhe veprat e shkruara në latinisht, çka na ndihmon në përcaktimin e dinamikës së marrëdhënies mes dy gjuhëve, sikundërse edhe në klasifikimin e saj sa i përket shkakësive që e mundësuan; shprehimisht këtu, nëse janë marrëdhënie të natyrës filozofike, politike, fetare, poetike, letrare etj.

Pikërisht një kuadri të këtillë i brendashkruhen edhe marrëdhëniet që shqipja ka arritur të ngërthejë me persishten.

Ndryshe nga marrëdhëniet e ngërthyera me turqishten osmane, të diktuara më së shumti prej kontekstit historik, ekonomik, politik dhe shoqëror; ndryshe edhe nga marrëdhëniet e ngërthyera me arabishten, të diktuara nga faktorë fetarë, marrëdhëniet që shqipja arriti të ngërthente me persishten, janë të natyrës pastërtisht kulturore. Ndërsa arabishtja u vinte si gjuha e Librit të Shenjtë të Islamit, persishtja u vinte shqipfolësve si gjuha e arritjeve shkencore, shpirtërore, filozofike, poetike dhe letrare, sikundërse vërejmë të dokumentuar mjaft qartazi tek *Fjalori i orientalizmave në gjuhën shqipe*, e studiuesit dhe gjuhëtarit të njohur Tahir Dizdari.

Në këtë drejtim, tipologjizimi i huazimeve dhe i depërtimeve leksikore arabe dhe perse në shqip na tregon qartazi se, ndërsa në rastin e parë mbizotërojnë termat kur’anorë dhe ata fetarë, në rastin e persishtes mbisundojnë termat shkencorë, filozofikë dhe letrarë; tek e fundit, shkimtazi sikundër vërehet edhe në rastin e turqishtes së periudhës së perandorisë osmane, e cila pati shërbyer deri diku si burimësi e parësishme e huazimeve në fjalë. Dhe pikërisht këto arsye pastërtisht kulturore, shpirtërore, shkencore, filozofike dhe letrare janë tërë sa qëndrojnë në themel të interesit dhe vëmendjes së treguar ndaj persishtes dhe mozaikut të saj mjaft të pasur e të larmishëm kulturologjik, sikundërse shpaloset qartazi në veprat e Naimit, Samiut, Nolit, Hafiz Korçës, Konicës, deri tek Vehxhi Buharaja dhe Tahir Dizdari.

Ky fjalor konceptual persisht-shqip që i ofrohet sot lexuesit, i cili boshtohet rreth zërave që formësojnë repertorin jashtëzakonisht të pasur e të larmishëm të terminologjisë dhe të frazeologjisë së filozofisë, teologjisë e logjikës, për përgatitjen e të cilit u deshën shumë e shumë orë punë, synon, më së pari, që të jetë një nxitës dhe përtëritës i vëmendjes dhe i statusit të dikurshëm të persishtes dhe mozaikut të saj kulturor, vëmendje dhe status që u zbehën në mënyrë mjaft të ndjeshme gjatë viteve të sistemit totalitar, por që prej vitesh tashmë ka filluar që

të rishfaqet si sfinksi nga hiri i tij, falë padyshim dhe veprimtarisë së palodhshme prej vitesh tashmë të Fondacionit Kulturor “Rumi”, nën përkujdesjen e të cilit po vijnë për herë të parë në shqip veprat e kolosëve të mendimit dhe kulturës perse, të tillë si Al-Fārābī, Ibn Sīnā, Al-Ghazzālī, Al-Ṭūsī, Ibn ‘Arabī, Mullā Ṣadrā Shīrāzī etj.

*
* *

Fjalori konceptual persisht-shqip nuk është *shpjegimor*, por *përkthimor*. Si i këtillë, është një vepër që synon t’u vijë në ndihmë *jo* atyre që grishen të studiojnë persisht, por, më së pari, të gjithë atyre të cilët përkthejnë nga gjuha perse në shqip dhe anasjelltas. Ndërkaq, është një “fjalor përkthimor” i cili ngërthen kuptimet teknike, që shprehimisht do të thotë konceptet dhe nuancat e natyrës filozofike, teologjike e logjike, dhe jo kuptimet e gjuhës së përditshme, konceptet dhe kuptimet e natyrës leksikore.

Kështu, për të sjellë disa shembuj, termi “*mujarrad*” vjen nga folja “*tajrīd*”, e cila do të thotë fjalëpërfjalshëm “me qenë i zhveshur”, një kuptim ky i cili na sjell në mendje idenë e diçkaje që është zhveshur, apo një lëvozhge që është hequr apo qëruar nga një frut. Për rrjedhojë, kuptimi leksikor i termit “*mujarrad*” është “i zhveshur”, “i qëruar” etj. Porse, në terminologjinë e fushës së filozofisë, ky term përdoret si i përkundërti i “lëndores”, dhe ajo çfarë kuptohet përmes tij është qenësia e një qenësori i cili nuk ka tiparet dhe karakteristikat e gjësendeve dhe të realiteteve lëndore. Po ashtu, në fushën e filozofisë, përmes këtij termi nuk synohet kurrsesi të tregohet se ajo çfarë më parë ishte lëndore, u nxorr nga kjo gjendje dhe u shfaq “jo-lëndore”. Për filozofët islamë, “lëndorja” nuk është “rrobë” apo “veshje” e “jo-lëndores”, marrëdhëniet mes tyre nuk janë marrëdhëniet e veshjes me të veshurën! Kështu që ky term shenjon statusin dhe gjendjen ontologjike të realitetit të cilit i brendashkruhet predikativisht. Prej këndejmi, kuptimi i tij filozofik nuk është “i zhveshur”, por “jo-lëndor”, “i palëndët”, “jo-trupor”, “i patruptë” etj. Po ashtu, kuptimi leksikor i termit “*taṣawwur*” është “formësoj një pamje”, apo “përvetësoj një formë”, ndërkohë që në terminologjinë e logjicienëve mbart kuptimin e shpërfaqjes së thjeshtë mendore, e cila ka si tipar dallues aftësinë për të shpalosur diçka përtej vetvetes, e tillë si ideja e një gjësendi, apo koncepti i një gjësendi. Apo

termi "*taṣdīq*", kuptimi leksikor i të cilit është "vështroj të vërtetë" dhe "njoh", "pranoj si të mirëqenë", por që në terminologjinë e logjicienëve dhe filozofëve përdoret në dy kuptime të ngjashme: a) një pohim logjik i cili në formën e [tij të] thjeshtë përmbledh në vetvete subjektin, predikatin, dhe gjykimin përbashkues; b) vetë gjykimin si i tillë, i cili është një lëndë e thjeshtë dhe shpalos bindjen e një njeriu në përbashkimin e subjektit me predikatin. Në këtë fjalor konceptual, janë pikërisht këto kuptime që kemi dhënë; për kuptimet leksikore, lexuesi i interesuar mund t'u drejtohet lehtë fjalorëve të tjerë.

Nisur nga kuadri i mësipërm, në këtë fjalor, një vëmendje e veçantë i është kushtuar, nga njëra anë, zgjidhjes së problemit të shumëkuptimësisë përmes përcaktimit të *konstanteve kuptimore*. Ndërsa në fushën e arteve të fjalës shfaqet një vlerë e shtuar, si të rrokësh disa zogj (kuptime) me një gur (fjalë), në fushën e filozofisë, dukuria e shumëkuptimësisë në jo pak raste shndërrohet në burim vështirësish jo të vogla, dhe kjo për aq sa kuptimet e ndryshme të një fjale shpeshherë mund të jenë aq të përafërt me njëri-tjetrin, sa është tejet e vështirë të dallohen. Për shembull, termi "*jabr*", i cili përdoret gjerësisht në persishten e folur, në rrafshin leksikor mbart kuptimin e "riparoj", "korrigjoj një mangësi", "rregulloj eshtrat", "shtrëngoj", "detyroj", apo "vendos nën presion", "trysnoj" etj. Krahas kësaj, ky term përdoret po aq gjerësisht edhe në fushën e shkencave dhe në atë të filozofisë dhe logjikës. Në fushën e shkencave të matematikës, termi "*jabr*" shenjon brenda atë shprehje matematikore në të cilën në vend të numrave përdoren germat (për shembull x, y, z, a, b etj.). Një tjetër kuptim teknik që i brendashkruhet këtij termi, është ai që mbart në fushën e psikologjisë; më konkretisht, shenjon të përkundërtën e vullnetit të lirë. Termi "*jabr*" përdoret me një kuptim të ngjashëm edhe kur shtrohet problemi i "vullnetit të lirë" dhe ai i "determinizmit", të cilët janë pjesë e studimeve në shkencat teologjike. Ndërkaq, krahas këtyre, termi "*jabr*" shenjon kuptime të ndryshme edhe në fushën e etikës, jurispudencës dhe jurispudencës islame (*fikh*).

Pikënisur nga shembujt e mësipërm, në këtë fjalor, problemin e shumëkuptimësisë jemi përpjekur ta zgjidhim përmes përcaktimit të konstanteve kuptimore nën dritën e veprave të filozofëve, teologëve e logjicienëve, pa marrë parasysh fillimisht ndryshimet që mund të vërehen në idetë, pamësitë dhe pikëpamjet e tyre; nga ana tjetër, mbas paraqitjes së "konstanteve kuptimore", kemi dhënë edhe ato njësi kuptimore që përftohen nën dritën e veprave të filozofëve, teologëve e logjicienëve, duke marrë tashmë parasysh ndryshimet që vërehen në pamësitë

dhe pikëpamjet e tyre. Në këtë drejtim, përmes përvetësimit të një metodologjie të këtillë, krahas përkthyesve, ky fjalor synon t'u vijë në ndihmë edhe tërë studiuesve të interesuar ndaj prurjeve të filozofisë, të teologjisë dhe të logjikës së lëvruar nga mendimtarët, filozofët, teologët, logjicienët dhe shkencëtarët persë, për të vërejtur në këtë mënyrë ngjyresa dhe nuanca të cilat mund të ndikojnë jo pak në të kuptuarit dhe të interpretuarit e ideve, mendimit, pamësive dhe pikëpamjeve të këtij apo atij autori. Kjo pjesë e dytë e metodologjisë mbart rëndësi të dyfishtë: nga njëra anë, është e rëndësishme për pëkthyesin, për aq sa i tregon qartazi se, përpara se t'i hyjë sipërmarrjes për të sjellë në shqip një vepër të një filozofi, teologu apo logjicieni, i lipset paraprakisht të njohë në thellësi jo vetëm terminologjinë e fushës, porse edhe dinamikën e saj të brendshme, e cila s'pasqyrohet tjetër përpos se tek ndryshimet dhe thyezimet konceptuale që një term shfaq në mendimin e këtij apo të atij autori. Nga ana tjetër, është e rëndësishme për studiuesit e interesuar ndaj prurjeve të filozofisë, të teologjisë dhe të logjikës së lëvruar nga filozofët, teologët, logjicienët dhe mendimtarët persë, pasi u ofron një repertor të pasur mundësish përsiatjesh analitike dhe përqasjesh hermeneutike që mbart në vetvete terminologjia dhe frazeologjia filozofike. Për t'ua bërë më të lehtë një ngërthim të tillë, shpeshherë, krahas përgjegjëseve të shqipes, në jo pak raste janë dhënë edhe përgjegjëset klasike në gjuhët perëndimore, kryesisht në greqishten klasike dhe latinishten mesjetare.

*

*   *

Gjithnjë kemi menduar e besuar se fjala është shumë më tepër sesa një nyjëtim tingullor apo shenjash grafike; se nyjëtimet tingullore dhe shenjat grafike s'janë përpos se thjesht e rëndomtazi shpërfaqja e jashtme e fjalës, shkimtazi siç është e tillë lëvorja e jashtme e një fruti; a ndoshta një qepe, e cila më tepër sesa shpalos, na fsheh tejdukshmërinë verbuese e marramendëse të thelbit dhe të përbërjes së saj. Më tepër se me çdo sipërmarrje tjetër, një ndjesi e këtillë na ka shoqëruar gjithnjë dhe vazhdimisht gjatë përgatitjes së këtij fjalori, i cili në jo pak çaste i shëmbëllente një përleshjeje trup me trup, – sidomos në ato raste kur na duhej të konsultonim veprat e filozofëve, – jo me një tejdukshmëri të fshehtë, por edhe me një tejdukshmëri që na fshihte duke na u fshehur. *Mysterium lingue!*

Bibliografia

Abdul Mannan Omar, *Dictionary of the Holy Qur'ān*, Noor Foundation International Inc., Detroit 2005.

Abdullah E. Al-Maliki, *A dictionary of Religious Terms*, Islamic University of Imam Muhammad Ibn Saud, Abha 1997.

Abderrazak Bannour, *Dictionnaire de logique pour linguistes*, CILF, Paris 1995.

André Lalande, *Vocabulaire technique et critique de philosophie*, 2 vëll., Press Universitaire de France, Paris 1991.

Cesare Ranzoli, *Dizionario delle scienze filosofiche*, Hoepli, Milano 1963.

Claudia Palladino/Dario Palladino, *Breve dizionario di logica*, Carocci, Roma 2005.

Deeb Al-Khudrawi, *Dictionary of Islamic Terms*, Al-Yamama 2009.

El-Said M. Badawi/Muhammad A. Haleem, *Arabic-English Dictionary of Qur'anic Usage*, Brill, Leiden 2008.

Jawad Qasemi, *A Glossary of the Islamic Terms: Philosophy, Theology and Logic*, Islamic Research Foundation, Mashhad 2007.

Malek Chebel, *Dictionnaire des symboles musulmans*, Albin Michel, Paris 2001.

Mehmet Kanar, *Türkçe-Farsça Sözlük*, Say Yayınları, İstanbul 2008.

Michel Blay, *Grand dictionnaire de la philosophie*, Larousse, Paris 2003.

Mohammad Ali Amir Muezi, *Dictionnaire du Coran*, Robert Laffont, Paris 2007.

Muhammad Ali Akhuli, *A Dictionary of Islamic Terms*, Malaysia 2001.

Muhammad Saeed Sheikh, *Dictionary of Muslim Philosophy*, Institute of Islamic Culture, Lahore 1970.

Muhammad T. Akbari, *A Glossary of the Islamic Technical Terms, Persian–English*, Islamic Research Foundation, Mashhad 2009.

Nicola Abbagnano, *Dizionario di filosofia*, UTET, Torino 2013.

Seyyed Mahmūd Musāvī, *A Glossary of Islamic Philosophy and Theology*, Suhrawardī Research and Publication Center, Teheran 2008.

Simon Blackburn, *Oxford Dictionary of Philosophy*, Oxford University Press, Oxford 2008.

Soheil Afnan, *Philosophical Terminology in Arabic and Persian*, Brill, Leiden 1964.

Stephen F. Brown/Juan C. Flores, *Historical Dictionary of Medieval Philosophy and Theology*, The Scarecrow Press Inc., Plymouth 2007.

Zia Mohavve, *Descriptive Dictionary of Logic Persian-English/English Persian*, Institute for Humanities and Cultural Studies, Teheran 1996.

یهوه (نام خدای یهود)

Yahveh
Jehova

یهوه پرستی

Yahveizëm
Jehovaizëm

Njështi
Njështësi
Njëvetshmëri
Njëvetësi

یگانگی خداوند

Njështia e Allahut
Njëshmëria e Allahut
Njëvetësia e Allahut
Njëvetshmëria e Allahut
Njëqenësia e Allahut
Njëqenëshmëria e Allahut

یگانه

I njëvetshëm
I padytshëm

یگانه انگاری ماتریالیستی

Monizëm materialistik (*viz.* që mbron idenë e njëshmërisë së lëndës)
Monizëm materialist (*viz.* që mbron idenë e njëshmërisë së lëndës)

یگانه پرست

Teist

یگانه پرست – موحّد

یگانه پرستی

Teizëm
Renditje

یگانه سازی

Bashkënjësim
Përnjësim
Rregullim
Vendosje
Ndërlidhje
Përbërje
Bashkëshkrirje
Përbërshmëri
Ndërkallje
Integrim
Sintezë

یونان دوست

Filohelen
Filohelenist

یونان دوستانه

Filohelenik

یونان دوستی

Filohelenizëm

یونان مآبی

Helenizëm

یونانی

Helenik
Helenist

یونانی گری

Helenizëm

یونانی مآبی

Helenizëm

یهود

Hebrenjtë

یهودی

Hebre

یهودیّت

Judaizëm
Hebraizëm

یأس فلسفی

Dëshpërim intelektiv
Dëshpërim mendësor

یبوست

I thatë
Thatësirë

یدالله

Dora e Zotit
Dora e Allahut

یقین

Siguri
Sigurim
Saktësi
Përpikmëri
Bindje
Sigurtësi

یقین مضاعف

Siguri e dyfishtë
Siguri e përforcuar
Siguri e plotë

یقینی

I sigurt
I përcaktuar
I përkufizuar
Përfundimtar

یقینیّات

Të vërtetat e sigurta teoretike
Themelet e sigurta teoretike
Siguritë teoretike

یقینیّات اوّلیّه

Aksiomat e sigurisë
Aksiomat e vërtetësisë
Aksiomat e përpikërisë

یکتاپرست

Monoteist

یکتاپرستی – توحید
یکتایی

Njështì
Njëshmëri
Njëvetësi
Njëvetshmëri
Njëqenësi
Njëqenëshmëri

یکتایی مطلق

Njështì absolute
Njëshmëri absolute
Njëvetësi absolute
Njëvetshmëri absolute
Njëqenësi absolute
Njëqenëshmëri absolute

یک سان

Homogjen
Uniform
I njëformshëm
I njëtrajtshëm

یک سان سازی

Asimilim

یکسانی

Identitet

یگانگی (نیز – وحدت)

Njëshmëri

ی

یادآوری

Kujtesë
Memorie

یافت

Qenie
Qenësi
Qenëshmëri
Ekzistencë

یافته

E dhënë
Datum

یافته ها

Të dhëna
Data

یافته های حسّی

Perceptimet shqisore
Perceptimet e shqisave
Perceptimet përmes shqisave
Perceptimet e përftuara nga shqisat

«یا»ی مانعةالجمع

Ndarje
Shkëputje
Mohimi i alternativës
Largimi i “apo”
Heqja e “ose”

«یا»ی مانعة الخلو

Përfshirje
Ndërlidhje
Përfshirja e alternativës
Përfshirja e “apo”
Përfshirja e “ose”

یأس

Dëshpërim

یأس عقلی

Dëshpërim intelektiv
Dëshpërim mendësor

Lëndë e papërkufizuar
Lëndë e padallushme
Lëndë e papërcaktuar

هیولای نخستین

Lëndë parake
Lëndë e parme
Lëndë e parëhershme
Lëndë e kryehershme

هیولی

Hyle
Materia prima
Lëndë
Materie
Lëndë e parme
Lëndë parake
Lëndë parësore
Materie e parme
Materie parake
Materie parësore

Hiçësi
Pagjësendësì

هیکل

Hapësirë
Tempull

هیکل نورانی

Tempulli i Dritës
Drita e Tempullit

هیولانی

Lëndor
Material
Hyle

هیولا

Hyle
Lëndë
Materie
Lëndë parake
Lëndë e parme
Lëndë e parëhershme
Lëndë e kryehershme

هیولای اولی

Lëndë e parme
Lëndë parake
Lëndë parësore
Materie e parme
Materie parake
Materie parësore
Hyle e parme
Hyle parake
Hyle parësore

هیولای بی شکل

Lëndë e paformësuar
Lëndë e papërcaktueshme
Lëndë e papërkufizuar
Lëndë e padallushme

هیولای ثالث

Lëndë tretësore

هیولای ثانی

Lëndë dytësore
Lëndë e dytë

هیولای جسمانی

Lëndë trupore
Lëndë e trupshme
Lëndë e trupëzuar

هیولا خدا انگاری

Hyloteizëm

هیولای روحانی

Lëndë intelektive
Lëndë mendësore
Lëndë shpirtërore

هیولای طبیعت

Lëndë fizike
Lëndë natyrore

هیولای قریب

Lëndë e përafërt

هیولای کل

Lënda e tërësisë
Lënda e së tërës

هیولای مبهم

Lëndë e papërcaktueshme

Ekzistencë
Ai-shmëri
Identitet
Ipesitas
Vetvetësi
Natyrë

هویّت اتصالی

Identiteti i vijimësisë
Identiteti i pandalshmërisë

هویّت اوّلیّه

Vetvetësia nistore
Vetvetësia e parëhershme
Vervetësia zanafillore
Identiteti nistor
Identiteti i parëhershëm
Identiteti zanafillor

هویّت جوهری

Vetvetësi substanciale
Ipseitas substancialis

هویّت شخصی

Vetvetësi në vetvete

هویّت غیبیّه

Vetvetësi e fshehur
Vetvetësi e munguar
Vervetësi e papranishme
Identitet i fshehur
Identitet i munguar
Identitet i papranishëm

هویّت واحد

Një vetvetësi e vetme

هیأت

Pamje e jashtme
Dukje
Karakteristikë
Konfigurim
Prirje
Formë
Mënyrë e të qenit
Trajtë

هیئت بطلمیوسی

Sistem ptolemaik

هیئت ظلمانی

Formë e errët
Mënyrë e errët
Modalitet i errët

هیئت مبلغان مذهبی

Mision

هیاکل نوریّه

Hapësirat e shndritshme
Tempujt e shndritshëm

هیبت

Frigim
Frikë
Hakmarrje
Ahmarrje

هیچ

Asgjësì
Hiçësi
Pagjësendësì
Zbrazëtì
Zbrazëtirë

هیچی

Asgjësì

همه دان

Pansofik

همه دانی

Pansofizëm

همیشگی

I pavdekshëm
I përjetshëm
Ab aeterno

همیشه حیّ

Vazhdimisht i jetësishëm
Pandërprerësisht i gjallë
Pafundësisht i gjallë

همیشه عالم

Vazhdimisht njohësor
Pandërprerësisht njohësor
Pafundësisht njohësor

همیشه قادر

Vazhdimisht i fuqishëm
Pandërprerësisht i fuqishëm
Pafundësisht i fuqishëm

هنجار

Normë
Rregull

هندسه

Gjeometri

هندسه اقلیدسی

Gjeometri euklidease

هندسه غیر اقلیدسی

Gjeometri jo-euklidease

هندسی

Gjeometrik

هنر مجادله

Polemikë

هوا (از عناصر اربعه)

Ajër (jo vetëm si lëndë, por edhe si një nga katër elementët e parmë/e thjeshtë dhe burimorë/zanafillorë të lëndës)
Erë

هوای نفس

Prirje e shpirtit

هورقلیا

Trup yjor

هوهویّت

Identitet

هوی

Erë e pakontrollueshme

هویّت

Qenie
Njësi
Ent
Entitet
Thelb
Esencë
Qenësi
Qenshmëri

هم توان

I barazvlershëm
I njëvlershëm

هم جوهر

I bashkëthelbësishëm
Bashkësubstancial
Bashkëthelbësor
I njëqenëshëm

هم داستان

I njëzëshëm

هم ذات بودن

Bashkësubstancializim
Bashkëthelbësim
Bashkëqenësim

هم زمان

I njëkohshëm
Bashkëkohor
I bashkëkohshëm

هم زمانی

Njëkohshmëri
Njëkohësi

هم ساز

I qëndrueshëm

هم سازی

Harmoni

هم سنخ

Njëllojshmëri
I të njëjtit lloj

هم معنا

Njëkuptimshmëri
I njëkuptimshëm

همانندی

Përnjësim
Ngjashmëri
Përngjashmëri
Ngjasi
Përngjasi
Përafri

هماهنگی

Koherencë
Përputhshmëri
Përputhje
Përkueshmëri
Përkim
Qëndrueshmëri
Pajtueshmëri
Pajtim
Harmoni

همت

Zjarrmi shpirtërore
Përkushtim shpirtëror
Qëllim
Zell

همگن

Homogjen

هم نهاد

Sintezë

همه خدا انگاری

Panteizëm

هستی شناختی

Ontologjik

هستی شناسی

Ontologji

هفت آسمان

Shtatë qiejtë

هلاکت

Asgjësim
Paqenësim
Shuarje

هلنی

Helenik

هل هو

A i brendashkruhet rastit?

هلیّه

Ose/ose

هلیّه بتیّه

Ose/ose konkret

هلیّه بسیطه

Ose/ose i thjeshtë

هلیّه غیر بتیّه

Ose/ose jo konkret

هلیّه مرکّبه

Ose/ose i përbërë

هم ارزش

I njëvlershëm

هم ارزشی

Njëvlershmëri

همان

Identik
I njënjëjtë

همان گویانه

Tautologjik

همان گویی

Tautologji

هماهنگی پیشین بنیاد

Harmoni e paravendosur
Harmoni e paracaktuar

همبستگی

Bashkëlidhje
Ndërlidhje

همبسته

I ndërlidhur
Bashkëlidhës
Ndërlidhës

همبسته بودن

Bashkëlidh

همتاهای ناهم ارز

Kundërpjesë mospërputhëse
Kundërti të papërkueshme

هستی پس از نیستی

Qenie pas mosqenies

هستی در خود

Qenie në vetvete
Qenësi në vetvete
Qenështmëri në vetvete
Ekzistencë në vetvete

هستی در ذهن

Qenie konceptuale
Qenësi konceptuale
Qenështmëri konceptuale
Ekzistencë konceptuale

هستی لذاته

Qenie për vetveten

هستی محض

Qenie absolute
Qenësi absolute
Qenështmëri absolute
Ekzistencë absolute
Qenie e pastër
Qenësi e pastër
Qenështmëri e pastër
Ekzistencë e pastër

هستی مخلوق

Qenie e krijuar
Qenësi e krijuar
Qenështmëri e krijuar
Ekzistencë e krijuar

هستی مطلق

Qenie absolute
Qenësi absolute
Qenështmëri absolute
Ekzistencë absolute
Qenie e pastër
Qenësi e pastër
Qenështmëri e pastër
Ekzistencë e pastër

هستی نامحدود

Qenie e pafundme
Qenësi e pafundme
Qenështmëri e pafundme
Ekzistencë e pafundme

هستی نخستین

Qenie e parëhershme
Qenësi e parëhershme
Ekzistencë e parëhershme
Qenie parake
Qenësi parake
Ekzistencë parake
Qenie e parme
Qenësi e parme
Ekzistencë e parme

هستی نخستین غیر متناهی

Qenie e parëhershme e pafundme
Qenësi e parëhershme e pafundme
Ekzistencë e parëhershme e pafundme
Qenie parake e pafundme
Qenësi parake e pafundme
Ekzistencë parake e pafundme
Qenie e parme e pafundme
Qenësi e parme e pafundme
Ekzistencë e parme e pafundme

هستی و نیستی

Qenia dhe mosqenia
Qenësia dhe paqenësia
Qenështmëria dhe paqenështmëria

هستی شناس

Ontologjist

هدایت الاهی

Udhëzim hyjnor

هدایت تشریعی

Udhëzim përmes ligjit fetar
Udhëzim ligjor
Udhëzim juridik

هدایت تکوینی

Udhëzim kozmik
Udhëzim i krijimit
Udhëzim përmes krijimit

هدایت خاصّه

Udhëzim i veçantë
Udhëzim specifik
Udhëzim i posaçëm

هدایت عامه

Udhëzues i përgjithshëm
Udhëheqës i përgjithshëm
Drejtues i përgjithshëm

هدف

Synim
Qëllim
Objektiv
Fund

هدف دار

I qëllimshëm

هدف مقدّس

Synim i shenjtë
Qëllim i shenjtë

هدفمندی

Qëllimshmëri
Qëllim i drejtuar

هُدی – هدایت

هراکلیتیس

Herakliu
Herakliti

هرمسی

Hermetik

هرمنوتیک

Hermeneutik
Hermeneutikë

هزاره باوری

Milenarianizëm
Milenarizëm

هزاره سلطنت مسیح

Millennium

هستی

Qeniesor
Qenie
Qenësi
Qenëshmëri
Ekzistencë

هستی – وجود

هستی بالفعل

Qenie konkrete
Qenësi konkrete
Qenëshmëri konkrete
Ekzistencë konkrete

هستی به ذات خود

Qenie në vetvete
Qenësi në vetvete
Qenëshmëri në vetvete
Ekzistencë në vetvete

هادی

Udhëzues (si emër)
Udhëzim
Udhëzues (si mbiemër)

هادی (خداوند)

Udhëzuesi (*viz.* Zoti)

هارون

Aron
Harun

هباء

Re pluhuri
Shtëllëngë pluhuri
Pluhur

هبوط

Zbres
Zbritje
Bie
Rënje
Shkoj poshtë

هبوط آدم

Rënia
Zbritja

هبه

Dhunti

هتک حرمت

Profanì
Përdhosje

هجرت

Shtegëtim

هدایت

Udhëzim
Udhëzim i drejtë
Udhëzim në rrugën e drejtë

ولی کامل

Shenjtor i përsosur

وهّاب (خداوند)

Dhuruesi (*viz.* Zoti)
Mirëdashësi (*viz.* Zoti)
Gjithçkadhënësi (*viz.* Zoti)
Dhënësi (*viz.* Zoti)

وهابی گری

Vahabizëm

وهم

Hamendësim
Imagjinatë
Fantazi
Trillim
Jerm
Iluzion
Imagjinar
Perceptim
Fantazmagorik
Fantazmë

وهم حادث

Shpërfaqje e fantazisë
Shpalosje e imagjinatës

وهمی

Kimerik
Trillues
Fantastik
Fantazmagorik
Irreal
Imagjinar
Iluziv
Paranjohës

وهمیّات

Premisa retorike
Premisa të rreme
Premisa të gabuara
Premisa të paqëndrueshme
Premisa imagjinare
Premisa të trillta
Premisa të pavërteta

Përvojë e çastit
Përvojë kalimtare
Kohë

وقفه

Ndërprerje
Ndalesë
Ndalim

وقوع

Konkretizim
Ngjarje
Ndodhi
Vendësim (*viz.* zë vend)

وقوف

Pezullim i gjykimit

وکیل

Veprues kryesor

وکیل (خداوند)

Mbrojtësi (*viz.* Zoti)
Bestari (*viz.* Zoti)
I Besuari (*viz.* Zoti)
Besëploti (*viz.* Zoti)

ولایت

Autoritet
Shenjtësi
Udhëheqje shpirtërore

ولایت اعتباری

Autoritet relativ

ولایت الاهی

Autoritet hyjnor

Prijësi hyjnore
Udhëheqje hyjnore
Përkujdesje hyjnore

ولایت باطنی

Shenjtëri e brendshme
Shenjtëri e brendësishme
Fuqi e brendshme shpirtërore
Forcë e brendshme shpirtërore

ولایت تشریعی

Autoritet i legjislacionit fetar
Autoritet i jurisprudencës islame

ولایت خاصّه

Shenjtëri e veçantë
Shenjtorësi e veçantë

ولایت عامّه

Autoritet i përgjithshëm
Shenjtëri e përgjithshme

ولایت کلّیه

Shenjtëri universale
Autoritet shpirtëror universal

ولی

Mik i Zotit
Ruajtës
Shenjtor

ولیّ (= خداوند)

Mbrojtësi (*viz.* Zoti)
Kujdestari (*viz.* Zoti)
Përkujdesësi (*viz.* Zoti)

ولیّ الله (= دوست خدا)

Mik i Zotit

وضع خاص

Pozicion i veçantë
Venndodhje e veçantë
Status i veçantë

وضع علّت

Përcaktoj shkakësinë
Nxjerr në pah shkakësinë
Vendos shkakësinë

وضع مقابل

Antitezë

وضع مقدّم

Modus ponens

وضع و رفع دو مؤلفه فاصل

Modus ponendo tollens
Silogjizëm i shkëputur
Deduksion i shkëputur
Silogjizëm i ndarë
Deduksion i ndarë

وضعی

Me marrëveshje
Konvencional

وضعیّت

Rrethanë
Kusht
Situatë

وظایف عبادی

Detyrat e adhurimit
Obligimet e adhurimit

وظیفه

Detyrë
Obligim

وعاء

Mbartëse
Enë
Fokus

وعد

Premtim

وعد و وعید

Premtimi dhe kërcënimi

وعده

Premtim

وعظ

Predikim
Ligjëratë
Hutbe

وعید

Kërcënim
Kërcënues
Paralajmërues

وفاق

Miratim
Pajtim
Pajtueshmëri
Pranim
Pranim njëzëri

وفیّ (خداوند)

Besniku (*viz.* Zoti)
Bestari (*viz.* Zoti)

وقت

Çast
Moment
Grimëz kohe

وسیله

Mjete
Ndërmjetësues

وصف

Atribut
Cilësi
Tipar
Karakteristikë
Përshkrim
Cilësim

وصف ایجابی

Cilësi pohuese
Cilësi e pohimit

وصف به حال متعلق

Cilësimi i një sendi përmes gjendjes së përbërësve të tij

وصف خاص

Karakteristikë e veçantë
Përshkrim përkufizues

وصف ذاتی

Cilësi thelbësore
Cilësi e thelbësishme
Cilësi e qenësishme

وصف عنوانی

Epitet cilësor

وصف مشترک

Cilësim i zakonshëm

وصف ناپذیر

I parrëfyeshëm
I pashprehshëm

وصف ناپذیری

Parrëfyeshmëri
Pashprehshmëri

وصفی

Përshkrues

وصل و فصل

Bashkimi dhe ndarja

وصول

Përnjësim mistik
Rikthimi tek burimi

وصول به حقّ

Arrij tek Zoti
I qasem Zotit
I afrohem Zotit

وصیّ

I besuar
I besueshëm

وضع

Konvencion
Marrëveshje
Inclusio
Vendndodhje
Gjendje
Status
Pozicion

وضع (مقوله)

Vendndodhje (si kategori)
Gjendje

وضع تالی

Modus ponens

وحی کردن

Zbuloj
Dërgoj një zbulesë
Shpalos një zbulesë
Shpërfaq një zbulesë

وحی کلی

Zbulesë universale
Shpallje universale

وحی مکتوب

Zbulesë shkrimore (*viz.* përmes shkrimit)
Zbulesë tekstore (*viz.* përmes tekstit)
Zbulesë librore (*viz.* përmes Librit)

وحیانی

Zbulestar
Vegimor
I zbuluar

الوحید

I Njëqenëshmi (*viz.* Zoti)
I Njëvetshmi (*viz.* Zoti)

وحید

Njësh
I padytshëm

ودود (خداوند)

Dashurori (*viz.* Zoti)
Dashamirësi (*viz.* Zoti)
Mirëdashësi (*viz.* Zoti)

الودود

I Dashuri (*viz.* Zoti)
I Dhembshurori (*viz.* Zoti)

ورای طور عقل

Përtej sferës së arsyes

ورع

Fetari
Dhembshuri

وسایط

Ndërmjetësit
Mjetet

وساطت

Ndërmjetësim

وسط

I ndërmjetëm
Ndërmjetës
Ndërmjetësues
Mjet

وسط و طرف

E-mesmja-dhe-anësorja

وسع

Aftësi

وسع انسانی

Aftësi njerëzore
Mundësi njerëzore
Mundshmëri njerëzore

وسوسه

Pëshpërimë

وسوسه ی نفسانی

Tundimi i shpirtit

Njështi absolute
Njështësi absolute
Njëshmëri e veçantë
Njështi e veçantë
Njështësi e veçantë

وحدت معنایی

Njëshmëri e kuptimit
Njështi e kuptimit
Njështësi e kuptimit
Njëshmëri kuptimore
Njështi kuptimore
Njështësi kuptimore

وحدت نوعیه

Njëshmëria e llojeve
Njëshmëria e llojësive

وحدت و کثرت

Njëshmëria dhe shumëshmëria
Njështia dhe shumëtia
Njështësia dhe shumësia
Njëshmëria dhe shumësia
Përnjësimi dhe dallueshmëria

وحدت وجود

Njëshmëri ekzistenciale
Njështi ekzistenciale
Njështësi ekzistenciale
Njëshmëri e qenësishme
Njështi e qenësishme
Njështësi e qenësishme
Njëshmëri e qenies
Njështi e qenies
Njështësi e qenies
Njëshmëri e së qenëshmes
Njështi e së qenëshmes
Njështësi e së qenëshmes
Njëshmëri e së qenësishmes
Njështi e së qenësishmes
Njështësi e së qenësishmes

Njëshmëri e qenësisë
Njështi e qenësisë
Njështësi e qenësisë
Njëshmëri e ekzistencës
Njështi e ekzistencës
Njështësi e ekzistencës
Njëshmëri e realitetit
Njështi e realitetit
Njështësi e realitetit
Panteizëm
Njëshmëri transcendentale e qenësisë
Njështi transcendentale e qenësisë
Njështësi transcendentale e qenësisë
Njëshmëri transcendentale e ekzistencës
Njështi transcendentale e ekzistencës
Njështësi transcendentale e ekzistencës

وحدت وجودی (قائل به وحدت وجود)

Monist
Jodualist

وحی

Shpallje [hyjnore]
Frymëzim profetik
Zbulesë [hyjnore]

وحی الاهی

Zbulesa e Zotit
Zbulesa e Allahut
Zbulesa hyjnore
Frymëzim hyjnor
Frymëzim i hyjnësishëm

وحی جزئی

Zbulesë e veçantë
Shpallje e veçantë

وحی شده

I zbuluar
I zbritur
I shpallur

Njështi numerike
Njështësi numerike
Njëshmëri në numër
Njështi në numër
Njështësi në numër

وحدت عددی محدود

Njëshmëri numerike e kufizuar
Njështi numerike e kufizuar
Njështësi numerike e kufizuar
Njëshmëri në numër e kufizuar
Njështi në numër e kufizuar
Njështësi në numër e kufizuar

وحدت عَرَضی

Njëshmëri e rastësishme
Njështi e rastësishme
Njështësi e rastësishme
Njëshmëri rastësore
Njështi rastësore
Njështësi rastësore

وحدت عرفانی

Njëshmëri gnostike
Njështi gnostike
Njështësi gnostike
Njëshmëri mistike
Njështi mistike
Njështësi mistike

وحدت عقل و عاقل و معقول

Njëshmëri e intelektit, aftësisë intelektive dhe realitetit të intelektizuar
Njështi e intelektit, aftësisë intelektive dhe realitetit të intelektizuar
Njështësi e intelektit, aftësisë intelektive dhe realitetit të intelektizuar

وحدت علم و عالم و معلوم

Njëshmëri e njohësit, të njohurës dhe realitetit të njohur
Njështi e njohësit, të njohurës dhe realitetit të njohur
Njështësi e njohësit, të njohurës dhe realitetit të njohur

وحدت غیر حقّه

Njëshmëri e panjëmendtë
Njështi e panjëmendtë
Njështësi e panjëmendtë
Njëshmëri e pavërtetë
Njështi e pavërtetë
Njështësi e pavërtetë

وحدت غیر حقیقی

Njëshmëri e panjëmendtë
Njështi e panjëmendtë
Njështësi e panjëmendtë
Njëshmëri e pavërtetë
Njështi e pavërtetë
Njështësi e pavërtetë

وحدت محضّ

Njëshmëri absolute
Njështi absolute
Njështësi absolute
Njëshmëri e pastër
Njështi e pastër
Njështësi e pastër

وحدت محلّ

Njëshmëri e vendit
Njështi e vendit
Njështësi e vendit
Njëshmëri e vendësisë
Njështi e vendësisë
Njështësi e vendësisë

وحدت مطلق

Njëshmëri absolute

Njështi në shumësi
Njështësi në shumësi
Njëshmëri brenda shumësisë
Njështi brenda shumësisë
Njështësi brenda shumësisë

وحدت درونی

Njëshmëri ekzoterike
Njështi ekzoterike
Njështësi ekzoterike
Njëshmëri e brendshme
Njështi e brendshme
Njështësi e brendshme
Njëshmëri e brendësishme
Njështi e brendësishme
Njështësi e brendësishme

وحدت ذاتی

Njëshmëri thelbësore
Njështi thelbësore
Njështësi thelbësore
Njëshmëri e thelbësishme
Njështi e thelbësishme
Njështësi e thelbësishme

وحدت روحانی

Njëshmëri shpirtërore
Njështi shpirtërore
Njështësi shpirtërore

وحدت زمان

Njëshmëri e kohës
Njështi e kohës
Njështësi e kohës

وحدت زمانی

Njëshmëri kohore
Njështi kohore
Njështësi kohore
Njëshmëri e kohësishme
Njështi e kohësishme
Njështësi e kohësishme

وحدت سرمدی

Njëshmëri e përjetshme
Njështi e përjetshme
Njështësi e përjetshme

وحدت شخصی

Njëshmëri individuale
Njështi individuale
Njështësi individuale
Njëshmëri e individualitetit
Njështi e individualitetit
Njështësi e individualitetit

وحدت شخصی وجود

Njëshmëri individuale e qenësisë
Njështi individuale e qenësisë
Njështësi individuale e qenësisë
Njëshmëri individuale e qenëshmërisë
Njështi individuale e qenëshmërisë
Njështësi individuale e qenëshmërisë
Njëshmëri individuale e qenies
Njështi individuale e qenies
Njështësi individuale e qenies
Njëshmëri individuale e ekzistencës
Njështi individuale e ekzistencës
Njështësi individuale e ekzistencës

وحدت شهود

Njëshmëri e kundrimit
Njështi e kundrimit
Njështësi e kundrimit
Njëshmëri e vegimit
Njështi e vegimit
Njështësi e vegimit

وحدت عددی

Njëshmëri numerike

وحدانیّت

Njëshmëri absolute
Njështësi
Njështi
Njëvetshmëri
Njëvetësi

وحدانیّت ذاتی

Njëshmëri thelbësore
Njëshmëri e thelbësishme
Njështi thelbësore
Njështi e thelbësishme
Njështësi në thelb
Njështia në thelb

وحدت

Identitet
Përnjësim
Njështi
Njështësi
Njëvetshmëri
Njëvetësi

وحدت اتّصالی

Njëshmëria e vijimësisë

وحدت انتزاعی

Njëshmëri abstrakte
Njështi abstrakte
Njështësi abstrakte

وحدت بلا تمیّز

Njëshmëri e pandryshueshme
Njështi e pandryshueshme
Njështësi e pandryshueshme

وحدت جامع

Njëshmëri gjithëpërfshirëse
Njështi gjithëpërfshirëse
Njështësi gjithëpërfshirëse

وحدت جوهری

Njëshmëri substanciale
Njështi substanciale
Njështësi substanciale
Njëshmëri e substancës
Njështi e substancës
Njështësi e substancës

وحدت حقّه

Njëshmëri e njëmendtë
Njështi e njëmendtë
Njështësi e njëmendtë
Njëshmëri e vërtetë
Njështi e vërtetë
Njështësi e vërtetë

وحدت حقّه ی حقیقی

Njëshmëri e njëmendtë dhe e vërtetë
Njështi e njëmendtë dhe e vërtetë
Njështësi e njëmendtë dhe e vërtetë

وحدت حقّه ی ظلّی

Njëshmëri e vërtetë dhe fantazmagorike
Njështi e vërtetë dhe fantazmagorike
Njështësi e vërtetë dhe fantazmagorike

وحدت حقیقی

Njëshmëri e njëmendtë
Njështi e njëmendtë
Njështësi e njëmendtë
Njëshmëri e vërtetë
Njështi e vërtetë
Njështësi e vërtetë

وحدت در کثرت

Njëshmëri në shumësi

Qenëshmëri reale
Ekzistencë reale

وجود واقعی یا ذهنی

Send
Njësi
Entitet
Qenësor

وجود وضعی

Qenësi hapësinore
Qenëshmëri hapësinore
Ekzistencë hapësinore

وجود شناختی

Ontologjik

وجودات

Qenësi
Qenëshmëri
Ekzistenca

وجودات مثالی

Realitete ideale
Njësi ideale
Entitete ideale

وجودیّ

Ekzistencial
Ontik
Ontologjik
Natyror

وجودیه

Ekzistencial

وجودیه لادائمه

Qenësor jo i përjetshëm

وجودیه لاضروریه

Qenësor jo i domosdoshëm

وجه

Aspekt
Rrafsh
Nivel
Pamje
Mënyrë
Formë

وجه حقّ

Fytyrë hyjnore
Pamje hyjnore

وجه شیء

De re

وجه ظهور

Fytyra e shpalosjes
Fytyra e shpërfaqjes
Pamje e shpalosjes
Pamje e shpërfaqjes

وجه مشترک (# وجه اخصّ)

Aspekt i përbashkët
Rrafsh i përbashkët
Nivel i përbashkët
Pamje e përbashkët
Fytyra e përbashkët

وجه الله

Fytyra e Zotit
Shpalosja e Zotit
Shpërfaqja e Zotit

وحدانی

Përbashkues i papërbërë
Përnjësues i papërbërë

وجود ممکن

Qenie e varur
Qenësi e varur
Qenëshmëri e varur
Ekzistencë e varur
Qenie e mundshme
Qenësi e mundshme
Qenëshmëri e mundshme
Ekzistencë e mundshme

وجود منبسط

Qenie gjithëpërfshirëse
Qenësi gjithëpërfshirëse
Qenëshmëri gjithëpërfshirëse
Ekzistencë gjithëpërfshirëse
Qenie e shpalosur
Qenësi e shpalosur
Qenëshmëri e shpalosur
Ekzistencë e shpalosur
Qenie e shpërfaqur
Qenësi e shpërfaqur
Qenëshmëri e shpërfaqur
Ekzistencë e shpërfaqur

وجود نا محدود

Qenie e pakufishme
Qenësi e pakufishme
Qenëshmëri e pakufishme
Ekzistencë e pakufishme

وجود نخستین

Qenie e parëhershme
Qenësi e parëhershme
Ekzistencë e parëhershme
Qenie parake
Qenësi parake
Ekzistencë parake
Qenie e parme
Qenësi e parme
Ekzistencë e parme

وجود نفسی

Qenie e vetështpalosur
Qenësi e vetështpalosur
Qenëshmëri e vetështpalosur
Ekzistencë vetështpalosur
Qenie e vetëmjaftueshme
Qenësi e vetëmjaftueshme
Qenëshmëri e vetëmjaftueshme
Ekzistencë e vetëmjaftueshme

وجود نوری

Qenësi e shndritshme
Qenëshmëri e shndritshme
Ekzistencë e shndritshme

وجود نوعی

Qenësi përgjithësuese
Qenëshmëri përgjithësuese
Ekzistencë përgjithësuese

وجود واجب

Qenësi e domosdoshme
Qenëshmëri e e domosdoshme
Ekzistencë e domosdoshme

وجود واجب(تعالی)

Qenie e domosdoshme
Qenësi e domosdoshme
Qenëshmëri e domosdoshme
Ekzistencë e domosdoshme

وجود واقعی

Qenësi e vërtetë
Qenëshmëri e vërtetë
Ekzistencë e vërtetë
Qenësi e njëmendtë
Qenëshmëri e njëmendtë
Ekzistencë e njëmendtë
Qenësi reale

وجود محدود

Qenie e kufishme
Qenësi e kufishme
Qenëshmëri e kufishme
Ekzistencë e kufishme

وجود محسوس

Qenësi fenomenike
Qenëshmëri fenomenike
Ekzistencë fenomenike

وجود محض

Qenie absolute
Qenësi absolute
Qenëshmëri absolute
Ekzistencë absolute
Qenie e pastër
Qenësi e pastër
Qenëshmëri e pastër
Ekzistencë e pastër
Qenie e kulluar
Qenësi e kulluar
Qenëshmëri e kulluar
Ekzistencë e kulluar

وجود محقَّق

Qenie e konkretizuar
Qenësi e konkretizuar
Qenëshmëri e konkretizuar
Ekzistencë e konkretizuar
Qenie e vërtetësuar
Qenësi e vërtetësuar
Qenëshmëri e vërtetësuar
Ekzistencë e vërtetësuar

وجود محمولی

Qenie predikative
Qenësi predikative
Qenëshmëri predikative
Ekzistencë predikative

وجود مرکب

Qenësi e përbërë
Qenëshmëri e përbërë
Ekzistencë e përbërë

وجود مستقل

Qenie e pavarur
Qenësi e pavarur
Qenëshmëri e pavarur
Ekzistencë e pavarur

وجود مستمر

Qenësi vijuese
Qenëshmëri vijuese
Ekzistencë vijuese
Qenësi e vazhdueshme
Qenëshmëri e vazhdueshme
Ekzistencë e vazhdueshme
Qenësi e pandërprerë
Qenëshmëri e pandërprerë
Ekzistencë e pandërprerë

وجود مطلق

Qenie absolute
Qenësi absolute
Qenëshmëri absolute
Ekzistencë absolute

وجود مقیّد (نیز – حصّه ی وجود)

Qenie e kufizuar
Qenësi e kufizuar
Qenëshmëri e kufizuar
Ekzistencë e kufizuar
Qenie e fundme
Qenësi e fundme
Qenëshmëri e fundme
Ekzistencë e fundme
Qenie e fundësishme
Qenësi e fundësishme
Qenëshmëri e fundësishme
Ekzistencë e fundësishme

وجود متأخر

Qenësi e mëpasme
Qenëshmëri e mëpasme
Ekzistencë e mëpasme

وجود متحقق

Send konkret
Njësi konkrete

وجود متعالی

Qenie e epërme
Qenësi e epërme
Qenëshmëri e epërme
Ekzistencë e epërme
Qenie sipëranësore
Qenësi sipëranësore
Qenëshmëri sipëranësore
Ekzistencë sipëranësore
Qenie e përtejësishme
Qenësi e përtejësishme
Qenëshmëri e përtejësishme
Ekzistencë e përtejësishme
Qenie transcendentale
Qenësi transcendentale
Qenëshmëri transcendentale
Ekzistencë transcendentale

وجود متعيّن

Qenie e kufizuar
Qenësi e kufizuar
Qenëshmëri e kufizuar
Ekzistencë e kufizuar
Qenie e sendëzuar
Qenësi e sendëzuar
Qenëshmëri e sendëzuar
Ekzistencë e sendëzuar
Qenie e konkretizuar
Qenësi e konkretizuar
Qenëshmëri e konkretizuar
Ekzistencë e konkretizuar

وجود متناهی

Qenie e fundme
Qenësi e fundme
Qenëshmëri e fundme
Ekzistencë e fundme
Qenie e fundësishme
Qenësi e fundësishme
Qenëshmëri e fundësishme
Ekzistencë e fundësishme

وجود مثالی

Qenie imagjinare
Qenësi imagjinare
Qenëshmëri imagjinare
Ekzistencë imagjinare
Qenie ideale
Qenësi ideale
Qenëshmëri ideale
Ekzistencë ideale

وجود مجازی

Qenie metaforike
Qenësi metaforike
Qenëshmëri metaforike
Ekzistencë metaforike
Qenie virtuale
Qenësi virtuale
Qenëshmëri virtuale
Ekzistencë virtuale

وجود مجرّد

Qenie abstrakte
Qenësi abstrakte
Qenëshmëri abstrakte
Ekzistencë abstrakte
Qenie jolëndore
Qenësi jolëndore
Qenëshmëri jolëndore
Ekzistencë jolëndore

Ekzistencë në vetvete për vetveten dhe përmes vetvetes

وجود قائم به ذات

Qenie në vetvete
Qenësi në vetvete
Ekzistencë në vetvete
Existentia in se
Esse in se
Qenie e vetëmjaftueshme
Qenësi e vetëmjaftueshme
Ekzistencë e vetëmjaftueshme

وجود قدیم

Qenie e përjetshme
Qenësi e përjetshme
Qenëshmëri e përjetshme
Ekzistencë e përjetshme

وجود کلّی

Qenie universale
Qenësi universale
Qenëshmëri universale
Ekzistencë universale

وجود لا فی نفسه

Qenie jo në vetvete
Qenësi jo në vetvete
Qenëshmëri jo në vetvete
Ekzistencë jo në vetvete

وجود لایتناهی

Qenie e pafundme
Qenësi e pafundme
Qenëshmëri e pafundme
Ekzistencë e pafundme
Qenie e pafundësishme
Qenësi e pafundësishme
Qenëshmëri e pafundësishme
Ekzistencë e pafundësishme

وجود لغیره

Qenie për diçka tjetër nga vetvetja
Qenësi për diçka tjetër nga vetvetja
Qenëshmëri për diçka tjetër nga vetvetja
Ekzistencë për diçka tjetër nga vetvetja

وجود للحق

Qenie për Zotin
Qenësi për Zotin
Qenëshmëri për Zotin
Ekzistencë për Zotin
Qenie në sytë e Zotit
Qenësi në sytë e Zotit
Qenëshmëri në sytë e Zotit
Ekzistencë në sytë e Zotit

وجود للغیر

Qenie për tjetrin
Qenësi për tjetrin
Qenëshmëri për tjetrin
Ekzistencë për tjetrin

وجود لنفسه

Qenie për vetveten
Qenësi për vetveten
Qenëshmëri për vetveten
Ekzistencë për vetveten
Esse per se
Existentia per se

وجود مادّی

Qenie lëndore
Qenësi lëndore
Qenëshmëri lëndore
Ekzistencë lëndore

وجود مادی دادن

Materializoj
Lëndëzoj
Lëndorëzoj

Ekzistencë mendësore
Qenie racionale
Qenësi racionale
Ekzistencë racionale
Qenie mendore

وجود علمی (نیز – **وجود ذهنی**)

Qenësi mendore
Ekzistencë mendore
Qenie mendësore
Qenësi mendësore
Ekzistencë mendësore

وجود عنصری

Qenie e parëhershme
Qenësi e parëhershme
Ekzistencë e parëhershme
Qenie parake
Qenësi parake
Ekzistencë parake
Qenie e parme
Qenësi e parme
Ekzistencë e parme

وجود عینی

Qenie e sendëzuar
Qenësi e sendëzuar
Ekzistencë e sendëzuar
Qenie e konkretizuar
Qenësi e konkretizuar
Ekzistencë e konkretizuar
Qenie objektive
Qenësi objektive
Ekzistencë objektive

وجود غیر ادراکی

Qenie e paperceptueshme
Qenësi e paperceptueshme
Qenëshmëri e paperceptueshme
Ekzistencë e paperceptueshme

وجود فی غیره

Qenie në diçka tjetër (*viz.* jo në vetvete)
Qenësi në diçka tjetër (*viz.* jo në vetvete)
Ekzistencë në diçka tjetër (*viz.* jo në vetvete)

وجود فی نفسه

Qenie në vetvete
Qenësi në vetvete
Ekzistencë në vetvete
Existentia in se
Esse in se

وجود فی نفسه لنفسه

Qenie në vetvete dhe për vetveten
Qenësi në vetvete dhe për vetveten
Ekzistencë në vetvete dhe për vetveten

وجود فی نفسه لنفسه بغیره

Qenie në vetvete për vetveten përmes diçkaje tjetër
Qenësi në vetvete për vetveten përmes diçkaje tjetër
Ekzistencë në vetvete për vetveten përmes diçkaje tjetër

جود فی نفسه لنفسه بنفسه

Qenie në vetvete për vetveten dhe me vetveten
Qenësi në vetvete për vetveten dhe me vetveten
Ekzistencë në vetvete për vetveten dhe me vetveten
Qenie *in se*, *per se* dhe *a se*
Qenësi *in se*, *per se* dhe *a se*
Ekzistencë *in se*, *per se* dhe *a se*
Qenie në vetvete për vetveten dhe përmes vetvetes
Qenësi në vetvete për vetveten dhe përmes vetvetes

وجود زمانی

Qenësi kohore
Qenëshmëri kohore
Ekzistencë kohore
Qenie kohore
Qenësi e kohësishme
Qenëshmëri e kohësishme
Ekzistencë e kohësishme
Qenie e kohësishme

وجود سافل

Qenie e ulët
Qenësi e ulët
Ekzistencë e ulët

وجود صِرف

Qenie absolute
Qenësi absolute
Ekzistencë absolute
Qenie e pastër
Qenësi e pastër
Ekzistencë e pastër

وجود صوری

Qenie formale
Qenësi formale
Ekzistencë formale

وجود ضروری

Qenie e domosdoshme
Qenësi e domosdoshme
Qenëshmëri e domosdoshme
Ekzistencë e domosdoshme

وجود ظاهری

Qenësi fenomenike
Qenëshmëri fenomenike
Ekzistencë fenomenike
Qenie fantazmagorike

وجود ظلّی

Qenësi fantazmagorike
Ekzistencë fantazmagorike
Qenie e huazuar

وجود عاریتی

Qenësi e huazuar
Ekzistencë e huazuar

وجود عالی

Qenie më e lartë
Qenësi më e lartë
Ekzistencë më e lartë

وجود عامّ

Qenie gjithëpërfshirëse
Qenësi gjithëpërfshirëse
Ekzistencë gjithëpërfshirëse
Qenie e përgjithshme
Qenësi e përgjithshme
Ekzistencë e përgjithshme
Qenie përgjithësuese
Qenësi përgjithësuese
Ekzistencë përgjithësuese

وجود عرضی

Qenësi e rastësishme
Qenëshmëri e rastësishme
Ekzistencë e rastësishme
Qenësi rastësore
Qenëshmëri rastësore
Ekzistencë rastësore

وجود عقلی

Qenie intelektive
Qenësi intelektive
Ekzistencë intelektive
Qenie mendësore
Qenësi mendësore

Qenie që buron nga vetvetja
Qenësi që buron nga vetvetja
Ekzistencë që buron nga vetvetja
Qenie e vetëmjaftueshme
Qenësi e vetëmjaftueshme
Ekzistencë e vetëmjaftueshme

وجود خیالی

Qenie imagjinare
Qenësi imagjinare
Ekzistencë imagjinare
Qenie ideale
Qenësi ideale
Ekzistencë ideale

وجود در اعیان

Qenie *in concreto*
Qenësi *in concreto*
Ekzistencë *in concreto*
Qenie objektive
Qenësi objektive
Ekzistencë objektive

وجود در ذهن

Qenësi konceptuale
Qenëshmëri konceptuale
Ekzistencë konceptuale

وجود ذاتی

Qenie thelbësore
Qenësi thelbësore
Ekzistencë thelbësore
Qenie e thelbësishme
Qenësi e thelbësishme
Ekzistencë e thelbësishme
Qenie esenciale
Qenësi esenciale
Ekzistencë esenciale
Qenie substanciale
Qenësi substanciale
Ekzistencë substanciale

وجود ذهنی

Qenie intelektive
Qenësi intelektive
Ekzistencë intelektive
Esse intellectus
Qenie mendësore
Qenësi mendësore
Ekzistencë mendësore
Qenie racionale
Qenësi racionale
Ekzistencë racionale

وجود رابط

Qenie ndërlidhëse
Qenësi ndërlidhëse
Ekzistencë ndërlidhëse
Qenie përbashkuese
Qenësi përbashkuese
Ekzistencë përbashkuese

وجود رابطی

Qenie ndërlidhëse
Qenësi ndërlidhëse
Ekzistencë ndërlidhëse
Qenie përbashkuese
Qenësi përbashkuese
Ekzistencë përbashkuese
Qenie e brendaqenëshme
Qenësi e brendaqenëshme
Ekzistencë e brendaqenëshme
Qenie marrëdhëniesore
Qenësi marrëdhëniesore
Ekzistencë marrëdhëniesore

وجود ربطی

Qenie ndërlidhëse
Qenësi ndërlidhëse
Ekzistencë ndërlidhëse
Qenie përbashkuese
Qenësi përbashkuese
Ekzistencë përbashkuese

وجود جوهری

Qenësi substanciale
Qenëshmëri substanciale
Ekzistencë substanciale
Qenësi thelbësore
Qenëshmëri thelbësore
Ekzistencë thelbësore
Qenësi e thelbësishme
Qenëshmëri e thelbësishme
Ekzistencë e thelbësishme

وجود حادث

Qenësi e buruar
Qenëshmëri e buruar
Ekzistencë e buruar
Qenësi e krijuar
Qenëshmëri e krijuar
Ekzistencë e krijuar
Qenësi e shkakësuar
Qenëshmëri e shkakësuar
Ekzistencë e shkakësuar

وجود حادث

Qenie e kohësishme
Qenësi e kohësishme
Ekzistencë e kohësishme
Qenie kohore
Qenësi kohore
Ekzistencë kohore
Qenie e brendakohshme
Qenësi e brendakohshme
Ekzistencë e brendakohshme

وجود حاضر

Dasein

وجود حقیقی

Qenie e vërtetë
Qenësi e vërtetë
Ekzistencë e vërtetë
Qenie e njëmendtë
Qenësi e njëmendtë
Ekzistencë e njëmendtë
Qenie reale
Qenësi reale
Ekzistencë reale

وجود خارجی

Qenie e jashtësishme
Qenësi e jashtësishme
Ekzistencë e jashtësishme
Qenie e jashtme
Qenësi e jashtme
Ekzistencë e jashtme
Qenie e dukshme
Qenësi e dukshme
Ekzistencë e dukshme
Qenie konkrete
Qenësi konkrete
Ekzistencë konkrete

وجود خاصّ

Qenie e veçantë
Qenësi e veçantë
Ekzistencë e veçantë

وجود خاصّه

Qenësi e qashtër
Qenëshmëri e qashtër
Ekzistencë e qashtër

وجود خود بسنده

Qenie e vetvetishme
Qenie e vetvetësishme
Qenie e mëvetësishme
Qenësi e vetvetishme
Qenësi e vetvetësishme
Qenësi e mëvetësishme
Ekzistencë e vetvetishme
Ekzistencë e vetvetësishme
Ekzistencë e mëvetësishme

Qenie e mëvetësishme
Qenësi e vetvetishme
Qenësi e vetvetësishme
Qenësi e mëvetësishme
Ekzistencë e vetvetishme
Ekzistencë e vetvetësishme
Ekzistencë e mëvetësishme
Qenie që buron nga vetvetja
Qenësi që buron nga vetvetja
Ekzistencë që buron nga vetvetja
Qenie e vetëmjaftueshme
Qenësi e vetëmjaftueshme
Ekzistencë e vetëmjaftueshme

وجود بشرط لا

Qenie e pakushtëzuar negativisht
Qenie e kushtëzuar

وجود بغیره

Qenie nën dritën e diçkaje tjetër
Qenësi nën dritën e diçkaje tjetër
Ekzistencë nën dritën e diçkaje tjetër

وجود بنفسه

Qenie e vetvetishme
Qenie e vetvetësishme
Qenie e mëvetësishme
Qenësi e vetvetishme
Qenësi e vetvetësishme
Qenësi e mëvetësishme
Ekzistencë e vetvetishme
Ekzistencë e vetvetësishme
Ekzistencë e mëvetësishme
Qenie që buron nga vetvetja
Qenësi që buron nga vetvetja
Ekzistencë që buron nga vetvetja
Qenie e vetëmjaftueshme
Qenësi e vetëmjaftueshme
Ekzistencë e vetëmjaftueshme

وجود تّام

Qenie e plotë
Qenie tërësore
Qenie e përsosur
Qenësi e plotë
Qenësi tërësore
Qenësi e përsosur
Ekzistencë e plotë
Ekzistencë tërësore
Ekzistencë e përsosur

وجود تَبَعی

Qenie e varur
Qenësi e varur
Ekzistencë e varur
Qenëshmëri e varur
Ekzistencë e varur
Qenësi e kushtëzuar
Qenëshmëri e kushtëzuar
Ekzistencë e kushtëzuar

وجود تجرّدی

Qenësi abstrakte
Qenëshmëri abstrakte
Ekzistencë abstrakte
Qenësi jolëndore
Qenëshmëri jolëndore
Ekzistencë jolëndore

وجود تطفّلی

Qenie e varur
Qenësi e varur
Ekzistencë e varur

وجود ثابت

Qenësi statike
Qenëshmëri statike
Ekzistencë statike

وجود جزئی

Qenësi e pjesshme
Qenëshmëri e pjesshme
Ekzistencë e pjesshme

Qenësi ndërlidhëse
Ekzistencë ndërlidhëse

وجود ازلی

Para-ekzistencë

وجود اعتباری

Ens rationis

وجود اعلی

Qenia më e epërme
Qenia më sipëranësore

وجود اکمل

Ens perfectissimus

وجود الاهی

Qenie hyjnore
Qenësi hyjnore
Ekzistencë hyjnore

وجود امکانی

Qenie e varur
Qenie e mundshme
Qenësi e varur
Qenësi e mundshme
Ekzistencë e varur
Ekzistencë e mundshme

وجود انتزاعی

Ens

وجود انتسابی

Qenie marrëdhëniesore
Qenie relative
Qenësi marrëdhëniesore
Qenësi relative

Ekzistencë marrëdhëniesore
Ekzistencë relative

وجود اوّل

Qenie e parme
Qenie e parëhershme
Qenësi e parme
Qenësi e parëhershme

وجود بالذات

Ipsum esse

وجود بالفعل

Qenie konkrete
Qenësi konkrete
Qenëshmëri konkrete
Ekzistencë konkrete
Qenësor konkret
Ent konkret
Send konkret

وجود بالقوه

Qenie e mundshme
Qenësi e mundshme
Ekzistencë e mundshme

وجود بحت

Qenie e pastër
Qenësi e pastër
Ekzistencë e pastër

وجود برین

Qenia më e epërme
Qenia më sipëranësore

وجود بذاته

Qenie e vetvetishme
Qenie e vetvetësishme

Domosdoshmëri e thelbësishme
Domosdoshmëri që buron nga vetvetja
Domosdoshmëri e vetëmjaftueshme

وجوب شرعی

Detyrueshmëri fetare

وجوب عقلی

Domosdoshmëri intelektive
Domosdoshmëri racionale

وجوب غیری

Domosdoshmëri përmes diçkaje tjetër
Domosdoshmëri nën dritën e diçkaje tjetër

وجوب لاحق

Domosdoshmëri vijuese
Domosdoshmëri pasuese
Domosdoshmëri e varur
Domosdoshmëri e shkakësuar

وجوب مطلق

Domosdoshmëri absolute

وجوب وجود

Domosdoshmëri e qenies
Domosdoshmëri e qenëshmërisë
Domosdoshmëri e qenësisë
Domosdoshmëri e ekzistencës

وجود بحت

Qenësi e papërzier

وجود

Aptus essendi
Qenie
Qenësor
E qenësishmja
E qenëshmja
Të qenit
Das Sein
Esse
Qenësi
Qenësorësi
Qenëshmëri
Ekzistencë
Ajo çfarë është
Ajo çfarë gjendet [në qenësi]
Realitet
Vuxhud

وجود آنی

Qenësi e çastshme
Qenësi momentale
Qenësi e përkohshme

وجود احاطی

Qenie gjithëpërfshirëse
Qenësi gjithëpërfshirëse
Ekzistencë gjithëpërfshirëse

وجود اجتماعی

Qenie përbashkuese
Qenie përnjësuese
Qenësi përbashkuese
Qenësi përnjësuese
Ekzistencë përbashkuese
Ekzistencë përnjësuese

وجود ادراکی

Qenie e perceptuar
Qenëshmëri e perceptuar
Qenësi e perceptuar
Qenie perceptive
Qenëshmëri perceptive
Qenësi perceptive

وجود ارتباطی

Qenie ndërlidhëse

واهی
Iluziv

وتر (خداوند)
I Njëvetshmi (*viz.* Zoti)
I Njëvetësishmi (*viz.* Zoti)

وثنی
Idhujtar
Politeist
Pagan

وثنیّت
Idhujtari
Politeizëm
Paganizëm

وجد
Përvojë intuitive
Ekstazë
Valle mistike

وجدآور
Ekstatik

وجدان
Vetëdije
Ndërgjegje
Ndërgjegjshmëri
Ndjenjë morale
Përgjegjësi morale

وجدان اخلاقی
Ndërgjegje etike
Vetëdije morale

وجدان دینی
Ndërgjegje fetare
Vetëdije fetare

وجدانی
Intuitiv
Që buron nga përvoja e drejtpërdrejtë
Që buron nga përvoja e brendshme
Që buron nga përvoja e brendësishme

وجدانیّات
Shqisat

وجوب (# امکان)
Domosdoshmëri
Nevojshmëri

وجوب (# حرمت)
Detyrë
Obligim

وجوب بالذات
Domosdoshmëri thelbësore
Domosdoshmëri e thelbësishme
Domosdoshmëri e vetvetishme
Domosdoshmëri e vetvetësishme
Domosdoshmëri që buron nga vetvetja

وجوب بالغیر
Domosdoshmëri e rastësishme
Domosdoshmëri rastësore
Domosdoshmëri nën dritën e diçkaje tjetër
Domosdoshmëri që buron nga diçka tjetër

وجوب بالقیاس الی الغیر
Domosdoshmëri në marrëdhënie me diçka tjetër
Domosdoshmëri në lidhje me diçka tjetër

وجوب ذاتی
Domosdoshmëri thelbësore

واقعیّت حقیقی

Realitet i njëmendtë
Realitet i vërtetë

واقعیّت خارجی

Realitet objektiv
Realitet konkret
Realitet natyror
Realitet i jashtëm
Realitet i jashtësishëm

واقعیّت ذهنی

Realitet subjektiv

واقعیّت عینی

Fakt objektiv

واقعیّت مطلق

Realitet absolut

واقعیّت نهایی

Realitet i fundëm
Realitet themelor

واقفیّه

Pezulluesit e gjykimit
Shtangësit e gjykimit
Shmangësit e gjykimit
Vakëftarët
Dhurimtarët

واگشت

Mbrapshtëkthim

والی (خداوند)

Zotëruesi (*viz.* Zoti)
Ligjvënësi (*viz.* Zoti)
Prijësi (*viz.* Zoti)
Mbikëqyrësi (*viz.* Zoti)

والی اسرار

Rojëtarët e të fshehtës
Mbrojtësit e të fshehtës

واهب (خداوند)

Dhuruesi (*viz.* Zoti)
Bujari (*viz.* Zoti)
Dhënësi (*viz.* Zoti)

واهب الصّور

Formëdhënës
Donator formatum
Formësues
Formëkrijues
Formëdhënës

واهب الصُوَر (خداوند)

Formëdhënësi (*viz.* Zoti)
Formëkrijuesi (*viz.* Zoti)

واهب العلم

Njohjedhënës
Njohësues
Dhurues i njohjes
Dhënës i njohjes

واهب النّفوس

Shpirtdhënës
Dhënës i shpirtit

واهمه

Hamendësim
Fantazim
Imagjinatë

واسع (خداوند)

Gjithëpërfshirësi (*viz*. Zoti)
I Gjithëgjeri (*viz*. Zoti)
Tërëpërfshirësi (*viz*. Zoti)
Gjithçkapërfshirësi (*viz*. Zoti)

واصل

I përbashkuar me Zotin
I bashkuar me Zotin

واقع

Konkretizim
Realiteti i dukshëm
Sfera e jashtësishme
Sfera e jashtme
Fakt
Realitet

واقع بینانه

Pragmatik

واقع بینی

Pragmatizëm

واقع گرا

Realist

واقع گرایی

Realizëm

واقع گرایی افلاطونی

Realizëm platonik

واقع گرایی تجربی

Realizëm empirik

واقع گرایی ثنوی

Realizëm dualist

واقع گرایی خام

Realizëm naiv

واقع گرایی طبیعی

Realizëm natyror
Realizëm natyralist

واقع گرایی منطقی

Realizëm logjik

واقع گرایی نو

Neorealizëm

واقعی

Konkret
Real
Faktik

واقعیّت

Ngjarje
Shpërfaqje
Realitet
Fakt
Fakticitet

واقعیّت امکانی

Fakt i rastësishëm
Fakt rastësor
Realitet i rastësishëm
Realitet rastësor
Fakt i varur
Realitet i varur

واقعیّت تجربی

Realitet empirik

واحد غیر حقیقی

Njësh i panjëmendtë
Njësh i pavërtetë

واحدِ کثیر

Njështi-shumësi
Njështi në shumësi

واحد محض

Njështi absolute
Njështësi absolute
Njështi e pastër
Njështësi e pastër

واحد مفارق

Njësh jolëndor
Njësh i palëndët

واحد منقسم

Njësh i ndashëm

واحد موضعی

Njështi nën dritën e pozicionit
Njështi në rrafshin e pozicionit
Njështi nën dritën e vendndodhjes
Njështi në rrafshin e vendndodhjes

واحد نوعی

Njësh nën dritën e llojësisë
Njësh i veçantë
Njësh specifik

واحدیّت

Njështi
Njështësi
Njëshmëri
Njëvetshmëri
Njëvetësi

وارث (خداوند)

I Bërthamshmi (*viz.* Zoti)
I Brendaqenëshmi (*viz.* Zoti)
Brendaqenësuesi (*viz.* Zoti)

واردات قلبی

Frymëzimet e zemrës
Njohuri të përftuara përmes zemrës

واسطه

Ndërmjetës
I ndërmjetëm
Mjet
Mjete
Ndërmjetësues
Veprimtari hyjnore
Veprueshmëri hyjnore

واسطه ی در اثبات

Ndërmjetësues i pohimit
Mjet i pohimit

واسطه ی در ثبوت

Ndërmjetësues i substancës
Mjet i substancës

واسطه ی در صدور

Mjete prodhuese
Mjete prodhimi
Mjet krijimi
Mjet burimi

واسطه ی در عروض

Ndërmjetës i rastësishëm
Ndërmjetës rastësor
Mjet i rastësishëm
Mjet rastësor
Mjet cilësues
Mjet përkujdesës

واحد بالعموم مفهومی

Koncepti i përgjithshëm i njështisë
Koncepti i përgjithësuar i njështisë
Njështia në konceptimin e përgjithshëm

واحد بالکیف

Njësh në cilësi

واحد بالنوع (نیز – واحد نوعی)

Njësh nën dritën e llojësisë

واحد بسیط

Njësh i thjeshtë
Njësh përbashkues

واحد به جنس

Njështia nën dritën e llojit
Njështia në rrafshin e llojit
Njështia nën dritën e llojësisë
Njështia në sferën e llojësisë
Njështi për nga lloji
Njështi për nga llojësia

واحد به عرض

Njështia nën dritën e rastësishmërisë
Njështia në rrafshin e rastësishmërisë
Njështia në sferën e rastësishmërisë
Njështia nën dritën e rastësorësisë
Njështia në rrafshin e rastësorësisë
Njështia në sferën e rastësorësisë
Njështi për nga rastësishmëria
Njështi për nga rastësorësia

واحد به وحدت حقّه حقیقه

Njështi përmes përnjësimit të vërtetë dhe real

واحد به وحدت حقّه ظلّیه

Njështi përmes përnjësimit të vërtetë, porse të fshehtë

واحد به وحدت عددی

Njështi përmes përnjësimit numerik

واحد جنسی

Njësh i përgjithshëm

واحد حقیقی

Njësh i njëmendtë
Njësh i vërtetë

واحد خصوصی

Njësh i veçantësuar

واحد در جنس

Njësh nën dritën e llojit

واحد ذاتی

Njështi thelbësore
Njështi e thelbësishme
Njështi e qenësishme

واحد عددی

Numerikisht njësh
Njësh në numër

واحد عَرَضی

Njësh i rastësishëm
Njësh rastësor

واحد عمومی

Njësh i përgjithësuar
Njësh i përgjithshëm

واجب الوجود (خداوند)

Qenia e Domosdoshme (*viz.* Zoti)
Qenësia e Domosdoshme (*viz.* Zoti)

واجب الوجود بالذات

Të qenit i domosdoshëm në thelbin përkatës
Qenie e domosdoshme në thelbin përkatës
Qenie e domosdoshme në vetvete
Qenësi e domosdoshme në vetvete
Qenie e domosdoshme në këtillësinë përkatëse
Qenësi e domosdoshme në këtillësinë përkatëse
Qenie e domosdoshme nga vetvetja
Qenësi e domosdoshme nga vetvetja

واجب الوجود بالغیر

Qenie e domosdoshme nën dritën e diçkaje tjetër
Qenësi e domosdoshme nën dritën e diçkaje tjetër

واجب عینی

I detyrueshëm për çdo njeri

واجب کفایی

I detyrueshëm për të gjithë
I detyrueshëm për të gjithë bashkësinë [islame]

واجب الوجود

Qenie e domosdoshme
Qenësi e domosdoshme
Ekzistencë e domosdoshme

الواجد

I Qenëshmi (*viz.* Zoti)
Përtëritësi (*viz.* Zoti)
Burimtari (*viz.* Zoti)

واجد (خداوند)

Perceptuesi (*viz.* Zoti)

واحد

Jodualist
I padytshëm
I padytësishëm
I njëvetshëm
I njëshëm
I njëvetësishëm

واحد (خداوند)

I Njëvetshmi (*viz.* Zoti)
I Njëvetësishmi (*viz.* Zoti)
I Padytshmi (*viz.* Zoti)
I padytësishmi (*viz.* Zoti)

واحد احد

I njëvetshëm
I njëvetësishëm

واحد بالعدد (نیز — واحد عددی)

Numerikisht njësh
Njësh në numër

واحد بالعَرَض (نیز — واحد عَرَضی)

Njësh i rastësishëm
Njësh rastësor
Njësh nën dritën e një rastësishmërie
Njësh nën dritën e një rastësorësie

واحد بالعموم (نیز — واحد عمومی)

Njësh i përgjithësuar

و

وابستگی متقابل

Pavarësi

وابسته

Varësi

وابسته انگاشتن شناخت به ادراک حسّی

Perceptizëm

واجب (# حرام)

Detyrues

واجب (= ضروری)

I domososhëm
I nevojshëm
I kërkuar

واجب (# ممکن)

I domosdoshëm

واجب (خداوند)

I Domosdoshmi (*viz.* Zoti)

واجب بالذات

Qenie e domosdoshme përmes vetvetes
Qenie e domosdoshme në vetvete
Qenie e domosdoshme prej vetvetes
Qenie e domosdoshme *per se*

واجب بالغیر

I domosdoshëm përmes diçkaje tjetër
I domosdoshëm përmes tjetrës
I domosdoshëm nën dritën diçkaje tjetër
I domosdoshëm për shkak të diçkaje tjetër

واجب بالقیاس الی الغیر

I domosdoshëm në marrëdhënie me diçka tjetër

واجب الثبوت

Qenësor i domosdoshëm

نیروی حافظه

Meditim
Përsiatje
Të medituarit
Aftësia e të medituarit
Fuqia e të menduarit
Fuqia e kujtesës
Forca e të medituarit
Forca e kujtesës

نیروی شهوی

Libido
Dëshirë seksuale
Fuqi e padukshme
Forcë e padukshme

نیروی فوق طبیعیِ دارای قدرت جادویی

Mana

نیست انگاری

Nihilizëm

نیستی

Mungesë
Asgjësì
Mosqenie
Paqenësi
Paqenëshmëri

نیستی – عدم
نیستی مطلق

Asgjësì absolute
Mosqenie absolute
Paqenësi absolute
Paqenëshmëri absolute

نیک

I mirë
E mirë

نیکی برین

E mira më sipëranësore
E mira më e epërme

نیمه خدا

Gjysmëperëndi
Gjysmëhyjni
Daimon

نیهیلیسم

Nihilizëm

نهایت

Fund
Fundësi
Limit
Cak
Fundës
Fund përfundimtar

نهایی

Fundor
I fundëm
Përfundimtar

نهج

Mënyrë
Formë

نهضت اصالت فایده

Lëvizje utilitariste

نهضت اصلاح دینی

Reformim
Periudha e Reformimit [të Kishës katolike]

نهضت اومانیسم

Humanizëm

نهضت روشنفکری

Periudha e Dritave
Iluminizmi

نهضت فلسفه تحلیلی

Lëvizja e filozofisë analitike

نهفته

I fshehtë

نهی

Ndalues
Ndalues i të këqijave

نهی از منکر

Ndalimi i të keqes
Ndalesë

نهی شده

Tabù

نیابت

Përfaqësi

نیابت الاهی

Përfaqësuesia hyjnore

نیابت خدا

Mëkëmbësia hyjnore

نیایش

Psalme
Lutje
Litani

نیّت

Qëllim
Nijet

نیّت خیر

Vullnet i mirë
Vullnetmirë

نیرو

Fuqi
Forcë

نوع الانواع

Lloje të llojeve
Llojësi të llojësive
Nënlloje

نوع حقیقی

Llojësi të vërteta
Llojësi reale
Lloje të vërteta
Lloje reale
Llojësi të qashtra
Lloje të qashtra

نوع سافل

Lloje të ulëta
Lloje të rëndomta
Llojësi të ulëta
Llojësi të rëndomta

نوع عالی

Lloje të epërme
Lloje sipëranësore
Lloje të larta
Llojësi të epërme
Llojësi sipëranësore
Llojësi të larta

نوع متوسّط

Lloje të ndërmjetme
Llojësi të ndërmjetme

نوع منحصر به فرد

Lloje të vetme
Lloje të njëvetshme
Lloje të padytshme
Llojësi të vetme
Llojësi të njëvetshme
Llojësi të padytshme
Sui generis

نوعیّت

Veçantësi

نوکانتی

Neokantian

نوگرویده

Konvertoj
Konvertohem
Përqafoj një fe apo besim apo ide tjetër

نومارکسیست

Neomarksist

نومارکسیسم

Neomarksizëm

نومدرسیان

Neoskolastikë
Neoskolasticizëm

نومن

Noumen

نو – هگلی

Neohegelian

نو - یونان گرایی

Neohelenizëm

نه خوب نه بد

Adiaphorus

نهان

I fshehtë
Okult

نور مجرّد

Drita në vetvete

نور محض

Drita e pastër
Drita e kulluar

نور محمّدی

Dritë profetike
Dritë muhamedane

نور محیط

Dritë gjithëpërfshirëse

نور مدبّر

Drita drejtuese
Drita udhheqëse
Drita sunduese

نور مطلق

Drita absolute

نور معنوی

Drita shpirtërore

نور مقدّس

Dritë e shenjtë

نور مقیّد

Drita e kufizuar
Drita e kufishme

نور نافذ

Dritë vepruese

نور الاقرب

Drita më e afërt

نور الانوار

Drita e tërë dritave

نور الله

Drita e Zotit

نوری

I ndriçuar
Ndriçues

نوزایی

Rilindje
Epoka e Rilindjes

نوشتن سیره انبیا و امامان

Agjiografi

نوع

Klasë
Lloj
Tip
Specie
Kategori
Grup

نوع اضافی

Lloje relative
Llojësi relative
Lloje të ndryshueshme
Llojësi të ndryshueshme

نوع انسان

Fara njerëzore
Raca njerëzore

نور احدیّت

Drita e Njëvetshmërisë

نور اسفهبدی

Drita e urdhëresës hyjnore
Drita e urdhrit hyjnor
Drita zotërore
Drita e zotërishme

نور اعظم

Drita e Epërme
Drita Sipëranësore

نور اعظم اعلی

Drita më sipëranësore dhe më e fuqishme

نور اعلی

Drita sipëranësore
Drita e epërme

نور اقرب

Drita e afërt

نور بارق

Dritë e shkrepëtimtë

نور باطنی

Dritë e brendshme
Dritë e brendësishme

نور تجلّی

Drita e vetëzbulesës
Drita e zbulesës
Drita e teofanisë

نور توحید

Drita e Njëvetëshmërisë
Drita e *teuhid*-it

نور جوهری

Drita substanciale

نور حسّی

Drita shqisore
Drita ndijore

نور حقیقی

Drita e njëmentë
Drita e vërtetë
Drita reale

نور عارض

Dritë sunduese
Dritë e rastësishme
Dritë rastësore

نور عقل

Drita e intelektit
Drita e aftësisë intelektive

نور فعلی

Drita vepruese

نور قاهر

Drita triumfuese
Drita ngadhënjyese
Lux victorialis

نور قاهر ادنی

Drita ngadhënjyese më e ulët

نور قاهر اعلی

Drita ndadhënjyese më e lartë

نور قهّار

Dritë sunduese

نمونه صادقها

Logjikisht i vlefshëm

نوآموز تعالیم مسیحیّت

Katekumen
Rishtar

نوآوری

Përtëritje
Risi

نوآیین

I konvertuar
Katekumen

نوارتدکس

Neo-ortodoks

نوارتدکسی

Neo-ortodoksi

نوافزار

Novum organum

نو افلاطونی (اسم)

Neoplatonist

نوافلاطونی (وصف)

Neoplatonik

نوافلاطونیان

Neoplatonistët

نوتوماسی

Neotomist

نو داروینیسم

Neodarvinizëm

نو دین

Konvertoj
Konvertohem
Përqafoj një fe apo besim apo ide tjetër

نوّاب اربعه

Katër përfaqësuesit (*viz.* e dymbëdhjetë Imamëve)

نوافل

Lutjet e tepërta [shtesë]
Ritualet e tepërta [shtesë]
Punët e tepërta [shtesë]

نوامیس الاهی

Ligjet hyjnore

نواهی — نهی

نوح (ع)

Noe
Nuh

نور

Ndriçim
Përndritje
Dritësim
Dritë
Lux

نور (خداوند)

Dritëdhënësi (*viz.* Zoti)

النور

Drita (*viz.* Zotit)
Dritësia (*viz.* Zoti)

Kundërti
Përkundërti
Kundërshti
Mohim

نقیض تالی

Kundërshtues i rrjedhojës
Kundërshtues i termit pasardhës [të një silogjizmi]
Kundërshtues i përfundimit [të një silogjizmi]

نقیض مقدم

Kundërshtues i premisës
Kundërshtues i termit pararendës [të një silogjizmi]
Kundërshtues i termit paraardhës [të një silogjizmi]

نقیض وجود

Antiteza e qenësisë
Kundërtia e qenësisë
Antiteza e të qenit
Kundërtia e të qenit
Antiteza e qenshmërisë
Kundërtia e qenshmërisë
Antiteza e ekzistencës
Kundërtia e ekzistencës

نقیضان

Kundërshtim i kundërshtive

-اصل امتناع ارتفاع (و اجتماع) نقیضان

Rregulli i përjashtimit të skajorit të mesëm
Parimi i përjashtimit të skajorit të mesëm

نقیضین

Çift kundërtishë
Çift kundërshtisë

نماد

Simbol

نماد تصدیق

Shenjë pohimore
Shenjë shprehëse

نماد پردازی

Simbolizëm

نمادی

Simbolik

نمط

Mënyrë
Lloj
Tip

نمود

Shfaqje
Përshfaqje
Shpalosje
Simbol

نمودار منطقی

Diagramë logjike

نمونه

Model

نمونه اعلی

Paradigmë

نمونه پیشین

Model pararendës

نقص

E metë
Paplotësi
Cen
Mangësi

نقص مطلق

Mangësi absolute
Papërsosmëri absolute

نقصان

Zvogëlim
Mungesë
Mangësi
Papërsosmëri

نقض

Shfuqizim
Shkatërrim
Prishje
Refuzim
Përçudnim
Dhunim
Përdhunim

نقض عادت

Forca e zakonit

نقض غرض

Triumfues mbi vetveten

نقض کردن

Dal kundër
Përmbys
Dhunoj
Përdhunoj

نقض ناپذیر

I parrëzueshëm
I parefuzueshëm
I pamohueshëm

نقطه

Pikë

نقل (# عقل)

Përcjellje e frymëzuar
Traditë e frymëzuar
Ligj i zbuluar
Zbulesë
Traditë

--از طریق نقل

Përmes traditës
Përmes përcjelljes

نقل شده

I përcjellë

نقلی

I zbuluar
Tradicional
I përcjellë

نقمت

Hakmarrje
Ahmarrje

نقیب

Prijës
Kryetar
Kryesor

نقیصه – نقص
نقیض

Antitezë
Kundërvënie

نفع

Dobi
Përfitim

نفقه

Shpërblim i caktuar
Shpërblim i vendosur

نفوس اجسام عنصری

Shpirtrat e trupave të parëhershëm

نفوس افلاک

Shpirtrat e sferave

نفوس سماوی

Shpirtrat qiellor
Shpirtrat parajsësor
Animae celestes

نفوس سیارات

Shpirtrat e planeteve

نفوس مفردات

Shpirtrat e trupave të thjeshtë

نفوس منطبعه

Shpirtrat e gjurmëzuar
Shpirtrat natyror

نفی (# اثبات)

Mohues
Mohim
Refuzim

نفی خواطر

Mohimi i pikëpamjeve të gabuara
Mohimi i mendimeve të gabuara

نفی کردن

Mohoj
Hedh poshtë
Refuzoj

نفی گرایی

Negativizëm

نفی مطلق

Mohim absolut

نفی مولّفه ها

Mohimi i alternativave

نفیِ نفی

Mohim i mohimit

نفی و اثبات

Mohimi dhe pohimi

نقّادی برترین

Kriticizëm transcendental

نقد

Kritikë
Kriticizëm

نقد عقل عملی

Kritika e arsyes praktike

نقد عقل محض

Kritika e arsyes së kulluar

نقد گرایی متعالی

Kriticizëm transcendental

نفس مجرّد

Shpirt jolëndor

نفس مدبّره

Shpirt drejtues
Shpirt qeverisës
Shpirt udhëheqës

نفس مدرک

Shpirt perceptues

نفس مرضیّه

Shpirt i vetëkënaqur

نفس مطمئنّه

Shpirt i paqtë
Shpirt i kënaqur
Vetvete në paqe
Shpirt në paqe
Shpirt në qetësi
Shpirt i qetë

نفس معلّق

Shpirt i pezullt

نفس مَلَکی

Shpirt engjëllor

نفس ملهمه

Shpirt i frymëzuar

نفس منطقی

Shpirt dianoetik
Shpirt mendimtar
Shpirt përsiatës
Shpirt reflektiv

نفس ناطقه

Shpirt intelektiv
Shpirt racional
Shpirt arsyetues

نفس ناطقه مدبّره

Administrimi i shpirtit racional

نفس نباتی

Shpirt vegjetal
Shpirt bimor

نفس نبوی

Shpirt profetik

نفس واحده

Shpirt i vetëm
Vetvete e vetme
Shpirt i njëvetshëm

نفس وهمی

Shpirt vlerësues

نفسانی

I shpirtëzuar
Shpirtëror
Psikik
Spiritual
Subjektiv

نفسی (# اضافی)

Absolut
I pakushtëzuar
I pavarur

نفسانیّت

Egocentrizëm

نفس عاقله

Shpirt intelektiv
Shpirt racional

نفس عقلی

Shpirt noetik
Shpirt racional
Shpirt arsyetues

نفس غاذیه

Shpirt ushqyes

نفس غضبی

Shpirt zemërak
Shpirt zemërues

نفس غیر فعّال

Shpirt jo-veprues
Shpirt pasiv
Shpirt pësues

نفس فانی

Vete e vdekshme

نفس فردی

Shpirt individual
Psikë individuale
Shpirt i veçantë
Psikë e veçantë

نفس فلکی

Shpirt yjor
Shpirt qiellor
Shpirt parajsësor
Shpirt sferik

نفس قدسیّه

Shpirt i shenjtë
Shpirt i shenjtëruar

نفس کامله

Shpirt i përsosmëruar
Shpirt i përkryer

نفس کلّ

Shpirt universal

نفس کلّی

Vete universale
Vetvete universale
Vetvetësi universale

نفس کلّی

Shpirt absolut
Shpirt kozmik
Shpirt universal

نفس کلّیّه ی الاهیّه

Shpirt hyjnor universal

نفس گرا

Solipsist (*viz.* që beson në ekzistencën vetëm të vetes)

نفس لوّامه

Shpirt qortues
Ndërgjegje

نفس لئیم

Shpirt i ulët
Vetvete

نفس متخیّل

Shpirt imagjinativ
Shpirt përfytyrues

Shpirt që frymëzon të keqen
Shpirt që frymëzon të ligën

نفس انسانی

Shpirt njerëzor
Psikë njerëzore
Mendje njerëzore

نفس باصره

Shpirti kundrues
Shpirti soditës

نفس برزخی

Demon

نفس بسیط

Unë i pastër
Ego e pastër

نفس بهیمی

Shpirt shtazor

نفس جزئی

Shpirt individual
Shpirt vetiak
Shpirt i veçantë

نفس حاسّه

Shpirt i ndjeshëm
Shpirt ndjesimor

نفس حسّاس حیوانی

Shpirti shtazor ndjesimor

نفس حیوانی

Shpirt shtazor
Frymë shtazore

نفس خویش

Vete
Vetvete
Vetvetësi

نفس راضیه

Shpirti i kënaqur

نَفَس رحمانی

Shpirti i mëshirës

نفس روحانی

Shpirt shpirtëror

نفس زکیّه

Shpirt i pastër
Shpirt i kulluar

نفس زمینی

Shpirt tokësor

نفس سَبُعی

Shpirt i egër

نفس شهوانی

Shpirt grykësor
Shpirt mishtor

نفس شهوی

Shpirt grykësor

نفس طالب

Shpirt hulumtues

نفس طبیعی

Shpirt natyror
Psikë natyrore

نعمت ظاهری

Bekim ekzoterik
Bekim i jashtëm
Bekim i jashtësishëm

نعیم

Lumturi
Lumëri
Qetësi
Hir
Parajsë

نفحات الهی

Shpirtra të frymëzuar

نفخ

Shpërthim

نفخ الاهی

Frymëtim hyjnor
Frymim hyjnor

نفخ روح

Frymëtim i shpirtit

نفخ صور

Rënja e trumpetës
Gjëmimi i trumpetës

نفخه

Gjëmim
Shpërthim
Frymëti
Frymëmarrje
Fryerje

نفرین شده

Anatemë
Mallkim

نفس

Ego
Shpirti më i ulët
Mendje
Psikë
Vetvete
Shpirt
Frymë

نفس آدمی

Psikë njerëzore
Shpirt njerëzor

نفس الامر

Tanishmëri
Objekt në vetvete
Objekt në këtillësinë e tij
Qenësi objektive
Realitet i njëmentë
Realitet i vërtetë

نفس الامری

Noumenal

نفس استعلایی

Uni transcendental
Ego transcendentale

نفس افلاک

Shpirti i sferave [qiellore]

نفس امّاره

Shpirt grykësor
Shpirt imperativ
Shpirt impulsiv
Shpirt pasionant

نفس امّارة به سوء

Shpirt grykësor

نظریّه ی ظهور و کمون

Teoria e shfaqjes dhe e fshehjes
Teoria e shpalosjes dhe mbulesës

نظریّه ی عادت

Teoria e zakonit
Teoria e dokeve

نظریّه ی علل اتّفاقی

Okazionalizëm
Teoria e rastësorësisë

نظریّه ی علل موقعی

Okazionalizëm
Teoria e rastësorësisë

نظریّه ی فلسفی معرفت

Gnoseologji
Teoria e njohjes

نظریّه ی کسب

Teoria e përvetësimit

نظریّه ی کمون

Teoria e fshehjes
Teoria e mbulesës

نظریّه ی لامارکی

Lamarkizëm

نظریّه ی مادّه – صورت

Hilomorfizëm

نظریه ماده از ذرّات ریز

Atomizëm

نظریّه ی مجموعه ها

Teoria e bashkësive
Teoria e strukturave

نظریه پرداز

Teoretizues
Teoricien

نظم

Përkueshmëri
Bashkëpërkueshmëri
Projekt
Skemë
Harmoni
Rend
Rregull

نعت

Karakteristikë
Tipar
Cilësi

نعمت

Bamirësi
Mirëbërje
Bekim
Lumëzim
Lumturi
Mirësi
Përkrahje
Hir
Përparim
Mbrothtësi
Mbarësi

نعمت باطنی

Bekim ezoterik
Bekim i brendshëm
Bekim i brendësishëm

نظريّه ی اتحاد

Teoria e shkrirjes
Teoria e përnjështimit

نظريّه ی احوال

Teoria e gjendjeve

نظريّه ی انسان كامل

Teoria e njeriut të përsosur

نظريّه ی اولويّت

Teoria e mëherëshmërisë
Teoria e përparësisë

نظريه پديدار فرعی

Epifenomenalizëm

نظريه تركيب جسم از ماده و صورت

Teori hylomorfike

نظريّه ی تصويری

Pamje paraqitësore

نظريّه ی تكليف اخلاقی

Deontologji

نظريّه ی توحيد

Teoria e Njështisë
Doktrina e Njështisë

نظريّه ی جاندار انگاشتن ماده

Hylozoizëm

نظريّه ی جزء لايتجزا

Teoria e atomizmit

نظريّه ی جوهر فرد

Atomizëm
Monadizëm
Teoria e monadës

نظريّه ی حضور خداوند در جهان هستی

Imanentizëm

نظريّه ی دووجهی روحانی – جسمانی

Teoria e dyrrafshësisë

نظريّه ی دلالت

Teoria e referencës

نظريّه ی رستگاری خاصان

Partikularizëm

نظريّه ی ساده طبقه ها

Teoria e thjeshtë e tipave

نظريه شهودی مجموعه ها

Teoria e strukturës intuitive

نظريّه ی صدور

Iluminizmi
Teoria iluministe
Teoria e përndritjes
Teoria e ndriçimit
Teoria e dritësimit

نظريه طبقه ها

Teoria e tipave

نظريّه ی طفره

Teoria e shpërthimit

Renditja më e mirë e sendeve
Vendosja më e mire e sendeve
Rregullimi më i mirë i sendeve
Vendësimi më i mirë i sendeve

نظام اخلاقی مبتنی بر سعادت

Eudaimonizëm (*viz.* që lidhet me lumturinë)

نظام اکمل

Rendi më i përsosur e sendeve
Renditja më e përsosur e sendeve
Vendosja më e përsosur e sendeve
Rregullimi më i përsosur i sendeve
Vendësimi më i përsosur i sendeve

نظام خارجی موجودات

Rendi i jashtëm i qenësisë
Harmonia e jashtme e qenësisë

نظام درونی موجودات

Rendi i brendshëm i qenësisë
Harmonia e brendshme e qenësisë

نظام دینی

Rend fetar
Rregullim fetar
Sistem fetar

نظام طولی

Hierarkia vertikale
Rendi vertikal
Rregulli vertikal

نظام عرضی

Hierarkia horizontale
Rendi horizontal
Rregulli horizontal

نظر

Vëzhgim
Kundritje
Soditje
Këqyrje
Qëmtim
Përsjatje
Arsyetim
Hulumtim
Hulumtim teoretik
Të menduarit
Mendim
Vegim
Fanepsje
Vizion

نظری

Vëzhgues
Soditës
Këqyrës
Qëmtues
Përsjatës
Arsyetues
Hulumtues
Hulumtues teoretik
Ligjërimor

نظریّات--- نظریّه
نظریّه

Dogmë
Doktrinë
Pamësi
Pikëpamje
Teori
Tezë

نظریّه ی آفرینش

Krijimtarizëm (*viz.* teori mbi krijimin e botës)

نظریّه ی آفرینش هم زمان

Teoria e krijimit të njëkohshëm

Biblicizëm
Literalizëm biblik
Tekstualizëm biblik

نصارا

Të krishterët
Nazarenasit

نصب

Përcaktim
Caktim
Kufizim
Përkuizim

نصب خاصّ

Përcaktim i veçantë
Caktim i veçantë
Kufizim i veçantë
Përkuizim i veçantë

نصوح (خداوند)

I Sinqerti (*viz.* Zoti)
I Çiltëri (*viz.* Zoti)

نصیب

Pjesë
Ndasi
Ndarës
Ndarje [në pjesë]
Pjesëtim
Copëzim

نطق

Leksion
Ligjëratë
Pohim
Fjalim

نطق (= درک کلّیات)

Aftësi intelektive

Të qenit intelektiv
Të qenit racional
Racionalitet

نطق باطنی

Intelektizim ezoterik
Intelektizim i brendshëm
Intelektizim i brendësishëm
Logos i brendshëm
Logos i brendësishëm

نطق ظاهری

Intelektizim ekzoterik
Intelektizim i jashtëm
Intelektizim i jashtësishëm
Logos i jashtëm
Logos i jashtësishëm

نطق عقلی

Ligjërim intelektiv
Ligjërim racional
Ligjërim arsyetues

نطق نفسانی

Ligjërim psikik
Fjalim psikik

نظام

Projekt
Skemë
Harmonia
Harmoni
Hierarki
Rend
Rregull
Shkallë
Sistem

نظام احسن

Rendi më i mirë e sendeve

نشئه ی الاهی

Sfera hyjnore

نشئه ی انسانیّه

Sfera njerëzore
Sfera njerëzore e të qenit

نشئه ی اولی

Krijimi i parë
Gjendja e parme e të qenit

نشئه ی جسمانیه

Sfera e trupores
Bota e trupësishme

نشئه ی دنیا

Statusi i të qenit të kësaj bote

نشئه ی روح

Mënyra e shpirtit
Gjendja e shpirtit
Statusi i shpirtit

نشئه ی طبیعت

Projektimi i natyrës
Mënyra [e të qenit] e natyrës
Statusi [i të qenit] i natyrës

نشئه ی عقلی

Projektimi intelektiv
Mënyra [e të qenit] intelektive
Statusi [i të qenit] intelektiv
Bota intelektive
Bota racionale

نصّ

Tekst përfundimtar
Tekst i thjeshtë
Tekst
Zbulesë

نصّ جلی

Projektim i shprehur
Model i shprehur
Pikëpamje e shprehur
Qëllim i shprehur
Pamësi e shprehur

نصّ خفی

Pikëpamje e nënkuptuar
Pikëpamje e pashprehur
Pikëpamje e ndërlikur
Qëllim i pashprehur
Qëllim i nënkuptuar
Qëllim i ndërlikur
Pamësi e pashprehur
Pamësi e nënkuptuar
Pamësi e ndërlikur

نصّ صریح

Projekt i shprehur
Qëllim i shprehur
Pamësi e hyjnësishme e shprehur
Qëllim i hyjnësishëm i shprehur

نصّ معتبر

Tekst autoritativ

نصّ ملفوظ

Tekst gojor
Ligjërim gojor

نص گرایانه

Tekstualistik

نص گرایی

Tekstualizëm

نسبت وضعی

Marrëdhënie konvencionale

نسبت همانی

Marrëdhënie identitare
Marrëdhënie nën dritën e identitetit
Marrëdhënie në rrafshin e identitetit
Marrëdhënie në sferën e identitetit

نسبت یک به چند

Marrëdhënie mes njëshitisë dhe shumësisë

نسبی

Marrëdhëniesor
I lidhur
I ndërlidhur

نسبی گرایی

Relativizëm

نسبیّت

Të qenit relativ
Relativitet

نسبیّت باوری

Relativizëm

نسبیّت گرا

Relativist

نسبیّت گرایی

Relativizëm

نسخ

Shfuqizues
Shfuqizim

نسخ (= انتقال نفس پس از مرگ به بدنی دیگر) – تناسخ

نسخ احکام

Shfuqizim i ligjit fetar

نسخ روح (نیز – تناسخ)

Shtegtim i shpirtit
Endje e shpirtit

نسخ کردن

Shfuqizoj

نسطوری

Nestorian

نُشُور

Gjallërim
Rigjallërim
Ngritje
Kryengritje

نشئه

Modaliteti i qenies
Mënyrë e të qenit
Statusi i të qenit
Botë

نشئه ی آخرت

Satusi i ardhshëm i të qenit
Bota tjetër
Statusi i përtejbotshëm i të qenit
Bota e përtejme

نشئه ی اُخری—نشئه ی آخرت

نشئه ی ارواح

Sfera e qenies së shpirtërores
Bota e shpirtrave

نسبت این همانی

Marrëdhënie identitare
Marrëdhënie nën dritën e identitetit
Marrëdhënie në rrafshin e identitetit
Marrëdhënie në sferën e identitetit

نسبت ترتیبی

Marrëdhënie rendore
Marrëdhënie nën dritën e rendit [të gjërave]
Marrëdhënie në rrafshin e rendit [të gjërave]
Marrëdhënie në sferën e rendit [të gjërave]

نسبت ترتیبی جزئی

Marrëdhënie rendore e pjesshme

نسبت چند به یک

Marrëdhënie mes njështisë dhe shumësisë

نسبت حُکمی

Marrëdhënie e gjykimit (*viz.* bashkëlidhja e subjektit me predikatin)
Marrëdhënie nën dritën e gjykimit (*viz.* bashkëlidhja e subjektit me predikatin)
Marrëdhënie në rrafshin e gjykimit (*viz.* bashkëlidhja e subjektit me predikatin)
Marrëdhënie në sferën e gjykimit (*viz.* bashkëlidhja e subjektit me predikatin)

نسبت حمل

Marrëdhënie përkatësie
Marrëdhënie nën dritën e përkatësisë
Marrëdhënie në rrafshin e përkatësisë
Marrëdhënie në sferën e përkatësisë

نسبت ذهنی

Marrëdhënie mendësore

نسبت ضروری

Marrëdhënie e domosdoshme

نسبت عقلی

Marrëdhënie intelektive
Marrëdhënie racionale

نسبت متّصله

Marrëdhënie e pandërprerë
Marrëdhënie vijuese

نسبت مقولی

Marrëdhënie nën dritën e kategorisë
Marrëdhënie në rrafshin e kategorisë
Marrëdhënie në sferën e kategorisë

نسبت مقولی

Marrëdhënie kategorike
Marrëdhënie kategorizuese

نسبت [illegible]طله

Marrëdhënie e fshehtë
Marrëdhënie e padukshme
Marrëdhënie e pashprehur

نسبت مولّفه

Marrëdhënie e përbërë
Marrëdhënie komplekse

نسبت نفی

Marrëdhënie mohuese

نسبت وجوب و امکان

Marrëdhënia mes mundshmërisë dhe domosdoshmërisë

نِدّ

I barabartë
I njëjtë
I përputhshëm
I ngjashëm
I përngjashëm
Silimitudë

ندامت

Keqardhje
Pendim

ندای غیبی

Thirrje hyjnore
Ligjërim

نزاریه

Nizarist

نزاع لفظی

Logomathia
Përplasje me fjalë
Debat

نزدیک به ضد

Kundërtì e afërt

نزول

Zbritje

نزول وحی

Zbritja e Shpalljes
Zbritja e Zbulesës

نزولی

Zbritje
Rënje

نژاد

Racë

نژاد پرستی

Racizëm

نِسَب (# عین وجود)

Marrëdhënie
Marrëdhëniësi

نسب نامه خدایان

Teogoni
Hylindje

نسبت

Cilësim
Ndërlidhje
Bashkëlidhje
Ndërlikje
Përpjestim
Proporcion
Marrëdhënie
Në lidhje me

نسبت اتّحادی

Marrëdhënie përbashkuese
Marrëdhënie përnjësuese

نسبت احاطی

Marrëdhënie gjithëpërfshirëse

نسبت ارتباطی

Marrëdhënie ndërlidhëse

نسبت اشراقی

Marrëdhënie dritëhedhëse

نبوّت

Profeci
Profetësi

نبوّت تشریعی

Profeci legjislative
Profeci e institucioneve ligjore
Profetësi e legjislacionit

نبوّت خاصّه (= رسالت)

Profetësi e kufizuar
Profetësi e kufishme
Profetësi e veçantë

نبوّت عامّه

Profetësi e përgjithshme

نبوّت مطلقه

Profetësi absolute

نبوی

Profetik

نبیّ

Profet

نبیّ الله

Profeti i Allahut

نتیجه

Përfundim
Rrjedhoje
Rezultat

نتیجه ی طبیعی

Shtesë
Shtojcë
Appendix

نجات

Çlirim
Shpëtim
Shëlbim

نجوا

Ligjërim frigues
Ligjërim trysnues
Ligjërim kërcënues

نجوم – علم نجوم
نِحَل

Shkollat filozofike
Rrymat filozofike
Sekte

نحله

Shkollë
Rrymë

نحوه ی وجود

Mënyrë e të qenit
Formë e qenësisë
Formë e ekzistencës

نخستین

Burimor
I burimtësishëm
I parëhershëm
I parmë
Parak
I parësishëm
Zanafillor
I zanafillshëm

نخستین شناخت عقلی

Primum cognitum

ناموس

Ligji kozmik
Kriteri më i lartë
Ligji më i lartë
Ligj
Parim
Ligj hyjnor

ناموس الاهی

Vendim hyjnor
Caktim hyjnor
Ligj hyjnor

نامیرایی

Pavdekshmëri
Pavdekësi

نامه ی اعمال

Libri i veprimeve
Regjistri i punëve
Regjistri i veprave

نامهای یادآور

Terma kujtesorë
Terma mnemonikë

نامیه (نفس)

Rritës
Vegjetativ

نان و شراب مقدّس

Sakrament
Mister
Kungatë

ناهماهنگی

Heterogjenì

ناهمساز

Heterogjen

ناهمسازی

Të qenit heterogjen

ناهمگن

Heterogjen

ناهید

Afërdita

نایب

Përfaqësues

نایب امام

Përfaqësuesi i Imamit
Mëkëmbësi i Imamit

نایب خاص

Veprues i veçantë
Veprues i posaçëm

نایب خدا

Përfaqësuesi i Zotit [në tokë]
Mëkëmbësi i Zotit [në tokë]

نباتات

Bimë
Bimor
Bimësi

نباتی

Bimor

نامتناهی

I papërcaktuar
I pakufizuar
I pakufizueshëm
I paqartë

نامتجانس

Heterogjen

نامتعارف

Heterodoks

نامتناقض

Jo-kontradiktor
Moskundërshtues
Moskundërthënës

نامتناهی

E pakufishmja
E pacakshmja
E pafundmja
E pafundësishmja
Pafundësia
Apeiron

نامتناهی بودن

Pafundshmëri
Pacakshmëri

نامحدود

I pakufi
I pakufizuar
I pakufishëm
I pakufizueshëm
I papërcaktuar
I papërkufizuar
I pafund
I pacak
I pakushtëzuar

نا محسوس

Joshqisor
Jondijor
I paperceptueshëm
I papërcaktuar
I papërcaktueshëm

نامرئی

I padukshëm

نامعقول

Absurd
Irracional
I pakuptimshëm

نامعلّل

I pashkakësuar

نامعیّن

I papërcaktuar
Problematik

ناممکن

Qenie e pavarur
Qenësi i pavarur
Qenëshmëri e pavarur
Ekzistencë e pavarur

نامنقسم

I pandashëm

ناموجود

Mosqenie
Paqenësi
Paqenëshmëri
Mosekzistecë
Jo-qenësor
I paqenësishëm

Tokësor
Që i përket kësaj bote

ناشی از حس

Shqisor
Ndijor
Ndjesimor

ناشی از عقل

Noetik
Racional

ناشی از وهم

Jermues
Përçartës
Haluçinant

ناصر(خداوند)

Ndihmësi (*viz*. Zoti)
Ndihmuesi (*viz*. Zoti)
Ndihmëdhënësi (*viz*. Zoti)
Fitimtari (*viz*. Zoti)
Ngadhënjyesi (*viz*. Zoti)

ناطق

Intelektiv
Racional
Mendësor
I mendësishëm
Mendimor

ناطقه (نفس)

Racional

ناظم

Modelues
Projektues
Formësues
Formëdhënës

نافرمانی

Mosbindje
Mosnënshtrim

نافع (خداوند)

Bamirësi (*viz*. Zoti)
Mirëbërësi (*viz*. Zoti)

نافله

Veprim i tepërt

ناقص

I mangët
I paplotë
I papërsosur
I dobët
I papërkryer
Defektoz

ناقل

Përcjellës

ناکجاآباد

Vend tani dhe këtu
Vend *hic et qui*

نام

Emër

نام سلبی

Emër i përveçëm

نام عدمی

Emër i përveçëm

نا متعیّن

I papërcaktuar
I paqartë

نادرست

I pavlefshëm
I gabuar
I pasaktë

نادرستی

Pavlefshmëri

نادیدنی

I padukshëm

نار

Zjarr

نار (= جهنّم)

Zjarri (*viz.* Xhehennemi)
Ferri
Skëterra

نار (از عناصر اربعه)

Zjarri (si një nga katër elementët e parmë/e thjeshtë dhe burimorë/zanafillorë të lëndës)

نارضایی از قضا

Pakënaqësi në lidhje me të paravendosurën
Pakënaqësi në lidhje me të paracaktuarën

نازل

Zbritje
Zbulesë

نازل کردن

Zbuloj
Zbres poshtë

ناساز

Paradoksal
Kundërthënës

ناسازگار

I paqëndrueshëm
I dobët

ناسازگار

Jo koherent
I papërputhshëm
Mospërputhës
I papërkueshëm
Mospërkues
I paqëndrueshëm
I palidhur
I papajtueshëm
Mospajtues

ناسازگاری

Jokoherencë
Papërputhshmëri
Mospërputhje
Papërkueshmëri
Mospërkim
Paqëndrueshmëri
Palidhshmëri
Papajtueshmëri
Mospajtim

ناسازگاری

Papërkueshmëri në qëndrueshmëri
Papërputhshmëri në qëndrueshmëri

ناسخ

Shfuqizues (si mbiemër)
Shfuqizues (si emër)

ناسوت

Njerëzor
Njerëzim
Natyrë njerëzore

ناسوتی

Njerëzor

ن

ناآگاه

I pavetëdishëm
I pandërgjegjshëm

نااهل

I pavlerë

نابجایی

Paaftësi
Papërkueshmëri

ناپایدار

Kalimtar
I përkohshëm

ناپایداری

Përkohshmëri
Kalimtarì (*viz.* të qenit kalimtar)

ناپذیرفته

Heterodoks

ناپیوسته

Ndarje
Shkëputje
Moslidhje
Palidhshmëri

ناثابت

Jo-statik
I paqëndrueshëm

ناخودآگاه

I pavetëdishëm
I pandërgjegjshëm

ناخودآگاهی

Pavetëdije
Pandërgjegjshmëri

نادانی

Padituri
Mosdije
Injorancë

میل غریزی

Oreks
Grishje
Kahje
Prirje
Anim

میل فطری

Prirje natyrore
Kahje natyrore
Prirje e natyrshme
Kahje e natyrshme
Kaos
Mishmash
Rrëmujë
Parendësi
Mungesë rendi

میمون

Njeri i bekuar

مؤثِّر

Veprues
Agjent

موثر حقیقی

Veprues real
Veprues i njëmendtë
Veprues i qenësishëm

مؤلفه

Përbërës

مؤمن

I devotshëm
Fetar
Besimtar

میدان

Sfera e veprimit
Fusha e veprimit
Domeni i veprimit

میرا

I vdekshëm
Vdekatar

میرایی

Vdekshmëri

میز

Dallim
Dallueshmëri

میزان

Peshim
Kriter
Shkallë
Masë
Balancë

میزان اعمال

Kriter i veprimit
Shkallë e veprimit

میزان الاهی

Peshorja hyjnore
Shkalla hyjnore
Masa hyjnore

میزان شریعت

Shkalla e Ligjit
Masa e Ligjit
Peshorja e Ligjit

میزان عقلی

Kriter racional

میزان مستقیم

Shkallë e harmonishme
Masë e harmonishme

میسیونر

Misionar
I dërguar
Apostull

میکائیل

Mikeli (*viz.* kryeengjëlli)
Mihaili (*viz.* kryeengjëlli)
Mikael (*viz.* kryeengjëlli)

میل

Prirje
Kahje
Grishje
Drejtim
Inclinatio
Pjerrësi
Përparësi
Anim
Hepim

میل (= انحراف از طریق)

Devijim
Shmangie
Dalje [nga rruga e drejtë]

میل (= گرایش)

Prirje
Kahje

میل طبیعی

Prirje natyrore
Prirje e natyrshme

Pranues
Miratues
Konfirmues

مهاجر

Shtegtar
Emigrant
Shtegtues
Migrues

مهاجرین

Shtegtarë
Emigrantë
Shtegtues
Migrues

مهتدا

Udhëzim
Udhëheqje
Udhëzues
Udhëheqës

مهتدی

I udhëzuar

مهدی موعود (عج)

Mehdiu i premtuar

مهدویت

Mahdizëm
Mesianizëm

مهدی منتظر

Mahdi
I Prituri

مهمل

I pakuptimtë
I pakuptimshëm

مهملة الجهات

I papërcaktuar
I papërcaktueshëm
I papërkufizuar
I papërkufizueshëm

مهیل (خداوند)

Friguesi (*viz.* Zoti)

مهیمن (خداوند)

Ruajtësi (*viz.* Zoti)
Mbrojtësi (*viz.* Zoti)
Vigjiluesi (*viz.* Zoti)

المهیمن

Ruajtësi (*viz.* Zoti)
Mbrojtësi (*viz.* Zoti)
Vigjiluesi (*viz.* Zoti)

می اندیشم پس هستم

Cogito ergo sum
Mendoj, pra ekzistoj

میانه روی

Maturi
Vetëpërmbajtje
Pjekuri

میثاق

Kompakt
I përputhshëm
I përshtatshëm

میثاق ازلی الهی

Kompaktësia e parme
Kompaktësia e parëhershme

مولَّدات ثلاث

Tre mbretëritë [e natyrës]

مؤلَّف

Përbërje
I përbërë
Kompozitë

مولکول

Molekulë

مولی (خداوند)

Zotëruesi (*viz.* Zoti)
Prijësi (*viz.* Zoti)
Mbrojtësi (*viz.* Zoti)

مؤمن

Besimtar
Besues
Besimplotë
Besnik
Njeri i bësimit
Njeri që beson [tek Zoti]

المؤمن

Besniku (*viz.* Zoti)

مؤمن حقیقی

Besimtar i sinqertë
Besimtar i çiltër
Besimtar i vërtetë

مؤمن خالص

Besimtar i pastër
Besimtar i ndershëm
Besimtar i sinqertë

موناد

Monadë

موناد باور

Monadist

موناد باوری

Monadizëm

مونادولوژی

Monadologji

موهبت

Dhuratë [nga Zoti]
Dhunti [nga Zoti]

موهبت الاهی

Hir hyjnor
Dhunti hyjnore
Dhunti nga Zoti

موهوم

Fantazi
Imagjinar
Fantazmagorik
Kimerik

موهوم محض

Imagjinatë e pastër
Imagjinatë e qashtër

موهوم دانستن جهان عینی

Iluzionizëm

مؤیَّد

Pohues

Mirëdashje
Dashuri

موسی (ع)

Moisiu
Musai

موصل (خداوند)

Bashkuesi (*viz.* Zoti)
Përbashkuesi (*viz.* Zoti)

موصوف

I përshkruar
I cilësuar

موصوف (خداوند)

I Emërzuari (*viz.* Zoti)

موضوع

Vend
Vendësi
Locus
Objekt
Subjekt
Substratum

موضوع شناسایی

Objekt
Objekt i njohur

موضوع عَرَض

Substratum i rastësishëm
Substratum rastësor

موضوع علم

Lëndë
Çështje
Problematikë

موضوعٌ ما

Një subjekt i çfarëdoshëm
Një farë subjekti

موضوع مدرِک

Subjekt njohës

موضوع و محمول

Subjekti dhe predikati

موضوعیّت نفسانی

Subjektivitet

موطن

Strehë
Banesë

موعظه

Predikim
Ligjërim fetar
Hutbe

موقف

Vend përfundimtar
Vendësim përfundimtar

مولا

Mësues
Prijës
Udhëzues

مولّدات

Realitete të krijuara
Mbretëritë [e natyrës] (*viz.* bimët, kafshët, njerëzit)
Pasardhësit
Brezat e mëpasmë

موجود مجرّد

Qenie jolëndore
Qenie jotrupore

موجود مرکب

Qenie e përbërë
Qenësor i përbërë

موجود مستقل از ذهن

Ens realis
Njësi reale
Send real
Qenësor real

موجود مطلق

Qenie absolute
Qenësor absolut

موجود ممکن

Qenie e varur
Qenësi e varur
Ekzistencë e varur
Qenie e mundshme
Qenësi e mundshme
Ekzistencë e mundshme

موجود ممکن به ذات خود

Qenësor thelbësisht i varur

موجود نیمه الهی

Gjysmëhyjni
Gjysmëperëndi
Daimon

موجود نفسی

Qenësor në shpirtra

موجودات

Qenësi
Ekzistenca
Qenësorë

موجودات خارجی

Qenësorë të jashtëm të konkretizuar

موجودات عرضی

Qenësi anësore
Ekzistencë anësore

موجودیّت

Të jesh
Të ekzistosh
Të jesh i qenësishëm

موجَّه

I lejueshëm
I pranueshëm

موجّهه

Modal

موحّد

Pohues i njështisë së Zotit
Besues i njështisë së Zotit
Monoteist

موحّدان

Almohadët

مؤخّر (خداوند)

Vonuesi [në ndëshkim] (*viz.* Zoti)

مودّت

Dashamirësi

Subjekt i mundshëm
Ent i mundshëm

موجود بما هو موجود

Qenia si e këtillë
Qenia si qenie
Qenësori si i këtillë
Qenësori si qenësor

موجود بنفسه

Qenia në vetvete
Qenia në këtillësinë përkatëse

موجود بودن

Jam
Ekzistoj

موجود تقدیری

Qenësor i hamendësuar
Qenësor hipotetik

موجود جسمانی

Qenie trupore
Qenie e trupësishme
Qenësi trupore
Qenësi e trupësishme

موجود خارجی

Qenie në konkretësi

موجود خارجی محقّق

Qenësor fizik i konkretizuar
Qenësor i konkretizuar

موجود خارجی مقدّر

Qenësor fizik i pakonkretizuar
Qenësor i pakonkretizuar

موجود ذهنی

Qenie mendësore
Qenësor mendësor
Qenësor i mendësishëm

موجود زنده

Qenie e gjallë
Gjallesë

موجود عینی

Qenësi konkrete
Ekzistencë konkrete
Qenie *in concreto*
Qenësi objektive
Ekzistencë objektive

موجود فی نفسه

Qenie në vetvete
Qenësi në vetvete
Ekzistencë në vetvete

موجود لذاته

Qenie për vetveten
Qenësi për vetveten
Ekzistencë për vetveten

موجود متحرّک

Qenie e lëvizshme

موجود متشخّص

Qenësor i dallueshëm
Qenie e veçantë
Qenie vetjake

موجود متناهی

Qenie e fundme
Qenësi e fundme
Ekzistencë e fundme

موجبه

Pohues
Pohimor

موجبه عدولیه

Fjali pohuese në formë mohuese
Fjali pohimore në formë mohore
Pohim në formë mohimi

موجبیّت علّی

Determinizëm

موجبیّت مطلق

Determinizëm absolut

موجِد

Sjellës në qenësi
Krijues
Përshfaqës
Shpërfaqës

موجِد (خداوند)

Qeniedhënësi (*viz.* Zoti)
Qenësidhënësi (*viz.* Zoti)
Qenësuesi (*viz.* Zoti)

موجود

Qenie
Qenësor
I qenëshëm
Das Seindes
Ens
Ent
Entitet
Njësi
Send
Gjësend

موجود

Ens
Ent
Njësi
Qenësi
Ekzistencë
Qenësor konkret
Qenësor real
Send

موجود ازلی

Qenie e përjetshme

موجود اندیشنده

Res cogitans

موجود اوّل

Qenie parake
Qenie e parme
Qenie e parëhershme
Qenie e parësishme

موجود بالذات

Qenie e vetvetishme
Qenie e vetëmjaftueshme

موجود بالعَرَض

Qenie e rastësishme
Qenie rastësore

موجود بالفعل

Qenie në veprim
Qenie në konkretësi
Esse in actu
Subjekt i njëmendtë
Ent konkret

موجود بالقوّه

Qenie në mundshmëri
Esse in potentia

مواضع جدل

Topikët

موافق با آیین رایج

Ortodoks
Ortodoksi

موافق کتاب مقدس یهودیان یا مسیحیان

Biblik

موالات

Miqësi
Shoqëri

موالید سه گانه

Tre mbretëritë [e natyrës] (*viz.* bimët, kafshët, njerëzit)

مواهب

Dhurata
Dhunti

موت

Vdekje
Shuarje

موت اجباری

Vdekje e përcaktuar
Vdekje e caktuar

موت اخترامی

Vdekje e parakohshme

موت اختیاری

Vdekje e vullnetshme
Eutanazi

مؤثّر

Veprues
Agjent
Faktor
Efektiv
Pasojëlënës

موثَّق

Autentik
I pastër
I vërtetë
Burimor

موجِب

Veprues i domosdoshëm
Nevojtar
I nevojshëm

موجَب

I shkakësuar
Nevojtar
I varur
I kushtëzuar

موجَب بالذات

Thelbësisht i shkakësuar
Thelbësisht i varur
Thelbësisht i kushtëzuar

موجَب به ایجاب علّی

Shkakësisht i përcaktuar
Shkakësisht i përkufizuar
I përkufizuar në shkakësinë përkatëse

موجب جزئی

Fjali pyetëse

موجَبات

Fjali pohuese

منهاج الدین

Rruga e fesë
Udha e fesë

منهج

Shteg
Rrugë
Udhë
Mënyrë

منهی

I ndaluar

منی

Unësi

منیِ تو

Ti-në-ti
Unësia jote

منی – اوبی – تویی

Unë-ai-ti-ësia

مُنیر

Ajo çfarë ndriçon

مُنیل (خداوند)

Bamirësi (*viz.* Zoti)
Mirëbërësi (*viz.* Zoti)
Shëlbuesi (*viz.* Zoti)
Shpërblyesi (*viz.* Zoti)

مؤاخذه

Thirrje në llogaridhënie
Ndëshkim
Dënim

مؤاخذه ی الاهی

Ndëshkimi hyjnor

موادّ

Lëndë
Materie
Substancë
Substratum

موادّ ثلاث (= وجوب، امکان و امتناع)

Mënyra të tërthorta
Forma të tërthorta
Modele
Shembuj
Tre mënyrat e tërthorta
Ndarja e trefishtë e qenies
Ndarja e trefishtë e qenësisë
Ndarja e trefishtë e ekzistencës

موادّ قضایا (# جهات قضایا)

Elementët e pohimeve
Përbërësit e pohueshmërisë

موادّ قیاس

Premisat e silogjizmit
Premisat e deduksion

موازات

Paralelizëm

موازین اخلاقی

Standarde morale

مواقف آخرت

Vendet përfundimtare të botës së përtejme

مواقف قیامت

Vendet përfundimtare të Ringjalljes

منفصله حقیقیه

Ndarje e vërtetë
Ndarje reale
Ndarje e qenësishme

منفصله حقیقیه (ترکیب فصلی)

Ndarje

منفصله عنادیه

Ndarje për shkak të antagonizmit

منفصله مانعةالجمع

Ndarje për shkak të papërputhshmërisë

منفصله مانعة الخلوّ

Ndarje përjashtuese

منفعت

Përparësi
Përfitim

منفعل

I pësuari
Pësuesi
Pasivi
Përthithësi
Subjekt i pësimit
Subjekt i pësueshmërisë

منفک

Ndarje

منفی

I mohuar
Objekt i mohimit
I mohueshëm

منقاد

I bindur
I nënshtruar

مَنقبت

Virtyt

منقسم

I ndashëm
I veçueshëm

منقطع

Kohëzgjatje e kufizuar

منقول (= نقلی)

I rrëfyer
I treguar
I zbuluar
I zbritur
I përcjellë

منکر

Moralisht i papranueshëm
Veprim i keq
Veprim i shëmtuar
I papranueshëm
Veprim i ndaluar
Pervertim
Gabim
Veprim i gabuar

منکشف

I hapur
I shpalosur
I shpërfaqur
I shfaqur

منوّع

Specifik
I veçantë

منطقی (اسم)

Logjicien

منطقی (وصف)

Logjik
I logjikshëm

منطقی انگاشتن همهٔ موجودات

Panlogjizëm

منطقی کردن

Arsyetoj
Racionalizoj

منطقی نما

Pseudologjik

منطوق

Tekst gojor

منظر

Hapësira e vegimit
Hapësira e vizionit
Pamje
Fanepsje
Shfaqje

منظوم

Poetik

منع

Abstenoj
Abstenim
Asnjanësi
Neutralizëm

مُنعِم (خداوند)

Bamirësi (*viz*. Zoti)
Mirëbërësi (*viz*. Zoti)
Bekuesi (*viz*. Zoti)
Bekimtari (*viz*. Zoti)
Bekimdhënësi (*viz*. Zoti)

مُنعم

I dobishëm
Përfitues

منفرد

I veçuar
I individualizuar
I ndarë
I personalizuar

منفرد (خداوند)

I Pabarabarti (*viz*. Zoti)
I Padytshmi (*viz*. Zoti)
I Pashoqi (*viz*. Zoti)
I Njëvetmi (*viz*. Zoti)

منفصل

I pavijueshëm
Inkoherent

منفصله

I ndarë
I shkëputur
Ndarës
Shkëputës

منفصله اتفاقیّه

Ndarje rastësore
Ndarje e rastësishme

منطق جدلی
Dialektikë
Logjikë dialektike

منطق جمله ها
Logjikë pohimore

منطق چند ارزشی
Logjikë e multivlerës
Logjikë e shumëvlershme

منطق دو ارزشی
Logjikë e bivlerës
Logjikë e dyvlershme

منطق دیالکتیک
Logjikë dialektike
Dialektikë

منطق رمزی
Logjikë simbolike

منطق ریاضی
Logjikë matematike

منطق ستیز
Kundër-logjikë

منطق سه ارزشی
Logjikë e trivlershme

منطق شهودی
Logjikë intuitive

منطق صورت
Logjikë formale

منطق صوری
Logjikë formale

منطق عمومی
Logjikë e përgjithshme

منطق قیاسی
Logjikë deduktive

منطق گزاره ها
Logjikë pohimore

منطق مرتبهٔ یک
Logjikë e dorës së parë

منطق مشرقین
Logjika e lindorëve

منطق موجّهات
Logjikë modale

منطق نسبتها
Logjikë marrëdhëniesore

منطق دان
Logjicien

منطق گرایی
Logjicizëm

منطق گریز
Mizologjist

منطق گریزی
Mizologji

منسوخ

I shfuqizuar

منشأ

Shkakësi
Burim
Zanafillë
Burim i parmë
Burim parak
Burim parësor
Burim i parëhershëm
Burim zanafillor
Zanafillë

منشأاثر

Burim i pasojave
Shkakësia e pasojave

منشأ انتزاع

Burim abstragimi

مُنشِئ (خداوند)

Përshfaqësi (*viz.* Zoti)
Zanafilluesi (*viz.* Zoti)
Buruesi (*viz.* Zoti)
Burimtari (*viz.* Zoti)

منصب

Rang

منصرم

Pushues
Ndalues
Përfundues

منطبع

I thadruar
I skalitur
I stampuar
I mbresuar
I gjurmëzuar

منطبع در محل

I thadruar në një vend
I gjurmëzuar në një vend

منطبق شدن

Përshtas
Përkoj
Ndërlidh

منطق

Logjik
Logjikë

منطق احتمالات

Probabilitet logjik

منطق ارسطو

Logjikë aristotelike

منطق استعلایی

Logjikë transcendentale

منطق استقرایی

Logjikë induktive

منطق اکتشافات علمی

Logjikë e zbulimit shkencor
Logjikë e hulumtimit shkencor

منطق بحثی

Logjikë ligjërimore

منطق تحلیلی

Logjikë analitike

مُنتج

I vlefshëm
I qëndrueshëm
Koherent

مُنتج از

I përftuar nga
I konkluduar nga
I konkluduar rreth

منتج بودن

Frytshmëri
Prodhueshmëri
Produktivitet

منتزع

I abstraguar

منتظر

I pritshëm
I pritur

منتقم (خداوند)

Hakmarrësi (*viz.* Zoti)

منتها

Qëllim
Qëllim i fundëm

منجی

Shpëtimtari i Pritur

منحصر به فرد

I njëvetshëm
I vetëm
I padytshëm

مندرج

I përfshirë
I ndërkallur
I brendashkruar

مندرج بودن

Të qenit i përmbledhur
Të qenit i përfshirë
Të qenit i nënkuptuar

مندوب

I këshillueshëm

منزلت

Gjendje
Status
Shkallë
Etapë
Pozicion

منزلت بین منزلتین

Gjendje e ndërmjetme
Status i ndërmjetëm
Pozicion i ndërmjetëm
Pozicion mestar
Pozicion i mesëm

منزّه

I lirë
I lavdëruar
I lëvduar
I pakrahasueshëm
I pastruar
I qartësuar
I kthjelluar
I kulluar
I qashtër
Transcendentalist
Ndjekës i filozofisë transcendentale

Shkakësi
Kriter

مناط بینونت

Matësi i dallueshmërisë
Shkalla e dallueshmërisë
Kriteri i dallueshmërisë

مناط حاجت

Shkalla e nevojës
Masa e nevojës

مناط صدق

Baza e të vërtetës
Themeli i të vërtetës
Përmasa e të vërtetës

مناظر

Të kundruarat
Të vëzhguarat
Të sodituarat
Hapësirat e vegimit

مُناظره

Debat
Diskutim
Debatues
Diskutues
Polemikë
Ligjërim

منافات

Papërputhshmëri
Papërkueshmëri
Paqëndrueshmëri
Përjashtueshmëri e ndërsjelltë

مُنافر طبع

Në mospërputhje me natyrën [e diçkaje, dikujt etj.]
Në papërshtatje me natyrën [e diçkaje, dikujt etj.]
Në mospërkim me natyrën [e diçkaje, dikuj etj.]

منافرت

Papërkueshmëri
Papërputhshmëri
Mospërkim
Papajtueshmëri

مُنافی

I përkundërt
I kundërt

مناقب (نیز – منقبت)
مناقشه

Mospajtim
Papajtueshmëri
Objeksion
Kundërshtim

منامات

Ëndrra

منّان (خداوند)

Dashamirësi (*viz*. Zoti)
Mirëdashësi (*viz*. Zoti)
Përkrahësi (*viz*. Zoti)

منبسط

I përhapur
I shpërhapur
I hapur

منبع

Burim
Zanafillë
Prejardhje

ممیّز جوهری

Distinguens substantialis

ممیزِ عرضی

Distinguens accidentalis

ممیّزه ی ذاتی

Karakteristikë thelbësore
Karakteristikë e thelbësishme
Tipar thelbësor
Tipar i thelbësishëm

من برتر

Mbiunë
Superego

من تجربی

Unë empirik
Ego empirike

منِ تو

Unësia jote

مِن حیث هو

Këtillësi
Të qenit i këtillë
Si i këtillë
Qua

من حیث هی هی

Si i këtillë

من متعالی

Unë transcendental
Ego transcendentale

مِن نفسه

Nga vetvetja
Vetvetiu
Vetvetishëm
Instinktivisht

منازعه

Debat
Diskutim
Përplasje

منازل آخرت

Gjendjet e pasvdekjes
Statuset e jetës së përtejme

مناسبات کواکب

Konfiguracionet e yjeve

مناسبت

Përshtatje
Përafërsi
Përngjashmëri
Analogji
Përkueshmëri
Përputhshmëri
Harmoni
Ndërlidhje
Ndërlidhshmëri
Marrëdhënie e ndërsjelltë

مناسک

Rituale
Rite

مناسک ظاهری

Rite ekzoterike

مناط (نیز – ملاک)

Bazë
Themel
Themeltësi

Qenëshmëri e mundshme
Ekzistencë e mundshme
Qenësor i mundshëm

ممکن الوجود

Qenie e mundshme
Qenësi e mundshme
Qenëshmëri e mundshme
Ekzistencë e mundshme
I mundshëm për të qenë
I mundshëm për të ekzistuar

ممکن الوجود بذاته

Qenie e mundshme nga vetvetja
Qenësi e mundshme nga vetvetja
Qenëshmëri e mundshme nga vetvetja
Ekzistencë e mundshme nga vetvetja

ممکن بالذات

I mundshëm në vetvete
I mundësishëm për nga vetë natyra që shpërfaq
Thelbësisisht i mundshëm

ممکن به امکان خاص

I mundshëm

ممکن خاصّ

Mundësi e veçantë
Mundshmëri e veçantë

ممکن ضروری

Mundësi e domosdoshme
Mundshmëri e domosdoshme

ممکن عام

Mundësi e përgjithshme
Mundshmëri e përgjithshme

ممکن لذاته

I varur nga vetvetja
Rastësishmëri e vetvetishme
Rastësorësi e vetvetishme

ممکن معدوم

Paqenësor i mundshëm

ممکن الثبوت

Qenësor i mundshëm

ممکن الوجود

I mundshëm
Mundshmëri
Të qenit i mundshëm
Qenësi e mundshme
Qenie e mundshme
Ekzistencë e mundshme

ممکنات

Mundshmëritë
Qeniet e mundshme
Njësitë e mundshme
Entet e mundshme
Entitetet e mundshme
Qenësorët e mundshëm

مُميت (خداوند)

Vdekjedhënësi (*viz.* Zoti)
Dhënësi-i-vdekjes (*viz.* Zoti)

مميّز

Dallueshmëria
Dallori
Differentia
Karakteristikë dalluese
Tipar specifik

ممتنع (نیز – محال)

Absurd
I pamundshëm
I pamundësishëm
I pamundur

ممتنع العدم

Mosqenie e pamundur
Paqenësi e pamundur
Paqenëshmëri e pamundur
Mosekzistencë e pamundur

ممتنع بالذات

Thelbësisht i pamundshëm
Thelbësisht i pamundësishëm
Thelbësisht i pamundur
I pamundur për nga vetë natyra që shpërfaq

ممتنع بالغیر

I pamundësishëm nën dritën e diçkaje tjetër
I pamundur nën dritën e diçkaje tjetër
I pamundshëm në lidhje me diçka tjetër

ممتنع بالقیاس الی الغیر

I pamundshëm në lidhje me diçka tjetër
I pamundur në lidhje me diçka tjetër
I pamundësishëm në lidhje me diçka tjetër

ممتنع الزّوال

I paaftë të perëndojë
I paperëndueshëm

ممتنع الوجود

I pamundshëm për të qenë
I pamundshëm për të ekzistuar
Qenësisht i pamundësishëm
Ekzistencialisht i pamundur

ممدّ

Ndihmës
Ndihmues
Ndihmëdhënës

ممدوح

Objekt lëvdimi
I lëvduar
I lëvdueshëm

ممزوج

I përzier

مُمسک (خداوند)

Mbartësi (*viz.* Zoti)

ممکن

I mundshëm
I rastësishëm
Rastësor
I varur
I kushtëzuar

ممکن اخسّ

Qenie në mundësi më të ulët
Qenësi në mundësi më të ulët
Qenëshmëri në mundësi më të ulët
Ekzistencë në mundësi më të ulët
Qenie në mundshmëri më të ulët
Qenësi në mundshmëri më të ulët
Qenëshmëri në mundshmëri më të ulët
Ekzistencë në mundshmëri më të ulët

ممکن الجمع

Përfshirës

ممکن الوجود

Qenie e mundshme
Qenësi e mundshme

Zakon
Habitus
Zotërim
Pronësi
Pronë

--بالملکه

I zakonshëm
Zakonor

ملکه شدن

Përvetësoj përgjithmonë
Përvetësoj njëherë e mirë

ملکه و عدم

Zotërimi dhe privimi
Pasja dhe mospasja

مِلَل

Besore
Kombe
Bashkësi fetare

مِلَل و نِحَل

Besime dhe sekte
Letërsi heretike
Hereziografi

ملل و نحل نویس

Hereziograf

ملموسات

Objekte të prekshme
Objekte të rrokshme

ملهَم

I frymëzuar

ملیک مقتدر (خداوند)

Mbreti i Gjithëfuqishëm (*viz.* Zoti)

مُماثل

Analog
I njëvlershëm
I ngjashëm
I përafrueshëm

مماثلت

Analogji
Ngjashmëri
Ngjashmëri e ndërsjelltë
Përngjashmëri e ndërsjelltë
Përafrueshmëri
Përafërsi

مماثله

Analogji

ممارات

Amfiboli

مماسّ

Në marrëdhënie
Në kontakt
Në lidhje

ممتد

I shtrirë
Vijues
Zgjatues

ممتزج

I përzier
Përzierje

مِلک (= جِدَه)

Zotërim
Pronësi

مَلَک (= فرشته)

Engjëll
Angelos

مَلَک کریم

Engjëlli i Hirit

مَلِک (خداوند)

Prujësi (*viz.* Zoti)
Mbreti (*viz.* Zoti)
Sovrani (*viz.* Zoti)
Sundimtari (*viz.* Zoti)

مَلِک دیّان

Fitues
Fitimtar
Ngadhënjyes

مَلِک علی الاطلاق

Mbret absolut
Sundimtar absolut

مَلَک مقرّب – ملائکه ی مقرَّب
مَلَک الموت

Engjëlli i vdekjes

مَلَکات

Kundërvënës i natyrshëm
I përkundërt i natyrshëm

ملکوت

Hierarkia qiellore
Fuqia hyjnore
Sundimtarí
Sundim
Rrafshi i epërm i realitetit
Mbretëria e Zotit
Mbretëria qiellore
Sovranitet
Sfera shpirtërore
Pushtetet shpirtërore
Rrënjë shpirtërore
Burim shpirtëror
Botë shpirtërore
Sfera e epërme
Bota e shpirtrave

ملکوت آسمان

Mbretëria e Qiejve

ملکوت اعلی

Mbretëria e epërme
Mbretëria më e epërme

ملکوت بزرگ

Parajsa më e lartë

ملکوت خداوند

Mbretëria e Zotit

ملکوت کوچک

Parajsa më e ulët

ملکوتی

Engjëllor

ملکه (# عدم)

Përvetësim
Përthithje
Prirje
Aftësi

ملاک تقدّم

Baza e përparësisë
Kriteri i përparësisë
Standardi i epërsisë

ملاک حقیقت

Kriteri i të vërtetës

ملائکه – مَلَک
ملائکه ی تدبیر

Engjëjt e pushtetit
Engjëjt e udhëheqjes
Engjëjt e administrimit

ملائکه ی کرام

Engjëjt bujarë
Engjëjt e nderuar

ملائکه ی مقرّب

Engjëjt e afërsisë hyjnore
Kryeengjëjt

ملایم

Oreksgrishës

ملائمت

Dakordësi
Dakordshmëri
Përshtatshmëri
Përkueshmëri

ملائم طبع

I përshtatshëm me natyrën [e diçkaje, e dikujt etj.]

ملّت

Besore
Dogma fetare
Tërësia e bindjeve fetare
Bashkësi fetare

مُلحد

Ateist
I pafe
Jobesimtar
Heretik

مَلأ

Asamble
Plenium
Kuvend
Këshill

مَلأ اعلی

Kuvendi i Epërm
Këshilli i Lartë
Sfera e epërme shpirtërore
Bota intelektive
Asambleja e Epërme
Shoqëria e Lartë

ملزوم

Ndërlikës

الملک

Mbreti (*viz.* Zoti)

مُلک

Bota trupore
Bota e trupësishme
Sundim
Mbretëri
Monarki
Perandori
Bota e dukshme
Bota konkrete
Bota fizike

مکروه

I papranueshëm për ligjin
I ndaluar nga ligji
I paligjshëm
I urryer

مکلَّف

I nënshtruar ndaj ligjit
I udhëhequr nga ligji
Ligjërisht i përgjegjshëm
Moralisht i përgjegjshëm
Njeri i përgjegjshëm

مکلَّف بودن

Detyroj
Obligoj

مکنونات

Mistere
Të panjohura
Të fshehta

مکوِّن

Agjent i krijimit
Faktor i krijimit
Krijues
Bërës
Prodhues

مکوَّن

I shpërfaqur
I lindur
I krijuar
I shkakësuar
Njësi
Ent
Entitet
Send i qenësuar

مکوِّن (خداوند)

Qeniedhënësi (*viz.* Zoti)
Qenësidhënësi (*viz.* Zoti)
Qenëshmëridhënësi (*viz.* Zoti)

مکوِّن اسباب (خداوند)

Shkakësuesi i shkakësive dytësore (*viz.* Zoti)
Shkakësuesi i shkakësive të dytësishme (*viz.* Zoti)

مکیَّف

I cilësuar
I predikatizuar

ملاّ صدرا (نیز – صدرالمتألّهین)

Mulla Sadrai

ملازم

I bashkëshoqërueshëm
I bashkeqenshëm
I brendaqenshëm
I domosdoshëm

ملازمه

Ndërlikje
Bashkëlidhje
Brendaqenësi
Brendaqenëshmëri

ملاک

Bazë
Themel
Themeltësi
Bazë e përbashkët
Themel i përbashkët
Themeltësi e përbashkët
Kriter
Standard

مکتب تجسّم

Trupërizëm
Korporealizëm

مکتب تشیّع

Shkolla shi‘ite

مکتب داورین

Darvinizëm

مکتب ذرّه ای

Atomizëm
Shkolla atomiste
Rryma atomiste

مکتب ساخت شکنی

Dekonstruktionizëm
Dekonstruksionalizëm

مکتب شک آوری پیرونی

Pirronizëm

مکتب فرانکفورت

Shkolla e Frankfurtit

مکتب فلسفی کلامی توماس آکوئینی

Tomizëm

مکتب فیثاغورس

Pitagorianizëm
Pitagorizëm

مکتب فیض

Emanacionizëm

مکتب لاتینی ابن رشد

Averroizëm latin

مکتب نوافلاطونی

Neoplatonizëm

مکتب وحدت وجود

Monizëm

مکتسِب

Përvetësues
Përthithës
Nxënës (*viz*. njeri që nxë)

مکتسَب

I përvetësuar
I nxënë
I rrjedhur

مکتفی

I mjaftueshëm

مکر

Truk
Hile
Mashtrim
Djallëzi
Dinakëri
Ligësi

مکر الاهی

Strategjia e Zotit
Strategjia e hyjnores

مکر حقّ

Strategjia e të Vërtetit (*viz*. Zoti)

مکان موهوم

Hapësirë imagjinare
Hapësirë ideale

مکانی

Hapësinor
Vendësor

مکانی – زمانی

Kohë-hapësinor

مکانیستی

Mekanistik

مکانیسم

Mekanizëm

مکتب

Ideologji
Shkollë

مکتب ابن رشد

Averroizëm

مکتب ابن سینا

Avicenianizëm

مکتب اپیکوری

Shkolla epikuriane

مکتب اثبات تجربی

Vërtetueshmëri
Provueshmëri
Argumentueshmëri

مکتب ارسطو

Aristotelianizëm

مکتب اشراق

Iluminizëm
Shkolla iluministe
Rryma iluministe

مکتب اشعری

Ash‘arizëm

مکتب اصالت ماهیّت

Shkolla e parimësisë së çfarësisë

مکتب اعتزال

Shkolla mu‘tazilite
Rryma mu‘tazilite

مکتب افلاطونی

Platonizëm

مکتب افلوطین

Plotinizëm

مکتب اگوست کنت

Komtizëm

مکتب اگوستین

Augustianizëm

مکتب الیایی

Eleatizëm

مکتب اهل بیت

Ehl-bejtizëm

مکاشفه

Hapje
Hapshmëri
Hapje mistike
Hapshmëri mistike
Shpërfaqje mistike
Shpalosje mistike
Vizion
Vegim
Fanitje
Shfaqje

مکاشفه (= کشف)

Zbulesë
Vegim
Fanitje
Shfaqje

مکاشفه

Apokalips
Mendimtarì
Meditim
Intuitë mistike
Zbulesë
Ndriçimtarì
Vegim mistik
Feksje mistike
Vizion mistik
Vegim shpirtëror
Feksje shpirtërore
Vizion shpirtëror
Vegim spiritual
Feksje spiritual
Vizion spiritual

مکاشفه ای

Apokaliptik

مکاشفه ی در حال بیداری

Zbulesë në gjendje zgjimi
Vegim gjatë orëve të zgjimit
Vegim ndërsa [jam] zgjuar

مکاشفه ی در حال خواب

Vegim gjatë orëve të gjumit
Zbulesë gjatë orëve të gjumit

مکاشفه ی نفس

Zbulesë nga vetvetja
Zbulesë e shpirtit
Vegim që buron nga shpirti

مکافات

Ndëshkim
Shpagim
Shpërblim [për të pafeve]

مکافات الاهی

Ndëshkimi hyjnor
Shpaga hyjnore

مکان

Vendndodhje
Vend
Vendësi
Hapësirë
Locus

مکان بیش از سه بعد

Mbihapësirë

مکان طبیعی

Vend natyror
Vendësi natyrore

مکان مطلق

Hapësirë absolute

مقوله ی فعل

Kategoria e veprimit

مقوله ی کم

Kategoria e sasisë
Kategoria e sasiorësisë

مقوله ی کیف

Kategoria e cilësisë
Kategoria e cilësorësisë

مقوله ی متی

Kategoria e kohës

مقوله ی وضع

Kategoria e vendndodhjes

مُقَوِّم

Përbërës
Përbërësor
Thelbësor
I thelbësishëm
I brendaqenëshëm
I brendshëm
I brendësishëm

مقوّمات

Përbërësit
Pjesët përbërëse

مقهور

I sunduar
I nënshtruar

مُقیت (خداوند)

Ushqyesi (*viz.* Zoti)

المقیت

Gjithëfurnizuesi (*viz.* Zoti)
Furnizuesi (*viz.* Zoti)
Ushqyesi (*viz.* Zoti)
Mbështetësi (*viz.* Zoti)

مقیَّد

I kushtëzuar
I kufizuar
I përcaktuar
I caktësuar
I cilësuar

مقیِّد

Agjent kushtëzues
Faktor kushtëzues
Kushtori
Faktor përcaktues
Përcaktori

مقیل (خداوند)

I Vetëpërmbajturi (*viz.* Zoti)
I Duruari (*viz.* Zoti)
Durimploti (*viz.* Zoti)
Durimtari (*viz.* Zoti)

مکابره

Këmbëngulës
I patundur
Kokëfortë
Kryeneç

مکارم اخلاق

Trajta fisnike të karakterit
Tipare fisnike të karakterit
Natyrë fisnike
Prirje fisnike
Sjellje fisnike

مقلِّد

Ndjekës i autoritetit [fetar]
Shkërbyes
Imitues

مقول

Predikat
Cilësor
Cilësues
I cilësuar
I predikatizuar

مقول بالتشکیک

Cilësimi sipas shkallëve
Predikatizimi sipas shkallëve
Cilësimi analogjik i shkallëve
Predikatizimi analogjik i shkallëve
Cilësimi sipas niveleve
Predikatizimi sipas niveleve
Cilësimi analogjik i niveleve
Predikatizimi analogjik i niveleve

مقولات

Kategoritë
Klasat
Grupet
Ndarjet
Llojësitë
Cilësimet
Cilësorësimet
Predikatshmëritë

-استنتاج استعلایی مقولات

Deduksioni transcendental i kategorive
Silogjizmi transcendental i kategorive

مقولات اربع

Katër kategoritë

مقولات ارسطو

Kategoritë e Aristotelit
Kategoritë aristotelike

مقولات ده گانه – مقولات عشر
مقولات عشر

Dhjetë kategoritë
Dhjetë cilësimet
Dhjetë predikatshmëritë
Dhjetë grupet e predikateve

مقوله

Kategori

مقوله ای

I parashikueshëm
I predikatizueshëm

مقوله ی اضافه

Kategori e marrëdhënies gjenetike

مقوله ی انفعال

Kategoria e ndjeshmërisë
Kategoria e pasionit

مقوله ی اَین

Kategoria i vendit
Kategoria e vendësisë

مقوله ی جِدَه

Kategoria e gjendjes
Kategoria e zotërimit

مقوله ی جوهر

Kategoria e substancës

مقدمه

Premisë
Premisa

مقدمة استدلال

Arsye
Arsyesì

مقدمة صغری

Premisë e vogël

مقدمة کبری

Premisë e madhe

مقدمة لازم

Kusht paraprak
Kusht i domosdoshëm
Kusht i kërkuar

مقدور

I aftë për t'u krijuar
Objekt i fuqisë [krijuese]

مقدورات

Të përcaktueshmit
Të kushtëzueshmit
Të mundshmit
Mundësitë
Mundshmëritë

مقرّبان

Ata që i afrohen Zotit sa më tepër të jetë e mundur

مُقسِط (خداوند)

I Drejti (*viz.* Zoti)

المُقسِط

Barazuesi (*viz.* Zoti)

مَقسَم

Burimi i ndarjes
Zanafilla e ndarjes

مقصد

Pikëmbërritje
Qëllim
Synim

مقصد الاسنی

Qëllimi më madhështor

مقصد اقصی

Pikëmbërritja më e jashtësishme
Pikëmbërritja më e dukshme
Pikëmbërritja më sipërfaqësore
Qëllimi më i jashtësishëm
Qëllimi më i dukshëm
Qëllimi më sipërfaqësor

مقصود

Qëllim
Synim
Objektiv

مقضی

Gjë e paracaktuar
Gjë e caktuar
Gjësend i paracaktuar
Gjësend i caktuar

مقلّب القلوب (خداوند)

Shndërruesi i zemrave (*viz.* Zoti)
Kthyesi i zemrave (*viz.* Zoti)

مقدّس

I shenjtë
Shenjtëror
I shenjtëruar

مقدّس

I bekuar
I shenjtë
I shenjtërua

مقدَّم

Premisë
I mëparmë
Pararendës
Hipotezë
Hamendim
Hamendësim

مقدَّم

Pararendës

مقدَّم (# تالی)

Pararendës
I mëhershëm

مقدَّم (خداوند)

Përparuesi (*viz.* Zoti)
Paraprirësi (*viz.* Zoti)

المقدّم

Përkrahësi (*viz.* Zoti)
Mbështetësi (*viz.* Zoti)

مقدم بودن بر

Marr përparësi [mbi]
Fitoj epërsi [ndaj]

مقدّمات

Shënime paraprake
Status quaestionis
Konsiderata të përgjithshme
Parashtjellim
Hyrje [në një trajtesë, vepër etj.]

مقدمات حسّی

Premisa empirike

مقدمات شرطی

Premisa hipotetike
Premisa hamendësore

مقدّمات منفصل

Premisa të ndara
Premisa të shkëputura

مقدّمات مهمله

Premisa të pakufizuara
Premisa të papërkufizuara
Premisa të papërcaktuara

مقدّمات یقینی

Premisa të sigurta
Premisa të njohura me siguri

مقدّماتی

Paraqitje hyrëse
Paraqitje parapërgatitore
Parashtjellim

مقدّمه (در استدلال)

Premisë
Kusht
Kusht paraprak

مقتضی

I nevojshëm
I domosdoshëm
I kërkuar

مقتضی بودن

Kam nevojë
[Më] Shtrohet si domosdoshmëri
Të qenit i domosdoshëm

مقدار

Madhësi
Magnitudë
Masë
Përmasë
Sasi

مقدار تعلیمی – جسم تعلیمی
مقدار جسم

Sasia e trupit

مقدار حرکت

Matësi i ndryshimit
Matësi i ndryshueshmërisë
Matësi i lëvizjes
Matësi i lëvizshmërisë

مقدار متّصل غیر قارّ – کم متّصل غیر قارّالذات
مقدار متّصل قار – کم متّصل قارّالذات
مقدار موهوم

Sasi imagjinare
Sasi ideale

مقدار وجود

Matësi i qenies
Matësi i qenësisë
Matësi i qenëshmërisë
Matësi i të qenëshmes
Matësi i të qenësishmes
Matësi i ekzistencës

مُقدَّر

I paracaktuar nga Zoti
I caktuar nga Zoti
I paracaktuar

مقدِّر

Fatsjellës
Fatcaktues
Përcaktues

مقدَّر

I përcaktuar
I caktuar
I paracaktuar
I paravendosur

مقدَّر (= مفروض)

I pakonkretizuar (*viz.* në mundshmëri)
Jo i konkretizuar (*viz.* në mundshmëri)
I parealizuar (*viz.* në mundshmëri)
I paaktualizuar (*viz.* në mundshmëri)

مقدِّر (= خداوند)

Fatsjellësi (*viz.* Zoti)
Fatcaktuesi (*viz.* Zoti)
Caktuesi (*viz.* Zoti)
Paracaktuesi (*viz.* Zoti)

المقدّر

Plotësuesi (*viz.* Zoti)

مقدَّر کردن

Paracaktoj
Fatcaktoj
Fatshkruaj
Caktoj

Statusi i pejgamberësisë
Shkalla e pejgamberisë
Shkalla e pejgamberësisë

مقام رضا

Statusi i kënaqësisë
Statusi i kënaqshmërisë
Shkalla e kënaqësisë
Shkalla e kënaqshmërisë

مقام شکر

Statusi i falënderimit
Statusi i mirënjohjes
Statusi i miradijes
Shkalla e falënderimit
Shkalla e mirënjohjes
Shkalla e miradijes

مقام صبر

Statusi i durimit
Statusi i durimtarisë
Shkalla e durimit
Shkalla e durimtarisë

مقام عبوديّت

Statusi i nënshtrimit [ndaj Zotit]
Shkalla e nënshtrimit [ndaj Zotit]

مقام محمود

Status i lëvduar

مقام نبوّت

Statusi i profetësisë
Shkalla e profetësisë
Niveli i profetësisë

مقام واحديت

Stadi i njëshmërisë

مقام يقين

Statusi i sigurisë
Shkalla e sigurisë
Niveli i sigurisë

مقامات

Strehat ezoterike
Gjendjet shpirtërore
Statuset shpirtërore
Nivelet shpirtërore

مقامات العارفين

Shkallët e gnostikëve
Nivelet e gnostikëve
Shkallët e mistikëve
Nivelet e mistikëve

مقاومت

Qëndresë
Paepërsi
Pathyeshmëri

مقبولات

Premisa të pranuara
Premisa të paravendosura

مقتدا

Model
Shembull

المقتدر

Tërëpërcaktuesi (*viz.* Zoti)

مقتدر (خداوند)

I Gjithëfuqishmi (*viz.* Zoti)
I Gjithëpushtetshmi (*viz.* Zoti)

مفهوم وجود

Koncept i qenies
Koncept i qenësisë
Koncept i qenëshmërisë
Koncept i të qenit

مفهوم و مصداق

Koncepti dhe realiteti

مفهوم سازی

Konceptualizim

مفهوم گرایی

Perceptualizëm

مفهومی

Konceptual
Qëllimtësor
Nocional

مُفیض

Agjent i burimësisë
Burues
Burimtar
Burimor

مقابل

Kundërpjesë
Pjesë e përkundër
I përkundërt
I kundërt
Si motër

مقابله

Antitezë
I kundërt
Kundërsulm

مقارن

I njëkohshëm
I bashkëkohshëm
Bashkëshoqërues

مقارنه

Gërshetim
Ndërlidhje
Kombinim

مقام

Strehë
Banesë
Zyrë
Detyrë
Pozicion
Rang
Gjendje
Status
Shkallë

مقام امامت

Statusi i Imamatit
Statusi i Imamësisë
Shkalla e Imamatit
Shkalla e Imamësisë

مقام تقدیس

Stadi i shenjtërimit

مقام جمع بعد از تفریق

Stadi i bashkimit pas ndarjes

مقام خضر

Statusi i Hizrit

مقام رسالت

Statusi i pejgamberisë

مفهوم رابطی

Koncept marrëdhëniesor

مفهوم زاید ذهنی

Nocion mendor i shtuar
Koncept mendor i shtuar

مفهوم شیء و لا شیء

Koncepti i diçkasë dhe asgjësë

مفهوم ضمنی

Ngjyresë kuptimore
Kuptim i nënkuptuar
Konotacion

مفهوم عام

Koncept i përgjithshëm
Nocion i përgjithshëm
Ide e përgjithshme

مفهوم عَرَضی

Term i rastësishëm
Term i rastësorësishëm
Term rastësor

مفهوم عقلی

Koncept intelektiv

مفهوم عینی

Ide objektive
Ide konkrete

مفهوم کلّی

Term universal
Koncept universal
Nocion universal

مفهوم کلی عقلی

Nocion intelektiv universal
Koncept intelektiv universal

مفهوم متضاد

Kundër-koncept

مفهوم متواطی

Term i njëkuptimshëm
Term i qartë

مفهوم مثبت یا (محصّل)

Koncept pohues

مفهوم مجرّد

Koncept i zhveshur
Koncept i pastër
Koncept i qartë

مفهوم محصّل

Koncept pozitiv

مفهوم مشترک

Term i shumëkuptimshëm
Term i paqartë
Term homonim

مفهوم مشکّک

Term analogjik

مفهوم مفرد

Term i vetëm
Term i veçantë

مفهوم نوعی

Koncept specifik

مفصِّل (خداوند)

Dalluesi (*viz.* Zoti)
Dallimtari (*viz.* Zoti)

مفضِّل (خداوند)

Bujari (*viz.* Zoti)

مفضول

I qartësuar nga të tjerët
Më pak i shkëlqyer
Më pak i vlefshëm
I kapërcyer

مفکّره

Imagjinatë përsiatëse
Imagjinatë racionale
Arsye
Intelekt konceptual
Aftësi përsiatëse
Aftësi meditative
Aftësi reflektimi
Aftësi e të menduarit
Aftësi e të arsyetuarit

مُفوّضه

Delegues
Përfaqësuesit e delegimit
Përfaqësuesit e delegacionit

مفهوم

Koncept
Kuptim
Nocion
Term
Nuancë

مفهوم استعلایی

Ide transcendentale

مفهوم انتزاعی

Ide abstrakte

مفهوم انتزاعی ذهنی

Ide mendore abstrakte
Ide mendësore abstrakte

مفهوم انضمامی

Koncept konkret

مفهوم تشبیهی

Nocion antropomorfik

مفهوم جزئی

Koncept i pjesshëm
Term i pjesshëm
Koncept i veçantë

مفهوم جنسی

Koncept i përgjithshëm
Koncept përgjithësues

مفهوم حاصر

Term cilësues

مفهوم ذاتی

Term thelbësor
Term i thelbësishëm
Term i qashtër
Term i pastër

مفهوم ذهنی

Koncept mendor
Koncept mendësor
Koncept intelektiv
Koncept racional

مفارق عقلی

Intelekt i ndarë

مفارقات

Substanca të ndara

مفارقات محض

Realitete të pastra jolëndore
Objekte të pastra të ndara

مفارقات نوری

Realitete të shndritshme jolëndore

مفارقت از بدن

Largim [i shpirtit] nga trupi
Ndarje [e shpirtit] nga trupi

مفاهیم

Nocione
Koncepte

مفاهیم بعدی

Koncepte *a posteriori*

مفاهیم پیشین

Koncepte *a priori*

مفاهیم ذهنی

Konceptime mendore
Konceptime mendësore
Koncepte mendore
Koncepte mendësore

مفاهیم فطری

Ide të lindura
Ide të natyrshme
Ide natyrore

مفاهیم کلّی

Ide

مفرد

I vetëm
I njëvetshëm
I veçantë
Tek [numër]

مفردات

Elementët e thjeshtë
Elementët parakë

مفروض

I hamendësuar
I paramenduar
Hipotetikor

مفروضات

Të dhëna

مفروضات شهود حسّی

Të dhëna të përftuara nga intuita shqisore

مفسده

Aspekti i lig
Aspekti i djallëzuar

مفسّر

Komentues
Shpjegues
Ekzegjet

مفصّل

I detajuar

Mospërkues
I papërputhshëm
Mospërputhës
I paqëndrueshëm

مغایرت

Tjetërsim
Ndryshim
Mospërkim
Mospërputhje
Tjetërsueshmëri
Ndryshueshmëri
Mospërkueshmëri
Papërkueshmëri
Mospërputhshmëri
Shpërbërje
Paqëndrueshmëri

مغفرت

Falje [e një faji, gabimi, mëkati]
Falësí [e një faji, gabimi, mëkati]
Ndjestarí [për një faj, një gabim etj.]
Përdëllim
Dhembshurim

مغفور

I falur
I përndjerë
I përdëllyer
I dhembshuruar

مغلطه

Përfundim i gabuar
Përfundim i pasaktë

مغلطه گر

Sofist

مغناطیس

Magnet

المغنی

Pasuruesi (*viz.* Zoti)
Begatuesi (*viz.* Zoti)

مُغنی (خداوند)

Pasuruesi (*viz.* Zoti)

مغیث (خداوند)

Lehtësuesi (*viz.* Zoti)
Çliruesi (*viz.* Zoti)
Shpëtuesi (*viz.* Zoti)
Shpëtimtari (*viz.* Zoti)

مُغیِّره (قوّه)

Tjetërsues
Ndryshues

مفاد

Përmbajtje
Kuptim
Brendi

مفاتیح الغیب

Çelësi i të padukshmes
Çelësi i të fshehtës

مفاد کان تامه

Çfarë kuptohet përmes "të jesh" si folje e përsosur

مفارق (نیز – مجرّد)

Jolëndor
I ndashëm
I ndarë
Ndasi
Ndarës
Veçues

مغالطة مقدمات ناسازگار

Gabim i premisave të përkundërta
Gabim i premisave të kundërta
Gabim i premisave kundërshtuese

مغالطة مناقشه در مثال

Gabim i refuzimit të shembujve

مغالطة منشأ

Gabim gjenetik

مغالطة میانه روی

Gabim i *argumentum ad temperantiam*

مغالطة نتیجه نامربوط

Gabim i *ignoratio elenchi*

مغالطة نقل قول ناقص

Gabim i moscitimit të plotë
Gabim i citimit të paplotë

مغالطة نمودار گمراه کننده

Gabim i keqkuptimit të grafemës

مغالطة واژه های مبهم

Gabim i paqartësisë terminologjike

مغالطة وجودی

Gabim ekzistencial

مغالطة وضع تالی

Gabim i pranueshmërisë së termit pasardhës
Gabim i pranueshmërisë së termit pasrendës
Gabim i pranueshmërisë së termit të mëpasmë

مغالطة وضع مالیس بعلّة علّة

Gabim i *non causa pro causa*

مغالطة وضع مقدم

Gabim i pranueshmërisë së termit paraardhës
Gabim i pranueshmërisë së termit pararendës
Gabim i pranueshmërisë së termit të mëpasmë

مغالطة هیچ نیست به جز

Gabim i "në rregull, por"

مغالطه کار

Paralogjist
Sofist

مغالطه گر

Sofist

مغالطه گرانه

Paralogjik

مغالطی

I gabuar
I pasaktë

مغایر

I ndryshueshëm
I tjetërsueshëm
I ndryshëm
I tjetërt
I papërkueshëm

مغالطة سئوال مرکّب

Gabim i ndërlikimit të çështjes
Gabim i korkolepsjes së çështjes

مغالطة شوخی بی ربط

Gabim i një humori të parëndësishëm

مغالطة طبیعت گرایانه (استنتاج بایدها از هست ها)

Gabim natyralistik

مغالطة طرد شقوق دیگر

Gabim i asgjësimit të alternativave

مغالطة طلب برهان از مخالفان

Gabim i anashkalimit të rëndësisë së provës kryesore
Gabim i anashkalimit të rëndësisë së argumentimit

مغالطة عدم تکرار حد وسط

Gabim i *quarternio terminorum*
Gabim i katër termave [të një silogjizmi]

مغالطة عدم سابقه

Gabim i mosparashtrimit

مغالطة عدم اللّزوم بالتّبع

Gabim i *non sequitur*

مغالطة علّت جعلی

Gabim i shkakut të rremë
Gabim i shkakësisë së rreme

مغالطة علت دانستن امر مقدّم

Gabim i *post hoc ergo proper hoc*

مغالطة عوام فریبی

Gabim i *argumentum ad populum*

مغالطة فضل فروشی

Gabim i besimit të verbër tek shkenca

مغالطة قیاس مضمر مردود

Gabim i papranueshmërisë së *enthymemes*
Gabim i papranueshmërisë së silogjizmit retorik
Gabim i papranueshmërisë së deduksionit retorik

مغالطة قمار بازان

Gabim i kumarxhinjve
Gabim i bixhozxhinjve

مغالطة کوچک نمایی

Gabim i mendjelehtësisë

مغالطة گزاره های بدون سور

Gabim i sasiorëzimit të fshehur

مغالطة مسموم کردن چاه

Gabim i helmatisjes së pusit

مغالطة مصادره بر مطلوب

Gabim i *petitio principii*
Gabim i parashtrimit të pyetjeve

مغالطة مقام دفاع

Gabim i mbrojtes

مغالطة مقدمات منفی

Gabim i premisave negative

مغالطة تهدید

Gabim i kapjes pas forcës

مغالطة جلب ترحّم

Gabim i kapjes pas ndjenjës së keqardhjes

مغالطة چند پرسشی

Gabim i kapjes pas disa çështjeve njëheri

مغالطة چند معنایی

Gabim i keqkuptimshmërisë

مغالطة چهار حدّی

Gabim i katër termave [të një silogjizmi]

مغالطة حد وسط غیرمنبسط

Gabim i pasaktësisë së skajorit të mesëm

مغالطة خلط علّت و دلیل

Gabim i paqartësisë së shkakut
Gabim i paqartësisë së shkakësisë

مغالطة خلط نسبت

Gabim i paqartësisë së marrëdhënies

مغالطة دروغ

Gabim i pavërtetësisë
Gabim i gënjeshtrës

مغالطة ذوالحدّین جعلی

Gabim i mëdyshjes së rreme
Gabim i mëdyshjes së pavërtetë
Gabim i mëdyshjes mashtruese
Gabim i dyshimit të paqenë
Gabim i dyshimit të paqëndrueshëm

مغالطة ربطی

Gabim në shtjellim
Gabim në arsyetim

مغالطة رد دلیل به جای رد مدّعا

Gabim i mospranimit të arsyes në vend të bindjes

مغالطة رفع تالی

Gabim i mohimit të termit pasardhës
Gabim i mohimit të termit pasrendës
Gabim i mohimit të termit të mëpasmë

مغالطة رفع مقدم

Gabim i mohimit të termit paraardhës
Gabim i mohimit të termit pararendës
Gabim i mohimit të termit të mëparmë

مغالطة سنّت گرایی

Gabim i *argumentum ad antiquitam*

مغالطة سنّت گریزی

Gabim i anti-tradicionalizmit
Gabim i kundër-traditës

مغالطة سوره های کلی نما

Gabim i sasiorëzimit gjysmak
Gabim i sasiorëzimit të gjysmëfshehur
Sasiorëzim i papërcaktuar

مغالطة سوء اعتبار حمل

Gabim i *secundum quid*

مغالطة سوء تألیف

Gabim i procesit të parregullt
Gabim i procesit të paligjshëm

مغالطة تطمیع

Gabim i magjepsjes
Gabimi i hutimit

مغالطة تعریف دوری

Gabim i përkufizimit qerthullor

مغالطة تعمیم شتاب زده

Gabim i përgjithësimit të nxituar

مغالطة تغییر تعریف

Gabim i trajtimit përkufizues

مغالطة تغییر موضع

Gabim i trajtimit qerthullor
Gabim i arsyetimit me qark të mbyllur

مغالطة تفسیر نادرست

Gabim i keqinterpretimit

مغالطة تفصیل مرکّب

Gabim në ndarjen e përbërësit

مغالطة تقسیم

Gabim në ndarje
Gabim në klasifikim
Gabim në kategorizim

مغالطة تکذیب

Gabim i shtrembërimit
Gabim i rremtësisë
Gabim i falsifikimit

مغالطة تکرار

Gabim i përsëritjes

مغالطة تکیه و تأکید

Gabim i theksit
Gabim në theks

مغالطة تمثیل

Gabim analogjik

مغالطة تمسک نادرست به خبره

Gabim i *argumentum ad verecundiam*

مغالطة توریه

Gabim i ekonomisë ndaj të vërtetës

مغالطة توسّل به احساسات

Gabim i përgjërimit
Gabim i emotivitetit

مغالطة توسّل به افاده

Gabim i snobizmit

مغالطة توسّل به اکثریت

Gabim i tërheqjes ndaj numrave
Gabim i kapjes pas numrave
Gabim i kapjes pas autoritetit

مغالطة توسّل به معنای تحت اللفظی

Gabim i zgjatjes së tepruar

مغالطة توسّل به واژه های مبهم

Gabim i kapjes pas paqartësisë leksikore
Gabim i kapjes pas fjalëve të paqarta

مغالطة توهین

Gabim i abuzimit *ad hominem*
Gabim duke u nisur nga pamja e jashme

مغالطة اشتراک لفظ

Gabim i keqkuptimshmërisë

مغالطة انگیزه و انگیخته

Gabim i *argumentum ad hominem*

مغالطة این یا آن

Gabim i dydegëzimit

مغالطة ایهام

Gabim i amfibolisë
Gabim i paqartësisë sintaksore

مغالطة ایهام انعکاس

Gabim i rastësorësisë së anasjellë

مغالطة بار ارزشی کلمات

Gabim i ngarkesës leksikore

مغالطة برتری ثروت

Gabim i *argumentum ad crumenan*

مغالطة برتری فقر

Gabim i *argumentum ad lazarum*

مغالطة بزرگ نمایی

Gabim i hiperbolizimit

مغالطة بهانه

Gabim i objeksionit sipërfaqësor

مغالطة پارازیت

Gabim i parazitizmit

مغالطة پهلوان پنبه

Gabim i njeriut të paditur

مغالطة تاکید لفظی

Gabim i manisë gjuhësore

مغالطة تبعیض طلبی

Gabim i përgjërimit

مغالطة تجدّد

Gabim i *argumentum ad novitam*

مغالطة تجسّم

Gabim i hipostatizimit

مغالطة تحریف

Gabim shtrembërues
Gabim shkatërrues

مغالطة تخصیص

Gabim në rrafshin e rastësishmërisë
Gabim në rrafshin e rastësorësisë

مغالطة ترکیب

Gabim në rrafshin e përbërjes

مغالطة ترکیب مفصّل

Gabim në ndarje

مغالطة ترکیب فاسد

Gabim i rrethit vicioz

مغالطة تشنیع بر

Gabim i *argumentum ad hominem*

معیَّن

I përcaktuar
I përkufizuar
I caktuar
I vendosur
I mirëcaktuar
I veçantë
Specifik

مُعین (خداوند)

Ndihmësi (*viz.* Zoti)

معیّن بالذات

Vetëobjektiv

مغالطه

Rremtësi
Ide e gabuar
Paralogjizëm
Sofizëm
Sofistikë

مغالطة آرزو اندیشی

Keqkonceptimi i të menduarit të përshpirtshëm
Shtrembërimi i të menduarit fetar

مغالطة آماری

Gabim statistikor

مغالطه آمیز

I rremë
Sofistik

مغالطه ابهام

Gabim nga paqartësia
Keqkonceptim nga paqartësia

مغالطة ابهام ساختاری

Gabim i amfibolisë
Gabim nga paqartësia sintaksore

مغالطة احوال عرضی لفظ

Gabim i theksit

مغالطة ارزیابی یک طرفه

Gabim i vlerësimit të njëanshëm

مغالطة از راه هیاهو

Gabim i *argumentum ad nauseam*

مغالطة استدلال استرحامی

Gabim i *argumentum ad misericordiam*

مغالطة استدلال جهلی

Gabim i *argumentum ad ignorantiam*

مغالطة استدلال دوری

Gabim i *circulus in probando*

مغالطة استنتاج نامتوافق

Gabim i *non sequitur*

مغالطة اشتراک حد اصغر

Gabim i paqartësisë së skajorit të vogël [të silogjizmit]

مغالطة اشتراک حدّ اکبر

Gabim i paqartësisë së skajorit të madh [të silogjizmit]

مغالطة اشتراک حدّ وسط

Gabim i paqartësisë së skajorit të mesëm

معنای متصور

Koncept

معنا شناختی

Semantik

معنا شناس

Semasiolog

معنا شناسانه

Semasiologjik

معنا شناسی

Semantikë
Semasiologji (*viz.* diakronia konceptuale)

معنایی

Semantik

معنوی

Ideal
Shpirtëror
Mbishqisor

معنویّت

Shpirtësi
Shpirtërorësi
Botë shpirtërore

معنی

Kuptimor
I kuptimësishëm

معیار

Kriter
Normë
Standard

معیارهای عینی اخلاقی

Standarde etike objektive

معیّت

Të qenit i njëkohshëm
Bashkëqenësi
Bashkëqenësshmëri
Bashkekzistencë
Bashkëkohësi
Bashkëkohshmëri

معیّت بالذّات

Bashkëqenësi thelbësore
Bashkëqenësshmëri thelbësore
Bashkekzistencë thelbësore
Bashkëqenësi esenciale
Bashkëqenësshmëri esenciale
Bashkekzistencë esenciale

معیّت دهری

Të qenit përherësisht të bashkëqenësishëm

معیّت زمانی

Bashkëkohësi
Të qenit bashkëkohës
Bashkëkohshmëri

معیّت وجودی

Bashkëqenësi
Bashkëqenësshmëri
Bashkekzistencë

معید (خداوند)

Ai-që-kthen-pas (*viz.* Zoti)

المعید

Gjithëpërtëritësi (*viz.* Zoti)
Përtëritësi (*viz.* Zoti)
Ngjallësi (*viz.* Zoti)

معموره

Zonë e banuar

معنا

Koncept
Ide
Prurje
Qëllim
Synim
Kuptim
Nocion
Domethënie
Kuptimësi
Kuptimshmëri
Sens

--بالمعنی الاخصّ

Në kuptimin e tij më të veçantë

--بالمعنی الاعمّ

Në kuptimin e tij më të përgjithshëm

معنای اسمی

Koncept nominal
Koncept emëror

معنای انتزاعی

Ide abstrakte

معنای باطنی

Kuptim i brendshëm
Kuptim i brendësishëm

معنای تشکیکی

Kuptimshmëri analogjike

معنای حرفی

Kuptim pohues
Kuptim pohimor
Pohim

معنای حقیقی

Kuptim fjaloresk
Kuptim i fjalëpërfjalshëm
Kuptim tekstual
Kuptim i njëmendtë
Kuptim i qashtër

معنای صحیح

Kuptim i vërtetë

معنای ظاهری

Kuptim sipërfaqësor
Kuptim i jashtëm
Kuptim i jashtësishëm

معنای عام

Ide e përgjithshme

معنای قائم به ذات حق

Përcaktor sendësor
Përcaktor ontik

معنای قائم به نفس

Njësi që ekziston brenda shpirtit

معنای کلّی

Kuptim universal
Kuptim i gjithësejtë
Kuptim gjithëpërfshirës

معنای لفظی

Kuptimi leksikor
Kuptim tekstual
Kuptim i fjalëpërfjalshëm

معلول غیر مفارق

Pasojë e pandashme
Rrjedhojë e pandashme

معلول مفروض

Pasojë e hamendësuar
Pasojë e hamenduar
Pasojë hipotetike
Rrjedhojë e hamendësuar
Rrjedhojë e hamenduar
Rrjedhojë hipotetike

معلول واحد شخصی

Një i shkakësuar i vetëm

معلول وحدانی

Pasojë përbashkuese
Pasojë përnjësuese
Pasojë njështuese

معلولیّت

Të qenit i shkakësuar
Të qenit pasojë
Të qenit efekt
Efektësi
Efektshmëri

معلوم

Njohuri
E njohur
E dhënë
E njohëshme
Njohësor
Realitet i njohur
Objekt i njohur
Objekt i njohjes

معلوم بالذات

I njohur drejtpërsëdrejti
I njohur përmes thelbit
I njohur përmes vetvetes
I njohur vetvetishëm
I njohur parësisht

معلوم بالعَرَض

I njohur tërthorazi
I njohur në mënyrë jo të drejtpërdrejtë
I njohur përmes diçkaje tjetër
I njohur në mënyrë dytësore

معلوم به ذات خود

E njohur në vetvete
E njohur vetvetishëm
E njohur nga vetvetja
E njohur *per se*

معلوم خارجی

Objekt i njohur fizik
Objekt i jashtëm i njohjes

معلوم مطلق

Tërësisht e njohur
Plotësisht e njohur

معلومات

Objektet e njohjes

معلومات تصدیقی

Nocione shpjeguese

معلومات تصوّری

Nocione dritëhedhëse

معلومات حسّی

Të dhëna shqisore
Të dhëna të vjela përmes shqisave

Intelektivë parësorë
Intelektivë të parësishëm
Intelekte të parme
Intelekte parësore
Intelekte të parësishme

معقولات ثانی فلسفی

Intelektivë filozofikë dytësorë
Intelektivë filozofikë të dytësishëm

معقولات ثانی منطقی

Intelektivë logjikë dytësorë
Intelektivë logjikë të dytësishëm

معقولات ثانیه

Njësi intelektive dytësore
Njësi mendësore dytësore
Njësi racionale dytësore

معقولات طبیعی

Intelektivë natyrorë
Realitete intelektive natyrore
Intelekte natyrore

معقولیّت

Të-qenit-objekt-i-intelektizimit
Intelektizueshmëri

معکوس کردن شرطی

Shndërrimi i kushtorit
Shndërrimi i premisës kushtore
Shndërrimi i kushtit

معلَّل

Të pasurit e një shkakësie
Subjekt i shkakësisë
I shkakësuar
I pasojëzuar

مُعلِّل به غرض

Qëllimor
I qëllimshëm
I qëllimtë
I qëllimtësishëm

معلّم

Mësues
Prijës
Udhëzues

معلّم اوّل (ارسطو)

Mësuesi i Parë (*viz.* Aristoteli)

معلم ثالث (میر داماد)

Mësuesi i Tretë (*viz.* Mir Damadi)

معلم ثانی (فارابی)

Mësuesi i Dytë (*viz.* Al-Farabi)

معلول

I shkakësuar
Pasojë
Efekt
Rrjedhojë

معلول اخیر

I shkakësuari i fundit
Pasoja e fundit

معلول اوّل

I shkaësuari i parë
I shkaësuari i parëhershëm
I shkakësuari i parmë
Pasoja e parë
Pasoja e parëhershme
Pasoja e parme

Mendësor
Mendor
I intelektizuar
Racional
I arsyeshëm

معقول اوّل

Njësi intelektive e parme
Njësi intelektive parësore
Njësi intelektive e parësishme
Njësi mendësore e parme
Njësi mendësore parësore
Njësi mendësore e parësishme
Njësi racionale e parme
Njësi racionale parësore
Njësi racionale e parësishme

معقول بالذّات

I vetëintelektizueshëm
I vetëmendorizueshëm

معقول بالفعل

I intelektizueshëm në veprim
I intelektizueshëm në konkretësi
Intelekti në veprim
Intelekti në konkretësi

معقول ثانی

Koncept dytësor
Koncept i dytësishëm
Njësi mendësore e dytësishme
Njësi intelektive e dytësishme
Rrafshi i dytë i koncepteve

معقول ثانی فلسفی

Koncepte filozofike dytësore

معقول ثانی منطقی

Koncepte logjike dytësore

معقول ذاتی

Intelektiv thelbësor
Intelekt thelbësor
Intelektiv esencial
Intelekt esencial

معقول عرضی

Intelektiv i rastësishëm
Intelekt i rastësishëm
Intelektiv rastësor
Intelekt rastësor

معقول مجرّد

Koncepte abstrakte

معقول محض

Absolutisht i intelektizueshëm
Absolutisht i mendorizueshëm

معقولات

Koncepte
Lëndët intelektive
Njësitë intelektive
Njësitë mendësore
Njësitë racionale
Intelligibilia
Njësitë universale

معقولات ارادی

Intelektiv i vullnetshëm
Intelekt i vullnetshëm

معقولات اولی

Intelektivë logjikë dytësorë
Intelektivë logjikë të dytësishëm

معقولات اوليّه

Intelektivë të parmë

I pacen
I paprekshëm nga mëkati

معصومیّت

Pamëkatshmëri
Pagabueshmëri
Pacenshmëri

معصیت

Mosbindje
Pabindje
Pabindshmëri
Veprim nga mosbindja
Mëkat
Njeri plot mëkate
Ves

معطّل (در شناخت)

Agnostik

معطّل (در وجود)

I pafrytshëm
Jo efikas

معطّله (در شناخت)

Agnostikët

معطی (خداوند)

Furnizuesi (*viz*. Zoti)
Dhënësi (*viz*. Zoti)

معطی الوجود

Qeniedhënës
Qenësidhënës

معقول

Intelektiv

I përcaktuar
I kufizuar
I caktuar

معروض

Subjekt
Substratum
Subjekt i brendshëm
Subjekt i brendësishëm
Thelbi i subjektit

معروف (# منکر)

Moralisht i pranuar
Moralisht i lejuar
I mirë
I hijshëm
I drejtë
I përshtatshëm
I duhur (*viz*. një veprim)

مُعزّ (خداوند)

Fuqizuesi (*viz*. Zoti)
Fuqidhënësi (*viz*. Zoti)
I Lartësuari (*viz*. Zoti)

المعزّ

Përnderuesi (*viz*. Zoti)

معشوق

Objekt i dashurisë

معصوم

I shenjtë
I papërlyer
I kulluar
I pastër
I panjollshëm
I pamëkatshëm
I pagabueshëm

معرفت شهودی

Akti intuitiv i njohjes

معرفت ظاهری

Njohje ekzoterike

معرفت عقلانی

Njohje racionale

معرفت عقلی

Njohje intelektive
Njohje mendësore
Njohje racionale

معرفت علمی

Njohje shkencore
Njohuri shkencore
Gnosë shkencore

معرفت فلسفی

Njohje filozofike
Gnosë filozofike

معرفت متعالی

Njohje transcendentale
Njohje përtejësore

معرفت محصّل

Njohje e kufizuar
Njohje e caktuar

معرفت مستقیم

Njohje e drejtpërdrejtë

معرفت نسبی

Njohje relative

معرفت نفس

Njohje e shpirtit
Njohje e vetvetes

معرفة النفس

Psikologji
Shkenca e shpirtit
Njohje e vetvetes

معرفت یقینی

Njohje e sigurt

معرفت شناختی

Epistemologjik

معرفت شناسانه

Epistemologjik

معرفت شناسی

Epistemologji
Gnoseologji

معرفت شناسی اصلاح شده

Epistemologji e reformuar

معرَّف

E kufizuar
E përkufizuar
Definiendum
Definitum

معرِّف

Përkufizues
Definiens

معرّفه

I përkufizuar

معرفت اوّلیه

Njohje e parme
Njohje parësore
Njohje e parësishme
Njohje parake

معرفت باطنی

Njohje ezoterike
Njohje gnostike
Gnosticizëm

معرفت بالقوّه

Njohje e mundshme

معرفت بدیهی

Njohje aksiomatike
Njohje e vetvetishme
Njohje *a priori*

معرفت برهانی

Njohje intelektive
Njohje mendësore
Njohje racionale
Njohje vërtetuese
Njohje argumentuese

معرفت بعدی

Njohje *a posteriori*

معرفت بی واسطه

Njohje e drejtpërdrejtë

معرفت تام

Njohje përfshirëse
Njohje përmbledhëse
Njohje në vija të përgjithshme
Njohje përgjithësuese

معرفت تامّه

Njohje e përsosur
Njohje e përkryer
Njohje e plotë
Njohje tërësore
Njohje e tërësishme
Njohje gjithëpërfshirëse
Gnosë e përsosur

معرفت ترکیبی قبلی

Njohje sintetizuese *a priori*

معرفت جلی

Njohje ekzoterike
Njohje e jashtme

معرفت حسّی

Njohje empirike
Njohje shqisore
Njohje përmes përvojës shqisore
Njohje e vjelë nga përvojat e shqisave

معرفت حصولی

Njohje ligjërimore
Njohje konceptuale

معرفت خدا

Njohje e Zotit
Njohje rreth Zotit
Njohje në lidhje me Zotin

معرفت ذات خداوند

Njohje e thelbit të Zotit
Njohje e esencës së Zotit

معرفت ذوقی

Perceptim mistik

Pasendësi
Asgjë

معدوم مطلق

Tërësisht i paqenëshëm
Tërësisht i paqenësishëm

معدوم ممتنع

Paqenësi e pamundur
Paqenëshmëri e pamundur
Mosekzistencë e pamundur
Mosqenie e pamundur

معدوم موجود

I paqenëshëm ekzistues
I paqenësishëm ekzistues

معذَّب

I ndëshkuar
I dënuar
I torturuar

معذور

I përndjerë
I falur
I përdëllyer

معراج

Ngjitja në qiell
Nata e miraxhit

معراج جسمانی

Ngjitje trupësisht
Ngjitje trupërisht

معراج روحانی

Ngjitje shpitërisht
Ngjitje shpirtërore

معراج رفتن

Ngjitem

معرفت

Njohje
Njohuri
Gnosë
Njohje gnostike
Njohje mistike
Urtësi mistike
Dije
Dituri

معرفت اخسّ

Njohje e ulët
Njohja më e ulët
Njohja në rrafshin më të ulët

معرفت استدلالی

Njohje ligjërimore
Njohje e shtjelluar
Njohje përfundimtare
Njohje konceptuale

معرفت اعلی

Njohje e epërme
Njohja më e epërme
Njohja në rrafshin më të epërm

معرفت اکتسابی

Njohje e përvetësuar
Njohuri e përvetësuar

معرفة الامام

Imamologji
Njohje e Imamatit
Njohje rreth Imamatit

معبود

Objekti i adhurimit
I adhuruar
E adhurueshmja

معبود (خداوند)

I Adhurueshmi (*viz.* Zoti)
I adhuruari (*viz.* Zoti)
Objekti i adhurimit (*viz.* Zoti)

معتبر

I besueshëm
I vlefshëm
Autoritativ

معتزله

Mu'tazilizëm
Mu'tazilitë

معتقد

Besimtar

معتکف

Murg
Oshënar
Asket
Eremit

معجزه

Mrekulli
Çudibërje

معجزه آسا

I mrekullueshëm

معجزه ی خالده

Mrekulli i përhershme
Mrekulli i përjetshme
Mrekulli i gjithëkohshme

مُعِدّ

Shkakësi përgatitore
Prirje përgatitore
Qëllim përgatitor
Gjendje përgatitore
Shkakësi paraprake
Gjendje paraprake
Shkakësi pararendëse
Gjendje pararendëse
Qëllim pararendës
Faktor ndihmës

معدن

Minierë

معدنی

Jo-organik
Mineral

معدود

I numëruar
I numërzuar
I numerizuar
I shifruar

معدول کردن موضوع

Inversion
Mbrapshtëkthim

معدوم

I paqenësuar
I paqenëshëm
I paqenësishëm
Mosqenie
Paqenëshmëri
Pagjësendësi

معاد

Dita e Gjykimit
Dita e Llogaridhënies
Gjyqi i Fundit
Eskatologji
Jeta e pasme
Jeta e përtejme
Ringjallja
Bota e përtejme

معاد (# مبدأ)

Rikthimi

معاد جسمانی

Ringjallja e trupit

معاد روحانی

Ringjallja e shpirtit

معاد شناختی

Eskatologjik
I fundbotshëm
I tjetërbotshëm
I tjetërjetshëm
Që i përket botës tjetër
Që i përket jetës tjetër
Që i përket botës së përtejme
Që i përket jetës së përtejme

معاد شناسی

Eskatologji

معادل

I bashkëvlershëm
I njëvlershëm
Përgjegjës
Ekuivalent

معادله

Bashkëvlershmëri
Njëvlershmëri
Ekuivalencë

معارف (نیز – معرفت)

Njohje e arritur
Njohje e përftuar

معارف الاهی

Shkencat hyjnore

معارف خلق

Jeta e krijesave

معاصی – معصیت
مُعافی (خداوند)

Falësi (*viz.* Zoti)
Gjithëfalësi (*viz.* Zoti)
Gjithëmëshiruesi (*viz.* Zoti)

مُعاقِب (خداوند)

Ndëshkuesi (*viz.* Zoti)

معاندات

Pohime alternative
Premisa alternative

معانی قائم به ذات حق

Përcaktorët sendësor
Përcaktorët ontikë

معبّر خواب

Ëndërrzbërthyes
Ëndërrndriçues
Ëndërrshpjegues
Ëndërrinterpretues

مطلقه خاصه

Absolut i veçantë

مطلقه عامه

Absolut i përgjithshëm

مطلقه (لا بشرط مقسمی)

Qenësia e pakushtëzuar (*viz.* qenia si burim ndarjeje, apo si burim kategorizimi)

مطلوب

I dëshiruar
I dëshirueshëm
Objekt hulumtimi
I kërkuar
Ajo çfarë kërkohet

مطلوب ذاتی

I dëshiruar për vetveten
I dëshirueshëm për vetveten
I dëshiruar në vetvete
I dëshirueshëm në vetvete
I kërkuar në vetvete
I kërkueshëm në vetvete

مطلوبیّت

Dëshirueshmëri
Të qenit i dëshirueshëm

مطیع

I bindur
I bindshëm
I nënshtruar
I dëgjueshëm

مظاهر

Forma epifanike
Hapësirat e zbulesës
Forma teofanike
Teofani

مظاهر خارجی

Pamje të jashtme [të një objekti]

مظروف

Përmbajtja

مظنونات

Premisa të hamendësuara si të vërteta
Hamendësime
Hamendime

مَظهر

Forma epifanike
Epifania e Zotit
Hapësira e zbulesës
Zbulesë
Formë teofanike
Teofani
Shprehje epifanike

مظهر اسما و صفات خدا

Vendësia e shpalosjes së emrave dhe cilësive të Allahut

مظهر رب

Vendësia e vetëshpalosjes së Zotit

مظهر شیطان انگاشتن جهان

Pan-satanizëm
Pan-demonizëm

مُظهِر غیر

Ajo çfarë i bën të tjerët të dukshëm
Ajo çfarë i bën të tjerët sipërfaqësorë

مطلب کیف

Objekti i përemrit pyetës "si?"

مطلب لِمَ

Objekti i përemrit pyetës "përse?"

مطلب لِمَ اثبات

Objekti i "përse" në fjali pohuese (*viz.* kur përdoret në funksionin e lidhëzes)
Objekti i "sepse" në fjali pohuese (*viz.* kur përdoret në funksionin e lidhëzes)

مطلب لِمَ ثبوت

Objekti i në fakti objektiv

مطلب ما

Objekti i përemrit pyetës "çfarë?"

مطلب مای حقیقیه

Objekti i "çfarë" në një përkufizim (*viz.* kur përdoret në funksionin e lidhëzes)

مطلب مای شارحه

Objekti i "çfarë" në një shpjegim leksikor (*viz.* kur përdoret në funksionin e lidhëzes)

مطلب متی

Objekti i përemrit pyetës "kur?"

مطلب هل

Objekti i pjesëzës "ose"

مطلب هل بسیطه

Objekti i "ose-sisë" së thjeshtë

مطلب هل مرکّبه

Objekti i "ose-sisë" së përbërë

المطلق

Absoluti (*viz.* Zoti)

مطلق

Absolut
Kategorik
I pakufizuar
I pakufishëm
I pakushtëzuar
I fundmë

مطلق انگاری

Absolutizëm

مطلق گرایی

Absolutizëm

مطلق وجود

Qenie
Qeniesi
Qenëshmëri
E qenëshmja
E qenësishmja
Të qenit
Ekzistenca

مطلق وجود

Qenësia si e këtillë
Qenëshmëria si e këtillë
Ekzistenca si e këtillë
Qenësia në kuptimin absolut [të fjalës]
Ekzistenca në kuptimin absolut [të fjalës]
Qenësia e pakufizueshme
Ekzistenca e pakufizuar

مضاف

Term i brendashkruar [diçkaje]
Term i veshur diçkaje

مُضاف حقیقی

Bashkëlidhje e njëmendtë
Ndërlidhje e njëmendtë
Përkueshmëri e njëmendtë

مضاف مشهوری

Bashkëlidhje në kuptimin e përgjithshëm
Bashkëlidhje në kuptimin e zakonshëm

مُضِلّ

Kequdhëzues
Keqdrejtues
Kequdhëheqës
Çorientues
Hutues
Hutimtar

مضلّ (خداوند)

Hutimtari [i të pafeve] (*viz.* Zoti)
Hutuesi [i të pafeve] (*viz.* Zoti)
Çorientuesi [i të pafeve] (*viz.* Zoti)

مطابَق

Objekti përkatës

مطابِق بودن با واقع

Përkoj me realitetin
Përputhem me realitetin
Përshtatem me realitetin

مطابقت

Përshtatshmëri
Përshtatje
Marrëveshje
Përkim
Përputhje
Përkueshmëri
Ndërlidhje
Bashkëlidhje
Përkatësi

مطابقت با واقع

Përkueshmëri me realitetin
Përputhshmëri me realitetin
Vërtetësi
Vërtetshmëri

مطاع

I bindur
I nënshtruar

مطالب

Objekti i pyetjeve
Pyetjet e ngritura nga shkenca

مطالب تبارنامه خدایان

Teogoni
Hylindje

مطلب

Objekti i pyetjes

مطلب ایّ

Objekti i pyetjes "çfarë lloji është?"

مطلب این

Objekti i përemrit pyetës "ku?"

مطلب کم

Objekti i përemrit pyetës "sa?"

Tërësorësi
Gjithëpërfshirshmëri

مصلحت جامعه

Interesi më i mirë i bashkësisë
Në interes më të mirë të bashkësisë
Në të mirë të bashkësisë

مصلحت عام

Interes i përgjithshëm
Interes publik
Interes shoqëror

مصلحت عامّه

Interesi publik
Mirëqenia publike
Dobishmëria publike
Dobia publike

مصلحت فرد

Interesi më i mirë i individit
Në interes më të mirë të individit
Në të mirë të individit

مصنوع

Krijesë
I bërë
I krijuar
I prodhuar

مصنوع خدا

Fryt i veprimit të Zotit
Rrjedhojë e veprimit të Zotit
Rezultat i veprimit të Zotit

مصوِّر

Formëdhënës
Formësues

مصوِّر (خداوند)

Krijuesi (*viz.* Zoti)
Formëdhënësi (*viz.* Zoti)
Modeluesi (*viz.* Zoti)
Formuesi (*viz.* Zoti)
Formësuesi (*viz.* Zoti)
Bërësi (*viz.* Zoti)
Formësuesi (*viz.* Zoti)
Formëdhënësi (*viz.* Zoti)
Renditësi (*viz.* Zoti)
Renddhënësi (*viz.* Zoti)

مُصَوِّره

Imagjinar
Përfytyrues

مصون از خطا

I paprekshëm nga gabimi
I mbrojtur nga gabimi
I paprekshëm nga gabueshmëria
I mbrojtur nga gabueshmëria
I pagabueshëm

مصونیّت

Paprekshmëri
Mbrojtshmëri
Të qenit i mbrojtur
Të qenit i paprekshëm
Imunitet

مصونیّت از گناه

Paprekshmëri nga mëkati
Të qenit i mbrojtur nga mëkati
I pamëkatshëm

مصیب

I përpiktë
I saktë
Korrekt

Provanì sipërane
Provanì sipëranësore

مصادره ی به مطلوب

Argumentim qerthullor
Argumentim rrethor
Argumentim sofistik
Argumentim jo bindës
Argumentim i mbyllur
Petitio principi
Circulus in probando
Rreth vicioz
Rrugë pa krye

مصادره آمیز

Pyetje qerthullore
Çështje qerthullore
Problem qerthullor
Pyetje labirintike
Çështje labirintike

مصباح

Llambë
Shandan
Pishtar

مصحف

Kur'ani

مصحف علی (ع)

Kodiku i Aliut

مصداق

Shembull
Model
Objekt
Etalon
Qokë
Paradigmë

مصداق خارجی

Qokë reale
Qokë e njëmendtë
Qokë objektive
Pikë referimi reale
Pikë referimi objektive

مصداقهای خارجی

Gjësendet konkrete
Gjësendet e jashtme
Gjësendet e jashtësishme
Gjësendet objektive

مصداقی

Shtrirës
I shtrirë

مصداقیّت

Shembullizim
Shembullorizim
Modelizim
Përqokëzim

مصلح

Tërësorizues
Tërësikrijues
Reformues
Reformator

مصلحت

Interesi më i mirë
E mira e përbashkët
Dobi
Dobishmëri
Interes
Qëllim i matur
Qëllim i kujdesshëm
Mirëqenie
Tërësishmëri

مشروطه

I kushtëzuar

مشروطه خاصه

I kushtëzuar specifik
I kushtëzuar specifikisht
I kushtëzuar në mënyrë të veçantë
I kushtëzuar në mënyrë specifike

مشروطه عامّه

I kushtëzuar i përgjithshëm
I kushtëzuar përgjithësisht
I kushtëzuar në mënyrë të përgjithshme

مشروع

I ligjshëm
Ligjor
I përligjshëm
I përligjur
Ligjërisht i vlefshëm

مشقّت

Vështirësi
Mundim

مشکات نبوّت

Kamarja e profetësisë

مشکّک

Analog
Analogjik
Që përmbledh [ndërlidh] shkallë të ndryshme
Që përmbledh [ndërlidh] rrafshe të ndryshme
Që përmbledh [ndërlidh] nivele të ndryshme
I përshkalluar
I përshkallëzuar
Hierarkik

مشکور

I lëvduar
I falënderuar

مشهد برزخی

Vendësia e drejtpërdrejtë e të dëshuarit
Hapësira e atypëratyshëm e të dëshmuarit
Problematika e drejtpërdrejtë e të dëshmuarit

مشهود

Qenie e kundruar
Qenie e vëzhguar
Objekt i të dëshmuarit

مشهورات

Pohime konvencionale
Bindje të pranuara përgjithësisht (*viz.* nga e tërë bashkësia)
Premisa të pranuara përgjithësisht (*viz.* nga e tërë bashkësia)

مشیّت

Vullnet burimor
Paracaktim
Provanì
Dëshirë

مشیّت الاهی

Përkujdesja hyjnore
Vullneti hyjnor
Vullneti krijues i Zotit
Qëllimtësia e Zotit [në lidhje me krijimin]

مشیّت مطلقه

Provanì e epërme

مشبِّهه (=قائل به تشبیه)

Antropomorfistë
Antropomorfistët

مشتبه

I dyshuar
I dyshimtë
I diskutueshëm

مشترک

I zakonshëm

مشترک لفظی

I shumëkuptimtë
I shumëkuptimshëm
Homonimik
Polisemik
Homonimi
I ngjashëm në shprehje
I ngjashëm në terma

مشترک معنوی

I ngjashëm në kuptim
I përafërt në kuptim
Sinonimik
I njëkuptimtë
I njëkuptimshëm

مشتق

Paronim
I deduktuar
I rrjedhur
Rrjedhojë

مشتهیات

Orekse
Grishje
Dëshira
Zjarrmi
Gjakime

مشخِّص

Element konkretizues
Tipar dallues
Faktor individualizues
Individualizues
Veçues
Dallues
Dallor
I dallueshëm
Individual
Vetjak
I veçantë

مشخَّص

I veçantë
I dallueshëm
I ndarë
I posaçëm
Specifik

مشرب

Prirje [e lindur]
Natyrë
Karakter
Temperament

مشرک

Ortakërist (*viz.* që i vë Zotit ortak)
Idhujtar
Politeist

مشروط

I kushtëzuar
I kufizuar

مشروط به چیزی

I kushtëzuar nga diçka

مشاهدات

Vëzhgime
Qëmtime
Këqyrje
Fakte të vëzhguara
Fakte të qëmtuara

مشاهده

Soditje
Kundrim
Vëzhgim
Këqyrje
Qëmtim
Ngërthim i drejtpërdrejtë
Pamje e drejtpërdrejtë
Qëmtim i drejtpërdrejtë
Përvojë e drejtpërdrejtë
Intuitë
Përvojë shqisore
Vëzhgim shpirtëror
Vegim
Vizion

مشاهده و مراقبه

Soditje
Kundrim

مشاهده ی باطنی

Pamje e brendshme
Pamje e brendësishme
Vegim i brendshëm
Vegim i brendësishëm

مشاهدۀ حسّی

Vëzhgim shqisor
Vëzhgim ndijor
Vëzhgim empirik

مشاهدۀ حضوری

Vëzhgim përmes pranishmërisë
Vëzhgim përmes pranisë
Vëzhgim konkret

مشاهده ای

Vëzhgues
Vëzhgimor

مشاهده پذیر

I vëzhgueshëm

مشاهده پذیری

Vëzhgueshmëri

مشّائی

Aristotelik
Peripatetik

مشائیان

Ndjekës të Aristotelit
Peripatetikët

مشّائین

Peripatetikët
Aristotelikët

-طریقۀ مشائین

Metoda e peripatetikëve

مشایخ

Autoritetet sufi
Udhëzuesit sufi
Mësuesit sufi

مشبِّهه (= آیین تشبیه)

Antropomorfizëm

مسلِم—مسلمان

مسلّم دانستن

Vështroj si të sigurt
Shoh si të mirëqenë

مسلّم فرض کردن

Pohoj aksiomatikisht
Paraqes si të mirëqenë
Vështroj si të mirëqenë
Shpreh *ex cathedra*

مسلّمات

Premisa të pranuara
Aksioma
Premisa të përcaktuara paraprakisht
Premisa të vendosura
Postulate
Pandehma

مسلمان

Mysliman

مسلمان سنّتی

Myslimanë tradicionalistë

مسموعات

Të dëgjueshëm

مسمّی

I emërtuar
I emërzuar

مسوّر

I sasiorëzuar

مسؤلیّت

Përgjegjësi
Përgjegjshmëri

مسیح (ع)

Krishti
Mesia

مسیح (منجی)

Mesì

مسیحی

I krishterë

مسیحیّت

Krishtërim

مشابه

I ngjashëm
I përngjashëm

مشابهت

Ngjashmëri
Përngjashmëri
Ngjasi
Përngjasi

مشارکت

Pjesëmarrje

مشاعر

Shqisa

مشاعر باطنی

Shqisa të brendshme
Shqisa të brendësishme

مشاعر ظاهری

Shqisa të jashtme
Shqisa të jashtësishme

I drejtpërdrejtë
Drejtvizor

مستلزمات

Ndërlikje
Ndërlidhje
Nënkuptime

مستلزم بودن

Kërkon
Lyp
Ndërlik
Ndërthuk
Implikon
Sjell
Nënkupton
Shtroj si nevojë
Përfshij

مستمرّ

I qëndrueshëm
Vijues
I vazhdueshëm
I pandryshueshëm
Konstant

مستند

I varur

مستند به شیء

I varur nga diçka

مستند به فاعل قادر

I varur nga një veprues i aftë
I varur nga një veprues i fuqishëm

مستند به واجب

I varur nga një qenie e domosdoshme

مستنیر

Ajo çfarë është ndriçuar
Ajo çfarë është zbuluar
Ajo çfarë është shpalosur

مستودع

Thesar
Depo
Magazinë

مستور

I fshehur
Okult

مسخ (انتقال نفس پس از مرگ به بدن حیوان)

Metamorfik
Metamorfozë
Metampsikozë
Metamorfizoj

مسخّر

I sunduar
I nënshtruar

مسطور

I shënuar
I regjistruar
I kujtuar
I mbajtur shënim

مسلک التقاطی

Eklektizëm

مسلّم

I pranuar
I përcaktuar
I vështruar si i mirëqenë

مسبوق به زمان

I paraprirë në kohë
I paraprirë nga koha
I varur nga koha

مسبوق به عدم

I paraprirë nga mosqenia
I varur nga mosqenia

مستبصر

Vegimor
Vizionar
Zbulestar

مستحب

I këshillueshëm
I këshilluar

مستحیل

Absurd
I pamundur
I pamundshëm

مستدَلّ

I arsyeshëm
I arsyetuar
I mirëpërcaktuar
I mirëvendosur
I mirështruar [një çështje, problem etj.]
I mirëthemeltësuar

مستدیر

Rrethor
Qerthullor

مستطیع

I aftë
I fuqishëm

مستعدّ

Mendjemprehtë
I prirë
I zgjuar
I aftë

مستغنی

I pavarur

مستغنی از غیر

I vetëmjaftueshëm

مستفاد

I fituar
I përvetësuar
I mësuar

مستقبل

E ardhme
Ardhmëri

مستقر

I përhershëm
I gjithëkohshëm

مستقلّ

I pavarur
I mëvetësishëm
I vetëmjaftueshëm

مستقل از تجربه

Në vetvete
An sich

مستقیم

Drejt

مسّاحی

Gjeodesi
Gjeodetikë

مسامحه (در تعبیر)

Pasaktësi
Bisedë e vagullt
Shprehje e paqartë

مسانخت

Përshtatje
Përputhje
Harmoni
Të qenit në harmoni [me]

مساوات

Barazi
Njëvlershmëri
Barazvlershmëri

مساوق

I bashkëqenëshëm
I përputhshëm
Bashkëshoqërues
I njëjtë
I bashkëvlershëm
I njëvlershëm
I barazvlershëm
Paralele
I bashkëkohshëm

مساوقت

Bashkëqenësi
Bashkëshoqërueshmëri
Përputhshmëri
Barazvlershmëri
Njëvlershmëri
Paralelizëm

مساوی

I barabartë
I njëvlershëm
I barazvlershëm

مسائل جدلی

Çështje të diskutueshme
Çështje të debatueshme
Quaestiones disputatae

مسائل دینی

Çështje të fesë
Çështje fetare
Problematika fetare

مسائل عقیدتی

Çështje dogmatike
Çështje të besimit
Çështje doktrinore

مسائل کلامی

Çështje teologjike
Probleme teologjike

مسبِّب

I shkakësuar
Pasojë
Efekt
Shkakësor

مسبِّب الاسباب (خداوند)

Autori i tërë shkakësive (*viz.* Zoti)
Shkakësori i shkakësive të dytshme (*viz.* Zoti)
Shkakësori i shkakësive të dytësishme (*viz.* Zoti)
Shkakësori i tërë shkakësive (*viz.* Zoti)

مرید

I vullnetshëm
Vullnetësor
Vullnetpasës

مُرید (خداوند)

Dëshiruesi (*viz.* Zoti)
Vullnetpasësi (*viz.* Zoti)
I Vullnetshmi (*viz.* Zoti)

مریم عذرا

Virgjëresha e Bekuar

مرئی

Objekt vegimi
Objekt vizioni
I parë
I dukshëm

مزاج

Formim
Përbërje
Shoqërues
Përzjerje
Karakter
Natyrë

مزاج انسانی

Formimi njerëzor
Karakteri njerëzor
Natyra njerëzore
Përbërja njerëzore

مزاج متعادل

Formim i ekuilibruar
Karakter i ekuilibruar
Natyrë e ekuilibruar

مزاحمت

Bezdisës
Ngacmues
Vonues
Mërzitës

مزامیر داود

Psalmet

مزدکیّه

Mazdakitët

مزدوج

I çiftëzuar

مزمور

Psalm

مزیّت

Përparësi
Epërsi
Sipëranësi
Superioritet
Parapëlqim

مزیل (خداوند)

Larguesi [i frikës, mëkatit, të keqes etj.] (*viz.* Zoti)
Largmbajtësi [nga frika, mëkati, e keqja etj.] (*viz.* Zoti)

مسأله

Pyetje
Çështje
Problem
Problematikë

مرسوم

Zakonor
I zakonshëm

مرشد

Mësues sufi
Udhëzues sufi
Rishtues sufi
Drejtues sufi
Udhëheqës
Prijës
Udhëzues
Prijës shpirtëror

مرشد (خداوند)

Drejtuesi (*viz.* Zoti)
Udhëzuesi (*viz.* Zoti)
Udhërrëfyesi (*viz.* Zoti)
Udhëheqësi (*viz.* Zoti)

مرغ جان

Zogu i shpirtit

مرقّع

Pelerinë e arnuar

مرکّب

Kompleks
I ndërlikuar
Përbërës
I përbërë
Përbërje
Kompozitë
Amalgamë

مرکّب تامّ

Përbërje e plotë
Përbërje e tërësishme
Përbërje tërësore

مرکّب حقیقی

Përbërje reale
Përbërje e njëmendtë

مرکّب خارجی

Përbërje e jashtme
Përbërje e jashtësishme
Përbërje e dukshme
Përbërje konkrete

مرکّب ناقص

Përbërje e paplotë
Kompozitë e paplotë

مرکّبات

Përzierje

مرکز حواس

Sensorium
Shqisor
Sensor

مرگ

Vdekje
Shuarje

مرگ از خلق

Vdekja e krijesave
Shuarja e krijesave
Vdekje fizike
Shuarje fizike

مرگ طبیعی

Vdekje natyrore

مَرموز

Shenjë simbolike

مرتکب گناه کبیره

Mëkatar i madh
Ai që kryen mëkate të mëdha

مرجّح

Përcaktues
Përcaktor
Mbizotërues

مرجّح حدوث عالم

Ajo që i jep përparësi në krijimin e botës
Ajo që i jep epërsi në krijimin e botës

مرجع تقلید

Autoriteti i imitimit
Pesha e imitimit

مرجع عینی

Qokë objektive
Referencë objektive
Pikë referimi objektive

مرجع و ماب

Vend-kthimi
Vendi i rikthimit

مرجعیّت علمی

Autoritet në shkencat fetare

مرجعیّت مطلق

Autoritet absolut
Autoriteti i vetëm

مرجئه

Murxhit
Murxhi'it
Murxhitët
Murji'itët

مرجئه (مسلک)

Murxhiizëm
Murji'izëm

مرحله

Etapë
Fazë
Shkallë

مرحوم

Objekt i mëshirës

مردان خدا

Njerëzit e Zotit
Njerëzit e Allahut

مردم شناسی

Antropologji

مرزناپذیری

Papërcaktueshmëri

مُرسَل

Misionar
I dërguar
Pejgamber
Profet

مُرسلین

Të dërguar
Pejgamberë
Profetë
Misionarë

مرتبه ی الاهی

Stadi hyjnor

مرتبه ی امامت

Statusi i Imamatit

مرتبه ی انسان

Rangu i njeriut
Stadi i njeriut

مرتبه ی ایمان

Stadi i besimit
Gjendja e besimit
Statusi i besimit

مرتبة اوّل

Rend i parë
Rend i parmë
Rend parësor
Rend i parësishëm
Rang i parë

مرتبة بندگی

Rend skllavopronar
Rang i skllavërisë

مرتبة حسّی

Rang shqisor
Shkallë shqisore
Nivel shqisor
Rrafsh shqisor

مرتبة عقلی

Nivel racional
Rrafsh racional
Rang racional
Shkallë racionale

مرتبه ی عین

Rangu i botës fizike
Stadi i realitetit konkret
Stadi i ekzistencës objektive

مرتبة ماهیّت

Etapë e çfarësisë
Fazë e çfarësisë
Shkallë e çfarësisë

مرتبه ی معنوی

Rang shpirtëror
Stad shpirtëror

مرتبه ی وجود

Rang ekzistencial
Stad ekzistencial

مرتبة وجودی

Rrafsh ontologjik
Nivel ontologjik

مرتبة هستی شناختی

Rrafsh ontologjik
Nivel ontologjik

مرتدّ

Femohues
Mohues
Apostat
I nxjerrë jashtë fesë
I çkishëruar (në fenë e krishterë)

مرتکب کبیره

Mëkatues i rëndë
Mëkatar që kryen mëkate të rënda

Maturi
Meditim
Përsiatje
Reflektim

مرام

Ideologji

مرام اشتراکی

Komunizëm

مربّع تباینات

Kuadri i kundërtive
Kuadri i të përkundërtave

مربوب

Bestar
Besnik
Vasal

مربوط به امور دنیوی

Shekullor

مربوط به حس

Ndijor
Shqisor
Ndjesimor

(مربوط به) ریاضیات

Matematikor
Matematik

مربوط به زیبایی

Estetik

مربوط به علم تأویل

Hermeneutik

مربوط به قرون وسطی یا سده های میانه

Mesjetar
I periudhës së mesjetës

مربوط به کتاب مقدس

Biblik

مربوط به معرفت باطنی

Gnostik

مربوط به وجود واقعی

Ontik

مرتّب

I rregullt
I renditur
Rendcaktuar

مرتبه

Klasë
Grup
Shkallë
Gradë
Nivel
Rrafsh
Rend
Pozicion
Status
Vend
Rang
Stad
Gjendje
Vendndodhje

مرتبه ی احدیّت

Rrafshi i Njështisë
Shkalla e Njështisë
Rrafshi i Njëshmërisë
Shkalla e Njëshmërisë

Nivelet e botës
Rrafshet e botës

مراتب معرفت

Shkallët e njohjes
Gradët e njohjes
Nivelet e njohjes
Rrafshet e njohjes

مراتب نفس

Stadet e shpirtit

مراتب وجود

Shkallët e qenies
Gradët e qenies
Nivelet e qenies
Rrafshet e qenies
Shkallët e së qenëshmes
Gradët e së qenëshmes
Nivelet e qenëshmes
Rrafshet e së qenëshmes
Shkallët e qenëshmërisë
Gradët e qenëshmërisë
Nivelet e qenëshmërisë
Rrafshet e qenësisë
Shkallët e qenësisë
Gradët e qenësisë
Nivelet e qenësisë
Rrafshet e qenësisë
Shkallët e ekzistencës
Gradët e ekzistencës
Nivelet e ekzistencës
Rrafshet e ekzistencës
Nivelet ontologjike
Rrafshet ontologjike

مراحل

Etapa
Faza
Shkallët e abstragimit

مراحل تجرید

Nivelet e abstragimit
Rrafshet e abstragimit

مُراد (= متعلَق اراده)

Objekt i dëshirës
Objekt i vullnetit

مُراد (= مرشد)

Mësues shpirtëror
Drejtues shpirtëror

مرادات

Dëshira
Vullnet
Veprimet e vullnetit

مراسم

Ritual

مراقب (= خداوند)

Gjithçkakëqyrësi (*viz.* Zoti)
Gjithçkavëzhguesi (*viz.* Zoti)
Gjithçkavrojtuesi (*viz.* Zoti)

مراقبت

Kontroll
Vëzhgim
Këqyrje
Vrojtim
Ekzaminim

مراقبه

Meditim
Vetëkontroll
Vetëkëqyrje
Vetëpërmbajtje

مذهب نسطوری

Nestorianizëm

مذهب نوفیثاغوری

Neopitagorizëm

مذهب وهّابی

Vahabizëm

مذهبی

I devotshëm
I përkushtuar
Besimtar
Fetar

مرابطان

Almoravidët
Marabutët

مرابطی

Marabut

مراتب

Shkallë
Gradë
Nivele
Rrafshe
Rangje
Gjendje
Stade
Hierarki

مراتب اشتداد

Rritja e përshkalluar e dendësisë
Rritja graduale e dendësisë

مراتب اکوان

Shkallët e qenies së buruar
Gradët e qenies së buruar
Nivelet e qenies së buruar
Rrafshet e qenies së buruar
Shkallët e qenësorëve
Gradët e qenësorëve
Nivelet e qenësorëve

مراتب تجلّی

Shkallët e Vetështpalosjes [së Zotit]
Gradët e Vetëhapjes [së Zotit]
Nivelet e Vetështpërfaqjes [së Zotit]
Shkallët e teofanisë
Gradët e teofanisë
Nivelet e teofanisë
Rrafshet e teofanisë

مراتب تشکیکی

Përshkallim analogjik
Gradim analogjik

مراتب تعیّنات

Shkallët e përcaktueshmërive
Gradët e përcaktueshmërive
Nivelet e përcaktueshmërive
Rrafshet e përcaktueshmërive
Shkallët e sendëzimit (*viz.* qenësisë objektive)
Gradët e sendëzimit (*viz.* qenësisë objektive)
Nivelet e sendëzimit (*viz.* qenësisë objektive)
Rrafshet e sendëzimit (*viz.* qenësisë objektive)

مراتب سعادت

Shkallët e lumturisë
Gradët e lumturisë
Nivelet e lumturisë
Rrafshet e lumturisë

مراتب عالم

Shkallët e botës
Gradët e botës

مذهب اصالت فایده

Utilitarizëm

مذهب اصالت مفاهیم

Konceptualizëm

مذهب اصالت واقع

Realizëm

مذهب اعتزال

Mu‘tazilizëm

مذهب اهل باطن

Misticizëm

مذهب اهل سنت

Sunizëm

مذهب باطنی

Esoterizëm

مذهب بهایی

Bahaizëm

مذهب تشیّع

Shi’izëm
Shkollat shi’ite

مذهب جوهر فرد یا جزء لایتجزّی

Atomizëm
Hanbelizëm

مذهب حنبلی

Hanefizëm

مذهب حنفی

Materializëm

مذهب دهریّه

Fe zyrtare

مذهب رسمی

Fe e shtetit
Shafi‘izëm

مذهب شافعی

Shafiizëm

مذهب شک

Skepticizëm

مذهب شیعه

Shi’izëm
Shi’itë

مذهب شینتو

Shintonizëm

مذهب قدری

Kaderizëm

مذهب کالونی

Kalvinizëm

مذهب مالکی

Malikizëm

مذهب مانی

Manikeizëm
Manikizëm

مدینه ی فاضله

Qytet-shtet ideal
Utopi
Qytet i virtytshëm
Bashkësi e virtytshme
Shoqëri e virtytshme
Shoqëri model
Shtet i virtytshëm

مدینه ی معنوی

Qytet shpirtëror

مذاهب اربعه

Katër shkollat e jurisprudencës sunnite
Katër rrymat e jurisprudencës sunnite

مذاهب اسلامی

Rrymat e mendimit islam
Shkollat e mendimit islam

مذاهب و ادیان

Hereziologji

المُذلّ

Lartësuesi (*viz.* Zoti)
Përlartësuesi (*viz.* Zoti)

مذهب

Sistem ligjor
Sistem legjislativ
Sistem i të drejtës
Shkollë juridike
Shkollë e jurisprudencës
Rrymë e jurisprudencës
Shkollë mendimi
Rrymë mendimi
Sekt

مذهب آزادی اراده

Libertarianizëm

مذهب اثنا عشری

Rryma Dymbëdhjetë-Imamitësh
Shkolla Dymbëdhjetë-Imamitësh

مذهب اسماعیلیّه

Ismailizëm
Isma'lizëm

مذهب اصالت اسم

Nominalizëm

مذهب اصالت تجربه

Empiricizëm
Rryma e empiricizmit

مذهب اصالت تصوّر

Idealizëm

مذهب اصالت جوهر

Substancializëm

مذهب اصالت حس

Sensizëm
Sensualizëm

مذهب اصالت درون گرایی

Subjektivizëm

مذهب اصالت عقل

Intelektivizëm
Racionalizëm

مدرَک عقلی

I perceptuar përmes intelektit
I perceptuar përmes arsyes

مُدرَکات

Objekte të perceptimit
Realitete të perceptimit
Perceptime mendore

مدرَکات ذهنی

Perceptime mendësore

مُدرِک کلّیات

Perceptues i realiteteve intelektive
Perceptues i realiteteve mendësore
Perceptues i realiteteve kuptimësore

مُدرِک جزئیات

Perceptues i veçantësive
Perceptues i realiteteve të veçanta

–اتحاد مدرِک با مدرَک

Bashkimi i perceptuesit me të përceptuarën

مدرکات

Perceptimet e objektit

مدّعا

Pohime

مدعیان اشراق

Të ndriçuarit
Të dritësuarit
Të përndriturit

مدعی فلسفه

Filozofuc
Preudofilozof
Kuptimësi

مدلول

Shenjuesi
Proces i të kuptimësuarit
Proces i të shenjuarit
Subjekt i përshkruar

مدلولُ علیه

Subjekt i paraqitur

مدینه

Qytet
Qytet-shtet
Polis

مدینة جاهله

Qyteti i padituris̈ë
Qyteti i mosdijes
Qyteti i errësirës

مدینة ضالّه

Qyteti i të kequdhëzuarve
Qyteti i të devijuarve
Gjendje devijuese

مدینة غیر فاضله

Anti-utopi
Anti-idealizëm

مدینه فاسقه

Qyteti i shprishjes
Qyteti i shthurjes
Qytet ideal

مدافع استدلالی دین

Apologjist
Apologjetik

مداوم

Vijues
Vazhdues
I pandërprerë

مدبّر

Renditës
Rregullues
Drejtues
Rendvënës
Rregullvënës

مدبّر (خداوند)

Rregullvënësi (*viz.* Zoti)
Ligjvënësi (*viz.* Zoti)

مدبّر عالم

Rregullvënës i botës
Rregullues i botës
Drejtues i botës

مدبّر کائنات

Modeli kozmik
Rendi kozmik

مدّت

Kohëzgjatje
Periudhë kohore
Kohë
Kohësi
Rrokës
Ngërthyes
Kuptimësues
Mendorizues
Njohës
Perceptues
Të perceptuarit
Të njohurit

مدرسه ای

Akademik
Akademicist

مدرسی

Skolastik

مُد رَک

I njohur
Objekt njohjeje
Objekt perceptimi
I perceptuar
Gjërat e perceptuara
Realitetet e perceptuara
Perceptim
I perceptuar
Gjërat e kuptimësuara
Gjërat e mendorizuara
Gjërat e rrokura
Realitetet e rrokura

مدرَک بالذات

Objekt thelbësor i perceptimit
Objekt i thelbësishëm i perceptimit
Objekt i drejtpërdrejtë i perceptimit
I perceptuar parësisht

مدرَک بالعَرَض

Objekt i tërthortë i perceptimit
Objekt i perceptuar në mënyrë jo të drejtpërdrejtë

مُدرَک بی واسطه

I njohur drejtpërsëdrejti
I perceptuar pa ndërmjetësues

مختار

Zgjedhës
I lirë
Zgjedhje e lirë
Liri e zgjedhjes
Vullnetlirë
I vullnetshëm

مختار (خداوند)

I Liri (*viz.* Zoti)

مخترع

Shpikës
Sajestar
Trillues

مختلط

I përzier

مختلفات

Gjëra heterogjene

مختلف الحقیقه

Të vërteta të ndryshme
Realitete të ndryshme

مخصِّص

Përcaktues
Parim përcaktues
Individualizues
Veçantësues
Faktor specifikues
Specifikues

مخصوص

I veçantë
I posaçëm
Specifik
Special

مخلَّد

I pavdekshëm
I përhershëm

مخلوطه (= ماهیّت بشرط شی ء)

Çfarësi e përzjerë
Çfarësi e kushtëzuar nga diçka tjetër

مخلوق

I krijuar
Krijesë

مخلوق اوّل

Krijimi i parëhershëm
Krijesa e parëhershme

مخلوقیّت

Të qenit i krijuar
Lëndë imagjinare
Premisa imagjinare

مدارا

Tolerancë

مدارج

Shkallë ngjitëse
Gradë ngjitëse
Nivele ngjitëse
Rang ngjitëse

مدارج کمال

Rang përsosmërie
Shkallë përsosmërie
Gradë përsosmërie
Nivele përsosmërie

محمول بالعرض

Predikat i rastësishëm
Predikat rastësor

محمول واقعی

Predikat real
Predikat i njëmendtë
Predikat thelbësor

محمولات

Të predikatizueshëm
Të hapur ndaj predikatizimit

محمولی

Predikativ

محنه

Qëmtim
Ekzaminim
Gjyq i madh
Inkuizicion
Gjyq

محو

Fshirje
Shkatërrim
Shuarje
Vetë-asgjësim

محور

Shtyllë
Themel

محویّ (= محاط)

I përmbledhur
I ngërthyer
I rrokur

محیط

Perimetër
Rrethakues
Qarkësues
Ngërthyes
Përmbledhës

محیط (خداوند)

Gjithëpërfshirësi (*viz.* Zoti)
Gjithëngërthyesi (*viz.* Zoti)
Gjithçkarrokësi (*viz.* Zoti)
Gjithësunduesi (*viz.* Zoti)

مُحیی (خداوند)

Jetëdhënësi (*viz.* Zoti)
Jetësuesi (*viz.* Zoti)
Jetëfalësi (*viz.* Zoti)
Krijuesi i jetës (*viz.* Zoti)

محیی الدّین

Gjallërimi i fesë
Rigjallërimi i fesë

مخاطب

I adresuar

مخالفت با نفوذ روحانیان در امور غیر مذهبی

Antiklerikalizëm

مخالف دخالت روحانیان در امور غیر مذهبی

Antiklerikal

مخالف سنّت

Antitradicionalist

محكوم

Predikati i një pohimi

محكوم به

Atribut
Cilësi
Tipar
Predikat

محكوم عليه

I përcaktuar
I predikatizuar
I cilësuar
I gjykuar

محلّ

Vend i përgjithshëm
Vend
Vendësi
Vendshmëri
Vendndodhje
Vendmbajtje
Subjekt
Nënshtresë
Substratum

محلّ اعراض

Substrat

محل بسيط

Vend i thjeshtë
Locus
Nënshtresë e thjeshtë
Substratum

محلّ جدل

I diskutueshëm
I debatueshëm

محلّ صفت

Substratumi i atributit
Substratumi i cilësisë

محلّ قابل

Banesë
Strehë
Vendbanim
Vendësì

محلّ نزاع

Pikë e diskutueshme
Çështje e diskutueshme
Pikë përplasjeje
Rast problematik
Çështje problematike

محمل

Përligjje

محمول

Atribut
Cilësi
Cilësor (si emër mbiemëror)
Cilësues (si emër mbiemëror)
Predikat

محمول اوّل

Predikat thelbësor
Predikat i thelbësishëm
Predikat i parmë
Predikat parësor

محمول بالضميمه (عرَضى)

Predikat përmes ndërlidhjes
Predikat nën dritën e ndërlidhjes
Ndërlidhje e predikatizuar

Mëshiruesi (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
Përdëllimtari (*viz.* Zoti)

محسوس

Konkret
Empirik
Objekt i perceptuar
Shqisor
Ndijor
Ndjesimor
I rrokshëm [përmes shqisave]
I prekshëm

محسوسات

Objekte shqisore
Objekte ndijore
Shqisore
Realitete shqisore (*viz.* të rrokshme përmes shqisave)
Realitete ndjesimorë
Dukuri shqisore
Ndjenja

محسوسات (= ادراکات حسّی)

Të dhëna shqisore
Të dhëna të vjela përmes shqisave
Të dhëna të vjela duke u mbështetur tek shqisat

محشر

Grumbullim
Tubim
Tubimi në Ditën e Llogaridhënies

محشور شدن

Rigjallërim
Rijetësim

محصَّل

Konkret
Aktual
I aktualizuar
I përcaktuar

محصور

Sasiorëzuar

محصورات

Pohim i sasiorëzuar

محض

Absolut
I pastër
I qashtër

محقَّق

I konkretizuar
I aktualizuar
I realizuar
I arrirë

محقَّق دارند عالم خارج

Kozmotetik

محقِّق

Studiues

محکم (دلیل)

Vendimtar
Përcaktues
I palëkundur
I paluhatur
I qëndrueshëm
I paepur
I qëndrueshëm

محکمات (دربرابر متشابهات)

Ajete themelorë
Ajete vendimtarë

محدوديّت ذاتی

Kufizim thelbësor
Kufizim i thelbësishëm
Vetëkufizim

محذور

Pasojë e rreme
Pasojë e pavërtetë

محرّک

Shkakësi e lëvizjes
Lëvizës
Lëvizjedhënës

محرّک (= انگيزه)

Motivim
Motiv
Shtysë
Stimul

محرّک ازلی

Lëvizës i përjetshëm
Lëvizjedhënës i përjetshëm

محرّک اوّل

Lëvizës i parmë
Lëvizjedhënës i parmë
Lëvizës parak
Lëvizjedhënës parak
Lëvizës parësor
Lëvizjedhënës parësor
Lëvizës i parëhershëm
Lëvizjedhënës i parëhershëm
Lëvizës i kryehershëm
Lëvizjedhënës i kryehershëm

محرّک اول غير متحرّک

Lëvizjedhënës i palëvizshëm
Motor immobile

محرّک بالطبع

Lëvizës i natyrshëm
Lëvizjedhënës i natyrshëm
Lëvizës natyror
Lëvizjedhënës natyror

محرّک غير متحرّک

Lëvizës i palëvizshëm
Lëvizjedhënës i palëvizshëm
Motor immobile

محرّک غير متحرّک نخستين

Lëvizjedhënës i palëvizshëm
Motor immobile

محرّک مباشر

Lëvizjedhënës i drejtpërdrejtë

محرّک مستقيم

Lëvizjedhënës i drejtpërdrejtë

محرّک نامتحرّک

Lëvizjedhënës i palëvizshëm
Motor immobile

محرک نخستين

Lëvizjedhënës burimor
Lëvizjedhënës zanafillor
Lëvizjedhënës i parëhershëm
Lëvizjedhënës i kryehershëm

محرّمات

Gjëra të ndaluara
Veprime të ndaluara

محسن (خداوند)

I Mëshirmi (*viz.* Zoti)

Dashamirësia e Zotit
Mirëdashja e Zotit

محبوب

I dashur
I mirëdashur
Objekt i dashurisë

محتاج

I varur
Nevojtar

محتاط

Hetues
I vëmendshëm
Dyshues

محتمل

I mundshëm

محتمل الضدين

Adianoeta

محتواى زمان

Përmbajtja e kohës

محجوب

I fshehur
I mbuluar
I përtisur
I velluar
I veshur
I pazbuluar

محدِث

Krijues
Bërës
Burues

محدَث

I sjellë në qenësi
I shpërfaqur në qenësi
I sjellë në qenëshmëri
I shpërfaqur në qenëshmëri
I krijuar
I krijuar në kohë
I sapokrijuar
I sapoardhur [në qenësi]
I saposhfaqur [në qenësi]
I buruar
I krijuar në kohë
I bërë
Kohor
I krijuar në kohësi
I krijuar brenda kohës

محدّثان

Tradicionalist
Hadith-përcjellës

محدود (نيز ـ متناهى)

I kufizuar
I caktësuar
I përcaktësuar
I kufishëm

محدود زمانى

I kufizuar në kohëzgjatje
I kufizuar në kohë
I kufizuar në kohësi
I kufizuar kohësisht
Kohësisht i kufizuar

محدوديّت

Kufizim
Caktësim
Shtrëngim
Përcaktësim

Urtar
Zoroastrian

مجهول

I panjohur
E panjohura

مجهول مطلق

Tërësisht i panjohur

مجیب (خداوند)

Përgjigjedhënësi (*viz.* Zoti)
Miratuesi (*viz.* Zoti)

المجید

I Tërëlavdishmi (*viz.* Zoti)
I Lavdishmi (*viz.* Zoti)

محاجّه

Argumentim
Debat
Diskutim

محاذات

Paralelizëm

محاسبة نفس

Vetëqëmtim
Vetëanalizim
Analizë shpirtërore

محاسبه و مراقبه

Introspeksion

محاط

I rrokur
I ngërthyer
I kuptuar

محاکات

Imazh imitues

محاکمات

Gjykimet

مُحال

Absurd
I pamundur
I pamundshëm
Racionalisht i pamundur

محال عقلی

Racionalisht i pamundur
Racionalisht i pamundshëm

محاوره

Debat
Diskutim
Dialog

محبّت

Dashamirësi
Mirëdashje
Miqësi
Mirësi
Dashuri

محبّت الاهی

Dashuri hyjnore
Dashamirësi hyjnore
Mirëdashje hyjnore

محبّت خداوند

Dashuria e Zotit

I bërë
Objekt i krijimit
Diçka e bërë

مجعول بالذات

Thelbësisht i krijuar
Thelbësisht i bërë

مجعول بالعَرَض

Rastësishmërisht i krijuar
Rastorësisht i krijuar
Rastësishmërisht i bërë
Rastorësisht i bërë

مجعوليّت

Të qenit i krijuar
Të qenit i bërë
Të krijuarit
Të bërit

مجلس

Seksion
Seksion dogmatik
Seksion doktrinor

مَجلی (= جلوه گاه خداوند)

Zbulesa hyjnore
Të zbuluarit hyjnor
Vendësia e teofanisë
Hapësira e teofanisë

مجمل

I paqartë
I errët
I vagullt

مجموع

Tubim
Grumbullim
Bashkim
Shumë e përgjithshme

مجموع آحاد

Që i bashkëngjitet njësisë

مجموع جهان

Gjithësi
Univers
Kozmos

مجموعه

Bashkësi

مجموعة الگویی

Bashkësi modelesh

مجموعة تهی

Bashkësi e zbrazët

مجموعه متناهی

Bashkësi e fundme

مجموعه های ناپیوسته

Bashkësi të palidhura

مجموعه یکانی

Bashkësi e vetme

مجموعه استقرایی

Bashkësi induktive

مجعول بالذات

Mag

مجبّره - جبريّه
مجبور

I shtrënguar
I detyruar
I kufizuar

مجتمع در وجود

I bashkëqenëshëm
I bashkëqenësishëm
I bashkëlidhur në qenësi
I bashkëlidhur në qenëshmëri
Bashkekzistencë

مجدِّد

Përtëritësi e fesë

مجذوب

Ekstatik

مجرَّبات

Të dhënat e përvojës
Të dhënat e vjela përmes përvojës
Të dhënat e vjela duke u mbështetur tek përvoja
Të dhënat e vjela duke u nisur nga përvoja
Premisa empirike

مجرّد

Abstrakt
I abstraguar
I veçuar nga lënda
I ndarë nga lënda
I palëndshëm
I palëndëzuar
Jolëndor
I veçuar

مجرّدات

Objekte jolëndorë
Qenie jotrupore
Qenie të patrupësishme

مجرّد از ماده

Abstrakt

مجرّد تامّ

Gjësend tërësisht jolëndor
Realitet tërësisht jolëndor
Tërësisht i veçuar nga lënda
Tërësisht jo-trupor
Tërësisht i palëndëzuar
Tërësisht i patrupëzuar

مجرد ذاتی

I palëndët në thelb
Jolëndor në thelb

مجرد وجود

Qenësi e qashtër
Ekzistencë e qashtër

مجرّده (= ماهيّت بشرط لا)

Çfarësi e kushtëzuar negativisht
Çfarësi e papërzjerë
Çfarësi e pavarur
Çfarësi e pakushtëzuar

مجسِّمه (= معتقدان به جسم داشتن خداوند)

Truporistët (*viz.* ata që besojnë në trupëzimin e Zotit)

مجعول

Njësi e krijuar
Ent i krijuar
Entitet i krijuar
I vendësuar
I buruar

مُثُل معلقه

Forma të varura
Forma të pezullta

مَثَل

Ngjashmëri
Përngjashmëri

مُثُل افلاطونی ـ مثال افلاطونی
مُثُل نوری ـ مثال نوری
مجادل

Kundërshtar
Kundërshtues
Kundërvënës
Polemizues

مجادله

Kundërshtim
Kundërvënie
Polemikë

مجادله دینی

Mospajtime teologjike
Përplasje teologjike

مجادله کلامی

Mospajtime teologjike
Përplasje teologjike
Debate teologjike

مَجاز

Metaforë

ـ بالمجاز

Figurativ
Në një kuptim të figurshëm
Në një kuptim metafotik
Figurativisht
Metaforikisht

مُجازات

Ndëshkim
Dënim
Shpagim
Penalizim

مَجازی

Metaforik
Figurativ

مجانس

Homogjen
I njëtrajtshëm

مجاورت

Afërsi
Afrimitet
Përafrim

مجاهدات

Luftërat e brendshme
Betejat e brendshme
Përpjekjet e brendshme
Përplasjet e brendshme

مجاهدت

Përplasje fetare

مجاهده

Autoritete fetare

مجاهده ی با نفس

Ndeshem me shpirtin
Luftoj kundër shpirtit

متوهَّم

I përfytyruar
I imagjinuar

متی (مقوله)

Koha [si kategori]
Kohësia
Kohshmëria

متیقّن

I siguruar

متین (خداوند)

I Qëndrueshmi (*viz.* Zoti)
Qëndrestari (*viz.* Zoti)
I Palëkunduri (*viz.* Zoti)
I Patunduri (*viz.* Zoti)
I Paepuri (*viz.* Zoti)
I Pamposhturi (*viz.* Zoti)

مثال

Analogji
Imazh

مثال افلاطونی

Arketipi platonik
Forma platonike
Ideja platonike

مثال قبلی

Model pararendës

مثال قدیم

Ide e përjetshme
Ide e gjithëkohëshme
Ide e gjithëherëshme
Ide e gjithëjetëshme

مثال نقضی

Kundërshembull

مثال نوری

Arketipi i shndritshëm
Ideja e shndritshme

مثالی

Që i përket botës imagjinare
Imagjinar

مثالب

Vese
Huqe

مثیت (خداوند)

Rendcaktuesi (*viz. Zoti)*
Vendësuesi (*viz.* Zoti)
Caktuesi (*viz.* Zoti)

مثبت

Pozitiv

مثبت له

Ajo rreth të cilës pohohet diçka
Ajo për të cilën shprehet diçka

مُثُل

Ide shembullore
Forma
Ide
Similituda

مُثُل

Arketipat
Format
Idetë
Idetë platonike

متنبّی

Pseudoprofet
Profet i rremë
Profetuc

متنسّک

Dogmatik
Doktrinor

متن مقدس

Shkrim

متن و کنه هستی

Bërthama e qenies
Bërthama e qenësisë
Bërthama e të qenëshmes
Bërthama e qenëshmërisë

متواتر

I përcjellë gjerësisht
I përcjellë publikisht
I përcjellë botërisht

متواترات

Tradita të pranuara [nga tërë bashkësia]
Tradita të mirëqena
Zakone të mirëqena

متواطی

I njëkuptimshëm

متوافق

I barazvlershëm
I njëvlershëm
I barabartë
I njëqenëshëm

متوالی

Vijues
I njëpasnjëshëm

متوحِّد

Njështimi i arrirë
Njështimi i përvetësuar
Përnjësimi i arrirë
Përnjësimi i përvetësuar
I përfshirë në përnjësim

متوسّط

I ndërmjetëm
Medium

متوسطان

I ndërmjetëm

متوسّط شدن

Ndërhyj

متوسّل شدن به

Kërkoj ndërmjetësim

متوکّل

I besueshëm
I qëndrueshëm
Besëplotë

متولد

Veprim i kryer jo drejtpërdrejtë

متولی

Rojë
Rojtar
Ruajtës
Mbrojtës

متکلّمین

Autoritetet e *Kalām*-it
Specialistët e *Kalām*-it
Ekspertët e *Kalām*-it
Skolastikët e Islamit
Teologë skolastikë [të Islamit]
Teologë teoretikë
Teologë

متکوّن

I lindur
I bërë
I krijuar
I buruar

متلازم

I barazvlershëm
I njëvlershëm

متماثل

I ngjashëm
I përngjashëm

متمایز

I dallueshëm

متمثّل شدن

I imagjinarizuar
I përfytyrorizuar

متمکّن

I vendosur
I vendësuar

متن

Tekst

متنازع

I debatuar
I diskutuar

متناقض

Kundërthënës
I kundërt
I përkundërt
Paradoksal

متناقض با خود

Vetëkontradiktor
Vetëkundërshtues
Që bie ndesh me vetveten

متناقض بودن

Bie në kundërthënie
Jam kontradiktor
Bie ndesh [me]

متناقض نما

Paradoksal

متناقضین

Dy kundërthënie
Dy kundërshti
Dy të kundërta
Dy të përkundërta

متناهی

I fundëm
I kufizuar

متناهی بودن

Fundësi

متناهی بودن جسم

Fundësia e trupit

متقدم بالذات

I mëhershëm në thelb
I mëhershëm nën dritën e thelbit
Pararendës në thelb
Pararendës nën dritën e thelbit

متقدّم بالزّمان

I mëparshëm në kohë
I përparmë në kohë
Pararendës në kohë
I mëhershëm në kohë

متقدّم بالعلّیه

I mëparshëm nën dritën e shkakësisë
I përparmë nën dritën e shkakësisë
Pararendës nën dritën e shkakësisë
I mëhershëm nën dritën e shkakësisë

متقدمان

Anëtarë të hershëm
Anëtarë të mëhershëm
Pasues të hershëm
Pasues të mëhershëm

متقن

I mirëpërcaktuar
I mirëmbështetur
I mirëthemeltësuar
I renditur me urtësi

متقوّم

Qenësor
I qenësishëm
I qenësuar

متقوّم بالمحلّ

I qenësuar përmes vendësisë

متّقی

I përshpirtshëm
Fetar

متکافی

Përkues
Përkatës
Përgjegjës [i një termi, fjale etj.]

متکبّر (خداوند)

Krenari me të drejtë (*viz.* Zoti)
I Madhërishmi (*viz.* Zoti)
Krenari (*viz.* Zoti)
I Vetëmadhërishmi (*viz.* Zoti)
Kryelarti (*viz.* Zoti)

متکثّر

I shumtë
I shumësishëm

متکلّم (خداوند)

Folësi (*viz.* Zoti)
Shpallësi (*viz.* Zoti)
Ligjëruesi (*viz.* Zoti)

متکلم

Apologjist
Apologjetik
Teolog dialektik
Filozof skolastik
Teolog skolastik
Teolog

متکلم نما

Teologuc
Pseudoteolog
Teolog i rremë

متعلّقات

Shoqëri
Shoqërizime

متعيّن

I kushtëzuar
I përcaktuar
I kufizuar

متغاير

I ndryshëm
I dallueshëm
I tjetërt
Tjetër

متغيّر

I ndryshueshëm
I shndërrueshëm
I tjetërsueshëm
I ndryshuar
I tjetërsuar

متغيّر شيء

Objekt i ndryshueshëm

متغير گزاره ای

Variabël pohimor
Pohim variabël

متغير محمولى

Variabël predikativ
Predikat variabël

متفرّد

I njëvetshëm
I padytshëm
Unik

متفرّع

Nënshtroj
Nënrendis

متفرّقات

Sende të ndryshme
Pamësi të ndryshme

متّفق

I përnjësuar
I bashkuar

متفق القول

I njëzëshëm

متفكرانه

Meditues
Përsiatës

متفلسف

Kriptofilozof
Pseudofilozof
Filozofuc
Filozof i rremë

متقابل

I përkundërt
I kundërt

متقارن

Simetrik

متقدّم

I mëparshëm
Pararendës
I përparmë
I mëhershëm

متضایف

Pikëtakimi i të përkundërtave
Pikëprerja e të përkundërtave

متضایفان

Bashkëlidhje
Dy bashkëlidhje

متضمّن بودن

Përmbaj
Mbart
Përfshij
Ndërlik

متظاهر به دین

Fetar

متعارض

Antagonist
I papajtueshëm
I papërkueshëm
Mospërputhës

متعارف

Zakonor
Tradicional
Ortodoks

متعاقب

Pasues
Vijues
I mëpasmë

متعال

Më i Lartësuari (*viz.* Zoti)
Më Sipëranësori (*viz.* Zoti)

متعالی (خداوند)

I Lartësuari (*viz.* Zoti)
I Përlartësuari (*viz.* Zoti)
I Tërëlarti (*viz.* Zoti)
I Vetëmadhëruari (*viz.* Zoti)
I Vetëmadhërishmi (*viz.* Zoti)
I Vetëlartësuari (*viz.* Zoti)
Përlartësisht i Lartësuari (*viz.* Zoti)
I Përtejbotshmi (*viz.* Zoti)
I Përtejmi (*viz.* Zoti)
Transcendenti (*viz.* Zoti)

متعدّد

Shumësi

متعلِّق

Qokë
Referent

متعلَّق

Shoqëroj
Shoqërizoj
Objekt i shoqërizimit
I përfshirë [në]

متعلَّق شناسایی

Objekt i njohjes

متعلَّق شهود

Objekt i intuitës
Objekt i intuimit

متعلَّق فکر

Objekt i mendimit

متعلَّق فهم

Objekt i kuptimit

متشابهات (قرآن)

Vargje të paqarta
Kuptime të jashtme të paqarta
Ajete të shumëkuptimshme të Kur'anit

متشابه الاطراف

Me kushte të njëjta
Me terma të njëjtë

متشابه الاجزاء

Homolog
Homologjik

متشابهات (= شباهت ها)

Ngjashmëri
Përngjashmëri

متشخّص

I individualizuar
I veçantë
Specifik

متشرّع

I përkushtuar ndaj ligjit
I devotshëm ndaj ligjit

متصرّفه

Aftësia e të qenit në dispozicion [të]

متّصف شدن به وجود

I cilësuar përmes qenësisë
I cilësuar nën dritën e qenësisë
I përcaktuar nën dritën e qenësisë
I përcaktuar nën dritën e ekzistencës

متّصل

I lidhur
I bashkëlidhur
I ndërlidhur
I vijueshëm
Vijues
Koordinata
I bashkuar
I përkueshëm
Përkues
Vazhdues

متّصله

Bashkëlidhës
Ndërlidhës

متّصله اتّفاقى

Ndërlidhës i rastësishëm
Ndërlidhës rastësor

متّصله دائمى

Ndërlidhës i pandryshueshëm
Ndërlidhës konstant

متّصله شرطیه

Ndërlidhje hipotetike

متصوَّر

I konceptueshëm
I konceptuar

متصوفه

Sufi

متضاد

I përkundërt

متضادان

Kundërtì
Të përkundërta

متحرّک اوّل

Primum mobile
Lëvizësi i parëhershëm

متحرّک بالاراده

I lëvizur nga dëshira
I lëvizur me vullnet

متحصّل

I konkretizuar
I aktualizuar
I realizuar
I arrirë

متحقّق

I konkretizuar
I aktualizuar
I realizuar
I arrirë

متحيّز

Zë vend
Vendësohem
I vendësuar
I vendësuar në hapësirë
I kufizuar në hapësirë
Zë [një] hapësirë
Mbush [një] hapësirë

متخالف

I ndryshëm
I dalluar
I dallueshëm

متخيَّل

I përfytyrueshëm
I imagjinueshëm
I përfytyruar
I imagjinuar
Objekt i përfytyruar
Objekt i imagjinuar

متخيّله

Aftësi përfytyruese
Aftësi imagjinative
Përfytyrim
Imagjinatë

متديّن

I përshpirtshëm
Fetar

متراكب

I mbivendosur

متراكم

I dendur

مترصّد بودن

Ndjek

متساوى

I barabartë
I njëjtë
Identik

متساوى النّسبه

I njëjtë në marrëdhënie [me]
Asnjanës
Neutral

متشابه

I njëvlershëm
I njëjtë
I njëllojtë
Identik

Përjetësisht konkret
Thelbësisht i njëmendtë
Thelbësisht real
Themeltësisht konkret
Themeltësisht real

متافیزیک

Metafizikë

متافیزیکی

Metafizik

متألّه

Teosof

متباین

I ndryshëm
I dallueshëm
I dalluar
I veçuar
Individual
I tjetërt

متباینات

Njësi të ndryshme
Ente të ndryshme
Entitete të ndryshme
Të kesh cilësinë e ndryshueshmërisë

متجانس

Homogjen
I njëtrajtshëm

متجاوز (خداوند)

Falësi (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
Përdëllimtari (*viz.* Zoti)
Gjithëmëshiruesi (*viz.* Zoti)

متجدّد

I përtërirë
Përtëritës

متجسّد شدن

Trupëzohem
Përftoj trup

متجلّی

Vetëshpalosës
Vetëzbulues
Teofanik

متجلّی (خداوند)

Vetëshpalosësi (*viz.* Zoti)
Vetëzbuluesi (*viz.* Zoti)

متّحد

I përnjësuar
I bashkuar

متّحد الحقیقه

Të kesh realitet të përbashkët
Të kesh thelb të përbashkët
Të jesh i njëthelbshëm [me]

متّحد المعنی

Të kesh të njëjtin kuptim
Të kesh të njëjtën domethënie
Të jesh sinonim [i]

متحرّک

Në lëvizje
I lëvizshëm
I lëvizur
Lëvizës

Entet e zanafilluara
Entitetet e zanafilluara
Realitetet e zanafilluara

مُبدئ

Fillues
Zanafillues

مُبدئ (خداوند)

Filluesi (*viz.* Zoti)
Zanafilluesi (*viz.* Zoti)

مُبَرهَن

I vërtetuar
I provuar

مُبشِّر

Lajmëtar
Shenjë paralajmëruese

مبصَر

I dukshëm

مبعوث کردن

Zgjedh si profet
Dërgoj si profet

مبلّغ

Misionar

مبهم

I paqartë
I errët
I vagullt
I ndërlikuar
Problematik

مبیَّن

I qartë
I thjeshtë
I dukshëm
I vetëkuptueshëm

مبیِّن (خداوند)

Qartësuesi (*viz.* Zoti)
Ndriçuesi (*viz.* Zoti)
Dritëhedhësi (*viz.* Zoti)

متابعت هوا

Nënshtrimi i pasioneve
Vënia nën kontroll e pasioneve

متأخّر

I mëpasmë

مُتأخّر

Mbas
I mëpasmë
Modern

متأخر از خداوند

Mbas Zotit

متأخران

Anëtarë të vonshëm
Anëtarë të mëvonshëm
Pasues të vonshëm
Pasues të mëvonshëm

متأخّر رُتبی

I mëpasmë në rang

متأصّل (نیز- اصیل)

Konkret

Parim themelor
Parim i themeltësishëm
Burim parak
Burim i parmë
Burim i parëhershëm
Burim i kryehershëm
Shkakësi e parme
Shkakësi parake
Shkakësi e parëhershme

مبدأ برهان ـ مبادی برهان

مبدأ بعید

Shkakësi e largët
Burim i largët

مبدأ حرکت

Burimi i lëvizjes
Zanafilla e lëvizjes

مبدأ فیّاض

Burim zanafillues
Shkakësi zanafilluese

مبدأ زمانی

Burimor në kohë
Zanafillor në kohë

مبدأ و معاد

Zanafilla dhe fundi
Fillimi dhe fundi
Burimi dhe Rikthimi

مبدأ المبادی

I pari ndër parimet
Parim mbi parimet
Parim i parimeve

مُبدَع

I krijuar
I bërë
I zanafilluar
I shkakësuar

مُبدِع

Autor
Krijues
Bërës
Qenie zanafilluese
Nistor
Zanafillues
Përtëritës
Burues
Burimtar

مُبدِع (خداوند)

Autori (*viz.* Zoti)
Krijuesi (*viz.* Zoti)
Bërësi (*viz.* Zoti)
Zanafilluesi (*viz.* Zoti)
Përtëritësi (*viz.* Zoti)
Burimori (*viz.* Zoti)

مبدَع اوّل

Krijesa e parëhershme
I buruari i parëhershëm

مُبدِع اوّل

Buruesi i parë
Buruesi i parmë
Buruesi parësor
Buruesi i parëhershëm
Buruesi i kryehershëm

مُبدَعات

Njësitë e buruara
Entet e buruara
Entitetet e buruara
Realitetet e buruara
Njësitë e zanafilluara

I lumturuar
I galduar
I hareshëm
I gëzuar
I gëzueshëm

مبحث اجسام ساکن

Statika

مبحث الفاظ

Semantikë

مبحث تحلیلات

Analitikë

مبحث نجات و رستگاری در مسیحیت

Soteriologji

مبدأ

Parim parak
Parim i parmë
Parim parësor
Parim i parëhershëm
Parim i kryehershëm
Parim themelor
Parim i themeltësishëm
Burim parak
Burim i parmë
Burim i parëhershëm
Burim i kryehershëm
Zanafillë parake
Zanafillë e parme
Zanafillë e parëhershme
Zanafillë e kryehershme

مبدأ (= آغاز)

Zanafillë
Fillesë
Fillim
Pikënisje

مبدأ (= اصل)

Parim

مبدأ (= علّت)

Shkakësi
Shkakorësi
Shkak

مبدأ (# معاد)

Zanafilla [e gjithçkaje]
Burimi [i gjithçkaje]

مبدأ (= مقدمه)

Premisë

مبدأ (= منشاء)

Zanafillë
Burim

مبدأ اثر

Shkakësia e një pasoje

مبدأ اشتقاق

Parim i prejardhjes
Parim i rrjedhjes
Parim i derivatit

مبدأ اعلی

Parim më i epërm

مبدأ اوّل

Parim parak
Parim i parmë
Parim parësor
Parim i parëhershëm
Parim i kryehershëm

مبادی عالیه

Parimet e epërme
Parimet sipëranësore

مبادی نخست

Parimet parake
Parimet e parme
Parimet parësore
Parimet e parëhershme
Parimet e kryehershme
Parimet themelore
Parimet e themeltësishme

مبارکه

I dëshiruari
I shpresuari
I uruari
I bekuari
I lumuri

مباشر

I drejtpërdrejtë
Drejtpërsëdrejti
I atypëratyshëm
Direkt

مباشرت

Përfshirje e drejtpërdrejtë
Veprim i atypëratyshëm

مبانی

Themelet
Themeltësitë

مباهله

Mallkim i ndërsjellë
Anatemë e ndërsjellë
Anatemoj
Truaj
Blasfemoj

مباین

I papërkueshëm
I papërshtatshëm
I papërputhshëm
Mospërputhës
I veçantë
I veçuar
I ndarë

مباینت

Ndarje
Veçim

مبتدع ـ بدعت گذار
مبتدی

Dishepull
Nxënës
Rishtar

مبتنی بر استدلال غلط

Paralogjik

مبتی بر اصالت مادّه

Materialistik

مبتنی بر قانون

Nomoteik

مبتنی بر واقعیّت

I rrjedhshëm

مبتهج

I ngazëllyer
I lumtur

ماهيّت مطلق

Çfarësi tërësisht e pastër
Esencë absolute

ماهيّت مطلقه (= ماهيّت لابشرط)

Thelb absolut
Thelbësi absolute
Çfarësi absolute
Thelb i pakushtëzuar
Thelbësi e pakushtëzuar
Çfarësi e pakushtëzuar

ماهيّت ممكن

Çfarësia e një gjësendi të shkakësuar
Çfarësia e një gjësendi të varur

ماهيّت من حيث هی

Çfarësia si e këtillë
Çfarësia si çfarësi
Quidditas qua quidditas

ماهيّت مهمله

Thelb i errët
Thelbësi e errët
Substancë e errët
Çfarësi e veçantë

ماهيّت نوعيّه

Thelb i veçantë
Thelbësi e veçantë
Substancë e veçantë
Çfarësi e veçantë
Thelb i veçantësuar
Thelbësi e veçantësuar

مای حقيقيه

"Çfarë" si pjesë përbërëse e përkufizimit

مای شارحه

"Çfarë" si pjesë përbërëse e një shpjegimi leksikor

ماء

Mjegull
Mjegullnajë

مباح

I lejueshëm
I lejuar
I pranueshëm

مباح انگاری

Indiferentizëm
Padallueshmëri

مبادی

Parime të parme
Parime të parësishme
Parime parësore
Parime të parëhershme
Parime zanafillore

مبادی اوّليّه

Parimet parake
Parimet e parme
Parimet parësore
Parimet e parëhershme
Parimet e kryehershme
Parimet themelore
Parimet e themeltësishme

مبادی برهان

Parimet e vërtetimit

مبادی جدل

Parimet dialektike

Çfarësi
Quidditas

ماهیّت اعتباری

Thelb i konceptuar
Thelbësi e konceptuar
Thelb i perceptuar
Thelbësi e perceptuar
Thelb i mendorizuar
Thelbësi e mendorizuar

ماهیّت بشرط لا

Çfarësi e zhveshur

ماهیّت بشرط شیء

Çfarësi e përzjerë

ماهیّت تامّ

Çfarësi e plotë

ماهیّت توصیفی

Thelb përshktimor
Thelbësi përshkrimore
Çfarësi përshkrimore
Natyrë përshkrimore
Natyrë përshkruese

ماهیّت جنسی

Thelb i përgjithshëm
Thelbësi e përgjithshme
Çfarësi e përgjithshme

ماهیّت عینی بالعَرَض

Çfarësi objektive e rastësishme
Çfarësi objektive rastësore

ماهیّت غیر متحصّله

Çfarësi e mendorizuar
Çfarësi e pakonkretizuar

ماهیّت گرایی

Esencializëm

ماهیّت لابشرط

Çfarësi e pakushtëzuar
Çfarësi e pakufizuar
Çfarësi e pavarur

ماهیّت متحصّله

Çfarësi e konkretizuar
Çfarësi e aktualizuar

ماهیّت مجرّده (= ماهیّت بشرط لا)

Çfarësi e kushtëzuar negativisht
Çfarësi e papërzjerë
Çfarësi e pavarur
Çfarësi e pakushtëzuar

ماهیّت محصّله

Çfarësi e njëmendtë
Çfarësi reale
Çfarësi vërtet reale

ماهیّت مخلوطه (= ماهیت بشرط شیء)

Çfarësi e përzjerë
Çfarësi e kushtëzuar nga diçka tjetër
Çfarësi e përzier

ماهیّت مرکّب

Thelb i përbërë
Thelbësi e përbërë
Çfarësi e përbërë

ماهیّت مشترک

Thelb i zakonshëm
Thelbësi e zakonshme
Çfarësi e zakonshme

مانع (خداوند)

Mbrojtësi (*viz.* Zoti)
Ruajtësi (*viz.* Zoti)
Parandaluesi [nga humbja] (*viz.* Zoti)

مانع شدن

Ndaloj
Pengoj
Parandaloj
Mbroj

مانعة الجمع

Përjashtues
Përjashtues të njëri-tjetrit

مانعة الخلوّ

Largimi i mohimit

مانویّ

Manikeas
Manikeist

مانویّت

Manikeizëm

ماوراء طبیعت

Përjetfizike
Mbifizike
Fizikë e të mbinatyrshmes

ماوراء طبیعی

I mbynatyrshëm
Mbinatyror

ماورای طبیعی

I mbinatyrshëm

ماورای منطق

Metalogjik

ماهو

"Çfarë është e gjithë kjo?"
Tí estín?

ماهوی

Thelbësor
I thelbësishëm
I qenësishëm

ماهیّات

Çfarësitë

ماهیّات بسیط

Çfarësi të thjeshta

ماهیّات ثابته

Çfarësi të pandryshueshme

ماهیّات مرکبِ اعتباری

Çfarësi të përbëra të pavërteta
Çfarësi të përbëra të trillta

ماهیّات مرکّبه

Çfarësi të përbëra

ماهیّت

Njësi
Ent
Entitet
Thelb
Thelbësi
Essentia
Natyrë

مادّیت

Lëndësia
Lëndësorësia

مادّیون

Materialistë

مارکسیست

Marksist

مارکسیسم

Marksizëm

ماسوی الله

Gjithçka-tjetër-përveç-Zotit

ماشین انگاری

Mekanicistikë

ماشین وار

Mekanicistik

ماشینی

Mekanistik

ماشینیسم

Mekanizëm

ماقبل تجربی

A priori

ما لایتناهی

I pafundëm
Infinitum

--الی ما یتناهی

Në pafundësi
Ad infinitum

مالک (خداوند)

Sunduesi (*viz.* Zoti)
Gjithësunduesi (*viz.* Zoti)
Gjithçkasunduesi (*viz.* Zoti)
Zotëruesi (*viz.* Zoti)
Gjithçkazotëruesi (*viz.* Zoti)
Prijësi (*viz.* Zoti)
Ligjvënësi (*viz.* Zoti)
Ligjdhënësi (*viz.* Zoti)

مالک المُلک (خداوند)

Zotëruesi i mbretërisë [së tërëqenësisë] (*viz.* Zoti)
Mbreti i mbretërisë [së tërëqenësisë] (*viz.* Zoti)

مالکیّت اشتراکی

Pasuri publike
Pronë publike

مانا

Mana

مانع

Pengesë
Vështirësi
Shtrëngesë
Pengim
Frenim
Pengues
Shtrëngues
Frenues
Mbrojtje
Mbrojtës

مادّه ی عقلی

Lëndë intelektive
Lëndë mendësore
Lëndë e brendamendshme
Lëndë racionale

مادّۀ عنصری

Lëndë parake
Lëndë e parme
Lëndë e parëhershme
Lëndë e parësishme
Lëndë e kryehershme

مادّۀ غیر متعیّن

Lëndë e papërcaktuar

مادّه ی قابل

Lëndë përthithëse
Lëndë përvetësuese
Lëndë e hapur ndaj pësuesisë
Lëndë e hapur ndaj pësueshmërisë
Lëndë e përthithshme
Lëndë e rrokshme
Lëndë e përvetësueshme

مادّه ی قدیم

Lëndë e përjetshme

مادّۀ قیاس

Përmbajtja e silogjizmit

مادّۀ کلّی

Lëndë universale

مادّۀ متحرّک

Lëndë në lëvizje

مادّه ی مرکّب

Lëndë e përbërë

مادّۀ مطلق

Lëndë absolute

مادّه ی نخستین – مادّه ی اُلی

ماده گرایی

Materialist

ماده گرایان

Materialistët

مادّه گرایانه

Materialistik

ماده گرایی

Materializëm
Natyralizëm

مادّی

Lëndor
Material
Fizik

مادی در مرتبۀ فعل

Lënda në shfaqje
Lënda në shpërfaqje

مادّیات

Gjëra lëndore
Objekte fizike
Realitete lëndore
Realitete fizike
Realitete objektive

مادّه

Lëndë
Materie
Nënshtresë
Substratum
Substratum i trupit

ماده

Hyle
Lëndë
Materie
Substrat
Substancë

مادة ازلی

Lëndë parake
Lëndë e parme
Lëndë e parëhershme
Lëndë e parësishme

مادّة اصلی

Lëndë parake
Lëndë e parme
Lëndë e parëhershme
Lëndë e parësishme
Lëndë zanafillore

مادّة اولی

Lëndë parake
Lëndë e parme
Lëndë e parëhershme
Lëndë e parësishme
Lëndë e kryehershme

مادّه ی أُولی (= هیولای اولی)

Lëndë e parë
Lëndë e parme
Lëndë e parëhershme
Lëndë parake
Lëndë substanciale
Materia prima

مادّة اوّلیه

Praktikë

مادّه ی بالذات

Lëndë thelbësore
Lëndë e thelbësishme

مادّه ی بالعَرَض

Lëndë e rastësishme
Lëndë rastësore

مادّة بالقوه

Lëndë në mundshmëri
Materia in posse

مادّه ی بسیط

Lëndë e thjeshtë

مادّة به معنای اعم

Lëndë në kuptimin e përgjithshëm

مادّه ی ثانیه

Lëndë e dytë
Lëndë dytësore
Lëndë e dytëshme
Lëndë e dytësishme

مادّه ی خارجی

Lëndë e jashtme
Lëndë e jashtësishme
Lëndë e jashtëqenëshme
Lëndë e dukshme
Lëndë konkrete
Lëndë objektive

ما بعد الطبیعی

Metafizik

ما به ازای تجربی

Qokë e përvojës
Referencë e përvojës

ما به ازای خارجی

Qokë objektive
Referencë objektive

ما به الاتّفاق

Faktor identifikues
Faktor dallues

ما به الاختلاف

Dallueshmëri
Tërë çfarë e bën diçka të dallueshme
Tërë çfarë shkakëson dallueshmërinë

ما به الاشتراک

Tërë çfarë është e përbëshkët
Faktor i përbashkët

ما به الامتیاز

Faktor dallues

ما به الشی ء هوهو

Tërë çfarë e bën diçka të jetë tërë çfarë është

ماتأخّر

A posteriori

ماتریالیستی

Materialistik

ماتریالیسم

Materializëm

ماتریالیسم روح باور

Materializëm animistik

ماتریالیسم علمی

Materializëm shkencor

ماتریدی

Maturidit

ماتریدیّه

Maturidizëm
Maturiditët

ماجد (خداوند)

I Epërmi (*viz.* Zoti)
I Lartësuari (*viz.* Zoti)
I Përlartësuari (*viz.* Zoti)

مأجور

I shpërblyer
Shpërblimfitues

ماحی (خداوند)

I Gjithëmëshirshmi (*viz.* Zoti)
Gjithëfalësi (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
Përdëllimtari (*viz.* Zoti)
Falësi (*viz.* Zoti)

مادّة المواد

Lëndë mbi lëndët
Lënda e lëndëve

مآب

Pseudo

مآل

Qëllim
Synim
Qëllim i fundëm
Fund

--بالمآل

Në fund
Së fundmi
Në përfundim
Përfundimisht
Përfundimtar

ما الیه الحرکه

Ajo tek e cila është drejtuar lëvizja

ما بازاء

Shembull

Qokë
Përqokje
Përqokëzim

ما بالذّات

Ajo çfarë është thelbësore
Ajo çfarë është e thelbësishme

ما بالعرض

Ajo çfarë është e rastësishme
Ajo çfarë është rastësore

ما بعدالطبیعه

Metafizikë

ما بعدالطّبیعه توصیفی

Metafizikë përshkrimore

ما بعد الطّبیعه نظری

Metafizikë teoretike

Përmes vetvetes
Per se

لواحق—لاحق
لوازم – لازمه
لوح

Pllaka e Shenjtë
Pllaka

لوح ازل

Pllaka e përjetshme

لوح تقدير

Libri i fatfundësisë
Libri i caktimeve

لوح محفوظ

Pllaka Hyjnore
Pllaka e Ruajtur
Pllaka e Mbrojtur
Pllaka e Siguruar
Pllaka e Mbikëqyrur

لوح وقلم

Pllaka dhe Penda
Pllaka dhe Lapsi

لوگوس

Logos
Verbum
Fjalë

ليبراليسم

Liberalizëm

ليبراليسم جديد

Neoliberalizëm

ليس (= عدم)

Paqenësi
Paqenëshmëri
Mosqenie
Mosqenësi
Mosekzistencë
Pagjësendësi
Pasendësi
Asgjë
Mosgjë
Asgjësí
Pagjësendësi
Pasendësi
Hiçësi

ليس محض

Paqenësi e pastër/e qashtër
Paqenëshmëri e pastër/e qashtër
Mosqenie e pastër/e qashtër
Mosqenësi e pastër/e qashtër
Mosekzistencë e pastër/e qashtër
Pagjësendësi e pastër/e qashtër
Pasendësi e pastër/e qashtër
Asgjë e pastër/e qashtër
Asgjësí e pastër/e qashtër
Pagjësendësi e pastër/e qashtër
Pasendësi e pastër/e qashtër
Hiçësi e pastër/e qashtër

ليسيّت ذاتى

Asgjësì thelbësore
Gjendje e mosqenësisë thelbësore
Gjendje e mosekzistencës thelbësore

ليلة القدر

Nata e Fuqisë
Nata e Fuqishmërisë
Nata e Kaderit
Nata e Kadrit
Nata e Fatcaktimit

لفظ قرآن

Shqiptimi i Kur'anit
Leximi me zë i Kur'anit

لفظ کلّی

Term i përgjithshëm
Term përgjithësues

لفظ مشترک (نیز – مشترک لفظی)

Term i përngjashëm
Fjalë e përngjashme
Homonimi
Terminologji e përbashkët

لفظ و معنی

Germa dhe fryma

لفظ بازی

Verbalizëm

لفظی

Terminologjik
Verbal

لفظ انگاشتن کلیات

Nominalizëm

لقاء

Takim
Pikëtakim
Përhasje
Pikëprerje

لقاء الله

Vegim hyjnor
Vegim zotëror
Vegim nga Zoti
Vegim bekues nga Zoti
Viso Dei

لقای سعادت آمیز

Vegim lumëror
Feksje lumërore

لِمّ

Sepse

لِمّ اثباتی

"Sepse" në një pohim (*viz.* për shkak të)

لِمّ ثبوتی

"Sepse" në fakt objektiv (*viz.* si pasojë e)

لم یزل

I përjetshëm
I përhershëm
I gjithëhershëm

لِمّی (برهان)

A priori
Argument *a priori*
Vërtetim që niset nga shkakësia tek efekti
Argumentim që niset nga shkakësia tek efekti
Provë propterike
Provë e pastër
Provë e qashtër
Propterquid

لِمّیّت

Sepseshmëri
Për-shkak-të-si (*viz.* për shkak të)

لِنفسه

Në vetvete
Për vetveten

لطف

Përfitim
Përftim
Përkrahje
Mbështetje
Mbështetje dashamirëse
Shpirtbutësi
Hir

لطف ازلی

Mëshira e përjetshme hyjnore

لطف الاهی

Përfitim nga Zoti
Mbështetje nga Zoti
Ndihmesë nga Zoti
Përkrahje nga Zoti
Hir hyjnor
Shpërblim hyjnor
Mbështetje hyjnore
Ndihmesë hyjnore

لطف حق

Veprim i hirit hyjnor

لطف خفیّ

Hir i fshehur (*viz.* i padukshëm)

لطف رب

Veprim i hirit hyjnor

لطف ربوبیّت

Hir zotëror
Hir i zotërishëm
Hir hyjnor

لطف سابق

Mëshira e përjetshme hyjnore

لطیف (# کثیف)

I parrokshëm
I pakapshëm
I padukshëm
I paprekshëm

لطیف (خداوند)

I Hirshmi (*viz.* Zoti)
Hirëploti (*viz.* Zoti)
Hirdhënësi (*viz.* Zoti)
I Parrokshmi (*viz.* Zoti)
I Padukshmi

لطیف الکلام

Teologji e hollë

لغتهای منطقی

Terma logjikë

لغزش

Gabim
Lapsus

لِغیره

Tjetër-nga-vetvetja
Tjetri-nga-vetvetja
Përmes-tjetrit-nga-vetvetja
Përmes-diçkaje-tjetër

لفاظی

Verbalizëm

لفظ

Term
Shprehje
Fjali
Fjalë

Hare
Kënaqësi

لذّات حسّی

Ngazëllime ndjesimore
Kënaqësi sensuale

لذّات مادّی

Ngazëllime ndjesimore
Kënaqësi sensuale

لذّات معنوی

Ngazëllime shpirtërore
Kënaqësi shpirtërore

لِذاتِه

Për vetveten
Në vetvete
Në thelbin përkatës
Per se
In se

لذّت

Kënaqësi
Shijim
Gëzim
Galdim
Ngazëllim
Kënaqje

لذّت جنسی

Kënaqësi seksuale

لذّت حسّی

Ngazëllim i shqisave
Ngazëllim shqisor
Ngazëllim ndjesimor
Kënaqësi sensuale

لذّت حیوانی

Kënaqësi seksuale
Kënaqësi epshtore
Kënaqësi shtazore
Kënaqësi egërshane

لذّت عقلی

Ngazëllim intelektual

لذّت گرایی

Edonizëm
Kënaqësi sensuale

لزوم

Shoqërim
Bashkëshoqërim
Pasojë
Ndërlikje
Ndërlidhje
Domosdoshmëri
Kërkesë
Kusht
Kushtëzim
Kushtëzues

لزوم تامّ

Ndërlikje e plotë

لزوم ذاتی

Brendaqenësi
Brendaqenëshmëri

لزوم ناقص

Ndërlikje e mangët
Ndërlikje e paplotë

لسان شرع

Gjuha e Ligjit hyjnor
Ligjërimi i fesë së zbuluar

لایتناهی

I pafundmë
I pakufishëm
I pakufizuar
I pakufizueshëm

... لا یُخبَر عنه

Asgjë s'mund të shprehet në lidhje me

لا یزال

I përjetshëm
I përhershëm
I pavdekshëm

لاینفک

I plotë
Integral
I pacen

لائیک

Laik

لُبّ

Më e bërthamshmja
Më e brendësishmja
Zemra më e thellë

لَبس بعد از خلع

Të veshurit pas veshjes së formave

لبس بعد از لبس

Të veshurit pas veshjes

لحاظ

Vështrim
Pikëvështrim
Pikëpamje
Vlerësim

لحظه

Çast
Moment
Grimëz kohe

لحوق

Pasardhësí
Pasuesí
Ardhmëri
Brezat e ardhshëm

لحوق دهری

Pasardhësí e tejkohshme
Pasuesí e tejkohshme
Pasardhësí e përtejkohshme
Pasuesí e përtejkohshme
Pasardhësí e mbikohshme
Pasuesí e mbikohshme
Pasardhësí e jashtëkohshme
Pasuesí e jashtëkohshme
Pasardhësí tejkohore
Pasuesí tejkohore
Pasardhësí mbikohore
Pasuesí mbikohore

لحوق زمانی

Pasardhësí kohore
Pasuesí kohore
Pasardhësí e brendakohshme
Pasuesí e brendakohshme

لدنّی

E buruar nga Zoti
E dhuruar nga Zoti
E dhënë nga Zoti

لذّات

Gëzime
Ngazëllime

Mosgjë
Hiç

لا شی ء مطلق

Asgjësí absolute
Pagjësendësi e tërësishme
Mosgjë absolute

لا شیئیّت

Asgjësí
Pagjësendësi
Pasendësi
Hiçësi

لا ضرورت

Jo i domosdoshëm
I padomosdoshëm
I panevojshëm
Jo domosdoshmërisht

لاعدم

Jo-mosqenia
Jo-mosqenësia
Jo-mosekzistenca

لا فی محل

Në asnjë shtresë
Në asnjë substrat

لاقوّه

Mungesë e mundësisë
Mungesë e mundshmërisë
Pamundshmëri
Pafuqishmëri
Paaftësi

لامسه

Ndjenjë
Të ndjerit
Prekje
Të prekurit

لامکان

Jovendor
Pavendor
Johapësinor
Pahapësirshmëri
I pavend
Pavendësi

لا نهایت

Pafundësi
Pacakësi
Pakufishmëri

لا وجود (نیز – عدم)

Mosqenie
Paqenëshmëri
Paqenësi
Të paqenit
Mosekzistenca

لا وجودی

Jo-ekzistencial

لاهوت

Natyra hyjnore
Sfera hyjnore
Hyjni
Hyjshmëri
Hyjnorësi

لاهوتی

Hyjnor
Shpirtëror

لایتغیّر

I pandryshueshëm
I patjetërsueshëm

I vijueshëm
I mëpasmë
I mëtejshëm

لاحکم الّا الله

S'ka gjykues tjetër përpos Zotit

لا ذات

Jothelb
Jothelbësi

لازم

Ndërlidhje
Bashkëlidhje
Bashkëshoqërues
Pasojë
Vijues
I vijueshëm
I qenësishëm
I brendaqenëshëm
I pandarë
I pandashëm
I domosdoshëm
I nevojshëm
I kërkuar [nga]
Kusht
Kushtëzues

لازم الاجرا

Imperativ

لازم ذات

Thelbësisht i domosdoshëm
I kërkuar nga thelbi
I kushtëzuar nga thelbi

لازم ذات خداوندی

Tipar thelbësor i thelbit të Zotit
Tipar i thelbësishëm i thelbit të Zotit

لازم ماهیّت

Tipar që buron nga çfarësia
Tipar i kërkuar nga çfarësia
Tipar i kushtëzuar nga çfarësia

لازم معنا

Bashkëshoqërues i kuptimit

لازم و ملزوم

Mish-e-thua
Ndërvarësi
Bashkëlidhje
I ndërvarur

لازمه

Shoqërim
Shoqërues
Karakteristikë
Pasojë
Ndërlikje
Ndërthukje
Ndërlidhje
Shoqërim i domosdoshëm
Tipar i domosdoshëm
Kërkesë
Kusht
Kushtëzim

لازمه ی ذاتی

Kërkesë thelbësore
Kusht thelbësor
Kushtëzim i thelbësishëm
Kusht i patjetërsueshëm
Conditio sine qua non

لا شی ء

Pagjësendësi
Pasendësi
Asgjësí

ل

لا فى نفسه

Jo në vetvete
Jashtë vetvetes

لا ادرى

Agnostik

لا ادرى گرى

Agnosticizëm
Gnosticizëm

لا اقتضاء

I parëndësishëm
Asnjanës
Neutral
I panevojshëm
Jo i domosdoshëm

لابشرط

I pakushtëzuar
I pakushtëzueshëm
Pa kushte
I pavarur

لا بشرط مقسمى

I pavarur si burim ndarjeje
I pakushtëzuar si burim ndarjeje
Jo kushtëzues si burim ndarjeje
Burim ndarjeje i pakushtëzuar

لا تکرّر فى التجلّى

Nuk ekziston kurrfarë përsëritjeje në teofani
Asnjë teofani nuk përsëritet dy herë
Çdo teofani është e padytshme
Çdo teofani është e papërsëritshme
Çdo vetështpalosje është e papërsëritshme
Çdo vetështpalosje është e padytshme

لاحق

Pasojë
Efekt
Vijues
Vijim
Vijimësi

گوهر—جوهر
گوهرین

Substancial

گیاهی

Bimor
Vegjetativ

گیتی – عالّم
گیتی

Univers
Kozmos
Gjithësi

گمراهی (نیز —ضلالت)

Shtrembërim
Devijim
Gabim
Tundim
Ngasje

گناه

Shkelje [morale, ligjore etj.]
Dhunim [i një ligji, rregulli, parimi etj.]
Faj
Mëkat
Mëkatshmëri
Mëkatues
Mëkatar
Mëkatueshëm
Ves
Ligësi
Shtriganëri

گناه صغیره

Mëkat i lehtë
Mëkat i vogël
Mëkat padashje

گناه کبیره

Mëkat i madh
Mëkat i rëndë
Mëkat i pafalshëm
Mëkat vdekjeprurës

گناه نابخشودنی

Mëkat i pafalshëm
Mëkat i patolerueshëm

گناه نخستین

Mëkati i parë [i njeriut të parë]
Mëkati i parëhershëm
Mëkati i kryehershëm

گناه آلود

Mëkatar
Zullumqar
I krimbur në mëkate

گناهان

Mëkate
Gjynahe

گناه کار

Mëkatar
Mëkatues
Njeri plot mëkate

گناهکاری

Keqbërje
Zullume

گنج

Thesar
Visar

گنوسی

Gnostik

گواه

Provë
Dëshmi

گوشه نشین

Murg
Oshënar
Asket
Eremit

گوشه نشینی

Vetmi
Tërheqje nga bota

گزاره اخباری

Pohim informaciondhënës
Pohim informativ

گزاره الزامی

Pohim detyruese
Fjali detyruese

گزاره تحلیلی

Pohim analitik

گزاره تکلیفی

Pohim detyrues
Fjali detyruese

گزاره خبری

Fjali dëftore

گزاره وجودی

Pohim ekzistencial

گزاره ای

Pohimor

گزاف

Arbitrar
I tepruar [një veprim, qëndrim etj.]
Sipërfaqësor
I cekët

گزین گویه

Aforizëm
Shprehje lapidare
Fjalë e urtë
Maksimë

گسسته

I ndërprerë
I pavijueshëm
Inkoherent
I paqëndrueshëm
I paqartë

گفتار

Ligjërim

گفتاری

Gjuhësor
Fjalësor
Gojor

گفتگو

Dialog

گفت و شنود

Dialog

گفت و شنودی

Dialogjik

گمان

Hamendësim
Hamendje
Hipotezë
Konjukturë
Opinion
Pikëpamje

گمراه (نیز – ضالّ)

Shtrembërim
Shmangie
Devijim
I kequdhëzuar
I keqdrejtuar

گ

گام استقرا

Hallkë induktive
Hallkë e induksionit

گام بنیادی

Hallkë themelore
Hallkë kryesore

گذر

Shteg
Rrugë
Udhë

گذر باز

Shteg i hapur
Rrugë e hapur
Udhë e hapur

گذرا

I përkohshëm
Kalimtar
I fundëm

گذرا و حادث

I fundëm
I fundësishëm
Kalimtar
I përkohshëm

گرایش به فرهنگ کهن یونانی

Helenizëm

گرایش به ماده و صورت

Hilomorfizëm

گروه

Pjesë
I pjesshëm

گزاره

Pohim
Pohim shpjegues
Fjali dëftore
Predikat

كيفيّت اولى= كيفيّت نخستين

Cilësi e parme
Cilësi parake
Cilësi parësore
Cilësi e parëhershme
Cilësi e parësishme

كيفيّت ثانوى

Cilësi dytësore
Cilësi e dytshme
Cilësi e dytësishme

كيفيّت فعلى

Cilësi vepruese

كيفيّت مسموع

Cilësi dëgjimore
Cilësi e të dëgjuarit

كيفيّت نفسانى

Cilësi mendore
Cilësi vetjake
Cilësi subjektive

كيميا

Alkimi

كينونت

Qenie
Qenëshmëri
Qenësi
Shpërfaqje në qenësi
Shpërfaqje në qenëshmëri
Formë e të qenit

كيوان

Saturni

كيهان

Kozmos
Univers
Gjithësi

كيهان شناسى

Kozmologji

كيهانى

Kozmik

کیف مسموع

Cilësi dëgjimore
Cilësi e të dëgjuarit

کیف ملموس

Cilësi pamore
Cilësi e të parit

کیف نفسانی

Cilësi psikike
Cilësi që i brendashkruhet shpirtit
Cilësi e shpirtit

کیفر

Ndëshkim
Dënim
Ndëshkim
Torturim
Llogaridhënie

کیفی

Cilësor

کیفیّات

Cilësi ndjesimore

کیفیّات اربعه

Katër mënyrat
Katër cilësitë

کیفیّات اوّلیّه

Cilësitë parake
Cilësitë e parme
Cilësitë e parësishme
Cilësitë parësore
Cilësitë e parëhershme

کیفیّات ثانویه

Cilësitë dytësore
Cilësitë e dytshme
Cilësitë e dytësishme

کیفیّات مختص به کمیّات

Cilësi të veçanta të cilësive
Cilësi që i brendashkruhen cilësive

کیفیّات مسموعه

Cilësi dëgjimore
Cilësi e të dëgjuarit

کیفیّات مشمومه

Cilësi nuhatëse
Cilësi e të nuhaturit

کیفیّات نفسانی بطیء الزّوال

Prirje afatgjata

کیفیّات نفسانی سریع الزّوال

Prirje afatshkurtra

کیفیّت

Mënyrë
Formë
Cilësi

کیفیّت اصلی

Cilësi e parme
Cilësi parësore
Cilësi e parësishme

کیفیّت انفعالی—کیف انفعالی
کیفیّت انفعالی

Cilësi ndjesimore

Qenie e parme
Qenie e parësishme

کون جامع

Qenia më universale

کَون و فساد

Krijimi dhe shpërbërja
Krijimi dhe shuarja

کون ومکان

Qenësi kohë-hapësinore
Ekzistencë kohë-hapësinore
Koha dhe hapësira

کَونَین

Botët e shpalosura dhe botët e fshehta (*viz.* të padukshme)
Dy botët

کهانت

Fatthënie
Parashikim
Profeci

کید نفس

Mashtrimet e shpirtit të ulët

کیش—آیین
کیف (مقوله)

Cilësi
Aftësi
Atribut

کیف استعدادی

Cilësia e aftësisë
Cilësia e prirjes

کیف انفعالی

Cilësi pësore
Cilësi pasive

کیف بالذّات

Cilësi [e përftuar] nga thelbi
Cilësi thelbësore
Cilësi e qenësishme

کیف بالعَرَض

Cilësi përmes rastësishmërisë
Cilësi përmes rastësorësisë
Cilësi e rastësishme
Cilësi rastësore

کیف فعلی

Cilësi vepruese
Cilësi e të vepruarit

کیف مُبصَر

Cilësi pamore
Cilësi pamësore
Cilësi paraqitësore

کیف محسوس

Cilësi shqisore
Cilësi ndijore
Cilësi ndjesimore

کیف مختصَ به کمّیَات

Cilësi që i brendashkruhet sasive
Cilësi sasiore

کیف مَذوق

Cilësi shijuese
Cilësi e të shijuarit

كنز

Thesar
Visar

كِندی

Al-Kindi
Alkindus

کُندی (# سرعت)

Ngadalësi

كنز مخفی

Visar i fshehur
Thesar i fshehur

کُنِش

Veprim
Të vepruarit

کُنه

Nukël
Bërthamë
Thelb
Realiteti më i thellë
E bërthamshmja
Rrënja [e diçkaje, e një problemi etj.]
Palca [e diçkaje, e një problemi etj.]

کُنه ذات

Bërthama e thelbit
Thelbi i thelbit
Thelbësia e thelbit

كنه واقعيّت

Bërthama e realitetit
Thelbi i realitetit
Thelbësia e realitetit

كنه وجود

Bërthama e qenies
Thelbi i qenies

کوکب

Planet
Yll

کوکب سعد

Ylli i fatmbarësisë

کوکب نحس

Ylli i fatmbrapshtësisë

کَون

Qenësor
Kozmos
Gjësend i krijuar
Qenësi
Qenëshmëri
Lindje
Burimtësi
Bërje
Gjenezë
Genesis

کَون (# ظهور)

Qenësi e krijuar
Ekzistencë e krijuar

کَون (= وجود)

Qenësor i krijuar
Qenësor i buruar (*viz.* shkakësuar)

کَون اوّل

Qenie e parëherme
Qenie e kryehershme

کمال مطلوب

Ideal

کمال نفس

Vetëpërsosje
Vetëpërkryerje

کمال نفسانی

Përsosje vetjake
Përsosmëri vetjake

کمال نهایی

Përsosmëri e fundme
Përsosmëri përfundimtare

کمال باوری

Perfeksionizëm

کمالگرایی

Perfeksionizëm

کمالات

I arrirë
I shkëlqyer
I përsosur

کمون

Fshehtësi (*viz.* mosdukje)
Fshehje
Gjendje e fshehtë (*viz.* e padukshme)
Zhvillim i fshehtë (*viz.* i padukshëm)

کمون (# ظهور)

Brendaqenësi
Brendaqenëshmëri
Imanencë

کمون وظهور

Fshehja dhe shfaqja

کمی

Më pak

کمّی

Sasior

کمیّیت—کمّ
کمیّت دارای بُعد

Sasi matëse
Njësi matëse

کمّیّت متّصل—کمّ متّصل
کمیّت نمایی

Sasiorëzim

کُن فیَکون

Le të jetë! dhe [gjësendi] është
Le të jetë! dhe [gjësendi] shpërfaqet në qenësi

کن وجودی

Imperativ krijues

کناره

I skajshëm
I përskajshëm

کنایه

Alegori
Simbol

کنایی

Alegorik
Simbolik

كمّ تعليمى

Sasi matematike

كمّ غير قارّ

Sasi jo statike
Sasi e lëvizshme

كمّ قارّ

Sasi statike
Sasi e lëvizshme

كمّ متّصل

Sasi e vazhdueshme

كم متصّل غير قارّالذات

Sasi e vazhdueshme që është thelbësisht e lëvizshme
Sasi e vazhdueshme që është thelbësisht jo statike

كم متّصل قارّ الذات

Masë e vazhdueshme e pandryshueshme
Sasi e vazhdueshme e pandryshueshme
Masë e vazhdueshme e palëvizshme
Masë e vazhdueshme statike

كمّ منفصل

Masë e pavazhdueshme
Sasi e pavazhdueshme
Sasi e pavazhduar
Masë e pavazhduar

كمال

Plotí
Plotësí
Plotshmëri
Përsosmëri

كمال اتمّ

Përsosmëria më e epërme
Përsosmëria më sipëranësore
Përsosmëria më e lartë

كمال احاطى

Përsosëmria gjithëpërfshirëse
Përsosmëria e tërësishme
Përsosmëria tërësore

كمال انسانى

Përsosmëria njerëzore

كمال اوّل

Përsosmëria e parme
Përsosmëria parësore
Përsosmëria parake
Përsosmëria e parësishme
Përsosmëria e parëhershme

كمال ثانى

Përsosmëria e dytshme
Përsosmëria dytësore
Përsosmëria e dytësishme

كمال علمى

Përsosmëri njohësore
Përsosmëri teorike
Përsosmëri teoretike

كمال محض

Përsosmëri e pastër
Përsosmëri e qashtër
Përsosmëri e epërme
Përsosmëri sipëranësore

كمال مطلق

Përsosmëri absolute
Përsosmëri e pakufishme

كلمه طيّبه

Fjalë e mirë
Lajm i mirë

كل و جزء

Tërësia dhe e pjesshmja

كلّى

I përgjithshëm
Universal

كلى ذهنى

Universale mendore
Universale mendësore

كلّى طبيعى

Universale natyrore
Universale e natyrshme

كلّى عرضى

Rastësishmëri universale
Rastësorësi universale

كلّى عقلى

Universale mendore
Universale mendësore
Universale intelektive
Universale racionale

كلّى متساوى

Universale e bashkështrirë

كلى متواطى

Universale e qashtër

كلى منطقى

Universale logjike

كلّيّات

Tërësorët
Universalet
Përgjithësueset
Gjithëpërfshirëset

كلّيّات خمس

Universalet
Pesë universalet

كلّيّات مجرّده

Universale abstrakte

كلّيّت

Të qenit universal
Universalitet

كليم الله

Ai-që-i-foli-Zotit
Ai-që-foli-me-Zotin

كليمى

Hebre

كليه

Universale

كلّيه سالبه

Universale negative

كليه موجبه

Universale pozitive

كمّ (مقوله)

Sasi

كلام الله

Ligjërim i Zotit
Fjala e Zotit
Ligjërimi hyjnor
Fjala hyjnore
Ligjërimi zotëror
Fjala zotërore

كلامى

Teolog
Teologjik

كلبى

Cinik

كلبى مسلك

Cinik

كلبيان

Cinikët (viz. filozofët e rrymës së cinizmit)

كلبيّون

Cinikët

كلبيّه

Cinizmi (*viz.* rrymë filozofike)

كلّ فردى

"Tërësisht" e përdorur në rrafshin individual
"Të gjithë" e përdorur në rrafshin predikativ

كل گرايى

Holizëm
Gjithëpërfshirje

كلّ مجموعى

"Tërësisht" e përdorur në rrafshin e bashkësisë
"Të gjithë" e përdorur në rrafshin e subjektit
Tërësi gjithëpërfshirëse
Tërësi kolektive

كلمات قصار

Aforizma
Shprehje lapidare
Fjalë të urta

كلمة الله

Fjala e Zotit

كلمه

Logos
Verbum
Fjalë

كلمه توحيد

Formula e teuhidit
Formula e njështisë së Zotit
Formula e njëshmërisë së Zotit
Shprehja e teuhidit

كلمه قصار

Aforizëm
Shprehje lapidare
Fjalë e urtë
Maksimë

كلمه جامعه

Fjalë përbashkuese
Shprehje përbashkuese
Fjalë përnjësuese
Shprehje përnjësuese

کلّ اَفرادی (# کلّ مجموعی)

"Tërësisht" e përdorur në rrafshin individual
"Të gjithë" e përdorur në rrafshin predikativ

کلّ حقیقی

Tërësi e vërtetë
Tërësi e njëmendtë

کلّ مجموعی (# کلّ اَفرادی)

"Tërësisht" e përdorur në rrafshin e bashkësisë
"Të gjithë" e përdorur në rrafshin e subjektit
Tërësi gjithëpërfshirëse
Tërësi kolektive

کل و جزء

Tërësia dhe pjesa
E tërësishmja dhe e pjesëshmja

کلام (علم) – علم کلام
کلام

Teologji apologjetike
Ligjërim
Teologji

کلام ازلی

Ligjërimi i përjetshëm
Fjala e përjetshme

کلام الاهی

Ligjërim hyjnor
Fjalë hyjnore

کلام جدید

Teologji e re
Teologji moderniste
Teologji moderne
Neoskolasticizëm

کلام خدا—کلام الله
کلام درونی

Ligjërim i brendshëm
Ligjërim i brendësishëm

کلام قدیم

Ligjërim i përjetshëm

کلام لطیف

Teologji e hollë

کلام لفظی

Ligjërim i shprehur
Ligjërim i shqiptuar
Ligjërim gojor

کلام ملفوظ

Ligjërim i nyjëtuar
Ligjërim i artikuluar

کلام نفسانی

Ligjërimi i shpirtit

کلام نفسی

Mesazh shpirtëror
Thënie shpirtërore
Kuptim shpirtëror

کلام گرایی

Teologjizëm

كشف عقلى

Intuitë intelektive
Intuitë mendësore

كشف معانى

Zbulesa e kuptimeve të brendshme

كشف معقولات

Zbulesa e realiteteve intelektive
Zbulesa e realiteteve mendësore
Zbulesa e realiteteve kuptimësore

كشف الغطاء

Zbulesa e të fshehtës
Zbulesa e asaj çfarë është e fshehur

كشف و شهود

Soditja dhe zbulesa e brendshme
Kundrimi dhe zbulesa e brendësishme
Përvojë mistike
Vegim mistik
Intuitë mistike
Zbulesë

كشف و شهود عرفانى

Intuitë mistike
Intuim mistik

كشف و عيان

Zbulesa dhe kundrimi
Zbulesa dhe soditja

كفايت عقل

Kompetencë e intelektit
Kompetencë e mendjes
Kompetencë e arsyes

كفر

Blasfemi
Zotfyerje (*viz.* fyerje e Zotit)
Mosbesim
Të qenit jobesimtar
Pafeshmëri
Të qenit i pafe
Të qenit pa din e pa iman

كفر آميز

Blasfemues
Zotfyes (*viz.* që fyen Zotin)
I pafe
Jobesimtar

كفران

Mosmirënjohje
Mosmiradije
Ndershkalësí
Mosfalënderues

كفران نعمت

Mosmirënjohje [ndaj Zotit]

كفّ نفس

Vetëpërmbajtje
Vetëkontroll

كلّ

Tërësi
Tëreshmëri
Tërësorësi

كلّ اعتبارى

Tërësi mendësore
Tërësi e përcaktuar mendërisht
Tërësi e përftuar mendërisht

كراهت

Mospëlqim
Ngurim
Mosdashje
Zët
Neveri
Përbuzje

كَرَم

Mirësi

كرم

Bujari
Zemërgjerësi
Shpirtbardhësi
Mirësi
Shpirtgjerësi

كرةّ الثوابت

Sfera e yjeve të palëvizshëm

كرّوبيان

Kryeengjëjt
Kerubinët

كريم (خداوند)

Bujari (*viz.* Zoti)
Dhuruesi (*viz.* Zoti)
Zgjeruesi (*viz.* Zoti)
Shtrirësi (*viz.* Zoti)
Dorëhapuri [i të mirave] (*viz.* Zoti)

كسب (# خلق)

Përvetësim
Përfitim
Fitim
Arritje
Përftim

كسب خشنودى

Përvetësimi i lumturisë
Arritja e lumturisë

كسبى

A posteriori
I përftuar
I përvetësuar
I shtjelluar

كشف

Hapje
Shpalosje
Njohje dhe përvojë mistike
Zbulesë
Përshfaqje
Zhveshje [nga një mbulesë]

كشف اسرار

Zbulesa e mistereve

كشف الهى

Ndriçim hyjnor
Përndritje hyjnore
Dritësim hyjnor
Zbulesë hyjnore

كشف تفصيلى

Zbulesë e detajuar
Përshfaqje e detajuar

كشف حجاب

Ngritja e mbulesës [së misterit]

كشف حقايق

Zbulesa e të vërtetave
Shpërfaqja e të vërtetave
Zbulesa e realiteteve shpirtërore

کثرت گرایانه

Pluralistik

کثرت گرایی

Pluralizëm

کثیر

Shumë
I shumtë
I shumësishëm
Shumësi

کثیر عددی

I shumtë në numër
Shumë në numër

کثیر نوعی

I shumtë në lloje
I shumësishëm
Shumë në lloje

کثیف (# لطیف)

I dendur

کجایی

Vendndodhje
Vendësi

کدامی

Ai-si
Ajo-si

کدورت روح

Terri i shpirtit
Nata e shpirtit

کذب

Rremtësi
Pavërtetësi
Paqëndrueshmëri
Gabim

کرام الکاتبین

Shënuesit e nderuar (*viz.* dy engjëjt shënues të veprave të çdo njeriu)

کرامات

Akte karizmatike
Veprime karizmatike
Dhunti karizmatike
Mrekulli të kryera nga një shenjtor sufi

کرامات اولیاء

Mrekullitë e shenjtorëve

کرامت

Karizmë
Veprim karizmatik
Akt karizmatik
Dhunti karizmatike
Dhunti e veçantë
Hir hyjnor
Mrekulli
Mrekulli e kryer nga një shenjtor i Zotit
Taumaturgji

کرامت (= گشاده دستی)

Bujari
Shpirtgjerësi
Zemërgjerësi

کرانه

I kufizuar
Kufizues
I kufishëm

کتابی – اهل کتاب

کتم عدم

Nga hiçi
Nga asgjëja

کتمان سرّ

Fshehja e sekretit

کثرت

Dallim
Dallueshmëri
Ndryshueshmëri
Shumësi
Shumëti
Larmi
Larmishmëri

کثرت اجسام

Shumësia e trupave

کثرت پدیدارها

Shumësia e dukurive

کثرت حسی

Shumësia e kuptimit

کثرت خارجی

Dallueshmëri e jashtme
Dallueshmëri e jashtësishme
Dallueshmëri e dukshme
Dallueshmëri fizike
Shumësi e jashtme
Shumësi e jashtësishme
Shumësi e dukshme
Shumësi fizike

کثرت در وحدت

Dallueshmëria në njështi
Ndryshueshmëria në njështi
Shumësia brenda njështisë

کثرت طولی

Shumësi vertikale (*viz.* në dritën e shkakësisë së parme)
Dallueshmëri vertikale (*viz.* në dritën e shkakësisë së parme)

کثرت ظلمانی

Shumësia e errësirës

کثرت عددی

Shumësi numerike

کثرت عرضی

Shumësi horizontale (*viz.* në dritën e marrëdhënieve mes gjësendeve)

کثرت نورانی

Shumësi e shndritshme

کثرت نوعی

Shumësi e llojeve
Shumësi llojësore
Shumësi specifike

کثرت وجود

Mbidendësia e qenies
Mbiqenësia e së qenëshmes
Mbidendësia e së qenësishmes
Mbidendësia e të qenit
Mbidendësia e qenësisë
Mbidendësia e ekzistencës

کثرت گرا

Pluralist

Madhëri
Lavdi
Zulmë

کبریایی

I lavdishëm
I zulmshëm
I pavdirë
I madhërueshëm
Madhështor

کبریایی خدا

Madhështi hyjnore
Madhëri hyjnore

کبیر (خداوند)

I Gjithëmadhërishëm (*viz.* Zoti)
I Tërëmadhërishëm (*viz.* Zoti)
Madhështor (*viz.* Zoti)
Më Madhështori (*viz.* Zoti)

الکبیر

I Madhërishmi (*viz.* Zoti)
Madhështori (*viz.* Zoti)

کبیره – گناه کبیره
کتاب آسمانی

Libri i zbritur
Libri i zbuluar
Shkrimi i Shenjtë
Shkrim
Tekst

کتاب تدوینی

Libër i krijuar
Libër i hartuar

کتاب تکوین

Libri i krijimit

کتاب تکوینی آفاقی

Libri i jashtëm i krijimit
Libri i dukshëm i krijimit

کتاب تکوینی انفسی

Libri i brendshëm i krijimit
Libri i padukshëm i krijimit

کتاب خدا

Libri i Zotit

کتاب سرود های مذهبی

Psaltar
Psaltës

کتاب مزامیر داود

Psaltir
Psalmore

کتاب مقدّس

Libri i Shenjtë
Shkrimi i Shenjtë

کتاب مقدس (= عهدین)

Bibla

معتقد به نص صریح کتاب

Tekstualist

کتاب مکاشفه یوحنا

Apokalipsi

کتاب مکنون

Libri i fshehur
Libri i padukshëm

کافی

I mjaftueshëm

کالونی مذهب

Kalvinist

کامل

I plotë
I përsosur
I përkryer

کامل مطلق

Absolutisht i përsosur
Absolutisht i përkryer
Tërësisht i përkryer
Tërësisht i përsosur

کان

Minierë

کان تامّه

"Është" në kuptimin e saj të plotë
"Është" i qenësisë
"Është" i qenëshmërisë
"Është" i ekzistencës

کان ناقصه

"Është" në kuptimin e saj të paplotë
"Është" i predikatit
"Është" i cilësimit

کانی

Mineral

کانی شناسی

Mineralogji

کاهن

Falltar
Fatthënës
Fallxhor

کائن

Qenësor
Qenësor i krijuar
Krijesë
Njësi
Entitet
Qenësor i buruar
Qenësor i zanafilluar

کائنات

Qenësorë
Krijesa
Qenësorë të krijuar
Gjësende të krijuara
Tërësia e krijimit
Botë

کائنات فاسد

Qenie të hapura ndaj shpërbërjes
Qenie të vdekshme
Qenie të fundshme

کبایر

Mëkate të mëdha
Mëkate të rënda

کبری

Premisë e madhe
Premisë kryesore
Premisë themelore

کبریاء

Madhështi

ک

کاتب وحی

Shkruesi i zbulesës

کاذب

I pavërtetë
I rremë

کاذب – نما

Pseudo

کار

Vepër
Punë

کارکرد گرایی ذهن

Funksionalizëm

کاره

Mospranues
Mosmiratues
Mospajtues

کاسب

Përvetësues
Përfitues
Përftues

کاست

Mungesë
Mangësi

کافر

Mosbesim
Mosbesues
Jobesimtar
I pafe
Pa din dhe pa iman
Ateist

کافر ذمیّ—اهل ذمّه
کافر مرتد

Jobesimtar femohues
Jobesimtar Zotmohues
Jobesimtar blasfemues
Ateist blasfemues

Nxjerrje e veçantë përpara [në llogaridhë-
nie]

قيامت كبرى

Ngjallje e përgjithshme
Nxjerrje e përgjithshme përpara [në llogaridhënie]

قيد

Gjendje
Rrethanë
Cilësim

قيّم (خداوند)

Strehuesi (*viz.* Zoti)

قيّوم (خداوند)

Qendrestari (*viz.* Zoti)
I Pandryshueshmi (*viz.* Zoti)
Vetëstrehuesi (*viz.* Zoti)
I Vetëqenëshmi (*viz.* Zoti)
Vetëqenësuesi (*viz.* Zoti)
I Qenëshmi (*viz.* Zoti)

قيّوميّت

Vetëqenësi
Vetëqenëshmëri

Arsyetim analogjik (*viz*. përmes analogjisë)
Përfundim analogjik (*viz*. përmes analogjisë)

قیاس منفصل

Silogjizëm i shkëputur
Deduksion i shkëputur
Silogjizëm i ndarë
Deduksion i ndarë
Modus tollendo ponens

قیاس مؤخّر

Silogjizëm pasardhës (*viz*. që ka si premisë përfundimin e silogjizmit pararendës/ paraprak)
Silogjizëm pasrendës

قیاس یقینی

Silogjizëm i sigurt
Deduksion i sigurt
Silogjizëm i vërtet
Deduksion i vërtetë

قیاسی

Deduktiv
Silogjik
Analogjik

قیام

Mbaj në këmbë

قیام (= قائم بودن)

Qenësi
Qenëshmëri
Mjaftueshmëri

قیام به ذات

Vetëqenësi
Vetëmjaftueshmëri

قیام به ذات خود

I vetëqenëshëm (*viz*. që e përfton qenien nga vetvetja)

قیام به ذهن

Qenësi në mendje
Qenësi mendore
Qenësi mendësore

قیام به نفس

Qenësi në shpirt
Qenësi shpirtërore
Qenësi psikike

قیام حلولی

Qenësi në prani
Qenësi e pranishme
Qenësi në tanishmëri
Qenësi në tashmëri

قیام صدوری

Qenësi e burimit

قیام ظهوری

Qenësi
Qenëshmëri
Të qenit
Ekzistencë

قیامت

Dita e Gjykimit
Dita e Ngjalljes
Dita e Ringjalljes
Dita e Kijametit

قیامت صغری

Ngjallja e veçantë

قياس على الشاهد

Analogji [që pikëniset] nga njeriu tek Zoti
Deduksion [që pikëniset] nga njeriu tek Zoti
Silogjizëm [që niset] nga njeriu tek Zoti

قياس (فقهی)

Arsyetim analogjik
Arsyetim silogjik
Arsyetim deduktiv

قياس كاذب

Deduksion i gabuar
Silogjizëm i gabuar
Përfundim i gabuar

قياس كامل

Deduksion i përsosur
Silogjizëm i përsosur
Përfundim i përsosur

قياس محتمل

Uzurpim
Grabitje
Gllabërim

قياس مختلط

Silogjizëm i përzier
Deduksion i përzier

قياس مركب

Silogjizëm i përbërë
Deduksion i përbërë

قياس مستقيم

Silogjizëm vërtetues
Deduksion vërtetues
Silogjizëm argumentues
Deduksion argumentues

قياس مسلسل

Zinxhir deduktiv
Gjerdan deduktiv
Zinxhir silogjik
Gjerdan silogjik
Zinxhir analogjik
Gjerdan analogjik

قياس مضمر

Enthymeme
Silogjizëm retorik
Deduksion retorik

قياس مغالطه ای

Arsyetim sofistik
Deduksion sofistik
Silogjizëm sofistik

قياس مقدّم

Silogjizëm paraprak (*viz.* që shndërrohet në premisë e silogjizmit pasardhës)
Deduksion paraprak
Silogjizëm pararendës
Deduksion pararendës
Silogjizëm fillestar
Deduksion fillestar

قياس مقسّم

Silogjizëm i ndarë
Deduksion i ndarë
Silogjizëm i veçuar
Deduksion i veçuar

قياس منطقی

Silogjizëm
Deduksion

قیاس خلف

Reductio ad absurdum
Reductio ad impossibile
Deduksion [logjikisht] absurd
Silogjizëm [logjikisht] absurd

قیاس دوری

Deduksion [logjikisht] i pamundur
Silogjizëm [logjikisht] i pamundur
Word missing
Vërtetim qerthullor
Arsyetim qerthullor
Argumentim qerthullor

قیاس ذوحدّین

Dilemë
Mëdyshje
Luhatje

قیاس زنجیره ای

Zinxhir analogjik
Gjerdan analogjik
Zinxhir deduktiv
Gjerdan deduktiv
Zinxhir silogjik
Gjerdan silogjik

قیاس شرطی

Silogjizëm kushtor
Deduksion kushtor
Silogjizëm i varur
Deduksion i varur

قیاس شرطی انفصالی

Përfundim i ndarë
Përfundim i veçantë
Deduksion i ndarë
Deduksion i veçantë
Silogjizëm i ndarë
Silogjizëm i veçantë

قیاس شرطی متصل

Përfundim hipotetik
Silogjizëm hipotetik
Deduksion hipotetik
Përfundim hamendësor
Silogjizëm hamendësor
Deduksion hamendësor

قیاس شعری

Deduksion poetik
Silogjizëm poetik

قیاس شناسی

Silogjistikë
Deduksionizëm

قیاس صحیح

Deduksion i vlefshëm
Silogjizëm i vlefshëm
Përfundim i vlefshëm

قیاس صوری

Silogjizëm
Deduksion
Përfundim

قیاس ضمیر

Enthymeme
Silogjizëm retorik
Deduksion retorik

قیاس عقیم

Silogjizëm i paplotë
Deduksion i paplotë
Silogjizëm i mangët
Deduksion i mangët
Silogjizëm i shterptë
Deduksion i shterptë
Përfundim i shterptë

قیاس (= تمثیل)

Arsyetimi analogjik njerëzor

قیاس (در منطق)

Deduksion
Silogjizëm

قیاس

Aanalogji
Silogjizëm
Deduksion

قیاس آوری

Silogjizim

قیاس احتجاجی

Epicheirema

قیاس استثنایی

Silogjizëm përjashtimor
Deduksion përjashtimor

قیاس استثنایی متصله

Modus tollendo tollens
Silogjizëm i shkëputur
Deduksion i shkëputur
Silogjizëm i ndarë
Deduksion i ndarë

قیاس استثنایی منفصله

Modus ponendo tollens
Modus tollendo ponens
Silogjizëm i shkëputur
Deduksion i shkëputur
Silogjizëm i ndarë
Deduksion i ndarë

قیاس اقترانی

Silogjizëm kategorik
Deduksion kategorik
Silogjizëm përfshirës
Silogjizëm bashkëlidhës

قیاس اقناعی

Silogjizëm bindës
Deduksion bindës

قیاس برهانی

Silogjizëm vërtetues
Deduksion vërtetues

قیاس پذیر

I deduktueshëm

قیاس تمثیل

Analogjia e krahasimit

قیاس تمثیلی

Arsyetim përmes analogjisë
Arsyetim analogjik

قیاس جدلی

Silogjizëm dialektik
Deduksion dialektik

قیاس حملی

Silogjizëm kategorik
Deduksion kategorik

قیاس خطابی

Silogjizëm retorik
Deduksion retorik

Fuqi ligjërimore
Forcë ligjërimore
Aftësi arsyetuese
Fuqi arsyetuese

قوّه ی نامیه

Aftësi e rritjes
Aftësi e zhvillimit
Fuqi rritjeje
Fuqi zhvillimi

قوّه ی نباتی

Aftësi bimore
Fuqi bimore

قوّه ی نُزوعیّه (= قوّه ی شوقیّه)

Aftësi e lakmisë
Aftësi dëshirore

قوّه ی نطق

Aftësi e arsyetimit
Aftësi arsyetuese

قوّه ی نظری

Aftësi teorike
Aftësi teoretike
Aftësi teorizuese
Aftësi spekulative
Aftësi përsiatëse
Aftësi argumentuese
Aftësi racionale

قوّه ی نفسانی

Aftësi psikike
Fuqi e shpirtit

قوّه و فعل

Mundshmëria dhe veprimi

قوّه ی وهمیّه

Aftësi e vlerësimit
Aftësi vlerësuese
Aftësi e gjykimit
Aftësi gjykuese

قوّه ی هاضمه

Aftësi e tretjes
Fuqi tretjeje

قویّ

I gjithëfuqishëm
I fortë

قویّ (خداوند)

I Gjithëfuqishmi (*viz.* Zoti)
Më i Forti (*viz.* Zoti)
I Forti (*viz.* Zoti)

قهّار

Gjithënënshtruesi (*viz.* Zoti)
Gjithçkasunduesi (*viz.* Zoti)
Fitimtari (*viz.* Zoti)
I Pamposhturi (*viz.* Zoti)
I Gjithëfuqishmi (*viz.* Zoti)
I Gjithëpushtetshmi (*viz.* Zoti)
Nënshtruesi (*viz.* Zoti)
Ngadhënjimtari (*viz.* Zoti)

قهر

Sundim
Forcë sunduese

قهر الاهی

Zemërimi hyjnor
Zemërata e Zotit
Ndëshkimi i Zotit

قوّه ی محرّکه

Aftësi lëvizjeje
Fuqi lëvizjeje
Forcë lëvizjeje
Aftësi vepruese
Fuqi vepruese
Forcë vepruese
Aftësi shtytëse
Fuqi shtytëse
Forcë shtytëse
Aftësi lëvizëse
Fuqi lëvizëse
Forcë lëvizëse

قوّه محصّله

Aftësi përthithëse

قوّه محض

Mundshmëri e pastër
Mundshmëri e qashtër

قوّه ی مُدرکه

Aftësi perceptuese
Aftësia e perceptimit
Aftësi intelektive
Fuqi perceptuese
Forcë perceptuese

قوّه مدرکه باطنی

Aftësi perceptuese e brendshme

قوّه مدرکه ظاهری

Aftësi perceptuese e jashtme

قوّه مشاهده

Vëzhgim
Qëmtim

قوّه مشبهه

Aftësi përvetësuese

قوّه ی مصوِّره

Aftësi paraqitëse
Aftësi paraqitësore
Aftësi formësuese
Aftësi formëdhënëse
Aftësi përfytyruese
Aftësi e imagjinatës

قوّه ی مفکّره

Aftësi e të menduarit
Fuqi përsiatëse
Forcë përsiatëse

قوّه ملکوتی

Aftësi engjëllore

قوّه ممیّزه

Aftësi dalluese
Aftësi e të dalluarit
Aftësi e të shquarit

قوّه ی منمیه

Aftësi mbarështuese
Aftësi shumimi

قوّه ی مولِّده

Aftësi riprodhuese
Fuqi riprodhuese

قوّه ی ناطقه

Aftësi llogaritëse
Fuqi llogaritëse
Aftësi përllogaritëse
Fuqi përllogaritëse

قوّه ی عقلی

Aftësi intelektive
Fuqi intelektive
Forcë intelektive
Aftësi racionale
Fuqi racionale
Forcë racionale
Aftësi arsyetuese
Fuqi arsyetuese
Forcë arsyetuese

قوّه ی علمی

Aftësi teorike
Aftësi teoretike
Aftësi teorizuese

قوّه ی عملی

Aftësi praktike

قوّه عنصری

Aftësi e lëndës

قوّه ی غاذیه

Aftësi ushqyese
Aftësi e të ushqyerit

قوّه ی غضبیّه

Aftësi e zemërimit
Aftësi e irritimit
Fuqi e zemërimit

قوّه ی فاعلی

Aftësi vepruese
Fuqi vepruese
Forcë vepruese

قوّه فاعلیه محرِّکه

Aftësi nxitëse

قوّه ی فکر

Aftësi e të menduarit
Fuqi e të menduarit
Forcë e të menduarit
Aftësi e meditimit
Fuqi e meditimit
Forcë e meditimit

قوّه فلکی

Aftësi e sferës

قوّه لامسه

Aftësi prekëse
Aftësi e të prekurit

قوّه مادی

Mundshmëri lëndore
Mundshmëri materiale

قوّه ی ماسکه

Aftësi vetëpërmbajtjeje
Fuqi vetëpërmbajtjeje

قوّه ی متخیّله (= قوّه ی متصوّره)

Aftësi e imagjinatës
Aftësi e përfytyrimit
Aftësi përfytyruese
Fuqi përfytyruese
Forcë përfytyruese

قوّه متصرّفه

Aftësi modifikuese
Aftësi shndërruese

قوّه ی محافظه

Aftësi vetëpërmbajtjeje
Fuqi vetëpërmbajtjeje

Fuqi mendore
Forcë mendore
Aftësi mendësore
Fuqi mendësore
Forcë mendësore

قوّه روحی

Aftësi psikike

قوّه شخصیّه

Aftësi individuale
Aftësi vetjake

قوّه شناسایی، قوّه مفکّره

Aftësi njohëse
Aftësi e të njohurit

قوّه ی شوقیه

Aftësi shtysore
Aftësi impulsive
Aftësi dëshirore

قوّه ی شهویّه

Aftësi e lakmisë
Aftësi e epshit
Aftësi dëshirore
Aftësia e dëshirimit
Aftësi epshore
Fuqia e dëshirës
Fuqia e epshit
Fuqi mishtore

قوّه ی طبیعی

Aftësi natyrore
Fuqi natyrore
Forcë natyrore
Aftësi e natyrshme
Fuqi e natyrshme
Forcë e natyrshme

قوّه ی ظاهری

Aftësi e jashtme
Aftësi e jashtësishme
Aftësi fizike

قوّه ی عاقله

Aftësi intelektive
Fuqi intelektive
Forcë intelektive
Aftësi racionale
Fuqi racionale
Forcë racionale
Aftësi arsyetuese
Fuqi arsyetuese
Forcë arsyetuese

قوّه عالمه

Aftësi teoretike
Aftësi spekulative
Aftësi përsiatëse

قوّه ی عامله

Aftësi lëvizjeje
Fuqi lëvizjeje
Forcë lëvizjeje
Aftësi vepruese
Fuqi vepruese
Forcë vepruese

قوّه ی عَرَضی

Aftësi e rastësishme
Fuqi e rastësishme
Forcë e rastësishme
Aftësi rastësore
Fuqi rastësore
Forcë rastësore
Aftësi e jashtme
Fuqi e jashtme
Forcë e jashtme

قوّه ی حافظه

Aftësi kujtesore
Aftësi e kujtesës

قوّه ی حدس

Aftësi intuitive
Fuqi intuitive
Forcë intuitive

قوّه حرکت

Aftësi lëvizjeje

قوّه ی حسّاسه

Aftësi shqisore
Fuqi shqisore
Forcë shqisore
Aftësi ndijore
Fuqi ndijore
Forcë ndijore

قوّه ی حسّی

Aftësi e ndjeshmërisë
Aftësi e ndijimit

قوّه ی حیوانی

Aftësi shtazore
Fuqi shtazore
Forcë shtazore

قوّه خرد

Aftësi e arsyes
Aftësi arsyetuese
Aftësi e të arsyetuarit
Aftësi racionale

قوّه ی خلاّقه

Aftësi krijuese
Fuqi krijuese
Forcë krijuese

قوّه ی خیال

Aftësi përfytyruese
Fuqi përfytyruese
Forcë përfytyruese

قوّه ی خیالیّه

Aftësi e imagjinatës
Fuqi e imagjinatës
Forcë e imagjinatës

قوّه ی دافعه

Aftësi e kundërshtimit
Fuqi kundërshtuese
Forcë kundërshtuese

قوّه ی درک

Aftësi e perceptimit
Aftësi perceptuese
Intelekt

قوّه ی ذاتی

Aftësi thelbësore
Fuqi thelbësore
Forcë thelbësore
Aftësi e thelbësishme
Fuqi e thelbësishme
Forcë e thelbësishme
Aftësi e qenësishme
Fuqi e qenësishme
Forcë e qenësishme

قوّه ی ذاکره

Aftësi kujtesore
Aftësi e të kujtuarit

قوّه ی ذهنی

Aftësi mendore

--بالقوّه

Në mundshmëri
In potentia
I mundshëm
Mundshmërisht

قوّه ادراک

Të kuptuarit
Aftësi e të perceptuarit
Aftësi perceptuese

قوّه ی استعدادی

Aftësi përthithjeje
Aftësi përvetësimi

قوّه امکانی

Mundshmëri e varur
Mundshmëri e përftuar
Mundshmëri e shkakësuar

قوّه ی انفعالی

I hapur ndaj pësueshmërisë
Forcë kundërvepruese
Aftësi reaguese

قوّه ی باطنی

Forcë e brendshme
Forcë e brendësishme

قوّه ی بحثیّه

Aftësi e të menduarit analitik

قوّه ی بیان

Aftësi e të folurit
Gojëtarí
Oratorí

قوّه ی تحریک—قوّه ی محرّکه

قوّه تعقّل

Aftësi arsyetuese
Aftësi racionale

قوّه ی تفکّر

Aftësi përsiatëse
Aftësi e të menduarit
Arsye

قوّه تمیز

Aftësi mirëkuptimi

قوّه ی تولید مثل

Aftësi përtëritjeje
Aftësi breznimi

قوّه توهم

Aftësi imagjinative
Fantazi

قوّه ی جذب

Aftësi tërheqjeje

قوّه ی جسمانی

Aftësi trupore
Aftësi e trupësishme
Fuqi trupore
Fuqi e trupësishme
Forcë trupore
Forcë e trupësishme

قوّه حاسّه

Aftësi shqisore
Aftësi ndijore
Aftësi e të ndijuarit

Trajektorja zbritëse
Kurba zbritëse

قوس نزولی – قوس نزول
قول

Dictum
Thënie
Diktat
Doktrinë
Dogmë
Shpallje
Njoftim
Lexis
Fjalë
Fjali
Ligjërim
Tezë
Pohim

قول به اصالت ماهیت

Esencializëm

قول به علیت ماده نسبت به عقل

Materializëm shkakësor

قول تام

Ligjërim i plotë

قول جازم

Ligjërim shtjellues
Ligjërim shpjegues
Term përkufizues
Ligjërim dëftor

قول جدلی

Ligjërim dialektik

قول خطابی

Ligjërim retorik
Fjalim retorik
Retorikë

قول شارح

Shpjegim
Oratio explicans

قول شرطی

Pohim kushtor
Pohim hamendësor
Pohim hipotetik

قول صادق

Ligjërim i vërtetë
Thënie e vërtetë

قول کاذب

Ligjërim eristik
Ligjërim i rremë
Ligjërim rremtësues

قوّه

Aftësi
Fuqi
Forcë
Mundësi
Mundshmëri

قوّه (# ضعف)

Fuqi
Forcë

قوّه (# فعل)

Pushtet
Aftësi
Mundësi
Mundshmëri
Potentia

Lapsi i Epërm
Lapsi Sipëranësor
Lapsi i Shenjtë
Lapsi Hyjnor
Lapsi i Përhershëm

قلم تکلیف

Pena e përgjegjësisë

قلمرو

Territor

قلمرو زمان و مکان

Domeni kohë-hapësinor
Sfera kohë-hapësinore
Rrafshi kohë-hapësinor

قمر

Hëna

قمری

Hënor

قوا

Aftësi
Prirje

قوا—قوّه
قوابل —قابل
قواعد—قاعده
قواعد العقاید

Dogmat e besimit

قوام

Përbërësia
Qëndrueshmëria
Qenëshmëria

قوام به خود

Vetëmjaftueshmëri

قوای باطنی—قوّه ی باطنی
قوای جسمانی—قوّه ی جسمانی
قوای جهل

Forca të mosdijes
Forca të paditurisë

قوای حیوانی – قوّه ی حیوانی

قوای ذهن

Aftësi të mendjes

قوای ظاهری—قوّه ی ظاهری
قوای عملیه و علمیه

Aftësi teoretike dhe praktike

قوای مُدرکه – قوّه ی مُدرِکه

قوای [illegible]

Aftësi të të nxënit
Aftësi të të rrokurit
Aftësi të të kuptuarit

قوای واسطه

Aftësi të ndërmjetme
Mundshmëri të ndërmjetme

قوس صعود

Trajektorja e ngjitjes
Trajektorja ngjitëse
Kurba ngjitëse

قوس صعودی – قوس صعود
قوس نزول

Trajektorja e zbritjes

قضیّه وجودی

Premisë ekzistenciale

قضیّه وجودی لاضروری

Premisë ekzistenciale jo e domosdoshme

قضیّه وقتیه

Premisë kohore

قضیّه وهمی

Premisë e nënkuptuar
Premisë e përfytyruar
Premisë e imagjinuar
Premisë e hamëndësuar

قضیّه ای

Pohimor

قطب

Pol
Pishtar
Udhëzuesi i epërm shpirtëror

قطب عالم

Boshti i kozmosit
Shtylla e botës

قطع اسباب

Pikëprerja e shkakësive dytësore
Prerja e shkakësive dytësore
Pikëtakimi i shkakësive dytësore

قطع تعلّق

Prerja e bashkëngjitjes
Zgjidhja e bashkëlidhjeve

قطع علایق

Pikëprerja e bashkëngjitjeve

قطعی

I sigurt
Përfundimtar
Vendimtar
I përkufizuar

قطعیّت

Siguri
Sigurtësi
Përkufizueshmëri

قلب (= دل)

Zemër

قلب ماهیّت

Shndërrimi i thelbit
Shndërrimi i thelbësisë
Shndërrimi i çfarësisë
Shndërrimi i substancës
Transsubstancializimi

قلب وجود

Shndërrimi i qenësisë
Shndërrimi i qenëshmërisë
Shndërrimi i të qenëshmes
Shndërrimi i të qenësishmes
Shndërrimi i ekzistencës
Transekzistencializimi

قلم

Lapsi
Kalemi

قلم اعلی

Lapsi i Lartësuar

قضيّه مشروطه خاصّه

Pohim kushtor i veçantë
Premisë kushtore e veçantë

قضيّه مشروطه عامه

Pohim kushtor i përgjithshëm
Premisë kushtore e përgjithshme

قضيّه مطلقه

Pohim absolut
Premisë absolute
Pohim kategorik

قضيّه مطلقه عامه

Pohim absolut i përgjithshëm
Premisë absolute e përgjithshme

قضيّه معتبر

Premisë e vlefshme
Premisë e qëndrueshme

قضيّه معدوله

Pohim negativ
Pohim i ndryshuar
Premisë negative
Premisë e luhatshme

قضيّه مقابل

Kundër-premisë

قضيّه ممكنه

Premisë e mundshme
Premisë e varur

قضيّه ممكنه خاصه

Premisë e mundshme e veçantë
Premisë e varur e veçantë

قضيّه ممكنه عامه

Premisë e mundshme e përgjithshme
Premisë e varur e përgjithshme

قضيّه ممكنه وقتيه

Premisë kohore e mundshme
Premisë kohore e varur

قضيّه منتشره

Premisë e pranuar

قضيّه موجب كلى

Premisë themelore
Premisë kryesore

قضيّه موجبه

Premisë pozitive

قضيّه موجبه جزئيه

Premisë pozitive e veçantë

قضيّه موجبه كليه

Premisë pozitive universale

قضيّه موجّهه

Premisë modale
Pohim modal

قضيّه مهمله

Premisë e paqartë
Premisë e papërcaktuar
Premisë e papërkufizuar

قضيّه واقعی

Premisë e shprehur

قضیّه شرطی متّصل

Pohim hipotetik
Pohim hamendësor

قضیّه شرطی منفصل

Pohim kushtor i veçantë
Premisë kushtëzuese e veçantë

قضیّه ضروریّه

Pohim i domosdoshëm
Premisë e domosdoshme

قضیّه ضروریه مطلقه

Pohim absolutisht i domosdoshëm
Premisë absolutisht e domosdoshme

قضیّه ضروریه منعکسه

Pohim i domosdoshëm i këmbyeshëm
Pohim i domosdoshëm i ndërkëmbyeshëm

قضیّه طبیعیه

Premisë e natyrshme
Premisë natyrore

قضیّه عدمی

Pohim mohues
Premisë mohuese

قضیّه عرفیّه خاصّه

Pohim konvencional i veçantë
Premisë konvencionale e veçantë

قضیّه کلی

Pohim universal
Premisë universale

قضیّه لزومیّه

Pohim i varur
Premisë e varur

قضیّه مانعة الجمع

Pohim i papërkueshëm
Premisë e papërkueshme

قضیّه مانعة الخلوّ

Pohim hipotetik përjashtues
Premisë hipotetike përjashtuese

قضیّه متّصله

Pohim lidhës
Premisë lidhëse
Premisë ndërlidhëse
Premisë e ndërmjetme

قضیّه محتمل (ممکن)

Pohim problematik
Premisë problematike

قضیّه محصورّه

Pohim i përcaktuar
Premisë e përcaktuar
Pohim kufizues
Premisë kufizuese

قضیّه مرکّب

Pohim i përbërë
Premisë e përbërë

قضیّه مسوَّر

Pohim sasiorësor
Premisë sasiorësore
Pohim sasiorësues
Premisë sasiorësuese

قضیه اخباری

Gjykim përshkrimor
Gjykim përshkrues
Gjykim shtjellues

قضیه اقترانی

Pohim ndërlidhës

قضیه انشایی

Pohim normativ

قضیه بتّیه

Pohim përkufizues

قضیه بسیط

Pohim atomik
Pohim i pandashëm

قضیه ترکیبی پیشین

Pohime sintetike *a priori*

قضیه ترکیبی ما تأخّر

Pohime sintetike *a posteriori*

قضیه ثلاثی

Pohim i trefishtë
Pohim treshtor

قضیه ثنائی

Pohim binar
Pohim dyshtor

قضیه جزئی

Pohim i pjesshëm
Pohim i veçantë

قضیه حقیقی

Pohim faktual (*viz.* që mbështetet tek faktet)

قضیه حملی

Pohim kategorizues
Pohim cilësorizues

قضیه خارجیّه

Pohim konkret

قضیه دائمه مطلقه

Pohim absolut i përjetshëm

قضیه دستوری

Pohim normativ

قضیه ذهنی

Pohim mendor
Pohim mendësor

قضیه سالبه

Pohim negativ

قضیّه سالبه جزئیّه

Pohim negativ i veçantë

قضیّه سالبه کلیّه

Pohim negativ universal

قضیّه شخصی

Pohim i veçantë

قضیّه شرطی

Pohim kushtor

Fatfundësia dhe fatshkrimi
Caktimi hyjnor dhe fatfundësia
Caktimi hyjnor dhe paracaktimi
Vullneti hyjnor
Paracaktim
Pararenditje
Paravendosje

قضا و قدر الاهی

Caktimi hyjnor dhe fatfundësia
Paracaktimi hyjnor
Pararenditja hyjnore
Paravendosja hyjnore

قضای اجمالی

Vendim gjithëpërfshirës
Dekret gjithëpërfshirës

قضاءالاهی

Caktimi hyjnor
Fatfundësia hyjnore
Fatshkrimi hyjnor
Caktimi i Zotit

قضای پیشین

Fatfundësi e paravendosur
Fatfundësi e paracaktuar

قضای تفصیلی

Vendim i posaçëm
Dekret i posaçëm
Vendim i veçantë
Dekret i veçantë
Vendim veçues
Dekret veçues

قضاء حتمی

Caktim i sigurt
Caktim i pandryshueshëm

قضاوت

Gjykim

قضایای اوّلیّه

Pohime parake
Pohime të parme
Pikëpamje fillestare
Premisa

قضایای تحقیق پذیر

Pohime të vërtetueshme
Premisa të vërtetueshme

قضایای جدلی الطّرفین

Pohime dialektike

قضایای مطلقه

Pohime kategorike
Pohime kategorizuese

قضایای نسبی

Pohime marrëdhëniesore

قضایای وهمی

Premisa të pavërteta
Premisa të rreme

قضیّه

Pohim
Premisë
Teoremë
Gjykim
Pikëpamje

قضیّه اتّفاقیّه

Pohime përkuese

قسمت (تقدیر)

Shans
Fat
Fatcaktim
Caktim

قسمت (تقسیم)

Ndarje
Përpjesëtim
Ndarje në pjesë

قسمت پذیری

Të qenit i hapur ndaj ndarjes

قسمت عقلی

Ndarje logjike
Ndarje racionale

قسمت وهمی

Ndarje imagjinare

قسمت پذیر

I ndashëm

قسمت پذیری

Ndashmëri

قسمت ناپذیر

I pandashëm

قسمت ناپذیری

Pandashmëri

قصد

Qëllim
Qëllimtësi
Synim
Objektiv

--بالقصد

Qëllimor
Qëllimtësor
Synues

قصد ثانوی

Qëllim i dytshëm
Qëllim dytësor
Qëllim i dytësishëm

قصد اوّل

Qëllim i parmë
Qëllim parësor
Qëllim i parësishëm

قضا

Përmbushje
Plotësim
Përplotësim
Caktim
Dekret
Dekret hyjnor
Caktim hyjnor
Vullnet hyjnor
Urdhër
Urdhëresë
Paracaktim

قضا (= تقدیر)

Fatfundësi
Fatshkrim
Fat

قضا و قدر

Caktimi dhe fatfundësia
Caktimi dhe paracaktimi

قرارداد های کوتاه نویس

Tabela e shkurtimeve
Tabela e akronimeve

قرامطه

Karamatisët
Karamitët

قرب

Afërsi
Afrim
Afrueshmëri

قرب به خدا

Afërsia me Zotin
Afrimi tek Zoti

قرب الاهی

Afërsia me Zotin
Afrimi tek Zoti

قریب

I afërt

قریب (خداوند)

I Afërti (*viz.* Zoti)
I Gjithëafërti (*viz.* Zoti)

قرمطی

Karamitët
Karamatisët

قرون وسطا

Periudha e mesjetës
Epoka e mesjetës

قرون وسطایی

Mesjetar

قسر

Shtrëngim
Detyrim
Shtrëngesë
Trysnim
Përçudnim

--بالقسر

Detyrues
Shtrëngues
Përçudnues
Dhunues

قسر اقلّی

Shtrëngesë e vogël
Detyrim i vogël

قسر اکبری

Shtrëngesë e madhe
Detyrim i madh

قسر دائمی

Shtrëngesë e përhershme
Detyrim i përhershëm

قسری

Shtrëngesë
Detyrim

قسط

Drejtësi
Shkalla e drejtë
E drejta
Qëllim i drejtë

قدمت – قِدَم

قُدّوس (خداوند)

I Tërëshenjti (*viz.* Zoti)
Zoti i Shenjtë
I Shenjti (*viz.* Zoti)
Më-i-Shenjti (*viz.* Zoti)

قدّوسیّت

Shenjtëri

قدیر (خداوند)

I Tërëfuqishmi (*viz.* Zoti)
I Gjithëfuqishmi (*viz.* Zoti)
I Tërëpushtetshmi (*viz.* Zoti)
I Gjithëpushtetshmi (*viz.* Zoti)
I Fuqishmi (*viz.* Zoti)
I Pushtetshmi (*viz.* Zoti)

قدّیسان

Shenjtërorësi

قدیم

I përjetshëm
I përhershëm
I jashtëkohshëm
I paraqenëshëm
I gjithëhershëm
I amshuar

قدیم (خداوند)

I Kryehershmi
I Përjetshmi
I Gjithëhershmi
I Amëshuari

قدیم اضافی

Pavdekësia relative

قدیم بالذات –قدیم ذاتی
قدیم بذاته

I përjetshëm nga vetvetja

قدیم بغیره

I përjetshëm përmes diçkaje tjetër
I përjetshëm nën dritën e diçkaje tjetër

قدیم به قِدم

I përjetshëm përmes përjetësisë
I përjetshëm nën dritën e përjetësisë

قدیم ذاتی

I jashtëkohshëm për nga thelbi [që shpërfaq]
Thelbësisht i jashtëkohshëm
I përjetshëm për nga thelbi [që shpërfaq]

قدیم زمانی

I përjetshëm nën dritën e kohës
I përjetshëm në rrafshin e kohës
I përjetshëm në kuptimin kohor të fjalës

قدیم نبودن

Jo-përjetësia

قرآن

Kur'ani
Kurani

قرآن کریم

Kur'ani fisnik
Kurani fisnik

قرّاء

Lëçitës të Kur'anit
Recitues të Kur'anit

Paracaktimtarist (*viz.* partizan i teorisë së paracaktimit)
Determinist
Kadarit (*viz.* partizan i teorisë së paracaktimit hyjnor)

قدريان — قدريّه
قدريّه

Fatbesuesit (*viz.* që besojnë tek fatcaktimi)
Libertarian (*viz.* partizan i teorisë së vullnetit të lirë)
Paracaktimtarist (*viz.* partizan i teorisë së paracaktimit)
Determinist
Kadarit (*viz.* partizan i teorisë së paracaktimit hyjnor)

قدسی (عالم)

Shenjtëri

قدسی

Parajsësor
I shenjtë
Shenjtor
Zotëror

قدسیّت

Shenjtëri
Shenjtorësi

قِدَم

Lashtësi
Mëhershmëri
Parëhershmëri
Kryehershmëri
Përjetësi
Përhershmëri
Paraqenësi
Paraekzistencë
Të parëqenit

قِدَم اضافی

Burimtësia e përtejkohshme relative
Krijueshmëria e përtejkohshme relative
Shpërfaqja e përtejkohshme relative
Burimtësia e jashtëkohshme relative
Krijueshmëria e jashtëkohshme relative
Shpërfaqja e jashtëkohshme relative

قِدَم حقیقی

Burimtësia e përtejkohshme e vërtetë
Krijueshmëria e përtejkohshme e vërtetë
Shpërfaqja e përtejkohshme e vërtetë
Burimtësia e jashtëkohshme e vërtetë
Krijueshmëria e jashtëkohshme e vërtetë
Shpërfaqja e jashtëkohshme e vërtetë

قِدَم ذاتی

Përjetësia thelbësore
Përjetësia e thelbësishme
Përjetësia në thelb [-in e vet]

قِدَم زمانی

Përjetësia kohore
Përjetësia në kohë

قِدم عالَم

Përjetësia e botës

قدم نفس

Pavdekësia e shpirtit
Pavdekshmëria e shpirtit

قدماء ثمانيه

Tetë qeniet e krijuara jashtëkohësisht
Tetë qeniet e zanafilluara jashtëkohësisht
Tetë qenësorët e krijuar jashtëkohësisht
Tetë qenësorët e zanafilluar jashtëkohësisht

Libertarianizëm (*viz.* filozofia që boshtohet tek vullneti i lirë)
Masë
Matje
Përkujdesje
Provani

قَدَر الهی

Caktueshmëri hyjnore
Paracaktueshmëri hyjnore
Përcaktueshmëri hyjnore
Parapërcaktueshmëri hyjnore

قَدَر علمی

Fatfundësia përmes njohjes

قَدَر عینی

Fatfundësia përmes objektifikimit
Fatfundësia përmes konkretizimit

قَدَر معلوم

Masë e njohur
Masë e paracaktuar

قدرت

Aftësi
Zotësi
Mjeshtëri
Fuqi
Pushtet

قدرت ازلی

Pushtet i përjetshëm

قدرت بی کران

Pushtet i pakufishëm
Pushtet i pafund

قدرت تخیل

Përfytyrim
Imagjinatë

قدرت تصرّف

Aftësi për të caktuar
Aftësi për të sunduar

قدرت لایزالی

Pushtet i përjetshëm
Fuqi e përjetshme

قدرت مدبّره

Pushtet kontrollues

قدرت مطلق

Pushtet absolut
Pushtet i pakufishëm
Pushtet tërësor

قدرتمند

I plotfuqishëm
I tërëfuqishëm
I gjithëfuqishëm
I plotpushtetshëm
I gjithëpushtetshëm

قَدَر گرایی

Fatalizëm

قَدَری

Fatalist
Libertarian

قَدَری

Libertarian (*viz.* partizan i teorisë së vullnetit të lirë)

Neveri
Krupë
Fëlliqësirë
Shëmtirë

قبح شیء

Natyra e lig e diçkaje
Natyra e djallëzuar e diçkaje
E liga e diçkaje
E keqja që vjen nga diçka

قبض

Tkurrje
Mbledhje

قبض روح

Tkurrja e shpirtit
Mbledhja e shpirtit në vetvete
Rrushkullitja e shpirtit

قبض و بسط

Tkurrja dhe shtrirja

قبضه

Mbërthej
Rrok
Kap
Shtrëngoj

قبلی

I mëparmë
I mëhershëm
I përparmë

قبلیّت

Mëhershmëri
Përparësi
Lashtësi

قبلیّت—تقدم

قبول

Pranim
Pësim
Pësueshmëri

قبیح

I fëlliqur
I turpshëm
I lig
I ulët
I pështirë
I krupët
I keq
I djallëzuar
Pervers
I shëmtuar
I pamoralshëm

قبیح بودن

Të qenit i lig
Të qenit i shëmtuar
Të qenit i keq

قبیح ذاتی

Thelbësisht i shëmtuar
Brendësisht i shëmtuar
Thellësisht i shëmtuar

قداست

Shenjtëri

قَدَر

Fatfundësi
Fat
Caktim
Fatcaktim
Caktim hyjnor
Vullnet i lirë

قائل به اختیار

Libertarian

قائل به تعطیل

Agnostik
Agnosticist

قائل به تناسخ

Ithtar i teorisë së rimishërimit

قائل به کثرت

Pluralist

قائم

Ngjallës
Ripërtëritës

قائم بذاته

Vetëqenësor
Vetëjetësor
I vetëqenëshëm

قائم به خداوند

Që ekziston tek Zoti
Që ekziston në Zotin

قائم به خود – قائم به ذات

قائم به ذات

I vetëvaruri
I varuri nga vetja (*viz.* i pavarur)
I vetëqenëshëm
Vetëqenës
Vetëqenësues
I vetëqenësishëm
I vetëqenësuar
Vetëqenësim
Që e përfton qenëshmërinë nga vetvetja
Që e përfton qenësinë prej vetvetes

قائم به ذات

I pavarur
I vetëmjaftueshëm
I varur tek vetvetja
Vetëqenësor
I vetëqenësishëm
Qenësor

قائم به ذات بودن

Përftoj qenëshmërinë nga vetvetja
Përftoj qenësinë prej vetvetes
Qenësohem nga vetvetja (*viz.* vetvetiu/vetvetishëm)
Ekzistoj prej vetvetes

قائم به نفس

Qenësor i pavarur
Që ekziston në mënyrë të pavarur
Qenësor

قائم به نفس

I pavarur
I vetëqenëshëm
Që e përfton qenëshmërinë nga vetvetja
Që e përfton qenësinë prej vetvetes

قبّالا

Kabala
Kabbala

قبح

E keqja
E liga
Ligësi
Pështirësi

قانون امتناع تناقض

Ligji i moskundërshtisë
Parimi i moskundërtisë

قانون ستیزی

Anarkizëm

قانون شرع

Ligji kanonik
Ligji i shenjtë
Ligji kishtar

قانون ضرورت علیّ

Rregull i pashtershëm
Ligj i pashtershëm
Rregull i pandryshueshëm
Ligj i pandryshueshëm

قانون طبیعت

Ligji i natyrës
Ligji natyror

قانون طرد حدّ وسط

Rregulli i përjashtimit të termit të mesmë të silogjizmit]

قانون طرد واسطه

Rregulli Rregulli i përjashtimit të termit të mesmë të deduksionit]

قانون عکس نقیض

Ligji i zhvendosjes
Ligji i ndërmbartjes

قانون علیت

Ligji i shkakësisë
Ligji i shkakësorësisë

قانون فکر

Ligji i mendimit

قانون موضوعه، وضعی

Ligji pozitiv

قانون نقض مضاعف

Ligji i mohimit të dyfishtë

قانون گذار

Ligjbërës
Ligjvënës
Legjislacion

قانون مدارانه

Nomothetik

قاهر (خداوند)

Fitimtari (*viz*. Zoti)
Sundues (*viz*. Zoti)
Sundimtar (*viz*. Zoti)
Fuqizuesi (*viz*. Zoti)
Forcëdhënësi (*viz*. Zoti)
Ligjvënësi (*viz*. Zoti)
Rregullvënësi (*viz*. Zoti)
Nënshtruesi (*viz*. Zoti)
Triumfuesi (*viz*. Zoti)
Ngadhnjimtari (*viz*. Zoti)
Ngadhënjyesi (*viz*. Zoti)

قاهریّت خداوند

Plotfuqishmëria e Zotit
Fuqia e pafundme e Zotit
Fuqia e pafundësishme e Zotit

قائل (خداوند)

Folësi (*viz*. Zoti)
Shpallësi (*viz*. Zoti)

قاعده رفع تالی

Modus tollendo tollens
Silogjizëm i shkëputur
Deduksion i shkëputur
Silogjizëm i ndarë
Deduksion i ndarë

قاعده ساخت

Rregulli i formësimit

قاعده ی عقلی

Parim intelektiv
Parim mendësor
Parim racional
Rregull intelektiv
Rregull mendësor
Rregull racional
Ligjësi intelektive
Ligjësi mendësore
Ligjësi racionale

قاعده فرض

Rregulli hamendësimit
Rregulli i hamendimit
Rregulli i hipotezës

قاعده فرعی استنتاج

Rregulli që del gjatë përftimit të përfundimit
Rregulli i hamendësimit

قاعده ی فرعیّت

Rregulli i kushtëzimit
Rregulli i varësisë
Rregulli i ndërvarësisë

قاعده معرفی

Rregulli i paraqitjes së V-së

قاعده وضع مقدم

Modus tollendo ponens
Silogjizëm i shkëputur
Deduksion i shkëputur
Silogjizëm i ndarë
Deduksion i ndarë

قالب

Trup

قالب اصل موضوعی

Skemë aksiomatike

قالب قضیه

Skemë teoreme

قالب مثالی

Trup atomik
Trup yjor

قانون

Rregull
Kanon
Ligj
Ligjësi
Parim

قانون الاهی

Rregull hyjnor
Ligj hyjnor

قانون امتناع ارتفاع نقیضین

Ligji i mestarit së përjashtuar (*viz.* në një silogjizëm)
Ligji i përjashtimit të mestarit

قادریّت

Aftësishmëri
Fuqishmëri

قارّ

I bashkëpranishëm
I bashkëtanishëm
I gjithëpranishëm
I gjithëtanishëm
I tërëpranishëm
I tërëtanishëm
I palëvizshëm
Statik

قارّالذات

I bashkëpranishëm në thelb
I tërëtanishëm në thelbësi
Thelbësisht i përcaktuar
Thelbësisht i palëvizshëm

قاعده

Themel
Themeltësi
Bazë
Parim
Rregull

قاسر

I paplotë
I mangët

قاعد

I qetë
I paqtë

قاعدان

Paqësorët
Ataraksistët

قاعده اخلاقی

Maksimë
Kod moral

قاعده استنتاج

Rregull i buruar
Rregulli i [përftimit të] përfundimit

قاعده اشراقی

Parimi iluminist
Teoria iluministe

قاعده ی امکان اخسّ

Doktrina e pjesës më të ulët

قاعده ی امکان اشرف

Doktrina e pjesës më të epërme

قاعده تبدیل

Rregulli i ndryshueshmërisë

قاعده تعمیم

Rregulli i përgjithësimit
Rregull përgjithësues

قاعده جابجا کردن مقدمه ها

Rregulli i zëvendësimit
Rregulli i ndryshimit të ndërsjellë

قاعده جانشین سازی

Rregulli i zëvendësimit
Rregulli i këmbimit

قاعده حذف

Rregulli i heqjes së V-së

قابل حمل

I aftë për t'u shprehur
I aftë për t'u cilësuar
I aftë për t'u predikatizuar
I predikatizueshëm

قابل التوب (خداوند)

Pendimpranues (*viz.* Zoti)

قابل خارجی

Përthithës i jashtëm

قابل ستایش

I lëvdueshëm
I lavdërueshëm

قابل لمس

I prekshëm
I qashtër

قابل مشاهده

I vëzhgueshëm

قابليّت

Mundshmëri
Aftësi
Të qenit i aftë
Hapshmëri [ndaj]
Të qenit i hapur [ndaj]
Pësorësi
Pësuesi
Pësueshmëri

قابليت تحقيق

Vërtetueshmëri
Provueshmëri
Pohueshmëri

قابليت تغيير

I hapur ndaj lëvizjes

قادر

I aftë
Veprues i aftë

قادر (خداوند)

I Gjithëfuqishëm (*viz.* Zoti)
I Gjithëpushtetshëm (*viz.* Zoti)
I Plotfuqishëm (*viz.* Zoti)
I Plotpushtetshëm (*viz.* Zoti)
I Tërëfuqishëm (*viz.* Zoti)
I Tërëpushtetshëm (*viz.* Zoti)
I Fuqishmi (*viz.* Zoti)

قادر بنفسه

I vetëfuqishëm
I fuqishëm nga vetvetja

قادر به استدلال

Racional

قادر به قدرت

I fuqishëm përmes një fuqie
I aftë përmes një aftësie

قادر على الاطلاق

Fuqi e pa cilësuar
Forcë e pacilësueshme

قادر مطلق

Absolutisht-i-fuqishëm
I gjithëfuqishëm
Absolutisht-i-pushtetshëm
I gjithëpushtetshëm
I tërëfuqishëm
I tërëpushtetshëm

ق

قابض (خداوند)

Shtrënguesi (*viz.* Zoti)
Shtrëngimtari (*viz.* Zoti)

قابل (اسم)

Përthithës
Marrës
Mbartës
Perikë
Vendmbajtje

قابل (وصف)

Pranues
Mbartës
Perikë
I aftë [të mbartë]
Pësues
Pësor
Përthithës
I aftë

قابل ادراک

I perceptueshëm
I perceptuar

قابل انفکاک

I ndashëm
I veçueshëm

قابل تحویل

I tkurrshëm
I pakësueshëm
I zvogëlueshëm

قابل تصور

I konceptueshëm

قابل تعریف به یکدیگر

I përcaktueshëm

قابل تعقل

I rrokshëm
I kuptueshëm
I ngërthyeshëm
I mendueshëm
I njohshëm

فیلسوف نما

Filozofuc
Pseudofilozof
Filozofer

فی نفسه

An sich
Në vetvete
Për vetveten
Vetvetësia
Vetvetshmëria
Mëvetësia
Mëvetshmëria

فیثاغوریان جدید

Neopitagorianizëm

فیثاغوریان

Pitagorik
Pitagorian

فیض

Shpërhapje
Përhapje
Burim
Dëlirje
Hir
Shkapërderdhje
Burimësi
Burimtari
Rrjedhje

فیض اقدس

Burimësia më e shenjtë
Burimtaria më e shenjtë

فیض اقدس خداوند

Burimësia më e shenjtë i Zotit

فیض اول

I parëzanafilluari
I parëkrijuari
I parëburuari

فیض بی واسطه

Burimësi pa asnjë ndërmjetësues
Burimtari pa asnjë ndërmjetës

فیض تجلّی دائم

Burimësia e teofanisë së vazhdueshme
Burimtaria e teofanisë së pandërprerë
Burimësia e zbulesës së vazhdueshme

فیض مقدّس

Burimësia e shenjtë
Burimtaria e shenjtë

فیض وجود

Burimësia e qenies
Burimtaria e qenies
Burimësia e të qenëshmes
Burimtaria e të qenëshmes
Burimësia e qenëshmërisë
Burimtaria e qenëshmërisë
Burimësia e qenësisë
Burimtaria e qenësisë
Burimësia e të qenësishmes
Burimtaria e të qenësishmes

فیضان

Burim
Burimësi
Burimtari
Shkapërderdhje
Shpërhapje
Shpërthim [lëngu, drite etj. nga një burim]

فیض گرایی

Emanacionizëm

فیلسوف

Filozof

فیلسوف اول

Filozofi i parë

(فیلسوف) رواقی

Stoik
Stoicist

فیلسوف طبیعی

Filozof natyralist
Filozof i natyrës

I jashtëkohshëm
I jashtëkohësishëm

فوق طبیعت

Mbi natyrën
Përtej natyrës

فوق طبیعی

Mbinatyror
Tejnatyror
Përtejnatyror

فوق عقلانی

Mbiracional
Tejracional
Përtejracional

فوق مکانی

Jashtëhapësinor
I pakufizuar nga hapësira

فوقیّت

Lartësi
Të qenit lart

فهلویّون

Dijetarët persë
Dijetarët e Persisë

فهم

Rrokje
Ngërthim
Përthithje
Të kuptuarit
Aftësi intelektive
Aftësi mendësore
Aftësi mendore
Aftësi racionale

فهم عرفی

Opinion i përgjithshëm
Mendim praktik
Kuptim në praktikë

فهم عملی

Kujdes
Maturi

فهم متعارف

Opinion i përgjithshëm
Mendim praktik
Kuptim në praktikë

فی ذاته

Vetvetiu
Në vetvete
Në thelb
Në esencë
Per se
In se

فی نفسه

Në vetvete

فیّاض

Gjithëburimësia
Gjithëburimshmëria
Gjithëburimori

فیاض بالذات

Vetëburimor
Vetëzanafillor
Vetëzanafillues

فیثاغورس

Pitagora

فنای در فنا

Asgjësim në asgjësim

فنای مطلق

Asgjësim absolut

فنای نفس

Vetë-asgjësim

فناء نفس

Tretja e egos
Asgjësimi i egos
Shuarja e psikës
Shugatja e Unit

فناء فی الله

Përnjësimi me Zotin
Shkrirja [e shpirtit] me Zotin

فنا انگاری

Nihilizëm

فناپذیر

I vdekshëm
I shpërbëshëm

فنا پذیری

Vdekshmëri
Fundshmëri

فنا ناپذیر

I pavdekshëm
I pashuar
I pashpërbëshëm
I pazhbëshëm
I pathyeshëm

فنا ناپذیری

Pavdekshmëri
Përjetësi

فن بلاغت

Retorik

فن جدل

Eristik

فن شعر

Poetikë

فوق

Lart
Sipër
Përtej
Tej
Mbi

فوق بشر

Mbinjeri
Tejnjeri
Përtejnjeri

فوق حسّ

Mbishqisor
Mbindijor

فوق حسّی

Mbishqisor
Mbindijor

فوق زمانی

I pakohshëm
I pakohësishëm

فلک زحل

Sfera e Saturnit

فلک زهره

Sfera e Afërditës

فلک قمر

Sfera e hënës

فلک متداخل

Sfera rrethuese
Sfera rrethakuese
Sfera qerthullore

فلک محیط

Sfera e jashtme

فلک مرّیخ

Sfera e Marsit

فلک مشتری

Sfera e Jupiterit

فلک الافلاک

Sfera e parme
Sfera më e lartë
Sfera mbi sferat

فلک البروج

Sfera e yjësive
Horoskopi

فلک الکواکب

Sfera e yjeve të palëvizshëm

فلک المنازل

Sfera e trajektoreve hënore

فلکی

Qiellore
Parajsësor
Sferik

فلوطین

Plotini

فنّ

Art
Zeje
Teknikë

فنّ جدل

Arti i polemikës
Teknika e të bërit polemikë
Arti i polemizimit

فن آوری

Teknologji

فنا

Asgjësim
Vdekje
Zhdukje
Shuarje
Përkohëshmëri
Të larguarit nga kjo botë

فنای اکبر

Asgjësim i madh

فنای در توحید

Asgjësim në përnjësimin hyjnor

فلسفه ی مشّاء

Filozofia aristotelike
Filozofia peripatetike
Aristotelizmi

فلسفه مکانیستی

Filozofi mekanistike

فلسفه منطق

Filozofia e logjikës

فلسفه نفی مادهّ

Jomaterializëm

فلسفه نقّادی

Kriticizëm

فلسفه ی نوافلاطونی

Filozofia neoplatonike
Neoplatonizmi

فلسفه نوتوماسی

Neotomizëm

فلسفه نوکانتی

Neokantianizëm

فلسفه نوهگلی

Neohegelianizëm

فلَک

Sfera qiellore
Kupa qiellore
Parajsa
Qiejt
Bota qiellore

فلک اثیر

Sfera e eterit

فلک اصغر

Sfera e vogël

فلک اطلس

Qielli i payjshëm
Sfera e payjëshme

فلک اعلی

Sfera më e lartë
Sfera më e madhe

فلک اقصی

Sfera më e ulët

فلک اوّل

Qielli i parë
Sfera e parë
Parajsa e parë

فلک البروج

Sfera e shenjave të zodiakut
Sfera e yjeve të palëvizshëm

فلک ثوابت

Sfeta e yjeve të palëvizshëm

فلک حیات

Sfera e jetës

فلک خورشید

Sfera e diellit

Dituri e amshuar
Philosophia perennis
Sophia Aeterna
Sophia perennis

فلسفه جبری جانس

Xhansenizëm

فلسفه جدید مدرسی

Neoskolasticizëm

فلسفه دروغین

Filozofistri

فلسفه دکارتی

Kartezianizëm

فلسفه دونس اسکوتوس

Skotizëm

فلسفه ذهن

Filozofi mendore
Filozofi mendësore

فلسفه ی رواقی

Stoicizëm

فلسفه زبان

Filozofia e gjuhës

فلسفه سیاست

Filozofia politike

فلسفه طبیعی

Natyralizëm
Filozofia e natyrës

فلسفه عرفان

Metamisticizëm

فلسفه ی فیثاغوری

Filozofia pitagorike
Filozofia pitagoriane

فلسفه قرون وسطایی

Mesjetarizëm

فلسفه کاربردی

Filozofi e aplikuar
Filozofi e zbatuar

فلسفه کانت

Kantianizëm

فلسفه کلبی

Cinizëm

فلسفه لذت حسّی

Sensualizëm

فلسفه مارکس

Marksizëm

فلسفه مدرسی

Skolasticizëm

فلسفه مدنی

Filozofi politike
Sociologji

فلسفه مربوط به سده های میانه

Filozofi mesjetare

فلسفه اصالت تصوّر

Filozofi idealiste

فلسفه اصالت عقل

Racionalizëm

فلسفه اصالت لذّت

Hedonizëm

فلسفه اصالت نفس

Solipsizëm

فلسفه افلاطونی

Platonizëm

فلسفه اگوست کنت

Compteanizëm

فلسفه التقاطی

Filozofi eklektike

فلسفه الیایی

Eleaticizëm

فلسفه انتظام طبیعت

Kozmologji

فلسفه اندیشی

Filozofizim

فلسفه ی اُولی

Filozofi e Parme
Metafizika
Philosophia prima

فلسفه باطنی

Filozofi ezoterike

فلسفه باف

Filozof

فلسفه بافی

Filozofizëm
Filozofizim

فلسفه پرداز

Filozofizues

فلسفه پردازی

Hulumtim në filozofi
Filozofizim

فلسفه پویشیا استمرار

Proces filozofik

فلسفه تجربی

Filozofi eksperimentale

فلسفه تحصّلی

Pozitivizëm

فلسفه تحلیلی

Filozofi analitike

فلسفه تقرر ظهوری

Ekzistencializëm

فلسفه ی جاویدان

Filozofi e përjetshme

فکر

Të njohurit [e diçkaje]
Hamendësim
Ide
Intelektizim
Meditim
Përsiatje
Të menduarit
Mendim

فکراستدلالی

Mendim ligjërimor

فکورانه

Meditues
Meditativ
Përsiatës

فکری

Hamendësues
Intelektiv
Mendësor
Mendor
Mendimor
Përsiatës

فلاح

Shpëtim
Shëlbim

فلاسفه – فیلسوف

فلسفه

Filozofi

فلسفه ابن سینا

Avicenianizëm
Avicenizëm

فلسفه اپیکوری

Epikureanizëm
Epikurianizëm

فلسفه اخلاق

Metaetikë
Filozofi morale

فلسفه ی ارسطویی

Filozofia aristotelike
Filozofia peripatetike
Aristotelizmi

فلسفه اسپنسر

Spencerianizëm
Spencerizëm

فلسفه اسپینوزا

Spinozianizëm
Spinozizëm

فلسفه استعلایی

Filozofi transcendentale

فلسفه ی اشراق

Iluminizmi
Filozofia iluministe
Teosofia iluministe
Filozofia e përndritjes
Urtësia e ndriçimit
Teoria e dritësimit
Filozofi lindore
Teosofi lindore
Dituri lindore
Urtësi lindore
Teosofia e dritës
Teosofia e Dritës së Lindjes

فعل مخالف

Kundërveprim

فعل مطلق

Akt absolut
Veprim absolut
Akt tërësor
Veprim tërësor

فعل منطقی

Funksion logjik

فعل نفسانی

Akt i vetes
Veprim i vetes
Akt i shpirtit
Veprim i shpirtit

فعل گرایی

Aktivizëm

فعلی

Aktiv
Veprues
Konkret

فعلیّت

Konkretësi
Konkretizim

فعلیّت بخشیدن

Konkretizoj
Bëj [diçka] konkrete

فعلیّت محض

Veprim i pastër
Actus purus
Energji e qashtër

فعلیّت یافته

I aktualizuar
I konkretizuar

فقر

Nevojë tërësore
Nevojë e tërësishme
Nevojë
Pafuqishmëri
Mospasje
Skamje
Vobektësi
Dëshirë

فقر ذاتی

Nevojë thelbësore
Nevojë e thelbësishme
Mospasje thelbësore
Mospasje e thelbësishme

فقر وجودی

Varfëri ekzistenciale
Dobësi ekzistenciale

فقه

Ligj kanonik
Ligj hyjnor
Ligj

فقهی

Kanonik
Ligjor

فقیه

Teoricien ligjor
Teoricien i jurisprudencës

فعل بالعناية

Provanì hyjnore
Agjent provanues

فعل جزاف

Veprim kapriçoz
Veprim sipas tekave vetjake

فعل جوارحى

Veprim me gjymtyrë [-t e trupit]

فعل جوانحى

Veprim me zemër

فعل حادث

Veprim i krijuar

فعل خلق

Vepër e krijimit [hyjnor]
Fiat lux

فعل رابط

Këpujë
Bashkëlidhje
Copula

فعل صِرف

Akt i pastër
Akt i qashtër
Veprim i pastër
Veprim i qashtër

فعل طبيعى

Akt natyror
Veprim natyror

فعل قديم

Akt i përjetshëm
Veprim i përjetshëm

فعل قلبى

Veprim mendor
Veprim mendësor
Veprim intelektiv

فعل كسبى

Veprim i përvetësuar

فعل گزاف

Akt sipërfaqësor
Veprim sipërfaqësor
Akt i cekët
Veprim i cekët

فعل متولّد

Pasojë e lindur
Pasojë e përftuar
Pasojë e krijuar

فعل محدود

Akt i kufishëm
Veprim i kufishëm

فعل محض

Veprim i pastër
Actus purus

فعل محكم

Veprim i kryer me mjeshtëri
Veprim i qëllimshëm
Sjellje e mirë
Veprim i mirëmenduar

فعّال (خداوند)

Aktivi (*viz.* Zoti)
Vepruesi (*viz.* Zoti)
Shpërfaqësi (*viz.* Zoti)
Konkretizuesi (*viz.* Zoti)

فعال ما يشاء (خداوند)

Bërësi-i-gjithë-sa-do (*viz.* Zoti)
Gjithçkabërësi (*viz.* Zoti)
I Gjithëpushtetshmi (*viz.* Zoti)

فعل

Akt
Vepër
Punë
Veprim
Sjellje
Actus

--بالفعل

Veprues
Në veprim
Në konkretizim
I konkretizuar
Konkret
Konkretësi
Përmes veprimit
In actu

فعل (مقوله)

Akt
Vepër
Veprim

فعل اختيارى

Veprim me vullnet të lirë
Veprim sipas dëshirës
Veprim i vullnetshëm
Veprim sipas zgjedhjeve vetjake

فعل ارادى

Veprim i vullnetit
Të vepruarit e vullnetit

فعل ازلى

Veprim i përjetshëm

فعل الاهى

Veprim hyjnor

فعل انسانى

Veprim njerëzor

فعل ايجاد

Veprimi i sjelljes në qenësi
Veprimi i sjelljes në ekzistencë

فعل باطل

Veprim i kotë
Veprim i zbrazët

فعل با واسطة

Veprimi përmes mjeteve

فعل بالآلة

Veprimi përmes mjeteve

فعل بالاختيار

Veprim sipas zgjedhjes së lirë
Veprim i mbështetur tek zgjedhja e lirë

فعل بالطبع

Veprim i natyrshëm
Veprim natyror
Vepër natyrore

فضل ذاتی

Përsosmëri thelbësore

فضیلت

Virtyt
Virtytshmëri

فطرت

Zanafillë
Prirje e lindur
Prirje natyrore
Prirje e natyrshme
Prirje e brendshme
Prirje e brendësishme
Krijimi zanafillor
Krijimi burimor
Krijimi i parëhershëm
Prirje burimore
Prirje zanafillore
Prirje e parëhershme
Zanafilla burimore
Zanafilla e parëhershme
Natyrë burimore
Natyrë e parëhershme
Natyrë zanafillore
Prirje e pastër
Gjeneza
Genesis
Të Bërit

فطرت اولی

Zanafilla e parëhershme

فطرت ثانوی

Natyrë e dytë

فطرت خداجویی

Natyra e kërkuar nga Zoti

فطرت خدادادی

Natyra dhënë nga Zoti

فطرت خداشناسی

Natyra e njohjes së Zotit

فطرت سلیم

Natyra pastërtisht burimore
Natyra pastërtisht zanafillore

فطرت نخستین

Natyra burimore
Natyra parake
Natyra e parëhershme

فطرة الله

Shpërfaqja e Zotit
Natyra e Zotit

فطرت گرایی

Nativizëm

فطری

Përbërës themelor
Thelbësor
I thelbësishëm
I lindur
Natyror
I natyrshëm
I qenësishëm
I brendaqenëshëm

فعّال

Aktiv
Veprues
Agens

فصل اخیر

Dallueshmëri e fundme

فصل اشتقاقی

Dallueshmëri e shkakësuar

فصل حقیقی

Dallueshmëri reale
Dallueshmëri e vërtetë
Dallueshmëri e njëmendtë

فصل محصّل

Dallueshmëri e aktualizuar
Dallueshmëri e konkretizuar

فصل مقسّم

Dallueshmëri e veçantë
Dallueshmëri specifike
Dallueshmëri llojësore
Differentia specifica

فصل مقوّم

Dallim themeltar
Dallimshmëri themeltare
Dallueshmëri themeltare
Dallim i qenësishëm
Dallimshmëri e qenësishme
Dallueshmëri e qenësishme
Differentia constitutiva

فصل منطقی

Dallueshmëri logjike

فصل منوّع

Dallueshmëri e veçantë
Dallueshmëri specifike
Dallueshmëri llojësore
Differentia specifica

فصل الخطاب

Gjykim i pastër
Gjykim i qashtër
Gjykim i qartë
Gjykim i përpiktë
Gjykim i drejtë
Fjalim vendimtar
Ligjërim vendimtar
Fjalim i rëndësishëm
Ligjërim i rëndësishëm
Fjalim i spikatur
Ligjërim i spikatur
Dallueshmëria e fjalimit
Dallueshmëria e ligjërimit
Spikatja e fjalimit
Spikatja e ligjërimit

فضا

Hapësirë

فضای معقول

Hapësirë konceptuale

فضایل

Virtyte

فضل

Mirësi
Erudicion
Bujari
Përsosmëri

فضل الاهی

Mirësi hyjnore
Hir hyjnor
Përkrahja e Zotit
Mbështetja e Zotit
Ndihmesa e Zotit

فرمان الاهی

Urdhri hyjnor
Urdhëresa hyjnore

فرمان خدا

Urdhri i Zotit
Urdhëresa e Zotit

فروع احکام

Degët e rregullave ligjore
Degët e jurisprudencës

فروع

Jurisprudencë

فروع دین

Degët e fesë
Degëzimet e fesë

فروع شریعت

Degët e Ligjit [hyjnor]
Degët e Sheriatit

فره ایزدی

Hir hyjnor

فریبنده

Mashtrues
I gënjeshtërt
Shtrembërues

فریضه

Veprime të detyrueshme
Obligime
Rituale të detyrueshme

فساد

Trazirë
Rrëmujë
Shthurje

فساد پذیر

I hapur ndaj shthurjes

فساد پذیر

I fundëm
I vdekshëm
Vdekatar

فساد پذیری

Fundshmëri
Vdekshmëri

فسادناپذیر

I mbrojtur nga shthurja

فسق

Shthurje
Mëkat i rëndë
Mëkat
Padrejtësi
Të qenit i padrejtë

فسق و فجور

Ves
Cen

فصل (= جزء مقوم نوع)

Dallim
Dallimshmëri
Dallueshmëri
Differentia

Hamendësimi i pamundur
Hamendimi i pamundur
Hamendësimi i diçkaje të pamundur
Hamendimi i diçkaje të pamundur

فرضی

I hamenduar
I hamendësuar
I supozuar
Hipotetik
I hamendësueshëm

فرضیه

Hipotezë
Hamendësim
Hamendje

فرضیه پیدایش جهان هستی

Kozmogoni

فرعی

I dytë
Dytësor
I dytshëm
I dytësishëm
Ndihmës

فرفوریوس

Porfiri

فرق

Dallimi
Dallueshmëria

فرقه

Bashkësi
Komunitet
Grupim
Fraksion
Shkollë
Rrymë
Sekt

فرقه امامیّه

Shkolla e imamitëve
Imamitët

فرقه انشقاق یافته

Skizëm
Përçarje

فرقه خوارج

Karixhimsët
Kauarixh

فرقه مذهبی

Sekt
Sektarizëm

فرقه ناجیه

Bashkësia e shpëtuar
Bashkësia e të shpëtuarve

فرقه ای

Sektar
Sektarist

فرقه گرا

Sektarist

فرقه گرایی

Sektarizëm

فرمان

Urdhër
Urdhëresë
Urdhërim

فردیّت

Individualitet
Njësim
Përnjësim
Dallim
Njëvetësi
Njëvetshmëri

فرزانگی

Urtësi
Mençuri

فرزانه

I urtë
I ditur
Dijetar

فرشتگان مقرّب – ملائکه ی مقرّب

فرشته

Engjëll
Melek

فرشته

Engjëll
Melek

فرشته آسمانی

Engjëll qiellor
Engjëll parajsësor

فرشته زمینی

Engjëll tokësor

فرشته مقرّب

Serafim

فرشته نگهبان

Engjëll mbrojtës

فرشته ی وحی

Engjëlli i Zbritjes
Engjëlli Shpalljes

فرشته شناسی

Angjelologji (*viz.* shkenca rreth engjëjve)

فرض

Hamendje
Hamendësim
Hipotezë
Supozim

فرض از پیش

Hamendësim
Hamendje
Hipotezë

فرض توضیحی

Abdikim

فرض کردن

Hamendoj
Hamendësoj
Parashtroj
Presupozoj

فرض محال

Hamendësimi i të pamundurës
Hamendimi i të pamundurës
Hamendësimi i të pamundshmes
Hamendimi i të pamundshmes
Hamendësimi i pamundshmërisë
Hamendimi i pamundshmërisë

فرائض

Veprime të detyrueshme
Obligime
Rituale të detyrueshme

فرایند

Proces

فرجام

Telos

فرجام شناسی

Teleologji

فرد

Individual
I veçantë
I ndarë
I veçuar
Njësi e vetme
Njështí

فرد (خداوند)

I Vetmi (*viz.* Zoti)
I Padytshëm (*viz.* Zoti)
I Paortakshëm (*viz.* Zoti)
I Njëvetshmi (*viz.* Zoti)
I Njëvetësishmi (*viz.* Zoti)

فرد (عدد)

Tek (numër)

فرد خارجی

Individ i konkretizuar në botën e jashtme
Shpërfaqje e veçantë e konkretizuar në botën e jashtme

فرد خاصّ (وجود)

Njësi e veçantë
Njësi e veçuar

فرد ذهنی

Individi që ekziston në mendje

فرد عامّ (وجود)

Njësi e përgjithshme
Njësi përgjithësuese

فرد کلیّ (نیز – فرد عامّ)

Njësi universale

فرد مطلق (نیز—فرد عامّ)

Njësi absolute
Njësi e tërësishme
Njësi tërësore

فرد منتشر

Individ i zakonshëm
Individ i çfarëdoshëm

فردانیّت (خداوند)

Njëvetësia (*viz.* Zoti)
Njëshmëria (*viz.* Zoti)
I Njëvetshmi (*viz.* Zoti)

فردوس

Kopshti
Parajsa
Shkalla më e lartë e Xhennetit

فردی

I vetëm
I veçantë

فتنه

Komplot
Përçarje
Intrigë

فتوحات مکیه

Zbulesat e periudhës mekase

فتوح الغیب

Zbulimi i të Padukshmes
Zbulesa e të Padukshmes

فتوی

Opinion ligjor

فدایی (اسماعیلیّه)

Kurban
Fli
Therje
Therori
Blatë

فداییان

Kurbane të kushtuara (*viz.* për hir të)

فرا دیداری

Mbifenomenik
Përtejfenomenik

فراتجربی

Mbiempirik
Përtejempirik

فراحس

Mbishqisor
Mbindijor
Përtejshqisor
Përtejndijor

فراحسّی

Mbishqisor
Mbindijor
Përtejshqisor
Përtejndijor

فراست

Urtësi
Mençuri
Dituri
Dije

فراعرفان

Metamisticizëm

فراعلمی

Mbishkencor

فراقضیه

Metateoremë

فراقضیه تمامیت

Metateorema e plotësisë

فراقضیه سازگاری

Metateorema e fortësisë
Metateorema e qëndrueshmërisë

فرامنطق

Metalogjik

فرامنطقی

Mbilogjik

فاعل مختار

Veprues i lirë
Agjent i lirë

فاعل مرکّب

Veprues i përbërë
Agjent i përbërë
Veprues kompleks
Agjent kompleks

فاعل مطلق

Veprues absolut
Agjent absolut
Veprues gjithëpërfshirës
Agjent gjithëpërfshirës

فاعل موجَب

Veprues i përcaktuar
Agjent i përcaktuar
Veprues i nevojshëm
Agjent i nevojshëm
Veprues i kushtëzuar
Agjent i kushtëzuar

فاعل و قابل

Veprues dhe pësues

فاعلی

Veprues
Efikas

فاعلیّت

Veprim
Veprimtari
Konkretizim
Konkretësi
Të qenit agjent
Autorësi

فاقد اخلاق

I pamoralshëm
I shthurur

فاقر

I varur

فالق (خداوند)

Ndarësi i të mirës nga e keqja (*viz.* Zoti)

فانی

Vdekatar
I vdekshëm
I fundëm

فانی

I vdekshëm
Vdekatar

فاهمه

Të kuptuarit

فائق (خداوند)

I Gjithëfuqishmi (*viz.* Zoti)
I Gjithëpushtetshmi (*viz.* Zoti)

فتّاح (خداوند)

Gjykuesi (*viz.* Zoti)
Triumfuesi (*viz.* Zoti)
Fitimtari (*viz.* Zoti)
Lehtësuesi (*viz.* Zoti)

فترت

Ndërprerje
Pavijimësi

فاعل جزئی

Veprues i pjesshëm
Agjent i pjesshëm
Veprues i veçantë
Agjent i veçantë

فاعل حقیقی

Veprues i njëmendtë
Agjent i njëmendtë
Veprues real
Agjent real
Veprues i vërtetë
Agjent i vërtetë

فاعل خاصّ

Veprues i veçantë
Agjent i veçantë

فاعل شناسایی

Subjekt njohës
Subjekt

فاعل طبعی— فاعل بالطبع
فاعل طبیعی

Veprues natyror
Agjent natyror

فاعل عام

Veprues i përgjithshëm

فاعل فعل

Prodhues veprimi

فاعل قادر

Veprues i aftë
Agjent i aftë

فاعل قاسر

Veprues detyrues
Agjent detyrues
Veprues shtrëngues
Agjent shtrëngues
Veprues i dhunshëm
Agjent i dhunshëm

فاعل قدیم

Veprues i përjetshëm
Agjent i përjetshëm
Veprues i gjithëhershëm
Agjent i gjithëhershëm

فاعل قریب

Veprues i afërt
Agjent i afërt

فاعل قسری— فاعل بالقسر
فاعل کلّی

Veprues universal
Agjent universal
Veprues i përgjithshëm
Agjent i përgjithshëm
Veprues tërësor
Agjent tërësor
Veprues i tërësishëm
Agjent i tërësishëm

فاعل مباشر

Veprues i drejtpërdrejtë
Agjent i drejtpërdrejtë

فاعل مُبدع

Veprues përtëritës

فاعل مخالف

Kundërvepërues

Agjent nën dritën e shtrëngesës
Agjent nën dritën e detyrimit
Agjent nën dritën e nënshtrimit

فاعل بالجبر

Veprues për shkak të të qenit i shtrënguar
Veprues për shkak të të qenit i detyruar
Veprues për shkak të të qenit i trysnuar
Agjent për shkak të të qenit i shtrënguar
Agjent për shkak të të qenit i detyruar
Agjent për shkak të të qenit i trysnuar
Veprues i shtrënguar
Veprues i detyruar
Agjent i shtrënguar
Agjent i detyruar

فاعل بالذات

Veprues thelbësor
Veprues i thelbësishëm
Veprues i mëvetësishëm
Agjent thelbësor
Agjent i thelbësishëm
Agjent i mëvetësishëm

فاعل بالرّضا

Veprues përmes marrëveshjes
Agjent përmes marrëveshjes
Veprues nën dritën e marrëveshjes
Agjent nën dritën e marrëveshjes

فاعل بالطّبع

Veprues për nga natyra
Agjent për nga natyra
Veprues natyror
Agjent natyror

فاعل بالعَرَض

Veprues i rastësishëm
Agjent i rastësishëm
Veprues i rastësorësishëm
Agjent i rastësorësishëm

Veprues rastësor
Agjent rastësor

فاعل بالعناية

Veprues udhëzues
Veprues drejtues
Agjent udhëzues
Agjent drejtues
Veprues provanor (*viz.* Provanisë hyjnore)
Agjent provanor (*viz.* Provanisë hyjnore)

فاعل بالقسر

Veprues për shkak të shtrëngesës
Agjent për shkak të shtrëngesës
Veprues për shkak të detyrimit
Agjent për shkak të detyrimit
Veprues për shkak të dhunës
Agjent për shkak të dhunës

فاعل بالقصد

Veprues qëllimor
Agjent qëllimor
Veprues qëllimtësor
Agjent qëllimtësor
Veprues i qëllimtësishëm
Agjent i qëllimtësishëm

فاعل بسيط

Veprues i thjeshtë
Agjent i thjeshtë

فاعل بعيد

Veprues i largët

فاعل به تجلّى –فاعل بالتجلّى
فاعل به جبر – فاعل بالجبر
فاعل تامّ

Veprues i përsosur
Agjent i përsosur

I veçuar
Veçues
Veçantësues

فاضل

I shkëlqyeshëm
I virtytshëm

فاطر (خداوند)

Burimtari (*viz.* Zoti)
Burimi (*viz.* Zoti)
Zanafillëdhënësi (*viz.* Zoti)

فاعل

Veprues
Pasojëdhënës
Pasojëkrijues
Agjent
Forcë vepruese
Bërës
Veprimtar

فاعل ارادی

Veprues i vullnetshëm
Agjent i vullnetshëm

فاعل الاهی

Agjent hyjnor
Veprues hyjnor

فاعل اوّل

Agjent i parëhershëm
Agjent i kryehershëm
Agjent i parmë
Agjent parak
Agjent zanafillues
Veprues i parëhershëm
Veprues i kryehershëm
Veprues i parmë
Veprues parak
Veprues zanafillues

فاعل با واسطه

Veprues jo i drejtpërdrejtë
Agjent jo i drejtpërdrejtë

فاعل بالاختیار

Veprues përmes zgjedhjes
Agjent përmes zgjedhjes
Veprues nën dritën e zgjedhjes
Agjent nën dritën e zgjedhjes

فاعل بالتجلّی

Veprues përmes shpalosjes
Veprues përmes shpërfaqjes
Veprues përmes vetështpalosjes
Veprues përmes vetështpërfaqjes
Veprues nën dritën e shpalosjes
Veprues nën dritën e shpërfaqjes
Veprues nën dritën e vetështpalosjes
Veprues nën dritën e vetështpërfaqjes
Agjent përmes shpalosjes
Agjent përmes shpërfaqjes
Agjent përmes vetështpalosjes
Agjent përmes vetështpërfaqjes
Agjent nën dritën e shpalosjes
Agjent nën dritën e shpërfaqjes
Agjent nën dritën e vetështpalosjes
Agjent nën dritën e vetështpërfaqjes

فاعل بالتسخیر

Veprues përmes shtrëngesës
Veprues përmes detyrimit
Veprues përmes nënshtrimit
Veprues nën dritën e shtrëngesës
Veprues nën dritën e detyrimit
Veprues nën dritën e nënshtrimit
Agjent përmes shtrëngesës
Agjent përmes detyrimit
Agjent përmes nënshtrimit

ف

فاجر

Mendjemadh
Kryelartë
Dorëshpuar
Humbakohas
I shthurur
I përdalë
I pacipë
I paturp

فارابی

Al-Fārābī
Alpharabius
Alfarabiane

فارق

Kriter
Parametër
Standard
Rregull
Kriter vendimtar
Kriter kryesor
Kriter themelor
Kriter përcaktues

فاسد (# كائن)

I shpërbëshëm
I hapur ndaj prishjes
I hapur ndaj vdekjes

فاسد (دليل)

Defektoz
Me të meta
Me cene
I qëndrueshëm

فاسق

Besimtar që bie në mëkat
Mëkatar i pafalshëm
Varrmallkuar
Njeri që kryen mëkate të mëdha
I lig
I mallkuar

فاصل

I palidhur
I zgjidhur

غير منطقى

Jo-logjik
Alogjik
I palogjikshëm
Jo-koherent
I paarsyeshëm

غير موجود

Paqenësi
Paqenëshmëri
Mosqenie
Mosqenësi
Mosekzistencë

غيريّت

Dallim
Dallueshmëri
Ndryshueshmëri
Tjetërsi

غير مباشر

Jo i drejtpërdrejtë
I tërthortë

غير متحرّک

I palëvizshëm
I pandryshueshëm
I palëvizur

غير متعيّن

I papërcaktuar
I papërkufizuar

غير متقارن

Asimetrik
Jo-simetrik

غير متناهی

I papërcaktuar
I papërcaktuar në numër
I pashterueshëm
I pashtershëm
I pafund

غير محدود

I pafund
I pakufishëm
I pakufizuar
I pakufi

غير محسوس

I paperceptueshëm

غير مخلوق

I pashkakësuar
I pakrijuar

غير مذهبی

Jo fetar
Laicist
Shekullar

غير مشروط

I pakushtëzuar

غير معقول

I parrokshëm nga intelekti
I parrokshëm nga mendja

غير معلول

I pashkakësuar

غير معيّن

I papërcaktuar

غير مفارق

I pandashëm

غير مقوله ای

Bashkëkategorik

غير مکانی

Jo-hapësinor
I pahapësirshëm

غير ملفوظ

I pashprehur
I panyjëtuar
I parrëfyer

غير منتج

Jo-vijues
I pavazhdueshëm

غیر حدّی

Bashkëkategorik

غیر حسّی

Jo-shqisor

غیر خود

Jo-unë

غیر دیالکتیکی

Jo-dialektik

غیر ذاتی

Jo-thelbësor

غیر زمانی

Jo-kohor

غیر شرعی

Jo-fetar
Laicist

غیر طبیعی

Jo-natyror

غیر عقلی

Irracional
I paarsyeshëm

غیر عینی

Jo-objektiv

غیر قارّ

Jo statik

غیر قابل انفکاک

I pandashëm

غیر قابل بیان

I pashprehshëm
I panyjëtueshëm
I parrëfyeshëm

غیر قابل حمل

I pazbatueshëm
I paaplikueshëm

غیر قابل درک

I parrokshëm
I pakapshëm
I pakuptueshëm

غیر قابل فهم

I padepërtueshëm
I pazhbirueshëm
I pakuptueshëm
I parrokshëm

غیر قدیم

Jo i përjetshëm

غیر قیاسی

Jo-silogjik
Asilogjik

غیر کلامی

Jo-teologjik

غیر مادیّ

Jo lëndor
Jo trupor

Parashikim i fatit
Falltari
Profeci

غیب و شهادت

E fshehta dhe e shpallura
E padukshmja dhe e dukshmja

غیبی

Mistik

غیبت (# حضور)

Fshehja

غیبت امام

Fshehja e Imamit

غیبت صغری

Fshehja e vogël

غیبت کبری

Fshehja e madhe
Fshehja më e madhe

غیبت کردن (= غایب شدن)

Fshihem
Tërhiqem në fshehje

غیر

Tjetër
Tjetërsi

--بالغیر

Përmes një tjetri
Përmes tjetërsië
Përmes diçkaje tjetër

-- لغیره

Diçkaje tjetër nga vetvetja

غیر اختیاری

I pavullnetshëm

غیر اخلاقی

Amoral
I pamoralshëm

غیر ارادی

I pavullnetshëm

غیر ازلی

Jo i përjetshëm
Jo i përhershëm

غیر اعتقادی

Jo-dogmatik
Jo-doktrinor

غیر برهانی

I pavërtetueshëm

غیرتجربی

Jo-empirik

غیر ثابت

Jo-statik

غیر جزمی

Jo-dogmatik

غیر جسمانی

Jo trupor

غنا

Pavarësi
Zotërim pasurish
Pasuri

غناء ذاتی

Pasuri thelbësore
Pasuri e thelbësishme
Vetëqenësi
Vetëmjaftueshmëri

غنوصیّه

Gnosticizëm

غنیّ

I pasur
I kamur
I pavarur

غنیّ بالذات

I vetëmjaftueshëm

غنیّ (خداوند)

I Gjithëkamuri (*viz.* Zoti)
Gjithçkapasësi (*viz.* Zoti)
Gjithëmbështetësi (*viz.* Zoti)
I Pasuri (*viz.* Zoti)
Mosnevojtari në asgjë (*viz.* Zoti)
Panevojtari në asgjë (*viz.* Zoti)

غنیّ بالذات

I vetëmjaftueshëm

غنیّ مطلق

Tërësisht i pasur
I gjithëkamur

غواسق برزخی

Pengesa të errëta

غوامض نظری

Ndërlikje teoretike

غیّ

Ndjek rrugën e drejtë

غیب

E fshehta
I fshehur
I padukshëm
I mistershëm
I mbinatyrshëm
I panjohur
E padukshmja

غیب مجهول

E padukshmja e panjohur

غیب مطلق

Mbulesë absolute
E Padukshmja Absolute

غیب الغیب

E fshehta e të fshehtave
Më e fshehta
E panjohura e të panjohurave

غیب گو

Parashikoj [fatin]
Parathem [fatin]
Profetizoj

غیب گویی

Fatthënie

Objektiv
Dëshirë e veçantë
Qëllimtari
Qëllimtësi
Dëshirë vetiake
Prirje
Kahje
Shënjestër

غریزه

Prirje e lindur
Instinkt

غریزی

I lindur
Instinktiv

غزّالی

Gazaliu
Al-Ghazzālī

غسق

Errësirë
Terr

غش

Mashtrim
Devijim
Shtrembërim

غضب

Indinjim
Irritim
Zemërim

غفّار (خداوند)

I Gjithëmëshirshmi (*viz.* Zoti)
Gjithëfalësi (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
Falësi (*viz.* Zoti)

غفران (= آمرزش)

Falje
Të falurit

غفلت

Shkujdesje
Pakujdesi
Harresë
Pavramendje

غفلت از حق

Mospërmendja e Zotit
Të qenit harrestar ndaj Zotit
Të qenit i pakujdesshëm ndaj Zotit

غَفُور(خداوند)

Mëshiruesi (*viz.* Zoti)
Falësi (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
Përdëllimtari (*viz.* Zoti)

غُلات—غالی
غلات

Ekstremistë
Devijues heterodoksë

غلظت

Dendësi

غلوّ

Teprim
Kalim i caqeve

غلوّ در دین

E teproj në fe

Synim esencial
Objektiv thelbësor
Objektiv i thelbësishëm
Objektiv esencial

غایت بالعَرض

Qëllim i rastësishëm
Qëllim rastësor
Synim i rastësishëm
Synim rastësor
Objektiv i rastësishëm
Objektiv rastësor

غایت بسیط

Qëllim i thjeshtë
Synim i thjeshtë
Objektiv i thjeshtë

غایت ثانوی

Objektiv dytësor
Synim dytësor
Qëllim dytësor
Qëllim i dytësishëm

غایت ذاتی

Objektiv thelbësor
Synim thelbësor
Qëllim thelbësor
Objektiv i parmë
Synim i parmë
Qëllim i parmë
Objektiv i parësishëm
Synim i parësishëm
Qëllim i parësishëm

غایت شناختی

Teleologjik
Qëllimor
I qëllimtësishëm
Qëllimfundëm

غایت شناس

Teleologjist

غایت شناسی

Teleologji

غایت فی نفسه

Qëllim në vetvete

غایت قصوی

Qëllim i fundmë
Synim i fundmë
Objektiv i fundmë

غایت نهایی

Qëllim i fundëm

غایت گرایی

Finalizëm

غایت مندی

Teleologji

غاية الغايات

Qëllim mbi qëllimet
Synim mbi synimet

غایی

I fundëm

غرض

Qëllim
Dëshirë
Synim

غ

غافِر (خداوند)

Falësi (*viz.* Zoti)

غافر الذنب (خداوند)

Falësi i mëkateve (*viz.* Zoti)

غافل

I pakujdesshëm
I shkujdesshëm
I pavramendshëm
Pavramendas
Harrimtar

غالی

Teprues
Radikal
Ekstremist

غائب (# شاهد)

I fshehtë
I padukshëm

غایت (نیز – غرض)

Qëllim
Synim
Kufi i fundit
Prirje
Objektiv
Qëllimtësi
Kahje
Caku i fundit
Objekti i fundit

غایت انگارانه

Teleologjik
Qëllimor
I qëllimtësishëm
Qëllimfundëm

غایت بالذات

Qëllim thelbësor
Qëllim i thelbësishëm
Qëllim esencial
Synim thelbësor
Synim i thelbësishëm

Njësi e qenësishme
Gjësend i qenëshëm
Gjësend i qenësishëm

عینا همان

I njënjëjtë
I njëllojtë
Identik

عینی

Aktual
Konkret
I përcaktuar
I përkufizuar
I qartë
I qashtër
Objektiv
I njëmendtë
Real

عینیّت

Përcaktim konkret
Përkufizim konkret
Gjendje objektive e gjësendeve
Objektivitet

عینیّت (= یک سانی)

Përnjësim
Njësim
Njëshmëri
Njëvetshmëri
Njëjtësi
Identitet

عینیت بخشیدن

Objektivizim
Objektizim
Objektifikim
Sendëzim

عینیت پذیر

I objektivizueshëm
I objektizueshëm
I objektifikueshëm
I sendëzueshëm

عینیّت خارجی

Objekt i jashtëm
Objekt i jashtësishëm
Objekt fizik
Objekt konkret

عینیت دادن

Objektivizim
Objektizim
Objektifikim
Sendëzim

عینیّت ذات و وجود

Përnjësimi mes thelbit dhe qenies
Njëshmëria mes thelbit dhe qenies
Njëvetësia mes thelbit dhe qenies
Njëjtësia mes thelbit dhe qenies
Përnjësimi mes thelbësisë dhe qenësisë
Njëshmëria mes thelbësisë dhe qenësisë
Njëvetësia mes thelbësisë dhe qenësisë
Njëjtësia mes thelbësisë dhe qenësisë

عینی گرایی

Objektivizëm

E metë
Dangë
E pahijshme
E pakëndëshme
Papërsosmëri

عيسى (ع)

Jezusi
Isa

عيسى مسيح

Krisht
I shuguruar
Mesia

عين

Thelb i konkretizuar
Njësi
Entitet
Gjësend
Objekt
Qenësi
Qenëshmëri
Ekzistencë
Realitet i veçantë
Realitet i dallueshëm
Realitet
Vete
Vetvete
Gjësend në vetvete

عين الربط

Ndërlidhje e pastër
Bashkëlidhje e pastër

عين العدم

Mohim i plotë
Mohim i tërësishëm
Mohim tërësor

عين العدم

Mohueshmëri e plotë
Mohueshmëri e tërësishme
Mohueshmëri tërësore

عين اليقين

Njohje përmes perceptimit
Pamje e të sigurtës
Pamje e të përpiktës

عين ثابت

Njësi e pandryshueshme
Thelb i pandryshueshëm
Arketip

عين ثابت – اعيان ثابته
عين خارجى

Objekt
Objekt i jashtëm
Objekt i jashtësishëm
Objekt konkret

عين محسوس

Objekt shqisor
Objekt ndijor
Objekt empirik

عين معدومه

Njësi e paqenëshme
Njësi e paqenësishme
Gjësend i paqenëshëm
Gjësend i paqenësishëm

عين معلوم

Objekt i njohjes

عين موجوده

Njësi e qenëshme

Tiparet e rastësishme të qenësisë
Tiparet e rastësishme të të qenëshmes
Tiparet e rastësishme të të qenësishmes
Tiparet e rastësishme të të qenit
Tiparet e rastësishme i qenëshmërisë
Tiparet e rastësishme të ekzistencës
Tiparet rastësore të qenies
Tiparet rastësore të qenësisë
Tiparet rastësore të të qenëshmes
Tiparet rastësore të të qenësishmes
Tiparet rastësore të të qenit
Tiparet rastësore të ekzistencës
Tiparet e rastësishëm të çfarësisë
Tiparet e rastësishme të thelbit
Tiparet e rastësishme të të thelbësishmes
Tiparet e rastësishme të esencës
Tiparet rastësore të çfarësisë
Tiparet rastësore të thelbit
Tiparet rastësore të të thelbësishmes
Tiparet rastësore të esencës
Rastësishmëritë e çfarësisë
Rastësishmëritë e thelbit
Rastësishmëritë e të thelbësishmes
Rastësishmëritë e esencës
Rastësishmëritë dalluese
Rastësorësitë dalluese

عوارض مشخصّه

Rastësishmëritë dalluese
Rastësorësitë dalluese
Rastësishmëritë dallimtare
Rastësorësitë dallimtare
Rastësishmëritë veçuese
Rastësorësitë veçuese

عوارض وجود

Rastësishmëritë e qenies
Rastësishmëritë e qenësisë
Rastësishmëritë e të qenëshmes
Rastësishmëritë e të qenësishmes
Rastësishmëritë e të qenit
Rastësishmëritë e qenëshmërisë
Rastësishmëritë e ekzistencës
Tiparet e rastësishme të qenies
Tiparet e rastësishme të qenësisë
Tiparet e rastësishme të të qenëshmes
Tiparet e rastësishme të të qenësishmes
Tiparet e rastësishme të të qenit
Tiparet e rastësishme i qenëshmërisë
Tiparet e rastësishme të ekzistencës
Tiparet rastësore të qenies
Tiparet rastësore të qenësisë
Tiparet rastësore të të qenëshmes
Tiparet rastësore të të qenësishmes
Tiparet rastësore të të qenit
Tiparet rastësore të ekzistencës

عوالم

Mbretëritë
Botët
Sferat

عوالم وجود

Botët

عوام

Njerëz të zakonshëm
Njerëz të rëndomtë
Turma

عوض

Shpërblim

عوض

Shpërblim
Zhdëmtim
Kompensim

عهد جديد

Dhjata e Re

عيب

Mangësi

عنصر پنجم (= اثیر)

Elementi i pestë
Kuintesencë
Quinta essentia

عنصر مرکب

Element i përbërë

عنصری

Burimor
Parak
I parmë
I parëhershëm
I parësishëm
I kryehershëm

عنصری

Lëndor
Lëndësor
Material

عنصریّت

Lëndësi
Lëndësorësi

عوارض

Rastësishmëritë
Rastësorësitë
Rastorësitë

عوارض خارجی

Rastësishmëritë *in concreto*
Rastësorësitë *in concreto*
Rastësishmëritë e jashtme
Rastësorësitë e jashtme
Rastësishmëritë e jashtësishme
Rastësorësitë e jashtësishme
Rastësishmëritë konkrete
Rastësorësitë konkrete
Rastësishmëritë fizike
Rastësorësitë fizike

عوارض زمانی

Rastësishmëritë kohore
Rastësorësitë kohore
Rastësishmëritë e kohësishme
Rastësorësitë e kohësishme
Rastësishmëritë e brendakohshme
Rastësorësitë e brendakohshme

عوارض غریبه

Rastësishmëritë e jashtme
Rastësorësitë e jashtme
Rastësishmëritë e jashtësishme
Rastësorësitë e jashtësishme
Rastësishmëritë e huaja
Rastësorësitë e huaja
Rastësishmëritë e shtuara
Rastësorësitë e shtuara

عوارض لازم

Rastësishmëritë e pandashme
Rastësorësitë e pandashme
Rastësishmëritë e brendshme
Rastësorësitë e brendshme
Rastësishmëritë e brendësishme
Rastësorësitë e brendësishme
Rastësishmëritë e domosdoshme
Rastësorësitë e domosdoshme

عوارض ماهیّت

Rastësishmëritë e qenies
Rastësishmëritë e qenësisë
Rastësishmëritë e të qenëshmes
Rastësishmëritë e të qenësishmes
Rastësishmëritë e të qenit
Rastësishmëritë e qenëshmërisë
Rastësishmëritë e ekzistencës
Tiparet e rastësishme të qenies

عناصر چهار گانه – عناصر اربعه

عناصر مقوّم

Elementët përbërës [të lëndës]
Elementët themeltarë [të lëndës]
Elementët themelorë [të lëndës]

عنایت

Paranjohje
Hir
Përkujdesja [hyjnore]
Provania [hyjnore]
Udhëzim përkujdesës
Urdhërim përkujdesës
Udhëzim provanor
Urdhërim provanor
Drejtim

عنایت ازلی

Përkujdesja hyjnore
Provania hyjnore
Paracaktim

عنایت الاهی

Përkujdesja hyjnore
Provania hyjnore

عنایت حق

Hiri hyjnor
Hiri zotëror

عنایت خداوند

Provani
Përkujdesje hyjnore
Udhëheqje hyjnore

عنایت ربّانی

Përkujdesja zotërore
Provania zotërore

عندالله

In divinis
Përpara Zotit
Me Zotin

عنصر

Element
Burim
Lëndë e parme
Lëndë parake
Parim

عنصر آغازین

Element burimor
Element parak
Element i parmë
Element i parëhershëm
Element i parësishëm
Element i kryehershëm

عنصر ازلی

Element burimor
Element parak
Element i parmë
Element i parëhershëm
Element i parësishëm
Element i kryehershëm

عنصر اعظم

Elementët sipëranësorë
Elementët e sipëranësishëm
Elementët e epërm

عنصر بسیط

Element i thjeshtë
Element parak
Element i parmë
Element i parësishëm

عمل گرایی

Aktivizëm
Pragmatizëm

عمل نفسانی

Veprim i shpirtit të grykësisë
Veprim i shpirtit të lakmisë
Veprim i shpirtit epshtarak
Veprim i shpirtit mishtor
Vepër e shpirtit të grykësisë
Vepër e shpirtit të lakmisë
Vepër e shpirtit epshtarak
Vepër e shpirtit mishtor
Sjellje e shpirtit të grykësisë
Sjellje e shpirtit të lakmisë
Sjellje e shpirtit epshtarak
Sjellje e shpirtit mishtor

عملی

Praktik

عموم (= کلیّت)

Përgjithshmëri
Universalitet

عموم و خصوص

E veçanta dhe universalja
E përgjithshmja dhe konkretja

عموم و خصوص مطلق

E përgjithshmja absolute dhe konkretja

عموم و خصوص من وجه

E përgjithshmja dhe konkretja në një rrafsh të caktuar
E përgjithshmja dhe konkretja nga një këndvështrim i caktuar

عمومی

Kolektiv

عمومیّت

Gjithëpërfshirshmëri
Përfshirshmëri
Ngërthyeshmëri
Rrokshmëri

عمی

Errësirë avushore
Errësirë e humnershme

عناد

Konflik
Kontrast
Mospajtim
Mospërputhje

عناد تام

Konflikt i tërësishëm
Konflikt i plotë
Mospajtim i tërësishëm
Mospajtim i plotë

عناد ناقص

Konflikt i pjesshëm
Mospajtim i pjesshëm

عناصر – عنصر

عناصر اربعه

Katër elementët themelorë [të lëndës]
Katër elementët parakë [të lëndës]
Katër elementët e parëhershëm [të lëndës]
Katër elementët parësorë [të lëndës]
Katër elementët e parësishëm [të lëndës]

علیم (خداوند)

I Tërëdituri (*viz.* Zoti)
I Gjithëdituri (*viz.* Zoti)
Njohësi (*viz.* Zoti)
Gjithçkanjohësi (*viz.* Zoti)
Dijësi (*viz.* Zoti)
Gjithçkadijësi (*viz.* Zoti)

عماء

Kaos
Parendësi (*viz.* mungesë rendi)
Mjegullimë e errët
Re e parëhershme

عمل

Akt
Veprim
Vepër
Punë
Praktikë

عمل به ارکان

Kryerja e riteve themelore fetare
Përmbushja e detyrimeve themelore të fesë
Përmbushja e obligimeve themelore të fesë

عمل به شریعت

Zbatimi praktik i Ligjit [hyjnor]
Zbatimi praktik i Sheriatit

عمل جوارحی

Veprimi me gjymtyrët
Të vepruarit përmes gjymtyrëve

عمل سیّئ (# عمل صالح)

Veprim i gabuar
Vepër e gabuar
Punë e gabuar

عمل صالح

Veprim i mirë
Vepër e mirë
Punë e mirë
Veprim i lëvdueshëm
Veprim i pëlqyeshëm

عمل ظاهر

Veprim i jashtëm
Veprim i dukshëm

عمل عبادی

Akt përkushtimi
Vepër e përkushtimit
Akt devotshmërie
Vepër devotshmërie
Akt bindjeje (*viz.* nënshtrimi)
Vepër bindjeje (*viz.* nënshtrimi)

عمل قبیح

Vepër e lig
Veprim i lig
Akt i lig
Punë e lig
E keqja në veprim

عمل قلبی

Veprimi i zemrës
Sjellja e zemrës
Vepër e zemrës
Punë e zemrës

عمل گرا

Pragmatist

عمل گرایانه

Pragmatik

علوم دقیقه

Shkencat e sakta
Shkencat ekzakte

علوم ربّانی ـ علم ربّانی
علوم رسمیّه ـ علم رسمی
علوم عقلی

Shkencat intelektive
Shkencat mendësore
Shkencat racionale
Shkencat teoretike
Shkencat racionale

علوم غریبه

Shkencat ezoterike
Shkencat e fshehta
Shkencat sekrete
Shkencat okulte
Shkencat mistike
Shkencat misterike

علوم منقول

Njohje tradicionale
Njohje tradicionaliste

علوم نقلی

Njohje përmes përcjelljes
Njohje që mbështetet tek përcjellja

علوم نقلی

Shkencat fetare
Shkencat fetarike
Shkencat tradicionaliste
Shkencat e përcjella

علویان

Alidët

عَلیّ (خداوند)

I Tërëlarti (*viz.* Zoti)
I Gjithëlarti (*viz.* Zoti)
I Lartësuari (*viz.* Zoti)
I Përlartësuari *(viz.* Zoti)
I Madhërishmi (*viz.* Zoti)
I Larti (*viz.* Zoti)
Sipërori (*viz.* Zoti)
Transcendenti (*viz.* Zoti)

علی الاطلاق

Në mënyrë absolute
I vështruar në rrafshin absolut
I qëmtuar nën dritën e absolutes

علی نفسه

Nga vetvetja
Prej vetvetes
Vetvetishëm
Vetvetiu

علّی

Shkakësor
Shkakor
Burimor

علّیّت

Shkakësi
Shkakësim
Shkakësorësi
Shkakorësi

علیت شناسی

Etiologji

علیت غایی

Shkakësi e fundme

Njohje teoretike
Njohje teorike
Njohje teorizuese
Shkencë formale
Shkencë teoretike
Shkencë teorike
Shkencë teorizuese

علم نفسانی

Njohje mendore
Njohje mendësore
Njohje intelektive
Njohje racionale

علم نقلی

Shkenca e traditës
Shkenca e përcjelljes
Shkencat tradicionaliste

علم نما

Pseudo-shkencë
Pseudo-shkencor

علم نیر نجات

Teurgji
Liturgji
Shkenca e ritualeve

علم و عمل

Njohja dhe veprimi
Soditja dhe veprimi
Kundrimi dhe të vepruarit

علم واسع

Njohje gjithëpërfshirëse

علم هیئت

Astronomi

علم یقینی

Njohje e sigurt
Njohje e përpiktë
Njohje e saktë
Shkencë apoditike

علماء (نیز عالِم)

I mirëvaditur
Njerëzit e mendjes
Njerëzit e shkencës
Njerëzit e dijes
Dijetarët
Studiuesit fetarë

علمی

Njohësor

علوّ

Hirësi
Lartësi
Transcendencë

علوم

Njohjet
Shkencat

علوم اشراقی

Shkencat përndritëse
Shkencat dritësuese
Shkencat e shndritshme

علوم الاهی

Shkencat teologjike

علوم اوائل

Shkencat e grekëve të lashtë

Njohje e brendësishme
Njohje intelektive
Njohje nga Zoti

علم متعارف (اصل متعارف)

Aksiomë

علم مدنی

Shkenca politike
Politikë

علم مطلق

Gjithënjohje
Gjithçkanjohje

علم معادن

Mineralogji

علم معانی

Semantikë

علم مکاشفه

Shkenca e zbulesës
Njohje e mistereve hyjnore të fshehura

علم مکتسَب (= علم کسبی)

Njohje e përvetësuar
Shkencë e përvetësuar
Njohje e përftuar
Shkencë e përftuar
Njohje e fituar
Shkencë e fituar

علم مکنون

Njohje e fshehtë
Njohje sekrete
Njohje okulte
Njohje mistike
Njohje misterike
Shkencë sekrete
Shkencë okulte
Shkencë mistike
Shkencë misterike

علم مکنون

Njohje e fshehtë
Njohje mistike

علم ملل و نحل

Hereziologji

علم مناظر

Shkencat optike

علم مناظر و مرایا

Optikë

علم موهوب (# علم کسبی)

Shkencë e përqiellshme
Shkencë e dhuruar

علم میزان

Shkenca e ekuilibrit

علم نبات

Shkenca e bimëve
Botanikë

علم نجوم

Astronomi

علم نظری

Njohje formale

علم قلیل

Njohje e vogël
Njohje e pakët
Njohje e zbehtë
Njohje e përciptë

علم کسبی (# علم موهوب)

Njohje e përvetësuar
Shkëncë e përvetësuar
Njohje e përftuar
Shkencë e përftuar
Njohje e fituar
Shkencë e fituar

علم کشف

Njohje vegimore
Njohje vegimtare
Njohje përmes vegimit
Shkencë vegimore
Shkencë vegimtare

علم کلام

Teologji dialektike
Kalām
Teologji skolastike
Shkenca e Kalām-it
Teologji teoretike
Teologji teorizuese
Teologji

علم کلام اخلاقی

Teologji morale

علم کلام اسلامی

Skolasticizëm islam

علم کلام طبیعی

Teologji natyrore

علم کلام عقلی

Teologji racionale
Racionalizëm teologjik

علم کلام نقلی

Teologji e zbuluar
Teologji e mbështetur tek burimet e përcjella
Teologji e mbështetur tek tradita
Teologji tradicionaliste

علم کلّی

Njohje universale
Shkencë universale

علم کیمیا

Alkimi

علم کیهان شناسی

Kozmografi

علم گرایی

Shkencorizëm
Shkencërizëm

علم لاهوت

Njohje metafizike
Shkencë metafizike
Teologji

علم لدنّی

Vetëdije e transcendencës
Vetëdije rreth transcendencës
Ndërgjegje e transcendencës
Ndërgjegje rreth transcendencës
Njohje e dhënë nga Zoti
Njohje e brendshme

علم شهودی

Njohje intuitive
Shkencë vegimore
Shkencë vegimtare
Njohje vegimore
Njohje vegimtare

علم صادق

Njohje e vërtetë

علم صوری

Njohje formale
Shkencë formale

علم ضروری

Njohje a priori
Njohje e domosdoshme

علم طبیعی

Njohje natyrore
Filozofi natyrore
Natyralizëm
Shkencë natyrore
Shkencë e natyrës
Fizikë

علم طلسمات

Shkencë e nuskave
Shkencë e hajmalive
Shkencë e talismanëve
Talismantikë

علم ظاهر

Njohje ekzoterike
Njohje e jashtme
Njohje e jashtësishme
Njohje e sipërfaqëshme

علم ظاهری ـ علم ظاهر

علم عرفان

Shkencë e gnosës

علم عقلی

Shkencë intelektive
Shkencë racionale
Shkencë teoretike

علم عملی

Shkencë praktike

علم غریبه

Shkencë e fshehtë
Shkencë okulte
Okultizëm

علم غیب

Njohje e të mbuluarës
Njohje e të fshehtës
Njohje e të padukshmes
Njohje e botës së padukshme

علم الفراسة

Fizionomi

علم فروع دین

Shkencë e degëve të fesë

علم فطری

Njohuri e lindur
Notitia innata

علم فعلی

Njohje aktive
Njohje vepruese

Njohje e vërtetë
Njohje reale

علم حِیَل

Mekanikë
Shkenca inxhenjerike

علم خدا

Njohje e Zotit
Njohje rreth Zotit

علم خطابه

Retorikë

علم خفی

Shkencë e fshehtë
Shkencë okulte
Shkencë mistike

علم خیالی

Njohje imagjinare
Njohje përmes imagjinatës
Njohje përmes përfytyrimit
Njohje abstrakte

علم دنیوی

Shkencë mondane

علم ذوق

Njohje përmes përjetimit shpirtëror
Urtësi
Njohje e provuar [përmes përvojës]

علم ذوقی

Shkencë gnostike
Njohje e arrirë

علم ربّانی

Shkencë hyjnore
Njohje zotërore
Shkencë zotërore
Njohje e zotërishme
Shkencë e zotërishme
Njohje e perëndishme
Shkencë e perëndishme

علم ربوبی

Njohje hyjnore
Njohje e hyjshme

علم ربوبیات

Shkencë e sferës zotërore

علم رسمی

Njohje ekzoterike
Shkencë ekzoterike
Njohje formale
Shkencë formale
Shkencë zyrtare

علم زدگی

Shkencorizëm
Shkencërizëm

علم زیرین

Shkencë e ulët

علم سابق

Paranjohje

علم شرعی

Shkencë fetare

علم شناخت اسباب و علل

Etiologji

علم تفصیلی

Njohje e hollësishme
Njohje e thelluar
Njohje analitike

علم توصیف جهان هستی

Kozmografi

علم جبلّی

Njohje e lindur
Njohuri e lindur
Njohje e natyrshme
Njohuri e natyrshme

علم جدل

Shkenca e debatit

علم جفر

Simbolizmi numerik i germave të alfabetit arab

علم جمادات

Mineralogji

علم جمال

Estetikë

علم حسّی

Njohje shqisore
Njohje ndijore
Njehje ndjesimore

علم حصولی

Njohje e përvetësuar
Njohje e përftuar
Njohje e fituar
Njohuri e përvetësuar
Njohuri e përftuar
Njohuri e fituar
Njohje konceptuale
Njohje ligjërimore
Njohje përmes përvetësimit
Njohje përmes përkueshmërisë
Njohje përmes analogjisë
Njohje përmes përfundimit
Njohje përmes paraqitjes
Njohje përmes koncepteve
Njohje jo e drejtpërdrejtë
Njohje paraqitësore

علم حصولی ارتسامی

Njohje ligjërimore
Njohje përmes mbresës

علم حصولی اکتسابی

Njohje përmes paraqitjes së përvetësuar

علم حضوری

Njohje e drejtpërdrejtë
Njohje direkte
Akt intuitiv i njohjes
Njohje intuitive
Njohje përmes pranisë
Njohje përmes pranishmërisë
Njohje e paqëllimtë
Njohje e painterestë
Njohje jo fenomenike (*viz*. duke u mbështetur tek shfaqja apo pamja e jashtme e objektit)
Njohje jo dukësore
Njohje jo paraqitësore
Njohje pranishmërore
Njohje objektive
Njohje e ndërgjegjshme

علم حقیقی

Njohje e njëmendtë

علم بدیهی

Njohje intuitive
Njohje e nevojshme
Njohje e domosdoshme

علم برین

Filozofi e Parme
Metafizika

علم بسیط

Njohje e thjeshtë

علم به دلائل

Simptomatologji

علم به ذات

Vetënjohje
Njohje e vetvetes

علم به نفس

Vetëdije në lidhje me vetveten
Vetëndërgjegje
Ndërgjegje në lidhje me vetveten

علم پیشین

Paranjohje
Njohje paraprake

علم پیشین خداوند

Njohja paraprake e Zotit

علم تأویل

Hermeneutikë
Filozofia e interpretimit
Filozofi interpretative

علم تدبیر منزل

Ekonomi
Shkenca ekonomike

علم تشریح

Anatomi

علم تعالیم

Shkencë propedeutike
Shkencë udhëzuese
Disiplinë hyrëse [në një fushë]

علم تعبیر خواب

Kritikë e ëndrrave

علم تعلیمی

Disiplinë hyrëse [në një fushë]
Shkencë propedeutike
Shkencë matematikore

علم تعلیمی

Shkencë udhërrëfyese
Shkencë udhëzuese
Njohje udhërrëfyese
Njohje udhëzuese

علم تفسیر

Ekzegjetikë

علم تفسیر قرآن

Hermeneutikë kur’anore

علم تفسیر متون دینی

Hermeneutikë

علم تفسیر معانی

Hermeneutikë

علم ارتسامی

Njohje paraqitësore
Njohje përmes paraqitjes

علم ازلی

Njohje e përjetshme

علم اَسرار

Njohje e mistereve
Njohje e të fshehtave
Njohje e të padukshmes

علم اعتقادی

Njohje e bindjeve
Njohje e doktrinave fetare
Njohje e dogmave fetare
Njohje e të vërtetave fetare

علم اعلی

Njohje e epërme
Njohje sipëranësore
Njohje e sipëranësishme
Njohje qiellore
Shkencë e epërme

علم اکتسابی (= علم کسبی، علم مکتسب)

Njohje e përvetësuar
Njohje e përftuar
Njohje e fituar
Njohuri e përvetësuar
Njohuri e përftuar
Njohuri e fituar

علم الاهی

Njohje hyjnore
Shkencë hyjnore
Njohje e Zotit
Njohje rreth Zotit
Shkencë e shenjtë
Teologji
Scientia sacra

علم النّفس

Psikologji
Shkenca e psikës
Njohje e psikës

علم الهامی

Njohje e frymëzuar [nga Zoti]
Njohje nga frymëzimi [hyjnor]
Njohje përmes frymëzimit [hyjnor]

علم الیقین

Njohje e sigurt
Njohje e të sigurtës
Njohje e të saktës
Shkencë e të saktës
Shkencë ekzakte
Njohje e vërtetë

علم انفعالی

Njohje pasive
Njohje përthithëse

علم اوّلی

Njohje e drejtpërdrejtë

علم باطن

Njohje ezoterike
Njohje e brendshme
Njohje e brendësishme

علم باطنی ـ علم باطن
علم با واسطه

Njohje *a posteriori*
Njohje përmes argumentimit

علم الآثار

Shkenca e traditave

علم آخرت

Eskatologji

علم آلی

Shkenca instrumentale

علم ابجد

Shkenca e numerologjisë alfabetike

علم اثقال

Shkenca e mekanikës

علم احکام نجوم

Astrologji

علم احوال بدن

Patologji
Sëmundje

علم اخروی

Shkencë e përtejbotshme
Shkencë rreth të përtejbotshmes

علم اخلاق

Etikë
Filozofi morale

علم اخلاق تجربی

Etikë empirike

علم اشرف

Njohje e epërme
Njohje sipërane
Njohje sipëranësore

علم اصول

Metodologji

علم اصول دین

Shkenca e parimeve themelore të fesë
Shkenca e shtyllave të fesë

علم الفراسه

Fizionomi

علم المَلَک (= فرشته شناسی)

Angjelologji (*viz.* shkenca në lidhje me engjëjt)

عِلم

Njohje
Njohuri
Shkencë
Njohje e përftuar përmes hulumtimit sistematik
Hulumtim sistematik

علم اجمالی

Njohje përmbledhëse
Njohje në vija të përgjithshme

علم احاطی

Njohje gjithëpërfshirëse
Njohje tërëpërfshirëse
Njohje e tërësishme
Njohje tërësore

علم احکام نجوم

Astrologji

علّت ناقصه

Shkakësi e pjesshme
Shkakësi e paplotë

علّت نخستين

Shkakësi e parme
Shkakësi parake
Shkakësi e parësishme
Shkakësi e parëhershme
Shkakësi zanafillore
Shkakësi burimore
Shkakësi e epërme
Shkakësi sipëranësore
Shkakësi e sipëranësishme

علت نورى

Shkakësi ndriçuese
Shkakësi dritësuese

علّت و معلول

Shkaku dhe pasoja
Shkakësia dhe pasojësia

علّت واقعى

Shkakësi faktike
Shkakësi e njëmendtë
Shkakësi reale
Shkakësi e qenësishme

علّت هيولانى

Causa materialis
Shkakësi lëndore
Shkakësi materiale

علّة العلل

Shkakësi e tërë shkakësive
Shkakësi e shkakësive
Shkakësi e epërme

علل ـ علّت
علل اربعه ــــ علل چهارگانه
علل اربعه

Katër shkakësitë

علل ثانويّه ـ علّت ثانوى
علل چهارگانه

Katër shkakësitë (*viz.* lëndore, formale, vepruese, qëllimore)

علل عاليه

Shkakësi të epërme
Shkakësi sipëranësore
Shkakësi të sipëranësishme
Shkakësi të larta

علل قريب ـ علّت قريب

علل قوام

Shkakësitë e substancës
Shkakësitë substanciale
Shkakësitë themeltare
Shkakësitë themelore
Shkakësitë thelbësore
Shkakësitë e thelbësishme
Shkakësitë e qenësishme

علل متوسّطه

Shkakësi të ndërmjetme

علم شهودى

Akt intuitiv i njohjes
Veprim intuitiv i njohjes

عَلَم (= نشانه)

Shenjë
Gjurmë

علت غایی اشیاء

Shkakësi e fundme e gjithçkaje
Causa finalis

علت فاعلی

Shkakësi vepruese
Causa operativa

علت فاعلی قریب

Shkakësi vepruese e afërt

علت فیّاض

Shkakësi burimore
Shkakësi zanafillore

علّت قابلی

Shkakësi përthithëse

علّت قدیم

Shkakësi e përjetshme

علّت قریب

Shkakësi e afërt [në kohë]
Parim i afërt [në kohë]

علت کافی

Shkakësi e mjaftueshme

علّت مادّی

Causa materialis
Shkakësi lëndore
Shkakësi materiale

علّت مُبقیه

Shkakësi e qenësishme
Shkakësi qenësore

علت متحرّک

Shkakësi lëvizëse

علّت متوسّطه

Shkakësi e ndërmjetme

علّت محض

Shkakësi e pastër

علّت مرکب

Shkakësi e përbërë
Shkakësi komplekse

علّت معدِّه

Shkakësi përgatitore

علت مفارق

Shkakësi e ndarë

علّت منبع، علّت افاضه کننده
علت مفیض علی الاطلاق

Shkakësi pastërtisht burimore
Shkakësi pastërtisht zanafillore

علّت موجِبه

Shkakësi shtrënguese
Shkakësi detyruese
Shkakësi kufizuese
Shkakësi e nevojshme
Shkakësi e domosdoshme

علّت موجِده

Shkakësi e qenësishme
Shkakësi qenësore
Shkakësi përshfaqësore
Shkakësi krijuese
Shkakësi ekzistencializuese

علّت جسمانی

Shkakësi trupësore
Shkakësi trupore

علّت حقیقی

Shkakësi e vërtetë
Shkakësi e njëmentë
Shkakësi reale

علت خارِج از عالم

Shkakësi transcendentale

علّت خارجی

Shkakësi e jashtme
Shkakësi përjashtësore

علّت خاصّ

Shkakësi veçantë

علت خویشتن

Shkakësi e vetvetes
Causa sui

علّت داخلی

Shkakësi e brendshme
Shkakësi përbrendësore

علت درونی

Shkakësi e brendaqenëshme
Shkakësi imanente

علت ذاتی

Shkakësi thelbësore
Shkakësi e brendaqenëshme
Shkakësi imanente

علّت صوری

Causa formalis
Shkakësi formale

علّت ضروری

Shkakësi e domosdoshme

علّت طبیعی

Shkakësi natyrore
Shkakësi e natyrshme

علّت عامّ

Shkakësi e përgjithshme

علت عرضی

Shkakësi e rastësishme
Shkakësi rastësore

علّت العلل

Shkakësi e shkakësisë
Causa causan

علّت عنصری

Shkakësi e parme
Shkakësi parake
Shkakësi e parësishme
Shkakësi e parëhershme
Shkakësi zanafillore
Shkakësi burimore
Shkakësi e epërme
Shkakësi sipëranësore
Shkakësi e sipëranësishme

علّت غایی

Causa intentionalis
Shkakësi qëllimore
Shkakësi e qëllimtësishme
Shkakësi e fundme

علّت اِعدادی

Shkakësi përgatitore

علّت اعلی

Shkakësi e parme
Shkakësi parake
Shkakësi e parësishme
Shkakësi e parëhershme
Shkakësi zanafillore
Shkakësi burimore
Shkakësi e epërme
Shkakësi sipëranësore
Shkakësi e sipëranësishme

علّت افاضه كننده (= فاعل الاهی)

Shkakësi burimore
Shkakësi burimtare

علّت اولی

Causa prima
Shkakësi e parme
Shkakësi parake
Shkakësi e parësishme
Shkakësi e parëhershme
Shkakësi zanafillore
Shkakësi burimore
Shkakësi e epërme
Shkakësi sipëranësore
Shkakësi e sipëranësishme

علّت بالذات

Shkakësi thelbësore
Shkakësi e thelbësishme
Shkakësi esenciale

علّت بالعَرَض

Shkakësi e rastësishme
Shkakësi rastësore
Shkakësi rastore

علّت بالفعل

Shkakësi në veprim
Shkakësi e konkretizuar
Shkakësi e aktualizuar

علّت بالقوّه

Shkakësi e mundshme
Shkakësi në mundshmëri

علت برین

Shkakësi e epërme
Shkakësi sipëranësore

علّت بسیط

Shkakësi e thjeshtë

علّت بعید

Shkakësi skajore
Shkakësi të largëta

علت پدیده‌ها

Shkakësi fenomenike
Shkakësi dukurore
Causa phenomenon

علّت تامّه

Shkakësi e plotë
Shkakësi e përsosur
Shkakësi e mjaftueshme

علت تمامی

Shkakësi e përplotësimit
Shkakësi e përsosmërimit

علّت ثانوی

Shkakësi dytësore
Shkakësi e dytshme

Inversioni i një silogjizmi
Mbrapshtëkthimi i një deduksioni
Inversioni i një deduksioni

عکس مستوی

Përkundërtì
Kundërtì
Mbrapshtëkthim
Inversion
Përmbysje
Kundërvënie
Kontrast

عکس نسبت

Mbrapshtëkthimi i një marrëdhënieje
Inversioni i një marrëdhënieje
Mbrapshtëkthimi i një ndërlidhjeje
Inversioni i një ndërlidhjeje

عکس نقیض

Per contrapositionem
Përmes kundërvënies
Përmes mbrapshtëkthimit
Përmes kontrastit

عکس نقیض به قول قدما

Shndërrim përmes mbrapshtëkthimit
Inversion përmes kundërvënies

عکس نقیض به قول متاخران

Mbrapshtëkthim
Kontrast
Kundërvënie

علّام

I Tërëditur (*viz.* Zoti)
I Gjithëditur (*viz.* Zoti)
Gjithçkanjohësi (*viz.* Zoti)

علّام الغیوب (خداوند)

Njohësi i Gjithëhershëm i gjërave të fshehta (*viz.* Zoti)
Njohësi i Gjithëhershëm i gjërave të mbuluara (*viz.* Zoti)
Njohësi i Gjithëhershëm i gjërave të padukshme (*viz.* Zoti)
Njohësi i Gjithëhershëm i mistereve (*viz.* Zoti)

علّامه

Sipëranësisht i vaditur
Sipëranësisht i rishtuar

علائق دنیوی

Materializëm
Fetishizëm
Kapje pas gjërave të kësaj bote

علّت

Shkak
Shkakësi
Shkakësorësi
Themel
Themeltësi

علّت اتّفاقی

Shkakësi rastësore
Shkakësi e rastësishme

علّت اصلی

Shkakësi e parme
Shkakësi parake
Shkakësi e parësishme
Shkakësi e parëhershme
Shkakësi zanafillore
Shkakësi burimore

عقول مجرّده

Intelekte të pastër
Aftësi intelektive shpirtërore
Intelligentia intellectualis
Aftësi intelektive të veçanta

عقول مفارق

Aftësi intelektive të veçanta

عقول مَلَکی

Aftësi intelektive engjëllore
Angelis intellectualis

عقیده

Doktrinë
Dogmë
Pikëpamje
Bindje
Pamësi

عقیدتی

Doktrinor
Dogmatik

عقیده به ادراک شهودی

Intuitivizëm

عقیده به تاثیر عنایت الهی

Kongruizëm (*viz.* teori sipas të cilës hiri hyjnor jepet në përputhje me rrethanat brenda të cilave vepron)

عقیده به تناهی

Finitizëm (*viz.* teori matematikore që mbështetet tek pranimi përjashtimisht vetëm i objekteve të fundme matematikore)

عقیده به خطاپذیری معرفت علمی

Falibilizëm (*viz.* teori skepticiste që mbështetet tek gabueshmëria njerëzore, përfshirë edhe në rrafshin epistemologjik)

عقیده به نجات غایی انسان

Universalizëm (*viz.* teori teologjike që mbështetet tek pamësia sipas të cilës të tërë njerëzit do të shpëtojnë në fund, dhe filozofike, që mbështetet tek cilësitë universale)

عقیده نامتعارف

Heterodoksi

عقیم

Shterp
Joproduktiv

عکس

Përkundërtì
Kundërtì
Mbrapshtëkthim
Inversion
Përmbysje
Kundërvënie
Kontrast

عکس ساده

Kundërtì e thjeshtë
Përkundërtì e thjeshtë

عکس قضیّه

Mbrapshtëkthimi i një pohimi
Inversioni i një pohimi

عکس قیاس

Mbrapshtëkthimi i një silogjizmi

Aftësi intelektive lëndore
Intelekt material
Aftësi intelektive materiale
Intellectus materialis

عقل باورانه

Racionalist
Racionalistik

عقل باوری

Racionalizëm

عقل گرا

Racionalistë

عقل گرایی

Racionalizëm

عقل ورزی

Mendje
Mendim
Nous
Noesis

عقلاء

Mendimtarë racionalistë

عقلانی

Intelektiv
Mendësor
Racional

عقلانیّت

Racionalitet
Racionalizëm
Arsyeshmëri

عقلی

Intelektual
Mendimtar
Intelektiv
Mendësor
Aftësi intelektive
Aftësi mendësore
Racional
Aftësi racionale

عقلیّات

Të dhëna racionale

عقلی کردن

Racionalizoj

عقلی گری

Racionalizim

عقوبت ـ عذاب
عقول تفصیلی

Intelekte të ndryshme
Intelekte të dallueshme

عقول سماوی

Intelekte qiellore
Intelekte parajsësore

عقول طولی

Intelekte vertikale
Mendje vertikale
Aftësi intelektive vertikale

عقول عَرضی

Intelekte horizontale
Mendje horizontale
Aftësi intelektive horizontale

عقل کل

Mendje universale

عقل کلّی (=عقل اوّل، صادر اوّل)

Noûs
Intelekt universal
Arsye universale
Aftësi mendësore universale

عقل متعالی

Intelekt i epërm
Intelekt sipëranësor
Mendje e epërme
Mendje sipëranësore

عقل متفکّر

Mendje sofiste
Mendje kundruese
Mendje arsyetuese
Arsye teoritike

عقل مجرّد

Intelekt jolëndor
Intelekt abstrakt
Bota jolëndore
Bota abstrakte
Intelekt i pastër

عقل محض

Intelekt i pastër

عقل مستفاد

Intelekt i përvetësuar
Aftësi intelektive e përvetësuar
Aftësi mendësore e përvetësuar
Intelekt i buruar
Aftësi intelektive e buruar
Aftësi mendësore e buruar

Intelekt i përftuar
Aftësi intelektive e përftuar
Aftësi mendësore e përftuar
Intellectus adeptus

عقل مشترک

Opinion i përgjithshëm
Mendim praktik
Kuptim në praktikë

عقل مطلق

Intelekt absolut
Mendje absolute

عقل مفارق

Intelekt jolëndor
Intelekt i ndarë
Intelekt i veçuar
Intelekt i veçuar
Mendje e ndarë

عقل مَلَکی

Intelekt engjëllor

عقل منفعل

Intelekt pasiv
Aftësi intelektive pasive

عقل نظری

Intelekt konceptual
Aftësi intelektive konceptuale
Intelekt spekulativ
Aftësi intelektive spekulative
Arsye spekulative
Arsye teoretike
Intelekt teoretik

عقل هیولانی

Intelekt lëndor

عقل تجربی

Intelekt eksperimental

عقل تفصیلی

Intelekt i dallueshëm
Intelekt i veçantë

عقل ثانی

Intelekt dytësor
Intelekt i dytshëm
Intelekt i dytësishëm

عقل جزئی

Intelekt i pjesshëm
Intelekt i veçantë
Arsyetim i veçantë
Arsyetim i pjesshëm

عقل سلیم

Kuptim i përgjithshëm
Arsyetim i shëndoshë
Gjykim i shëndoshë
Bindje sunduese
Pikëpamje sunduese

عقل صرف

Intelekt i kulluar
Intelekt i pastër

عقل عرضی

Rendi horizontal i intelektit
Rrafshi horizontal i intelektit
Sfera horizontale e intelektit

عقل عملی

Intelekt funksional
Intelekt praktik
Arsye praktike

عقل غریزی

Aftësi intelektive e lindur
Aftësi intelektive e natyrshme
Aftësi intelektive natyrore
Aftësi mendësore e lindur
Aftësi mendësore e natyrshme
Aftësi mendësore natyrore

عقل فطری

Intelekt i lindur
Intelekt natyror
Intelekt i natyrshëm
Intelekt i parëhershëm
Intelekt parak
Intelekt i parësishëm
Intelekt zanafillor

عقل فعّال

Intelekt i konkretizuar
Intelekt konkret
Intelekt aktual
Intelekt i aktualizuar
Intelekt në veprim
Intelekt veprues
Aftësi intelektive e konkretizuar
Aftësi intelektive konkrete
Aftësi intelektive aktuale
Aftësi intelektive e aktualizuar
Aftësi intelektive në veprim
Aftësi intelektive vepruese
Intellectus agens
Intelligentia agens

عقل قدسی

Intelekt i shenjtë

عقل کامل

Intelekt kozmik
Arsye kozmike
Intelekt i përsosur

Mendje induktive
Arsye induktive
Arsyetim induktiv (*viz.* nga e veçanta tek e përgjithshmja)

عقل اعلی (= عقل اوّل)

Intelekt i Epërm
Intelekt Sipëranësor
Intelekt Suprem

عقل الاهی

Intelekt Hyjnor
Aftësi intelektive hyjnore
Largpamësi hyjnore

عقل انسانی

Intelekt njerëzor
Mendje njerëzore
Arsye njerëzore
Aftësi intelektive njerëzore

عقل انفعالی

Intelekt pasiv
Intelekt përthithës

عقل اوّل (= عقل کلّی، صادر اوّل)

Deus revelatus
Zoti i zbuluar
Intelekt i parmë
Intelekt parak
Intelekt i parëhershëm
Intelekt parësor
Intelekt i parësishëm
Aftësi intelektive e parme
Aftësi intelektive parake
Aftësi intelektive e parëhershme
Aftësi intelektive parësore
Aftësi intelektive e parësishme
Aftësi mendësore e parme
Aftësi mendësore e parëhershme
Aftësi mendësore parësore
Aftësi mendësore e parësishme
Noûs
Protokistos

عقل بالفعل

Intelekt konkret
Intelekt i konkretizuar
Intelekt në veprim
Intelekt aktual
Intelekt i aktualizuar

عقل بالقوّه

Intelekt në mundshmëri
Intelekt i mundshëm

عقل بالملکه

Intelekt i drejtuar
Intelekt i prirë
Intelekt i zakonshëm
Intelekt zakonor
Intelekti si aftësi [mendësore]
Intellectus habitus

عقل باور

Racionalist

عقل بسیط

Intelekt i thjeshtë

عقل بسیط اجمالی

Intelekt i thjeshtë përgjithësues
Intelekt i thjeshtë i përgjithshëm

عقل بنیادی

Racionalitet
Racionalizëm
Arsyeshmëri

عُقبی الدار

Banesë e përjetshme
Banesë e fundme
Banesa e fundit

عُقبی

Bota e përtejme
Bota tjetër

عقد القلب

Lidhja e zemrës
Nyja e zemrës
Nyjëtimi i zemrës

عقد حمل

Konfirmim i predikatit
Pohim i predikatit
Vërtetim i predikatit
Qëndrueshmëria e predikatit

عقد وضع

Konfirmim i subjektit
Pohim i subjektit
Vërtetim i subjektit
Qëndrueshmëria e subjektit

عقده اودیپ

Kompleksi i Edipit

عقل

Mendim
Mendje
Intelekt
Arsye
Logos
Nous
Ratio

عقل

Intelekt
Aftësi intelektive
Intellectus
Mendjemprehtësi
Mendje
Noûs
Ratio
Arsye

عقل آغازین

Intelekt burimor
Intelekt i parëhershëm
Intelekt i parësishëm
Intelekt zanafillor

عقل اجمالی

Intelektizim gjithëpërfshirës
Intelektizim përgjithësues
Intelektizim i përgjithshëm
Mendorizim gjithëpërfshirës
Mendorizim përgjithësues
Mendorizim i përgjithshëm

عقل ارتجالی

Arsyetim i atypëratyshëm
Arsyetim i drejtpërdrejtë

عقل استنتاجی

Arsye ligjërimore
Arsyetim ligjërimor

عقل استعدادی

Arsye e dhuruar
Arsye e lindur
Arsyetim paraprak

عقل استقرایی

Intelekt induktiv

عطاء

Blatim
Blatë
Dhuratë
Dhurim

عطوف (خداوند)

Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
Keqardhësi (*viz.* Zoti)
I dhemshuri (*viz.* Zoti)
Dhembshuriploti (*viz.* Zoti)

عطیّه ی الاهی

Dhunti hyjnore
Dhunti nga Zoti

عظمت

Madhështi
Zulmëri
Madhëri
Plotfuqi

عظیم

Bollëk
Begati
Mirësi

عظیم (خداوند)

I Lëvduari (*viz.* Zoti)
I Madhëruari (*viz.* Zoti)

عفّت

Pastërti shpirtërore
Virgjëri
Vetëpërmbajtje
Vetëkontroll
Dëlirësi

عفو

Falje [e një faji, gabimi, mëkati]
Falësí [e një faji, gabimi, mëkati]
Ndjestarí [për një faj, një gabim etj.]
Përdëllim
Dhembshurim

العفو

Fshirësi i mëkateve (*viz.* Zoti)
Mëkat-falësi (*viz.* Zoti)
Falësi i mëkateve (*viz.* Zoti)

عَفُوّ (خداوند)

Gjithëfalësi (*viz.* Zoti)
Gjithçkafalësi (*viz.* Zoti)

عفو کردن

Përdëllej
Përndjej
Përdëllej
Ndjesëtoj
Dhembshuroj

عفو کردن

Fal [një gabim, faj, mëkat etj.]

عفیف

Ruaj pastërtinë dhe paprekshmërinë e trupit

عِقاب ـ عذاب
عقاید تعصب آمیز فرقه ای یا مسلکی

Sektarizëm

عقبه

Pranim i vështirë
Pranim i detyruar
Pranim me dhunë

عزم

Vendim
Vendosmëri
Përcaktim
Vullnet i fortë
Këmbëngulje
Përpjekje
Dëshirë e zjarrtë
Qëndrim i patundur

عزیز (خداوند)

I Lartësuari (*viz*. Zoti)
I Lavdishmi (*viz*. Zoti)
Lavdiploti (*viz*. Zoti)
Zulmëmadhi (*viz*. Zoti)
I Pavdiri (*viz*. Zoti)
I Padepërtueshmi (*viz*. Zoti)
I Gjithëdashuri (*viz*. Zoti)
I Fuqishmi (*viz*. Zoti)
I Gjithëfuqishmi (*viz*. Zoti)
I Gjithëvyeri (*viz*. Zoti)
I Forti (*viz*. Zoti)
I Parrokshmi (*viz*. Zoti)
I Paarritshmi (*viz*. Zoti)

عشق

Pasion erotik
Dashuri
Zjarrmi
Ashk

عشق افلاطونی

Dashuri platonike

عشق الاهی

Dashuri hyjnore

عشق حقیقی

Dashuri konkrete

عشق مَجازی

Dashuri për gjërat e kësaj bote
Dashuri virtuale
Materializëm

عصبیّت

Ithtar i verbër
Racionalist i verbër

عصر روشنگری

Iluminizmi

عصمت

Pastërti shpirtërore
Paprekshmëri
Pamëkatshmëri
Pagabueshmëri
Pafëjesshmëri (*viz*. pafaj)
Ruajtje
Mbrojtje
Palëvizhshmëri

عصمت نبوّت

Pagabueshmëria e profetësisë

عصیان

Shkelje [e një rregulli, ligji, norme etj.]
Thyerje [e një rregulli, ligji, norme etj.
Kundravajtje

عضو حسّی

Shqisë
Organ shqisor

عضوی

Organik

Sufizëm teoretik
Sufizëm teorik

عرفان گرایی

Gnosticizëm

عرفانی

Gnostik
Mistik
Misterik

عرفانی کردن

Gnostizoj
Irfanizoj
Gnostifikoj

عرف باوری

Konvencionalizëm

عرف عام

Opinion i përgjithshëm
Mendim praktik
Kuptim në praktikë

عرفی

Konvencional
Civil

عرفیّه خاصّه

Konvencion i veçantë

عرفیّه عامّه

Konvencion i përgjithshëm

عروج

Ngjitje [nga një shkallë/nivel/rrafsh në tjetrin]

عروض

Rastësishmëri
Rastësorësi
Rastorësi
Natyrë e rastësishme
Natyrë rastësore
Natyrë rastore
Tipar i rastësishëm
Tipar rastësor
Tipar rastor
Shoqërizim
Bashkëshoqërizim
Ortakëzim
Cilësim
Shfaqje
Përshfaqje
Shpërfaqje
Dalje [në pah, në dukje, në dritë]
Ngjarje
Ndodhi
Gjasë
Vendësim (*viz.* zënie vend]

عروض

Gjasì
Gjasë
Kështundodhje
Dukuri
Ngjarje
Përhasje
Shpërfaqje

عزرائیل

Azrael
Engjëlli i vdekjes

عزلت نشین

Heremit
Asket
Oshënar
Murg

عَرَض مشخّص

Rastësishmëri dalluese
Rastësorësi dalluese

عَرَض مفارق

Rastësishmëri e ndashme
Rastësorësi e ndashme
Rastësishmëri e ndarë
Rastësorësi e ndarë

عَرَض منفصل

Rastësishmëri që i brendashkruhet ndarjes
Rastësorësi që i brendashkruhet ndarjes
Rastësishmëri jo-vijimësuese
Rastësorësi e jo-vazhdueshme
Rastësishmëri e ndërprerë
Rastësorësi e ndërprerë
Rastësishmëri e shkëputur
Rastësorësi e shkëputur

عَرَض نسبی

Rastësishmëri marrëdhëniesore
Rastësorësi marrëdhëniesore
Rastësishmëri relative
Rastësorësi relative

عَرَضی

Rastësor
I rastësishëm
Rastësisht
Rastësorshmërisht
Rastësorësisht
Rastësishmërisht
Per accidens

عَرَضی

Rastësor
I rastësishëm
I jashtëqenëshëm

عَرضی (# طولی)

Horizontal
I shtrirë
I gjerë

عَرَضیّت

Rastësishmëri
Rastësorësi
Rastorësi
Të qenit i rastësishmëm
Të qenit rastësor

عرف

Pranim i përgjithshëm
Miratim i përgjithshëm
Përdorim i përgjithshëm
Përdorim i zakonshëm
Zakon i përgjithshëm

عرفان

Misticizëm
Sufizëm

عرفان (= شناخت)

Gnosë
Dituri
Urtësi

عرفان عملی

Misticizëm praktik
Sufizëm praktik

عرفان فلسفی

Gnosë filozofike

عرفان نظری

Misticizëm introspektiv

Rastësishmëri thelbësore
Rastësorësi thelbësore
Rastësishmëri e thelbësishme
Rastësorësi e thelbësishme
Rastësishmëri e natyrshme
Rastësorësi e natyrshme
Rastësishmëri natyrore
Rastësorësi natyrore

عرض ذاتی

Rastësishmëri thelbësore
Rastësorësi thelbësore
Rastësishmëri e qashtër
Rastësorësi e qashtër
Tiparshmëri thelbësore

عَرَض عامّ

Rastësishmëri e zakonshme
Rastësorësi e zakonshme
Rastësishmëri e përgjithshme
Rastësorësi e përgjithshme
Rastësishmëri e përbashkët
Rastësorësi e përbashkët

عرض غریب

Rastësishmëri e huaj
Rastësorësi e huaj
Tiparshmëri e huaj
Rastësishmëri e jashtë-vetshme
Rastësorësi e jashtë-vetshme
Tiparshmëri e jashtë-vetshme

عَرَض غیر مفارق

Rastësishmëri e pandashme
Rastësorësi e pandashme

عَرَض لازم

Rastësishmëri që i brendashkruhet natyrës së objektit
Rastësorësi që i brendashkruhet natyrës së objektit
Rastësishmëri e pandashme
Rastësorësi e pandashme
Rastësishmëri e domosdoshme
Rastësorësi e domosdoshme

عرض لازم

Rastësishmëri shoqëruese
Rastësorësi shoqëruese
Tiparshmëri shoqëruese
Rastësishmëri e pandashme
Rastësorësi e pandashme
Tiparshmëri e pandashme

عرض لازم بیّن

Rastësishmëri e vetvetishme
Rastësorësi e vetvetishme
Tiparshmëri e vetvetishme
Rastësishmëri natyrore
Rastësorësi natyrore
Tiparshmëri natyrore

عرض لازم غیر بیّن

Rastësishmëri jo e vetvetishme
Rastësorësi jo e vetvetishme
Tiparshmëri jo e vetvetishme
Rastësishmëri jo e natyrshme
Rastësorësi jo e natyrshme
Tiparshmëri jo e natyrshme
Rastësishmëri e huaj
Rastësorësi e huaj
Tiparshmëri e huaj

عَرَض متّصل

Rastësishmëri që i brendashkruhet ndërlidhjes së një objekti me një tjetër
Rastësorësi që i brendashkruhet ndërlidhjes së një objekti me një tjetër
Rastësishmëri vijimësuese
Rastësorësi e vazhdueshme

عذر

Shfajësim
Ndjesëlypje
Kërkoj ndjesë
Kërkoj falje
Pendohem
Justifikim

عرش

Qiell
Fron

عرش الاهی

Qielli hyjnor
Froni hyjnor

عرش خدا

Froni i Zotit
Arshi i Zotit

عرشی

Hyjnor
Qiellor

عَرَض

Rastësishmëri
Rastësorësi
Rastorësi
Tipar i rastësishëm
Tipar rastësor

ـ بالعَرَض

Rastësor
I rastësishëm
Rastësisht
Rastësorshmërisht
Rastësorësisht
Rastësishmërisht
Per accidens

عَرَض جسمانی

Rastësishmëri trupore
Rastësorësi trupore
Rastësishmëri natyrore
Rastësorësi natyrore
Rastësishmëri konkrete
Rastësorësi konkrete
Rastësishmëri fizike
Rastësorësi fizike

عَرَض خارجی

Rastësishmëri in concreto
Rastësorësi in concreto
Rastësishmëri e jashtme
Rastësorësi e jashtme
Rastësishmëri e jashtësishme
Rastësorësi e jashtësishme
Rastësishmëri konkrete
Rastësorësi konkrete
Rastësishmëri fizike
Rastësorësi fizike

عَرَض خاصّ

Rastësishmëri e qenësishme
Rastësorësi e qenësishme
Rastësishmëri e veçantë
Rastësorësi e veçantë
Rastësishmëri e posaçme
Rastësorësi e posaçme
Rastësishmëri specifike
Rastësorësi specifike

عَرَض ذاتی

Rastësishmëri e parme
Rastësorësi e parme
Rastësishmëri e parëhershme
Rastësorësi e parëhershme
Rastësishmëri parësore
Rastësorësi parësore
Rastësishmëri e qenësishme
Rastësorësi e qenësishme

Mohori i mosqenies
Mohori i paqenësisë
Mohori i mosekzistencës

عدمیّت ذاتی

Gjendja e mosqenies thelbësore
Gjendja e paqenësisë thelbësore
Gjendja e mosekzistencës thelbësore
Gjendja e mosqenies së thelbësishme
Gjendja e paqenësisë së thelbësishme
Gjendja e mosekzistencës së thelbësishme
Gjendja e mosqenies substanciale
Gjendja e paqenësisë substanciale
Gjendja e mosekzistencës substanciale

عدول محمول

Mbrapshtëkthim silogjistik (viz. shndërrimi i predikatit nga kategorik në të përkundërtën e tij, dhe i cilësisë së pohimit nga pohues në mohues)

عذاب

Ndëshkim
Dënim
Gjykim [i mëkatarëve të papenduar]
Vuajtje
Torturë
Dënimi i fundit
Ndëshkimi i fundit

عذاب ابدی

Dënim i përjetshëm
Ndëshkim i përjetshëm
Torturë e përjetshmë

عذاب الاهی

Ndëshkim hyjnor (*viz.* nga Zoti)
Dënim hyjnor (*viz.* nga Zoti)
Torturë hyjnore (*viz.* nga Zoti)
Ndëshkim zotëror (*viz.* nga Zoti)
Dënim zotëror (*viz.* nga Zoti)
Torturë zotërore (*viz.* nga Zoti)

عذاب حسّی

Ndëshkim trupor
Dënim trupor
Torturë trupore

عذاب دادن

Ndëshkoj
Dënoj
Torturoj

عذاب دیدن

Ndëshkohem
Dënohem
Torturohem
Vuaj dënimin

عذاب روحی

Ndëshkim shpirtëror
Vuajtje shpirtërore
Torturë shpirtërore

عذاب شدن

Ndëshkohem
Dënohem
Torturohem
Vuaj dënimin

عذاب قبر

Dënimi i varrit
Vuajtja e varrit

عذاب معنوی

Ndëshkim shpirtëror
Vuajtje shpirtërore
Torturë shpirtërore

Paqenësi absolute
Mosekzistencë absolute

عدم مقابل (# عدم مُجامع)

Përparësi e mosqenies [ndaj qenies]
Mëhershmëri e mosqenies [ndaj qenies]
Përparësi e paqenësisë [ndaj qenësisë]
Mëhershmëri e paqenësisë [ndaj qenësisë]
Përparësi e së paqenëshmes [ndaj së qenëshmes]
Mëhershmëri e së paqenëshmes [ndaj së qenëshmes]
Përparësi e paqenëshmërisë [ndaj qenëshmërisë]
Mëhershmëri e paqenëshmërisë [ndaj qenëshmërisë]
Përparësi e mosekzistencës [ndaj ekzistencës]
Mëhershmëri e mosekzistencës [ndaj ekzistencës]

عدم مقیَّد

Mosqenie e përcaktuar
Paqenësi e përcaktuar
Mosekzistencë e përcaktuar
Mosqenie e kufizuar
Paqenësi e kufizuar
Mosekzistencë e kufizuar
Mosqenie relative
Paqenësi relative
Mosekzistencë relative

عدم ملکه

Mosqenie në kuptimin e zhveshjes [nga qenia]
Paqenësi në kuptimin e zhveshjes [nga qeniësia]
Mosekzistencë në kuptimin e zhveshjes [nga ekzistenca]
Zhveshje
Privim

عدم موهوم

Mosqenie e përfytyruar
Paqenësi e përfytyruar
Mosekzistencë e përfytyruar
Mosqenie imagjinare
Paqenësi imagjinare
Mosekzistencë imagjinare

عدم واقعی

Mosqenie në veprim
Paqenësi në veprim
Mosekzistencë në veprim
Mosqenie konkrete
Paqenësi konkrete
Mosekzistencë konkrete

عدم وجوب علیّت

Indeterminizëm
Pacaktueshmëri
Papërcaktueshmëri

عدم و ملکه

Pasja dhe mospasja

عدم و ملکه مشهور

Pasja dhe mospasja në kuptimin

عدم و ملکه ی مشهوری

Privimi dhe zotërimi në kuptimin e zakonshëm [të fjalës]

عدم یقین

Mungesë sigurie
Pasiguri

عدمی

Negative

Mosekzistencë kohore
Mosekzistencë e përkohshme
Mosekzistenca e kohësishme

عدم سابق

Përparësi e mosqenies [ndaj qenies]
Mëhershmëri e mosqenies [ndaj qenies]
Përparësi e paqenësisë [ndaj qenësisë]
Mëhershmëri e paqenësisë [ndaj qenësisë]
Përparësi e së paqenëshmes [ndaj së qenëshmes]
Mëhershmëri e së paqenëshmes [ndaj së qenëshmes]
Përparësi e paqenëshmërisë [ndaj qenëshmërisë]
Mëhershmëri e paqenëshmërisë [ndaj qenëshmërisë]
Përparësi e mosekzistencës [ndaj ekzistencës]
Mëhershmëri e mosekzistencës [ndaj ekzistencës]

عدم سرمدی

Mosqenie në rrafshin e përjetësisë
Paqenësi në rrafshin e përjetësisë
Mosekzistencë në rrafshin e përjetësisë
Mosqenie e përjetshme
Paqenësi e përjetshme
Mosekzistencë e përjetshme

عدم صِرف

Mosqenie e pastër
Paqenësi e pastër
Mosekzistencë e pastër
Mosqenie e qashtër
Paqenësi e qashtër
Mosekzistencë e qashtër

عدم قطعیّت

Pasiguri
Luhatshmëri
Lëkundshmëri
Mëdyshje

عدم لاحق

Mosqenie pasrendëse
Paqenësi pasrendëse
Mosekzistencë pasrendëse

عدم مُجامع (# عدم مقابل)

Mosqenie paralele
Paqenësi paralele
Mosekzistencë paralele

عدم محض

Mosqenie e pastër
Paqenësi e pastër
Mosekzistencë e pastër
Mosqenie e qashtër
Paqenësi e qashtër
Mosekzistencë e qashtër
Mohim tërësor
Mohim i tërësishëm
Mohim i plotë
Mohueshmëri tërësore
Mohueshmëri e tërësishme
Mohueshmëri e plotë

عدم مضاف

Mosqenie nën dritën e diçkaje tjetër
Paqenësi nën dritën e diçkaje tjetër
Mosekzistencë nën dritën e diçkaje tjetër
Mosqenie në marrëdhënie me diçka tjetër
Paqenësi në marrëdhënie me diçka tjetër
Mosekzistencë në marrëdhënie me diçka tjetër
Mosqenie relative
Paqenësi relative
Mosekzistencë relative

عدم مطلق

Mosqenie absolute

Paqenëshmëri
Paqenësi
Mosekzistenca
Asgjë
I zhveshur nga qenia
I zhveshur nga të qenit
I zhveshur nga qenësia

عدم ازلی

Mosqenia e pafillimshme
Mosqenia e pafillimtë
Mosqenia e pazanafillshme
Mosqenia e përjetshme
Paqenësia e pafillimshme
Paqenësia e pafillimtë
Paqenësia e pazanafillshme
Paqenësia e përjetshme
Mosekzistenca e pafillimshme
Mosekzistenca e pafillimtë
Mosekzistenca e pazanafillshme
Mosekzistenca e përjetshme

عدم اقتضاء

I pakushtëzuar
Pakushtëzim

عدم بحت

Paqenësi e qashtër
Mosekzistencë e qashtër

عدم تجانس

Larmishmëri
Larushi

عدم تداخل

Padepërtueshmëri

عدم تعلّق

Shkëputje
Palidhshmëri
Moslidhje

عدم تعيّن

Papërcaktueshmëri
Pacaktueshmëri
Pakufizueshmëri

عدم تناهی

Pafundësi
Pakufishmëri

عدم حقیقی

Mosqenie reale
Paqenësi reale
Paqenëshmëri reale
Mosekzistencë reale

عدم دهری

Mosqenie në rrafshin e kohëzgjatjes së përjetshme
Paqenësi në rrafshin e kohëzgjatjes së përjetshme
Mosekzistencë në rrafshin e kohëzgjatjes së përjetshme

عدم ذاتی

Paqenësi thelbësore
Mosekzistencë thelbësore
Paqenësi absolute
Mosekzistencë absolute

عدم زمانی

Mosqenie kohore
Mosqenie e përkohshme
Mosqenie e kohësishme
Paqenësi kohore
Paqenësi e përkohshme
Paqenësi e kohësishme

Shërbestari
Shërbimtari

عترت

Prejardhje
Pasardhësi (*viz.* tërësia e pasardhësve)
Pasuesi (*viz.* tërësia e pasuesve)

عجز

Dëshpërim
Gjendje e dëshpëruar
Gjendje dëshpëruese
Mjerim
Gjendje e mjerë
Paaftësi

عدالت

I drejtë
Drejtësi

عدالت خداوندی

Teodiçea

عدد

Numër

عدد اصلی

Numër themelor

عدد اصلی متناهی

Numër fundor

عدد ترتیبی

Numër rendor

عدد حدّی

Numër fundor

عدد طبیعی

Numër natyror

عدد متناهی

Numër fundor

عدد مثالی

Numër ideal
Numër imagjinar

عدد مرکّب

Numër i përbërë

عدد موهوم

Numër imagjinar

العدل

I Drejti (*viz.* Zoti)

عدل

Barazi
Drejtësi
Të qenit siç duhet në rrugën e Zotit

عدل الاهی

Drejtësi hyjnore
Drejtësia e Zotit
Teodiçea

عدل خدا

Drejtësia e Zotit

عدم

Mohim
Mosqenie

عامّه (= اهل سنّت)

Sunni
Suni

عِباد مُخلَصين

Adhuruesit e pastër

عِباد الله ـ عبدالله

عبادت

Akti i adhurimit
Veprimi i adhurimit
Adhurim
Përkushtim
Devotshmëri
Shërbesë hyjnore
Shërbim hyjnor
Akt liturgjik
Rit liturgjik
Liturgji
Respektim i ritualeve
Shërbesë
Shërbim
Respektim me devotshmëri i praktikave ritualistike
Falje
Lutje
Falje ndaj Zotit
Lutje ndaj Zotit
Lutësor
Faltar
Adhurues

عبادت ذاتى

Përulësi thelbësore
Nënshtrim thelbësor

عبارت

Shprehje
Shprehì
Mbi Interpretimin

عبث

Absurditet
Veprim i paarsyeshëm
Veprim i palogjikshëm
Veprim i pakuptimtë
Kotësi
Veprim i paqëllimshëm
Kapistallje
Mburrje
Mendjelehtësi
Mendjemadhësi

عبد

Skllav
Shërbëtor
Shërbyes
Rob

عبد صالح

Rob i drejtë
Njeri fetar
Shërbyes fetar

عبد كلّى

Rob universal
Njeri universal
Shërbyes universal

عبدالله

Rob i Zotit
Shërbyes i Zotit
I nënshtruar ndaj Zotit

عبوديّت

Nënshtrimi i natyrshëm i njeriut [ndaj Zotit]

Bota e forcës
Bota e pushtetit

عالَم ناسوت

Botë njerëzore
Botë lëndore
Bota e formave të trupëzuara

عالم نَبات

Botë bimore

عالَم نفس متّصل

Bota vazhdimtare e shpirtrave
Bota vijimtare e shpirtrave
Bota e pandërprerë e psikës

عالَم نفس منفصل

Bota e shkëputur e shpirtrave
Bota e ndërprerë e shpirtrave
Bota e ndërprerë e psikës

عالَم نور

Bota e dritës

عالَم وحدانیّت

Domeni i njështisë
Fusha e njështisë
Sfera e njështisë

عالَم وحدت

Domeni i Njështisë
Fusha e Njështisë
Sfera e Njështisë
Bota e Njështisë

عالِمیّت

Njohshmëri
Njohësi

عالی

I lartësuar
I përlartësuar
I përhiruar
Sipëror
Sipëranësor
I epërm

عالی (خداوند)

I Lartësuari (*viz.* Zoti)
I Përlartësuari (*viz.* Zoti)
I Përtejbotshmi (*viz.* Zoti)
I Përtejmi (*viz.* Zoti)
Përtejësori (*viz.* Zoti)
Transcendenti (*viz.* Zoti)

عالی ترین خیر

E mira sipëranësore
E mira e epërme
E mirë mbi të mirat
Summum bonum

عامّ

I zakonshëm
I përgjithshëm
I përbashkët
Universal

عامل

Agjent
Veprues
Bërës
Faktor

عامّه

Njerëzit e zakonshëm
Njerëzit e rëndomtë
Njerëzit e pavlerë

Bota e ideve
Bota e imazheve
Bota jolëndore
Bota e ideve dhe e imazheve të qenësishme
Bota e substancave të padukshme

عالَم مثال مطلق

Bota e përfytyrimit absolut
Bota e imagjinatës absolute
Bota e përfytyrimit të pakufishëm
Bota e përfytyrimit të pastër

عالَم مثال نورانی

Arketipat e shndritshëm
Bota e shndritshme e pamjeve të jashtme
Bota e shndritshme e pamjeve të jashtë-sishme
Bota e shndritshme e ideve dhe e imazheve

عالَم مُثُل – عالَم مثال
عالَم مُثُل معلّقه

Bota e formave të pandryshueshme

عالَم مجرّد

Botë jolëndore
Botë metafizike

عالَم محسوس

Botë e rrokshme [përmes shqisave]
Botë e dukshme [përmes shqisave]
Botë e prekshme [përmes shqisave]
Botë e kapshme [përmes shqisave]

عالَم محسوسات

Bota shqisore
Bota ndijore
Mundus sensibilis

عالَم مسیحیت

Krishterim

عالَم مشهود

Botë e dukshme
Botë e dëshmuar [përmes shqisave]
Botë e rrokshme [përmes shqisave]

عالَم معانی

Bota e ideve

عالَم معقول

Botë intelektive

عالَم معقولات

Sfera e realiteteve intelektive
Bota e realiteteve intelektive
Sfera e realiteteve mendësore
Bota e realiteteve mendësore
Mundus intelligibilis

عالَم مُلک

Botë e dukshme lëndore
Botë lëndore
Botë materiale
Botë e sundimit
Botë e mbretërimit
Bota e mbretërisë [së lëndës]

عالَم ملکوت

Bota engjëllore e shpirtrave
Bota e shpirtrave engjëllorë
Bota hyjnore
Bota e padukshme
Realitet shpirtëror
Botë mbishqisore
Botë përtejshqisore
Bota e sundimit

عالَم علوی

Bota më e lartë
Bota më e epërme
Bota më sipëranësore

عالَم عنصری

Bota parake
Bota e parëhershme
Bota e katër elementëve
Bota tokësore

عالَم عینی

Bota konkrete
Bota objektive
Bota e konkretizuar
Bota e realizuar
Bota e aktualizuar

عالَم غیب

I Fshehuri (viz. Zoti)
I Mbuluari (viz. Zoti)
I Përtisuri (viz. Zoti)
I Mistershmi (viz. Zoti)
Sfera e të Padukshmit (viz. Zoti)
Bota e padukshme
Bota e padukshmërisë
Bota e realiteteve të padukshme
Bota e misterit
Bota e të Padukshmit (viz. Zoti)

عالَم قدرت

Sfera e pushtetit
Bota e pushtetit

عالَم قدس

Bota e shenjtërisë

عالَم قدسی

Bota e shenjtëruar
Bota e shenjtë

عالَم کبریا

Sfera e madhështisë hyjnore

عالَم کبیر

Makrokozmos
Bota makrokozmike

عالَم کثرت

Bota e shumësisë
Sfera e shumësisë
Rrafshi i shumësisë
Horizonti i shumësisë

عالَم کون و فساد

Bota e lindjes dhe e vdekjes

عالَم لاهوت

Bota hyjnore

عالَم متعالی

Bota transcendentale
Bota e përtejme
Bota e përtejësisë

عالَم مثال

Bota imagjinare
Sfera imagjinare
Bota e imagjinatës
Bota e përfytyrimit
Bota e ndërmjetme mbishqisore
Mundus imaginalis
Bota e padukshme
Bota ideale
Sfera vegimore
Sfera vegimtare
Bota e figurave arketipore
Bota e formave
Bota e ideve dhe e imazheve

عالَم رؤيا

Bota ëndërrore
Bota e ëndrrave
Bota vegimore
Bota vizionare

عالَم ربّانی

Bota hyjnore
Bota zotërore

عالَم سُفلی

Bota tokësore
Bota e ulët
Bota më e ulët

عالَم شهادت

Bota e dukurive
Bota fenomenale
Bota e dukshme
Bota konkrete
Fusha e dëshmuar
Fusha e provuar
Bota e përvojës
Bota e shqisores
Bota e ndijores
Bota e së dukshmes
Bota e dukshmërisë

عالَم شهادت (# عالم غيب)

Bota e dukshme
Bota e dukjes
Bota e dukshmërisë
Bota e shfaqjes

عالَم شهادت متّصل

Bota vazhduese e dukshmërisë
Bota vijuese e dukshmërisë
Bota e pandërprerë e dukshmërisë

عالَم شهادت منفصل

Bota e ndërprerë e dukshmërisë
Bota e shkëputur e dukshmërisë

عالَم شهود

Bota e dukshme

عالَم صغير

Mikrokozmos
Bota mikrokozmike

عالَم طبيعت

Bota natyrore
Bota e natyrës

عالَم ظاهر

Bota e jashtme
Bota e jashtësishme
Bota përjashtësore

عالَم عدم

Bota e paqenësisë
Bota e të paqenëshmes
Bota e të paqenësishmes
Bota e paqenëshmërisë
Bota e mosqenies
Bota e mosekzistencës
Bota e asgjësë

عالَم عقل

Bota e intelektit
Bota e mendjes

عالَم عقلی

Bota intelektive
Bota mendësore

Bota e sundimit
Bota e sovranitetit

عالَم جرمانی

Sfera e lëndës
Sfera e materies

عالَم جسم

Bota e trupit
Bota e trupësisë
Bota e trupshmërisë

عالَم جسمانی

Bota trupore
Bota e trupësishme
Bota e trupave

عالَم جمادی

Sfera e mineraleve
Bota e mineraleve

عالَم حسّ

Bota shqisore
Bota ndijore
Bota e shqisave

عالَم حیوانی

Bota shtazore
Bota e frymorëve

عالَم خارج

Bota e jashtme
Bota e jashtësishme
Bota objektive
Bota fizike
Bota natyrore

عالَم خاک

Bota prej dheu
Bota e dheshme
Bota prej argjile
Bota argjilore
Toka

عالَم خلق

Bota e krijuar
Bota e krijimit

عالَم خلق و امر

Bota e krijimit dhe e urdhëresës

عالَم خیال

Bota e trilluar
Bota imagjinare
Bota e përfytyruar
Bota e përfytyrimit
Bota e imagjinatës

عالَم دنیا

Bota më e ulët
Kjo botë

عالَم دون قمر

Bota sublunare
Bota poshtë hënës
Bota tokësore

عالَم ذات

Sferë noumenike
Bota e noumenit

عالَم ذرّ

Bota e përjetësisë
Bota e paraqenësisë

عالَم ذهن

Bota mendore

عالَم أُنس

Bota e afrimitetit
Bota e afërsisë
Bota e intimitetit

عالَم انفاس

Bota e psikave [njerëzore]
Bota e fryméve
Bota e frymorëve

عالَم اوسط

Bota e ndërmjetme

عالَم بالا

Botë transcendentale
Botë e përtejme

عالَم برزخ

Botë e ndërmjetme
Purgatori

عالَم برزخ اسفل

Sfera mestare e ulët
Sfera e ndërmjetme e ulët

عالَم برزخ اعلی

Sfera mestare e epërme
Sfera e ndërmjetme e ulët

عالَم پدیدار

Univers fenomenik

عالَم تجدّد

Bota e përtëritjes
Bota e rigjallërimit

عالَم تجرّد

Sfera e të mbiformës
Sfera e jolëndores

عالَم تجلّی

Bota e vetështpalosjes
Bota e teofanisë

عالَم تحت قمر

Bota sublunare
Bota poshtë hënës
Bota tokësore

عالَم تدوین

Bota e editorisë
Bota e botimtarisë

عالَم تسبیح

Bota e thirrjes
Bota e lutjes
Bota e lëvdimit

عالَم تسطیر

Bota e shkrimit
Bota e shkrimësisë

عالَم توحید

Bota e Njëshmërisë
Bota e Njëvetshmërisë
Bota e Njëvetësisë
Bota e Njështisë

عالَم جبروت

Bota kryeengjëllore
Bota qiellore
Bota e përthellësisë absolute
Bota e pafundësisë absolute

عالَم آفاق

Bota e horizonteve
Bota e këtushme

عالَم اثیر

Bota eterike
Sfera eterike
Bota eterale
Sfera eterale

عالَم اجسام

Bota trupore
Bota e trupësishme
Bota e trupave
Bota fizike
Bota sendësore
Bota gjësendësore
Bota e gjësendeve
Bota konkrete
Bota natyrore

عالَم ارکان (نیز – عالَم عنصری)

Bota e elementëve [parakë]

عالَم ارواح

Bota shpirtërore
Bota e shpirtrave të pastër

عالَم اسرار

Bota e të fshehtave
Bota e mistereve

عالَم اسفل

Bota e ulët

عالَم اشباح

Bota e shfaqjeve
Bota e dukjeve
Bota e shpërfaqjeve
Bota e përshfaqjeve

عالم اشباح مجرده

Bota e figurave të patrupëzuara

عالَم اصغر

Mikrokozmos

عالم اطلاق

Sfera e pafundësisë hyjnore

عالَم اعلی

Bota më e lartë
Bota më e epërme
Bota sipëranësore
Bota e sipërme

عالَم اعیان ثابته

Bota e arketipave
Bota e njësive të pandryshueshme
Bota e enteve të pandryshueshme

عالَم اکبر

Makrokozmos

عالِم الهیات

Teologjik

عالَم الوهی

Bota hyjnore

عالَم امر

Bota shpirtërore
Bota e urdhëresës
Bota e urdhëresës hyjnore

عاقلی

Racionalitet
Arsyetueshmëri
Arsyesi

عالِم

Njohës
Dijetar
Njohësor
Njohuri
Njeri i mirëvaditur
Njeri i ftilluar
Mësues i ditur
Njeri i dijes
Njeri i dijes fetare
Dijetar fetar
Studiues

عالِم باالله

Njohës i Zotit

عالِم به غیب

I tërëditur
I gjithëditur

عالِم به غیب و شهادت

Njohës i të fshehtës dhe të shpallurës
Njohës i kuptimit të fshehtë dhe i kuptimit të shprehur

عالِم (خداوند)

I Gjithëdituri (viz. Zoti)
I Tërëdituri (viz. Zoti)
Gjithçkadijësi (viz. Zoti)
Gjithçkanjohësi (viz. Zoti)

عالِم بنفسه

Njohje [e përftuar] nga Vetvetja (viz. njohja e Zotit)

عالِم به علم

Njohja [e përftuar] përmes të njohurës
Njohja [e përftuar] përmes njohurisë

عالِم تجربی

Shkencëtar

عالِم ربّانی

Njohës hyjnësisht i frymëzuar
Njohës i frymëzuar hyjnësisht
Njohës zotërisht i frymëzuar
Njohës i frymëzuar zotërisht
Mësues hyjnësisht i frymëzuar
Mësues i frymëzuar hyjnësisht
Mësues zotërisht i frymëzuar
Mësues i frymëzuar zotërisht
Udhëzues hyjnësisht i frymëzuar
Udhëzues i frymëzuar hyjnësisht
Udhëzues zotërisht i frymëzuar
Udhëzues i frymëzuar zotërisht
Udhërrëfyes hyjnësisht i frymëzuar
Udhërrëfyes i frymëzuar hyjnësisht
Udhërrëfyes zotërisht i frymëzuar
Udhërrëfyes i frymëzuar zotërisht

عالِم مطلق

I Tërëditur (viz. Zoti)
I Gjithëditur (viz. Zoti)
Gjithçkanjohësi (viz. Zoti)

عالَم

Kozmos
Univers
Botë

عالَم آخرت

Bota tjetër
Bota e përtejme

Tipar rastësor i të thelbësishmes
Tipar rastësor i esencës
Rastësishmëri e çfarësisë
Rastësishmëri e thelbit
Rastësishmëri e të thelbësishmes
Rastësishmëri e esencës

عارض مفارق

Rastësishmëri e ndashme

عارض وجود

Rastësishmëri e qenies
Rastësishmëri e qenësisë
Rastësishmëri e të qenëshmes
Rastësishmëri e të qenësishmes
Rastësishmëri e të qenit
Rastësishmëri e qenëshmërisë
Rastësishmëri e ekzistencës
Tipar i rastësishëm i qenies
Tipar i rastësishëm i qenësisë
Tipar i rastësishëm i të qenëshmes
Tipar i rastësishëm i të qenësishmes
Tipar i rastësishëm i të qenit
Tipar i rastësishëm i qenëshmërisë
Tipar i rastësishëm i ekzistencës
Tipar rastësor i qenies
Tipar rastësor i qenësisë
Tipar rastësor i të qenëshmes
Tipar rastësor i të qenësishmes
Tipar rastësor i të qenit
Tipar rastësor i ekzistencës

عارضى

Rastësor
I rastësishëm
Shtesë
Përjashtësor
I jashtëm
I jashtësishëm

عارف

Gnostik
Njohës
Mistik
Zotërues i gnosës

عارى از كثرت

I paprekur nga shumësia

عاطفه

Emocion
Ndjenjë
Ndjesi
Drithërimë

عاقل

Intelektiv
Mendësor
Racional
I arsyeshëm
I ditur
I urtë

عاقل بالذّات

Vetësi intelektive
Vetvetësi intelektive
Vetësi mendësore
Vetvetësi mendësore

عاقل بالفعل

Intelektivizues në veprim
Intelektivizues në konkretësi
Mendorizues në veprim
Mendorizues në konkretësi

عاقله

Aftësi intelektive
Aftësi mendësore
Aftësi racionale
Aftësi arsyetuese
Aftësi argumentuese

ع

عابد

Fetar
Fetarist

عادت

Zakon
Dok
Huq
Veprim i zakonshëm
Zakonet
Doket
Jetë e përditshme
Jetë praktike
Përditshmëri

عادت کردن

Mësohem me
Më bëhet zakon

عادل (خداوند)

I Drejti (viz. Zoti)
Drejtësidhënësi (viz. Zoti)

عارض

Rast
Rastësi
Rastësishmëri
Gjasë
I rastësishëm
Rastësor
I varur
I përkohshëm
I gjasshëm
I mundshëm

عارض شدن

Ndodh
Zë vend

عارضِ ماهیّت

Tipar i rastësishëm i çfarësisë
Tipar i rastësishëm i thelbit
Tipar i rastësishëm i të thelbësishmes
Tipar i rastësishëm i esencës
Tipar rastësor i çfarësisë
Tipar rastësor i thelbit

ظنّی

Hamendësues
I mundshëm
Hipotetik
Dyshues

ظواهر

Kuptime ekzoterike
Kuptime të fjalëpërfjalëshme
Kuptime letrare
Kuptime gjuhësore
Kuptime të jashtme
Kuptime të jashtësishme
Kuptime konkrete
Kuptime të shprehura
Kuptime tekstuale
Kuptime fjalësore
Kuptime leksikore
Kuptime të sipërfaqëshme

ظواهر دین

Aspekte të jashtme të fesë
Aspekte të dukshme të fesë
Aspekte formale të fesë
Aspekte ritualistike të fesë
Aspekte konkrete të fesë
Aspekte të sipërfaqëshme të fesë
Pamje të jashtme të fesë
Pamje ritualistike të fesë

ظواهر کتاب

Kuptime tekstuale të Librit
Kuptime të shprehura të Librit

ظهور (# کمون)

Pamje e jashtme
Dukshmëri
Shfaqje e jashtme

ظهور

Shfaqje
Shpërfaqje
Dukje

ظهور (# خفاء)

Shfaqje
Shpërfaqje
Dukje

ظهور (معنا)

Kuptim ekzoterik
Kuptim i fjalëpërfjalshëm
Kuptim letrar
Kuptim gjuhësor
Kuptim i jashtëm
Kuptim konkret
Kuptim i shprehur
Kuptim tekstual
Kuptim fjalësor
Kuptim leksikor
Kuptim sipërfaqshëm

ظهور خداوند برای انسان

Teofani

ظهور مسیح

Shfaqje
Shpërfaqje
Ardhje
Zbulesë

ظهور معجزه

Shpalosje e mrekullisë

Përjashtësor
I shprehur

ظاهريان

Formalistët
Literalistët
Tekstualistët

ظاهريّه

Zahiritët
Shkolla Zahirite

ظرف

Mbartës
Përmasë
Vendmbartje
Rrafsh
Vendësi

ظرف واقع

Përmasë e realitetit objektiv
Vendësia e realitetit objektivisht të konkretizuar

ظلّ

Hije

ظلم

Agresion
Krim
Mizori
Padrejtësi
Shtypje
Diktaturë

ظلمانى

I errët
I paqartë

ظلم به نفس

I bëj keq vetes
I bëj dëm vetes
Dëmtoj veten

ظلمت

Errësirë
Terrishtë
Terr
Hije

ظلّى

I errët
I errësuar
I terrishtëzuar

ظنّ

Bindje
Hamendje
Hamendësim
Vlerësim
Opinion
Supozim
Presupozim
Hipotezë
Dyshim
Mendim

ظنّ صائب

Opinion i drejtë

ظنّ غالب

Bindje sunduese
Opinion sundues
Presupozim sundues
Mendim sundues
Bindje e përgjithshme
Opinion i përgjithshëm
Communis opinio

Tekstualistët
Zahiritët
Semanticistët

ظاهرگرایی

Ekzoterizëm

ظاهر و باطن

E jashtmja dhe e brendshmja
Jashtësia dhe brendësia
Jashtësorja dhe brendësorja

ظاهریان

Formalistët
Literalistët
Tekstualistët

ظاهربینانه

Literalistët
Tekstualistët

ظاهر[illegible]ی

Literalizëm
Tekstualizëm
Literalizëm biblik
Tekstualizëm biblik

ظاهرپرستی

Formalizëm

ظاهرگرا

Ekzoterist

ظاهری

Ekzoterik
I jashtëm
I jashtësishëm

I vetështpalosur
I vetështfaqur

ظاهرٌ بذاته

I shpalosur vetvetiu
I shpalosur vetvetishëm
I vetështpalosur
I shfaqur vetvetiu
I shfaqur vetvetishëm
I vetështfaqur
I shpërfaqur vetvetiu
I shpërfaqur vetvetishëm
I vetështpërfaqur

ظاهر دین

Aspekti i jashtëm i fesë
Aspekti i dukshëm i fesë
Aspekti formal i fesë
Aspekti ritualistik i fesë
Aspekti konkret i fesë
Aspekti sipërfaqshëm i fesë
Pamja e jashtme e fesë
Pamja ritualistike e fesë

ظاهر شریعت

Aspekti i jashtëm i Ligjit Hyjnor
Aspekti i dukshëm i Ligjit Hyjnor
Pamja e jashtme e Ligjit Hyjnor
Pamja e jashtësishme e Ligjit Hyjnor
Kuptimi i jashtëm i Ligjit Hyjnor
Kuptimi i jashtësishëm i Ligjit Hyjnor
Kuptimi i shprehur i Ligjit Hyjnor
Kuptimi tekstual i Ligjit Hyjnor
Kuptimi i sipërfaqshëm

ظاهرگرا

Ekzoterist

ظاهرگرایان

Formalistët

ظ

ظاهر

I dukshëm
I kuptueshëm
I vetëkuptueshëm
Ekzoterik
I jashtëm
I jashtësishëm
Konkret
I shfaqur
I zbuluar
I shpalosur
I shprehur

ظاهر (# سرّ)

Përmasë e dukshme
Përmasë e jashtme
Dimension i jashtëm
Përmasë e jashtësishme
Dimension i jashtësishëm

--- در ظاهر

Në pamje të jashtme
Përsëjashtmi

ظاهر (خداوند)

I Shfaquri (*viz.* Zoti)
I Zbuluari (*viz.* Zoti)
I Shpalosuri (*viz.* Zoti)
I Dukësuari (*viz.* Zoti)
I Përjashtmi (*viz.* Zoti)

ظاهر (معنا)

Kuptim ekzoterik
Kuptim i fjalëpërfjalshëm
Kuptim letrar
Kuptim gjuhësor
Kuptim i jashtëm
Kuptim konkret
Kuptim i shprehur
Kuptim tekstual
Kuptim fjalësor
Kuptim leksikor
Kuptim sipërfaqshëm
Semantika

ظاهر بالذات

I vetëdukshëm

طهارت کبری

Pastrim i plotë
Pastërti e plotë

طهارت معنوی

Pastrim shpirtëror
Pastërti shpirtërore

طهارت نفس

Pastrim i shpirtit
Pastërti e shpirtit

طیّ الارض

Rrugëtim i shpejtë nga një pikë në tjetrën

طی طریق

Përparim në udhën [shpirtërore]

طیّب

I shkëlqyeshëm
I mirë
I pëlqyeshëm
I ëmbël

طینت

Argjilë
Baltë
Allçi

طمأنینه

Paqe
Qetësi

طمس

Anullim
Rrënim
Shkatërrim

طوبیقا

Topikët

طور(نیز اَطوار)

Fazë
Etapë
Gjendje

طور عقل

Fazat e intelektit
Etapat e intelektit
Fazat e arsyes
Etapat e arsyes

طور وجود

Mënyrë e qenies
Mënyrë e qenëshmërisë
Mënyrë e të qenit
Formë e qenies
Formë e të qenit
Formë e qenësisë
Formë e qenëshmërisë

طول

Gjatësi

طولی

I lartë
Lartësor
Vertikal
Përpendikular

طهارت

Pastërti
Pastrim ritualistik

طهارت باطن

Pastrim i brendshëm
Pastrim i qenies së brendshme

طهارت خاصّ

Pastrim specifik
Pastrim i veçantë
Pastërti specifike
Pastërti e veçantë

طهارت دل

Pastrim i zemrës

طهارت روحانی

Pastrim shpirtëror
Pastërti shpirtërore

طهارت صغری

Pastrim i pjesshëm
Pastërti e pjesshme

طهارت عامّ

Pastrim i përgjithshëm
Pastërti e përgjithshme

طهارت قلب

Pastrim i brendshëm
Pastrim i brendësishëm
Pastrim përbrendësor
Pastrim i zemrës
Pastërti e zemrës

Limite
Anë

طریق

Mënyrë
Formë
Rrugë
Shteg

طریقت

Rrugë mistike
Shteg mistik
Rrafsh mistik
Realitet mistik
Botë mistike
Urdhër mistik

طریقت در عرفان

Rrugë shpirtërore
Rrafsh shpirtëror
Realitet shpirtëror
Botë shpirtërore
Urdhër shpirtëror (*viz.* vëllazëri, kuvend)

طریقه

Urdhër sufi

طریقه بصریان

Metoda e basreanëve

طریقه متاخران

Metoda e modernëve
Metoda e modernistëve

طعم

Shije
Shijim

طفره

Kërcim
Kapërcim
Hedhje [përsëlarti]
Saltus

طلب

Urim
Dëshirë
Vullnet

طلب علم

Hulumtim i njohjes
Kërkim i njohjes

طلب کمال

Hulumtim i përsosmërisë
Kërkim i përsosmërisë

طلسم

Hajmali
Fatsjellës
Fatmbrojtës
Nuskë

طلسم گشایی

Prish një hajmali

طلسمات

Fatsjellëse
Hajmali
Nuska
Talismanë

طلسمی

Hajmalior
Talismatik

طرد عدم

Mohim i paqenësisë
Mospranim i paqenësisë
Shmangie e paqenësisë
Mohim i paqenëshmërisë
Mospranim i paqenëshmërisë
Shmangie e paqenëshmërisë
Mohim i së paqenëshmes
Mospranim i së paqenëshmes
Shmangie e së paqenëshmes
Mohim i së paqenësishmes
Mospranim i së paqenësishmes
Shmangie e së paqenësishmes
Mohim i mosekzistencës
Mospranim i mosekzistencës
Shmangie e mosekzistencës

طرد کردن

Përjashtoj
Përjashtësoj
Nxjerr jashtë
Dëboj
Zhboj
Mohoj
Hedh poshtë

طرز

Mënyrë
Formë

طرف

Skaj
Cak
Kufi
Skajësi
Cakësi
Skajshmëri
Kufishmëri
Limit
Anë

طرف بحث

Debatues
Diskutues
Diskutant

طرف زمان

Kufiri i kohës
Caku i kohës
Skaji i kohës

طرفدار اصالت سود

Utilitarist

طرفدار اصالت عقل

Racionalist

طرفدار فلسفه مارکس

Marksist

طرفدار مالکیّت اشتراکی

Kolektivist

طرفدار نظام اشتراکی

Socialist

طرفین

Terma

طرفین

Skaje
Caqe
Kufij
Skajësi
Cakësi
Skajshmëri
Kufishmëri

طبیعت فاعلی

Natyrë natyrësuese
Natura naturans

طبیعت کلی

Natyrë e gjithsejtë
Natyrë universale

طبیعت کلی عقلی

Natyrë racionale universale
Natyrë racionale e gjithsejtë

طبیعت محسوس

Natyrë shqisore
Natyrë ndijore

طبیعت مخلوق

Natyrë e natyrësuar
Natura naturata

طبیعت مُشکَّک

Natyrë me përshkallim analogjik

طبیعت نوعی

Natyrë specifike
Natyrë e veçantë

طبیعت گرایانه

Natyralist
Natyralistik

طبیعت گرایی

Natyralizëm

طبیعت گرایی اخلاقی

Natyralizëm etik

طبیعت گرایی لاهوتی

Natyralizëm deistik

طبیعی

Natyror
I natyrshëm
Konkret
Fizik

طبیعیّات

Kozmologjik
Filozofi natyrore
Natyralizëm
Shkenca natyrore
Fizikë

طبیعیّون

Natyralistët
Filozofët e natyrës
Shkencëtarët e natyrës
Studiuesit e natyrës
Hulumtuesit e natyrës

طرب

Ekstazë e hareshme
Ekstazë ngazëllyese

طرح

Skematizëm
Projekt
Modelim
Model
Skemë

طرد

Mohim
Mospranim
Mospëlqim
Mospajtim

Gjendje
Cilësi të lindura
Cilësi të brendshme
Cilësi të brendësishme
Natyrat
Karakteret [njerëzorë]
Temperamentet

طبایع اربعه ـ طبایع چهار گانه
طبایع چهارگانه

Katër natyrat [njerëzore] (*viz.* sanguin, kolerik, flegmatik, melankolik)
Katër karakteret [njerëzorë]
Katër temperamentet [njerëzorë]
Katër tipat [njerëzorë]

طبایع کلّی عقلی

Natyrat racionale universal
Natyrat intelektive universale
Natyrat mendësore universale

طبع

Karakter
Natyrë
Tip
Temperament

--- بالطبع

Nga natyra [që shpërfaq]
Nga karakteri [që shpërfaq]
Natyror
I natyrshëm

طبع اولی

Natyrë e parme
Natyrë e parëhershme
Natyrë e parësishme
Natyrë parësore
Natyrë parake

طبع تامّ

Natyrë e përsosur
Natyrë e përkryer

طبق تعالیم انجیل

Ungjillor
Evangjelik

طبیعت

Karakter
Natyrë
Tip
Përbërje
Formim
Temperament

طبیعت انفعالی

Natyrë e natyrësuar
Natura naturata

طبیعت پنجم

Natyrë e pestë
Quinta essentia

طبیعت ثانوی

Natyrë e dytë
Natyrë dytësore
Natyrë e dytësishme

طبیعت خلّاق

Natyrë natyrësuese
Natura naturans

طبیعت سیّال

Natyrë e ndryshueshme
Natyrë e lëvizshme

ط

طاری (نیز عارض)

I jashtëm
I jashtësishëm
Jashtësor
Përjashtësor
I mundshëm

طاعت

Bindje
Nënshtrim
Të bindurit

طاغی

Agresor
I dhunshëm
Shtypës

طاقت بشری

Aftësi njerëzore
Mundshmëritë njerëzore
Fuqitë njerëzore
Forcat njerëzore

طالع بینی

Astrologji
Fatthënie
Parashikim i fatit

طامات

Të papërkueshme
Të palidhshme
Inkoherentë

طایفه

Sekt
Grupim
Rrymë

طباع تامّ

Natyrat e përsosura
Natyrat e përkryera

طبایع

Prirje

Gabim
Rrëshqas nga rruga e drejtë
Devijoj nga udha e drejtë

ضمير (= وجدان)

Ndërgjegje
Ndërgjegjësi
Ndërgjegjshmëri
Vetëdije [për diçka]
Vetëdije (*viz.* njohje e vetvetes)
Vetënjohje
Vetëndërgjegje
Vetëperceptim (edhe si akt, si veprim)
Vetëdijësi
Vetëndërgjegjësi
Vetëndërgjegjshmëri
Thelbi i vetvetes
Mendje

ضمير ناخودآگاه

Mendje e pandërgjegjshme
Mendje e pavetëdijshme

ضروریّ

Thelbësor
I thelbësishëm
I domosdoshëm

ضروریّ (= بدیهی)

I vetëkuptueshëm

ضروریّ العدم

Domosdoshmërisht e paqenëshme

ضروریّ بالذات

Thelbësisht e domosdoshme
I domosdoshëm në vetvete
Domosdoshmëri nga vetvetja

ضروریّ بالغیر

Domosdoshmëri përmes diçkaje tjetër
Domosdoshmëri nën dritën e diçkaje tjetër

ضروریّ بالقیاس الی الغیر

Domosdoshmëri në lidhje me diçka tjetër
Domosdoshmëri në marrëdhënie me diçka tjetër

ضروری به شرط محمول

Pohimor
Pohues

ضروریّ ذاتی

Thelbësisht e domosdoshme
I domosdoshëm në vetvete
Domosdoshmëri nga vetvetja

ضروریّ الوجود

Qenia e domosdoshme
Qenëshmëria e domosdoshme
Qenësia e domosdoshme
Ekzistenca e domosdoshme

ضروری الوجود

Qenësor i domosdoshëm
Qenie e domosdoshme
Qenëshmëri e domosdoshme
Qenësi e domosdoshme

ضروریات

Të vërtetat e vetvetishme
Të vërtetat e vetështpalosura
Të vërtetat e qarta
Të vërtetat që shpalosen vetvetishëm

ضروریّات ذاتیّه

Të domosdoshëm në vetvete

ضریب

Modalitet
Modul
Mënyrë
Formë
Modus

ضعف

Gabim
Dështim
Rënie

ضلال ـ ضلالت
ضلالت

Devijim
Shmangie
Dalje [nga rruga e drejtë]
Humbës
Gabues
Gabimtar

ضرورت (= وجوب)

Domosdoshmëri

– بالضروره

Domosdoshmërisht
Në mënyrë të domosdoshme
Në mënyrë të vetëkuptueshme

ضرورت ازلی

Domosdoshmëri e përjetshme

ضرورت بالذات --- ضرورت ذاتی

Domosdoshmëri përmes diçkaje tjetër

ضرورت بالغیر

Domosdoshmëri nën dritën e diçkaje tjetër

ضرورت بالقیاس الی الغیر

Domosdoshmëri në lidhje me diçka tjetër
Domosdoshmëri në marrëdhënie me diçka tjetër

ضرورت بخشیدن

Domosdoshmëri
Nevojshmëri
Domosdoshmërim
Të qenit i domosdoshëm
Të qenit i nevojshëm

ضرورت ذاتی

Domosdoshmëri thelbësore
Domosdoshmëri e thelbësishme
Domosdoshmëri esenciale

ضرورت عقلانی

Domosdoshmëri intelektive
Domosdoshmëri mendësore
Domosdoshmëri racionale

ضرورت عقلی

Domosdoshmëri intelektive
Domosdoshmëri mendësore
Domosdoshmëri racionale

ضرورت علّی

Domosdoshmëri shkakësore

ضرورت علی – معلولی

Domosdoshmëria shkak-pasojë
Domosdoshmëria shkakësi-pasojë

ضرورت غیری ـ ضرورت بالغیر
ضرورت مشروط

Domosdoshmëri hipotetike
Domosdoshmëri hamendësore

ضرورت مطلق

Domosdoshmëri e pashmangshme
Domosdoshmëri e patjetërsueshme
Domosdoshmëri në kuptimin e ngushtë të fjalës

ضرورت وصفیّه

Domosdoshmëri për shkak të një cilësie
Domosdoshmëri për shkak të një tipari
Domosdoshmëri për shkak të një atributi
Domosdoshmëri që lidhet me një cilësi
Domosdoshmëri që lidhet me një tipar
Domosdoshmëri që lidhet me një atribut

ضرورت وقتیّه

Domosdoshmëri për shkak të kohës
Domosdoshmëri që lidhet me kohën

ضدّیت

Antagonizëm
Kundërshti
Kundërvënie

ضدیّن

Dyshtì
Dyshtorësì

ضرب

Mënyrë
Formë
Trajtë

ضرب اول نخستین شکل قیاس اقترانی

Shumëfishimi i figurës së parë të silogjiz-mit
Shumëfishimi i figurës së parë të dedu-ksionit

ضرب عقیم

Formë jo produktive
Formë e pafrytshme
Formë jo frytdhënëse
Mënyrë jo produktive
Mënyrë e pafrytshme
Mënyrë jo frytdhënëse

ضرب مشهور

Formë e pavërtetueshme
Mënyrë e pavërtetueshme

ضرب منتج

Formë përfundimtare
Mënyrë përfundimtare
Formë që të shpie drejt përfundimit
Mënyrë që të nxjerr në një përfundim

ضرب منطقی

Shumëfishim logjik

ضدّین

Dy të përkundërta
Dy të kundërta

ضرورات اوّلیّه

Substanca të para
Substanca të parme
Substanca parësore
Substanca të parëhershme
Substanca parake
Substanca të parësishme
Substanca të kryehershme
Thelbe të para
Thelbe të parme
Thelbe parësore
Thelbe të parëhershme
Thelbe parake
Thelbe të parësishme
Thelbe të kryehershme

ضرورات ثانویّه

Substanca të dyta
Substanca dytësore
Substanca të dytshme
Substanca të dytësishme
Thelbe të dyta
Thelbe dytësore
Thelbe të dytshme
Thelbe të dytësishme

ضرورت (= بداهت)

Vetvetishmëri
Vetëkuptueshmëri
Natyrshmëri
Vetështpalosje
Vetëshpërfaqje
Shpalosje e vetvetishme

ض

ضابطه

Kriter
Parametër
Rregull
Kusht

الضّار

Ndëshkuesi (*viz.* Zoti)
Llogarikërkuesi (*viz.* Zoti)

ضالّ

Gabues
I gabuar
I kequdhëzuar
I keqdrejtuar
Gabimtar
Njeri që ka gabime [në ide, mendime etj.]
I devijuar

ضبط (= ضابط بودن راوی)

Përpikmëri
Saktësi

ضدّ

Kundërshti
Kundërshtim
Kundërvënie
Pengesë
Pengim

ضد عقل گرایی

Antiracionalizëm

ضد قیاس

Antilogjizëm (*viz.* Rasti kur një pohim është i barabartë me të kundërtin e tij: A = -A)

ضد مابعدالطّبیعه

Antimetafizikë

ضد مابعدالطّبیعی

Antimetafizik
Antimetafizicien

صوفیانه

Mistik

صوفیّه

Misticizëm

صومعه

Manastir

صومعه ای

Manastir
Kuvend
Eremitazh
Murgëror
Asketik

صهیونیسم

Sionizëm

صیرورت

Të bërit
Shpërfaqje

صیرورت ابدی

Proces i përjetshëm
Krijim i përjetshëm

صورت محسوس

Formë shqisore
Formë ndijore
Imazh shqisor

صورت مرآتیّه

Formë e pasqyruar

صورت مُرتَسم

Formë e gjurmëzuar

صورت مرکّب

Formë e përbërë

صورت مشترک

Formë e zakonshme
Formë e përgjithshme
Formë e rëndomtë

صورت مطلق

Formë absolute

صورت معقول

Nocion
Koncept i pastër intelektiv
Formë racionale
Ide racionale

صورت معلّقه

Formë e varur
Formë e pezullimtë

صورت مفارق

Formë dalluese
Formë e dalluar
Formë e ndarë
Formë e veçuar
Forma separata

صورت مقوّم

Formë përbërëse
Formë konstitutive

صورت نباتی

Formë vegjetative

صورت نفس

Formë e vetes
Formë e vetësisë
Formë e vetvetes
Formë e vetvetësisë

صورت نوعیّه

Formë e llojeve
Formë e llojësisë
Formë e specieve
Formë specifike
Formë e veçantë
Forma individualis

صورت های علمیّه

Idetë
Format e ndara

صورت های معلّقه

Imazhet e varura
Imazhet e pezullimta

صوری

Formale
Formuese
Formësuese
Formëdhënëse
Formëkrijuese

صورت ظاهری

Formë ekzoterike
Formë e jashtme
Formë konkrete
Formë fizike
Formë natyrore

صورت عامّ (= صورت جسمیّه)

Formë e përgjithshme
Formë përgjithësuese
Formë e tërësishme
Formë tërësore

صورت عَرَضیّه

Formë e rastësishme
Formë rastësore
Forma accidentalis

صورت عقل استعلایی

Ide transcendentale
Formë transcendentale

صورت عقلی

Formë intelektive
Formë mendësore
Formë racionale
Ide intelektive
Ide mendësore
Ide racionale
Forma intellectualis

صورت علمی

Formë njohësore
Formë intelektive
Formë mendësore

صورت عنصری

Formë e parme
Formë e parëhershme
Formë parake
Formë e parësishme

صورت عینی

Formë konkrete
Formë objektive
Formë natyrore

صورت غیر مادی

Formë jolëndore

صورت فلکی

Yjësi

صورت قیاس

Figurat e silogjizmit
Figurat e deduksionit

صورت کلّی

Formë e përgjithshme
Formë përgjithësuese
Formë e tërësishme
Formë tërësore

صورت مادی

Formë lëndore
Formë lëndësore
Formë materiale

صورت مثالی

Trup i dukshëm
Trup i pamjezuar
Figurë e dukshme
Formë imagjinare

صورت مجرّد

Formë abstrakte
Formë jolëndore

صورت جِرمیّه ـ صورت جسمیّه
صورت جزئی

Formë e veçantë
Formë e posaçme

صورت جسمانی ـ صورت جسمیّه
صورت جسمیّه

Formë trupore
Formë e trupësishme
Formë somantike
Forma corporalis

صورت جمادی

Formë i pashpirtëzuar
Formë e pafrymtëzuar
Formë jofrymore

صورت جنسی

Formë e përgjithshme
Formë përgjithësuese
Formë e tërësishme
Formë tërësore

صورت جوهری

Formë thelbësore
Formë e thelbësishme
Formë esenciale
Formë substanciale
Forma substantialis

صورت حساسیّت

Formë e ndjesorësisë
Formë e shqisorësisë
Formë e ndijorësisë
Formë e ndjeshmërisë

صورت حسّی

Ndjesi
Ndjeshmëri
Ndijim
Të ndjerit

صورت حسّیّه ـ صورت محسوس
صورت حقّ تعالی

Forma e të vërtetës së lartësuar hyjnore

صورت خاصّ

Formë e veçantë
Formë specifike

صورت خیالی

Formë imagjinare
Imagjinar
Imazh

صورت ذاتی

Formë e brendshme
Formë e brendësishme
Formë e brendaqenëshme

صورت ذهنی

Formë mendore
Perceptim mendor
Imazh mendor
Koncept mendor

صورت ذهنی مثالی

Formë mendore imagjinare
Formë mendore imazhive

صورت شناسایی

Formë njohësore
Formë njohëse

صورت طبیعی

Formë natyrore
Formë e natyrshme

صُور اسرافیل

Trumpeta e Serafilit

صُوراعمال

Format e veprave

صُورافلاطونی

Idetë platonike
Format platonike
Format e ndara, të pandryshueshme dhe të përjetshme

صُوَر جوهری—صورت جوهری
صُوَر خیالی – صورت خیالی
صُوَر ذهنی – صورت ذهنی
صُوَر طبیعی – صورت طبیعی
صّوَر عقلی – صورت عقلی

صُوَرمجرّده ازهیولی

Format e pastra të ndara nga lënda
Format e ndara, të pandryshueshme dhe të përjetshme

صُوَر مُرتَسم – صورت مرتسم
صسوَر معقول – صورت معقول

صُوَر معلَّقه

Forma të pandryshueshme
Forma të palëvizshme

صُوَر موالید

Format e paralindësve
Format e të parëhershmëve

صُوَرنوعیّه – صورت نوعیّه
صورت

Formë
Ide

صورت ادراکی

Formë e rrokur
Formë e ngërthyer
Formë e perceptuar
Formë e konceptuar

صورت انطباعی

Mbresë
Përshtypje

صورت باطنی

Formë ezoterike
Formë e brendshme
Formë e brendësishme
Formë përbrendësore

صورت بالذات

Formë thelbësore
Formë e thelbësishme
Formë esenciale
Formë substanciale

صورت بالعَرَض

Formë e rastësishme
Formë rastësore

صورت برزخی

Formë e drejtpërdrejtë
Mënyrë e drejtpërdrejtë

صورت برهان

Vijues
I mëpasmë
Rrjedhojë

صورت بسیط

Formë e thjeshtë

صُلحاء

Paqësor

صمد (خداوند)

I Gjithëkamuri (*viz*. Zoti)
Gjithçkapasësi (*viz*. Zoti)
Gjithëmbështetësi (*viz*. Zoti)
I Përhershmi (*viz*. Zoti)
I Përjetshmi (*viz*. Zoti)
Strehuesi i përjetshëm (*viz*. Zoti)
Streha e përjetshme (*viz*. Zoti)
I Palëvizshmi (*viz*. Zoti)
I Pandryshueshmi (*viz*. Zoti)
I Padepërtueshmi (*viz*. Zoti)
I Papërshkueshmi (*viz*. Zoti)
Ndihmësi (*viz*. Zoti)
I Vetëmjaftueshmi (*viz*. Zoti)

صمديّت

Padepërtueshmëri
Papërshkueshmëri
Qëndrueshmëri
Pamposhtshmëri
Pathyeshmëri
Papërkulshmëri

صناعت

Art
Zeje

صناعت غیر برهانی

Metodë jo shtjelluese
Metodë jo vërtetuese

صُنع

Veprimtari
Fushë veprimi
Bamirësi
Mirëbërje
Bërje
Punë
Vepër

صنع خداوند

Veprim i Zotit
Vepër e Zotit
Punë e Zotit

صنم

Idhull
Imazh

صواب

I saktë
I përpiktë
I drejtë
Korrekt

صوت

I kuptueshëm

صُور

Trumpetë

صُوَر – صورت
صُوَر (مُثُل افلاطونی)

Format
Idetë

صوَر ادراک

Forma perceptimi
Mënyra perceptimi

صورت ازلی

Parakonceptim

Cilësi që i brendashkruhet thelbit të Zotit
Atribut që buron nga thelbi i Zotit
Atribut që i brendashkruhet thelbit të Zotit

صفت قدرت (خداوند)

Cilësi e të qenit i fuqishëm
Burim i fuqisë (*viz.* Zoti)
I Gjithëfuqishmi (*viz.* Zoti)

صفت قدیم

Cilësi e përjetshme
Cilësi e gjithëkohshme
Atribut i përjetshëm
Atribut i gjithëkohshëm

صفت قیّومی خداوند

Cilësi e Zotit si Furnizues
Atributi i Zotit si Furnizues
Cilësia furnizuese e Zotit

صفت کمال

Cilësia e përsosmërisë
Atribut i përsosmërisë

صفت لطف

Cilësi e Zotit si Përkrahës
Atributi i Zotit si Përkrahës

صفت معنوی

Atribut cilësues
Tipar cilësues
Cilësor

صفت نسبی

Cilësi marrëdhëniesore
Cilësi relative
Cilësi e varur
Cilësi e ndryshueshme
Atribut marrëdhëniesor
Atribut relativ
Atribut i varur
Atribut i ndryshueshëm

صفت نقصان

Atribut i paplotësisë
Tipar i mangësisë

صفت وجودی

Cilësi pozitive
Atribut pozitiv
Cilësi natyrore
Atribut natyror
Cilësi e qenësishme
Atribut i qenësishëm
Cilësi konkrete
Atribut konkret

صفت وجودی عینی

Atribut i jashtëm pozitiv
Tipar i jashtëm pozitiv

صفیّ الله

I zgjedhur nga Zoti
I përzgjedhur nga Zoti

صلاح

Përfitim
Interes
Dobi
Dobishmëri
Mirëqenie

صلاحیّت

Aftësi
Kualifikim
Vijimësi
Qëndrueshmëri

صفت انتزاعی

Cilësi e abstraguar
Atribut i abstraguar
Cilësi e idealizuar
Atribut i idealizuar

صفت ایجابی – صفت ثبوتی
صفت تکلّم (خداوند)

Cilësia e Ligjërimit

صفت ثبوتی

Cilësi pozitive
Atribut pozitiv
Cilësi natyrore
Atribut natyror

صفت جلال

Cilësia e madhështisë

صفت حقیقی

Cilësi e njëmendtë
Atribut i njëmendtë
Cilësi e vërtetë
Atribut i vërtetë
Cilësi reale
Atribut real

صفت ذات

Cilësi e thelbit
Atribut i thelbit
Cilësi e të thelbësishmes
Atribut i të thelbësishmes
Cilësi e esencës
Atribut i esencës

صفت ذاتی

Cilësi thelbësore
Atribut thelbësor
Cilësi e thelbësishme
Atribut i thelbësishëm
Cilësi esenciale
Atribut esencial

صفت زائد بر ذات

Cilësi e shtuar e thelbit
Atribut i shtuar i thelbit

صفت سلبی

Cilësi negative
Atribut negativ

صفت علم (خداوند)

Cilësi e Njohjes [së Zotit]
Tërënjohësi (*viz.* Zoti)
Gjithçkanjohësi (*viz.* Zoti)
Burimi i njohjes (*viz.* Zoti)
I Gjithëdituri (*viz.* Zoti)

صفت فعل

Cilësi vepruese
Cilësi e veprimit
Atribut i veprimit
Cilësi e veprës
Atribut i veprës
Cilësi faktike
Cilësi në veprim
Cilësi në konkretizim
Atribut në konkretizim
Cilësi konkrete
Atribut konkret
Cilësi natyrore
Atribut natyror
Cilësi pozitive
Atribut pozitiv

صفت فعلی – صفت فعل
صفت قائم به ذات خداوند

Cilësi që buron nga thelbi i Zotit

صفات قدیم

Cilësi të përjetshme
Atribute të përjetshme
Cilësi të përhershme
Atribute të përhershme
Cilësi të gjithëhershëm
Atribute të gjithëhershëm
Cilësi të gjithëkohshme
Atribute të gjithëkohshme

صفات کمال

Cilësitë e Përsosmërisë
Atributet e Përsosmërisë

صفات لازم

Cilësi të brendshme
Atribute të brendshme
Cilësi të brendësishme
Atribute të brendësishme
Cilësi të domosdoshme
Atribute të domosdoshme

صفات لاهوتی

Cilësi Hyjnore
Atribute Hyjnore
Cilësitë e Hyjnores
Atributet e Hyjnores

صفات ناسوتی

Cilësi njerëzore
Atribute njerëzore
Cilësi të njeriut
Atribute të njeriut
Cilësi të njerëzores
Atribute të njerëzores

صفات نسبی – صفت نسبی
صفات نفسیّه

Cilësitë e subjektit në vetvete
Atributet e subjektit në vetvete
Cilësitë e vetësubjektit si i këtillë
Atributet e vetësubjektit si i këtillë

صفات وجودی – صفت وجودی
صفاتیّه

Cilësorët
Cilësonjësit
Atributistët

صفای درون

Pastërti e brendshme
Dëlirësi e brendshme
Pastërti e brendësishme
Dëlirësi e brendësishme
Pastërti përbrendësore
Dëlirësi përbrendësore

صفای ذهن

Qartësim i të kuptuarit
Qartësim i mendjes
Pastrim i mendjes
Dëlirje e medjes

صفت

Cilësi
Tiparizim
Cilësim
Karakteristikë
Përshkrim
Tipar

صفت اثباتی – صفت ثبوتی
صفت اضافی

Cilësi marrëdhëniesore
Atribut marrëdhëniesor
Cilësi relative
Atribut relativ
Cilësi e varur
Atribut i varur

صفات خداوند

Cilësitë Hyjnore
Atributet Hyjnore

صفات ذات

Cilësitë e thelbit
Atributet e thelbit
Cilësitë e të thelbësishmes
Atributet e të thelbësishmes
Cilësitë e esencës
Atributet e esencës

صفات ذاتی

Cilësitë që i përkasin thelbit
Atributet që i përkasin thelbit
Cilësitë që i përkasin të thelbësishmes
Atributet që i përkasin të thelbësishmes
Cilësitë që i brendashkruhen thelbit
Atributet që i brendashkruhen thelbit
Cilësitë që i brendashkruhen të thelbësishmes
Atributet që i brendashkruhen të thelbësishmes
Cilësitë që i përkasin esencës
Atributet që i përkasin esencës
Cilësitë që i brendashkruhen esencës
Atributet që i brendashkruhen esencës
Cilësi thelbësore
Cilësi të thelbësishme
Cilësi esenciale
Atribute thelbësore
Atribute të thelbësishme
Atribute esenciale

صفات ذمیمه

Cilësi të liga
Atribute të liga
Cilësi të neveritshme
Atribute të neveritshme
Cilësi të pështira
Atribute të pështira

Cilësi shtypëse
Atribute shtypëse

صفات ربوبی

Cilësi zotërore
Cilësi të perëndishme
Cilësi të hyjshme
Cilësi hyjnore
Atribute zotërore
Atribute të perëndishme
Atribute të hyjshme
Atribute hyjnore

صفات سلبی

Cilësi negative
Atribute negative
Cilësi të shëmtuara
Atribute të shëmtuara

صفات عرضی

Cilësi të rastësishme
Cilësi rastësore
Tipare të rastësishme
Tipare rastësore

صفات عقلی

Cilësi intelektive
Atribute intelektive
Cilësi mendësore
Atribute mendësore
Cilësi racionale
Atribute racionale

صفات فعل

Cilësi të të vepruarit
Cilësi vepruese
Atribute vepruese
Atribute që rrjedhin nga të vepruarit
Cilësi që i brendashkruhen veprimeve
Cilësi të veprimit

صفات اکتسابی

Tipare të fituara
Karakteristika të fituara

صفات الاهی

Cilësi Hyjnore
Atribute Hyjnore

صفات ایجابی (= صفات ثبوتی)

Cilësi pozitive
Atribute pozitive
Cilësi natyrore
Atribute natyrore

صفات بالعَرَض

Cilësi të rastësishme
Atribute të rastësishme
Cilësi rastësore
Atribute rastësore

صفات پسندیده

Cilësi të lëvdueshme
Cilësi të vyera
Cilësi të çmuara

صفات تشبیه

Cilësi të ngjashmërisë
Atribute të ngjashmërisë
Cilësi të përafrisë
Atribute të përafrisë

صفات تنزیه

Cilësi të pakrahasueshmërisë
Atribute të pakrahasueshmërisë

صفات ثبوتی

Cilësi pozitive
Atribute pozitive
Cilësi natyrore
Atribute natyrore

صفات جبروت

Cilësitë e madhështisë
Atributet e madhështisë

صفات جلال

Cilësitë e Zotit
Atributet e Zotit
Cilësitë e të Madhërishmit (*viz.* Zotit)
Atributet e të Madhërishmit (*viz.* Zotit)
Cilësitë e të Shndritshmit (*viz.* Zotit)
Atributet e të Shndritshmit (*viz.* Zotit)

صفات جمال

Cilësitë e të Bukurit (*viz.* Zotit)
Atributet e të Bukurit (*viz.* Zotit)

صفات حادث

Cilësi kohore
Atribute kohore
Cilësi të kohësishme
Atribute të kohësishme

صفات حسنه

Cilësi të lëvdueshme
Cilësi të vyera
Cilësi të çmuara

صفات حق

Cilësitë e Zotit
Atributet e Zotit

صفات خدا

Cilësitë e Zotit
Atributet e Zotit

صرافت مطلق

Pastërti absolute
Dëlirësi absolute

صِرف

E pastër
E qashtër
E saktë
E thjeshtë
E shndritshme
E kulluar
Pastërtore

صِرف الشیء

Pastërtia e një gjësendi
Gjësend në vetvete
Gjësend për vetveten
Gjësend *per se*

صرف الوجود

Qenie në vetvete
Qenësi në vetvete
Qenëshmëri në vetvete
Ekzistencë në vetvete
Qenie e pastër
Qenësi e pastër
Qenëshmëri e pastër
Ekzistencë e pastër
Qenie e qashtër
Qenësi e qashtër
Qenëshmëri e qashtër
Ekzistencë e qashtër
Qenie e thjeshtë
Qenësi e thjeshtë
Qenëshmëri e thjeshtë
Ekzistencë e thjeshtë
Qenie e shndritshme
Qenësi e shndritshme
Qenëshmëri e shndritshme
Ekzistencë e shndritshme

صریح

I shprehur
I hapur
Haptas
I qartë

صغایر (نیز — گناه صغیره)

Mëkate nga pakujdesia
Mëkate padashje

صغری

Më i vogël

صغری و کبری

Premisa

صغیره — گناه صغیره
صفات—صفت
صفات ازلی

Cilësi të përjetshme
Atribute të përjetshme

صفات اضافی (≠ صفات نفسی)

Cilësi të rastësishme
Atribute të rastësishme
Cilësi rastësore
Atribute rastësore
Cilësi relative
Atribute relative
Cilësi të varura
Atribute të varura

صفات افعال

Cilësi të të vepruarit
Atribute që rrjedhin nga të vepruarit
Cilësi që i brendashkruhen veprimeve
Cilësi të veprimit

صدفه گرایی

Kazualizëm

صدق

Aplikim
Brendashkrim
Përkushtim
Përpikmëri
Përim
Drejtësi
Çiltërsi
Dëlirësi
E vërtetë
Vërtetësi
Vërtetshmëri

صدق ایمان

E vërteta e besimit

صدق پذیر

I kënaqshëm
Që mund të kënaqet

صدق قول

E vërteta e ligjërimit

صدق کردن

Përputhet
I brendashkruhet
Të qenit i vërtetë
Mbështes [një pikëpamje, ide etj.]

صدق منطقی

E vërtetë logjike

صدق و کذب

E vërteta dhe e pavërteta

صدور

Burim
Dëlirje
Zanafillim
Çlirim
Rrezatim
Zanafillim ontik
Krijim

صدّیق

I vërtetë (*viz*. një njeri)
I vërtetshëm
Njeri i sinqertë
Njeri i çiltër
Njeri i pastër

صدّیقین

I drejtë (*viz*. një njeri)
I shenjtë
Shenjtorë
I vërtetshëm

صراحت

Këmbëngulje
Palëkundshmëri
Qëndresë

صراط

Urë
Ura e Siratit

صراط مستقیم

Rruga e drejtë
Udha e drejtë
Rruga e vërtetë
Udha e vërtetë

صرافت طبع

Arsyetim i atypëratyshëm

صبور (خداوند)

Durimtari (*viz.* Zoti)

صحابه

Shokët (*viz.* e profetit)

صحابه پیامبر

Shokët e profetit

صحابی

Shok
Mik
Ndjekës

صحبت

Shoqëri
Miqësi
Shoqërueshmëri
Shoqërim personal

صحّت

Autoritet
Korrektësi
Përpikmëri
Kuptimshmëri
Vlefshmëri
Qëndrueshmëri

صحّت سلب

Saktësia e mohimit
Saktësia e mohueshmërisë
Përpikmëria e mohimit
Përpikmëria e mohueshmërisë

صُحُف

Librat e zbuluar
Shkrimet [e shenjta]

صُحُف ابراهیم

Pergamenat e Abrahamit
Pergamenat e Ibrahimit

صحو

Butësi

صحیح

E drejtë
E vërtetë

صحیح (# ضعیف)

E kuptueshme
E vlefshme
E qëndrueshme

صحیفه

Pergamenë

صدر المتألّهین

Më i arriri mes teosofëve
Më i spikaturi mes teosofëve
Prijësi i teosofëve

صدرایی

Sadrian (*viz.* që i përket, apo që lidhet me filozofin pers
Mulla Sadrai, apo me idetë e tij)

صُدفه (نیز – تصادف)

Shans
Rast
Gjasë

صُدفه انگاری

Aksidentalizëm

Zanafillimi i parë
Rrezatimi i parë
Krijimi i gjësendit të parë

صادر شدن

Të qenit i buruar
Burohet
Të qenit i krijuar
Krijohet
Rrjedh

صادق

I vërtetë
I saktë

صادق (خداوند)

I Vërteti (*viz.* Zoti)

صارف

Kufizues
Parandalues

صارف از خير

I kufizuar nga e mira

صالح (# طالح)

I drejtë
I tërësishëm

صالحات

Vlera të virtytshme
Vlera të qashtra

صامت

I heshtur
I heshtuar
I pafjalë

صانع

Krijues
Renddhënës
Demiurg
Bërës

صانع (خداوند)

Krijuesi (*viz.* Zoti)
Bërësi (*viz.* Zoti)

صانع حکيم

Projektues intelektiv
Modelues intelektiv
Krijues intelektiv

صانع عالم

Krijuesi i botës
Demiurgu
Ndërtuesi i botës

صانع عالم محسوس

Dimiurg
Rendkrijues

صانع مدبّر

Projektues intelektiv
Modelues intelektiv
Krijues intelektiv

صبر

Qëndresë
Rezistencë
Paepërsi
Pathyeshmëri
Pamposhtësi
Durim

ص

صابئی

Sabiin

صابئین

Sabianë

صاحب الامر

Prijës i autoritetit [fetar]
Mësues i autoritetit [fetar]

صاحب الزّمان

Zoti i kohës
Zoti i epokës
Mësuesi i periudhës

صاحب زمان

Zoti i kohës

صاحب شریعت

Ligjsjellësi
Ligjvënësi

صاحب کرامات

Mrekullibërës
Çudibërës

صاحب کشف

Zotërues i vegimit hyjnor
Zotërues i vizionit hyjnor

صاحب لطف

Mik i shpirtbutësisë
Zotërues i mirësisë

صاحب نظر

Autoritet

صاحب نَفَس

Zotërues i ndikimit shpirtëror

صادر اوّل

Hapja e parë

شیعی

Shi'ia
Shi'it

شیفتگی

Përthithje

شینتویی

Shintostik

شیوه زندگی مرابطی

Maraboutizëm

شیئیّت

Gjësendësi
Sendshmëri
Gjësendshmëri
Thelbësorësia e një gjësendi
Sendësi

شیئیّت بخشیدن

Sendëzoj

شیئیّت عامّه

Gjësendësi e përgjithshme
Sendësi e përgjithshme

شیئیّت ماهیّت

Sendësia e çfarësisë
Gjësendësia e çfarësisë
Gjësendshmëria e çfarësisë

شیئیّت وجود

Gjësendësia e qenësisë
Gjësendësia e ekzistencës
Sendësia e qenësisë
Gjësendësia e ekzistencës

شیئیّت وجود

Gjësendësia e qenies
Gjësendshmëria e qenies
Gjësendësia e qenësisë
Gjësendshmëria e qenësisë
Gjësendësia e të qenëshmes
Gjësendshmëria e të qenëshmes
Gjësendësia e të qenësishmes
Gjësendshmëria e të qenësishmes
Gjësendësia e qenëshmërisë
Gjësendshmëria e qenëshmërisë
Gjësendësia e të qenit
Gjësendshmëria e të qenit
Gjësendësia e ekzistencës
Gjësendshmëria e ekzistencës

شیء معقول

Objekt intelektiv
Objekt mendësor
Objekt racional

شیاطین ـ شیطان
شیاطین جنّ و انس

Djallëzitë tek njerëzit dhe xhindët

شیخ

Mësues
Rishtues
Udhëzues

شیخ اشراق

Mësuesi i ndriçimtarisë [shpirtërore]
Rishtuesi i ndriçimtarisë [shpirtërore]
Udhëzuesi i ndriçimtarisë [shpirtërore]
Mësues i dritësimit [shpirtërore]
Rishtues i dritësimit [shpirtërore]
Udhëzues i dritësimit [shpirtërore]

شیخ اکبر

Mësuesi më i epërm
Mësuesi më sipëran

شیخ المشایخ

Kryemësuesi
Mësuesi më i madh
Mësuesi mbi mësuesit

شیخ شطّاح

Doctor Estaticus

شیخ طریقت

Udhëzues shpirtëror
Udhëheqës shpirtëror
Udhërrëfyes shpirtëror
Prijës shpirtëror

شیخ یونانی

Mësues grek
Mësues helen

شیطان

Demon
Djall
Xhind
Shejtan

شیطان پرستی

Adhurimi i djallit
Satanizëm

شیطانی

Demoniak
Demonik
Satanik
Djallëzor

شیعه

Shi'a
Shi'izëm

شیعه ی اثنا عشری

Shi'izëm Dymbëdhjetë-imamit
Shkolla e Shi'izmit Dymbëdhjetë-imamit
Dymbëdhjetë-imamit

شیعه ی دوازده امامی

Shi'izëm Dymbëdhjetë-imamit

شیعه ی هفت امامی

Shi'izëm Shtatë-imamit

Ent
Entitet
Njësi
Fakt
Objekt
Gjë
Send
Gjësend

شیء بالفعل

Gjësend në veprim

شیء بالقوّه

Gjësend në mundshmëri

شیء به ذات خود

Gjësendi në vetvete
Sendi në vetvete

شیء خارجی

Objekt i jashtëm
Objekt i jashtësishëm
Objekt konkret

شیء دارای بعد

Res extensa
Realitet i jashtëm

شیء زمانی

Njësi kohore
Gjësend në kohë
Gjësend në kohësi

شیء علی الاطلاق

Gjësend në përgjithësi
Send në përgjithësi
Gjësend në kuptimin e përgjithshëm
Send të kuptimin e përgjithshëm

شیء فی ذاته

Ding an sich
Gjësendi në vetvete
Sendi në vetvete

شیء فی نفسه

Në vetvete
Për vetveten

شیء کلی

Gjësend në përgjithësi
Send në përgjithësi
Gjësend në kuptimin e përgjithshëm
Send të kuptimin e përgjithshëm

شیء لذاته

Gjësend për vetveten
Send për vetveten
Realitet për vetveten

شیء متحرک

Objekt i zhvendosur
Objekt i lëvizur

شیء مخصوص

Objekt në kuptimin e përgjithshëm
Send të kuptimin e përgjithshëm
Objekt shqisor

شیء مُدرِک

Gjësend i njohur
Send i njohur

شیء مُدرَک

Objekt i perceptuar
Send i perceptuar

Grykësi
Pangopësi
Makutëri
Makutshmëri
Pangopësi
Pangopshmëri
Pangishmëri
Dëshirë
Dëshirë e ethshme
Epsh
Pasion
Zjarrmi
Djegë

شهود

Kundrim
Soditje
Intuitë
Prani
Pranishmëri
Vegim shpirtëror
Vizion shpirtëror
Vegim
Vegimtari
Vizion

شهود بی واسطه

Kundrim pa ndërmjetësues
Vegim i drejtpërdrejtë
Vegimtari e drejtpërdrejtë
Vizion i drejtpërdrejtë
Dëshmi e drejtpërdrejtë
Dëshmi pa ndërmjetësues

شهود حسی

Intuitë shqisore

شهود عرفانی

Intuitë gnostike
Vegim mistik
Vegimtari mistike
Vizion mistik

شهود عقلی

Vegim intelektiv
Vegimtari intelektive
Vizion intelektiv

شهود عینی

Bashkëshoqërues thelbësor
Bashkëshoqërues i thelbësishëm
Bashkëshoqërues i qenësishëm
Dëshmi e drejtpërdrejtë

شهودگرایی

Intuitivizëm
Intuizëm

شهودگرایی اخلاقی

Intuizëm etik

شهودی

Zbulestar
Intuitiv

شهوی

Grykësor
I pangopshëm
I pangishëm

شهید (=کشته ی راه خدا)

Dëshmor
Shehid

شهید (خداوند)

Dëshmuesi (*viz.* Zoti)

شیء

Qenie
Njësi

شواهد (نیز —شاهد)

Provë
Tregues
Dëftues

شوائب طبیعت

Papastërti natyrore

الشواهد الربوبیه

Dëshmitarë hyjnorë

شور مذهبی

Fetarizëm

شورا

Konsultim

شوریدگی

Ekstazë
Jerm

شوق

Oreks
Grishje
Dëshirë
Gjakim
Prirje
Joshje
Ngasje
Tërheqje
Magnetizëm
Zjarrmi në përkushtim
Përkushtim i thellë
Dëshirë e zjarrtë

شوق عظیم

Ekstazë e fuqishme

شؤون — شأن
شؤون خدا

Punët e Zotit

شهادت (= اعلام ایمان)

Shprehje e besimit
Shpallje e besimit
Dëshmi e besimit

شهادت (=کشته شدن در راه خدا)

Therori
Dëshmorësi
Rënie dëshmor

شهادتین

Dy dëshmitë e besimit

شهر

Polis
Qytet
Qytet-shtet

شهوات

Orekse trupore
Orekse mishtore
Dëshira trupore

شهوانی

Epshtor
Epshtarak
Egërshan
Dëshirë seksuale
Mishtor
Sensual

شهوت

Oreks

شکور (خداوند)

Dashamirësi (*viz.* Zoti)
Mirëdashësi (*viz.* Zoti)
Shpërblyesi (*viz.* Zoti)

الشّکور

I Madhërishmi (*viz.* Zoti)
Madhështori (*viz.* Zoti)

شماتیسم

Skematizëm

شَمَنیّه

Shamanizëm

شمول

Përthithje
Asimilim
Absorbim
Gjithëpërfshirshmëri
Tërëpërfshirshmëri
Tërësues

شمول مطلق

Gjithëpërfshirshmëri

شناخت

Njohuri
Njohje
Pranim

شناخت ادراکی

Njohje perceptuese

شناخت بالقوّه

Njohje e mundshme
Njohje e mundësishme

شناخت تحلیلی

Njohje analitike

شناخت جوهر فردِ بسیط

Monadologji

شناخت حسّی

Njohje empirike
Njohje shqisore

شناخت خدا

Njohje e Zotit
Njohje e Hyjnores

شناخت عقلانی

Njohje intelektive
Njohje racionale

شناخت عقلی

Njohje intelektive
Njohje racionale
Njohje mendore

شناخت فرقه ها

Hereziologji

شناخت فطری

Njohje e lindur

شناخت ماهیّت انسان

Antroposofi

شناخت موجودات مجرد

Pneumatologji

Falënderim
Të qenit falënderues

شکر عملی

Mirënjohje praktike
Falënderueshmëri praktike

شکر کردن

Jam mirënjohës
Jam falënderues

شکر لفظی

Mirënjohje e shprehur [me gojë/me fjalë]
Falënderim i shprehur [me gojë/me fjalë]

شکر مُنعِم

Jam mirënjohës ndaj një bamirësi
Falënderoj një bamirës

شکر گزاری

Mirënjohje
Miradije
Falënderim

شکل

Formë
Ngjashmëri
Pamje
Trajtë

شکل اوّل قیاس

Figurë parake
Figurë e parme
Figurë e parësishme

شکل باطل

Figurë jo përfundimtare

شکل چهارم

Figura e katërt

شکل دوم

Figura e dytë

شکل سوّم

Figura e tretë

شکل قیاس

Figurë për silogjizëm
Figurë për deduksion

شکل کامل

Figurë e përsosur

شکل مادی دادن

Lëndorëzim
Lëndësim
Materializim

شکل منطقی

Formë logjike

شکل و شخصیت انسانی دادن (به چیزی)

Antropomorfizoj

شکلهای چهارگانه قیاس صوری

Katër figurat silogjike

شَکور

Mirënjohës
Falënderues
Miradijës

شفاعت کردن

Ndërhyj
Ndërmjetësoj

شفاعت کننده

Ndërhyrës

شفاعت گرانه

Ndërhyrje

شفیع

Ndërmjetësues

شقاق

Shkëputje
Ndërprerje

شقاوت

Vuajtje
Pësim
Dëmtim
Dënim
Mjerim
Fatkeqësi
Ligësi
Shtrigësi
Shtriganëri
Të qenit i mallkuar

شقاوت ابدی

Vuajtje e përjetshme
Dënim i përjetshëm
Dënim i pafundëm

شقیّ

I vuajtur
I mallkuar

شکّ

Dyshim
Dyshimtari
Skepticizëm
Mëdyshje
Ndërdyshje
Mosbesim

شک گرا

Skepticist

شک گرایی

Skepticizëm
Negativizëm

شک گرایی – شکاکیّت
شکّاک

Dyshues
Dyshimtar
Skeptik
Mosbesues
Ndërdyshtas

شکّاکانه

Skeptik
Skepticist

شکاکیّت

Skepticizëm
Mosbesim
Dyshimtari
Mëdyshje
Ndërdyshje

شکر

Mirënjohje
Miradije
Falënderueshmëri

Rite
Rituale
Qëmtime të shenjta
Simbole
Udhërrëfyes

شعائرالله

Udhëzimet e Zotit
Udhërrëfyesit e Zotit
Ritualet e zbuluara të Zotit

شعایر دینی

Rituale fetare

شعائری

Ritualistik

شعبده

Magjistar
Prestigjiator

شعر

Poezi
Poemë

شعری

Poetik

شعف آمیز

Dehje

شعور

Vetëdije
Ndërgjegje
Ndjenjë
Mendjemprehtësi
Aftësi intelektive
Aftësi mendësore
Ndjeshmëri
Shqisë
Ndërgjegjshmëri

شعور خدادادی

Aftësi intelektive hyjnore
Aftësi intelektive e dhuruar nga Zoti
Mendjemprehtësi e dhuruar nga Zoti

شعور ضعیف

Pavetëdije
Pandërgjegje
Ndërgjegje e dobët

شعور عملی

Kujdes
Maturi

شعور وحی

Ndërgjegje e zbulesës
Ndërgjegje zbulestare
Ndërgjegje profetike

شفا

Kurë
Kurim
Shërim

شفاعت

Ndërmjetësim
Ndërmjetës

شفاعت تشریعی

Ndërhyrje në legislacion
Ndërhyrje në jurisprudencë

شفاعت تکوینی

Ndërhyrje në krijim

Pohoj një besim politeist
Shpalos një besim politeist

شرک آلود

Politeist

شرک آمیز

Blasfemues
Fepërdhosës

شرور

Keqbërës

شره

Zilepsje
Lakmi
Grykësi
Cmirë

شریر

Djallëzi

شریعت

Ligj kanonik (*viz.* fetar)
Ligj Hyjnor
Ligj i Shenjtë
Ligj fetar
Ligj i zbuluar
Ligj qiellor
Sheriat

شریعت آسمانی

Ligj Hyjnor

شریعت اسلام

Kodi islamik
Ligji Islam

شریعت الاهی

Kodi Hyjnor
Ligji Hyjnor

شریعت گرایی

Legjislacion fetar
Ritualizëm

شریف

Fisnik
I fismë
Fisnik (si emër)
I virtytshëm

شریک

Ortak
Partner

شریک الباری

Bashkëortak i Zotit
Partner i Zotit
Bashkëshoqërues i Zotit

شطح

Paradoks

شطح آمیز

Paradoksal

شطحیّات

Shprehje jo shqisore
Shprehje ekstatike paradoksale
Pohime paradoksale
Shprehje teofanike

شعائر

Ritet e shenjta

شرطی صرف

Kushtor i pastër

شرطی صوری

Kushtor formal

شرطی متصل

Ndërlidhje hipotetike

شرطی مختلف

Kushtor i përzier

شرطی مرکب

Kushtor i përbërë

شرطی منفصل

Ndarje hipotetike

شرطی متصله

Fjali e përbërë kushtore
Pohim i përbërë kushtor
Konektor kushtor

شرطی منفصله

Kushtor ndarës
Kushtor kategorizues

شرع

Rregull ligjor
Ligj kanonik (*viz.* fetar)
Fe
Besim
Ligj fetar
Ligj i zbuluar
Fe e zbuluar
Ligj i shenjtë
Fe e shenjtë

شرعی

Ligjor
Legal

شرعیّات

Çështje ligjore
Çështje që lidhen me Ligjin e Zbuluar
Ligji fetar
Sheriat

شرک

Ortakërizëm
Idhujtari
Paganizëm
Politeizëm
Shirk

شرک جلی

Politeizëm i hapur
Politeizëm i shprehur
Politeizëm i qartë

شرک خفیّ

Politeizëm i fshehtë
Politeizëm i padukshëm
Politeizëm i pashprehur
Politeizëm i nënkuptuar
Politeizëm i nënkuptueshëm

شرک صریح

Politeizëm i shprehur
Politeizëm i hapur
Politeizëm i dukshëm

شرک ورزیدن

I vë ortak Zotit
I brendashkruaj partner Zotit
I vë bashkëshoqërues Zotit

شرّ مطلق

E keqe absolute
E keqe e qashtër

شرّ مقید

E keqe e kushtëzuar
E keqe e varur
E keqe e kufizuar

شرارت

Keqbërje

شرایط

Rrethana
Kushte
Kërkesa

شرایع (= احکام)

Urdhëresa
Porosi
Rregulla

شرایع (نیز—شریعت)

Ligje
Fe të zbuluara

شرح الاسم

Përkufizim leksikor
Shpjegim leksikor i fjalës

شرح بر شرح

Koment hipertekstor

شرط

Kusht
Hamendje
Hamendësim
Hipotezë
Parakusht
Kërkesë

شرط صدق

Kusht i së vërtetës

شرط ضروری

Sine qua non

شرط کافی

Kusht i mjaftueshëm
Kërkesë e mjaftueshme

شرط لازم

Kusht i domosdoshëm
Kusht i kërkuar
Kërkesë e pashmangshme
Conditio sine qua non

شرط محال

Kusht i pamundur
Kushtëzim i pamundur

شرطی

Kushtor
Hamendësor
Hipotetik

شرطی بسیار

Kushtor i thjeshtë

شرطی خلاف واقع

Kusht në kundërshtim me faktet
Kusht që bie ndesh me realitetin
Kusht që nuk përputhet me të vërtetën

شدّت نور

Dendësia e dritës
Dendësia e dritësisë

شدّت وجود

Dendësia e qenies
Dendësia e së qenëshmes
Dendësia e së qenësishmes
Dendësia e qenëshmërisë
Dendësia e të qenit
Dendësia e qenësisë
Dendësia e ekzistencës

شديد العذاب (خداوند)

I-Frikshmi-në-ndëshkim [të të pafeve] (*viz.* Zoti)
Friguesi-në-ndëshkim [i jo-besimtarëve] (*viz.* Zoti)
I-Padytshmi-në-ndëshkim [i mosbesimtarëve] (*viz.* Zoti)

شديد العقاب (خداوند)

I-Frikshmi-në-ndëshkim [të të pafeve] (*viz.* Zoti)
Friguesi-në-ndëshkim [i jo-besimtarëve] (*viz.* Zoti)
I-Padytshmi-në-ndëshkim [i mosbesimtarëve] (*viz.* Zoti)

شرّ

I keq
I lig
Vullnet i keq
Vullnet i lig
Ligësi
Djallëzor
Sëmundje
Patologji
I mallkuar
I mallkueshëm
Dashakeqësi
Keqdashje
Shpirtligësi

شرّاخلاقی

Moral i keq

شر بالذات

I lig nga vetvetja
I lig në vetvete
I lig vetvetiu

شرّ طبیعی

E keqe natyrore

شر عقلانی

E keqe intelektive
E keqe mendësore
E keqe racionale

شر کل

Tërësisht i lig

شرّ گزاف

E keqe e papritur
E keqe e beftë
E keqe e pamerituar

شرّ محض

E keqe e qashtër
E keqe e pastër

شر محض

E ligë tërësore
E ligë absolute
Mospajtim i egër
Përplasje e fortë

شبه قضیّه

Pohim i rremë
Pohim i shtirur
Pohim i pavërtetë

شبه قضیه متافیزیکی

Pseudobindje metafizike

شبهه

Trahi
Paqartësi
Luhatje
Pasiguri
Vështirësi
Dyshim
Nocioni i dyshimtë
Argument i rremë
Argument mashtrues
Argument sofistik
Keqkonceptim
Keqinformues
Errësim
Objeksion
Paradoks
Dyshimtari
Paqëndrueshmëri

شبهه آمیز

I dyshimtë

شبیه

Analog
I ngjashëm
I përngjashëm
I përafërt
I përafrueshëm
Paralel

شجاعت

Kurajë
Guxim
Trimëri
Burrëri

شجره طیبه

Pemë e mirë

شخص

Individ
Person
Njeri

شخص لطیف

Qenie eterike
Qenie e ajërt
Njeri eterik
Njeri i ajërt
Qenie e padukshme

شخصی

Individual
Personal
Vetjak
I veçantë
Specifik
I posaçëm

شخصیّت

Individualitet
Personalitet

شدّت

Kundërshti
Vështirësi
Pengesë
Dendësi
Dendshmëri
Forcë
Fuqi
Rëndesë

Përmbledh
Përfshij

شامل مطلق

Gjithëpërfshirës

شامّه

Nuhatshmëri
Aftësi e nuhatjes
Shqisë e nuhatjes

شأن

Çështje
Problematikë
Aspekt
Këndvështrim
Rrafsh
Punë
Kusht
Rrethanë
Funksion
Rang
Gjendje
Gjendësi
Detyrë
Trajtë
Tipar
Mënyrë

شان نزول

Shkakësia e zbulesës

شأنیّت

Aftësi
Të qenit i aftë

شاهد

Provë
Shpalosje
I tashmë
I tanishëm
Dëshmi

شاهد (خداوند)

Dëshmuesi (*viz.* Zoti)
Dëshmitari (*viz.* Zoti)
Dëshmidhënësi (*viz.* Zoti)

شباهت

Similitudë

شب قدر

Nata e Kadrit
Nata e Fuqisë

شبح

Shfaqje
Shpalosje
Fantazëm
Imazh
Pamje

شبهات

Gjëra të dyshimta

شبه عقل گرایی

Pseudoracionalizëm

شبه عقلی

Pseudoracional

شبه علم

Pseudoshkencë

شبه قضیه

Pseudopohim

ش

شارح

Komentues
Ekzegjet

شارع

Ligjvënësi Hyjnor
Ligjdhënës fetar
Ligjdhënës

شاعرانه

Poetik

شاعری

Poezi
Poemë

شافع

I ndërmjetësuar
Ndërmjetësues

شافی (خداوند)

Shëruesi (*viz.* Zoti)
Shëronjësi (*viz.* Zoti)
Përkujdesësi (*viz.* Zoti)
Provanuesi (*viz.* Zoti)

شاکر (خداوند)

Mirëdashësi (*viz.* Zoti)
Dashamirësi (*viz.* Zoti)

شاکله

Skemë

شاگر با واسطه

Dishepull i mëpasmë

شامل

Gjithëpërfshirës
Përgjithësues
I tërësishëm
Tërësor
Përfshirës

شامل بودن

Përqaf

سیر فی الله

Rrugëtim drejt Zotit

سیر قهقرایی

Regres
Regresion
Retrogresion
Zmbrapsje
Tërheqje

سیر نزولی

Rrugëtim zbritës
Lëvizje zbritëse
Rend zbritës
Sistem zbritës

سیر و سفر عرفانی

Rrugëtim
Udhëtim

سیر و سلوک

Rrugëtim shpirtëror

سیرت

Bibliografi
Formë e të jetuarit
Mënyrë e të jetuarit
Mënyrë jetese

سیره

Bibliografi
Jetë
Praktikë
Mënyrë jetese
Rrugë e jetës
Udhë e jetës
Rrjedhë

سیره نویسی

Agjiografi

سیلان

Lëvizshmëri
Lëvizje
Të lëvizurit
Të rrjedhurit

سیلانی

I lëvizshëm
I rrjedhshëm (*viz.* që rrjedh)

سینوی

Avicenas

سیّئات ـ سیّئه
سیّئه

E lig
Veprim i lig
Vepër e lig
Veprim i pafe
Veprim mëkatar
Veprim i shëmtuar
Veprim i gabuar

سیّال

Rrjedhës
I rrjedhshëm
Në rrjedhje
I lëvizshëm

سیّال زمانی

Rrjedhës në kohë
Lëvizës në kohë

سیّد

Prijës
Shef

سیّد (خداوند)

Zoti
Udhëzuesi (*viz.* Zoti)
Drejtuesi (*viz.* Zoti)

سیّد المُرسلین

Zoti i të dërguarve
Zoti i misionarëve
Zoti i profetëve

سیر آفاقی

Udhëtim i jashtëm
Udhëtim horizontal
Lëvizje horizontale
Lëvizje objektive
Lëvizje në botën e jashtme

سیر الی الله

Rruga drejt Zotit
Rrugëtimi drejt Zotit

سیر انفسی

Udhëtim i brendshëm
Udhëtim përbrendësor
Udhëtim subjektiv

سیر باطن

Rrugëtim i brendshëm
Rrugëtim shpirtëror

سیر بالله

Rrugëtim për hir të Zotit

سیر تکامل انواع

Filogjeni

سیر تکامل زیستی فرد

Ontogjenezë
Ontogjeni

سیر تکوینی

Udhëtim kozmik
Rrugëtim i qenëshmërisë
Shpërfaqje në qenëshmëri
Rrugëtim i të qenit
Shpërfaqje e të qenit
Rrugëtim i qenësisë
Shpërfaqje në qenësi
Rrugëtim i ekzistencës
Rrugëtim ekzistencial
Shpërfaqje në ekzistencë

سیر صعودی

Rrugëtim ngjitës
Lëvizje ngjitëse
Trajektore ngjitëse

سیر صعودی باطنی

Rrugëtim i brendshëm ngjitës
Udhëtim i brendshëm ngjitës
Trajektore e brendshme ngjitëse

سوسیالیسم دولتی

Shtet socialist

سوفسطایی

Sofist

سوفسطایی گری

Sofizëm

سوفسطایی مآبانه

Sofistik

سوفیست

Sofist

سه خدا پرستی

Trinitarianizëm
Triniteizëm

سه گانه پرستی

Trinitarianizëm
Triniteizëm

سهروردی

Suhravardi

سهو

Pakujdesi
Pavëmendje

سهو النّبی

Pavëmendja e profetit
Hutimi i profetit
Harresa e profetit

سیّاره ـ کوکب

سیاست

Qeverisje
Qeveri
Udhëheqje
Politikë

سیاست الاهی

Qeverisje Hyjnore
Udhëheqje hyjnore

سیاست شرعی

Shtet fetar
Qeveri fetare
Politikë fetarë

سیاست عقلی

Shtet racional
Qeveri racionale

سیاست فاضله

Politika e virtytit

سیاست مُدن

Administrim publik

سیاست مدنی

Utopizëm politik
Politikë

سیاست ناقصه

Politika e papërsosmërisë

سیاسی

Politik

Ndjekës i degës së quajtur ortodokse të Islamit
Ortodoks
Mysliman Sunni
Sunni

سوء

E keqe
E lig

سوء اخلاق

Karakter i lig

سوء اعمال

Vepra të liga

سوء عاقبت

Qellim i lig
Fund i lig

سؤال قبر

Pyetja në varr
Të pyeturit në varr

سوانح نوری

Frymëzim dritësues
Frymëzim përndritës
Frymëzim ndriçues

سود انگار

Utilitarist

سود انگاری

Utilitarizëm

سودمند

I dobishëm
I frytshëm
Përfitues

سور

Cilësi sasiorëzuese
Shenjë sasiorëzuese
Sasiorëzues

سور پیاپی

Sasiorëzues i mëpasmë

سور تهی

Sasiorëzues i zbrazët

سور تو در تو

Sasiorëzues kategorizues

سور شرطی

Sasiorëzues kushtor
Sasiorëzues kushtëzues

سور کلی

Sasiorëzues universal

سور مقیّد

Sasiorëzues i kufizuar

سور وجودی

Sasiorëzues ekzistencial

سوسیالیست

Socialist

سوسیالیسم

Socializëm

Hadith
Zakon normativ ligjor
Praktika të paracaktuara
Mënyrë jetese sipas fesë
Mënyrë jetese sipas rregullave fetare
Jetesë fetare
Sunna
Traditë
Mënyrë jetese

سنّت پیامبر

Traditë profetike

سنّت حسنه

Zakon i mirë
Dok i mirë

سنّت ستیز

Anti-ortodoks
Anti-tradicionalist

سنّت سیّئه

Zakon i keq
Dok i keq
Zakon i lig
Dok i lig
Zakon i shëmtuar
Dok i shëmtuar

سنّت شکن

Anti-ortodoks
Anti-tradicionalist

سنّت گذاری

Bëj zakon

سنّت گرا

Fundamentalist
Tradicionalist

سنّت گرایی

Tradicionalizëm

سنّت گرایی نو

Neotradicionalizëm

سنّت معهود

Traditë

سنتز

Sintezë

سنّتی

Tradicional

سنجش خرد ناب

Kritika e arsyes së kulluar

سنخ

Formë
Lloj
Tip
Llojësi

سنخیّت

Bashkëlidhje
Bashkëvendësi
Bashkëndarje e të njëjtës rrënjë

سندیّت

Autenticitet

سنّی

Ndjekës i *Sunna*
Ndjekës i sunnetit (*viz.* traditës profetike)

سلطنت

Mbretshmëria
Mbretërorësia

سلطه ی خدا

Sundimi i Zotit
Mbretërimi i Zotit

سَلَف (# خَلَف)

Paraardhësit
Pararendësit
Stërgjyshërit
Të parët

سَلَف صالح

Besimtarët e hershëm myslimanë
Besimtarët e parë myslimanë

سلوک

Sjellje
Të vepruarit
Disiplinë
Realizim rishtarik
Rrugëtim mistik
Përshkim i një rruge shpirtërore

سلیمان (ع)

Solomoni
Sulejmani

سماء ـ آسمان
سماع

Të dëgjuarit
Përcjellje gojore

سماع طبیعی

Parra naturalia
Parra physica

سماوات سبع ـ هفت آسمان
سماوی

Qiellor
Parajsësor

سمبولیسم

Simbolizëm

سمع (= دلیل سمعی)

Ligji i zbuluar
Zbulesë

سمع (قوّه)

Dëgjimtari
Dëgjesë
Dëgjim

سمعی (دلیل سمعی)

I përcjellë gojarisht
I zbuluar
Tradicional
I përcjellë nga tradita

سمعیّات

Çështje tradicionale
Njohje e përcjellë [nga tradita]

سمیع

Dëgjesë
Dëgjim
Dëgjimtari
Dëgjuesi (*viz.* Zoti)
Dëgjimtari (*viz.* Zoti)

سنّت

Sjellje që këshillohet të ndiqet
Zakon që këshillohet të ndiqet

سلب کردن

Mohoj
Hedh poshtë

سلب محض

Paqenësi absolute
Mohim i pastër

سلب مطلق

Mohim absolut
Mohim i pastër
Mohueshmëri absolute
Mohueshmëri e pastër

سلب و ایجاب

Mohimi dhe pohimi

سلبی (# ایجابی)

Apofatik
Pohim përmes mohimit

سلسله

Gjerdan
Zhinxhir
Varg
Zhinxhiri i udhëzuesve shpirtëror
Seri
Sërë

سلسله ی طولی

Hierarki përlartësore
Hierarki vertikale

سلسله طولی علیّت

Zinxhiri shkakësor vertikal
Lidhja shkakësore vertikale

سلسله ی عرضی

Hierarki në rrafshim e shtrirjes
Hierarki horizontale

سلسله علّتها

Lidhje shkakësore

سلسله علل

Zinxhiri i shkakësive

سلسله علّی – معلولی

Zinxhir shkakësor

سلسله مراتب

Gradim
Hierarki

سلسله مراتب وجود

Hierarkia e ekzistencës universale

سلسله وجود

Zinxhiri i Qenies
Zinxhiri i qeniesisë
Zinxhiri i të qenëshmes
Zinxhiri i të qenësishmes

سلطان

Sundim
Sovranitet

سلطان (خداوند)

Mbizotëruesi (*viz*. Zoti)
Sunduesi (*viz*. Zoti)
I Madhërishmi (*viz*. Zoti)
Ligjvënësi (*viz*. Zoti)

Sofizëm
Sofistikë

سفسطه آمیز

Sofistik

سفسطه گر

Shkakësorist (*viz.* që beson tek shkakësia e gjithçkaje)

سفیر

I dërguar
Ambasador

سفیر امام

Përfaqësuesi i Imamit
I dërguari i Imamit

سقراط

Sokrati

سقیم

I gabuar

سُکر

Humbje e vetvetes
Humbje e vetëdijes
Dehje

سکر آور

Dehës

سکرة الموت

Vdekje përmes helmimit

سکولاریست

Shekullarist
Laicist
Profan

سکون

Palëvizshmëri
Prehje
Shtangie
Shtangësi
Qetësi
Platim

سکون نفس

Prehje e shpirtit
Qetësi e shpirtit

سکینه

Qetësi e brendshme
Prehje e brendshme

سُلاله

Pasardhës

سلام (خداوند)

I Paqshmi (*viz.* Zoti)
Paqedhënësi (*viz.* Zoti)
Burimi i paqes (*viz.* Zoti)

سلب

Mohim
Mospranim
Privim

سلبِ سلب

Mohim i mohimit

سلب شیء از خودش

Diçka që nuk është vetvetja
Mohimi i vetvetes së një gjësendi

سعادت محض

Lumturi e pastër
Lumëri e qashtër
Kënaqësi e kulluar
Ngazëllim shpirtëror
Galdim i pastër

سعادتمند

I bekuar
I lumur
I lumëruar
I lumturuar
I lumtur
Fatbatdhë
I begatshëm

سُعداء (نیز ـ سعادتمند)

I bekuari

سعه

Gjërësi
Shtrirje

سعه ی صدر

Hapje e vegimit
Hapje e vizionit

سعه ی وجودی

Hapje ekzistenciale
Hapje e gjerësisë
Hapje ontologjike

سعید ـ سعادتمند

سفر الی الله

Rrugëtim drejt Zotit
Rruga drejt Zotit

السّفر بالحق فی الحق

Rrugëtim me të vërtetën drejt Të Vërtetit
Rruga me të vërtetën drejt Të Vërtetit

السّفر بالحق فی الخلق

Rrugëtim me të vërtetën në botën e krijuar
Rruga me të vërtetën në botën e krijuar

سفرهای چهار گانه ـ اسفار اربعه

سِفر پیدایش

Gjenezë
Zanafillë
Fillesë

السّفر من الخلق الی الحق

Rruga [që pikëniset] nga krijimi drejt të Vërtetit
Rrugëtimi [që pikëniset] nga krijimi drejt të Vërtetit

السّفر من الحق الی الحق بالحق

Rruga [që pikëniset] nga e vërteta tek krijimi me të Vërtetin
Rrugëtimi [që pikëniset] nga e vërteta tek krijimi me të Vërtetin

سفر من الله

Rruga [që pikëniset] nga Zoti
Rrugëtimi [që pikëniset] nga Zoti

سفسطه

E metë
Difekt
Cen
Argument mashtrues
Argument i rremë
Rremtësi

سطح

Zonë
Rrafsh
Nivel
Fushë
Sipërfaqe

سطح تعلیمی

Rrafsh matematikor

سطر

Vijë
Vizë

سعادت

Lumturi
Lumëri
Kënaqësi
Ngazëllim
Galdim
Mbarësi
Fatmbarësi
Fatbardhësi
Mbrothtësi
Begati

سعادت ابدی

Lumturi e përjetshme
Lumëri e përjetshme
Kënaqësi e përjetshme
Ngazëllim i përjetshëm
Galdim i përhershëm
Mbarësi e pafundme
Mbrothtësi e pafundme
Begati e përjetshme

سعادت اخروی

Lumturi e përtejbotshme (*viz.* e botës tjetër)
Kënaqësi e përtejbotshme (*viz.* e botës tjetër)
Galdim i përtejbotshëm (*viz.* i botës tjetër)

سعادت برین

Lumturi e epërme
Lumëri e epërme
Kënaqësi e epërme
Ngazëllim i epërm
Galdim i epërm

سعادت حقیقی

Lumturi e vërtetë
Lumëri e vërtetë
Kënaqësi e vërtetë
Ngazëllim i njëmendtë
Galdim i vërtetë

سعادت دنیوی

Lumturi e kësaj bote
Kënaqësi e kësaj bote

سعادت عظمی

Lumturi e epërme
Lumëri e epërme
Kënaqësi e epërme
Ngazëllim i epërm
Galdim i epërm

سعادت قصوی

Lumturi e epërme
Lumturi sipërane
Lumturi sipëranësore

سعادت کبری

Ngazëllim i epërm
Ngazëllim sipëran
Ngazëllim sipëranësor

سرمد

Kohë e palëvizshme në mënyrë absolute
Përjetësi
Përhershmëri
Gjithhershmëri
Pavdekësi
Gjithëkohësi

سرمدی

I përjetshëm
I gjithëkohshëm

سرمدیّت

Përjetësi
Përhershmëri
Gjithhershmëri
Pavdekësi
Gjithëkohësi

سرنوشت

Fatfundësi
Fat

سرنوشت ساز

Vendosës
Caktues

سرود دینی

Psalm

سرّی

I mistershëm
Mistik

سریان

Rrjedhë
Depërtim
Përshkim

سریان داشتن

Rrjedh
Depërtoj
Përshkoj

سریان نور

Fashë drite
Përshkim drite
Depërtim drite

سریان وجود

Rrjedha e qenies
Rrjedha e së qenëshmes
Rrjedha e së qenësishmes
Rrjedha e qenësisë
Rrjedha e qenëshmërisë
Rrjedha e të qenit
Rrjedha e ekzistencës

سریان یافتن

Përshkohem

سریع الحساب (خداوند)

Përdëllyesi gjatë Llogarikërkimit (*viz.* Zoti)
I Buti (*viz.* Zoti)

سریع الزوال

Pranë vdekjes
Pranë perëndimit

سریع العقاب (خداوند)

Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
I Buti në ndëshkim (*viz.* Zoti)

سزاوار

I vlefshëm
I meritueshëm
Që meriton të

سِحر

Sir
Magjepsje
Magji
Shtriganëri

سخا

Bujari
Zemërgjërësi

سخاوت

Bujari
Zemërgjërësi

سخاوتمند

Shpirtmadh
Shpirtgjerë
Zemërgjerë

سخط (= ناخشنودی)

Zemërim
Rribë
Mëri
Furi

سخن خدا

Fjala e Zotit

سخیّ (خداوند)

Bujari (*viz.* Zoti)

سدرة المنتهی

Pema më e Lartë
Kufi
Skaj
Cak

سده های میانه

Periudha e Mesjetës
Epoka e Mesjetës

سرّ (= راز)

Mister
Sekret
E fshehtë

سرّ الاسرار

E fshehta e të fshehtave
Misteri i mistereve

سرّ الهی

Mister hyjnor
Mister i hyjshëm
Mister zotëror

سرّ ذاتی

Mister thelbësor
Mister i thelbësishëm
Mister i qenësishëm

سرّ ربّانی

Mister i Zotit
Mister zotëror

سرّ ربوبیّت

Misteri i zotërorësisë hyjnore

سرّ قدر

Misteri i fatfundësisë
Misteri i paracaktimit

سرای آخرت

Banesa e fundme
Banesa e fundit

Përparësi nga këndvështrimi i ndashmërisë
Përparësi nën dritën e veçueshmërisë
Përparësi në rrafshin e veçueshmërisë
Përparësi nga këndvështrimi i veçueshmë-risë

سبق وجوب بر وجود

Domosdoshmëria i paraprin ekzistencës
Domosdoshmëria i paraprin qenësisë
Përparësia e domosdoshmërisë ndaj ekzistencës
Përparësia e domosdoshmërisë ndaj qenësisë

سُبّوح (خداوند)

I Lëvduari (*viz.* Zoti)
I Madhëruari (*viz.* Zoti)

سبیل

Shteg
Udhë
Rrugë

سپاس گزار

Mirënjohës
Miradijës
Falënderues

سپاس گزاری (نیز ـ شکر)

Mirënjohje
Miradije
Falënderim

سپهر

Sfera qiellore
Kupa qiellore
Parajsa
Qiejt
Bota qiellore

ستّار (خداوند)

Mbuluesi i mëkateve (*viz.* Zoti)

ستاره

Yll

ستاره پرستی

Sabianizëm

ستایش

Adhurim
Kremtim
Përkujtim
Panagjerik
Lëvdim

ستایش کردن

Lëvdoj
Lavdëroj
Adhuroj
Kremtoj

سَتر

Fshehje
Padukësim
Tërheqje në padukshmëri

ستم

Shtypje
Tiraní

ستم کردن

Kryej padrejtësi
Shtyp
Tiranizoj
Dhunoj

سبق در مرتبه حسّی

Përparësi nën dritën e rangut shqisor
Përparësi në rrafshin e rangut shqisor
Përparësi nga këndvështrimi i rangut shqisor
Përparësi nën dritën e hierarkisë shqisore
Përparësi në rrafshin e hierarkisë shqisore
Përparësi nga këndvështrimi i hierarkisë shqisore

سبق در مرتبه عقلی

Përparësi nën dritën e rangut racional
Përparësi në rrafshin e rangut racional
Përparësi nga këndvështrimi i rangut racional
Përparësi nën dritën e hierarkisë racionale
Përparësi në rrafshin e hierarkisë racionale
Përparësi nga këndvështrimi i hierarkisë racionale

سبق دهری

Përparësi nën dritën e kohëzgjatjes së përjetshme
Përparësi në rrafshin e kohëzgjatjes së përjetshme
Përparësi mbikohore
Përparësi tejkohore

سبق رُتبی - سبق بالمرتبه
سبق ذاتی

Përparësi nën dritën e thelbit
Përparësi në rrafshin e thelbit
Përparësi nga këndvështrimi i thelbit
Përparësi thelbësore

سبق زمانی

Përparësi nën dritën e kohës
Përparësi nën dritën e kohësisë
Përparësi nën dritën e kohshmërisë
Përparësi në kohë
Përparësi kohore
Mëhershmëri kohore

سبق سرمدی

Përparësi e përjetshme
Përparësi nën dritën e përjetësisë
Përparësi nën dritën e përjetësisë

سبق طبیعی

Përparësi nën dritën e natyrës
Përparësi në rrafshin e natyrës
Përparësi nga këndvështrimi i natyrës

سبق عدم

Përparësi e mosqenies [ndaj qenies]
Mëhershmëri e mosqenies [ndaj qenies]
Përparësi e paqenësisë [ndaj qenësisë]
Mëhershmëri e paqenësisë [ndaj qenësisë]
Përparësi e së paqenëshmes [ndaj së qenëshmes]
Mëhershmëri e së paqenëshmes [ndaj së qenëshmes]
Përparësi e paqenëshmërisë [ndaj qenëshmërisë]
Mëhershmëri e paqenëshmërisë [ndaj qenëshmërisë]
Përparësi e mosekzistencës [ndaj ekzistencës]
Mëhershmëri e mosekzistencës [ndaj ekzistencës]

سبق علّی

Përparësi nën dritën e shkakësisë
Përparësi në rrafshin e shkakësisë
Përparësi nga këndvështrimi i shkakësisë
Përparësi shkakësore

سبق فکّی

Përparësi nën dritën e ndashmërisë
Përparësi në rrafshin e ndashmërisë

سبر تقسیم

Luhatje
Mëdyshje
Dilemë

سَبق (# لُحوق)

I mëparshëm
I mëhershëm
Përparësi

سبق انفکاکی

Përparësi e ndashme
Përparësi e veçueshme

سبق بالتجوهر

Përparësi nën dritën e qenësisë
Përparësi nën dritën e substancës
Përparësi nën dritën e qenëshmërisë
Përparësi nën dritën e thelbësisë

سبق بالحقیقه

Përparësi në kuptimin e vërtetë të fjalës

سبق بالذات

Përparësi thelbësore
Përparësi e thelbësishme
Qenësia e domosdoshme e përparësisë
Ekzistenca e domosdoshme e përparësisë
Qenësia e domosdoshme e mëhershmërisë
Ekzistenca e domosdoshme e mëhershmërisë
Përparësia nën dritën e thelbit

سبق بالشرف

Përparësi nën dritën e nderit
Përparësi nën dritën e fisnikërisë
Përparësi nën dritën e vyrtytit
Përparëri nën dritën e shpirtërores

سبق بالطبع

Përparësi natyrore
Përparësi nën dritën e natyrës

سبق بالعلّیه

Përparësi shkakësore
Përparësi nën dritën e shkakësisë

سبق بالماهیّه

Përparësi nën dritën e çfarësisë

سبق بالمرتبه

Përparësi nën dritën e rangut
Përparësi nën dritën e shkallës

سبق به زمان

Përparësi nën dritën e kohës
Përparësi në rrafshin e kohës
Përparësi nga këndvështrimi i kohës
Mëhershmëri

سبق بالشرف

Përparësi nën dritën e nderit
Përparësi në rrafshin e nderit
Përparësi nga këndvështrimi i nderimit

سبق در جوهر

Përparësi nën dritën e substancës
Përparësi në rrafshin e substancës
Përparësi nga këndvështrimi i substancës

سبق در رتبه

Përparësi nën dritën e rangut
Përparësi në rrafshin e rangut
Përparësi nga këndvështrimi i rangut
Përparësi nën dritën e hierarkisë
Përparësi në rrafshin e hierarkisë
Përparësi nga këndvështrimi i hierarkisë

I rishtuar
Hulumtues shpirtëror

سالک طریقت

Ndjekës i rrugës [së drejtë]
Ndjekësi i udhës [së drejtë]
Ndjekës i shtegut [të drejtë]

سامان ـ نظم
سامع (خداوند)

Dëgjuesi (*viz.* Zoti)
Dëgjimtari (*viz.* Zoti)
Gjithëdëgjuesi (*viz.* Zoti)
Gjithçkadëgjuesi (*viz.* Zoti)

سامعه

Të dëgjuarit

ساهی

I pakujdesshëm
I pavëmendshëm

سبب

Shkak
Shkakësi
Burim
Faktor
Shkakësi e ndërmjetme
Rast
Voli
Arsye
Shkakësi e dytë
Shkakësi dytësore
Shkakësi e dytësishme
Shkakësi ndihmëse

سبب اتّفاقی

Shkakësi rastësore
Shkakësi e rastësishme
Shkakësi arbitrare

سبب تامّ ــــ علّت تامّه
سبب حقیقی

Shkakësi reale
Shkakësi e njëmendtë

سبب ذاتی

Shkakësi thelbësore
Shkakësi e thelbësishme
Shkakësi esenciale
Shkakësi e vërtetë
Shkakësi e qashtër

سبب صوری ـ علّت صوری
سبب طبیعی

Shkakësi natyrore
Shkakësi e natyrshme

سبب عارض

Faktor rastësor
Faktor i rastësishëm

سبب غایی ـ علّت غایی
سبب فاعلی ـ علّت فاعلی
سبب کافی

Arsye e mjaftueshme

سبب مادّی ــ علّت مادّی
سبب شناسی

Etiologji

سببیّت

Shkakësi
Shkakshmëri
Shkakësorësi
Shkakësim

سبحان الله

Lavdi Zotit

سادگی

Thjeshtësi

ساده گرایی

Reduksionizëm

سازگار

Koherent
I përkueshëm
Përkueshëm
Përkitazi
Përmbajtësor
I qëndrueshëm
I harmonishëm
Harmonik

سازگاری

Koherencë
Përkueshmëri
Përputhshmëri
Njëtrajtshmëri
Përshtatshmëri
Përkim
Qëndrueshmëri
Harmoni

سازگاری علم و ایمان

Konkordizëm

سازنده

Përbërës
Formësues

سازواری ـ سازگاری

سازو کار

Mekanizëm

سازه عاطف

Bashkëlidhje
Ndërlidhje
Lidhje

سازه فاصل

Zgjidhëse
Moslidhje
Zbërthim

ساکن

Në qetësi
Në prehje
I palëvizshëm
Palëvizshmëri
Moslëvizje
Statik
Qëndrim
Shtangësi

سالبه

Negativ

سالبه اتفاقیّه

Negativ rastësor
Negativ i rastësishëm

سالبه عنادیّه

Negativ i përkundërt
Negativ kundërvënës

سالبه لزومیّه

Negativ i pastër
Negativ bindës
Negativ i fortë

سالک

Rishtar

س

سابق

I mëparshëm
I mëhershëm

سابق بودن بر...

Fitoj përparësi ndaj
Arrij epërsi ndaj

ساحت

Përmasë
Rrafsh
Dimension
Domen
Sferë
Fushë

ساحت ربوبی

Mbretëria e Zotit

ساحر

Magjistar
Shtrigan
Prestigjiator

ساخت

Strukturë

ساخت منطقا صادق

Formë logjikisht e vlefshme
Formë e qëndrueshme logjikisht

ساخت نمونه صادق

Forma logjike e të vërtetës
Forma e të vërtetës në rrafshin logjik
Ëord missing
Organik

ساخت شکنی

Dekonstruksion

ساختگی

Pseudo
I rremë

زهد گرایی

Asketizëm
Përkushtim
Devotshmëri

زهره

Afërdita
Venusi

زیادت

Rritje
Shtim
Mbarështim

زیاده

Teprim
Kalim [i cakut]
Mendjecekësi
Mefshtësi
Sipërfaqësi
Naivitet

زیارت

Pelegrinazh [në një vend të shenjtë]
Shtegtim [drejt një vendi të shenjtë]
Vizitë [e një vendi të shenjtë]

زیبایی شناختی

Estetik

زیبا شناسی

Estetizëm
Esteticizëm
Estetikë

زیبا شناسی دین

Estetikë fetare

زیج

Tryeza astronomike
Tabela astronomike

زیدی

Zaidist
Zaidit

زیدیّه

Zaidistë
Zaiditë
Zaidizëm

زیرکی

Urtësi
Dituri
Mençuri

زیر مجموعه

Nëngrup

زیر مجموعه مصنوعی

Nëngrup i veçantë

زنده کردن

Gjallëroj
Jetësoj
Ngjall
Gjallmoj
Rigjallëroj
Rijetësoj
Ringjall

زندیق

Ateist
Mohues i [ekzistencës së] Zotit
Femohues
I pafe
Jo-besimtar
Ndjekës i të pafeve
Armik i fesë
Kundërshtar i fesë

زوال

Prishje
Shthurje
Rrënim
Shkatërrim
Fshirje [nga faqja e dheut]
Zhdukje
Avullim
Tretje [pa nam e nishan]
Vdekje
Humbje

زوال نفس

Rrënimi i shpirtit
Shthurja e shpirtit

زوال پذیر

I hapur ndaj prishjes
I hapur ndaj shthurjes
Bie pre e shthurjes
I rrënuar
Njeri i dobët
I vdekshëm
Vdekatar
I hapur ndaj vdekjes

زوال ناپذیر

I pavdekshëm
I çliruar nga vdekja
I paprekshëm nga vdekja
I pashkatërrueshëm
I parrënueshëm
I paperëndueshëm
Që s'mund të prishtet
Që s'mund të humbasë

زوج (عدد)

Numër çift

زوج ترکیبی

Dyshti e përbërë
Dyshtësi e përbërë
Dyshtorësi e përbërë

زوج مرتب

Çift i renditur

زوجیّت

Çiftëzim
Dyshtim
Dyshtorëzim
Çiftëzues
Dyshtues
Dyshtorëzues

زهد

Asketizëm
Oshënarizëm
Vetëmohim
Vetëpërmbajtje
Vetëdisiplinim

زمان منقسم

Kohë e ndashme
Kohë e veçueshme

زمان مند

Kohor
Kohësor
I kohshëm
I brendakohshëm
I kohësishëm
I përkohshëm
I kufizuar në kohë

زمان موهوم

Kohë imagjinare

زمان ناپذیر

I pakohshëm
I pakohësishëm
I jashtëkohshëm
I jashtëkohësishëm
I përtejkohshëm
I përtejkohësishëm

زمانی

Kronologjik
Kohor
Kohësor

زمانی — مکانی

Kohë-hapësinore

زمانیّات

Gjëra kohore
Gjëra të kohshme
Gjëra të brendakohshme
Gjëra të kohësishme

زمین

Tokë

زمینی

Tokësore
Mondane

زنادقه — زندیق

زنّار

Brez

زنجیره ی علّی

Zinxhir shkakësor
Gjerdan shkakësor
Ndërlidhje shkakësore
Gjerdan shkakësish

زَندَقه

Ateizëm
Mohim i [ekzistencës së] Zotit
Femohues
I pafe

زندگی

Jetë

زندگی جاوید

Jetë përjetshme

زنده

E gjalla
Gjallimi

زنده انگاری ماده

Hilozoizëm

Shprehësor
Verbal

زبده ی کاینات

Zgjedhja e krijesave
Përzgjedhja e krijesave

زبور

Libri i Psalmeve
Psaltiri
Psalmet e Davidit
Zeburi i Dautit

زجر (= منع)

Ndalesë
Ndalim
Të ndaluarit
Moslejim
E palejueshmja
E ndaluara

زحل

Saturni

زرتشتی

Zoroastrian
Zarathustrian

زرتشی گری

Zoroastraizmi
Zarathustraizmi
(Sistem filozofik dhe fetar i Persisë parahistorike ~ 2000 vjet para Erës sonë)

زرتشتیان

Zoroastrianë
Zarathustrianë

زردشتی – زرتشتی
زروانی

Zurvanizëm
Zurvanit

زشتی

Shëmti
Shëmtirë
E shëmtuara

زمان

Kohë
Periudhë
Epokë

زمان سرمدی

Kohë e pafundme

زمان فرد

Kohë e padytshme
Kohë e papërsëritshme
Kohë e njëvetshme
Njësi kohe
Çast i padukshëm

زمان مطلق

Kohë absolute

زمان معقول

Kohë konceptuale

زمان منفصل

Kohë e ndarë
Kohë e veçuar
Kohë e veçantë
Tempus discretum

Oshënar
Murg

زاهد مآب

Puritan

زاهد منش

I rreptë

زایایی

Produktivitet
Frytshmëri
Prodhimtari

زائد

I shtuar
I bashkëngjitur
Shtues
Shtonjës
Përsëritës
Sipërfaqësor

زاید بر جوهر

I mbishtuar substancës
I ndanështuar substancës
Që i shtohet substancës

زایش

Gjenezë
Zanafillë
Fillesë

زبان باطنی

Gjuhë ezoterike
Ligjërim ezoterik
Gjuhë e brendshme
Gjuhë e brendësishme
Ligjërim i brendshëm
Ligjërim i brendësishëm

زبان رمزی

Gjuhë enigmatike
Ligjërim enigmatik
Gjuhë simbolike
Ligjërim simbolik

زبان صوری

Gjuhë formale
Shprehje formale

زبان ظاهری

Gjuhë ekzoterike
Ligjërim ekzoterik
Gjuhë e jashtme
Gjuhë e jashtësishme
Ligjërim i jashtëm
Ligjërim i jashtësishëm

زبان مصداقی

Gjuhë e hapur
Shprehje e hapur

زبان مفهومی

Gjuhë e mbyllur
Shprehje e mbyllur

زبان موضوعی

Gjuhë e objektit
Shprehje e objektit

زبان نمادی شده

Gjuhë e formalizuar
Shprehje e formalizuar

زبانی

Gjuhësor
Fjalësor

ز

زاجر

Kritikues
Qortues
Kundërshtues
Mospranues

زاده نشده (=صفت خدا)

I Palinduri (*viz.* Zoti)
I Palindshmi (*viz.* Zoti)
I palindshëm (që s'mund të lindë – cilësi e Zotit)

زاویه

Manastir
Kuvend
Eremitazh
Qelë

زاویه نشین

Oshënar
Murg
Asket
Njeri i tërhequr nga bota

زاویه نشینی

Tërheqje nga bota
Asketizëm

زاهد

I përkorë
Shpirtskamët
I përulur
Modest
I vetëpërmbajtur
I vetëdisiplinuar
Asketik
Oshënar
Adhurues i devotshëm
Përkorësi
Thjeshtësi
Modesti
Vetëpërmbajtje
Asketizëm

زاهد خلوت نشین

Eremit
Asket

رئاليسم جديد

Neorealizëm

ريشه اى

Radikal
Rrënjësor
Themelor

ريطوريقا

Retorik
Retorikë

رئوف (خداوند)

I Mëshirshmi (*viz.* Zoti)
Mëshirëploti (*viz.* Zoti)
I Gjithëmëshirshmi (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
Dhembshurori (*viz.* Zoti)
Mirëdashësi (*viz.* Zoti)

Asketizëm
Oshënarizëm
Vetëmohim
Vetëpërmbajtje
Vetëdisiplinim

ریا

Shtirje
Fshehje
Simulim

ریاضت

Jetë murgërore
Jetë asketike
Jetë oshënare
Asketizëm
Oshënarizëm
Vetëdisiplinë
Vetëmohim
Vetëpërmbajtje

ریاضت نفس

Vetëpërulësi
Vetëpërulje
Përulësi
Përkorësi

ریاضیات

Matematikë

ریاضیات شهودی

Matematikë intuitive

رئالیست

Realist

رئالیسم

Realizëm

Vizion i zemrës
Vegim që feks në zemër
Vizion që shfaqet në zemër

رؤیت حسّی

Vegim shqisor
Vizion shqisor
Vegim që feks tek shqisat
Vizion që shfaqet tek shqisat

رؤیت خداوند

Vegim i Zotit
Vizion i Zotit
Vegim që vjen nga Zoti

رؤیت قلبی

Vegim i zemrës
Vizion i zemrës
Vegim që feks në zemër
Vizion që shfaqet në zemër

رؤیت ملائکه

Vegim i engjëjve
Vizion i engjëjve

رؤیت الله

Vegim i Zotit
Visio Dei
Vizion lumërues

رهبانی

Murgëror
Monastik
Asketik
Oshënar

رهبانیت

Murgëri

I dalluar
I dallueshëm
I qartësuar
I përcaktuar
I shprehur

روشنایی

Ndriçim
Dritësim
Përndritje

روشن بین

I ndriçuar
I dritësuar
I përndritur

روشن روان

Ndriçoj
Dritësoj
I ndriçuar
I dritësuar
I përndritur

روشن ضمیر

I ndriçuar hyjnisisht
I dritësuar hyjnorësisht
I përndritur hyjshëm

روشنفکر

Ndriçues
Dritësues
Përndritës
Intelektiv

روشنی بخش

Ndriçues
Dritësues
Përndritës
Dritëhedhës

روضه

Kopsht
Ngastër

روضه ی اخروی

Kopshti Qiellor

رؤیا

Ëndërr vegimore
Vegim në ëndërr

رؤیای صادقانه

Ëndërr e vërtetësishme

رؤیاگزار

Ëndërr zotërore (*viz.* që vjen nga Zoti)
Ëndërrzbërthyes
Interpretues ëndrrash

رویت

Arsyetim
Shtjellim
Argumentim
Përsiatje
Reflektim

رؤیت

Vegim

رؤیت به دل

Vegim i zemrës
Vizion i zemrës
Vegim që feks në zemër
Vizion që shfaqet në zemër

رؤیت به قلب

Vegim i zemrës

روز معاد

Ringjallja
Ngjallja
Rijetësimi

روز واپسین

Dita e fundit
Dita e Kijametit

روزی – رزق

رو ساخت

Superstrukturë

روش

Metodë

روش استقرایی

Metodë induktive

روش اصل موضوعی

Metodë aksiomatike

روش تألیفی

Metodë sintetizuese
Metodë sintetike
Metoda e qartësimit të ndërsjelltë

روش تمانع

Metoda e dallimit të ndërsjelltë
Metoda krahasuese

روش ساخت

Metodë e ndërtimit
Metodë e strukturimit

روش شک

Metodë e dyshimit
Metoda e të dyshuarit

روش شناسی

Metodologji

روش صوری

Metodë logjike

روش فرضیه و استنتاج

Metodë hipotetiko-deduktive

روش قیلسی

Metodë deduktive

روش گفتگو

Metodë dialogjike

روش مبتنی بر آموزش دینی

Metodë kateketike

روش منطق گرا

Metodë logjike

روش ناظر به ذات اشیاء

Metodë eidetike

روش اندیش

I ndriçuar
I dritësuar
I përndritur

روشن

I qartë

روح مَلَک

Shpirt engjëllor
Shpirti i engjëllit

روح مُلهَم

Shpirt i frymëzuar

روح نامیه

Shpirt vegjetal
Shpirt vegjetativ

روح نفسانی

Shpirt psikik

روح الامین

Shpirt besnik
Shpirt i besueshëm
Shpirti i besimit

روح القدس

Shpirti i Shenjtë
Pneuma

روحانی

Shpirtëror

روحانیّات

Qenie të patrupshme
Qenie të patrupëzuara
Qenie shpirtërore

روح باوری

Spiritualizëm

روحانیّت

Botë shpirtërore
Spiritualitet

روح شناس

Pneumatologjist (*viz.* ithtar i Shpirtit të Shenjtë)

روح شناسی

Pneumatologji

روح گرایی

Spiritualizëm
Shpirtizëm

روحی

Shpirtëror

روز جزا

Dita e Gjyqit të Fundit
Dita e Gjykimit
Dita e Llogarisë
Dita e Llogaridhënies
Dita e Shpërblimit
Dita e Dhënies së hakut

روز حساب

Dita e Thirrjes
Dita e Llogaridhënies

روز رستاخیز

Dita e Ngjalljes
Dita e Ringjalljes

روز قیامت

Dita e Gjykimit
Dita e Ringjalljes
Dita e Kijametit
Dita e Fundit
Dita e Llogaridhënies

روح اعظم

Shpirti i epërm
Shpirti sipëranësor

روح الامين

Shpirt besimplotë
Shpirti i besimit
Shpirti i Shenjtë
Shpirt i besueshëm
Shpirt besnik

روح الاهى

Shpirt hyjnor

روح القدس

Shpirti i Shenjtë
Fryma e Shenjtë

روح الله

Shpirti i Zotit
Shpirti i Allahut
Spiritus Dei

روح انسانى

Shpirt njerëzor
Psikë njerëzore
Frymë njerëzore
Shpirti i njeriut
Psika e njeriut

روح بخارى

Shpirt i avullimtë
Shpirt avullues

روح حيوانى

Shpirti i kafshëve
Shpirti i shtazave
Spiritus animalis

روح سماوى

Shpirt yjor

روح شر

Shpirt i lig

روح شرير

Demon
Djall
Shejtan

روح طبيعى

Shpirt natyror

روح عبادت

Shpirti i devotshmërisë
Shpirti i përkushtimit
Shpirti i devocionit

روح عمل

Shpirti i veprave
Shpirti i veprimeve

روح فلكى

Shpirt qiellor

روح مثالى

Shpirt yjor

روح محمّدى

Shpirti muhammedan

روح مدبّر

Shpirt drejtues
Shpirt udhëheqës

رکن دین

Shtylla e besimit
Themeli i besimit
Themeltësia e besimit

رمز

Alegori
Shifër
Enigmë
Mistifikim
Simbol
Emblemë

رمزی

Alegorik
Simbolik
Enigmatik
Mistifikues
Shifror
Emblematik

رمل

Gjeomanci
Urbanistikë

رموز

Mistere

رنسانس

Rilindja
Periudha e Rilindjes

رواقی

Stoik
Stoicist

رواقیان

Stoikë
Stoicistë

رواقی گری

Stoicizëm
Stoicizmi

روان

Psikë
Frymë
Shpirt

روانشناختی

Psikologjik

روان شناسی

Psikologji

روان—نفس
روانی

Mendor
Psikik
Psikologjik

روایت

Traditë
Përcjellje

رو به پیشرفت

Progresiv

روح (نیز – نفس)

Psikë
Frymë
Spiritus
Animus
Shpirt (*viz.* 1. shpirti *jashtë* trupit; 2. shpirti nën dritën e, dhe në marrëdhënie me Zotin)

رفع (# دفع)

Asgjësim
Eleminim

رفع اخص

Mohimi i më të veçantës
Mohimi i më specifikes

رفع اعم

Mohimi i më të përgjithshmes

رفع تالی

Modus tollens

رفع تالی و رفع مقدم

Modus tollendo tollens

رفع کردن

Eleminoj
Asgjësoj
Përjashtoj

رفع مقدّم

Mohimi i pararendëses

رفع مقدّم و تالی

Mohimi i pararendëses dhe pasrendëses

رفع نقیضین

Mohim i dy të përkundërtave
Mohim i dy kundërtive
Mohim i dy kundërshtive

رفع و وضع دو مؤلفه فاصل

Modus tollendo ponens

رفورم

Reformë

رفیع (خداوند)

I Epërmi (*viz.* Zoti)
Sipërani (*viz.* Zoti)
Sipëranësori (*viz.* Zoti)
Suksesdhënësi (*viz.* Zoti)

رفیع الدرجات (خداوند)

Sipëranësuesi i gradave (*viz.* Zoti)
Sipëranësuesi i rangëve (*viz.* Zoti)
Përlartësuesi në grada (*viz.* Zoti)
Përlartësuesi në rangë (*viz.* Zoti)

رقیب (خداوند)

Këqyrësi (*viz.* Zoti)
Gjithçkavrojtuesi (*viz.* Zoti)
Gjithçkashikuesi (*viz.* Zoti)
Gjithçkavëzhguesi (*viz.* Zoti)

رقیق

I rralluar

رکن (= اساس)

Bazë
Themel
Themeltësi
Shtyllë

رکن (= عنصر)

Element
Element thelbësor
Element bazë

رکن جهان

Shtylla e universit
Boshti i gjithësisë

رشاد (= راه راست)

Sjellje e drejtë
Sjellje e duhur
Sjellje e rregullt

رشید (خداوند)

Udhëzuesi në rrugën e drejtë (*viz*. Zoti)
Udhërrëfyesi në rrugën e drejtë (*viz*. Zoti)

رضا

Kënaqësi e mirë
Kënaqësi e hijshme
Kënaqësi e brendshme
Kënaqësi e brendësishme
Kënaqësi shpirtërore
Ngazëllim i brendshëm
Ngazëllim i brendësishëm
Ngazëllim shpirtëror
Galdim
Kënaqësi
Kënaqje
Të kënaqurit
Të ndjerit i kënaqur

رضا به قضا

Kënaqje me caktimin e Zotit

رضامندانه

Paqëtues

رضای الاهی

Miratimi i Zotit
Kënaqësia e Zotit

رضوان

Parajsë
Kënaqësi
Ngazëllim
Galdim

رطوبت

Lagështi
Njomësi

رطوبت جلیدیه

Humori kristalor

رعب

Frikë
Frigim
Panik
Tmerrim
Çmeritje

رغبت

Dëshirë
Grishje

رفتار اخلاقی

Sjellje morale
Sjellje e moralshme

رفتار گرایی

Behaviorizëm

رفض

Refuzim
Mospranim
Hedhje poshtë

رفع

Shfuqizim (*viz*. një ligj etj)
Mohim
Largim
Braktisje
Refuzim
Shkëputje

Mjete jetese
Mjetet e mbijetesës
Të mirat e nevojshme materiale
Të mirat e domosdoshme

رزق مقدّر

Mbijetesa e paracaktuar
Mbijetesa e paravendosur

رسالت

Apostolat
Mesazh
Lajm
Shpallje
Mision
Profetësi

رساله پرسش و پاسخ دینی

Katekizëm

رستاخیز

Dita e shpërblimit
Dita e gjykimit
Eskatologji
Ngjallje
Ringjallje

رستگار

I liruar
I shpëtuar

رستگاری (نیز—فلاح)

Përparim
Shpëtim
Mbarësi
Prosperitet
Mbrothësi
Mirësi

رُسُل – رسول

رسم

Precedent
Pararendës

رسم

Përshkrim thelbësor

رسم تام

Përshkrim i plotë

رسم ناقص

Përshkrim i papërsosur
Përshkrim i mangët
Përshkrim i paplotë

رسمی

Ortodoks

رسول

Ambasador
Apostull
Misionar
I dërguar

رسول خدا—رسول الله
رسول الله

Apostulli i Zotit
I dërguari i Zotit
I dërguari i Allahut

رسوم

Rregulla sjelljeje
Konvencione
Tradita
Zakone
Bindje

Gjithëpërdëllyesi (*viz.* Zoti)
Gjithëdhembshurori (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
I Gjithëmiri (*viz.* Zoti)
Pafundësisht-i-Mëshirshmi (*viz.* Zoti)
Mëshiruesi (*viz.* Zoti)

رحيم (خداوند)

I Gjithëmëshirshmi (*viz.* Zoti)
Mëshirëbërësi (*viz.* Zoti)
Gjithëpërdëllyesi (*viz.* Zoti)
Gjithëdhembshurori (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
I Gjithëmiri (*viz.* Zoti)
Pafundësisht-i-Mëshirshmi (*viz.* Zoti)
Mëshiruesi (*viz.* Zoti)

رخصت

Lejesë
E lejueshmja
E pranueshme

ردّ

Moslejesë
E palejueshmja
E paparnueshme
Refuzim

ردّ على الامتناع

Reductio ad impossibile

ردّ كردن

Refuzoj
Hedh poshtë

ردّالفعل

Reagoj
Kundërveproj

ردا

Pelerinë
Tunikë

ردّه

Apostazi

ردّيه نويس

Hereziograf

رديّه نويسى

Hereziografi

رذيلت

E lig
E keqe
Ligësi
Ves
Rëndomtësi
Ultësi
Kotësi

رزاقّ (خداوند)

Gjithësiguruesi (*viz.* Zoti)
Siguruesi (*viz.* Zoti)
Gjithëfurnizuesi (*viz.* Zoti)
Furnizuesi (*viz.* Zoti)
Mbështetësi (*viz.* Zoti)

رزّاق مطلق

Gjithçkaqenësuesi (*viz.* Zoti)

رزق

Ushqim
Furnizim
Resurse
Burime

Shthurje
Papastërti
Ndotje

رجعت

Parusi
Rikthim
Rishfaqje
Rikthim i të vdekurit

رجوع

Dorëheqje
Lënie
Braktisje

رحلت

Vdekje
Shuarje
Largim [nga kjo botë, nga kjo jetë]
Dorëheqje
Tërheqje [nga një ide, qëndrim etj.]

رحمانی

Keqardhës
Përdëllyes
Mëshirues
Dhembshuror

رحمانیّت

I gjithëmëshirshëm

رحمانیّت مطلق

Mëshirë absolute

رحمت

Dashamirësi
Mirëdashje
Bekim
Keqardhje
Përdëllim
Dhembshuri
Hir
Mëshirë

رحمت الاهی

Mirëdashje hyjnore
Dashamirësi hyjnore
Mëshirë hyjnore
Përdëllim hyjnor
Dhembshuri hyjnore

رحمت خاصّ

Mëshirë e veçantë

رحمت ذاتی

Mëshirë thelbësore
Mëshirë e thelbësishme
Mëshirë e qenësishme

رحمت عامّ

Mëshirë gjithëpërfshirëse
Mëshirë e përgjithshme

رحمت واسعه

Mëshirë gjithëpërfshirëse
Mëshirë e përgjithshme

رحمة للعالمین

Mëshirë ndaj tërë botëve
Mëshirë ndaj tërë banorëve të botës
Mëshirë ndaj tërë krijesave që gjenden në botë

رحمان (خداوند)

I Gjithëmëshirshmi (*viz.* Zoti)
Mëshirëbërësi (*viz.* Zoti)

Bashkëlidhje
Ndërlidhje
Këpujësi
Këpujorësi
Këpujëzim

ربط علّی

Ndërlidhje shkakore
Ndërlidhje shkakësore
Marrëdhënie shkakore
Marrëdhënie shkakësore

ربط محض

Lidhje e pastër
Ndërlidhje e qashtër

ربطی

Ndërlidhës
Bashkëlidhës
Lidhës
Konektor

ربوبی

Hyjnore
E hyjshme

ربوبیّت

Gjendje zotërisht hyjnore
Gjendje zotërorësisht hyjnore
Hy
Hyjni
Hyjshmëri
Hyjnorësi
Zotërorësi
Gjendje zotërore
Natyrë e hyjshme
Natyrë hyjnore
Natyrë zotërore
Sovranitet
Prijësí
Sundimtarí

رتبه

Shkallë
Gradë
Rrafsh
Nivel
Rend
Fazë
Rang
Qëndrim

رتبه ی حسّی

Shkallë ndjesimore/ndijore
Shkallë shqisore
Gradë ndjesimore/ndijore
Gradë shqisore
Nivel ndjesimor/ndijor
Nivel shqisor
Rrafsh ndjesimor/ndijor
Rrafsh shqisor
Rang ndjesimor/ndijor
Rang shqisor

رتبه ی عقلی

Rang intelektiv
Shkallë racionale
Nivel racional
Rrafsh intelektiv

رجا

Shpresë

رجحان

Parapëlqim
Preferencë
Parësi
Përparësi
Mbizotërim

رجس

Shpërbërje

Asket
Oshënar

راهبه

Murgeshë
Askete
Oshënare

راهنما

Udhëzim
Udhërrëfyes

رأى

Opinion
Pikëpamje racionale
Opinion individual
Përsiatje

رأى العين

Vëzhgim i drejtpërdrejtë

رايحه

Aromë
Erë
Parfum

رايحه ى وجود

Aroma e qenies
Aroma e së qenëshmes
Aroma e së qenësishmes
Aroma e qenëshmërisë
Aroma e të qenit
Aroma e qenësisë
Aroma e ekzistencës

ربّ (خداوند)

Prijetar (*viz.* Zoti)
Prijësi (*viz.* Zoti)
Bashëtari (*viz.* Zoti)
Udhëzuesi (*viz.* Zoti)
Udhërrëfyesi (*viz.* Zoti)
Ndriçuesi (*viz.* Zoti)
I Gjithëdituri (*viz.* Zoti)

ربّ الارباب

Zot mbi zota
Zoti i zotave
I Gjithëdituri Qiellor
I Gjithëdituri i Lartësuar

ربّ العالمين

Zoti i tërë qenieve
Zoti i tërë botëve

ربّ النّوع

Arketipi
Kryelloji
I parëllojshmi

ربّانى

Zotëror
Hyjnor
I hyjshëm
I perëndishëm
Qiellor
I përqiellshëm
Parajsësor
Zotërorësisht
Hyjnorësisht

ربّانيّت

Zotërorësi
Hyjshmëri
Hyjnorësi

ربط

Bashkëshoqërim

راضی بودن

Kënaqem
Ndihem i kënaqur
Mbetem i kënaqur
Jam i kënaqur
Me qenë i kënaqur

راغب

I dëshirueshëm
I lakmueshëm

رأفت

Keqardhje
Mëshirë

رافضه

Rafiditë

رافضی

Rafidit

رافضیّه

Sektarët
Skizmatikët
Separatistët

رافع (خداوند)

I Lartësuari (*viz.* Zoti)
I Përlartësuari

راکد

Statik
I pandryshueshëm

رانش

Neveritje

راوی

Përcjellës
Informues
Raportues

راهبانه

Murgëror

راه تنزیه

Via remotionis
Rruga e transcendencës
Shtegu i transcendencës

راه حقّ

Udha drejt Zotit
Rruga për tek Zoti

راه اثباتی

Mënyrë dëftore
Pohueshmëri
Mënyrë katafatike
Mënyrë e natyrshme
Mënyrë konkrete

راه خدا

Rruga për tek Zoti
Rruga drejt Hyjnores

راه ضلالت

Rruga që shpie në humbje

راه هدایت

Rruga e udhëzimit [hyjnor]

راهب

Murg

رابطه علّیت – رابطه ی علّی

رابطه قوّه و فعل

Marrëdhënia mes mundshmërisë dhe konkretizueshmërisë
Marrëdhëniesia mes mundshmërisë dhe konkretizueshmërisë
Marrëdhënia mes mundshmërisë dhe realizueshmërisë
Marrëdhëniesia mes mundshmërisë dhe realizueshmërisë

رابطه وجوب و امکان

Marrëdhënia mes mundshmërisë dhe domosdoshmërisë
Marrëdhëniesia mes rastësishmërisë dhe domosdoshmërisë

رابطه وجودی

Këpujë ekzistenciale

رابطی

Marrëdhëniesor

راجح

Mbisundues

راحم (خداوند)

Mëshirëploti (*viz.* Zoti)

رادیکالیسم

Radikalizëm

رازق (خداوند)

Furnizuesi (*viz.* Zoti)
Ushqyesi (*viz.* Zoti)
Siguruesi (*viz.* Zoti)

راست

Linear
I drejtë
I vërtetë

راست آیین

Ortodoks

راست آیینی

Ortodoksi

راست دینی جدید در الهیات پروتستان

Neo-ortodoksi

راستگو

Tautologji
Gjykim i vërtetë

راستی (نیز – صدق)

E vërteta

راستی منطقی

E vërtetë logjike

راسخون در علم

Qëndrueshmëri në njohje
E qëndrueshme në njohje
Ata që mbështeten fort në njohje
Ata që rrënjosen thellë në njohje
Ata që mbështeten fuqishëm tek njohja

راسم عدم

Gjurmëzues të mosqenies
Gjurmëzues të paqenësisë
Shenjues të mosekzistencës

ر

رابط

Ndërlidhës
Bashkëlidhës
Këpujë
Copula
Qenësi këpujore
Faktor ndërlidhës
Marrëdhëniesor

رابطه

Ndërlidhje
Bashkëlidhje
Këpujë
Lidhje
Marrëdhënie
Marrëdhëniesi

رابطه ترکیب شرطی

Konektor kushtëzues
Konektor kushtor

رابطه ذهن و عین

Marrëdhënie subjekt-objekt
Marrëdhënie e subjektit me objektin

رابطه علت و معلول

Marrëdhënia shkak-pasojë
Marrëdhënia shkakësi-pasojësi

رابطه علّی

Lidhje shkakore
Lidhje shkakësore
Marrëdhënie shkakësore

رابطه علّی – معلولی

Marrëdhënie shkakore
Marrëdhënie shkakësore
Bashkëlidhje shkakore
Bashkëlidhje shkakësore
Lidhje shkak-pasojë
Marrëdhënie shkak-pasojë

رابطه علّی و معلولی

Marrëdhënie shkakësore
Marrëdhëniesi shkakësore
Marrëdhënia shkak-pasojë
Marrëdhënia shkakësi-pasojësi

ذی روح انگاشتن جهان

Panpsikizëm

ذی روح پنداشتن اشیای طبیعی

Shpirtizëm
Animizëm

ذی شعور

Njeri intelektiv
Mendjemprehtë
I zgjuar

ذوالجلال (خداوند)

Zoti i Dritësisë
Zoti i Përndritjes
I Madhërishmi
Zoti i lavdisë
Zoti i madhështisë

ذوالجلال و الاکرام

Zoti i madhështisë dhe bujarisë

ذوق

Provë e drejtpërdrejtë
Përjetim
Intuitë intelektive
Provim i brendshëm
Provim i brendësishëm
Intuitë
Përvojë mistike
Perceptim mistik
Njohje e epërme
Provë
Njohje e provuar
Të provuarit

ذوق تألّه

Të provuarit e teosofisë
Të provuarit teosofik
Ngjërimi i teosofisë
Të provuarit e shijes së teosofisë
Përjetim teosofik

ذوق عرفانی

Intuitë gnostike
Të provuarit mistik
Përjetim mistik

ذهن

Aftësi intelektive
Aftësi mendësore
Mendjemprehtësi
Zgjuarsi
Mendje
Të kuptuarit
Subjekt

ذهن و عین

Subjekti dhe objekti

ذهن گرایی

Mentalizëm
Mendorizëm
Subjektivizëm

ذهنی

Ideal
Imagjinar
Mendësor
Mental
Nocional
Imazhiv
Subjektiv
Konceptual
Mendor

ذهنی انگار

Jomaterialist

ذهنی انگاری ماده

Jomaterializëm

ذهنیّت

Mendësi
Mentalitet
Mënyrë e të menduarit
Subjektivitet

ذی ابعاد

Shtrirësor

ذکاوت

Aftësi intelektive
Mendjemprehtësi
Zgjuarsi

ذکر

Formula e përkujtimit [të Zotit]
Lutje [drejtuar Zotit]
Falje
Përmendja e emrave të Zotit
Përkujtimi i emrave të Zotit
Kujtesë
Dhikër

ذکر جلیّ

Lutje haptazi
Lutje e shprehur
Kujtesë e shprehur

ذکر حقّ

Lutje e Zotit
Lutje ndaj Zotit
Lutje drejtuar Zotit

ذکر خفیّ

Lutje e fshehtë (*viz.* me mendje)
Lutje e pashprehur
Përmendje e fshehtë (*viz.* me mendje)

ذکر خیالی

Lutje me mendje
Lutje me imagjinatë

ذکر الله

Lutje e Zotit
Lutje ndaj Zotit
Lutje drejtuar Zotit
Përkujtim i [emrit të] Zotit
Përmendje e [emrit të] Zotit

ذلّت

Rëndomtësi
Ultësi
Veprime të ulta

ذَمّ

E qortueshme
E kritikueshme
E turpshme
Turpëruese

ذِمّی

Jo-myslimanët që gëzojnë mbrojtje nën dritën e traktatit të dorëzimit

ذنب—گناه
ذنب لایُغفر

Mëkat i pafalshëm
Gabim i pafalshëm

ذوات

Realitetet e brendshme
Realitetet e brendësishme

ذوات

Thelbe

ذوات الاصنام

Thelbe arketipore

ذوات مجرّد

Thelbet e patrupësishme

ذوات ملکوتی

Thelbet engjëllore

Tiparet thelbësore të parësishme
Tiparet thelbësore parake
Thelbet e parme
Thelbet e parësishme
Thelbet parake

ذاتیّات ثانویّه

Tiparet thelbësore të dytshme
Tiparet thelbësore të dytësishme
Tiparet thelbësore dytësore
Thelbet e dytshme
Thelbet e dytësishme
Thelbet dytësore

ذاتیات مشترکه

Thelbe të zakonshme

ذاتیات ممیّزه

Thelbe të dallueshme

ذاتیّت

Të qenit thelbësor
Të qenit i thelbësishëm

ذاکر

Lutës
Faltar
Lëvdues i Zotit

ذاکره

Kujtesë
Aftësi kujtesore
Aftësi mnemotike

ذائقه

Shije
Shijim
Ngjërim
Provim [i shijes së diçkaje]
Përjetim
Gusto

ذائقه

Shqisa e të shijuarit

ذایعات

Premisa të veçanta

ذبول

Tkurrje

ذرّات لایتجزّی

Truptha të pandashëm
Grimëza të pandashme

ذرّات معلّق در فضا

Atome që enden në hapësirë
Atome që lëvizin në hapësirë

ذرّه

Atom
Trupth
Grimëz
Pjesëz
Thërrmijëz
Përbërës
Komponent
Element

ذرّه بدون بُعد

Atome pa përmasë

ذرّه ای

Trupth

ذات نوری بسیط

Realitet i thjeshtë dhe i shndritshëm

ذات واجب

Thelbi i domosdoshmërisë

ذات وجودی

Realitet i qenësishëm
Realitet ekzistencial

ذات و عرض

Thelbi dhe shfaqja

ذاتهای معقول

Noumena

ذاتاً

Thelbësisht

ذات باوری

Numenalizëm

ذاتی

Thelbësisht
Thelbësor
I thelbësishëm
Sipas thelbit
Nën dritën e thelbit
Nisur nga thelbi
Përmes thelbit
Prej thelbit
Në thelb
Vetvetishëm
Vetvetiu
Përmes vetvetes
Prej vetvetes
Në vetvete
I brendshëm
I brendësishëm
Brendësor
Përbrendësor
I brendaqenëshëm
Brendësisht
Përbrendësisht
I lindur (*viz.* një dhunti, talent, aftësi, tipar etj.)
I natyrshëm
Natyror
Natyrshëm
Per essentia
Substancial
Subjektiv

ذاتی چیزی بودن

Brendaqenësi
Brendaqenëshmëri

ذاتیِ خاص

I qashtër
Thelbësisht i veçantë

ذاتی عام

Thelb i përgjithshëm

ذاتیات

Thelbësor
Thelbësì

ذاتیّات

Pjesë thelbësore
Thelbet
Realitetet e brendshme
Realitetet e brendësishme
Realitetet përbrendësore

ذاتیّات اوّلیه

Tiparet thelbësore të parme

ذات باری تعالی

Qenia më sipëranësore

ذات حقّ

Thelbi Hyjnor
Thelbi i të njëmendtës
Thelbi i reales
Thelbi i të vërtetës

ذات خدا

Thelbi i Zotit
Esenca e Zotit

ذات خردمند

Qenie racionale

ذات ذَنَب

Meteor

ذات ربوبیّت

Thelbi i hyjnores
Esenca e hyjnores

ذات لایتنهایی

I pafundëm
Pafundësia
Pafundshmëria
I Pafundmi (*viz.* Zoti)

ذات لایزال خداوند

I Përjetshmi (*viz.* Zoti)

ذات متعالی

Thelbi transcendental
Thelbi i përtejmë
Thelbi përtejësor
Thelbi i të përtejësishmes
Thelbi i përtejlëndës

ذات متمایز

Thelb i dallueshëm

ذات مختص خداوند

Thelbi i dallueshëm i Zotit

ذات مخصوصه

Thelb i veçantë
Thelb specifik

ذات مطلق

Ego absolute
Thelb absolut

ذات معقول

Thelb intelektiv
Thelb mendësor
Realitet emërtues
Noumenon
Numeni

ذات مقدّس حق

Thelbi i shenjtë i Zotit

ذات ملکوتی

Thelb hyjnor

ذات ممکن

Thelb i rastësishëm
Thelb i varur

ذات نگر

Eidetik

ذ

ذات

Njësi
Ent
Entitet
Gjësend
Qenësor
Thelb
Vetvetësi
Ipseitas
Natyrë
Numër
Vete
Subjekt

--بالذات

Përmes thelbit
Prej thelbit
Në thelb
Përmes vetvetes
Prej vetvetes
Në vetvete
Thelbësor
I thelbësishëm
Thelbësisht
I lindur (*viz.* aftësi, tipare etj.)
I natyrshëm
Natyror
Përbrendësisht
I brendaqenëshëm
Nga thelbi
Prej thelbit
Per essentia
Substancial

ذات احدیّت

Thelbi i Njëshit
Thelbi i të Njëqenëshmit
Thelbi i të Njëvetshmit
Thelbi i Krijuesit
Thelbi Hyjnor

ذات اکمل

Qenia më e përsosur

ذات باری

Thelbi i Krijuesit
Thelbësia e Krijuesit

دینی

Fetar

دیو (**نیز – جنّ ، شیطان**)

Demon
Xhind
Gjeni
Djall
Shejtan

دیو جانس

Diogjeni

دین

Besim
Fe

دین آسمانی

Fe e zbuluar
Fe e shpallur

دین الهی

Besim hyjnor

دین حقّ

Feja e të Vërtetës
Feja e Vërtetë

دین حنیف

Fe e parëhershme
Fe e kryehershme
Fe parake
Fe e parësishme

دین خالص

Fe e pastër
Fe e pastërtisë

دین زردشتی

Zoroastrianizëm

دین صائبی

Sabianizëm

دین طبیعی

Fe natyrore
Fe natyraliste
Fetishizëm fetar

دین فطری

Fe natyrore
Fe e natyrshme

دین مسیح

Krishterim

دین مُنزل

Fe e zbuluar
Fe e zbritur

دین وحی شده

Fe e zbuluar
Fe e zbritur

دین هندو

Hinduizëm

دین یهودی

Judaizëm

دیندار

Besimtar
Fetar

دینداری

Fetarì
Besimtarì
Përshpirtshmëri

دین زدایی

Laicizim
Shekullarizim

دین سالاری

Teokraci

Ateistët
Heretikët (*viz.* mendimtarët myslimanë që besojnë në përjetësinë e lëndës, një pamësi kjo që përkon me mohimin e të qenit të Zotit Krijues i lëndës, apo i botës nga asgjëja)

دیار

Ndërtesë
Ngrehinë
Strehë
Atdhe
Botë

دیار باقی

Streha e të përjetshmes
Streha e të përjetësishmes
Streha e përjetësisë

دیالکتیک

Dialektikë

دیالکتیک استعلایی

Dialektikë transcendentale

دیالکتیکی

Dialektik

دیّان (خداوند)

Shpërblyesi (*viz.* Zoti)
Ëord missing
Mëshirë
Përdëllim
Dhembshuri
Përshpirtësi
Fetari

دیدار

Vizion
Vegim
Feksje
Fanitje
Zbulesë

دیدار مبارک

Vegim lumëror
Vizion lumëror
Zbulesë lumëruese

دیدگاه نظری

Teori

دیدنی

I dukshëm
I pashëm

دیر

Abaci
Manastir
Kuvend

دیر نشینی

Murgëri

دیری

Murgëror

دیمومت

Kohëzgjatje

دیمومیّت

Përjetësi
Përhershmëri
Gjithëkohësi
Gjithëjetësi

دوزخ

Zjarri
Ferri
Skëterra
Xhehennemi
Geena

دوزخیان

Banorët e Zjarrit
Njerëzit e Zjarrit
Banorët e Xhehennemit
Të humburit
Të ndëshkuarit

دو گانگی

Dyshësi

دوگانه

Dyshtor

دوگانه انگار

Dualist

دوگانه انگاری ماتریالیستی

Dualizëm materialist

دوگانه پرستی

Dualizëm

دولت

Shtet

دولت شهر

Polis
Qytet-shtet
Qeveri

دو وجهی

Dikotomi

دویره

Manastir
Kuvend

دویی

Dyshësi

دهر

Eon
Kohë e pafundshme
Kohëzgjatje e përjetshme
Kohëzgjatje e përhershme
Cikël kohor i përjetshëm
Përjetësi
Gjithëkohësi

[illegible]

Kohor
I brendakohshëm
I përkohshëm

دهری مذهب

Eonist (*viz.* ata që besojnë në përjetësinë e botës)
Ateist
Materialist (*viz.* ata që besojnë në përjetësinë e lëndës)

دهریّون

Eonistët
Materialistët
Ateistët

دهریّه

Materialistët

دو پهلویی

Dykuptimësi

دوتایی

Dyshësi
Dyshtorësi

دوتایی مرتب

Çiftëzim i rregullt

دور

Rreth
Provë qerthullore
Argument qerthullor
Regres qerthullor
Rreth vicioz

دور (= استدلال دوری)

Rreth
Argumentim qerthullor
Argumentim rrethor
Argumentim sofistik
Argumentim jo bindës
Argumentim i mbyllur
Petitio principi
Rreth vicioz
Rrugë pa krye

دور (= چرخه)

Rreth

دور باطل

Rreth vicioz
Circulus vitiosus

دور ستر

Periudha e fshehjes [së Imamit të Fundit]

دور فاسد

Rreth vicioz

دور کشف

Rrethi i fshehjes

دور محال

Rreth vicioz

دور آگاهی

Telepati

دوران

Rreth
Rrethim
Qerthullim

دَوَران

Rotacion
Rrotullim

دوره ستر

Koha e fshehjes

دوره ی ستر

Periudha e fshehjes [së Imamit të Fundit]

دوره ی کشف

Periudha e shpalosjes [së Imamit të Fundit]
Periudha e zbulesës [së Imamit të Fundit]

دوره ی (استدلال)

Rrethor
Qerthullor

دلیل نقضی

Kundër-argument

دلیل نقلی

Arsyetim i mbështetur tek burimet e zbulesës
Argument i zbuluar
Provë e zbuluar

دلیل آوری

Përligjje

دلیل تراشی

Racionalizëm
Racionalizues

دم

Frymë
Frymëmarrje

دماغ

Tru

دموکریتس

Demokriti

دنیا

Shtëpia e kotësisë
Bota e ulët
Bota e këtushme
Kjo botë
Bota

دنیا گرایی

Jetesë sipas kësaj bote
Jetesë mondane

دنیای خلقت

Gjithësi
Univers

دنیای واقع

Botë e jashtme
Botë objektive
Botë fizike
Botë konkrete
Botë natyrore

دنیوی

Jetesë e rëndomtë
Jetesë mondane
Jetesë materialiste
Jetesë sipas kënaqësive të kësaj bote

دو ارزشی

Dyvlerësi
Bivalencë

دوازده امامی

Dymbëdhjetësisht
Dymbëdhjetasit
Ndjekësit e shi'izmit dymbëdhjetë imamitësh

دواعی – داعی

دوام

Vijimësi
Vazhdimësi
Vijueshmëri
Vazhdueshmëri
I gjithëpranishëm
I përhershëm
I gjithëhershëm
Përjetësisht i pranishëm

دلیل حدوث

Argument nga shpërfaqja në qenësi

دلیل خطابی

Provë retorike
Argument sofistik

دلیل سمعی

Autoriteti i zbulesës

دلیل سمعی (نیز – دلیل نقلی)

Argument i zbuluar

دلیل شرطی

Provë kushtëzuese

دلیل شرعی

Provë ligjore
Argument ligjor
Arsye ligjore

دلیل عقلی

Provë intelektive
Provë nga arsyeja
Provë racionale
Argument racional
Arsyetim

دلیل عنایت

Argument i Zotit
Provë e Zotit
Argument udhëzues
Provë udhëzuese

دلیل غیر قطعی

Provë jo-argumentuese

دلیل قطعی

Argument vendimtar

دلیل قوی

Argument bindës
Argument i fortë

دلیل کلامی

Argument *kalāmik*
Argument teologjik

دلیل مبتنی بر نص

Provë tekstuale
Provë tekstore

دلیل محکم

Argument i pastër
Provë e pastër
Argument i qashtër
Provë e qashtër
Argument i fortë

دلیل مشروط

Provë kushtëzuese

دلیل معتبر

Argument i vlefshëm
Argument i qëndrueshëm

دلیل منطقی

Racional

دلیل نا مربوط

Ignoratio elenchi
Mosdije sokratike

دل

Zemër

دلالت

Shenjim [i kuptimit]
Kuptimësi
Kuptim i drejtpërdrejtë
Domethënie

دلالت التزامی

Dëftues përmes lidhjeve

دلالت بر مصداق

Denotacion
Kuptimshenjues
Kuptim i drejtpërdrejtë

دلالت بر لفظ مفهوم

Konotacion
Kuptim i tërthortë

دلالت ضمنی

Konotacion
Kuptim i tërthortë

دلالت عینی

Qokë objektive
Referencë objektive

دلالت کردن

Shenjoj [kuptimin]
Dëftoj
Tregoj
Mbart [kuptimin]
Paraqes
Shpreh

دلهره

Ankth
Makth
Angst

دلیل

Argument
Provë
Bazë
Themel
Themeltësi
Fakt
Arsye

دلیل (= شاهد)

Provë
Tregues
Dëftues
Piketues
Shenjë
Dëshmues
Vërtetues

دلیل (خداوند)

Udhëzuesi (*viz.* Zoti)
Udhërrëfyesi (*viz.* Zoti)

دلیل اسدّ و اخصر

Argumenti më i fortë dhe më i përpiktë
Prova më e fortë dhe më e saktë

دلیل اقناعی

Provë jo-apodetike
Provë që nuk përftohet nga argumentimi

دلیل تمانع

Argument nga e ndërsjella

دعوت

Ftesë

دعوت (= تبلیغ)

Mision
Dërgatë
Misionar

دعوت اسلامی

Thirrje Islame
Thirrje në Islam

دعوت به حقّ تعالی

Thirrje për tek Zoti
Thirrje për t'u kthyer tek Zoti

دعوت پیامبر

Thirrje profetike

دعوی

Shpallje
Tezë

دفاع از طریق استدلال

Apologji
Vetëmbrojtje
Shfajësim

دفاع استدلالی

Apologjetik
Apologji
Shfajësim

دفاع غیر استدلالی

Jo-apologjetik

دفع

Neveri
Neveritje
Pështirësi

دفع ضرر

Shmangie e dëmit
Shmangie e lëndimit
Shmangie e dëmtimit

دفعتاً

Gjithçka përnjëhershëm
Gjithçka në çast
Gjithçka dhe tani
Menjëhershëm

دفعی

I menjëhershëm
I atypëraryshëm
Në çast

دقّت

Saktësi
Përpikmëri

دقیق

I saktë
I përpiktë

دکارتی

Kartezian

دگرگونی

Tjetërsim
Shndërrim
Ndryshim

درون نگر

Introspektiv

درون نگرانه

Introspektiv

درون نگری

Introspeksion

درونی

Përsiatje
Meditim
Reflektim
Introspeksion
Meditim i brendshëm

درونی

I thellë
I thelluar
Ezoterik
Imanent
I brendashkruar
I brendshëm
I përbrendshëm
Përbrendësor

درویش

Dervish

در همه جا حاضر

I brendaqenëshëm
Imanent

دریافت حسّی

Rrokje
Ngërthim

دست غیبی

Deus ex machina
Artific

دستگاه

Mekanizëm
Sistem

دستور

Porosi
Urdhëresë
Urdhër

دستور اخلاقی

Imperativ etik
Imperativ moral

دستور مطلق

Imperativ kategorik

دستوری

Normativ

دعا

Lutje individuale
Falje individuale
Lutje vetjake
Falje vetjake
Lutje
Falje
Kërkesë
Peticion

دعا کننده

Lutës
Falës

Rrokje mendësore (*viz*. përmes mendjes)
Ngërthim mendësor (*viz*. përmes mendjes)
Perceptim racional (*viz*. përmes arsyes)
Rrokje racionale (*viz*. përmes arsyes)
Ngërthim racional (*viz*. përmes arsyes)

درک کردن

Rrok
Ngërthej
Kuptoj
Kap [kuptimin]
Shquaj
Dalloj
Njoh
Përftoj

درک معنوی

Kuptim shpirtëror
Kuptimësi shpirtërore

درک نشدنی

Padepërtueshmëri

درک نفس

Vetëkonkretizim
Vetëdije
Vetërealizim
Vetënjohje
Vetëndërgjegjësim
Kuptim i shpirtit [në lidhje me vetveten]

دَرَکات

Shkallë zbritëse
Gradë zbritëse
Shkallë [të ulta]
Gradë [të ulta]
Rangje [të ulët]
Shtresa [të ulta]
Nivele [të ulët]
Rrafshe [të ulët]

درگاه الاهی

Porta Hyjnore
Pragu Hyjnor

در گوهر خویش

Për vetveten

در نیافتنی

I padepërtueshëm

در واقع

De facto

دروزیان

Druzët

دروزیّه

Druzët

دروغین

I pavërtetë
I rremë

درون

Përbrendësi
Përbrendshmëri

درون گرایی

Mbyllje në vetvete
Tërheqje në vetvete
Përsiatje
Reflektim
Meditim
Rrugëtim i heshtur drejt ngjitjes [shpirtërore]

Rangje [të lartë]
Rrafshe [të lartë]
Shtresa [të larta]

درجه

Shkallë
Nivel
Gradë
Rrafsh
Shtresë [shoqërore]

در حال ترقی

Progresiv

درخت ارزش

Pema e të vërtetës

درخت استنتاج

Pema e deduksionit

در خور

Meritues
I vlefshëm

درد

Dhembje
Lëngim
Lëngatë
Dert

در دیگری

In alio

در ذات خود

Për vetveten
Në vetvete
Füer sich

در ذات خویش

Në vetvete

درست

I vërtetë
I vlefshëm
I qëndrueshëm
I drejtë
I saktë
I përpiktë

درست آیینی

Ortodoksi

درستی

Saktësi
Përpikmëri
Vërtetësi
Vërtetshmëri
Qëndrueshmëri

درک

Vlerësim
Kuptim
Vështrim
Ngërthim
Rrokje
Njohje
Kuptimësi
Ndërgjegje
Ndërgjegjshmëri
Vetëdije
Perceptim

درک عقلی

Perceptim intelektiv (*viz.* përmes intelektit)
Rrokje intelektive (*viz.* përmes intelektit)
Ngërthim intelektiv (*viz.* përmes intelektit)
Perceptim mendësor (*viz.* përmes mendjes)

Rrethi i së qenëshmes
Rrethi i së qenësishmes
Rrethi i të qenit
Rrethi i qenësisë
Rrethi i ekzistencës
Qerthulli i qenies
Qerthulli i qenëshmërisë
Qerthulli i së qenëshmes
Qerthulli i së qenësishmes
Qerthulli i të qenit
Qerthulli i qenësisë
Qerthulli i ekzistencës

دایره ولایت

Sfera e rishtimit
Sfera e rishtarisë
Sfera e nistimit mistik

دائم

I përjetshëm
I përhershëm
I gjithëhershëm
I përjetshëm
I pavdekshëm
I gjithëkohshëm
I mbarëkohshëm
I amshueshëm

دائم (خداوند)

I Përjetshmi (*viz.* Zoti)
I Përhershmi (*viz.* Zoti)
I Gjithëhershmi (*viz.* Zoti)
I Amshuari (*viz.* Zoti)
I Amshueshmi (*viz.* Zoti)

دائم التجدُّد

Përjetësisht i ri

دائم مطلق

I përjetshëm absolut

دائم همیشگی

I gjithëkohshëm
I përhershëm

دائمی

In perpetuo

دائمی

I përjetshëm
I përjetësishëm
I përhershëm
I gjithëhershëm
I gjithëkohshëm
I mbarëkohshëm
I amshueshëm

دثور

Shuarje
Shpërbërje
Vdekje

دجّال

Antikrishti
Dexhali

دخان

Mjegull
Mjegullnajë

درّاک

Perceptues

درجات

Shkallë ngjitëse
Shkallë [të larta]
Nivele [të lartë]
Grada [të larta]

دافع

Përjashtues
Dëbues

دافعه

Shtyrje
Shtytje [tej]
Neveri
Pështirësi
Përbuzje

دالّ

Shenjues
I kuptimtë
Kuptimshenjues
I tërëditur
I gjithëditur

دانا

I ndërgjegjshëm
I vetëdijshëm
Njohës
I njohshëm
I ditur
I urtë
Dijetar

دانایی مطلق

Gjithëdituri

دانستنیهای عقلی

Njohuri racionale

دانش (نیز – علم)

Njohje
Njohuri
Shkencë

دانش ادنی

Njohuri e ulët
Njohje e rëndomtë

دانش اعلی

Njohje e epërme

دانشگاهی

Akademik
Akademicist

دانشمند (نیز – عالم)

Shkencëtar

داور

Gjykatës
Gjyqtar

داوری (نیز – حُکم)

Gjykim

داوود

David
Daud

دایره

Rreth

دایره فلک

Perimetër qiellor
Sferë qiellore

دایره ی وجود

Rrethi i qenies
Rrethi i qenëshmërisë

دار رضوان

Streha e kënaqësive të mira
Parajsë

دار سعادت

Streha e gëzimit
Streha e lumturisë
Streha e lumërisë

دار غرور (= دنیا)

Streha e krenarisë

دار فانی (= دنیا)

Botë e paqëndrueshme
Botë kalimtare

دارفانی

Sfera e të përkohshmes
Sfera e kalimtares

دارفنا

Mbretëria e shuarjes
Rrafshi i shuarjes
Bota e vdekshme
Bota kalimtare

دار فناء (= دنیا)

Botë e paqëndrueshme
Botë kalimtare

دارای حشو

Tautologjik

دارای سلسله مراتب

Hierarkik

دارای قدرت تله پاتی

Telepatik

دارای نیروی دور آگاهی

Telepatik

دازین

Dasein
Meqenie

داستان تمثیلی

Alegori
Rrëfim alegorik

داستان رمزی

Alegori
Rrëfim alegorik

داعیه (= انگیزه)

Shtysë
Impuls
Nxitje
Motiv
Nxitës

داعی

Misionar
Qëllim

داعی برخیز

Qëllim i të mirës

داعیه

Nxitje
Shtytje
Shtysë

دار البَقاء

Streha e qenies
Streha e qenëshmërisë
Streha e së qenëshmes
Streha e së qenësishmes
Streha e të qenit
Streha e qenësisë
Streha e ekzistencës
Streha e substancës
Streha e thelbit

دارالتّوحيد

Sfera e monoteizmit

دارالحرب

Sferë lufte
Territori i armikut

دار الحكمه

Shtëpia e dijes
Streha e urtësisë

دار الحيوان

Streha e jetës

دار الخلافه

Kryeqytet
Kryeqendër

دار السلام

Streha e paqes

دار الغرور

Shtëpia e kotësisë
Shtëpia e marrakotjes
Streha e vanitetit

دار القرار

Streha e përhershmërisë
Streha e amshimit

دار القّسر

Streha e pengesës

دار الكفر

Streha e mosbesimit
Territori i të pafeve

دار المُقامه

Shtëpia e përhershmërisë

دار الهجره

Streha e shtegtimit

دار بقاء (= آخرت)

Streha e qenies
Streha e qenëshmërisë
Streha e së qenëshmes
Streha e së qenësishmes
Streha e të qenit
Streha e qenësisë
Streha e ekzistencës
Streha e substancës
Streha e thelbit
Streha e të qëndrueshmit

دار تكليف

Streha e obligimit

دار دنيا

Streha e botës
Streha më e afërt
Kjo botë

داخل در تحت تضاد

Hembashkësi të përkundërtash

داده

E dhënë
Datum

داده ها

Të dhëna
Data

داده های تجربی

Të dhëna empirike

داده های حسّی

Të dhëna shqisore
Paraqitje shqisore
Përftesa shqisore

دار

Strehë [qiellore]
Sferë [qiellore]

دار آخرت

Streha e fundit
Banesa e fundit
Streha e fundme
Banesa e fundme
Streha e amshuar
Banesa e amshuar

دار الاسلام

Streha e Islamit
Shtëpia e Islamit
Shtetet myslimane
Shtetet islamike
Vendet myslimane
Territoret myslimane
Tokat myslimane
Territori i Shtetit Islamik

دار الایمان

Streha e besimit
Toka e besimit
Vendi i besimit
Territori i besimit

خیر برین

Summum bonum
E mira më e epërme
E mira më sipëranësore

خیر کثیر

E Mira më e madhe
E Mira më e shumëfishtë

خیر محض

E Mira absolute
E Mira e qashtër
E Mira e pastër
E Mira e kulluar
E Mira e shkëlqarme
Mirësia e shndritshme

خیر مطلق

E Mira absolute
Mirësia absolute
E Mira e pastër
E Mira e qashtër
E Mira e kulluar
E Mira e epërme

خیر نسبی

E Mira relative
E Mira e varur
E Mira e rastësishme
E Mira rastësore

خیر و شر

E mira dhe e keqja

خیر الاقصی

E mira e fundme
E mira e qenësishme

خیرباوری

Agathizëm (*viz.* që lidhet me të mirën)

خیرشناسی

Agathologji

خیر خواه

Mirëdashës
Dashamirës

خیرات

Të mirat

خیر الماکرین (خداوند)

Strategu më i Madh (*viz.* Zoti)
Thyesi i kurtheve (*viz.* Zoti)

خیر خواه

Mirëdashës
Dashamirës

خیر خواه (خداوند)

Gjithëdashësi (*viz.* Zoti)
Mirëdashësi (*viz.* Zoti)

خیر خواهی

Mirëdashje
Dashamirësí

خیریّت

Mirësi

خيال

Fantazi
Imazh
Aftësi përfytyruese
Përfytyrim
Imagjinatë
Mendim
Pikëpamje

خيال باطل

Përçartje
Jerm
Kllapi
Fantazi i kotë
Delirium
Haluçinacion

خيال پردازانه

Utopist
Utopik
Idealist

خيال متّصل

Imagjinatë e bashkuar
Imagjinatë e bashkëlidhur
Imagjinatë e bashkëngjitur
Imagjinatë e bashkënjësuar
Imagjinatë bashkëlidhëse
Imagjinatë ndërlidhëse
Imagjinatë bashkënjësuese
Bota mikrokozmike e imagjinatës

خيال مصوّر

Imagjinatë e formësuar
Imagjinatë e pamjezuar
Imagjinatë e shprehur
Imagjinatë e zbukuruar

خيال منفصل

Imagjinatë e pandërlidhur
Imagjinatë e ndërprerë
Imagjinatë e shkëputur
Imagjinatë e palidhur
Imagjinatë shkëputëse
Bota makrokozmike e imagjinatës
Imagjinatë e ndarë

خيالی

I fantazuar
Fantastik
Imagjinar
I imagjinuar
I përfytyruar
I trilluar

خير (خداوند)

I Gjithëmiri (*viz.* Zoti)
Mirësia (*viz.* Zoti)

خير

E Mira
Mirësi
Interes
Voli

خير (خداوند)

I Gjithëmiri (*viz.* Zoti)
Mirësia (*viz.* Zoti)

خير اضافى – خير نسبى

خير اعلى

E Mira më e epërme
Mirësia më sipëranësore
Summum bonum

خير بالقوّه

E Mira në mundshmëri
E Mira e mundshme

خود گرا

Solipsist

خودگرایی

Personalizëm

خود محوری

Personalizëm

خود مختار

I pavarur
I mëvetësishëm
Autonom

خود مختاری اراده

Pavarësi e vullnetit

خودمدار

Egocentrik
Egoist
Egotik

خودمداری

Egoizëm
Egotizëm
Egocentrizëm

خودهستی

Qenia në vetvete

خوشبختی

Lumturi
Lumëri

خوشبختی (نیز – سعادت)

Lumturi
Lumëri
Gëzim
Galdim
Ngazëllim
Mirëqenie

خوش بین

Optimist

خوش بینی نسبت به جهان آفرینش

Optimizëm

خوف

Frikë
Frigim
Tmerrim
Çmerritje

خوف مرگ

Frikë e vdekjes
Frigim i vdekjes
Guba e vdekjes
Çmerritje nga vdekja

خوف و رجاء

Frika dhe shpresa

خوی

Karakter
Natyrë

خویشتن دار

I vetëpërmbajtur

خویشتن داری

Vetëpërmbajtje
Maturi

Vetënjohje
Vetëndërgjegje
Vetëperceptim (edhe si akt, si veprim)
Vetëdijësi
Vetëndërgjegjësi
Vetëndërgjegjshmëri

خودآگاهی ذهنی

Vetëndërgjegjshmëri subjektive
Vetëndërgjegje subjektive
Vetëdije subjektive

خودآیینی

Autonomi
Mëvetësi
Pavarësi

خود استعلایی

Vetja transcendentale
Vetvetësia transcendentale

خود انگیخته

I atypëratyshëm
I çastit
Spontan
I drejtpërdrejtë
I beftë
I befasishëm
I paparamenduar
Pa paramendim

خود به خود

I atypëratyshëm
Në mënyrë të atypëratyshme

خود به خودی

Spontanitet
Atypëratyshmëri
Drejtpërdrejtshmëri

خود پرستی

Egoizëm
Egotizëm
Egocentrizëm

خود جوش

I atypëratyshëm

خود جوشی

Spontanitet
Atypëratyshmëri

خود خواهی

Egocentrizëm
Egoizëm

خود دار

I vetëpërmbajtur

خودداری

Vetëpërmbajtje

خود ستیز

Vetëkundërshtues
Vetëkontradiktor
Vetë-kundërthënës (*viz.* që bie ndesh me vetveten)

خود سرانه

Arbitrar

خود شناسی

Vetënjohje
Njohje e vetvetes
Vetëdije

خواصّ (= خصوصیّت ها)

Karakteristika
Tipare
Cilësi
Atribute
Veçantësi
Specifika

خواصّ (# عوام)

I zgjedhur
I përzgjedhur
Elita
Shok i veçantë
Shok besnik
Besnik i veçantë

خواطر

Fantazi
Ide që feksin befas në zemrën e dikujt
Ide që feksin befas në mendjen e dikujt
Feksje mendimi
Shkrepje mendimi
Mendim i atypëratyshëm
Mendim i beftë
Shtytje
Shtysë
Nxitje
Mendime të rastësishme
Mendime rastësore
Mendime të rastit
Mendime të befta

خواطر شیطانی

Feksje djallëzore
Mendime djallëzore

خواطر مَلَکی

Feksje engjëllore
Mendime engjëllore

خواطر نفسانی

Egoistë
Egocentrikë
Të vetëkënaqur
Mendime egoiste
Mendime që burojnë nga egoja
Mendime që burojnë nga Uni

خواهش نفس

Dëshirë egoist
Gjakim egoist

خوب (نیز – حَسَن)

I mirë

خوبی (نیز –– حُسن)

Punë e mirë
Vepër e mirë

خود

Ego
Unë
Vete
Vetvete

خودآفریده

I vetëkrijuar

خود آفرین

Vetëkrijues

خودآفرینی

Vetëkrijim

خود آگاهی

Vetëdije

خلوتگاه عبادت

Sanctum

خلوت نشین

Anahorit

خلوت نشینی

Kufizim
Qarkësim

خلود

Qenësi e qëndrueshme
Qenëshmëri e qëndrueshme
Ekzistencë e qëndrueshme
Jetë e përjetshme
Përjetësi
Pafundësi
Pafundshmëri
Pavdekësi
Pavdekshmëri
Përhershmëri
Gjithëhershmëri
Gjithëkohësi

خلود نفس

Pavdekshmëria e shpirtit

خلوص

Qartësi
Qashtëri
Pastërti
Dëlirësi
Çiltërsi
Sinqeritet

خلوص نیّت

Pastërtia e qëllimit

خليفة الرسول

Pasues i të Dërguarit
Mëkëmbës i të Dërguarit

خليفة الله

Mëkëmbës i Zotit
Përfaqësues i Zotit [në tokë]

خلیفه

Kalif
Prijës
Përfaqësues
Pasues
Mëkëmbës

خلیفه ی الاهی

Mëkëmbës Hyjnor
Mëkëmbës i Hyjnores

خليل الله

Mik i dashur i Zotit
Mik i ngushtë i Zotit
Mik i Zotit

خمود

Apati

خوارج

Karixhitët

خواست (نیز – اراده)

Vullnet

خواست خدا

Vullnet Hyjnor
Vullnet i Zotit

خُلق عظیم

Karakter sublim
Prirje sublime
Gjendje sublime

خُلق

Karakter
Gjendje
Prirje
Pritshmëri
Gjendje natyrore
Prirje natyrore
Gjendje e natyrshme
Prirje e natyrshme
Temperament
Natyrë [e njeriut]

خُلق (= خو)

Temperament

خُلق حَسَن

Karakter i mirë
Prirje e mirë
Gjendje e mirë
Sjellje e mirë
Cilësi e virtytshme

خُلق کریم

Natyrë bujare
Prirje bujare
Sjellje bujare

خُلق مذموم

Karakter i qortueshëm
Sjellje e qortueshme
Sjellje e turpshme

خُلق نیکو

Natyrë e mirë
Karakter i mirë
Prirje e mirë
Sjellje e mirë
Natyrë e virtytshme
Karakter i virtytshëm
Prirje e virtytshme
Sjellje e virtytshme

خلقت

Krijim

خُلقی (= اخلاقی)

Etikë
Moral
Rregulla morale
Moral shoqëror

خَلقی (= فطری)

I njëllojshëm
I brendallojshëm
I bashkëllojshëm

خلقیة

Ethos
Prirje
Karakter
Natyrë
Sjellje

خلل

Papërsosmëri

خلوت

Tërheqje shpirtërore
Strehë shpirtërore

خلوتگاه

Tërheqje [shpirtërore]
Eremitazh

خلف

Vetëkundërshti
Ad absurdum
Reductio ad impossibile

خلفای راشدین

Kalifët ortodoks
Kalifët e drejtë

خَلق (= آفرینش)

Veprim i krijimit
Krijim
Zanafillim
Përlindje parake
Përlindje e parëhershme
Përlindje e parësishme
Përlindje e kryehershme

خَلق (= مخلوقات)

Krijesa
Univers
Gjithësi
Kozmos
Botë

خَلق از عدم

Creatio ex nihilo
Krijim nga asgjëja
Krijim nga hiçi

خلق الهی

Krijim hyjnor

خَلق اول

Krijim i parmë
Krijim i parëhershëm
Krijim parak

خَلق تقدیری

I krijuar përmes paracaktimit (viz. mbështetur tek paracaktimi)

خَلق تکوینی

Krijim kozmik

خَلق جدید

Krijim përherësisht i përtërirë
Krijim i ri
Krijim në vazhdimësi

خَلق دائم

Krijim i përhershëm
Krijim i gjithhershëm
Krijim i pandalshëm

خَلق زمانی

Krijim-në-kohë

خَلق فعلی

Krijim i veprimit

خَلق قرآن

Krijueshmëria e Kur'anit

خَلق مدام

Krijim i vazhdueshëm
Krijim vijues
Creatio continua

خَلق هستی از نیستی

Krijim nga asgjëja
Zanafilla absolute
Creatio ex nihilo

خلافت معنوی

Mëkëmbës shpirtëror

خلّاق

Krijues
Krijimtar
Krijueshmëri [e pandalshme]

خلّاق (خداوند)

Krijuesi (*viz.* Zoti)
Krijimtàri (*viz.* Zoti)
Krijetari (*viz.* Zoti)

خلّاقیِت نفس

Krijueshmëria e shpirtit
Krijimtaria e shpirtit

خلایق

Krijesa

خُلّت

Miqësi
Shoqëri e sinqertë

خُلد

Përjetësi
Përhershmëri
Gjithhershmëri
Pavdekësi
Gjithëkohësi

خلسه

Jerm
Delirium
Ekstazë
Trans

خلسه ی عرفانی

Ekstazë mistike
Trans mistik

خَلط

Kaos
Mishmash
Rrëmujë
Konfuzion
Parendësi
Mungesë rendi

خلط بلغمی

Humor pituitar

خلط دموی

Humor sanguin

خلأ (# ملأ)

Zbrazëtirë
Zbrazëti
Bosh
Boshllëk

خلأ نامتناهی

Zbrazëtirë e pafundme
Zbrazëti e pafundme
Bosh i pafundëm
Boshllëk i pafundëm

خُلف (نیز —برهان خلف)

Absurd
I paarsyeshëm
I pakuptueshëm
I pakuptimtë
Irracional
Ad absurdum
Vetëkundërshti
Vetë-kundërthënie (*viz.* që bie ndesh me vetveten)

خطیب

Gojëtar
Orator
Ligjërues
Rektor
Retoricien

خطیئه

Gabim
Fajësi
Fëjesë
Faj
Shkelje [e një rregulli, ligji, norme etj.]
Thyerje [e një rregulli, ligji, norme etj.
Kundravajtje
Mëkat

خفا (# ظهور)

Mungesë
Fshehtësi

خفیّ

I fshehtë
I mistershëm
Sekret
I mbuluar

خفیّ (خداوند)

I Fshehti (*viz.* Zoti)
I Mistershmi (*viz.* Zoti)

خفیف (# ثقیل)

Dritë
Dritësí

خلاص (= نجات)

Shpëtim

خلاف

Kundërvënie
Kundërti
Kundërshti
Kundërshtim

خلاف اخلاق

I pamoralshëm

خلاف عقل

Absurd
I paarsyeshëm
I pakuptueshëm
I pakuptimtë
Irracional

خلاف وجدان

Kundër-intuitiv

خلافت

Kalifat
Shtet islamik
Mëkëmbësí

خلافت الاهی

Mëkëmbës Hyjnor
Mëkëmbësí Hyjnore
Mëkëmbësí e Zotit
Mëkëmbësí e Allahut

خلافت ظاهری

Mëkëmbës

خلافت کبری

Mëkëmbësi i Madh
Mëkëmbësi i Epërm
Mëkëmbësi i Lartë

خصیصه – خصوصیت

خضر

Kidri
Kizri
Hizri

خضوع

Thjeshtësi
Modesti

خطّ

Vijë
Vijëzim
Vizë
Varg
Rresht
Linjë

خط تعلیمی

Vijë matematikore
Vijëzim matematikor
Vijë matematike

خطا

Gabim
Pavërtetësi
Rremtësi
Pasaktësi
I pasaktë
Shtrëmbërim
Faj
Fëjesë
I gabuar

خطای بصری

Iluzioni i perspektivës

خطای حسّی

Iluzion
Iluzion i perceptimit
Iluzion i të perceptuarit

خطای حواس

Mashtrimi i shqisave

خطاب الاهی

Shpallje Hyjnore
Fjalë Hyjnore

خطابه

Pohim
Konferencë
Ligjëratë
Fjalim
Gojëtari
Oratori
Hutbe
Ligjërim
Rektor (*viz.* gojëtarët e periudhës së lashtësisë)
Retoricien

خطابی

Retorikë
Retoricien

خطاپذیر

I gabueshëm

خطاکار

Mëkatar

خطبة الوداع

Ligjërata e Lamtumirës
Hutbja e Lamtumirës
Ligjërata e fundit [e Profetit]

خزانه ی خیال

Perika e imagjinatës
Thesari i imagjinatës

خزانه وحی

Regjoni i aftësisë vlerësuese

خزائن

Thesaret
Visaret

خزائن غیب

Thesaret e së Padukshmes
Visaret e së Padukshmes
Bujari
Shpirtgjerësi

خسیس

Themel
Bazë

خشک اندیش

Dogmatik

خشک مقدس

Puritan

خشک مقدسی

Puritanizëm

خشم الاهی

Zemërimi Hyjnor
Zemërata Hyjnore
Rriba Hyjnore
Ndëshkimi Hyjnor

خشوع

Përkorësí
Përkorshmëri
Përulësi
Nënshtrueshmëri
Shpirtthjeshtësi

خشیت

Frikë
Frigim

خصال – خصلت
خصال پسندیده

Tiparet e lëvdueshme të karakterit
Tiparet e vyera të karakterit

خصال ناپسند

Cilësi të qortueshme

خصلت

Karakteristikë
Cilësi

خصمانه

Antagonist

خصوصیّات

Cilësi

خصوصیّت

Karakteristikë
Tipar
Cilësi
Atribut
Veçantësi
Veçantësim
Specifikim
Specifik

خردگرایی

Racionalizëm

خردگریز

Mizologjist

خردگریزی

Mizologji

خردمند

I urtë
I ditur

خردمندان

Njerëzit racional
Njerëzit me arsye

خردمندی

Maturi
Arsyetueshmëri
Të qenit i arsyeshëm

خردورزی

Arsyetim

خرق (# التیام)

Ndërprerje
Hedhje pas krahëve
Shkëputje
Lënie
Braktisje

خرق عادت

Braktisje
Lënie e një zakoni
Hedhje pas krahëve e një zakoni
Mrekulli

خرق و التیام

Vajtim dhe vuajtje

خرقه

Pelerinë
Tunikë
Tunika e dervishit
Pelerinë mistike

خرقه تبرّک

Tunika e bekimit

خرقه فتوّت

Tunika e fisnikërisë

خروج

Të shfaqurit
Të shpalosurit
Shpërfaqja
Përshfaqja

خروج تدریجی از قوّه به فعل

Kalimi i përshkalluar nga mundshmëria në konkretizim

خروج کردن

Rebel
Kryengritës

خزانه

Depozitë
Depo
Magazinë
Perikë
Thesar
Visar

خدامدار
Teocentrik

خدامداری
Teocentrizëm

خدانشناس
I pafe

خدانشناسی
Ateizëm

خداوند تعالی
Zoti i lartësuar
I Përlartësuari
Sipëranësori

خداوند متعال
Qenia Sipëranësore
Qenia e Epërme

خداوند مداری
Teocentrizëm

خداوندی
Perëndishmëri

خداوند یکتا
Realiteti i vetëm
Zoti i vetëm

خدای نهان
Zoti i fshehur

خدایی
Hyjnësi
Hyjshmëri
Perëndishëri

-انسانی – خدایی
Teantropik

خرافات
Përrallat

خرافه
Besëtytni
Supersticion

خرد (نیز – عقل)
Intelekt
Mendje
Arsye
Dituri
Dije
Urtësi
Njohje

خرد ناب
Arsyja e kulluar

خرد پذیری
Racionalitet
Arsyesi
Arsyeshmëri
Arsyetueshmëri

خردگرا
Racionalist

خردگرایانه
Racionalistik

ختم ولایت

Vula e shenjtërisë
Vula e shenjtorësisë

خدا

Allah
Hyu
Zoti
Perëndia

خدا- انسان

Perëndinjeriu

خدا انگاری

Perëndizim
Hyjnizim
Hyjnorizim

خداباور

Teist

خداباور طبیعی

Deist

خداباورانه

Teistik

خداباوری عقلی

Teizëm
Deizëm

خداباوری مسیح

Autoteizëm

خداباوری نظری

Teizëm teoretik

خداپرست

Teist

خداپرستی

Teizëm

خدا را خواندن

I lutem Zotit
I falem Zotit

خدا ترسی (نیز— تقوا)

Zotfrigueshëm (*viz.* që i frigohet Zotit)

خداشناسی

Teologji

خداگرایی طبیعی

Deizëm

خداگونگی

Perëndizim
Hyjnizim
Hyjnorizim

خدا گونه

Hyjnor
I hyjshëm
Zotëror
I perëndishëm
I perëndishëm
Teomorfik

خدامانند

I perëndishëm

خدا محوری

Teocentrik

خالق یکتا

Krijuesi i vetëm

خالقیّت

Të qenit krijues
Krijueshmëri

خالی

I zbrazët

خالی از پندار

I zhveshur nga çdo iluzion

خاندان

Familje
Pasardhësi

خاندان پیامبر

Familja e Profetit
Pasardhësit e Profetit

خاندان رسالت

Familja e të Dërguarit
Pasardhësit e të Dërguarit

خانگاه

Manastir
Kuvend
Eremitazh sufi

خائوس

Kaos
Mishmash
Rrëmujë
Konfuzion
Parendësi
Mungesë rendi

خبر

Atribut
Cilësi
Tipar
Predikat

خبر (= حدیث)

Traditë

خبر مطابقِ با واقع

Gjykim në përputhje me gjërat konkrete

خبر واحد

Hadith i vetëm
Traditë që mbështetet tek një përcjellës i vetëm

خبری

Predikativ

خبیث

E liga
E keqja
I lig
I keq

خبیر (خداوند)

I Vetëdijshmi (*viz.* Zoti)
Njohësi (*viz.* Zoti)
I Vetëndërgjegjshmi (*viz.* Zoti)
Vetëdijësia (*viz.* Zoti)
Vetëndërgjegjshmëria (*viz.* Zoti)

ختم اوصیا

Vula e shenjtorëve

ختم نبوّت

Vula e profetësisë

خاطر (نیز – خواطر)

Feksje mendimi
Shkrepje mendimi
Mendim i atypëratyshëm
Mendim i beftë

خاطر الاهی

Feksje nga Hyjnorja
Feksje mendimi nga Hyjnorja

خاطر ربّانی

Feksje nga Zoti
Mendim që feks nga Zoti
Mendim që frymëzohet nga Zoti

خاطر شیطانی

Feksje djallëzore
Mendim djallëzor

خاطر مَلَکی

Feksje engjëllore
Mendim engjëllor

خاطر نفسانی

Egoist
Egocentrik
I vetëkënaqur
Mendim egoist
Mendim që buron nga egoja
Mendim që buron nga Uni

خاطره

Kujtesë

خافض (خداوند)

Zbritësi (*viz.* Zoti)
Vendosësi (*viz.* Zoti)
Renddhënësi (*viz.* Zoti)
Rendvënësi (*viz.* Zoti)
Rendcaktuesi (*viz.* Zoti)
Renditësi (*viz.* Zoti)

خاک (از عناصر اربعه)

Argjilë
Pluhur
Dhè
Tokë

خاکی

Tokësor

خالص

I pastër
I qashtër
I kulluar
Safi
I shkëlqarmë
I shndritshëm
Magjepsës

خالق

Krijues
Burues

خالق (خداوند)

Krijuesi (*viz.* Zoti)
Krijimtàri (*viz.* Zoti)
Krijetari (*viz.* Zoti)

خالق خیر

Krijues i të mirës

خالق شر

Krijues i të keqes

I jashtëm
Përjashtësor
Fizik
Natyror
Objektiv

خارجیّت

Konkretësi
Jashtësorësi
Jashtësi

خارق العاده

Anormal
Kundër natyrës
Përkundër natyrës që shpërfaq [diçka]
I jashtëzakonshëm
Fantastik
Fantazmagorik
I mrekullueshëm
I çuditshëm
I habitshëm
I mahnitshëm
I mbinatyrshëm
Mbinatyror

خاستگاه

Burim

خاصّ

Një farë (si përemër i pakufishëm)
Individual
I veçantë
I posaçëm
I vetshëm
I qashtër
I pastër
I përzgjedhur
Ajkë [e shoqërisë, bashkësisë etj.]
Specifik
Përkatës

خاصّ و عامّ

Fisnik dhe i thjeshtë
Shtresë e lartë dhe shtrese e ulët
Shtresa aristokrate dhe shtresa e popullit
E përgjithshmja dhe e veçanta

خاصّه

Tipar
Veçantësi

خاصّه ذاتی

Tipar thelbësor
Tipar esencial

خاصّه معرِّف

Tipar përcaktues
Tipar përkufizues

خاصّگان حقّ

I zgjedhuri i Zotit

خاصیّت

Karakteristikë
Veçantësi
Tipar dallues
Cilësi dalluese
Dallim
Dallueshmëri
I thjeshtë
I përulur
I përkorë
I nënshtruar [ndaj Zotit]

خاصیّت اثیری

Realiteti eterik
Përmasa eterike
Natyra eterike

خ

خاتم النبیّین (ص)

I fundit i profetëve
Profeti i fundit
Vula e profetëve

خاتم انبیاء (ص)

I fundit i profetëve
Profeti i fundit
Vula e profetëve

خاتم اولیاء

Vula e shokëve
Vula e të shenjtëve

خاتم پیامبران——خاتم انبیاء (ص)

خاتم حکما

Vula e filozofëve

خاتم رسولان

Vula e të dërguarve

خاخام (در دین یهود)

Rabin

خارج

E jashtme
Botë e jashtme
Botë fizike
Botë natyrore
Botë konkrete
Botë shqisore (*viz.* e prekshme nga shqisat)
Bota e shqisave

خارج از ذات

Ad extra

خارج محمول (عرّضی)

Një predikat i nxjerrë nga subjekti të cilit i brendashkruhet

خارجی

Konkret

حينيّه ممکنه

Kohësor i mundshëm
Përkohësor i mundshëm
Përkohësi e mundshme
Kohshmëri e mundshme

حيوان متفکّر

Homo sapiens

حيوان ناطق

Homo loquens
Homo sapiens
Njeriu si qenie racionale
Njeriu si frymor me arsye

حيوانى

Frymor

حیثیّات

Mënyrat
Modalitetet
Format

حیثیّت

Aspekt
Pamje
Rrafsh
Modalitet
Mënyrë
Formë
Cilësim
Qua

حیثیّت ابای از عدم

Mënyra e mohimit të mosqenies
Mënyra e mospranimit të mosqenies

حیثیّت تعلیلیّه

Mënyrë shkakore

حیثیّت تقییدیّه

Mënyrë kushtore
Faktor përcaktues

حیثیّت وجوب

Mënyra e domosdoshmërisë

حیثیّت وجود

Mënyra e qenësisë
Forma e të qenit
Modaliteti i ekzistencës

حیران

Lëkundje
Luhatje
I lëkundur
I luhatur
I pavendosur
Ngurues
Hezitues
Dyshues
Dyshimtar
Mëdyshës
Ndërdyshës
Mosbesues
Skeptik

حیرت

Hezitim
Mëdyshje
Ndërdyshje
Ngurim

حیّز(نیز---مکان)

Zonë
Krahinë
Rajon
Vend
Vendësi
Locus
Hapësirë
Monopat
Riliev
Sipërfaqe
Hapësinor
Shtrirje
Vendndodhje
Hapësirë

حین

Pjesë kohe

حینیّه مطلقه

Kohësor absolut
Përkohësor absolut
Përkohësi absolute
Kohshmëri absolute

حوض

Hauz
Enë

حيّ (خداوند)

I Gjalli (*viz.* Zoti)
Jetëploti (*viz.* Zoti)
I Jetësishmi (*viz.* Zoti)
I Plotjetshmi (*viz.* Zoti)
I Gjithëjetshmi (*viz.* Zoti)
Gjithëherësisht-i-Gjalli (*viz.* Zoti)
Përjetësisht-i-Gjalli (*viz.* Zoti)
Përherësisht-i-Gjalli (*viz.* Zoti)

حی بذاته

I-Gjithëjetshmi-për-nga-thelbi (*viz.* Zoti)

حیّ بنفسه

I-Gjithëjetshmi-për-nga-vetvetja (*viz.* Zoti)

حيات

Jetë
Gjallje

حيات آخرت

Jetë e përtejme
Jetë e përtejbotshme
Përtej-jeta

حيات ابدی

Jeta e përjetshme
Jetë e pafundme

حيات جاويد

Jeta e përjetshme
Jetë e pafundme

حيات دنيا

Jetë e ulët
Jetë tokësore
Jetë e kësaj bote

حيات سرمدی

Jetë e përjetshme

حيات عاجل

Jetë e kotë
Jetë e rëndomtë
Jetë e shkujdesur
Jetë e shthurur

حيات عرفانی

Jetë gnostike
Jetë njohësore
Jetë mistike

حيات فانی

Jetë e fundme
Jetë kalimtare
Jetë e përkohshme

حيات قلب

Jetë e zemrës

حيات معنوی

Jetë shpirtërore

حيث (مكان)

Vend
Vendësi
Locus

حيث التفاتی

Qëllimtësi
Qëllimshmëri

حنبلی

Hanbeli

حنفاء –حنیف
حنفی

Hanefi

حنفیّه

Hanefitë

حنیف

Monoteist
Feparëhershëm (*uz.* me fenë e parëher-shme)
I kryehershëm
I parëhershëm

حوّا

Havaja
Eva

حوادث

Gjësende të krijuara
Gjësende të shkakësuara
Gjësende të lindura/të përlindura
Gjësende të buruara
Gjësende të zanafilluara
Gjësende të sapoardhura [në qenësi]
Dukuri
Fenomene
Ngjarje
Ndodhi
Përshfaqje
Shpërfaqje
Shpërfaqje kohore
Ngjarje kohore
Objekte/realitete kohorë
Objekte/realitete të përkohshëm

حوادث

Njësi të varura
Entitete të varura
Ngjarje kohore
Ngjarje kalimtare
Shpërfaqje kohore
Shpërfaqje kalimtare

حوادث زمانی

Ngjarje të kufizuara në kohë

حوادث زمانی – مکانی

Ngjarje kohë-hapësinore

حواری

Apostull
Shok
Ndjekës
Dishepull
Misionar

حواس

Shqisat

حواسّ پنج گانه

Pesë shqisat

حواسّ جسمانی

Shqisat trupore
Shqisat e trupit

حوری

Hyri
Nimfë
Krijesë e bukur
Krijesë parajsësore

حمل اولی ذاتی

Predikatizim analitik
Predikatizim tautologjik
Predikatizim i parmë
Predikatizim thelbësor
Predikatizim esencial

حمل اوّلی ذاتی

Predikatizim i parmë dhe thelbësor

حمل به اشتقاق

Predikatizim dytësor

حمل به مواطات

Predikatizim jodytësor

حمل ذاتی

Per se

حمل شایع

Predikatizim i zakonshëm

حمل شایع صناعی

Predikatizim teknik i zakonshëm

حمل شایع صناعی

Predikatizim i zakonshëm teknik
Predikatizim i përgjithshëm teknik

حمل شونده ها

I predikatizueshëm

حمل غایب بر شاهد

Analogjia e të padukshmes në rrafshin e të dukshmes

حمل متعارف --- حمل شایع صناعی
حمل محمول بر موضوع

Predikatizimi i subjektit

حمل مرکّب

Predikatizim sintetik
Predikatizim sintetizues

حَمَله ی عرش

Mbartësit e Fronit

حَمَله ی قرآن

Mbartësit e Kur'anit

حملی

Apofantik
Kategorik
Predikativ

حملیات

Pohimet kategorike
Pohimet predikative
Predikatizimet

حمید (خداوند)

Lavdiploti (*viz.* Zoti)
I Gjithëlavdishmi (*viz.* Zoti)
Lavdishumti (*viz.* Zoti)
Zulmëmadhi (*viz.* Zoti)

حنابله

Hanbelitë

حنّان (خداوند)

Mëshirëploti (*viz.* Zoti)
I Gjithëmëshirshmi (*viz.* Zoti)

حکیم عملی

Njeri me dije praktike
Njeri praktik

حکیم مطلق

I gjithëditur

حکیم مطلق

I Gjithëdituri (*viz.* Zoti)
Gjithçkanjohësi (*viz.* Zoti)

حکیم نظری

Njeri me dije teorike
Njeri teorik

حلّ

Shpërbërje
Shprishje

حلال

I lejuar
I ligjshëm
I lejueshëm
E lejueshmja
Hallall

حلقه

Shkollë mendimi

حلقه وین

Shkolla e Vjenës
Shkolla vjeneze

حلول

Brendaqëndrim
Brendësim
Imanencë
Mishërim
Teoria e mishërimit
Brendaqenësim
I brendaqenëshëm

حلول کردن

I brendaqenëshëm

حلول مجدّد روح در بدنی دیگر پس از مرگ

Rimishërim

حلولیّه

Ithtarët e teorisë së mishërimit

حلیم (خداوند)

I Mëshirshmi (*viz.* Zoti)
Mëshirëploti (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
Dhembshurori (*viz.* Zoti)

حمد

Lavd
Madhërim [i Zotit]

حمل

Predikim
Predikatizim

حمل

Cilësim

حمل امانت

Betim

حمل اوّلی

Predikatizim i parmë

حکمت مشّاء

Aristotelizëm
Filozofia aristotelike
Filozofia peripatetike
Peripatetikë

حکمت مشرقیه

Filozofi orientale

حکمت نظری

Filozofi spekulative
Shkencë teorike
Njohje teorike
Dituri teorike
Dije teorike

حَکَمیّت

Gjykim

حکومت

Administrim
Qeverisje
Drejtim

حکومت اسلامی

Teokracia e Islamit

حکومت اشراف

Aristokraci

حکومت الاهی

Teokraci

حکومت جمهوری

Republikë

حکومت خواصّ

Oligarki

حکومت دینی

Teokraci

حکومت عامّه

Demokraci

حکومت مردم

Demokraci

حکیم

Filozof
I ditur
I urtë

حکیم (خداوند)

I Tërëdituri (*viz.* Zoti)
I Gjithëdituri (*viz.* Zoti)
I Dituri (*viz.* Zoti)
I Urti (*viz.* Zoti)

حکیم آسمانی

Mjek engjëllor

حکیم اشراقی

Ithtarët e teorisë së burimshmërisë
Ithtarët e pamësisë së burimtarisë
Iluministët
Ndriçimtarët

حکیم الاهی

Teolog
Teosof
Teosofist

حکمت خالده

Filozofi e përjetshme
Dituri e amshuar
Philosophia perennis
Sophia Aeterna
Sophia perennis

حکمت خدا

Dituria e Zotit
Dija e Zotit

حکمت خداوندی

Dituri hyjnore
Dije hyjnore

حکمت خُلقی

Etikë

حکمت دینی

Teosofi

حکمت ذوقی

Filozofi intuitive

حکمت ربوبی

Dituri zotërore
Dije zotërore

حکمت رسمی

Filozofi formaliste
Dituri zyrtare

حکمت عامه

Filozofi laiciste
Filozofi popullake

حکمت عرشیه

Urtësia e Fronit (*viz.* që buron nga Froni i Zotit)

حکمت عملی

Etikë
Filozofi praktike
Shkencë praktike

حکمت عملی

Phronesis
Vetëpërmbajtje
Pjekuri
Maturi
Arsye praktike
Dituri praktike
Njohje praktike

حکمت کُلّی

Philosophia universalis
Filozofi universale

حکمت متعالیه

Filozofi transcendentale
Teosofi transcendentale
Dituri transcendentale
Njohuri transcendentale

حکمت مدرسی

Skolasticizëm
Skolastikë

حکمت مردم پسند

Filozofi laiciste
Filozofi popullake

حکمای فارس

Të urtët persianë
Dijetarët persianë

حُکمای فُرس

Dijetarët pers
Dijetarët e Persisë

حُکمای مشاء – مشّائیان
حکمت

Arsye
Dije
Dituri
Njohje

حکمت (= فلسفه)

Filozofi

حکمت (= فلسفه الاهی)

Theosophia
Teosofi

حکمت (= مابعد الطبیعه)

Metafizikë

حکمت اخلاقی

Filozofi morale
Etikë

حکمت اشراق

Iluminizmi
Filozofia iluministe
Teosofia iluministe
Filozofia e përndritjes
Urtësia e ndriçimit
Teoria e dritësimit
Filozofi lindore
Teosofi lindore
Dituri lindore
Urtësi lindore
Teosofia e dritës
Teosofia e Dritës së Lindjes

حکمت الاهی

Dituri hyjnore
Njohuri hyjnore
Teosofi
Teologji

حکمت انسانی

Antroposofi

حکمت بالغه

Dituri e pjekur
Dituri e arrirë

حکمت برین

Philosophia prima
Filozofi e parme
Filozofi parake

حکمت توحیدی

Dituri njështore (*viz.* në lidhje me njëshmërinë e Zotit)
Njohje njështore (*viz.* në lidhje me njëshmërinë e Zotit)

حکمت جاودان

Philosophia perennis
Filozofia e përjetshme

حکمت حقیقی

Dituri e vërtetë
Njohje e vërtetë

حُکم شرع

Caktim i Ligjit [Sheriatit]
Vendim i Ligjit [Sheriatit]
Urdhëresë e Ligjit [Sheriatit]

حُکم شرعی

Vendim gjyqësor

حکم شریعت

Urdhëresa e Ligjit

حکم شهودی

Gjykim intuitiv

حُکم ضروری

Gjykim i domosdoshëm

حُکم ظاهر

Gjykim i jashtëm
Gjykim përjashtësor
Vendim i jashtëm
Vendim përjashtësor

حکم ظنّی

Gjykim problematik

حُکم عقل

Gjykim i arsyes
Gjykim i intelektit
Gjykim i mendjes

حُکم عقلی

Gjykim intelektiv
Gjykim racional
Gjykim mendor

حُکم کردن

Vendos
Marr vendim
Gjykoj

حکم کلی

Gjykim i përgjithshëm
Gjykim gjithëpërfshirës
Gjykim universal

حکم متضاد

Pohim i kundërt
Pohim kundërshtues
Pohim i përkundërt

حکم معتبر

Gjykim i vlerës

حکم و تصدیق موجب

Gjykim vendimtar
Gjykim përcaktues

حُکم وحی

Gjykim i Zbulesës [hyjnore]

حکم همه یا هیچ

Dictum de omni ad nullo

حکما

Të urtët
Dijetarët

حکمای سبعه

Shtatë të urtët
Shtatë dijetarët

حُکم ایجابی

Gjykim pohues
Gjykim përmes pohimit
Vendim pohues

حکم ایجابی بر معدوم

Gjykimi pohues i një joqenësori
Gjykimi pohues i një joekzistenti

حکم این همانی

Gjykim i njëjtë

حُکم بسیط

Gjykim i thjeshtë

حکم تجربی عینی

Gjykim empirik objektiv
Gjykim nga përvoja
Gjykim nga eksperienca

حکم تجویزی

Pikëpamje normative
Qëndrim urdhërues

حکم تحقیقی

Gjykim pohimor

حکم تحلیلی

Gjykim analitik

حکم تکفیر

Anatemë
Mallkim
Munxë
Shpall të pafe [dikë]

حکم توصیفی

Gjykim shpjegues

حُکم ثابت

Gjykim i përhershëm

حکم جزئی

Gjykim i veçantë
Gjykim specifik

حکم جزمی

Pohim dogmatik

حکم حملی

Gjykim që mbështetet tek marrëdhënia subjekt-predikat

حکم حملی

Gjykim cilësues
Gjykim kategorizues

حکم ذوقی

Gjykimi i shijes

حُکم سلبی

Gjykim përmes mohimit
Gjykim negativ

حکم شرطی متّصل

Gjykim hipotetik
Gjykim hamendësor

حکم شرطی منفصل

Gjykim ndarës
Gjykim klasifikues

حکایت (= حاکی بودن)

Shkërbim
Imitim
Kopjim
Dëftim
Paraqitje

حکایت (= گزارش)

Rrëfim

حَکَم

Gjyqtar

حَکَم (خداوند)

Gjyqtari (*viz.* Zoti)
Gjykuesi (*viz.* Zoti)
Gjykimdhënësi (*viz.* Zoti)

حُکم

Cilësim
Urdhër
Urdhëresë
Vendim
Dekret
Caktim
Vendim gjyqësor i formës së prerë
Gjykim
Maksimë
Shprehje lapidare
Shprehje proverbiale
Rend
Predikat
Porosi
Propozim
Pohim

حکم احتمالی

Gjykim problematik
Vendim problematik

حکم اخلاقی

Imperativ etik

حکم ارزشی

Gjykim i vlerës

حُکم ازلی

Vendim i përjetshëm
Vendim i pandryshueshëm
Caktim i përjetshëm
Përcaktim i përjetshëm
Vendim i Zotit
Caktim i Zotit
Gjykim i Zotit

حُکم الاهی

Vendim hyjnor
Caktim hyjnor
Përcaktim hyjnor
Gjykim hyjnor

حُکم الله

Vendim i Zotit
Caktim i Zotit
Përcaktim i Zotit
Gjykim i Zotit

حکم الله — حکم الاهی

حکم اوّلیّه

Qëndrim parak
Qëndrim i parmë
Pikëpamje parake
Pamësi e parme

حکم اولیّه حقیقیّه

Rregull i njëmendtë parak
Rregull i njëmendtë i parmë
Rregull real parak
Rregull real i parmë

حقیقت متعالی

Realitet *par excellence*

حقیقت مثالی

Realitet ideal
E vërtetë ideale
Realitet imagjinar
E vërtetë imagjinare

حقیقت مجرّد

Realitet shpirtëror
Realitet spiritual

حقیقت محصّل

Realitet konkret
Realitet objektiv
Realitet fizik

حقیقت محمدیّه

Logos
Realitet muhamedan

حقیقت مطلق

Realitet absolut

حقیقت معقوله

Realitet intelektiv
E vërtetë intelektive

حقیقت نسبی

E vërtetë relative
E vërtetë e ndryshueshme
E vërtetë e varur

حقیقت نهایی

Realitet i fundëm

حقیقت واحده

Realitet i njëvetshëm
E vërtetë e njëvetshme
Realitet i padytshëm
E vërtetë e padytshme

حقیقت وجود

Realitet i qenies
Realitet i së qenëshmes
Realitet i së qenësishmes
Realitet i qenëshmërisë
Realitet i të qenit
Realitet i qenësisë
Realitet i ekzistencës

حقیقة الحقایق

Realitet mbi realitetet
Realitet i realiteteve
Ajka e realiteteve

حقیقی

Aktual
Konkret
Real
Objektiv
I realizuar
I njëmendtë
I vërtetë
I qashtër
I pastër
I kulluar

حقیقی (دربرابر مجازی)

Tekstual

- اجزای مرکّب حقیقی

Pjesë të përbërjes së njëmendtë
Pjesë të përbërjes reale

Entitet i thjeshtë
Realitet i thjeshtë

حقیقت توحید

Thelbi i njëshmërisë hyjnore
Esenca e njëshmërisë hyjnore

حقیقت جاویدان

Realitet i përjetshëm
Realitet i përhershëm

حقیقت حق

Realiteti thelbësor i Të Vërtetit
Realiteti esencial i Të Vërtetit

حقیقت حقایق

Realitet mbi realitetet
Realitet i realiteteve
E vërteta e të vërtetave
Ajka e të vërtetës

حقیقت خارجی

Realiteti i jashtëm
Realitet fizik
Realitet konkret
Realitet objektiv

حقیقت در ذات خود

Realitet numinal

حقیقت دنیا

Realiteti i botës

حقیقت ذات

Realiteti i thelbit
Realiteti i esencës

حقیقت ظاهری

Realitet i shfaqur
Realiteti i dukshëm

حقیقت عرفانی

Realiteti gnostik
Realiteti njohësor
E vërteta gnostike
E vërteta njohësore

حقیقت عنصریّه

Realitet i parëhershëm
Realitet e parmë
Realitet i parësishëm
Realitet parësor
Realitet parak
Realitet i kryehershëm

حقیقت غایی

Realitet i fundmë
E vërtetë e fundme

حقیقت قدیم

Realitet i përjetshëm
Realitet i përhershëm

حقیقت کلّی

Realitet universal

حقیقت کلّیه

Realitet universal
E vërtetë universale
Realitet i gjithëkrejtshme
E vërtetë e gjithëkrejtshme

حقیقت لایزال

Realitet i përjetshëm
E vërtetë e përjetshme

حقّ مطلق

E vërtetë absolute
E vërtetë e gjithëkrejtshme

حقّانیّت

Ligjshmëri
Legjitimitet
Drejtësi
E vërteta

حقایق—حقیقت

حقایق برزخی

Objekte të ndërmjetme
Realitete purgatoriale

حقایق جوهری

Realitete substanciale

حقایق ربّانی

Realitete zotërore
Realitete të perëndishme

حقایق عینی

Njësi objektive
Entitete objektive

حقایق مثالی

Realitete ideale
Realitete imagjinare
Realitete përfytyruese
Realitete të përfytyruara

حقایق معلوم

Të vërteta të njohura

حقّه

I ligjshëm
Legjitim
I drejtë

حقیقت

Realitet i vërtetë ezoterik
Thelb
Esencë
Natyrë
Realitet
Natyrë e vërtetë
Natyrë e njëmendtë
Natyrë reale
Realitet i vërtetë
Kuptim
Kuptimësi
Kuptimësi e vërtetë
E vërteta

---بالحقیقه

Fjalëpërfjalshëm
Tekstualisht
Shprehimisht

حقیقت ایمان

E vërteta e besimit

حقیقت ازلی

E vërtetë e përjetshme

حقیقت اشیا

Realiteti i vërtetë i gjësendeve

حقیقت باطنی

Realitet i brendshëm
Realiteti i brendësishëm

حقیقت بسیط

Njësi e thjeshtë

حظّ (= سهم)

Fatlumësi
Fatmbarësi
Mbrothtësi
Begati

حظّ (نیز—لذت)

Kënaqësi
Gëzim
Ngazëllim
Missing ëord
Vijimësi
Vazhdimësi
Mbrojtje
Ruajtje
Mbajtje

حفظ ارزش (گزاره)

Salva veritate

حفظ اعتدال

Ruajtja e ekuilibriumit
Ruajtja e qëndrueshmërisë

حفظ امانت

Ruaj besimin
Mbaj besimin
Mbroj besimin

حفیظ (خداوند)

Ruajtësi (*viz.* Zoti)
Mbrojtësi (*viz.* Zoti)
Mbështetësi (*viz.* Zoti)

حقّ

Korrekt
I saktë
I përpiktë
I njëmendtë
Përpiktazi
Përpikmërisht
Njëmendshmërisht
Real
I realizuar
I konkretizuar
I drejtë
I vërtetë
E vërteta

حقّ (= حقیقت)

E vërteta

حقّ (خداوند)

Hyjnia
Zoti
I Vetmi (*viz.* Zoti)
I Vërteti (*viz.* Zoti)
I Vërtetshmi (*viz.* Zoti)
I Vetmi i Vërtetë (*viz.* Zoti)

حقّ الیقین

Njohje vetjake
Njohje personale
Njohje individuale
Përvojë vetjake
Përvojë personale
Përvojë individuale
Besim i përsosur
Besim i përkryer
Sigurim i vërtetë
Sigurim real
Sigurim i njëmendtë
Realitet i vërtetë
Realitet i sigurt

حق تعالی—حقّ (خداوند)
حقّ محض

E vërtetë e pastër

Pjesë e ekzistencës
Pjesë përbërëse e ekzistencës
Pjesë e qenies

حضرات خمس

Pesë qenësitë hyjnore
Pesë qenëshmëritë hyjnore
Pesë ekzistencat hyjnore

حضرات الهی پنجگانه

Pesë pranishmëritë hyjnore

حضرت الهی

Rrafshi i Zotit

حضرت حق

Rrafshi i realitetit

حضرت عیسی (ع)

Jezusi
Krishti
Isai

حضور

Prani
Pranishmëri

حضور الاهی

Prani hyjnore
Pranishmëri hyjnore

حضور خداوند

Prani hyjnore
Prania e Zotit
Pranishmëri hyjnore
Pranishmëria e Zotit

حضور خداوند در جهان

Brendaqenëshmëria
Brendaqenësia
Imanenca

حضور عینی

Prani konkrete
Prani objektive
Prani përmes identitetit

حضور قلب

Prani e zemrës
Prani e vetëdijes
Prani e ndërgjegjes
Prani e ndërgjegjshmërisë

- با حضور قلب

Prani me zemër

حضور مطلق

I kudogjendshëm
Gjithëpranishmëria

حضور همه جانبه

Pjerrësi

حضوری (علم)

I lindur (*viz.* aftësi, dhunti etj.)
I natyrshëm
Natyror
Intuitiv
Pranishmësor (*viz.* përmes pranisë/ pranishmërisë)

حضیض (# اوج)

Pikë e ulët
Rrafsh i ulët

Grumbullim
Mbledhje [e njerëzve]
Thirrje për llogaridhënie
Gjyqi i fundit
Ngjallje
Ringjallje

حشر اجساد

Mbledhja e trupave
Rijetësimi i trupave
Ringjallja e trupave

حشر ارواح

Mbledhja e shpirtrave [ditën e Gjykimit]
Grumbullimi i shpirtrave [ditën e Gjykimit]

حشر خاص

Ringjallja e veçantë
Ngjallja e veçantë

حشو

I pakuptimtë
I pakuptimshëm

حشو قبیح

Tautologji

حشویه

Tradicionalistët

حصر

Dikotomi

حصول

Aktualitet
Aktualizim
Konkretizim
Realizim

حصول در ذهن

Që zë vend brenda mendjes
Të menduarit
Të kujtuarit

حصول صورت شیء نزد مُدرِک

Krijimi i imazhit të një gjësendi tek njohësi

حصولی (علم)

I përvetësuar
Ligjërimor
Fjalësor
Gjuhësor
Paraqitësor
Simbolik

حِصّه

Pjesë
Pjesëz
Pjesë përbërëse [e]
Porcion

حصّه عدم

Pjesë e mosqenies
Pjesë e paqenësisë
Pjesë e paqenëshmërisë
Pjesë e mosekzistencës

حِصّه ی وجود

Pjesë e qenies
Pjesë përbërëse e qenies
Pjesë e të qenësishmes
Pjesë përbërëse e të qenësishmes
Pjesë e qenëshmërisë
Pjesë përbërëse e qenëshmërisë
Pjesë e të qenit
Pjesë përbërëse e të qenit
Pjesë e qenësisë
Pjesë përbërëse e qenësisë

E drejtë
Drejtshmëri

حسن اخلاق

Shqisa e moralit
Ndjesia e moralit

حُسن تدبیر

Vetëpërmbajtje
Maturi

حُسن ذاتی (# حُسن زائد)

Bukuri thelbësore
Bukuri e thelbësishme
Bukuri e qenësishme
Virtyt thelbësor
Virtyt i thelbësishëm
Virtyt i qenësishëm
Mirësi përbrendësore
Mirësi e brendësishme
Mirësi thelbësore
Mirësi e thelbësishme
Mirësi e qenësishme
Mirësi shpirtërore

حُسن عرَضی

E drejtë e rastësishme

حُسن و قبح

E hijshmja dhe e pahijshmja
E bukura dhe e shëmtuara
E mira dhe e keqja
E mira dhe e liga
Mirësia dhe ligësia

حَسَنات—حَسَنه
حسنه

Akt i hijshëm
Vepër e mirë
Veprim i hijshëm

Veprim i lëvdueshëm
Sjellje e mirë

حسّی

Empirik
Përvojësor
Shqisor
Ndijor
Ndjesimor
Ndjenjësor

حسّی مذهب

Sensualist

حسّیات

Objekte shqisore
Objekte ndijore
Objekte ndjesimore
Objekte të rrokshme nga shqisat
Realitete shqisore
Realitete ndijore
Realitete ndjesimore
Realitete të rrokshme nga shqisat

حسّیات استعلایی

Estetikë transcendentale

- مبحث حسّیات

Estetetët

حسیب (خداوند)

Llogarikërkuesi (*viz.* Zoti)

حشّاشین

Hashashinët

حشر

Asamble

حس گرایی

Sensualizëm
Sensacionalizëm
Sensizëm

حسّ لامسه

Shqisa e të prekurit

حسّ مشترک

Opinion i përgjithshëm
Bindje sunduese
Sensus communis

حسّ

Ndjesi
Ndjesimtari
Ndijimtari
Ndijim
Shqisë
Përvojë shqisore
Veprimtari shqisore

حساب

Llogari
Llogaritje
Përllogaritje
Kërkesë
Kërkesë llogarie

حساب (علم)

Aritmetikë

حساب احتمالات

Përllogaritja e mundësive
Përllogaritja e mundshmërive

حساب مجموعه ها

Përllogaritja e klasave

حسّاس

I ndjeshëm
Ndijor
Ndjesimor
Ndjesor
Shqisor

حسّاسیّت

Ndjeshmëri
Ndijimësi
Ndijimtari
Ndijorësi

حسرت

Keqardhje

حَسَن

I ndershëm
I pastër
I dëlirë
I çiltër
I nderuar
I nderueshëm
I mirë
Delikat
I brishtë
I vyer
I lëvdueshëm

حُسن

Bukuri
Hijeshi
Elegancë
Delikatesë
Brishtësi
Mirësi
Virtyt

حُسن

Meritë

حرمت (= حرام بودن)

Ndalesë
Ndalim
E ndaluara
E palejuara
Haram

حرمت شکن

Sakrilegj
Përdhosje

حروفیان

Literalistët
Tekstualistët

حزب

Grup
Grupim

حُزن

Hidhërim
Trishtim
Dëshpërim
Pikëllim

حسّ

Shqisë
Ndjesi

حسّ باطن

Ndjesi e brendshme
Ndjesi e brendësishme
Shqisë e brendshme
Shqisë e brendësishme

حسب باطنی

Shqisë e brendshme
Shqisë brendësore
Shqisë përbrendësore
Ndjesi e brendshme
Ndjesi brendësore
Ndjesi përbrendësorë

حسّ بساوی (= لامسه)

Shqisa e të prekurit

حسّ بویایی (= شامّه)

Shqisa olfatike
Shqisa e të nuhaturit

حسّ بینایی (= باصره)

Shqisa e të parit
Shqisa e të shikuarit

حسّ چشایی

Shqisa e të shijuarit

حسّ خارجی

Shqisë e jashtme

حسّ باوری

Sensualizëm

حسّ درونی ←حس باطن

حسّ شنوایی (= سامعه)

Shqisa e të dëgjuarit

حسّ ظاهر

Shqisa e jashtme

حس گرا

Korporalist

حس گرایان

Korporalistët

حرکت متعاقب

Lëvizje e njëpasnjëshme

حرکت مخترعه

Lëvizje e pashkakësuar

حرکت مداری

Lëvizje orbitale
Zhvendosje orbitale

حرکت مستدیر—حرکت دوری
حرکت مستدیر

Lëvizje qerthullore

حرکت مستقیم

Lëvizje drejtvizore

حرکت مطلق

Lëvizje absolute
Lëvizshmëri absolute
Zhvendosje absolute
Ndryshim absolut
Ndryshueshmëri absolute

حرکت مکانی

Lëvizshmëri
Zhvendosje hapësinore
Zhvendosje në hapësirë
Lëvizje në hapësirë

حرکت منفصل

Lëvizje e pavazhdueshme
Lëvizje e shkëputur
Lëvizje e ndërprerë

حرکت نامنقطع

Lëvizje e vazhdueshme
Lëvizje e pandërprerë
Lëvizje e pashkëputur
Lëvizje e pandalshme
Lëvizje parake
Lëvizje e parme
Lëvizje zanafillore
Lëvizje e parëhershme
Lëvizje e kryehershme
Lëvizje parësore
Lëvizje e parësishme

حرکت نفس

Lëvizje psikike

حرکت نخستین

Lëvizja dhe prehja
Lëvizshmëria dhe palëvizshmëria

حرکت وضعی

Lëvizje në hapësirë
Lëvizje hapësinore
Lëvizje vendësore
Lëvizje vendore

حرکت یکنواخت

Lëvizje e njëtrajtshme
Lëvizje e pandryshueshme

حَرَم

Faltore
Hijerore
Tempull

حرمت (= تکریم)

Respekt
Nderim
Përhirim

حرکت دوری سماوی

Lëvizje qiellore qerthullore
Lëvizje qiellore rrotulluese
Lëvizje qerthullore
Lëvizje rrotulluese

حرکت ذاتی

Ndryshim thelbësor
Ndryshim esencial
Lëvizje thelbësore
Lëvizje esenciale

حرکت ذرّه ای

Lëvizje trupore

حرکت سماوی

Lëvizje qiellore
Lëvizshmëri qiellore
Zhvendosje qiellore

حرکت سیّارات

Lëvizje panetare
Lëvizja e planeteve

حرکت شوقی

Lëvizje e dëshirës së zjarrtë
Lëvizje e dëshirës së ethshme
Lëvizje e gjakimit
Lëvizje e lakmisë

حرکت طبیعی

Lëvizje natyrore
Lëvizje e natyrshme
Zhvendosje natyrore

حرکت عَرَضی

Lëvizje e rastësishme
Zhvendosje e rastësishme
Lëvizje rastësore
Zhvendosje rastësore

حرکت فلک

Lëvizje qiellore

حرکت قسری

Lëvizje shtrënguese
Lëvizje detyruese
Lëvizje e detyrueshme

حرکت قطعی

Lëvizje e tërthortë
Lëvizje prerëse
Lëvizje ndërkaluese

حرکت قهقرایی پایان ناپذیر

Regressium ad infinitum

حرکت کمّی

Ndryshim sasior
Lëvizje sasiore
Lëvizje kuantike

حرکت کیفی

Ndryshim cilësor
Lëvizje cilësore

حرکت مبتدعه

Lëvizje e atypëratyshme
Lëvizje e beftë

حرکت متّصل

Lëvizje e vazhdueshme
Lëvizje e pandalshme
Lëvizje e pandërprerë
Lëvizje e pashkëputur

Lëvizshmëri e ndërmjetme (*viz.* jo e drejtpërdrejtë)
Lëvizje ndërmjetësuese (*viz.* jo e drejtpërdrejtë)
Lëvizshmëri ndërmjetësuese (*viz.* jo e drejtpërdrejtë)

حرکت جوهری

Ndryshim në substancë
Ndryshueshmëri në substancë
Ndryshim substancial
Ndryshueshmëri substanciale
Ndryshim qenësor
Ndryshueshmëri qenësore
Ndryshim ekzistencial
Ndryshueshmëri ekzistenciale
Shqetësim ekzistencial
Lëvizje substanciale
Lëvizshmëri substanciale
Lëvizje ndërsubstanciale
Lëvizshmëri ndërsubstanciale
Ndryshim ndërsubstancial
Ndryshueshmëri ndërsubstanciale
Ndërsubstancializim
Transsubstancializim

حرکت دائمی

Lëvizje e vazhdueshme
Lëvizje e përjetshme

حرکت در جوهر

Lëvizje-në-substancë

حرکت دورانی

Lëvizje qerthullore

حرکت دوری

Lëvizje qerthullore
Zhvendosje qerthullore
Lëvizje rrethore
Zhvendosje rrethore

حرکت افلاک

Lëvizja e sferave

حرکت انتقالی

Lëvizje e përkthimit

حرکت انفعالی

Lëvizje pasive

حرکت بالاراده

Lëvizje me vullnet
Lëvizje e vullnetshme

حرکت بالعَرَض

Lëvizje e rastësishme
Lëvizshmëri e rastësishme
Lëvizje rastësore
Lëvizshmëri rastësore
Zhvendosje e rastësishme
Zhvendosje rastësore

حرکت بر وسط

Lëvizje rreth qendrës

حرکت بطیء

Lëvizje e ngadaltë

حرکت تدریجی

Ndryshueshmëri e përshkalluar

حرکت تسخیری

Lëvizje e nxitur

حرکت توسطی

Lëvizje e ndërmjetme (*viz.* jo e drejtpërdrejtë)

حرارت

I ngrohtë

حرارت غریزیه

Nxehtësi e lindur
Nxehtësi e natyrshme

حرام

Juridikisht i ndaluar
E ndaluara
E palejuara
E paligjshmja
Haram

حرَج

Caqet [e një rruge]
Udhë e drejtë

حرص

Dëshirë e ethshme
Dëshirë e zjarrtë
Dëshirë përvëluese
Dëshirë egërshane
Gjakim
Grykësi
Lakmi

حرف ربط

Këpujë
Konektor
Lidhës

حرف سلب

Dictio negativa

حرفی (= ربطی)

Këpujor
Kopulativ

حرکت

Ndryshim
Ndryshueshmëri
Lëvizje
Lëvizshmëri
Zhvendosje

حرکت آنی

Ndryshim i atypëratyshëm
Ndryshim i beftë

حرکت ارادی

Lëvizje e vullnetshme
Lëvizshmëri e vullnetshme
Veprim i vullnetshëm
Veprimtari e vullnetshme

حرکت ارادی

Lëvizje e vullnetshme
Ndryshim i vullnetshëm
Zhvendosje e vullnetshme

حرکت ازلی

Lëvizje e përjetshme
Lëvizshmëri e përjetshme

حرکت از وسط

Lëvizje nga qendra

حرکت اشتدادی

Lëvizje e dendësuar
Lëvizje progresive

حرکت اضطراری

Lëvizje e pavullnetshme
Lëvizshmëri e pavullnetshme

حدوث و دثور

Lindja dhe shuarja

حدوث و قِدَم

E përkohshmja dhe e përjetshmja
Kohësia dhe përjetësia
Kohshmëria dhe jashtëkohshmëria

حدود

Caqet
Kufijtë
Skajet
Përskajet
Prototipët e palëvizshëm
Arketipat e pandryshueshëm

حدود الاهی

Caqet hyjnore
Kufijtë hyjnorë
Skajet hyjnore
Përskajet hyjnore

حدود ذاتی

Caqet thelbësore
Kufijtë thelbësorë
Skajet thelbësore
Përskajet thelbësore

حدّ و دامنه

Shtrirje
Shkallë

حدیث

Thënie profetike
Traditë
Traditë profetike
Hadith

حدیث آحاد

Hadith i veçantë

حدیث حسن

Traditë e mirë

حدیث صحیح

Traditë e shëndoshë

حدیث غریب

Traditë e vyer

حدیث قدسی

Thënie të shenjta
Rrëfime të shenjta
Tradita të shenjta

حدیث گرایی

Tradicionalizëm

حدیث متعارض

Kundërtraditë

حدیث موضوع

Traditë apokrife

حدیث نبوی

Traditë profetike
Traditë e profetit

حدیث نفس

Bashkëbisedim shpirtëror
Dialog shpirtëror
Bashkëbisedim me mendje
Bashkëbisedim imagjinar
Monolog
Fjalosje vetmevete
Soliloquio

Sjell në qenësi
Sjell në ekzistencë
Ndërtim
Krijues
Krijim
Qenësim
Qenëshmërim
Ekzistencializim
Zanafillim
Shkakësim
Shpërfaqje
Prodhim
Ngjarje
Ndodhi
Jopërjetësi
Burimshmëri
Të qenit i buruar
Të qenit i shkakësuar
Përkatësi
Kohshmëri
Përkohshmëri
Zanafillshmëri
Të qenit i zanafilluar

حدوث اضافی

Shpërfaqje relative në qenësi
Shpërfaqje relative në qenëshmëri
Shpërfaqje relative në ekzistencë

حدوث جهان

Krijimi i botës

حدوث حقیقی

Shpërfaqje e njëmendtë në qenësi
Shpërfaqje e njemendtë në qenëshmëri
Shpërfaqje e njëmendtë në ekzistencë

حدوث دهری

Shpërfaqje në qenësi përmes kohëzgjatjes së përjetshme
Shpërfaqje në qenëshmëri përmes kohëzgjatjes së përjetshme
Shpërfaqje në ekzistencë përmes kohëzgjatjes së përjetshme
Krijim i përjetshëm
Krijim i amshueshëm
Krijim i përhershëm
Krijim i gjithëhershëm
Krijim i vazhdueshëm
Krijim i pandalshëm [deri në Ditën e Gjykimit të Fundit]

حدوث ذاتی

Shpërfaqje thelbësore në qenësi
Shpërfaqje e thelbësishme në qenësi
Shpërfaqje esenciale në qenësi
Shpërfaqje substanciale në qenësi

حدوث زمانی

Shpërfaqje në kohë
Shpërfaqje në kohësi
Shfaqje e qenësishme në kohë
Shpërfaqje e qenësishme në kohësi
Krijim në kohë
Krijim në kohësi
Krijim brenda kohës
Krijim kohor
Burim kohor
Burim në kohë
Burim në kohësi
Burim brenda kohës

حدوث عالم

Krijueshmëria e botës

حدوث عرض

Krijimi i rastësishmërisë

حدوث نفس

Krijueshmëria e shpirtit
Përkohësimi i shpirtit

حدّ جامع و مانع

Përkufizim i qashtër dhe universal

حدّ ذات

Kufizim thelbësor
Kufizim esencial

حدّ ذات

Kufi thelbësor
Kufi esencial
Kufizimi i thelbit

حدّ عام

Term i përgjithshëm

حدّ کلّی

Term i përgjithshëm

حد مشترک

Kufi i zakonshëm
Kufizim i zakonshëm
Kufizim i natyrshëm

حدّ معرَّف

Term i përkufizuar

حدّ معنوی

Përkufizim intelektiv

حدّ منفی

Term negativ

حدّ ناقص

Limes imperfectus
Kufizim i papërsosur

حدّ وجود

Kufizim i qenies
Qarkëzim i qenies

حدّ وسط

Term i ndërmjetëm
Term i mesëm
Term mestar

حد وسط

Skajor i mesëm (*viz.* predikati që ndërlidh dy pjesët e një silogjizmi)

حدس

Hamendje
Hamendësim
Hipotezë
Intuitë

حدسی

Hamendësor
Intuitiv

حدسیّات

Njohje intuitive
Pohime intuitive
Pikëpamje intuitive
Përfundime intuitive
Cognitio intuitiva

حدوث

Të dhënit e qenësisë
[I] Jap qenësi [diçkaje]
[I] Jap ekzistencë [diçkaje]
[I] Jap qenëshmëri [diçkaje]
Shpërfaq
Sjell në qenie
Sjell në qenëshmëri

حُجّت الهی

Prova hyjnore
Argumente hyjnore

حجّت بالغه

Prova më e përsosur

حجّت خدا

Autoriteti i Zotit
Prova e Zotit
Argumenti i Zotit

حجّت عقلی

Provë intelektive
Argument intelektiv
Provë racionale
Argument racional

حجّت قاطع

Provë vendimtare
Argument vendimtar
Provë kryesore
Argument kryesor

حجّة الله —حجّت خدا
حَجّة الوداع

Haxhi i Lamtumirës [i profetit Muhammed]
Pelegrinazhi i fundit

حجم

Vëllim
Volum
Madhësi

حجیّت

Autenticitet
Vërtetësi
Vërtetshmëri
Autoritet

حجّیت اجماع

Autoriteti i konsensusit

حدّ

Kufi
Skaj
Cak
Afat
Kufizim
Përkufizim
Përkufizim thelbësor
Përkufizim esencial

حدّ اصغر

Skajor i vogël (*viz.* subjeti në pjesën e parë të një silogjizmi)

حدّ اعتدال

Ekuilibër
Barazpeshë
Drejtpeshim
Balancë

حدّاکبر

Skajor i madh (*viz.* predikati në pjesën e fundit të një silogjizmi)

حدّ اوسط

Termi i mesëm

حدّ تام

Limes perfectus
Përkufizim thelbësor i plotë
Përkufizim esencial i plotë
Përkufizim i përsosur
Kufizim i përsosur

حاوی (= محیط)

Mbartës
Që mbart
Vendmbajtje
Enë (*viz.* si hapësirë)

حُبّ

Dashuri
Dashamirësi
Mirëdashje

حبّ الاهی

Dashuri hyjnore

حبّ دنیا

Dashuri ndaj kësaj bote
Dashuri ndaj gjërave të këaj bote

حبّ ذات

Vetëkënaqësi
Egoizëm

حبّ نفس

Dashuri ndaj shpirtit
Dashuri për vetveten (*viz.* bie në dashuri me veten)

حبط اعمال

Fshirje e veprave të dikujt

حبل ورید

Vena cervikale
Damari i qafës

حبیب (خداوند)

I Dashuri (*viz.* Zoti)
Miku (*viz.* Zoti)

حبیب الله

I dashur për Zotin
Mik i Zotit
Dashurori i Zotit

حتمی

I sigurt
I pagabueshëm
I parrëzueshëm
I qëndrueshëm

حجّ

Pelegrinazh [për në Mekë]
Haxh

حجاب

Mbulesë
Shami

از ورای حجاب

Nga pas vellos
Nga pas mbulesës
Nga pas perdes

حجاب ظلمانی

Velloja e errësirës
Fasha e errësirës

حجابهای نوری

Fashat e dritës
Velloja e dritës

حجّت

Argument
Provë
Vërtetim
Autoritet

حاکم

Qeveritar
Udhëheqës
Prijës
Prijetar
Ligjvënës

حاکم (خداوند)

Kushtëzuesi (*viz*. Zoti)
Sunduesi (*viz*. Zoti)
Drejtuesi (*viz*. Zoti)
Gjykuesi
Llogarikërkuesi (*viz*. Zoti)

حاکمیت الاهی

Sovranesia hyjnore

حاکمیت مبتنی بر ایده های انتزاعی

Ideokraci

حال

Gjendje mendore kalimtare
Cilësi
Atribut
Rrethanë
Kusht
Gjendje
Formë
Mënyrë
Gjendje mistike
Situatë
Status

حال کشف و شهود

Shkalla e feksjes dhe kundrimit shpirtëror
Rrafshi i feksjes dhe kundrimit shpirtëror
Shkalla e zbulesës dhe soditjes shpirtërore
Rrafshi i zbulesës dhe soditjes shpirtërore

حالّ

Strehë
Strehim
Banesë
Banim
Banor
Banues
I strehuar
I tanishëm
I pranishëm

حالت

Rast
Rastësi
Gjasë
Kusht
Rrethanë
Mënyrë
Formë
Gjendje

حامل

Mbartës
Substrat
Mbështetës
Themel
Nënshtresë

حامل صورت

Mbartës
Vendmbajtje
Enë (*viz*. si hapësirë)

حاوی (= محیط)

Mbartës
Që mbart
Vendmbajtje
Enë (*viz*. si hapësirë)

I bërë brenda kohës
I bërë brenda kohësisë
I zanafilluar në kohë
I zanafilluar në kohësi
I zanafilluar brenda kohës
I zanafilluar brenda kohësisë
I lindur/përlindur në kohë
I lindur/përlindur në kohësi
I lindur/përlindur brenda kohës
I lindur/përlindur brenda kohësisë
I shpërfaqur në kohë
I shpërfaqur në kohësi
I shpërfaqur brenda kohës
I shpërfaqur brenda kohësisë
Shpërfaqje kohore
Ngjarje kohore
Ngjarje që përsëritet
Gjasë kohore

حادث دهری

Rastësishmëri në rrafshin e kohëzgjatjes së përjetshme

حادث متجدّد

Qenia e parëkohshme

حاسّ

I përtërirë pandalshmërisht në kohë

حاسب (خداوند)

Thirrësi [në llogaridhënie] (*viz.* Zoti)

حاسّه

Shqisim
Ndijim
Perceptim
Ndijim shqisor
Ndjesi
Shqisë
Aftësi shqisore
I ndjeshëm
Ndjesimor

حاصر (تقسیم)

Shterues
Përfundimtar
I plotë

حاصل

Përfundim

حاصل شدن (نیز—حصول)

Përftohet
Arrihet
Realizohet
Konkretizohet
Përmbushet

حاضر (خداوند)

I Kudoqenëshmi (*viz.* Zoti)
I Tërëqenëshmi (*viz.* Zoti)
I Kudogjendshmi (*viz.* Zoti)
I Gjithëpranishmi (*viz.* Zoti)

حاضر در همه جا

I pjerrët
I tërthorë

حافظ (خداوند)

Prijësi (*viz.* Zoti)
Ruajtësi [nga humbja] (*viz.* Zoti)
Mbrojtësi [nga asgjësimi] (*viz.* Zoti)

حافظه

Kujtesë
Kujtim
Ndërmendje
Nëpërmendje

ح

حاجت

Ngushtësi (*viz.* të qenit/ndjerit/gjendurit ngushtë)
Nevojë
Kusht
Kërkesë

حاجت ذاتی

Kusht thelbësor
Kusht i patjetërsueshëm
Conditio sine qua non
Kërkesë thelbësore

حادث

Rastësor
I rastësishëm
I varur [nga]
I mundshëm
Gjësend i krijuar
Gjësend i shkakësuar
Gjësend i lindur/i përlindur
Gjësend i sapoardhur [në qenësi]
I buruar
I zanafilluar
I krijuar
I bërë
Dukuri
Fenomen
Dukuror
Fenomenal
Kohor
I përkohshëm
Objekt/realitet kohor
Objekt/realitet i përkohshëm
Kohësi
Kohshmëri
Përkohshmëri

حادث اسمی

I zanafilluar si emër

حادث زمانی

I krijuar në kohë
I krijuar në kohësi
I krijuar brenda kohës
I krijuar brenda kohësisë
I bërë në kohë
I bërë në kohësi

چند واقعیت انگاری

Polirealizëm

چندی

Sasi

چندی ـ کم
چندی پیوسته ـ کمّ متصل
چونی

Cilësi

چونی ـ کیف
چهارده معصوم (ع)

Katërmbëdhjetë të Pagabueshmit
Katërmbëdhjetë të Pastërtit
Katërmbëdhjetë të Pacenët (*viz*. Profeti Muhamed, e bija e tij Fatimeja, dhe Dymbëdhjetë Imamët)

چهره ی مُلکی

Pamje e jashtme
Paraqitje e jashtme
Pamësi e jashtme

چه گاهی ـ متی

چیز (نیز ـ شیء)

Njësi
Ent
Entitet
Gjësend
Send
Gjë
Objekt
Qenësor

چیستی ـ ماهیّت
چیستی

Çfarësi

چرایی

Sepseshmëri
Për-shkak-të-si (*viz.* për shkak të)
Arsyesi
Shkakësi

چرخ برین

Sfera e epërme

چشایی

Shije
Shijim
Gusto

چشم سر

Syri fizik

چگونگی - کیف
چلّه نشینی

I katërfishtë

چند

Shumësì

چند دسته ای

Shumëllojshmëri

چند گانگی

Shumësì

چند گانه

I shumtë

چند گانه

I shumtë

چند گانه پرست

Politeist

چند گانه پرستی

Politeizëm

Bota e qenësisë
Bota e qenëshmërisë
Bota e të qenit
Bota e ekzistencës

جهان شناختی

Kozmos
Kozmologjik

جهان شناسی

Kozmologji

جهان شناسی نظری

Kozmologji teoretike

جهت

Drejtim
Kahje
Prirje
Formë
Mënyrë

جهتِ اشتراک

Faktor i zakonshëm
Faktor i përbashkët

جهتِ افتراق

Faktor i veçantë
Faktor i dallueshëm

جهت قبول

Pamje e kuptimpërthithjes
Pamje e të kuptuarit

جهت کافی

Arsye e mjaftueshme

جهت مندی

Qëllimtësì

جهش

Ndryshueshmëri

جهل

Mosdije
Padije
Padituri

جهل بسیط

Mosdije e qashtër
Padije e thellë
Padituri e pastër

جهل مرکّب

Mosdije e mbishtresuar [në kohë]
Padije e ndërlikuar

جهنّم

Zjarri
Ferri
Skëterra
Xhehennemi
Geena

جهود

Hebrenjtë

جهان باقی

Mbretëria e përhershme
Mbretëria e pafundme

جهان برین

Universi i epërm
Universi sipëranësor

جهان بینی

Botëkuptim

جهان بینی علمی

Botëkuptim shkencor

جهان پدیدار تجربی

Bota fenomenale e qenësisë
Bota fenomenale e ekzistencës

جهان پدیدارها

Praktikë

جهان خارج

Bota e jashtme
Bota fizike
Bota konkrete

جهان خارجی

Pamohueshmëri

جهان زیرین

Universi më i ulët

جهان صغیر

Mikrokozmos

جهان غیب

Bota e padukshme

جهان فیزیکی

Bota fizike
Bota konkrete

جهان کبیر

Makrokozmos
Universi makrokozmik

جهان کبیر و جهان صغیر

Makrokozmos dhe mikrokozmos

جهان کفر

Bota pagane
Paganizëm

جهان مادّی

Bota lëndore
Bota e materies
Bota materiale

جهان مخلوق

Bota e krijuar

جهان مداری

Kozmocentrik

جهان معقول عینی

Bota intelektive objektive
Bota e qenies

جهان هستی

Bota e së qenëshmes
Bota e së qenësishmes

جوهر وحدانی

Substancë përnjësuese

جوهر هیولانی (مادّه ی اولی)

Lëndë e parë
Lëndë e parme
Lëndë e parëhershme
Lëndë parake
Lëndë substanciale
Materia prima

جوهری

Thelbësor
I thelbësishëm
Esencial
Substancial

جوهریّت

Thelbësi
Thelbshmëri
Të qenit e substancës si e këtillë

جهات

Pika
Çështje

جهات اربعه

Katër pikat e orientimit

جهات عقلیه

Mënyra racionale
Formë racionale
Prosede racionale

جهات قضایا (# مواد قضایا)

Modalitetet e gjykimit
Modalitetet e arsyetimit
Modalitetet e vërtetimit
Modalitetet e argumentimit

جهاد

Luftë në rrugën e Zotit
Luftë e shenjtë
Luftëtar në rrugën e besimit
Luftë fetare
Xhihad

جهالت

Mosdije
Padije
Padituri
Injorancë

جهان

Kozmosi
Universi
Gjithësi
Bota [fizike]
Physis

جهان ابدی

Bota e përjetshme
Bota e amshuar
Bota e përhershme
Bota e gjithëhershme
Bota e gjithëkohshme

جهان اخروی

Bota tjetër
Bota e përtejme

جهان باطن

Bota ezoterike
Bota e brendshme
Bota e brendësishme
Bota përbrendësore

Substancë konkrete
Substancë objektive
Substancë natyrore
Substancë e jashtme
Truporësì

جوهر مبهم

Substancë e errët
Substancë e paqartë

جوهر متحیّز

Substancë hapësinore

جوهر مجرد

Substancë jolëndore
Substancë jomateriale

جوهر مجرّد از مادّه

Substancë jolëndore

جوهر مجرّد عقلی

Substancë jolëndore në lidhje me intelektin
Substancë jomateriale në lidhje me intelektin

جوهر مجرّد نفسی

Substancë jolëndore në lidhje me shpirtin
Substancë jomateriale në lidhje me shpirtin

جوهر محسوس

Substancë e perceptueshme

جوهر مرکّب

Substancë komplekse
Substancë e përbërë
Substancë e ndërlikuar

جوهر معقول

Substantia nounena
Substanca e numenit

جوهر مفارق (= جوهر مجرّد)

Substancë jolëndore
Substancë jomateriale
Substancë e ndarë
Substancë e veçuar

جوهر ملکوتی

Substancë engjëllore

جوهر نخستین

Substancë e parë
Substancë e parme
Substancë e parëhershme
Substancë parake
Substancë parësore
Substanca të parësishme
Substantia prima

جوهر نورانی

Substancë dritësuese
Substancë vezulluese
Substancë rrezatuese
Substancë e shndritshme

جوهر نوعی

Substancë specifike
Substancë llojësore
Substancë që i përket llojësisë
Substancë që i përket llojit (*viz.* kategorisë apo klasës së llojësisë)

جوهر واحد بسیط

Monadë

جوهر ذهنی

Substancë mendore
Substancë mendësore

جوهر روحانی

Substancë shpirtërore

جوهر ساده

Substrat

جوهر صوری

Substancë formale

جوهر عالی

Substancë sipëranësore
Substancë e epërme

جوهر عقلی

Substancë intelektive
Substancë mendësore
Substancë kuptimore
Substancë kuptimësore

جوهر عِلوی

Substancë e epërme
Substancë sipëranësore

جوهر غاسق

Substancë e mjegullt

جوهر غیر مادی

Substancë jolëndore (*viz.* metafizike)
Thelb jolëndor (*viz.* metafizike)
Esencë jolëndore (*viz.* metafizike)
Realitet jolëndor (*viz.* metafizik)

جوهر غیر جسمانی

Substancë jo-trupore (*viz.* metafizike)

جوهر غیر مادی

Substancë jolëndore (*viz.* metafizike)

جوهر فاسد

Substancë e shpërbëshme
Substancë e zbërthyeshme
Substancë e përbërë

جوهر فرد

Atom
Trupth
Grimëz
Pjesëz
Thërrmijëz
Pjesë e pandashme
Njësi e pandashme
Individuum corpus
Monadë
Substancë e njëvetshme
Substancë e vetme

جوهر فردی

Substancë individuale

جوهر قائم به نفس

Substancë që ekziston nga vetvetja

جوهر گرایی

Substancializëm

جوهر مادی

Substancë lëndore
Substancë materiale
Substancë fizike

جود

Mirësi
Mirëdashje
Dashamirësi
Bujari
Zemërgjerësi
Shpërblesë
Shpërblim

جور

Padrejtësi
Tirani
Diktaturë

جوهر (# عرض)

Substancë
Thelb

جوهر ازلی

Substancë e përjetshme

جوهر اولی

Substancë e parë
Substancë e parme
Substancë parësore
Substancë e parëhershme
Substancë parake
Substancë e parësishme
Substancë e kryehershme
Substantia prima

جوهر بالفعل

Substancë konkrete

جوهر بسیط

Substancë e thjeshtë
Substancë elementare

جوهر ثابت

Thelb i pandryshueshëm
Esencë e pandryshueshme

جوهر ثالث

Substancë e tretë
Substancë tretësore

جوهر ثانی

Substancë e dytë
Substancë dytësore
Substancë e dytshme
Substancë e dytësishme

جوهر جسمانی

Substancë trupore
Substancë mishtore
Substancë e trupit

جوهر جنسی

Substancë e përgjithshme

جوهر خارجی

Substancë fizike
Substancë konkrete
Substancë objektive
Substancë reale
Substancë e jashtme
Substancë natyrore

جوهر ذات

Substanca e thelbit
Substanca e esencës

جوهر ذاتهای معقول

Substantia noumena
Substanca e numenit

جنس سافل

Llojësi më e ulët

جنس عالی

Lloj sipëranësor
Lloj i epërm
Llojësi sipëranësore
Llojësi e epërme
Gen sipëranësor
Gen i epërm

جنس قریب

Llojësi e afërt

جنس متوسط

Llojësi e ndërmjetme
Llojësi mestare

جنس مشترک

Llojësi e zakonshme

جواب حلّی

Përgjigje konstruktive
Qasje konstruktive

جواب نقضی

Kundërargument
Përgjigje shkatërruese
Qasje sfiduese

جواد

Shpirtgjerësi
Bujari

جواد (خداوند)

Bujari (*viz.* Zoti)
Shpërblyesi (*viz.* Zoti)

جواد مطلق

Shpirtgjerësi absolute

جوارح

Gjymtyrët
Ijet
Organet

جوارحی

Veprim i përkohshëm
Veprim kalimtar

جواز (= امکان)

Varësi
Varshmëri
Rastësi
Rastësishmëri
Mundësi
Mundshmëri

جوانح

Zemër

جواهر - جوهر
جواهر

Atome
Substanca

جواهر روحانی

Njësi shpitërore
Entitete shpirtërore
Njësi spirituale
Entitete spirituale

جواهر فرد

Monadat

Gjeni
Xhind

جنبش زهد پرستی

Fetarizëm

جنبه عقلانی

Racionalitet

جنّت

Kopshti
Qielli
Parajsa
Xhenneti

جنّت اعمال

Kopshti i veprave

جنّت حقّ

Kopshti i së Vërtetës
Kopshti i Reales
Kopshti i të Njëmendtës

جنّت خلد

Kopshti i përjetësisë
Kopshti i pavdekësisë

جنّت عدن

Kopshti i Edenit

جنّت فردوس

Kopshti i parajsës
Kopshti i Firdeusit

جنت محسوس

Kopshti shqisor (*viz.* i rrokshëm dhe i përjetueshëm nga/me anë të shqisa-t/ve)

جنت معقول

Kopshti shpirtëror (*viz.* i rrokshëm dhe i përjetueshëm nga/me anë të shpirti/t)

جنّت معنوی

Kopshti intelektiv (*viz.* i rrokshëm dhe i përjetueshëm nga/me anë të intelekti/t)

جنّت میراث

Kopshti i të qenit
Kopshti i qenësisë
Kopshti i qenëshmërisë

جنّت نعیم

Kopshti i Lumturisë [shpirtërore]
Kopshti i Lumërisë [shpirtërore]
Kopshti i Kënaqësisë [shpirtërore]
Kopshti i Ngazëllimit [shpirtëror]

جدلی

Argumentues

جنس

Lloj
Llojësi
Gen

جنس اعلی

Llojësi e epërme

جنس الجنس

Genus generum
Llojësi e llojësive

جنس بعید

Llojësi e largët

جمال

Bukuri
Hijeshi
Elegancë

جمال الاهی

Bukuri hyjnore

جمال حقّ

Bukuria e të vërtetës hyjnore

جمال مطلق

Bukuri absolute

جمع

Sintezë gnostike
Shkrirje në një pamësi të vetme
Përmbledhje
Brendashkrim

جمع اضداد

Përkimi i kundërtive
Përkimi i të përkundërtave
Përkueshmëria e kundërtive
Përkueshmëria e të përkundërtave
Pikëprerja e kundërtive
Pikëprerja e të përkundërtave
Takimi i kundërtive
Takimi i të përkundërtave
Përhasja e kundërtive
Përhasja e të përkundërtave
Coincidentia oppositorum

جمع الجمع

Bashkim i bashkimit
Njësim i njësimit
Përnjësim i përnjësimit

جمع بین نقیضین

Përkimi i dy kundërtive
Përkueshmëria e dy kundërtive
Pikëprerja e dy kundërtive
Përhasja e dy kundërtive
Përkimi i dy të përkundërtave
Përkueshmëria e dy të përkundërtave
Pikëprerja e dy të përkundërtave
Takimi i dy të përkundërtave
Përhasja e dy të përkundërtave
Coincidentia duo oppositorum

جمع و تفرقه

Bashkim dhe ndarje
Pikëtakim dhe pikëndarje

جمله شرطیه

Fjali kushtore

جمله نشانه

Fjali dëftore

جمهور حکما

Bashkësia e dijetarëve

جمهوریّت

Republikë

جمهوری خواهی

Republikanizëm

جمیل (خداوند)

I Bukuri (*viz.* Zoti)
I Hijshmi

جنّ

Demon

Shkenca e simbolizmit numerik
Shkenca e simbolizmit shkronjor

جلال

Lavdi
Zulmë
Madhështi
Madhëri
Madhështor
I Madhërishmi (*viz.* Zoti)
Sipëranësi
Përndritshmëri
Dritësi

جلال الاهی

Madhështia hyjnore
Përshndritja hyjnore
Dritësia hyjnore

جلال خدا

Madhështia hyjnore
Përshndritja hyjnore
Dritësia hyjnore

جلالت

Madhështi
Madhëri

جلب منفعت

Përfitim i shpërblimit

جلوه

Shpalosje
Teofani
Vetështpalosje hyjnore

جلیّ (خداوند)

Vetëhapje [e Zotit]
Vetështpalosje [e Zotit]
Vetështfaqje [e Zotit]

جلیل

I lavdishëm
I zulmshëm
I pavdirë
Madhështor
Sipëranësor
I përlartësuar

جلیل (خداوند)

Më i Madhi (*viz.* Zoti)
Më Madhështori (*viz.* Zoti)
Më i Madhërishmi (*viz.* Zoti)
Më i Madhëruari (*viz.* Zoti)

جماد

Qenie e pashpirtshëm (*viz.* që nuk ka shpirt)
Qeniesor i pashpirtshëm
Gjësend i pashpirtshëm
Trup i pashpirtshëm
Jo-organik
Mineral
I ngurtë

جمادات

Minerale

جماد زدا

Abiogjenetik

جمادزدایی

Abiogjenezë

جمادی

Inorganik
I pashpirtëzuar

I trupësishëm
Lëndor
Material
Fizik
Konkret

جسمانی دانستن خداوند

Njerëzorëzimi i Zotit

جسمانیّت

Trupësi
Truporësi
Trupshmëri
Konkretësi

جسمیّت

Trupësi
Truporësi
Trupshmëri
Konkretësi

جعل

Shkakësi përmbi të shkakësuarit
Përkim
Krijim
Qenësim
Qenëshmërim
Ekzistencializim
Zanafillim
Prodhim
Pasojë e një shkakësie
Pasojë
Shkakësim
Veprimi i krijimit
Akti i krijimit
Procesi i krijimit
Të bërit
Të shkakësuarit
Shkakësim [qenësisë/qenëshmërisë/ ekzistencës së diçkaje]
Të dhënit zanafillë

جعل بالعرض

Krijim i rastësishëm
Krijim rastësor

جعل بسیط

Krijim i thjeshtë
Qenësim i parëhershëm
Qenëshmërim i kryehershëm
Ekzistencializim i parëhershëm
Zanafillim i parëhershëm

جعل به ذات

Krijim thelbësor
Krijim esencial

جعل تألیفی

Krijim i përbërë
Qenësim i përbërë
Qenëshmërim i përbërë
Ekzistencializim i përbërë

جعل ماهیت

Çfarësia e krijuar

جعل مرکّب

Krijim i përbërë
Qenësim i përbërë
Qenëshmërim i përbërë
Ekzistencializim i përbërë

جعل وجود

Qenësi e krijuar
Ekzistencë e krijuar

جفر

Gamatria

جسم عنصری

Trup i përbërë nga katër elementët [themelorë]
Trup i kompozuar nga katër elementët [themelorë]
Trup i parëhershëm
Trup i kryehershëm

جسم فارد

Trup i thjeshtë
Trup i pastër

جسم فلکی

Trup qiellor
Trup parajsësor
Trup yjor

جسم کثیف

Trup i fshehtë
Trup i padukshëm

جسم کروی

Trup sferik

جسم کلّی

Lëndë universale
Materie universale

جسم کلّی

Trup universal
Trup kozmik

جسم لطیف

Trup i përfytyrueshëm
Trup imagjinar
Trup i imët
Trup i padukshëm

جسم مادّی

Trup lëndor
Trup material

جسم متّصل

Trup i ndërlidhur

جسم مثالی

Trup yjor
Trup imagjinar

جسم محاط

Trup i rrethakuar
Trup i qarkësuar
Trup i përfshirë

جسم محیط

Trup i gjithëpërfshirës

جسم مركّب

Trup i përbërë

جسم مزدوج

Trup i dyfishtë

جسم ممتد

Trup i shtrirë

جسم منفصل

Trup i shkëputur
Trup i ndarë
Trup i veçuar

جسمانی

Trupor

جزء مقداری

Pjesë sasiore
Pjesë quantitative

جزء مقوم

Përbërës

جزء موهوم

Pjesë imagjinare
Pjesë ideale

جزء مؤلِّف

Pjesë e ndërlidhur
Pjesë e bashkuar

جسد

Trup
Kufomë
Coftinë
Mish (*viz*. lëndë e trupit)

جسم

Trup
Qenie trupore
Trup mishtor
Objekt
Objekt fizik
Objekt natyror
Objekt konkret

جسم اثیری

Trup eterik

جسم اقنومی

Hipostatik

جسم بسیط

Trup i thjeshtë

جسم پیشین

Trup parak
Trup fillestar
Trup zanafillor
Trup matematikor

جسم تعلیمی (= حجم)

جسم خاکی

Trup tokësor

جسم خیالی

Trup imagjinar

جسم دارای بعد

Trup i shtrirë

جسم سماوی

Trup yjor
Trup qiellor

جسم سه بعدی

Trup tre dimensional
Trup tre përmasor

جسم طبیعی

Trup natyror
Trup fizik
Trup konkret

جسم طبیعی آلی

Trup natyror organik

جسم طبیعی عنصری

Trup natyror elementar
Trup natyror i thjeshtë

Sanksion
Gjobë

جزاف

Veprim i kotë (*viz.* e pafrytshme)
Përpjekje e kotë (*viz.* e pafrytshme)
Sipërmarrje e kotë (*viz.* e pafrytshme)
Veprim i kotë
Marrakotje

جزم

Konfirmim
Miratim
Aprovim
Pranim
Vendim
Caktim

جزم اندیشی

Dogmatizëm

جُزمن

Jo-uni
Pohimor

جزمی

I pohueshëm
Pohueshmëri
I sigurt
I përkufizueshëm
I përkufizuar
Përkufizueshmëri
I përcaktuar
I përcaktueshëm
Përcaktueshmëri
Dogmatik

جزیه

Kontribut
Nderim

جزء اصلی

Pjesë themelore

جزء تقسیم پذیر

Pjesë e ndashme
Pjesë e veçueshme

جزء تقسیم ناپذیر

Pjesë e pandashme
Pjesë e paveçueshme

جزء جهان انگاشتن موجودات

Panenteizëm

جزء حقیقی یک مجموعه

Pjesë e mirëfilltë

جزء خاص

Pjesë e veçantë
Pjesë e dallueshme
Pjesë specifike

جزء ذهنی

Pjesë imagjinare
Pjesë ideale

جزء زاید

Pjesë e shtuar

جزء لاینفک

Pjesë përbërëse

جزء مرکب حقیقی

Pjesë e përbërjes së vërtetë

جزء عینی

Pjesë konkrete
Pjesë reale
Pjesë objektive

جزء کمّی

Pjesë sasiore
Atom

جزء لایتجزّی

Grimëz
Thërrmijë
Pjesë e pandashme

جزء مقداری

Pjesë e matshme
Pjesë që i përket madhësisë
Pjesë e masës
Pjesë e sasisë
Pjesë sasiore

جزء و کل

Pjesa dhe e tëra

جزء یک مجموعه

Pjesë
Nëngrup

جزء العلّه

Shkakësi e pjesshme
Themel i pjesshëm
Pjesë e shkakësisë
Përbërës i shkakësisë
Pjesë e themelit
Pjesë e themeltësisë

جزئی

Individual
Vetjak
Vetvetësor
I veçantë
I posaçëm
Specifik
I pjesshëm

جزئی اضافی

Veçantësi
Veçantësi relative

جزئی حقیقی

Veçantësi e vërtetë

جزئی شرطی

Veçantësi hipotetike

جزئی انگاری

Partikularizëm

جزئیت

Veçim
Veçantësi
Posaçmëri
Specifikim
Individualizim
Individualizëm

جزئیه سالبه

Veçantësi negative

جزا

Ndëshkim
Dënim
Shpagim
Shpengim
Shpagues
Shpërblim [i të ligjve]

جذبه

Tërheqës
Përthithës
Magjepsës
Magnetizues

جذبه

Tërheqje hyjnore
Ekstazë
Gjendje transi

جذبه عرفانی

Përthithje hyjnore
Përthithje e hyjshme gnostike

جرح

Debat
Diskutim
Përplasje

جِرم

Masë
Sasi

جرم آسمانی

Trup qiellor
Trup parajsësor
Trup i parajsshëm

جِرم (نیز ـ جسم)

Trup

جِرم سماوی ـ جِرم آسمانی
جرم فلکی

Trup qiellor
Trup parajsësor
Trup i sferës

جِرم مستدیر

Trup rrethor

جریان

Proces

جزء

Atom
Trupth
Grimëz
Pjesëz
Thërrmijëz
Përbërës
Komponent
Element
Pjesë [përbërëse]
Palë
Sasi
Quantum
Njësi [sasiore]

جزء حدّی

Element i një përkufizimi

جزء حملی

Element predikativ

جزء خارجی

Pjesë konkrete
Pjesë e jashtme

جزء ذات

Pjesë thelbësore
Pjesë esenciale
Pjesë e thelbit
Pjesë e esencës

جزء عقلی

Pjesë konceptuale
Pjesë intelektive
Pjesë racionale

جدایی

Veçantësi
Dallueshmëri

جدایی پذیر

I veçueshëm
I ndashëm
I dallueshëm

جدایی دین از نظام آموزشی و سیاسی

Shekullarizëm
Laicizëm

جدل

Kundërshti
Kundërvënie
Mospajtim
Mosmarrëveshje
Rivalitet
Argument dialektik
Dialektikë
Polemikë
Polemika

جدل استعلایی

Dialektikë transcendetale

جدل عقل محض

Dialektikë e arsyes së kulluar

جدل فلسفی یا کلامی

Quod libet
Domethënie

جدل کننده

Debatues

جدل گرایی

Dialektizëm
Dialekticizëm

جدلی (= اهل جدل)

Kundërvënës
Rivalizues
Polemizues
Dialekticistë

جدلی (وصف)

Kundërvënës
Rivalizues
Polemizues
Dialekticistë

جدول ارزش

Tabela e të vërtetës

جدول صدق

Tabela e të vërtetës

جدولهای معنایی

Kuadër semantik

جِدَه (= مقوله ملک)

Kategotia e të gjendurit
Pozicion
Zotërim

جدید الاسلام (= تازه مسلمان)

I sapokthyer në Islam
Rishtar në Islam
I konvertuar në Islam

جذب (# دفع)

Tërheqje

Sundim
Mbizotërim
Pamposhtësi
Gjithëpushtetshmëri
Fuqishmëri
Sovranitet
Sfera e Fuqive Hyjnore
Sfera e intelekteve të pastër
Bota e intelekteve të pastër

جبری

I caktuar
I përcaktuar
I paracaktuar

جبری (= اجباری)

Shtrëngues
Detyrues
Jo vullnetshëm

جبری مذهب

Determinist
Fatalist
Ithtar i pamësisë së paracaktimit

جبری مسلک

Besues tek paracaktimi

جِبریل – جبرئیل

جبرئیل

Gabrieli
Xhebraili

جبریّه

Shtrënguesit
Detyruesi
Deterministët
Fatalistët

جبریّون

Deterministët

جبلّت

Përbërje
Themel
Themeltësi
Themeltari

جبلّت اول

Gjendje e parme
Gjendje parake
Gjendje e parëhershme

جبلّی

I brendaqenshëm

جُبن

Paburrëri
Burracakëri

جحد (= انکار)

Mohues
Refuzues
Mohim

جحیم - دوزخ

جدا از هم

I zgjidhur
I palidhur

جداانگاری دین از امور دنیوی

Shekullarizëm
Laicizëm

جدا کردن امور دنیوی از دین

Shekullarizim
Laicizim

جبّار (خداوند)

Gjithësunduesi (*viz.* Zoti)
Tërësunduesi (*viz.* Zoti)
Mbarësunduesi (*viz.* Zoti)
I Gjithëfuqishmi (*viz.* Zoti)
I Gjithëpushtetshmi (*viz.* Zoti)
I Paepërmi (*viz.* Zoti)
I Paepuri (*viz.* Zoti)
I Pamposhturi (*viz.* Zoti)
Mbizotëruesi (*viz.* Zoti)
Qenësuesi
Duruesi (*viz.* Zoti)
Durimtari (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
Dhembshurori (*viz.* Zoti)
Sovrani (*viz.* Zoti)
Sovrani i gjithëpushtetshëm

جبر

Caktim absolut
Paracaktim absolut
Fatshënjim absolut
Shtrëngim
Caktim
Përcaktim
Determinizëm
Fatalizëm
Paracaktim i fatit
Caktim i fatit

جبر (= اجبار)

Shtrënguese
Detyrim
Shtrëngim

جبر (علم)

Algjebër

جبر انگاری

Determinizëm
Fatalizëm

جبر خارجی

Shtrëngesë e jashtme
Shtrëngesë fizike

جبر طبیعت

Ligji i natyrës

جبر گرا

Determinist
Fatalist

جبر گرایان

Deterministët

جبر گرایی

Determinizëm
Fatalizëm

جبر گرایانه

Determinist

جبر محض

Determinizëm i pastër

جبر مطلق

Determinizëm absolut
Determinizëm i qashtër

جبر و اختیار

Determinizmi dhe vullneti i lirë
Determinizmi dhe liria e veprimit dhe e zgjedhjes

جبروت

Bota kryeengjëllore

جانور انگارانه

Animalist

جانور انگاری انسان

Animalizëm

جاودان

I përjetshëm
I përhershëm
I gjithëhershëm
I pavdekshëm
I gjithëkohshëm
I mbarëkohshëm
I amshueshëm
I amshuar

جاودانگی

Përjetësi
Amshim
Përhershmëri
Gjithhershmëri
Amshueshmëri
Pavdekësi
Gjithëkohësi

جاودانه

I përjetshëm
I përhershëm
I gjithëhershëm
I pavdekshëm
I gjithëkohshëm
I mbarëkohshëm
I amshueshëm
I amshuar

جاودانی بودن نفس

Pavdekshmëria e shpirtit
Amshueshmëria e shpirtit

جاویدان خرد

Filozofia e përjetshme
Filozofia e amshuar
Philosophia perennis
Urtësia e përjetshme
Urtësia e amshueshme
Sophia perennis

جاهل

Ignoramus
Padijeni
Mosdije
I paditur

جاهليّت

Koha e padijes
Ditët e mosdijes
Periudha paraislame
Gjendje paraislame
Gjendje e mosdijes
Gjendje e paditurisë
Epoka e padijes
Periudha e injorancës

جائز (= ممکن)

I varur [nga]
I rastësishëm
I mundshëm

جائز الوجود

I varur [nga]
I rastësishëm
I mundshëm
Qenësor në mundshmëri

جایگزینی

Zëvendësim
Ndërkëmbim

جامع

Lidh së bashku
Bashkoj në një tërësi
Vendos bashkë në një ploti
Plotësoj
Përplotësoj

جامع (خداوند)

Bashkuesi (*viz.* Zoti)
Përbashkuesi (*viz.* Zoti)
Gjithëpërfshirësi (*viz.* Zoti)
Unifikuesi (*viz.* Zoti)
Njësuesi (*viz.* Zoti)
Përnjësuesi (*viz.* Zoti)
Njështuesi (*viz.* Zoti)
Përnjështuesi (*viz.* Zoti)

جامع بودن

Të qenit gjithëpërfshirës
Përqaf
Përmbledh në vetvete
Përfshij

جامع و مانع (تعریف)

Përfshirës dhe përjashtues

جامع المعارف

Enciklopedist

جامعیّت

Gjithëpërfshirshmëri
Tërësueshmëri

جان

Shpirt njerëzor
Frymë njerëzore
Psikë
Shpirt
Frymë
Nefs

جاندار انگار

Animist

جاندار انگاری

Animizëm
Shpirtizëm

جان شناس

Pneumatologjist

جان شناسی

Pneumatologji

جانشین (نیز ـ خلیفه)

Përfaqësues
Pasardhës
Pasues
Mëkëmbës

جانشین رسول خدا

Mëkëmbës i profetit

جانشینی پیامبر

Pasuesia e profetit
Pasardhësia e profetit
Mëkëmbësia e profetit

جان گرایانه

Animistik

جان گرایی

Animizëm
Shpirtizëm

ج

جادویی

Fatsjellës

جاذبه

Tërheqje
Tërheqës
Përthithës
Magjepsës
Magnetizues

جارودیّه

Xharuditët

جازم

Vendimtar

جاعل

Krijues
Përlindës
Themelues
Themelhedhës
Themelvënës
Bërës
Qenësues
Qenësi-dhënës

جاعل* (خداوند)

Caktuesi (*viz.* Zoti)
Krijuesi (*viz.* Zoti)
Themelvënësi (*viz.* Zoti)
Bërësi (*viz.* Zoti)
Qenësuesi (*viz.* Zoti)

جاعلیت

Të qenit krijues
Krijimtar
Krijestar

جالینوس

Galeni

جامد

I pashpirtëzuar

Botëkuptim dualist rreth botës
Dyshtí
Dyshtorësi

ثنویّت کیهانی

Dualizëm kozmik

ثنویّه

Dualizëm
Dualistë

ثواب

Meritë
Shpërblesë
Shpërblim

ثواب دادن

Jap shpërblesë
Jap shpërblim
Shpërblej
Dëmshpërblej
Përplotësoj

ثواب کردن

Kryej vepra që meritojnë shpërblim
Kryej veprime që meritojnë shpërblim

ثوابت

Planetet e palëvizshëm
Yjet e palëvizshëm

Vazhdueshmëri
Vijimësi
Vijueshmëri
Qëndrueshmëri
Vendosmëri
Përhershmëri
Palëvizshmëri
Pandryshueshmëri
Palëkundshmëri
Këmbëngulje
Përjetësi

ثبوت

Pohim ontik
Qenie
Qenësi
Qenëshmëri
E qenëshme
E qenësishme
Ekzistencë
Gjësendësi
Palëvizshmëri
Realitet pozitiv
Realitet konkret
Realizim
Aktualizim
Konkretizim

ثبوت شیء لشیء

Diçka që pohohet përmes diçkaje tjetër
Diçka që pohohet nën dritën e diçkaje tjetër

ثبوت شیء لنفسه

Pohimi i vetvetësisë së një gjësendi
Pranimi i vetvetësisë së një gjësendi
Shpalosja e vetvetësisë së një gjësendi

ثبوت معدوم

Qenia e mosqenies
Qenësia e mosqenësisë
Qenshmëria e mosqenshmërisë
Ekzistenca e mosekzistencës

ثبوتی

Pohimor
Pohues
Pozitiv

ثقل

Rëndesë
Rëndim
Peshë

ثقلان (= جنّ و انس)

Dy rëndesat

ثمره

Përfundim
Rezultat

ثناء

Lëvdoj
Lavdëroj
Përhiroj
Kremtoj
Falënderoj

ثنایی

Diadik
Dyshtor
Dyskajor
Binom

ثنوی

Dualist

ثنويّت

Dualizëm

ث

ثابت

Konstant
I palëvizhshëm
I pandryshueshëm
I palëkundshëm
I patundshëm
Statik
I përhershëm
I qëndrueshëm
I sprovuar
I vërtetuar
I qenësishëm

ثابت ازلی

Qenësor i pavdekshëm

ثابتات ازلیّه

Qenësorë të përjetshëm
Qenësorë të amshueshëm

ثابت العین

I vetëqenëshëm (*viz.*që përfton qenësinë nga vetvetja)

ثابت کردن

Pohoj
Vërtetoj
Provoj

ثابت شده

I provuar
I vërtetuar

ثامسطیوس

Temistus

ثانوی

I dytshëm
Dytësor
I dytësishëm

ثانیاً و بالعَرَض

Dytësisht dhe rastësorësisht

ثبات

Vazhdimësi

توهّم

Dykuptimësi
Paqartësi
Konfuzion
Hamendje
Hamendësim
Paqenësi
Iluzion
Fantazi
Trallisje
Lajthitje
Keqkonceptim

توهّم (= ظنّ)

Dyshim
Mëdyshje
Luhatje
Ngurim

توهّم آور

Jermues

توهّم کردن

Përfytyroj
Hamendësoj
Imagjinoj

تویی

Ti-shmëri

تویی تو

Ju-shmëri

تهافت

Mospërkim
Mospërputhje
Inkoherencë
Paqëndrueshmëri

تهذیب

Qortim
Korrigjim
Korrektim
Kultivim
Lëvrim
Pastrim
Rafinim
Stërhollim

تهذیب اخلاق

Korrigjim i sjelljes
Korrektim i sjelljes
Ndreqje e sjelljes
Korrigjim i qëndrimit
Korrektim i qëndrimit
Ndreqje e qëndrimit
Rafinim i trajtave të karakterit

تهذیب خُلق

Përmirësim moral

تهذیب قلب

Rafinimi i zemrës
Përsosja e zemrës

تهذیب نفس

Pastrim i shpirtit mishtor
Vetëdisiplinim

تهلیل

Lëvdoj Allahun duke thënë " Nuk ka zot tjetër veç Allahut"

تُهی

I zbrazët
Bosh
I boshatisur

توفیق الاهی

Mbështetja hyjnore
Ndihmesa hyjnore
Ndihma hyjnore

توفیق دادن

Arrij sukses

توفیق ربّانی

Hiri hyjnor
Mbështetja zotërore
Ndihmesa zotërore

توفیق یزدانی

Ndihma hyjnore
Ndihmesa hyjnore
Mbështetja hyjnore

توقّف (= خودداری از اظهار نظر)

Frenim i gjykimit
Mënjanim i gjykimit
Rezervim i gjykimit
Vetëpërmbajtje e gjykimit

توقّف (= وابستگی)

Varësi

توقیفی

Sipas udhëzimit
Përmes udhëzimit

توقیفی بودن اسماء

Kushtëzimi i Emrave
Kushtorëzimi i Emrave

توکّل

Mbështetje e plotë tek Zoti
Besimi i plotë tek Zoti
Le gjithçka në dorë të Zotit
I dorëzohem Zotit
E lë veten tërësisht në dorë të Zotit
Besim
Besueshmëri
Besnikëri

تولّد

Breznim
Të bërit
Shpërfaqje
Vijimësi e domosdoshme

تولّی (# تبرّی)

Shoqëri
Miqësi
Vëllazëri
Vëllazërim
Shoqatë

تولیت

Udhëheqësí
Prijësí
Lidership
Drejtim

تولید

Breznim
Krijim
Prodhim
Bërje
Të bërit
Lindje [e një ideje, mendimi etj.]

تولید مثل

Shumim
Breznim
Prodhim

Njëshmëria e Qenies së Domosdoshme
Njëqenësia e Qenies së Domosdoshme
Njëqenëshmëria e Qenies së Domosdoshme
Njëvetësia e Qenies së Domosdoshme

توحیدی

Monoteist (si mbiemër)
Njështor

تورات

Torah
Teurati
Ligji i Moisiut
Ligji i Musait

توسّط

Fazë e ndërmjetme
Ndërhyrje
Ndërmjetësim
Maturi
Vetëpërmbajtje
Moderim

توسّطیّه (حرکت)

Ndërmjetësues
I ndërmjetëm
I ndërmjetshëm

توسّل جستن

Kërkoj
Nxis
Shtyj

توصف گرایی (در علم اخلاق)

Deskriptivizëm

توصیف

Cilësi
Atribut
Përshkrim
Cilësim

توصیف گر جهان

Kozmograf

توصیفی

Përshkrimor

توصیه

Urdhër
Porosi

توضیح

Shpjegim
Shtjellim
Qartësim
Dritëhedhje

توفیق

Ndihma Hyjnore
Ndihmesa Hyjnore
Hir [i Zotit] veprues
Hiri [i Zotit] në veprim
Hiri [i Zotit] në konkretizim
Dhunti e Zotit
Dhuratë e Zotit
Përparim
Mbrothësi
Mbarësi
Begati
Mbështetje

توفیق (= سازش)

Rregullim
Sistemim
Ripajtueshmëri
Kompensim

Shprehja e Njështisë së Zotit [me gojë/fjalë]
Shprehja e Njëshmërisë së Zotit [me gojë/fjalë]
Shprehja e Njëqenësisë së Zotit [me gojë/fjalë]
Shprehja e Njëqenëshmërisë së Zotit [me gojë/fjalë]
Shprehja e Njëvetësisë së Zotit [me gojë/fjalë]
Pranimi i Njështisë së Zotit [me gojë/fjalë]
Pranimi i Njëshmërisë së Zotit [me gojë/fjalë]
Pranimi i Njëqenësisë së Zotit [me gojë/fjalë]
Pranimi i Njëqenëshmërisë së Zotit [me gojë/fjalë]
Pranimi i Njëvetësisë së Zotit [me gojë/fjalë]
Pamësia që lidhet me njëshmërinë e drejtimit të Zotit
Pamësia që lidhet me njëshmërinë e kryesimit të Zotit
Pamësia që lidhet me njëshmërinë e prijësisë së Zotit
Pamësia që lidhet me njëshmërinë e udhëheqjes së Zotit
Pamësia që lidhet me njëshmërinë e autoritetit të Zotit

توحید افعالی

Njëshmëria e veprimeve

توحید الاهی

Njëshmëria e veprimeve hyjnore

توحید حقیقی

Njëshmëria e njëmendtë hyjnore

توحید خواص

Teuhidi i elitës
Përnjësimi i elitës

توحید ذات

Njëshmëria e thelbit hyjnor
Njëshmëria e esencës hyjnore

توحید ذاتی

Njështia e thelbit hyjnor
Njëshmëria e thelbit hyjnor
Njëqenësia e thelbit hyjnor
Njëqenëshmëria e thelbit hyjnor
Njëvetësia e thelbit hyjnor
Njështia e esencës hyjnore
Njëshmëria e esencës hyjnore
Njëqenësia e esencës hyjnore
Njëqenëshmëria e esencës hyjnore
Njëvetësia e esencës hyjnore

توحید صفات

Njështia e cilësive hyjnore
Njëshmëria e cilësive hyjnore
Njëqenësia e cilësive hyjnore
Njëqenëshmëria e cilësive hyjnore
Njëvetësia e cilësive hyjnore
Njështia e atributeve hyjnore
Njëshmëria e atributeve hyjnore
Njëqenësia e atributeve hyjnore
Njëqenëshmëria e atributeve hyjnore
Njëvetësia e atributeve hyjnore

توحید علمی

Monoteizëm në besim

توحید عملی

Monoteizëm në vepra

توحید عوام

Teuhidi i masave

توحید واجب

Njështia e Qenies së Domosdoshme

توانایی

Kapacitet
Aftësi
Fuqi
Energji

توبه

Pendim
Pendesë

توبه ی انابت

Pendimi i të rikthyerit [në rrugën e Zotit]
Pendesa e të rikthyerit [në rrugën e Zotit]

توبه کردن

Pendohem
Kthehem i penduar [në rrugën e Zotit]

توبه کننده

Pendues
Pendimtar

توبه ی نصوح

Pendim i vërtetë
Pendesë e vërtetë
Pendim i sinqertë
Pendesë e sinqertë
Pendim i palëkundur
Pendesë e palëkundur

توجّه

Vëmendje
Kujdes
Përqëndrim
Përkushtim

توجّه الاهی

Vëmendje hyjnore
Kujdes hyjnor
Përkujdesje hyjnore
Provani hyjnore
Udhëheqje hyjnore

توجّه به حقّ

Drejtohem për nga Zoti

توجّه به خدا

Kthehem për tek Zoti

توجیه عقلی

Justifikim
Përligjje

توحید

Pohim i Njështísë Hyjnore
Pohim i Njëshmërisë Hyjnore
Pohim i Njëqenësisë Hyjnore
Pohim i Njëqenëshmërisë Hyjnore
Pohim i Njëvetësisë Hyjnore
Pohim i Njështisë së Zotit
Pohim i Njëshmërisë së Zotit
Pohim i Njëqenësisë së Zotit
Pohim i Njëqenëshmërisë së Zotit
Pohim i Njëvetësisë së Zotit
Shpallje e Njështisë së Zotit
Shpallje e Njëshmërisë së Zotit
Shpallje e Njëqenësisë së Zotit
Shpallje e Njëqenëshmërisë së Zotit
Shpallje e Njëvetësisë së Zotit
Njështia e Zotit
Njëshmëria e Zotit
Njëqenësia e Zotit
Njëqenëshmëria e Zotit
Njëvetësia e Zotit
Monoteizëm
Njështia e realitetit të fundëm
Njëshmëria e realitetit të fundëm
Njëqenësia e realitetit të fundëm
Njëqenëshmëria e realitetit të fundëm

توّابین

Pendimtarët
Të penduarit
Penduesit

تواتر

Përcjellje e pandërprerë
Përcjellje vijuese

توارد

Bashkëqenësim
I bashkëqenëshëm

توارد علل

Bashkëqenësia e shkakësive të pavarura

توازی

Bashkëvendësim

تواضع

Përulësi
Përkorësi
Thjeshtësi
Modesti
Marrëveshje
Pajtueshmëri
Pakt
Përkim
Matshmëri
Harmoni

توالی

Vijim
Vijueshmëri
Vijimësi
Pasueshmëri
Vijim i njëtrajtshëm
Vijueshmëri e njëtrajtshme
Vijimësi e njëtrajtshme
Pasueshmëri e njëtrajtshme
Vijim i njëformtë
Vijueshmëri e njëformtë
Vijimësi e njëformtë
Pasueshmëri e njëformtë
Vijim uniform
Vijueshmëri uniforme
Vijimësi uniforme
Pasueshmëri uniforme

توالی تجلّیات

Vijueshmëri e teofanive
Vijimësi e teofanive
Pasueshmëri e teofanive [njëra pas tjetrës]

توالی علّی

Zinxhir shkakësor
Vijimësi shkakësore

توالی منطقی

Zinxhir koherent
Vijimësi koherente

توأم با فکر

Reflektues
Përsiatës
Përthyrës
Pasqyrues

توان (نیز ــــ قدرت)

Aftësi
Fuqi
Energji

توانا

I aftë
I fuqishëm
Energjik

تناهی

Fundësi
Fundorësi
Fundorshmëri

تنجیم (= علم احکام نجوم)

Astrologji

تنزّل

Zbritje
Zbritës

تنزّه

Pakrahasueshmëri
Pastërti fetare
Transcendencë

تنزیه

Pastërtia e pakrahasueshme e Zotit
Transcendencë

تنزیل (# تأویل)

Kuptim letrar
Zbulesë

تنزیه

Koordinimi
Shprehje e pakrahasueshmërisë [së Zotit]
Mbështetje e teorisë së pakahasueshmërisë [së Zotit]
Mohim i ngjashmërisë dhe përngjasimit [të Zotit]
Qëndrim larg ngjashmërisë
Qëndrim larg përngjasimit
Kthjellues
Hedhje poshtë e të gjitha cilësive të krijesave
Hedhje poshtë e të gjitha atributeve të krijesave
Remotio
Zhvendosje
Ndërmbartje
Transcendencë
Transcendenca dhe tjetërsia

تنقیح

Recension

تنگ نظر

Sektarik
Sektarist
Sektarian

تنوّع

Specifikim
Dallim
Veçim
Nxjerr në pah dallueshmërinë

تنویع

Specifikim
Dallim
Veçim
Nxjerr në pah dallueshmërinë

تنها حقیقت عالم

Realiteti i vetëm

تنهایی

Vetmi

توّاب (خداوند)

Pranuesi i pendimit (*viz.* Zoti)
Përdëllimtari (*viz.* Zoti)
Përdëllyesi (*viz.* Zoti)
Dhembshurori (*viz.* Zoti)

تمیّز ناپذیری

Padallueshmëri

تمییز

Dallim
Dallueshmëri
Përqokje
Përqokëzim

تن

Trup

تنازع احکام

Antinomi

تناسب

Marrëdhënie e ndërsjelltë
Ndërlidhshmëri

تناسخ

Metampsikozë (*viz.* kalimi i shpirtit nga një trup në një trup tjetër)
Rimishërim
Shtegtim i shpirtit
Endje e shpirtit [nga një trup në një trup në një tjetër]
Rravgim i shpirtit

تناسخیّه

Ithtarët e teorisë së rimishërimit
Ithtarët e teorisë së metampsikozës
Ithtarët e teorisë së shtegtimit të shpirtit

تناسق (نیز ـ تساوق)

Simetri
Përpjesëtueshmëri
Drejtpjesëtueshmëri
Barazskajësí

تناظر

Përkim
Përkueshmëri

تناظر یک به یک

Përkim i ndërsjelltë

تناقض

Kundërtí
Kundërshtí
Kontradiktë
Paqëndrueshmëri

تنافی

Papërputhshmëri e ndërsjellë
Papërshtatshmëri i ndërsjellë
Papërkueshmëri e ndërsjellë

تناقض آمیز

Paradoksal
Kontradiktor

تناقض با خویشتن

Vetëkundërshti

تناقض داشتن

Me qenë kontradiktor
Bie ndesh

تناقض گویی

Të qenit i paqëndrueshëm
Kundërtí
Kundërshti
Kontradiktë
Paqëndrueshmëri
Shprehje e pikëpamjeve kontradiktore
Parashtrim pohimesh kontradiktore

Dallim
Përqokëzim
Dallueshmëri

تمتّعات اخروی

Kënaqësitë e përtejbotshme

تمتّعات دنیوی

Kënaqësitë e kësaj bote
Kënaqësitë mondane

تمثّل

Paraqitje imagjinare
Shfaqje
Shfaqje në ngjashmëri
Dukje
Në pamje të parë
Përfytyrueshmëri
Përfytyrim
Përfytyrorëzim
Imagjinarizim
Simbol

تمثّل تجربی

Paraqitje empirike

تمثیل

Alegori
Analogji
Apolog
Apologjik
Argumentum a pari
Mbrojtje
Vetëmbrojtje
Përvetësim
Përthithje
Asimilim
Shembull
Shembëlltyrë
Arsyetim përmes ngjashmërisë
Arsyetim përmes analogjisë
Paraqitje

تمثیل کاذب

Analogji e pavërtetë
Analogji e rremë

تمثیل گرایی

Simbolizëm

تمثیلی

Alegorik
Analogjik
Figurativ
Simbolik

تمسّک

Shfaqje
Pah
Pahje
Dalje në pah
Përshfaqje
Paraqitje

تمکّن (= مکان داشتن)

Vendësim
Vendndodhje
Lokalizim
Kufizim [hapësinor]

تملّک

Vetvetësim

تمیّز

Dallim
Dallueshmëri
Përqokje
Përqokëzim

تلذّذ

Vetëkënaqësi

تلفيق

Sintezë
Sintetizues

تلمود

Talmudi

تلميح

Përafrim
Afrim

تلميذ (# شيخ)

Nxënës
Student
Dishepull

تلويحات

Përafrime

تله پاتی

Telepati

تماثل

Analogji
Ngjashmëri
Përngjashmëri
Përngjashmëri e ndërsjelltë
Të të njëjtit lloj
Njëllojshmëri
Shembëllim

تماس

Kontakt
Varësí
Ndërlidhje
Ndërveprim

تمام (نيز ـ كمال)

Plotí
Plotësí
Përplotësi
Plotësim
Përplotësim

تمام العلّة

Shkakësi e plotë
Themel i mjaftueshëm

تمام ذات

Tërësia e një thelbi
Tërësia e një esence

تماميّت

Plotí
Plotësí
Përplotësí
Plotësim
Përplotësim
Tërësi
Tërëshmëri
Integritet

تمانع

Përjashtim i ndërsjelltë
Pengesë e ndërsjelltë
Kundërshti e ndërsjelltë
Kundërshtim i ndërsjelltë
Kundërvënie e ndërsjelltë
Parandalim i ndërsjelltë

تمايز

Përqokje

Urdhërues
Obligues

تکنولوژی

Teknologji

تکنیک

Techne

تکوّن

Shpërfaqje në qenësi
Ardhje në qenësi
Qenësim
Ekzistencializëm
Shpërfaqje
Lindje
Gjenezë

تکوین

Sjell në shpërfaqje
Sjell sende në qenie
Sjell sende në qenësi
Sjell sende në ekzistencë
Krijoj
Krijim
Veprimi i krijimit
Akti i krijimit
Procesi i krijimit
Të bërit
Të shkakësuarit
Shkakësim [qenësisë/qenëshmërisë/
ekzistencës së diçkaje]
Të dhënit zanafillë
Prodhim
Gjenezë

تکوینی

Kozmik
Fizik
I jashtëm
Konkret
Gjenetik
Ontologjik

تکیه به قیاس

Deduktivizëm

تلازم

Ndërlikje e ndërsjelltë
Ndërlikje e natyrshme
Bashkëshoqërues i domosdoshëm
Rrethanë e domosdoshme

تلازم شرطیات

Kohezioni i hipotezave

تلاقی

Hasje
Përhasje
Takim
Pikëtakim
Pikëprerje
Përkim
Përputhje

تلائم

Përkueshmëri
Përputhshmëri
Pikëtakim
Pikëprerje
Koherencë
Të qenit koherent
Përputhje
Përkim

تلبیس

Mashtrim
Dinakëri

تکذیب پذیر

I falsifikueshëm
I përgënjeshtrueshëm

تکذیب ناپذیر

I pafalsifikueshëm
I papërgënjeshtrueshëm

تکرار

Kthyeshmëri
Përsëritje

تکرار تجلّی

Përsëritje e vetëhapjes
Përsëritje e teofanisë

تکرّر

Përsëritje

تکفیر (# احباط)

Shpërblim
Mbulim [shpenzimesh]

تکفیر (= کافر شمردن)

Anatemë
Mallkim
Munxë
Shpall të pafe [dikë]

تکلّف

Ngarkoj vetveten
Rëndoj vetveten

تکلّم

Të folurit
Ligjërim

تکلیف

Detyrë
Detyrim
Urdhëresë
Urdhër
Porosi
Obligim
Detyrim i përgjithshëm

تکلیف اخلاقی

Detyrim moral

تکلیف الاهی

Urdhëresë e Allahut
Urdhër i Allahut

تکلیف دینی

Detyrim fetar

تکلیف شرعی

Detyrim fetar

تکلیف کردن

Urdhëroj
Detyroj
Vendos një obligim
Ngarkoj me detyrë

تکلیف ما لا یُطاق

Detyrim i të pamundurës
Detyrim i njeriut për diçka që është përtej fuqisë së tij
Detyrim nga Zoti për diçka që është përtej kapacitetit njerëzor

تکلیفی

Detyrues

تقیّه

Fshehje
Maskim
Simulim
Shtirje
Të fshehësh bindjen dhe praktikën [fetare]

تقیّه کردن

Praktikoj shtirjen

تقیید

Kufizim
Lidhje
Caktim
Përcaktim
Cilësim
Veçantim
Specifikim

تکاثف

Dendësim

تکافؤ

Bashkëmatësí
Bashkëmatshmëri
Matshmëri
Të qenit i barabartë
Barazi
Ekuivalencë
I njëvlershëm
Njëvlershmëri
Barazim
Simetri

تکافو ادلّه

Barazvlefshmëria e provave

تکافی

Përkueshmëri

تکامل

Evolucion
Zhvillim

تکامل تدریجی

Zhvillim

- معتقد به تکامل تدریجی انسان و اجتماع

Progresionist

تکامل گرایی

Evolucionizëm

تکاملی

Evolutiv
Zhvillimor

تکبّر

Arrogancë
Kryeneçësi
Krenari

تکثّر (نیز ـ کثرت)

Shumëfishim
Shumësi
Shumëfishësi

تک جوهری

Monizëm

تکذیب

Mohues
Përbuzës
Diskretitues
Përdhosës

تقسیم پذیری

Ndashmëri
Pjestueshmëri
Përpjestueshmëri

تقسیم حاصر

Ndarje përfundimtare
Ndasi përfundimtare
Ndarje shteruese
Ndasi shteruese
Ndarje e plotë
Ndasi e plotë
Ndarje e qartë
Ndasi e qartë
Ndarje e epërme
Ndasi e epërme

تقسیم عقلی

Ndarje logjike
Ndasi logjike

تقسیم فکّی

Ndashmëri e njëmendtë
Pjestueshmëri e njëmendtë
Përpjestueshmëri e njëmendtë
Ndashmëri reale
Pjestueshmëri reale
Përpjestueshmëri reale

تقسیم ناپذیر

I pandashëm

تقسیم وهمی

Ndarje imagjinare
Ndasi imagjinare

تقصیر

Shfaqet atypëratyshëm

تقلید

Pranim i autoritetit
Përshtatje
Përputhje
Përkim
Ndjekje e autoritetit
Bindje ndaj autoritetit
Imitoj
Shkërbej
Pranim i atypëratyshëm
Pranim naiv

تقوا

Obligueshmëri
Frikë ndaj Zotit
Frigim ndaj Zotit
Frigim adhurues ndaj Zotit
Ndërgjegje ndaj Zotit
Vetëdije për Zotin
Sjellje e mirë
Mbrojtje nga e liga
Mbrojtje nga e keqja
Mëshirë
Përdëllim
Keqardhje
Dhembshuri

تقوّم

Përbërje
Pranishmëri
Qenësi

تقوی القلوب

Frigimi i zemrave ndaj Zotit

تقیّد

Të qenit i caktuar
Të qenit i kufizuar
Të qenit i vendosur
Caktim
Përcaktim

تقدّم علّی

Përparësi shkakësore
Parmësi shkakësore
Mëhershmëri shkakësore

تقدّم غیر حقیقی

Përparësi në një kuptim metaforik
Përparësi në një domethënie metaforike
Përparësi e panjëmentë
Përparësi imagjinare

تقدّم یافتن

Paraprij

تقدیر

Dekret
Vendim
Caktim [i Zotit]
Fat
Fatfundësi
Përcaktim
Përcaktues
Masë e përgjithshme
Masë përgjithësuese
Caktim i fatit
Diktati i fatit
Risk
Shiko lart

تقدیر ازلی
تقدیر الاهی
تقدیر ربّانی
تقدیر گرا

Fatalist

تقدیس
تقدیس نیروهای مادی طبیعت

Fiziteizëm

تقرّب

Qasje
Përafrim
Përafrues
Afërsi
Afrueshmëri
Afrimitet

تقرّب به خدا

Afrohem për tek Zoti
Qasem pranë Zotit
Gjej strehim tek Zoti

تقرّب جستن

Kërkoj afrimitet
Kërkoj afërsi

تقرّر

Qenëshmëri
Qenësi

تقریب

Afrim
Afërsi
Afrimitet
Përafërsi
Përafrim

تقریر

Shprehje
Shprehësi

تقسیم

Ndarje
Ndasi
Pjesëtim
Ndarje në pjesë

تقدس شکنی

Përdhosje
Profanizim

تقدّم

Pararendës
Pararendësi
Përparësi [kohore]
Mëhershmëri
Pazanafillshmëri
Hershmëri
Parësi
Parapritje

تقدّم بالذات ـ تقدّم ذاتی
تقدم بالذات

Përparësi në thelb
Përparësi në esencë

تقدّم بالرّتبه ـ تقدم رتبی

تقدّم بالشّرف

Përparësi nën dritën e fisnikërisë

تقدّم بالطّبع ـ تقدم طبعی
تقدّم بالعلّیّه ـ تقدم علّی

تقدم بر خود بالذات

Një gjësend që është vetvetja nën dritën e esencës
Një gjësend si i këtillë nën dritën e thelbit
Një gjësend si i këtillë nën dritën e thelbit

تقدّم در تجوهر

Përparësi nën dritën e substancës

تقدّم در علّیت

Përparësi nën dritën e shkakësisë

تقدّم در ماهیّت

Përparësi nën dritën e çfarësisë

تقدّم دهری

Përparësi në rrafshin e kohëzgjatjes së përjetshme
Përparësi mbikohore
Përparësi nën dritën e tejkohësisë

تقدّم ذاتی

Përparësi nën dritën e thelbit
Përparësi nën dritën e esencës

تقدّم رتبی

Përparësi hierarkike
Përparësi nën dritën e rangut

تقدّم زمانی

Përparësi nën dritën e kohës
Përparësi kohore
Parmësi kohore

تقدم شیء به نفس خود بالزمان

Një gjësend që është vetvetja nën dritën e kohës

تقدم شیء به نفس خود به مراتب

Një gjësend që i paraprin vetvetes në mënyrë të përshkalluar

تقدّم طبعی

Përparësi nën dritën e natyrës
Mëhershmëri natyrore

تقدم عقلی

Përparësi intelektive

تفكّر فلسفى

Mendim filozofik

تفكّر قياسى

Mendim deduktiv

تفكّر كلامى

Mendim teologjik

تفكّرمذهبى

Mendim fetar

تفلسف (= فلسفه بافى)

Filozofizëm
Racionalizëm

تفوّق

Epërsi
Përparësi
Sipëranësi
Supremaci

تفويض

Delegim absolut i pushtetit
Delegim
Fuqizim
Besë [ndaj dikujt]
Besueshmëri
Caktim

تفويض امر

I beson dikujt një çështje

تفويض امر به خدا

Lë gjithçka në dorën e Zotit
I dorëzohem gjykimit të Zotit

تقابل

Kundërvënie
Ballafaqim
Përballje
Kundërti
Kundërshtim
Mospajtim

تقابل تضايف

Terma relativisht të kundërt
Terma relativisht të përkundërt

تقابل سلب و ايجاب

Të përkundërta pohuese dhe mohuese

تقابل عدم و ملكه

Të përkundërta pohuese dhe mohuese

تقابل متضايفين

Kundërtia e dy të bashkëlidhurave

تقارن

Bashkëqenësi
Bashkëqenshmëri
Bashkekzistencë
Simetri

تقارن زمانى

Bashkëkohësi

تقدّس

Shenjtëri

تقدس خشك

Puritanizëm

تفسیر

Ekzegjezë
Interpretim
Koment
Shpjegues
Dritëhedhës
Interpretues

تفسیر باطنی

Anagogji

تفسیر ظاهری

Interpretim literal
Interpretim tekstual

تفسیر عرفانی

Anagogji

تفسیر قرآن

Komentim Kur'ani
Komentar Kur'anor

تفسیری

Hermeneutik

تفصیل (= تفریق)

Ndryshueshmëri
Dallueshmëri

ـ به نحو تفصیل

Në mënyrë të detajuar
Në mënyrë të hollësishme
Në mënyrë të qartë

تفصیل مرکّب

Ndarja e një përbërjeje

تفضُّل

Mirësi
Dashamirësi
Favor
Përkrahje
Mirësi e painterestë

تفضُّل الاهی

Dashtë Zoti
Përkrahje e Zotit
Favor i Zotit

تفقّه

Njohje fetare
Njohuri fetare

تفکّر

Meditim
Përsiatje
Reflektim
Të menduarit
Mendim
Përfillje

تفکّر استدلالی

Të menduarit ligjëror

تفکر انتزاعی

Mendim abstrakt

تفکر تحلیلی

Mendim analitik
Të menduarit analitik

تفکّر عقلی

Mendim intelektiv
Mendim racional

Patjetërsueshmëri
I pandryshueshëm
I patjetërsueshëm

تغییر ناپذیری

Pandryshueshmëri
Patjetërsueshmëri

تفاوت

Ndryshim
Mospërkim
Mospajtim
Mospërputhje

تفاضل

Ndryshim
Dallim
Dallueshmëri

تفتیش عقاید

Inkuizicion

تفرّد

Përnjësim
Individualizim

تفرّق

Shpërndarje
Shpërbërje
Shpërhapje
Humbje

تفرّق اجزا

Shkapërderdhja e pjesëve
Shpërndarja e pjesëve
Shpërbërja e pjesëve
Shkakëson ndarje

تفرقه

Shkakton ndarje
Ndarje
Ndasi

تفرقه افکن

Skizmatik

تفرقه انگیز

Skizmatik

تفرقه ی همّت

Humbje e vullnetin
Tretje e vullnetit
Shuarje e vullnetit

تفرید

Përnjësim

تفریط

Mungesë
Mangësi

تفریغ محل

Çlirues vendi
Shteghapje

تفریق

Ndarje
Ndasi

تفریق

Humbje
Shpërndarje
Shkapërderdhje
Shpërbërje

تعیین کننده

Përcaktues

تعیین حصّه

Pjesëtim
Ndarje në pjesë

تعیین مراتب

Caktim i rangjeve
Caktim i niveleve

تغایر

Ndryshim
Dallueshmëri
Dallim
Tjetërsi

تغیّر

Ndryshim
Tjetërsim
Shndërrim
Transformim
Modifikim

تغیّراحوال

Ndryshim i gjendjeve

تغییر

Ndryshim
Tjetërsim
Shndërrim
Transformim
Modifikim

تغییر پذیری

I hapur ndaj lëvizjes

تغییرتدریجی

Ndryshim gradual

تغییر جوهری

Ndryshim substancial
Ndryshim thelbësor
Ndryshim esencial
Transformimin substancial
Transformim thelbësor
Transformim esencial

تغییر در صورت یا جوهر

Metamorfozë

تغییر دفعی

Ndryshim i çastit

تغییر پذیر

I hapur ndaj ndryshimit
I ndryshueshëm
I tjetërsueshëm

تغییر پذیری

Ndryshueshmëri
Tjetërsueshmëri

تغییر ماهیّت

Transsubstancializim

تغییر متلازم

Ndryshueshmëri shoqëruese
Ndryshime shoqëruese
Ndryshime të bashkëqenëshme

تغییر نا پذیر

Pandryshueshmëri

Përsjatje në mendim
Hulumtim
Këqyrje
Qëmtim
Vëzhgim
Hetim

تعمّل عقلی

Veprimtari intelektive
Sipërmarrje intelektive
Përpjekje intelektive
Veprimtari racionale
Sipërmarrje racionale
Përpjekje racionale

تعمیم

Përgjithësim
Tërësim
Tërësorësim

تعمیم وجودی

Përgjithësim ekzistencial

تعویذ

Fatsjellës
Nuskë

تعیّن

Vendosmëri
Përcaktueshmëri
Entifikim
Entetizim
Individualizëm
Veçantësi
Specifikim
Njëvetësi

تعیّن روحی

Përcaktim i shpirtit

تعیّن سرمدی

Veçantësim i përjetshëm

تعیّن علّی

Përcaktim shkakësor

تعیّن مثالی

Përcaktim i formës ideale

تعیّن ناپذیر

I papërcaktueshëm

تعیّن ناپذیری

Papërcaktueshmëri

تعیّنات

Përcaktime

تعیّنات الاهی

Përcaktim hyjnor

تعیّنات پیشین زمانی

Përcaktime kohore *a priori*

تعیّنات روحی

Përcaktime të shpirtit
Përcaktime shpitërore

تعیّنات نفسانی

Përcaktime të shpirtrave
Përcaktime psikike

تعیین

Përcaktim
Specifikim

تعلّق

Bashkëlidhje
Përkatësi
Ndërlidhje
Bashkënjësim
Varësi
Ndërvarësi
Ndërlidhësi

تعلّقات

Lidhje
Ndërlidhje

تعلّق تامّ

Bashkëlidhje e plotë
Lidhje e plotë

تعلیق حکم

Epoché

تعلیقات عالمانه

Sqarime kryesore
Sqarime thelbësore

تعلیقه

Sqarim [tekstor]
Ilustrim
Dritëhedhje [tekstore]
Shpjegim [tekstor]
Koment [brenda tekstit]

تعلیل

Shtjellim
Arsyetim
Shkakësi
Shpjegim
Përligjje
Racionalizëm

تعلیم

Didaktik
Rishtim
Mësimdhënie
Udhëzim

تعلیم

Doktrinë
Pikëpamje

تعلیم

Udhëzim autoritativ

تعلیم الاهی

Udhëzim hyjnor
Rishtim hyjnor

تعلیم خفیّ

Udhëzim ezoterik
Rishtim ezoterik

تعلیم عقلی

Udhëzim intelektiv
Rishtim intelektiv
Trajtim racional

تعلیمات ظاهری

Udhëzim i jashtëm
Udhëzim sipërfaqësor

تعلیمی

Matematik
Matematikor

تعمّق

Thellim në mendim

Mohimi i natyrës konkrete të atributeve të Zotit
Mohimi i natyrës së vërtetë të cilësive të Zotit
Mohimi i natyrës së vërtetë të atributeve të Zotit
Mohim i cilësive të Zotit
Mohim i atributeve të Zotit
Zhveshje e Zotit nga cilësitë e tij
Zhveshje e Zotit nga atributet e tij

تعطیل (درشناخت)

Agnosticizëm
Mosnjohje
Panjohësi (*viz.* pezullim i çdo gjykimi përfundimtar)

تعطیل (در وجود)

Paefektshmëri
Joefikasitet
Pafrytshmëri
Jofunksionalitet

تعطیل عقل

Pezullim i arsyetimit (*viz.* pezullim i çdo gjykimi
përfundimtar)
Ngrirje e arsyes
Pezullim i arsyes
Neutralizim i arsyes

تعظیم

Madhërues
Madhështor

تعظیم شعائر

Respektoj ritualet fetare
Madhëroj ritualet fetare
Respektoj ritet fetare
Madhëroj ritet fetare

تعظیم شعائر الله

Respektoj ritualet e Zotit
Madhëroj ritet e Zotit
Respektoj ritet e Zotit
Madhëroj ritet e Zotit

تعقّل

Konceptim përmes arsyes
Konceptualizim përmes arsyes
Soditje
Kundrim
Intelektizim
Mendim intelektiv
Arsyetim

تعقّل جزئی

Soditja e të veçantës

تعقّل ذاتی

Vetëreflektim
Reflektim rreth vetvetes
Vetësoditje
Vetëqëmtim

- زاید بر ذات در تعقّل

Ndryshimet që arsyeja sjell në thelbin e diçkaje

تعقّل کردن

Intelektualizim
Mendorizim

تعقّلی

Intelektual
Intelektiv
Mendësor
Kuptimësor

تعریف (= حدّ)

Përkufizim

تعریف (= دانا ساختن)

Përcjell Njohjen Hyjnore
Ofroj Njohjen Hyjnore
Rishtoj në Njohjen Hyjnore (*viz.* njohjen e Zotit)

تعریف اسمی

Përkufizim nominal
Përkufizim emëror

تعریف المجهول

Ignotum per ignotius

تعریف بازگشتی

Përkufizim rishikues

تعریف بالاخص

Përkufizim i pastër
Përkufizim i saktë

تعریف بسیط

Përkufizim i shprehur
Përkufizim i qartë

تعریف به تجرید

Përkufizim përmes abstragimit

تعریف به حدّ

Përkufizim thelbësor
Përkufizim i thelbësishëm
Përkufizim i bërthamshëm
Përkufizim esencial

تعریف به رسم

Përkufizim përmes përshkrimit
Përkufizim përshkrimor

تعریف دوری

Circulus in definiendo
Përkufizim qerthullor

تعریف ضمنی

Përkufizim kontekstual
Përkufizim i pashprehur

تعریف لفظی

Përkufizim literal
Përkufizim tekstual

تعریف مرکّب

Përkufizim i përbërë

تعریف ناپذیر

I papërkufizueshëm

تعصّب

Ndjekje e verbër
Fanatizëm
Paragjykim

تعطیل (= نفی صفات)

Mohim i cilësive hyjnore
Mohim i atributeve hyjnore
Mohimi i natyrës pozitive të cilësive të Zotit
Mohimi i natyrës pozitive të atributeve të Zotit
Mohimi i natyrës konkrete të cilësive të Zotit

تعارض احکام

Antinomi

تعاقب

Vijimësi
Pasojësi
Vijueshmëri

تعالی

Transcendencë

تعالیم

Doktrina
Mësime
Dogma

تعالیم اسلامی

Doktrina Islame
Mësimet e Islamit
Pikëpamjet e Islamit

تعالیم باطنی دین یهود

Kabala

تعالیم پروتستان انجیلی

Evangjelizëm

تعالیم توحیدی

Doktrina monoteiste

تعالیم شفاهی دین

Katekesis

تعب

Vështirësi

تعبّد

Bindje e jashtme
Bindje
Nënshtrim
Adhurim

تعبیر

Interpretim

تعبیر خواب

Interpretimi i ëndrrave

تعدّد (نیز---کثرت)

Larushi
Larmi
Shumësi
Shumëllojshmëri
Ndryshueshmëri

تعدد آرا

Ndryshueshmëria e opinionit
Ndryshueshmëria e mendimit

تعدد قدما

Shumësia e të përjetshmëve

تعدیل

Përmirësim
Ndryshim
Modifikim

تعدیل خُلق

Maturi morale

تعریف (# تنزیه)

Karakterizim

تضاد

Antagonizëm
Konflikt
Kundërshti
Kundërti
Kontrast

تضاد

Kundërti e të përkundërtave

تضایف

Ndërlidhje
Rrjedhojë

تضمّن

Ndërlikje

تضمّن

Përfshirje

تضمّن وجودی

Prurje ekzistenciale

تطابق

Përkueshmëri

تطبیق

Përputhje
Përputhshmëri
Përkim i ndërsjelltë
Përkueshmëri e ndërsjelltë
Përkueshmëri e plotë
Përkueshmëri tërësore
Përkueshmëri e tërësishme
Bashkëformim
Bashkëformësim
Bashkëformshmëri

تطفّلی

Dytësor
I dytshëm
I dytësishëm

تطوّر

Zhvillim
Evolucion
Përparim
Shndërrim

تطوّع

Praktika fetare sipas dëshirës
Lutje me dëshirë
Lutje sipas dëshirës (*viz.* jo lutjet e detyrueshme)

تطهیر

Pastrim [i shpirtit]
Shenjtërim

تطهیر قلب

Pastrim i zemrës

تظاهر

Simulim
Shtirje

تعادل

Balancë
Barazpeshë
Ekuilbër

تعارض

Antagonizëm

تعارض آمیز

Antagonist

Konceptualizim
Ide
Ideim
Imagjinatë
Përfytyrim
Nocion
Paraqitje
Pamësi

تصورات

Njohja e koncepteve
Njohja e nocioneve
Përfytyrimet

تصورات ذهنی

Paraqitje konceptuale

تصوّر خیالی

Konceptim përfytyrues
Rrokje përfytyruese
Ngërthim përmes përfytyrimit
Konceptim imagjinar
Rrokje imagjinare
Ngërthim përmes imagjinatës

تصوّر عقلی

Konceptim racional
Rrokje racionale
Ngërthim racional

تصور غلط

Idhull
Konceptim i gabuar

تصوّر کردن

Konceptoj
Konceptualizoj
Përfytyroj
Imagjinoj

تصور کلی

Koncept i përgjithshëm
Ide e përgjithshme

تصور مربوط به نفس

Ide psikologjike

تصوّر و تصدیق

Koncepti dhe gjykimi

تصوّر ناپذیر

I konceptueshëm

تصوّری

Konceptual
Nocional

تصوّف

Ezoterizëm Islam
Misticizëm
Mistikë
Sufizëm

تصویر

Konceptim
Konceptualizim
Pamje
Imazh

تصویر ذهنی

Pamje mendore
Imazh mendor
Fantazi

تصویر سازی

Ideizim

Gjykim parësor
Gjykim parak

تصدیق به قلب

Pranim i brendshëm
Pranim i brendësishëm
Bindje e brendshme

تصدیق خداوند

Besimi në Zot

تصدیق درونی

Pranim i brendshëm
Pranim i brendësishëm
Bindje e brendshme

تصدیق قلبی

Pranim me zemër
Miratim me zemër
Pranim shpirtëror

تصدیق مطلق

Vërtetim absolut
Verifikim absolut
Provim absolut
Aprovim absolut
Vërtetim i qartë
Verifikim i qartë
Provim i qartë
Aprovim i qartë
Vërtetim i qashtër
Verifikim i qashtër
Provim i qashtër
Aprovim i qashtër

تصدیق وجودی

Gjykim ekzistencial
Vërtetim i ekzistencës
Provim i ekzistencës

تصدیقات

Njohje e pohimeve

تصدیقی

Pohues
Pranues
Miratues
Pohimor
Aprovues
Zotërim
Posedim
Aktivitet i lirë
Sipërmarrje
Ndërhyrje

تصرّف

Zotërim
Posedim
Aktivitet i lirë
Sipërmarrje
Ndërhyrje

تصفیه

Katarsis
Pastrim
Shpirtpastrim

تصفیه نفس

Vetëpastrim

تصمیم

Vendim
Përcaktim
Vendosmëri
Zgjidhje
Zgjedhje

تصوّر

Koncept
Konceptim

Gradim (*viz.* dendësi) i qenëshmërisë
Përshkallim (*viz.* dendësi) i të qenit
Gradim (*viz.* dendësi) i të qenit
Përshkallim (*viz.* dendësi) i qenësisë
Gradim (*viz.* dendësi) i qenësisë
Përshkallim (*viz.* dendësi) i ekzistencës
Gradim (*viz.* dendësi) i ekzistencës

تشکیک وجود

Përshkallim (*viz.* dendësi) i qenies
Gradim (*viz.* dendësi) i qenies
Përshkallim (*viz.* dendësi) i së qenëshmes
Gradim (*viz.* dendësi) i së qenëshmes
Përshkallim (*viz.* dendësi) i së qenësishmes
Gradim (*viz.* dendësi) i së qenësishmes
Përshkallim (*viz.* dendësi) i qenëshmërisë
Gradim (*viz.* dendësi) i qenëshmërisë
Përshkallim (*viz.* dendësi) i të qenit
Gradim (*viz.* dendësi) i të qenit
Përshkallim (*viz.* dendësi) i qenësisë
Gradim (*viz.* dendësi) i qenësisë
Përshkallim (*viz.* dendësi) i ekzistencës
Gradim (*viz.* dendësi) i ekzistencës
Përshkallim (*viz.* dendësi) ekzistencial
Gradim (*viz.* dendësi) ekzistencial

تشکیکی

Përshkallues
I përshkalluar
Hierarkik

تشیّع

Shi'izëm

تشیّع امامی

Shi'izëm Imamit

تصادف

Rastësi
Rastësishmëri
Rastësorësi
Rastësor
I rastësishëm
Shans
Gjasë
Koinçidencë
Rast

تصادفی

Rastësor
I rastësishëm

تصاعد

Progresion
Vërtetim

تصدیق

Ratifikim
Pranim
Gjykim
Shpallje
Vendim

تصدیق

Pranim
Pohim
Miratim
Miratues
Vërtetim
Vërtetues
Dëshmi
Konfirmim
Bindje
Aprovim

تصدیق (# تصور)

Gjykim

تصدیق اولی

Gjykim i parmë

Similitudë
Simbolizëm

تشبیه خداوند به انسان

Njerëzorizimi i Zotit

- معتقد به تشبیه

Antropomorfist

تشبیهات (تنبیهات)

Treguesit

تشبیهی

Analogjik

تشخّص

Indviualitet
Individualizëm
Përnjësim
Veçantësim
Personifikim

تشریع

Ligjvënës
Ligjbërës
Legjislacion

تشریعی

Ligjbërje
I ligjshëm
Legjislativ
I zbuluar

تشکّل

Formësim
Formësohet
Merr formë

تشکیک

Përshkallim (*viz*. dendësi) analogjik
Gradim (*viz*. dendësi) analogjik
Përshkallim
Dendësim
Analogji
Marrëdhënie analogjike
Përmasë analogjike
Shumëkuptimësi
Kuptim i përshkalluar
Dykuptimësi sistematike

- به تشکیک

I njëzëshëm

تشکیک خاصّی

Përshkallim (*viz*. dendësi) i pjesshëm
Gradim (*viz*. dendësi) i pjesshëm

تشکیک در صدق

Analogjikisht
Analogji
Marrëdhënie analogjike
Lidhje analogjike
Përmasë analogjike
Natyrë analogjike

تشکیک عامّی

Përshkallim i përgjithshëm
Gradim i përgjithshëm
Dendësim i përgjithshëm
Përshkallim (*viz*. dendësi) ekzistencial
Gradim (*viz*. dendësi) ekzistencial
Përshkallim (*viz*. dendësi) i qenies
Gradim (*viz*. dendësi) i qenies
Përshkallim (*viz*. dendësi) i së qenëshmes
Gradim (*viz*. dendësi) i së qenëshmes
Përshkallim (*viz*. dendësi) i së qenësishmes
Gradim (*viz*. dendësi) i së qenësishmes
Përshkallim (*viz*. dendësi) i qenëshmërisë

Zgjatim i pafundëm
Regressio ad infinitum
Regres vicioz
Mbrapshtëkthim vicioz

تسلسل (= توالی)

Vijim
Ndjekje
Vijueshmëri

تسلیم

Pranim
Nënshtrim
Pranueshmëri
Dorëzim

تسلیم

Njohje shkencore

تسلیم اختیاری

Nënshtrim i vullnetshëm

تسلیم الی الله

I dorëzohem [vullnetit] Allahut
Lë gjithçka në dorë të Zotit

تسلیم و ترک نفس

I vetëdorëzuar

تسمیه

Emërtim
Emërtesë

تسمیه گرایان

Nominalistët

تسنّن

Sunnizëm

تسویر

Sasiorëzim

تسویر سالب

Sasiorëzim negativ

تسویر موجَب

Sasiorëzim pozitiv

تشابه

Ngjashmëri e ndërsjelltë
Përputhje
Përkim
Ngjashmëri
Përngjasim
Përafri

تشبّه

Përngjasoj

تشبّه به خدا

Teomorfizëm

تشبّه ذاتی به خدا

Imitimi natyror i Zotit
Shkërbimi natyror i Zotit

تشبیه

Pohoj ngjashmërinë
Nxjerr në pah ngjashmërinë
Alegori
Analogji
Krahasim
Ngjashmëri
Përngjashmëri
Përafri
Përafrim

ترکیب فصلی مانعة الجمع

Alternim

ترکیب مجموعی

Sintezë nga e tëra
Sintezë përmes së tërës

ترکیب مفصّل

Bashkimi i asaj çfarë është e ndarë

ترکیبی { حمل شایع صناعی}

Sintetik

تز

Tezë

تزاحم

Ndërhyrje

تزکیه

Pastrim
Pastrues [i shpirtit]
Rafinim

تزکیه شده

I pastruar

تزکیه روح

Kthjellimi i shpirtit
Përsosje e shpirtit

تزکیه ی نفس

Rafinimi i shpirtit
Finesa e shpirtit
Kultivimi i shpirtit

تسامح و تساهل

Tolerancë

تساوق

Përkim
Pikëtakim

تسبیح

Shenjtërim
Lavdërim
Lëvdim
Lavdërim i Zotit
Lëvdim i Zotit

تسبیح خدا

Lavdërim i Zotit

تسبیح کردن

Shenjtëroj
Lavdëroj
Përhiroj
Lëvdoj

تسخیر

Kontroll
Kontrolloj
Sundim
Nënshtrim
Mbizotërim

تسدید

Të gjesh udhëzimin e drejtë
Të vendoesh në anë të së drejtës

تسلسل

Shtrirje e pafundme
Zinxhir i pafundëm

Zhvillim
Progres

ترک

Braktisje
Zbrazje
Shmangie
Hedhje pas krahëve
Lënie
Largim

ترک تأویل

Literalizëm
Tekstualizëm
Biblicizëm

ترک دنیا

Mohimi i jetës
Braktisja e jetës
Mohimi i kësaj bote

ترک فعل

Mungesë veprimi
Pasivitet

ترک گناه

Heq dorë nga mëkatet
U largohem mëkateve
Braktis mëkatet

ترک نفس

Braktisje e shpirtit

ترکیب

Renditje
Bashkënjësim
Përnjësim
Rregullim
Vendosje
Ndërlidhje
Përbërje
Bashkëshkrirje
Përbërshmëri
Ndërkallje
Integrim
Sintezë

ترکیب اتّحادی

Përbërje përmes përbashkimit
Integrim përmes përbashkimit
Përbërje përmes bashkënjësimit
Integrim përmes bashkënjësimit
Përbërje përmes përnjësimit
Integrim përmes përnjësimit

ترکیب ارزشی

Përbërës funksional i të vërtetës

ترکیب انضمامی

Përbërje përmes aneksimit

ترکیب حقیقی

Përbërje reale

ترکیب دوشرطی

Dykushtëzues
Kushtëzues i dyfishtë

ترکیب شرطی

Kushtëzues

ترکیب عطفی

Lidhje
Ndërlidhje
Ndërlikje
Marrëdhënie

ترتیب طبعی

Rend natyror

ترتیب طبیعی

Rend natyror

ترتیب طولی

Rend hierarkik
Rend vertikal
Rend i përshkalluar

ترتیب عالَم

Hierarkia e kozmosit
Rendi i kozmosit
Hierarkia e universit
Rendi i universit
Hierarkia e gjithësisë
Rendi i gjithësisë

ترتیب عرضی

Rend horizontal

ترتیب نزولی

Rend zbritës

ترتیب وضعی

Rend sipas vendndodhjes

ترتیبی

Renditje
Rregullim

ترجّح بلا مرجِّح

Epërsi pa qenë arrogant
Epërsi pa qenë mendjemadh/mburravec

ترجیح

Parapëlqim
Epërsi
Zgjedhje
Preferencë
Bëj një zgjedhje pa kriter zgjedhës

ترجیح بلا مرجِّح

Zgjedhje pa arsye
Jap epërsi pa ngarendur tek e epërsishmja
Jap përparësi pa ngarendur tek e përparësishmja

تردید

Pasiguri
Papërpikmëri
Papërkueshmëri

ترسا ـ مسیحی

ترسا

I krishterë

ترس از غضبِ الهی

Teofobi

ترسایی

Krishterim

ترغیب

Nxitje
Shtysë
Inkurajim

ترقّی

Përlartësim
Fisnikërim

تدقیق

Përpikmëri
Saktësi

تدوینی

I hartuar
I përpiluar
I shkruar

تدیّن

Fetarizëm
Fetari

تذکّر

Kujtues
Përkujtues
Kujtim
Përkujtim
Kujtesë
Ndërmendje
Nëpërmendje

ترازو——میزان

تراکم

Dendësi

تربیت

Kulturë
Edukim
Arsimim
Kalitje

تربیت نفس

Kultivim i shpirtit
Kalitje e shpirtit
Edukimi i shpirtit

ترتّب

Përshkallim
Vijim
Pasardhësi
Rend
Pasardhës

ترتّب زمانی

Rendi i kohës
Rend kohor

ترتّب علّی – معلولی

Vijimësi shkakësore
Zinxhir shkakësor

ترتّب و توالی زمانی

Vijimësi kohor

ترتیب

Pozicion
Pritshmëri
Prirje
Gadishmëri
Të qenit i gatshëm
Hierarki
Rend
Renditës
Rendorësi
Renditje
Organizim

ترتیب حِکمی

Hierarki e lartë
Rend i lartë
Hierarki e mençur
Rend i mençur

ترتیب زمانی

Rend kronologjik

تداعی

Shoqëri
Shoqërizim
Bashkëpërfshirje
Ndërlidhje

تداعی تصوّرات

Bashkëpërfshirja e ideve
Shoqërizim i ideve
Ndërlidhje e ideve

تداعی معانی

Shoqëri
Shoqërizim
Bashkëpërfshirje
Ndërlidhje

تدبّر

Përthyerje
Pasqyrim
Thyezim
Reflektim
Përsiatje

تدبّر

Përsiatje
Meditim
Përqëndrim
Reflektim

تدبیر

Mjet
Drejtim
Udhëheqje
Qeverisje
Qeveri
Manaxhim
Rregullator
Rendor
Rendvënës
Zgjuarsi
Urtësi
Mençuri
Pjekuri

تدبیر امر

Drejtoj
Qeveris
Administroj

تدبیر خانه

Shkenca e ekonomisë
Ekonomi

تدبیر کردن

Drejtoj
Udhëheq
Qeveris
Administroj

تدبیر مُدُن

Administrimi i gjendjeve

تدبیر منزل

Ekonomi
Administrimi i ekonomisë familjare
Drejtimi i familjes

تدرّج

Shkallë
Përshkallësi
Përshkallëzim
Hierarki

تدریجی الوجود

Pranishmëri në mënyrë të përshkallëzuar
Shpërfaqje në mënyrë të përshkallëzuar
Qenësor i përshkallëzuar

تخلخل

Ngjeshje
Dendësim

تخلّق به اخلاق ربوبیّت

Marr mbi vete tiparet zotërore
Marr mbi vete karakteristikat zotërore

تخلّل

Përzierje
Depërtim

تخلّل عدم

Depërtimi i mosqenies
Depërtimi i mosqenësisë
Depërtimi i mosqenshmërisë
Depërtimi i mosekzistencës
Ndërhyrja e mosqenies
Ndërhyrja e mosqenësisë
Ndërhyrja e mosqenshmërisë
Ndërhyrja e mosekzistencës

تخلیه

Zhveshje
Dorëheqje
Tërheqje [nga një pikëpamje, qëndrim, ide etj.]
Zmbrapsje [nga një pikëpamje, qëndrim, ide etj.]
Dorëzim
Zbrazje

تخنه

Techne

تخیّل

Jermues
Halucinacion
Jerm
Përçartje
Imagjinatë
Imagjinues
Përfytyrim
Përfytyrues
Pasqyrim
Paraqitje

تخیّلی

Përfytyrues
Imagjinar

تخییل

Krijim përfytyrues
Krijim imagjinar
Paraqitje përfytyruese
Paraqitje imagjinare

تداخل

Depërtim i ndërsjelltë
Mbivendosje
Mbishtresim
Mbishtresues

تداخل

Përfshirje
Depërtim

تداخل

Alternim dytësor

تداخل پیدا کردن

Përzierje

تداخل عرض

Depërtim i të rastësishmes

تحوّل جوهری (= تحوّل ذاتی)

Ndryshim substiancal
Ndryshim në substancë
Ndryshim thelbësor
Ndryshim në thelb
Shndërrim
Transformim

تحویل

Tjetërsim
Transformim
Shndërrim
Ndryshim

تحویل پدیدار شناختی

Tkurrje fenomenologjike
Reduksionalizëm fenomenologjik

تحویل پذیر

I ndryshueshëm
I shndërrueshëm
I transformueshëm

تحویل پذیری (یا فروکاهش علمی)

Reduksionalizëm shkencor

تحویل ذات نگرانه

Tkurrje eidetike
Reduksionalizëm eidetik

تحویل علمی به علمی دیگر

Reduksionalizëm

تحویل قیاس

Tkurrje e silogjizmit
Reduksion i silogjizmit
Pakësim i silogjizmit

تحویل گرایی

Reduksionalizëm

تحویل ناپذیر

I pandryshueshëm
I pashndërrueshëm
I patransformueshëm

تحویل ناپذیری

I patjetërsueshëm

تحیّر

Pasiguri
Luhatshmëri
Ngurim
Mëdyshje
Habi

تحیّز (نیز—حیّز)

Zë
Zaptoj një hapësirë
Karakter
Natyrë hapësinore
Kufizim hapësinor
Hapësirëzim

تخصّص

Veçim
Veçantësim
Specifikim
Specializim

تخصیص

Përcaktim
Kufizim
Specifikim
Specializim
Specifikues

تحقیق پذیر

I verifikueshëm
I vërtetueshëm

تحقیق پذیری

Verifikueshmëri
Vërtetueshmëri
Verifikim
Vërtetim

تحقیق عرشی

Hulumtim i frymëzuar nga Froni

تحقیق ناپذیر

I paverifikueshëm
I pavërtetueshëm

تحقیقی

Pohimor

تحکّم

Kontroll i qeverisë

تحکیم

Konsolidim
Përforcim
Fuqizim

تحلیل

Analizë

تحلیلات استعلایی

Analitikë transcendentale

تحلیلات اوّلی

Analitikat e parme

تحلیلات ثانیه

Analitikat e pasme

تحلیل عقلی

Analizë intelektive
Analizë racionale

تحلیلی

Analitik
Tautologjik

تحلیلی پسین

Analitikë *a posteriori*

تحلیلی پیشین

Analitikë *a priori*

تحلیه

Stolisje
Zbukurim
Hijeshim

تحمید

Lavdërues
Përshëndoshës [për profetin, besimtarët]

تحوّل

Tjetërsim
Ndryshim gjendjesor
Ndryshim i një gjendjeje
Evolucion
Metamorfozë
Shndërrim
Vetëshndërrim
Transformim

تحوّل تدریجی

Evolucion

تجویف میانی

Kaviteti i mesëm i trurit

تحت اللّفظی

Tekstor

تحت متضادین

Nënkundërshti

تحدّی

Sfidë

تحدید

Kufizim
Shtrëngim

تحریف

Tjetërsim
Shtrembërim
Rremtësim
Trillim
Shmangie
Devijim

تحصُّل

Aktualizim
Konkretizim
Realizim

تحصُّل عقلی

Realizim intelektiv
Aktualizim intelektiv
Konkretizim intelektiv

تحصّلی

Pozitivist

تحصّلی مذهب

Pozitivist

تحصیل

Përvetësim
Aktualizim
Konkretizim
Përftesë
Arritje

تحصیل حاصل

Përvetësoj diçka që është përvetësuar më para
Aktualizim i të aktualizuarës
Konkretizim i të konkretizuarës

تحقّق

Aktualizim
Konkretizim
Shpërfaqje
Vendësim (*viz.* zë vend)
Përhasje
Realizim

تحقّق بخشی

Konkretizim
Aktualizim
Objektivizim

تحقّق نفس

Vetërealizim
Vetëkonkretizim

تحقّق یافتن

Aktualizohet
Konkretizohet
Realizohet

Shpërfaqje e veçantë
Shpalosje e veçantë
Vetëshpalosje e veçantë
Teofania e veçantë

تجلّی خداوند

Teofani

تجلّی ذات

Shfaqje e thelbit
Shfaqje e të thelbësishmes
Shfaqje e esencës
Shpërfaqje e thelbit
Shpërfaqje e të thelbësishmes
Shpërfaqje e esencës
Shpalosje e thelbit
Shpalosje e të thelbësishmes
Shpalosje e esencës
Vetëshpalosje e thelbit
Vetëshpalosje e të thelbësishmes
Vetëshpalosje e esencës
Teofania e thelbit
Teofania e të thelbësishmes
Teofania e esencës

تجلّی ذات الاهی

Shfaqje e thelbit hyjnor
Shpërfaqje e thelbit hyjnor
Shpalosje e thelbit hyjnor
Vetëshpalosje e thelbit hyjnor
Teofania e thelbit hyjnor

تجلّی ذاتی

Teofani thelbësore
Teofani e thelbësishme
Vetëshpalosje
Vetëhapje
Vetëzbulim
Vetëshfaqje
Vetëshpalosje thelbësore
Vetëshpalosje esenciale
Teofani thelbësore
Teofani esenciale

تجلّی صفات

Vetëhapja e Cilësive [të Zotit]
Teofania e Cilësive [të Zotit]

تجلّی کردن

Shpalos
Hapem
Epifanizoj
Zbuloj
Teofanizoj
Feks

تجوهر

Thelbësi
Thelbësorësi

تجویز

Përcaktim
Vendosje [e një rregulli, ligji etj.]

تجویزی

Normativ
Përcaktues

تجویف

Zgavër
Kavitet

تجویف اوّل دماغ

Lobi frontal i kavitetit të parë të trurit

تجویف چپ دل

Barkushja e majtë e zemrës

Trupësorëzim
Truporëzim
Mishërim

تجسّد ارواح

Trupëzim i shpirtit
Trupësorëzim i shpirtit
Truporëzim i shpirtit
Rimishërim i shpirtit

تجسّم

Trupëzim
Trupësorëzim
Truporëzim
Mishërim

تجسّم اعمال

Trupëzim i veprimeve
Trupësorëzim i veprimeve
Truporëzim i veprimeve
Mishërim i veprimeve

تجسیم

Besimi në trupësinë e Zotit
Pamësia në lidhje me trupësinë e Zotit
Doktrina në lidhje me trupësinë e Zotit

تجلّی

Hapje
Shpërhapje
Hapshmëri
Dritë Hyjnore
Epifani
Shpalosje
Zbulesë
Vetëhapje
Vetëshpalosje
Vetëzbulesë
Teofani
Zbulesë
Zbulesë hyjnore
Zbulesë qiellore

تجلّی اقدس

Teofania e më të Shenjtit (*viz.* Zotit)

تجلّی الاهی

Vetëhapje Hyjnore
Vetëshpalosje Hyjnore
Vetëzbulesë Hyjnore
Vetëshpërfaqje Hyjnore
Vetëhapje e Zotit
Vetëshpalosje e Zotit
Vetëzbulesë e Zotit
Vetëshpërfaqje e Zotit

تجلّی الوهیّت

Shpalosje e Zotit
Shfaqje e Zotit
Shpërfaqje e Zotit

تجلّی جلال

Shpalosje e të Lavdishmit (*viz.* Zotit)
Shfaqje e të Lavdishmit (*viz.* Zotit)
Shpalosje e të Pavdirit (*viz.* Zotit)
Shfaqje e të Pavdirit (*viz.* Zotit)
Shpalosje e Zulmëmadhit (*viz.* Zotit)
Shfaqje e Zulmëmadhit (*viz.* Zotit)
Shpërfaqje e të Madhërishmit (*viz.* Zotit)
Teofania e të Madhërishmit (*viz.* Zotit)

تجلّی جمال

Shfaqje e të Bukurit (*viz.* Zotit)
Shpërfaqje e të Bukurit (*viz.* Zotit)
Shpalosje e të Bukurit (*viz.* Zotit)
Vetëshpalosje e të Bukurit (*viz.* Zotit)
Teofania e të Bukurit (*viz.* Zotit)

تجلّی خاصّ

Shfaqje e veçantë

تجربه گرایان

Empiricist

تجربه گرایی

Empiricizëm

تجربه گرایی در شناخت

Eksperientalizëm

تجربه گرایی محض مخالف با ما بعد الطبیعه

Kritikë empirike
Kriticizëm empirik

تجربی

Empirik
Përvojësor
Shqisor

تجربیّات

Pikëpamje të mbështetura tek përvoja [shqisore]
Njohuri të përftuara nga përvoja [shqisore]

تجربی مذهب

Empirik

تجرّد

I ndarë
I veçuar
Palëndshmëri
Patrupësi
Palëndësi

تجرّد از مادّه

Çlirim nga trupësia (*viz.* e shpirtit)
Çlirim nga trupshmëria (*viz.* e shpirtit)

تجرّد مثالی

Palëndësi ideale
Palëndësi imagjinare

تجرّد نفس

Patrupshmëria e shpirtit
Patrupësia e shpirtit

تجرید

Abstragues
Abstragim
Pavramendje
Pasivitet
Tërheqje nga trupësia
Veçim nga nga trupësia

تجرید گرایی

Abstraksionizëm

تجزّی

Ndarje
Ndasi
Fragmentim
Shkëputje

تجزیه

Ndasi
Ndarës
Ndarje [në pjesë]
Pjesëtim
Copëzim

تجزیه ناپذیری

Pandashmëri

تجسّد

Trupëzim

تجدّد

Risi
Përtëritje

تجدّد احوال

Rishtimi në gjendje

تجدّد امثال

Përtëritje e thelbit
Përtëritje e esencës
Përtëritje e llojeve

تجدّد خلق

Krijimi i përtërirë vazhdimisht
Krijimi vazhdimisht i përtërirë
Krijimi i përtërirë pandalshmërisht
Krijim i pandalshëm

تجدّد ذاتی

Përtëritje thelbësore

تجدید

Përtëritje
Risi
Rigjallërim
Përsëritje

تجدید حیات

Rilindje

تجدید خلق

Përtëritje e aktit krijues
Përhasje e aktit krijues
Përtëritje e aktit krijues
Përtëritje e krijimit

تجدید مُثُل

Përtëritja e Ideve të Platonit
Rigjallërimi i Ideve të Platonit
Rigjallërimi i Ideve platonike

تجربه (آزمایش)

Eksperiment
Eksperimentim

تجربه ادراکی

Përvojë perceptuese

تجربه حسّی

Përvojë
Përvojë shqisore
Përvojë ndijore

تجربه ذوقی

Përvojë estetike

تجربه شهودی

Përvojë intuitive

تجربه عرفانی

Përvojë gnostike

تجربه عینی

Përvojë objektive

تجربه قابل ادراک حسی

Përvojë perceptuese

تجربه گرا

Empirik
Empiricist

تبَعی

Nënshtroj
Nënrendis
Rrjedhojë

تبعیّت

Pasojë
Konsekuencë
Rrjedhojë
Nënrenditje

تبعیض نژادی

Racizëm

تبلیغ

Predikim
Predikues
Përhapje [një ideje etj.]
Propagandë
Hutbe

تبلیغ کردن

Predikoj
Propagandoj
Përhap

تبلیغ مسیحیّت

Evangjelizëm

تبیین

Interpretim

تبیین (= ایضاح)

Ndriçim
Zbërthim
Qartësim
Kthjellim
Zbulim
Nxjerrje në pah/dukje

تبیین (= تعلیل)

Vërtetim
Argumentim
Shpjegim
Shtjellim

تبیین علّی

Shpjegim shkakësor

تثلیث

Trini
Trinitet

- معتقد به تثلیث

Trinitar

تثلیث گرایی

Trinitarianizëm

تجانس

Homogjení
Të qenit homogjen
Njëtrajtshmëri
Njëformësí
Njëformshmëri
Njëllojësí
Njëpërmasí
Njëpërmasorësí

تجاهل عارف

Dyshimtari mistike

تجاهل مطلوب

Ignoratio elenchi
Mosdije sokratike

I konfirmueshëm
I aprovueshëm

تأیید پذیری

Pranueshmëri
Konfirmueshmëri
Aprovueshmëri

تأیید ربّانی

Pohim Hyjnor

تباهی پذیری

Fundshmëri
Vdekshmëri

تباین

Ndryshueshmëri
Shndërrueshmëri
Tjetërsueshmëri

تباین

Kundërti
Dallueshmëri
Veçantësi
Dikotomi
Ndryshueshmëri
Larmishmëri
Paqëndrueshmëri

تباین جزئی

Ndryshueshmëri e veçantë

تباین ازلی

Dallueshmëria e ndarjes së plotë

تباین کلی

Ndryshueshmëri universale

تباین مطلق

Dallueshmëri absolute

تباین وصفی

Dallueshmëria e atributeve

تبدّل

Tjetërsim
Ndryshim
Zëvendësim
Shndërrim
Transformim

تبدّل جوهری

Transsubstancializim

تبدّل ذاتی

Ndryshim thelbësor
Ndryshim esencial
Shndërrim
Transformim

تبدیل

Tjetërsim
Zhvendosje

تبرّی (# تولّی)

Kundërshtim
Armiqësi
Mospërputhje
Mospajtim
Papajtueshmëri
Mosmarrëveshje

تبشیر

Shpallje e lajmeve të mira
Shpallje

تأليف

Ndërthurje
Gërshetim
Ndërlidhje
Kombinim
Përbërje
Përbërës

تأليفى

Kompozitë
Element i përbërë

تامّ

I plotë
I plotësuar
I plotshëm
I përsosur
I tërësishëm
Tërësor

تأمّل

Soditje
Kundrim
Përsiatje
Meditim
Reflektim
Gjykim
Argumentim

تأمل عقلى

Spekulim racional
Teorizim racional

تأويل

Komentar ezoterik
Komentim ezoterik
Ekzegjezë ezoterike
Interpretime ezoterike
Ndriçime ezoterike
Shpjegime ezoterike
Shtjellim
Zbërthim i kuptimit të brendshëm
Zbërthim i kuptimit të brendësishëm
Interpretim
Hermeneutikë
E kthej tekstin tek burimi përkatës

تأويل عقلى

Interpretim intelektiv
Interpretim racional

تأويل قرآن

Komentim ezoterik i Kur’anit
Komentar ezoterik i Kur’anit
Hermeneutika kuranore

تأويلات — تأويل

تائب

Pendues
Pendimtar
Mendjekthyer
Mendjendryshuar

تأييد

Pohim
Pranim
Miratim

تأييد آسمانى

Miratim Qiellor

تأييد الاهى

Miratim Hyjnor

تأييد پذير

I pranueshëm

Pësuesí
Pësueshmëri
Ndikim
Ndikueshmëri
Të qenit i ndikuar [nga]

تأثر حسّی

Përshtypje shqisore
Mbresë shqisore
Përshtypje ndijore
Mbresë ndijore

تأثر ذهنی

Përshtypje
Mbresë

تأثیر

Pësim
Pasojë
Mbresë
Përshtypje
Ndikim

تأثیر پذیرفته

I ndikuar
I prekur

تأثیر علّی

Efikasitet shkakësor
Efektshmëri shkakësore
Pasojësi shkakësore

تأثیر متقابل

Shkakësi e ndërsjellë

تأخّر

Pasardhësia (*viz.* tërësia e pasardhësve)
Pasuesia (*viz.* tërësia e pasuesve)

تأخّر دهری

Pasardhësia tejkohore
Pasardhësia mbikohore
Pasuesia tejkohore
Pasuesia mbikohore

تأخیر

I vonshëm
I mëpasmë

تازه مسلمان

Mysliman i konvertuar

تأسیس شریعت

Caktimi i Ligjit Hyjnor
Vendosja e Ligjit Hyjnor
Dekreti i Ligjit Hyjnor

تأصّل—اصالت

تالس

Talesi

تألّه

Teosofí
Filozofi intuitive

تالی (# مقدّم)

Pasojë
Rrjedhojë
Konsekuencë

تالی فاسد

Pasojë e pavërtetë
Rrjedhojë e pavërtetë
Konsekuencë e pavërtetë

ت

تابع

Funksion

تابع ارزشی

Funksioni i të vërtetës

تابع ارزشی

Funksionalizim i të vërtetës

تابعان

Ndjekësit

تابع جمله ای

Funksion pohimor

تابع گزاره ای

Funksion pohues

تابعین

Pasardhësit
Ndjekësit
Pasuesit

تابو

Tabu

تا بی کران

Ad infinitum

تا بی نهایت

Pafundësisht
Regres i pafundësishëm
Regres në pafundësi
Regressium ad infinitum

تا بی نهایت جاری

Vijimësi e pafund
Vjimësi e pafundëshishme

تأثّر

Pasojësí
Pësim

پیغمبر

Apostull
I Dërguar

پیوریتنیسم

Puritanizëm

پیوسته

Vijues

پیوند (= اتّحاد)

Bashkim
Përbashkim

پیوند (= ارتباط)

Lidhje
Ndërlidhje

پیوند طولی

Lidhje hierarkike
Lidhje vertikale

Udhëzues i përsosur shpirtëror
Mësues i përsosur shpirtëror

پیرو آیین کلبی

Cinik

پیرو ارسطو

Aristotelik
Peripatetik

پیرو حکمت متعالیه

Transcendentalist

پیرو دین شینتو

Shintoist

پیرو مذهب اصالت فایده

Utilitarist

پیرو هیأت بطلمیوسی

Ptolemaik

پیروان حسن صبّاح

Vrasësit

پیروان معتزله

Mu'tazilitët

پیش انگاری

Hamendësim
Hamendje

پیش انگاشته

I hamendësuar
I hamenduar

پیش پندار

Parakonceptualizim

پیشرفت

Progres
Progresion

پیش شرط

Parakusht

پیش فرض

Hamendësim
Hamendje

پیشگو

Profet

پیشگویی

Fatthënie
Parashikim
Profeci

پیشوا

Udhëzues
Udhërrëfyes
Udhëheqës
Drejtues
Prijës

پیشی

Përparësi

پیشین

A priori
I mëparshëm
Pararendës

پوچی

Asgjësì
Hiçësì

پوزیتیویست

Pozitivist

پوزیتیویستی

Pozitivistik

پوزیتیویسم

Pozitivizëm

پوزیتیویسم منطقی نوین

Neopozitivizëm logjik

پوزیتیویسم نوین

Neopozitivizëm

پویا

Dinamik
Evolutiv

پویایی

Dinamizëm

پویندگی

Dinamizëm

پی آمد انگاری در افعال انسانی

Konsekuencializëm

پیامبر (نیز – نبّی)

I dërguar

پیامبر اکرم (ص)

I Dërguari i bekuar
Profeti i bekuar
Profeti i shenjtë
Profeti i nderuar

پیامبر امّی

Profeti analfabet
Profeti që nuk dinte shkrim e këndim

پیامبران اولو العزم

Kryeprofetët

پیامبری – نبوّت
پیدایش

Gjeneratë
Të bërit
Përshfaqja
Përlindja

پیدایش جهان هستی

Kozmogoni
Botëlindje

پیر

Prijës
Udhëzues
Mësues
Prijës shpirtëror
Udhëzues shpirtëror
Mësues shpirtëror

پیر طریقت

Sheik sufi

پیر کامل

Prijës i përsosur shpirtëror

پرهیزگاری

Asketizëm

پس از تجربی

A posteriori

پس از کانتی

Post-kantian
Pas-kantian

پسروی

Retrospektivë
Zmbrapsje

پسگرایی

Retrospektivë
Zmbrapsje

پسین

A posteriori
I mëpasmë

پلورالیزم

Pluralizëm

پندار

Iluzion
Trill

پندار فریبنده

Mashtrim

پندارگرا

Iluzionist
Prestigjiator

پندارگرایی

Iluzionizëm

پندارها

Imazhizëm
Imazheri

پنداری

Trillues
Gënjeshtar

پنهانی

I mistershëm

پوچ

Nul
Asgjësì
Hiçësì
Asgjëja dhe zbrazëtia

پوچ انگاری

Nihilizëm

پوچ انگاری دینی

Nihilizëm teologjik

پوچ انگاری مابعد الطبیعی

Nihilizëm metafizik

پوچ انگاری معرفت شناختی

Nihilizëm epistemologjik

پوچ گرایی اخلاقی

Nihilizëm etik

پدیدار ها

Fenomen
Dukuri

پدیداری

Fenomenal
Dukuror

پدیده

Dukuri
Fenomen
Pamje

پدیده ای

Fenomenal
Dukuror

پذیرا – قابل
پذیرا – محلّ
پذیرش – قبول
پذیرفته

Ortodoks
I/e pranuar

پذیرندگی

Përthithës
Marrës

پذیرنده

Marrës

پذیرنده ترکیب

I hapur ndaj përbërjes

پرتکاپو

Dinamik

پرستش (نیز – عبادت)

Kult
Adhurim

پرستش کواکب یا ارواح آنها

Sabianizëm

پرستشگاه

Hijerore

پرسش

Pyetje
Çështje

پر لطف

I hirshëm

پروتاگوراس

Protagora

پروردگار (خداوند)

Zoti

پرورش معنوی

Zhvillim shpirtëror

پروکلس

Proklus

پرهیزکارانه

Shenjtërisht

پرهیزگار

Asketik

پاک دامنی

Pastërti
Dëlirësi
Çiltërsi

پاکی

Pastërti
Dëlirësi
Çiltërsi

پای بند به احادیث

Skripturalist
Tekstualist

پای بند به شریعت

Jurist

پای بند به کتاب و سنت

Tekstualizëm

پای بند سنتهای خشک دینی

Fetarizëm

پای بند به شریعت

Jurisprudencë

پای بند به مناسک

Ritualizëm

پایه (در استقرای ریاضی)

Bazë

پدر

Abat
Kryemurg

پدیدار

Shfaqje
Shpërfaqje
Fenomen
Dukuri

پدیدارانه

Fenomenal
Dukuror

پدیدار باور

Fenomenalist

پدیدار باورانه

Fenomenal
Dukuror

پدیدار باوری

Fenomenalizëm
Fenomenizëm

پدیدار ثانوی

Epifenomen

پدیدار شناختی

Fenomenologjik

پدیدار شناس

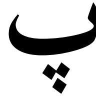
Fenomenologjist

پدیدار شناسی

Fenomenologji

پدیدار نگر (آنه)

Fenomenal

پابند

Kufi
Cak
Limit
Fund

پاداش (نیز – جزا)

Shpagim
Shpërblim
Shpërblesë

پاداش ابدی

Shpërblim i përjetshëm
Shpërblesë e përjetshme

پاداش دادن

Shpërblej
Shpaguaj
Shpengoj (*viz.* çliroj nga lënia peng dikë/diçka)
Jap shpërblim
Jap shpërblesë

پارادوکس

Paradoks

پارادوکس دروغ گو

Paradoks i rremë

پارسا

Besimtar

پارسایانه

Shenjtërisht

پارسایی (نیز– تقوا)

Asketizëm
Pastërti [shpirtërore]
Dëlirësi
Fetarizëm

پارمنیدس

Parmenidi

Shprehje e respektit
Besë
Besëlidhje

بیعت کردن

I shpreh respektin [dikujt]
I siguroj respektin [dikujt]
Me lidh besën [me dikë]

بیم

Frikë
Frigim
Tmerr
Terror
Llahtar
Tmerritje
Angështim

بیّن

I qartë
I kthjellët
I thjeshtë
I pastër
I kulluar
I qashtër

بیّنات

Të vërteta të qarta
Shenja të qarta
Prova të qarta
Argumente të qarta

بینایی – باصره
بینش (نیز – بصیرت)

Perceptim
Pamje
Vizion
Vegim
Fanitje
Fanepsje

-- تا بی نهایت

Ad infinitum
Në pafundësi

بی نهایت بالفعل

Pafundësi në realizim
Pafundësi në veprim

بی نهایت بالقوّه

Pafundësi në mundësi
Pafundësi në mundshmëri

بی نهایت خرد

Pafundësisht i vogël

بی نهایت شمارش پذیر

I panumërueshëm

بی نهایت قابل تقسیم

Pafundësisht i ndashëm
Pafundësisht i pjestueshëm

بی واسطه

I drejtpërdrejtë
I menjëhershëm
Pa ndërmjetësues

بی هدف

I paqëllimtë
I paqëllimshëm

بی همتا

I pashoq
I njëvetshëm
Pa ortak

بی هنجار

Pa norma
I zhveshur nga normat

بی هوشی

Vetëasgjësim

بیان

Vërtetim
Dialekt
Diktum
Thënie
Pohim
Shpjegim
Pohim i hapur
Shtjellim
Shprehje
Paraqitje
Ligjërim

بیت الله

Shtëpia e Zotit [Qabja]
Hirorja e Zotit
Xhamia

بیت المعمور

Shtëpia e vizituar (*viz.* plot vizitorë)
Streha e besimtarëve

بیرونی

I jashtëm
Përjashtësor
Jashtësor

بیعت

Respekt
Nderim
Familjarizim

بیشی

Më shumë

بیعت

Marrëveshje kontraktuale

بی علّت

I pashkakësuar
Pashkakësi

بی قانونی

Anarki

بی قید و شرط

I pakushtëzueshëm

بی کران

Pafund
I pakufishëm

بی کرانگی

Pafundësi
Pafundshmëri

بی کناره

I pakufishëm
I pa limituar

بیماری

Sëmundje
Patologji

بی مانند

I pabarabartë
I pashembullt

بی مرزی

Pacaktueshmëri
Papërcaktueshmëri
Pakufishmëri

بی معنا

I pakuptimtë
I pakuptimshëm

بیّن به ذات

I vetvetishëm
I vetësishëm
I vetvetshëm

بی نظیر

I pabarabartë
I pashembullt

بی نهایت

I pafund
Pafundësi
Pakufishmëri
Pafundshmëri
I pakufishëm
I pafundshëm
I palimituar

بی نهایت

E pakufishmja
Ad infinitum
Apeiron
E pafundshmja
I paskajshmi
Gjerdan i pafund
Shtrirje e pafund
Zgjatje e pafund
Pafundësi

بی اعتنایی به مقدسات

Pafeshmëri
Ateizëm

بی انتها

I pafundëm
I pafundshëm
I pakufishëm

بیان لفظی

Verbalizëm

بیانی

Përshkrues
Shpjegues

بی ایمان

I pabesë
I pafe
Jobesimtar
Mosbesues
Ateist

بی ایمانی

Mosbesim
Pa din e pa iman
Jobesimtar
Ateist

بی پایان

I pafundëm

بی تقوا

I pafe

بی جان

I pashpirt

بی حد

Pa kufi
Pa cak
Pa limit

بی خدا

Pagan

بی خدایی

Ateizëm

بیداری افکار

Iluminizmi

بی دلیل

I pathemeltë
I pathemeltësishëm

بی دنیایی

Akozmizëm

بی دین

Pagan

بی دینی

I pafe
Paganizëm

بی ربطی

Papërputhshmëri
Mospërkueshmëri

بی زمان

I pakohshëm
I jashtëkohshëm

به شرط شیء

I kushtëzuar nga diçka

به صرافت طبع

I menjëhershëm
I beftë

به صورت انتزاعی

In abstracto

به طبع خود

Menjëherë
Spontanisht
Befas
Befasisht

به طریق اولی

A fortiori

به نفس خود

Per se

به وجود آوردن

Sjell në qenie
Sjell në qenëshmëri
Sjell në qenësi
Sjell në ekzistencë
Qenësoj
Ekzistencializoj

به وجه تفصیل

Duke përfshirë të gjithë veçantësitë

بهجت

Lumëri
Lumturi
Shkëlqim

بهجت کبری

Lumëri e brendshme
Lumëri shpirtërore

بهشت

Kopshti
Parajsa
Xhenneti

بهشت جاودان

Parajsa e përjetshme
Parajsa e amshuar
Xhenneti i përjetshëm
Kopshtet e pavdekësisë

بهشت جاوید

Kopshti i përjetshëm
Kopshti i amshueshëm

بهشتی

Parajsësor

بهشتیان

Banorët e Parajsës

بی ارزش

Nul
Asgjësì
Hiçësì
i pa vlerë

بی اعتنا به مقدسات

I pafe
Ateist
Mospërfillje ndaj hyjnores

به تشکیک

Përmes analogjisë

به تفصیل

Në një mënyrë të veçantë
Në një mënyrë të detajuar

به خود متکی

Vetëvarësi
Vetëvarëshmëria
Varësi nga vetvetja
Vetëmbështetësi
Vetëmbështetje
Që mbështetet tek vetvetja
Vetëmjaftueshmëri

به خودی خود

Në vetvete
Nga vetvetja
Përmes vetvetes
Në vetvete
Vetvetiu
Vetvetishëm
Vetvetësisht

به ذات خود

An sich
En soi
Per se
Në vetvete...

بهره پذیری

Përthithshmëria e pjesëve

بهشت

Parajsë

Nisur nga esenca
Nisur nga natyra që shpërfaq

بنفسه

Vetvetiu
Nisur nga vetvetja

بنیادگرا

Fundamentalist

بنیادی

Radikal

بُنیه

Përbërje
Themel
Themeltësi
Strukturë

بود

Noumeni
Thelbi dhe shfaqja

بود و نبود

Esenca dhe shfaqja

بوطیقا

Poetikë

به اجمال

Në një mënyrë të përgjithshme
Në një mënyrë universale

به اضطرار

Në mënyrë detyruese
Në mënyrë shtrënguese
Në mënyrë të pashmangshme

بقاء بعد الفناء

Gjendja pas asgjësimit [e trupit]
Ekzistenca e vazhdueshme e shpirtit

بقای روح

Vijimësia e shpirtit
Përjetësia e shpirtit

بقاء نفس

Mbijetesa e vetes
Mbijetesa e vetvetes
Mbijetesa e shpirtit

بقعة الامكان

Sfera e të përkohshmes
Sfera e të rastësishmes
Sfera e rastësores
Sfera e mundësisë
Sfera e mundshmërisë
Rrafshi i mundshmërisë

بلا

Vuajtje
Vështirësi
Lëngim
Problem

بلاغ

Njoftim
Lajmërim
Shpallje

بلاکیف

Pavramendësi
Moskokëçarje
Pa u shqetësuar
Pa pyetur si e qysh
Naivitet
Mefshtësi

بلاهت

Çmenduri
Marrëzi

بلغم

Flegmë

بماهو

Qua

بنا به عادت

Zakonor

بندگی (نیز – عبادت)

I bindem Zotit
Bindje ndaj Zotit
Nënshtrim [ndaj Zotit]

بندگی خدا

Bindje ndaj Zotit
Nënshtrim [ndaj Zotit]

بنده

Shërbyes
Skllav
Rob

بنده ی خدا

Shërbyes i Zotit
Rob i Zotit

بنفس ذاته

Nisur nga vetvetja
Nisur nga thelbi

Nxjerrje e përgjithshme përpara [në llogaridhënie]

بُعد

Përmasë
Dimension
Shtrirje

بُعد حسّی

Largësi shqisore
Distancë shqisore

بُعد رابع

Dimensioni i katërt

بُعد زمانی

Dimension kohor
Përmasë kohore

بُعد مجرد

Dimension abstrakt

بُعد معنوی (= جنبه ی معنوی)

Dimension jolëndor

بُعد معنوی (# قرب معنوی)

Largësi shpirtërore
Distancë shpirtërore

بُعد مکانی

Dimension hapësinor
Përmasë hapësinore

بعدی

I mëpasmë

بعید (خداوند)

I Largëti (*viz.* Zoti)
I Përtejmi (*viz.* Zoti)

بعینه

Përpikmërisht vetvetja
Pastërtisht vetvetja
Në mënyrë individuale
Individualisht
I veçantë
Individual

بُغات – باغی
بغی

Kryengritje
Rebelim

بقا

Jetëgjatësi
Qëndresë
Kohëgjatësi
Kohëzgjatje
Gjithëpranishmëri
Pavdekësi
Gjendje e përhershme
Përhershmëri
Përhershmërim
Gjithëkohësim
Qenësim
Qenësi
Mbijetesë

بقای اصلح

Mbijetesa e më të fortit
Mbijetesa e atij që arrin të përshtatet

بقای انسب

Mbijetesa e më të fortit
Mbijetesa e atij që arrin të përshtatet

Pikëpamje
Vështrim
Zgjuarsi
Mprehësi [e mendjes]
Sy shpirtëror
Shqisë shpirtërore
Perceptim shpirtëror
Vizion
Vegim
Vështrim
Pamje
Fanitje
Fanepsje
Vizion shpirtëror
Vizion i rrokur me syrin e brendshëm
Vizion i rrokur përmes shqisës së brendshme

بطالت

Enigmë
Të qenit enigmatik
Enigmatik

بطلان

Pavërtetësi
Gënjeshtër
Paqëndrueshmëri [e një ideje, teze etj.]

بطلميوسى

Ptolemaik

بطلميوس

Ptolomeu

بطن

I brendshëm
I brendësishëm
Përbrendësor
I përbrendshëm
Përmasë e brendshme
Përmasë e brendësishme
Dimension i brendshëm
Dimension i brendësishëm
Rrafsh i brendshëm
Rrafsh i brendësishëm
Brendi

بطن قرآن

Kuptimi ezoterik i Kur'anit
Kuptimi i brendshëm i Kur'anit
Kuptimi i brendësishëm i Kur'anit
Aspekti i brendshëm i Kur'anit
Aspekti i brendësishëm i Kur'anit

بطون – بطن
بطیء الزوال

Vdekje e ngadaltë
Shuarje e ngadaltë

بعث

Zgjim
Rizgjim
Ringritje
Mëkëmbje
Rimëkëmbje
Ngjallje
Ringjallje
Paraqitje
Dërgoj përpara
Kryengritje
Rilindje
Ripërtëritje

بعث خاصّ

Ngjallje e veçantë
Dërgesë e veçantë
Paraqitje [përpara]
Nxjerrje e veçantë përpara [në llogaridhënie]

بعث عامّ

Ngjallje e përgjithshme

بسایط خارجیّه

Gjërat e thjeshta të jashtme (*viz.* botës fizike)

بسیار

Shumë
Shumësi

بسیط

I pandashëm
I papërbërë
I thjeshtë
I përkorë

بسیط الحقیقه

I thjeshtë për nga natyra
Realitet i thjeshtë

بشارت

Sjell sihariqe të gëzuara
Sjell lajme të mira

بشر

Njerëzim
Njeri
Njeri i vdekshëm
Vdekatar

بشردوستانه

Humanitar

بشردوستی

Humanitarianizëm

بشرط شیء

Të qenit i varur nga diçka
Të qenit i kushtëzuar nga diçka
I përzier me një kusht

بشرط لا

I kushtëzuar në mënyrë të pakushtëzuar
I kushtëzuar në mënyrë të patjetërsueshme
I kushtëzuar pa kushte
I kushtëzuar negativisht
I nënshtruar ndaj një kushti negativ

بَصَر

Sy
Pamje
Vizion
Vegim
Fanitje

بصری

Vizual
Pamor
Pamësor
Fanitës
Fanepsës
Vegimor
Njeri me vizion
Vizionar

بصیر

Depërtues
Zhbirues
Të parit
Të vështruarit

بصیر (خداوند)

Tërëshikuesi (*viz.* Zoti)
Largpamësi (*viz.* Zoti)
Gjithçka-Shikuesi (*viz.* Zoti)
Shikuesi (*viz.* Zoti)
Shikimtari (*viz.* Zoti)
Parashikuesi (*viz.* Zoti)

بصیرت

Të kuptuarit

برهان مخدوش

Provë e paplotë
Provë e mangët

برهان مستقیم

Vërtetim i drejtpërdrejtë

برهان معرفت وجود

Provë ontologjike

برهان موجَب

Vërtetim pohues

برهان ناپذیر

I pavërtetueshëm

برهان ناپذیری

Pavërtetueshmëria

برهان نظری

Argument spekulativ
Argument teoretik

برهان نظم

Argument duke u nisur nga përvijimi

برهان نقضی

Vërtetim qartësues

برهان وجوب و امکان

Argument kozmologjik
Vërtetimi i domosdoshmërisë dhe mundshmërisë

برهان وجودی

Argument ontologjik
Provë ontologjike

برهان وصل و فصل

Argument përmes bashkimit dhe ndarjes
Provë përmes bashkimit dhe ndarjes

برهان هستی شناختی

Argument ontologjik
Argument kozmologjik
Provë ontologjike
Provë kozmologjike

برهانی

I vërtetueshëm

برهان یقینی

Vërtetim i mirëqenë
Vërtetim i përpiktë
Vërtetim apodeiktik

بزرگان قوم (طائفه)

Më i madhi mes njerëzve

بزرگی

Madhësi

بساطت

Përkorësi
Thjeshtësi

بسایط

Entitetet elementare
Njësitë elementare
Gjësendet e thjeshta

Provë e vërtetësisë
Argument i vërtetësisë

برهان طبیعی

Argument kozmologjik

برهان طبیعی الهی

Argument fiziko-teologjik

برهان طبیعی و کلامی

Provë fiziko-teologjike

برهان عقلی

Vërtetim logjik
Provë racionale
Argument racional

برهان علّی

Vërtetim shkakësor
Provë shkakësore
Argument shkakësor (*viz.* që mbështetet tek shkakësia)

برهان غایت شناختی

Argument teleologjik

برهان غایی

Argument teleologjik

برهان غیر مستقیم

Provë jo e drejtpërdrejtë
Provë e tërthorë
Provë *a posteriori*

برهان فلسفی

Filozofemë

برهان قاطع

Provë kategorike
Argument kategorik
Provë kategorizuese
Argument kategorizues
Provë vendimtare
Argument vendimtar
Provë përfundimtare
Argument përfundimtar

برهان قیاسی

Argument deduktiv
Provë deduktive
Argument silogjik
Provë silogjike

برهان کلامی

Argument teologjik

برهان کلّی

Vërtetim universal
Provë universale
Argument universal

برهان لطف

Provë e hirit hyjnor

برهان لمّی

Argument *a priori*
Vërtetim që niset nga shkakësia tek efekti
Argumentim që niset nga shkakësia tek efekti
Provë propterike
Provë e pastër
Provë e qashtër
Propterquid

برهان محکم

Provë e fortë racionale
Argument i fortë racional

Vërtetimi që pikëniset nga efekti për tek shkakësi
Vërtetimi i faktit
Provë faktike

برهان بر اساس نظم یا قصد و غایت

Argument nën dritën e paracaktimit
Argument nën dritën e krijimit

برهان پس از تجربه

Arsye *a posteriori*

برهان ترکیب

Argumentim duke u nisur nga përmbajtja

برهان تضایف

Argument nën dritën e bashkëlidhjes
Argument i mbështetur tek bashkëlidhja

برهان تطبیق

Argument i qëndrueshëm
Argumentim i qëndrueshëm
Provë e qëndrueshme
Argumentim përmes krahasimit
Provë përmes krahasimit
Provueshmëri përmes krahasimit
Të provuarit përmes krahasimit

برهان تمانع

Argument që mbështetet tek marrëdhëniet e ndërsjella
Argumentim që mbështetet tek marrëdhëniet e ndërsjella
Vërtetim i ndërsjellë

برهان جدلی

Argument dialektik
Argumentim dialektik

برهان جزئی

Vërtetim i pjesshëm

برهان جهان شناسی

Argument kozmologjik

برهان حدوث

Argument i mbështetur tek zanafilla kohore
Argumentim i mbështetur tek zanafilla kohore
Provë e mbështetur tek zanafilla kohore

برهان خُلف

Vërtetim *ad absurdum*
Vërtetim *per impossibile*
Probatio per absurdum
Probatio per incommodum
Reductio ad absurdum

برهان دور

Argumentim jo bindës
Argumentim i mbyllur
Argumentim rrethor
Argumentim qerthullor
Argumentim sofistik
Petitio principi

برهان ذو حدّین

Dilemë

برهان صحیح

Argument i vlefshëm racional

برهان صدّیقین

Provë e drejtësisë
Argument i drejtësisë

برزخی

Ndërmjetësues
I ndërmjetëm
I purgatorit
Diçka mes shpirtërores dhe fizikes

برق

Dritësim
Ndriçim

برقلس

Proklusi

برکت

Bekimi hyjnor
Hiri hyjnor

برمنیدس – پارمنیدس

برگزیده

I projektuar
I paracaktuar

برگشتن از دین

Apostazi

بروز

Dukshmëri
Dukësi
Përshfaqësi
Pamësi
Shpalosje
Shpërfaqje

برون عقلی

I mbiarsyeshëm

برهان

Argument
Vërtetim
Provë
Argument vërtetues
Provë vërtetuese
Arsyetim

برهان اتقان صنع

Argument nën dritën e paracaktimit
Argument nën dritën e krijimit

برهان اخلاقی

Argument moral

برهان استدلالی

Argument sofistik

برهان اسدّ و اخصر

Argumenti më i qëndrueshëm dhe më i përpiktë
Prova më e qëndrueshme dhe më e përpiktë

برهان امکان و وجوب

Argumenti që mbështetet tek e rastësishmja dhe e domosdoshmja
Prova që mbështetet tek e rastësishmja dhe e domosdoshmja
Argumentim duke u nisur nga e rastësishmja dhe e domosdoshmja
Provë duke u nisur nga e rastësishmja dhe e domosdoshmja

برهان انّ – برهان انّی

برهان انّی

Argument *a posteriori*
Provë *a posteriori*

Natyrshmëri parësore
Vetështpalosje parësore

بذاته

Vetvetiu
Vetvetësisht
Në vetvete
Në thelb
Në esencë
Per se
In se
An sich

بِرّ

Përshpirtësi e vërtetë
Dhembshuri e qashtër
Virtyt
Virtytshmëri

برّ (خداوند)

I Drejti [Zoti]

برابرنهاد

Antitezë

برابری

Ekuivalencë
Barazpeshë

بُراق

Burâk (*viz*. emri i kafshës me të cilën Profeti Muhammed udhëtoi nga Meka në Jeruzalem Natën e Miraxhit)

براهمه

Brahmanët
Brahminët

براهمین عقلی

Argumente racionale
Prova racionale

برائت از گناه

Ujori

برتری

Përtejësi
Transcendencë
I përtejbotshëm
I përtejlëndshëm
Epërsi
Superioritet
Shkëlqim
Pastërti

بررسی انتقادی

Recension

برزخ

Bota
Bota ndërmjetme
Bota mestare
Ndërbota
Isthmus
Purgatori
Bota e tretë

برزخ علوی

Barrierë qiellore

برزخ محیط

Barrierë gjithëpërfshirëse

برزخ مشترک

Barrierë e përbashkët

بدعت کبری

Risi e madhe
Sajesë e madhe

بدعت گذار

Heretik
Sajimtar
Sajestar

بدعت گذارانه

Heretik

بدکار

Keqbërës

بدکاری

Keqbërje

بدل متحلّل

Mbetjet e mundimit

بدن

Trup
Kufomë
Coftinë
Trup i vdekur

بدن کلّی

Trup universal

بدن مثالی

Trup ideal
Trup imagjinar

بدی

I lig

بدیع

Shkakësi krijuese
Përtëritës
Gjallërues
I mrekullueshëm
Çudibërës

بدیع (خداوند)

I pakrahasueshmi [Zoti]
Përtëritësi [Zoti]
Gjallëruesi [Zoti]

بدیهه

Njohje e qartë
Njohje evidente
Njohje e vetvetishme
Njohje e atypëratyshme

بدیهی

Aksiomatik
Konceptualisht i qartë
I drejtpërdrejtë
Intuitiv
I vetëkuptueshëm
I atypëratyshëm

بدیهی اوّلی

Vetvetishmëri e parme
Vetëkuptueshmëri e parme
Natyrshmëri e parme
Vetështpalosje e parme
Vetvetishmëri parake
Vetëkuptueshmëri parake
Natyrshmëri parake
Vetështpalosje parake
Vetvetishmëri e parësishme
Vetëkuptueshmëri e parësishme
Natyrshmëri e parësishme
Vetështpalosje e parësishme
Vetvetishmëri parësore
Vetëkuptueshmëri parësore

بخشیدن (=آمرزیدن)

Fal (*viz.* gabim, faj, mëkat etj.)
Përndjej
Ndjesëtoj
Përdëllej
Dhembshuroj

بخشیدن (=عطا کردن)

Jap
Dhuroj
Fal

بخل

Gjësendësì

بَداء

Shfaqje
Bëhet i qartë
Ndryshim mendjeje
Pendim

بداء

Ndryshueshmëria e vullnetit të Zotit
Ndryshueshmëria e qëllimit të Zotit

بداهت

Vetvetishmëri
Vetëkuptueshmëri
Natyrshmëri
Vetështpalosje

بداهت وجود

Vetvetishmëri e qenies
Vetvetishmëri e qenësisë
Vetvetishmëri e të qenëshmes
Vetvetishmëri e të qenësishmes
Vetvetishmëri e të qenit
Vetvetishmëri e ekzistencës
Vetëkuptueshmëri e qenies
Vetëkuptueshmëri e qenësisë
Vetëkuptueshmëri e të qenëshmes
Vetëkuptueshmëri e të qenësishmes
Vetëkuptueshmëri e të qenit
Vetëkuptueshmëri e ekzistencës
Natyrshmëri e qenies
Natyrshmëri e qenësisë
Natyrshmëri e të qenëshmes
Natyrshmëri e të qenësishmes
Natyrshmëri e të qenit
Natyrshmëri e ekzistencës
Vetështpalosje e qenies
Vetështpalosje e qenësisë
Vetështpalosje e të qenëshmes
Vetështpalosje e të qenësishmes
Vetështpalosje e të qenit
Vetështpalosje e ekzistencës

بدبختی – شقاوت

بدعت

Herezi
Heterodoksi
Sinkretizëm
Sajesë [në fe]
Trillim
Shpikje

بدعت حسنه

Sajesë e mirë

بدعت سیّئه

Herezi
Sajesë e keqe

بدعت صغری

Risi e vogël
Sajesë e vogël

بتهای بازاری

Idhujt e tregut
Idhujt e qytetit

بتهای غار

Idhujt e shpellës

بتهای قبیله

Idhujt e fisit

بتهای نمایشی

Idhujt e teatrit

بحت وجود – وجود بحت بحث

Debat
Diskutim
Hulumtim
Qëmtim
Kërkim

بحث انگیز

Debatues
Polemizues

بحث در ماهیت فلسفه

Metafilozofi

بحر محبت

Oqeani i dashurisë

بحران هویّت

Krizë identitare
Krizë e identitetit

بخت (= اتّفاق)

Shans
Gjasë
Mundësi
Koincidencë
Rastësi

بخت (= سرنوشت)

Fatfundësi
Risk
Fat
Fatcaktim
Caktim [i Zotit]

بخت (= سعادت)

Risk
Fatcaktim
Caktim [i Zotit]

بخش

Ndarje
Ndasi
Grupim
Kategori
Klasë

بخش اسمی

Pjesë e emrit

بخش محمولی

Pjesë e predikatit

بخشش

Mirësi
Bujari
Shpirtgjerësi

بخشنده

Shpirtmadh
Shpirtgjerë
Bujar

Përmes mundshmërisë
In potentia
Në mundshmëri (*viz.* të qenit)
I mundshëm
Mundshmërisht

بالقوّه بودن

Mundshmëri
Mundësi
Virtualitet

بالقیاس الی الغیر

Në lidhje me diçka tjetër
Nën dritën e diçkaje tjetër

بالمآل

Së fundmi
Në fund

بالمَجاز

Figurative
Në kuptim metaforik

بالمعنی الاخصّ

Në kuptimin e tij më të veçantë
Në kuptimin e tij më specifik

بالمعنی الاعمّ

Më përgjithësues
Më i përgjithshëm

بالملکه

Forcë zakoni
Zakonor
I zakonshëm
In habitu
Zakonisht

باواسطه (قید)

Indirekt
Tërthorazi
Në mënyrë të tërthortë
Në mënyrë jo të drejtpërdrejtë

باواسطه (وصف)

I ndërmjetësuar

باور (نیز – عقیده)

Besim
Bindje

باور قلبی

Besimi brenda zemrës

بت

Idhull

بت پرست

Idhujtar
Idhujtar (si mbiemër)
Adhurues idhujsh
Politeist
Pagan

بت پرستی

Idhujtari
Politeizëm
Paganizëm
Adhuroj idhuj

بتّیه

I aktualizuar
I realizuar
I konkretizuar
I bërë konkret

Vetvetiu
Përmes vetvetes
Prej vetvetes
Në vetvete
I brendshëm
I brendësishëm
Brendësor
Përbrendësor
I brendaqenëshëm
Brendësisht
Përbrendësisht
I lindur (*viz.* një dhunti, talent, aftësi, tipar etj.)
I natyrshëm
Natyror
Natyrshëm
Per essentia
Substancial

بالضّرورة

Në mënyrë detyruese
Në mënyrë shtrënguese

بالطبع

Natyrisht
Sipas natyrës
Nën dritën e natyrës
Nisur nga natyra
Përmes natyrës
Natyror
I natyrshëm

بالعَرَض

I rastësishëm
Rastësor
Rastësisht
Sipas rastit
Nën dritën e rastit
Nisur nga rasti
Përmes rastit

بالعكس

Në kundërshti
Përkundrazi
Vice versa
Anasjelltas

بالغ

I matur
I pjekur (*viz.* njeri, ide etj.)

بالغير

Përmes një tjetri
Përmes diçkaje tjetër

بالغيريّه

Përmes tjetërsisë

بالفعل

Aktual
Konkret
Aktualisht
Përmes aktit
In actu
Në veprim (*viz.* të qenit)
Në konkretizim (*viz.* të qenit)
Në realizim (*viz.* të qenit)

بالقسر

Shtrëngues
Detyrues
Shtytës
Nxitës

بالقصد

Qëllimor
I qëllimshëm
I qëllimtë

بالقوّه

Përmes mundësisë

بالاّتفاق

Rastësisht
Në mënyrë të pavarur

بالاستقلال

Pavarësisht
Në të drejtën e tij [dikush]
Vetvetiu
Me forcat e veta

بالاشتراک

Përngjasues
Homonim
Emërngjashëm
Bashkarisht
Ndërlidhazi

بالاصاله

Në rrënjë
Parimisht
Sipas parimit
Nën dritën e parimit
Nisur nga parimi
Përmes parimit
Kryesisht
Thelbësisht
Përbrendësisht
Më së pari
Në krye të herës

بالاضافه

Relativisht

بالایی

Lartësi
Sipëranësi

بالبداهه

Intuitivisht

Vetvetiu
Vetvetishëm
Vetëkuptueshëm

بالتبع

Së dyti
Dytësor
I dytshëm
I dytësishëm

بالتبع (وصف)

Nënshtroj

بالّتسخیر

Detyrues
Shtrëngues

بالتّواطوء

Në mënyrë të qartë
Në mënyrë të njëzëshme

بالحقیقه

Në të vërtetë
Në fakt
Faktikisht
I fjalëpërfjalshëm
I drejtpërdrejtë
Letrar

بالذات

Thelbësisht
Thelbësor
I thelbësishëm
Sipas thelbit
Nën dritën e thelbit
Nisur nga thelbi
Përmes thelbit
Prej thelbit
Në thelb
Vetvetishëm

باطن گرا

Njeri i përbrendësores
Njeri i të brendësishmes
Ezoterist

باطن گرایی

Ezotericizëm
Ezoterizëm

باطن گرایی یهودی

Kabalizëm

باطن وحی

Shpirti i zbulesës

باطنی

Ezoterik
I brendshëm
Përbrendësor
I përbrendshëm
I brendësishëm
I fshehur
I fshehtë
I mbuluar

باطنیه

Ezoterizëm
Ezoterist
Ezotericizëm
Ezotericist

باعث

Motiv

باعث (خداوند)

Ngjallësi (*viz.* Zoti)
Jetësuesi (*viz.* Zoti)
Rijetësuesi (*viz.* Zoti)

باغی

Shtypës
Agresor
Zaptues
Pushtues
I dhunshëm
Mizor
Diktator

بافت گرایی

Kontekstualizëm

بافضیلت

I shkëlqyer
I virtytshëm

باقی

Qëndrestar
I paepur
I pashkatërrueshëm
I pashpërbëshëm
I pavdekshëm
I përjetshëm
I amshueshëm
I përhershëm
I gjithëhershëm
I qëndrueshëm

باقی (خداوند)

Strehuesi (*viz.* Zoti)
Përherësuesi (*viz.* Zoti)
Përjetësuesi (*viz.* Zoti)
Pafundësuesi (*viz.* Zoti)
I Përhershmi (*viz.* Zoti)
I Përjetshmi (*viz.* Zoti)
I Amshueshmi (*viz.* Zoti)
I Gjithëqenëshmi (*viz.* Zoti)

باکره مقدّس

Virgjëresha e Bekuar

بازنمایی تصویر

Paraqitje

باسط (خداوند)

Dhuruesi (*viz.* Zoti)
Zgjeruesi (*viz.* Zoti)
Shtrirësi (*viz.* Zoti)
Dorëhapuri [i të mirave] (*viz.* Zoti)

باصره

Pamje
Vizion
Vegim
Fanitje
Fanepsje

باطل

I devijuar
I mohuar
Gabim
I pavërtetë
I pavlefshëm
Pa pikën e vlerës
Joreal
I padobishëm
I kotë
I zbrazët
I gabuar

باطل شدن

Bëhet i pavlefshëm
Shfaqet i pavërtetë
Rezulton i pasaktë
Zhvesh nga çdo vlerë
Zhvlerësohet

باطن

Përmasë ezoterike
Kuptim ezoterik
Kuptim i fshehur
E fshehta më e thellë
Realitet i brendshëm
Realitet i brendësishëm
Gjendje e brendshme
Gjendje e brendësishme
I brendshëm
I brendësishëm
Përbrendësor
Shqisë e brendshme
Shqisë e brendësishme
Domethënie e brendshme
Domethënie e brendësishme

باطن (اسم)

Aspekt ezoterik
Aspekt i brendshëm
Aspekt i brendësishëm
Përmasë e brendshme
Përmasë e brendësishme
Rrafsh i brendshëm
Rrafsh i brendësishëm

باطن (خداوند)

I Fshehuri (*viz.* Zoti)
I Mbuluari (*viz.* Zoti)
I Përbrendshmi (*viz.* Zoti)
I Brendësishmi (*viz.* Zoti)
Përbrendësori (*viz.* Zoti)
I Përtisuri (*viz.* Zoti)
I Mistershmi (*viz.* Zoti)

باطن (معنا)

Kuptim i brendshëm
Kuptim përbrendësor
Kuptim i brendësishëm

باطن قرآن

Përmasa ezoterike e Kur'anit
Aspekti i brendshëm i Kur'anit
Aspekti i brendësishëm i Kur'anit

ب

باب الجنّه

Dera e Kopshtit (*viz.* e Xhennetit)
Porta e Kopshtit (*viz.* e Xhennetit)

باد (از عناصر اربعه)

Ajër (jo vetëm si lëndë, por edhe si një nga katër elementët e parmë/e thjeshtë dhe burimorë/zanafillorë të lëndës)
Erë
Puhizë
Fllad

بارقه الهی

Dritë hyjnore

باری (خداوند)

Autori (*viz.* Zoti)
Krijuesi (*viz.* Zoti)
Bërësi (*viz.* Zoti)
Prodhuesi (*viz.* Zoti)
Qenësuesi (*viz.* Zoti)

باری ارمینیاس

Mbi interpretimin

بازتاب

Përthyerje
Pasqyrim
Thyezim
Reflektim

بازگشت به سوی خدا

Kthehem tek Zoti
I drejtohem Zotit

بازگشت تا بیکران

Regressio ad infinitum

بازگشت مردگان

Kthimi i të vdekurit [në jetë]
Ngjallja [nga të vdekurit]
Ringjallja
Rijetësimi

ایمان باطنی

Besim i brendshëm
Besim përbrendësor
Besim i brendësishëm

ایمان به اخرویّات

Besim në eskatologji (*viz*. në fundin e botës)
Besim në botën e përtejme

ایمان قلبی

Besim me zemër
Besim i brendshëm
Besim përbrendësor
Besim i brendësishëm

ایمان گرایی

Fideizëm

ائمه—امام
ائمه الظلام

Udhëheqësit e errësirës
Prijësit e errësirës

ائمه النور

Udhëheqësit e dritës
Prijësit e dritës

ائمه المهدی

Imamët e udhëzimit

ائمه ی هدی (ع)

Imamët e Udhëzimit [në rrugë të drejtë]

اَین (مقوله)

Vend i përgjithshëm
Vend
Ku
Vendësi
Vendshmëri
Vendndodhje

این جهانی

I botshëm
I kësaj bote

این نه آنی

Ndryshim
Larmi
Larushi
Diversitet

ایهام

Amfibologji
Amfiboli

ایهام ساختاری

Amfibologji
Amfiboli

ایهام عکس

Konvertim i pavlefshëm

این همانی

Identitet

اَینیّت

Koncepti i vendit
Vendndodhësi
Vendësi
Vendndodhje

ایده آلیسم صوری

Idealizëm formal

ایده آلیسم عینی

Idealizëm objektiv

ایده آلیسم کثرت گرا

Idealizëm pluralist

ایده آلیسم مطلق

Idealizëm absolut

ایده آلیسم نظری

Idealizëm teoretik

ایدئولوژی

Ideologji

ایده

Ide

ایده کلی

Ide e përgjithshme

ایده عینی

Ide objektive

ایده ناب

Ide e pastër
Ide e kulluar
Ide e qashtër

ایده نفسانی

Ide psikologjike

ایراد

Gabim
Objeksion

ایراقلیطس---هراکلیتوس

ایزدی

Hyjnor
I perëndishëm

اَیس (= وجود)

Qenie
E qenëshmja
E qenësishmja
Të qenit
Qenësor
Qenësi
Qenëshmëria
Ekzistencë

ایساغوجی (= کلّیات خمس)

Isagog
Isagogji
Tekst hyrës [në një fushë]

ایستا

Statik

ایقان

Sigurim
Siguri

ایمان

Besim fetar
Besim
Bindje
Besim i drejtë fetar

ایجاب ذاتی

Shkakësim thelbësor
Shkakësim esencial
Domosdoshmëri thelbësore
Domosdoshmëri esenciale

ایجاب کردن

Përpiqem
Kam nevojë

ایجابی (# سلبی)

Pohimor
Pohues

ایجاد

Të dhënit e qenësisë
[I] Jap qenësi [diçkaje]
[I] Jap ekzistencë [diçkaje]
[I] Jap qenëshmëri [diçkaje]
Shpërfaq
Sjell në qenie
Sjell në qenëshmëri
Sjell në qenësi
Sjell në ekzistencë
Ndërtim
Krijues
Krijim
Qenësim
Qenëshmërim
Ekzistencializim
Zanafillim
Prodhim

ایجاد حقیقی

Qenësim real
Ekzistencializim real
Qenësim i njëmendtë
Ekzistencializim i njëmendtë

ایجاد فعلی

Krijim i tanishëm

ایجاد کردن

Sjell në qenie
Sjell në qenëshmëri
Sjell në qenësi
Sjell në ekzistencë
Krijoj
Qenësoj

ایجاد معدوم

Qenësoj një gjësend të paqenëshëm
Sjell në qenie një gjësend të paqenëshëm
Sjell në qenëshmëri një gjësend të paqenë-shëm
Sjell në qenësi një gjësend të paqenësishëm
Sjell në ekzistencë një gjësend të paqenë-sishëm

ایده آلیست

Idealist

ایده آلیستی

Ideal
Utopik

ایده آلیسم

Idealizëm
Utopizëm

ایده آلیسم استعلایی

Idealizëm transcendental

ایده آلیسم شکاکانه

Idealizëm skepticist

اهل کشف

Mistikët intuitivë
Njerëzit e Mbulesës

اهل مدرسه

Studiues

اهل مراقبه

Njerëzit e vetëanalizës
Njerëzit e analizimit të vetvetes

اهل معرفت

Gnostikët
Njerëzit e dijes

اهل معنا

Njerëzit e kuptimit të brendshëm

اهل مغفرت (خداوند)

Meritor i faljes

اهل نار

Njerëzit e zjarrit (*viz.* mosbesimtarët, të pafetë)
Të dënuarit në flakët e zjarrit

اهل نظر

Mendimtarët e vyer
Njerëzit e arsyes
Njerëzit e arsyetimit
Njerëzit e mendjes
Racionalistët

اهل نماز

Njerëzit e faljes
Njerëzit e lutjes

اهل یقین

Njerëzit e sigurisë
Njerëzit e të sigurtës
Njerëzit e përpikmërisë

اهلیّت
اهمال

Lartësi
Papërkufizueshmëri

اهواء—هوی
اهوال

Frigim
Terror

ایام الله

Ditët e Zotit

ائتلاف

Koalicion
Aleancë
Besëlidhje

ایثار

Altruizëm
Vetëmohim
Vetëflijim
Bujari

ایجاب

Bëhem i domosdoshëm
Shfaqem i domosdoshëm
Shkakësim
Domosdoshmëri

ایجاب (# سلب)

Pohim

اهل شرک

Njerëzit e *shirk*-ut
Idhujtarët
Politeistët

اهل شقاوت

Të ligjtë
Të djallëzuarit

اهل شورا

Këshill konsultativ

اهل شهود

Njerëzit e intuitës
Vizionarët
Vegimorët
Vegimtarët

اهل صدق

Njerëzit e të vërtetës

اهل صفّه

Njerëzit e kanapesë
Njerëzit e tendës

اهل صغائر (نیز—گناه صغیره)

Ai që bie në mëkatet më të vogla
Ai që kryen mëkate të vogla

اهل طریقت

Njerëzit e rrugës [së drejtë]

اهل ظاهر
اهل ظاهر —ظاهریّه

Ndjekësit e fesë formale

اهل عدل

Njerëzit e drejtësisë

اهل عرفان

Gnostikët
Mistikët

اهل علم

Të diturit
Dijetarët fetarë

اهل عنایت

Njerëzit e hirit hyjnor

اهل غلو

Ekstremistët

اهل فکر

Njerëzit e meditimit
Njerëzit e përsiatjes
Mendimtarët

اهل قَدَر—قدریّه

اهل کبائر (نیز—گناه کبیره)

Mëkatarët e vdekshëm
Njerëzit që kryejnë mëkate të mëdha

اهل کتاب

Populli i Librit

اهل کرامت

Teurgjist
Liturgjist
Çudibërës

اهل حقّ

Njerëzit e së vërtetës (*viz.* të përkushtuar ndaj të vërtetës)

اهل حکمت

Njerëzit e diturisë (*viz.* të përkushtuar ndaj diturisë)
Njerëzit e urtësisë (*viz.* të përkushtuar ndaj urtësisë)
Filozofët
Teosofët
Dijetarët

اهل حلّ و عقد

Autoriteti në çështjet e jurisprudencës Islame
Dijetarët e Ligjit Islamik

اهل دلیل

Njerëzit e provës
Njerëzit e sprovës
Njerëzit e sprovuar
Udhëheqësit e popullit
Prijësit e besimtarëve

اهل دنیا

Njerëzit e kësaj bote
Njerëzit e dhënë pas kësaj bote
Materialistët

اهل دوزخ

Banorët e Zjarrit

اهل دین

Njeri fetar
Besimtar

اهل ذکر

Faltarë
Lutësi
Falës
Njeri i lutjes (*viz.* i përkushtuar ndaj lutjes)

اهل ذمّه

Jomyslimanët e mbrojtur me ligj nga qeveria Islame

اهل راز

Zotëruesit e të fshehtave hyjnore
Zotëruesit e mistereve hyjnore
Mistikët

اهل رضا

Paqësor

اهل سرّ

I lumturuari
I lumturi
I lumuri (*viz.* i shpëtuari)

اهل سعادت

I lumturuari
I lumturi
I lumuri (*viz.* i shpëtuari)

اهل سنّت

Sunnajia
Sunizmi (Apo: sunnizëm)
Sunitët (Apo: sunnitët)

اهل سنّت و جماعت

Njerëzit e traditës dhe të konsensusit
Tradicionalistët

اهل بیت نبوت (ع)

Familja e Profetësisë

اهل تأویل

Ezoteristët
Njerëzit e interpretimit të brendshëm [të Kur'anit]
Njerëzit e interpretimit të brendësishëm [të Kur'anit]
Njerëzit e interpretimit përbrendësor [të Kur'anit]

اهل تجسم

Korporealist

اهل تجلی

Njerëzit e zbulesës
Njerëzit e zbulestarisë

اهل تحقیق

Njerëzit e realizimit
Dijetarët
Teosofët
Studiuesit
Hulumtuesit

اهل تشبیه

Imanentistët

اهل تقلید

Imituesit
Shkërbyesit
Njerëzit e imitimit
Njerëzit e shkërbimit

اهل تناسخ —تناسخیّه
اهل توحید

Pohuesit e Njëshmërisë [së Zotit]
Pohuesit e Zotit
Monoteistët

اهل توحید و عدل

Njerëzit e Njëshmërisë dhe Drejtësisë

اهل توکل

I paqshëm
Paqësor

اهل جبر

Detyrues
Shtrëngues

اهل جدل

Njeri dialektik
Polemizues
Eristik

اهل جنّت—اهل بهشت
اهل جهاد

Njerëzit që flijojnë vetveten për Zotin
Njerëzit që sakrifikojnë vetveten për Zotin

اهل جهنّم

Njerëzit e Xhehennemit
Njerëzit e Zjarrit
Banorët e Xhehennemit
Banorët e Zjarrit

اهل حدیث

Tradicionalistët
Ndjekësit e hadithit
Ithtarët e traditës profetike

اهل حضور

Njerëzit e pranisë (*viz.* të përkushtuar ndaj pamësisë në lidhje me praninë e Zotit)

Demon
Qoftëlarg

اهریمن باوری

Demonizëm

اهریمن شناسی

Demonologji

اهریمنی

Djallëzor
Demoniak

اهل تسنن – اهل سنّت

اهل اسلام

Njerëzit e Islamit
Besimtarët

اهل التقوی (خداوند)

Meritori i frigimit të të devotshmëve

اهل ایمان

Besimtarët
Bashkësia e besimtarëve
Njerëzit e besimit

اهل باطن

Ndjekësit e gënjeshtrës
Ndjekësit e gabimit
Njerëzit e të pavërtetës
Njerëzit e gënjeshtrës

اهل باطن

Njerëzit e përbrendësores
Njerëzit e të brendësishmes
Ezoterist

اهل بحث و جدل

Debatues
I diskutueshëm
I debatueshëm

اهل بدعت

Heretikë
Sajestarë
Trillues
Shtrembërues
Ndjekës të herezisë
Ndjekës të sajesës
Njerëzit e sajimit

اهل برهان

Njerëzit e vërtetimit
Njerëzit e provës
Njerëzit e sprovës

اهل بصیرت

Njerëzit mendjemprehtë
Njerëzit me aftësi intelektive

اهل بهشت

Njerëzit e Kopshtit
Njerëzit në Kopsht
Banorët e Kopshtit
Banorët e Parajsës

اهل بیت (ع)

Pasardhësit e Profetit
Familja e Profetit
Familja e Shenjtë

اهل بیت محمد (ص)

Pasardhësit e Muhammedit
Familja e Muhammedit

Parapëlqyeshmëri esenciale
Përparësi e thelbit

اولويّت غيرى

Përparësi përmes një diçkaje tjetër [për shkak të]

اوّلى

Burimor
Parësor
Përparësor
I parmë

اولى

I parmë
I parësishëm
I parëhershëm
Parak
Parësor

اوّلى (نيز—اوّليّات)

A priori

أولى (# آخرت)

Kjo botë
Bota fizike

اوليا

Shenjtorët

اولياء خدا

Miqtë e Zotit

اولياء الله

Miqtë e Zotit
Njerëzit e zgjedhur të Zotit
Shenjtorët e Zotit

اوّليّات

Premisa të vetëkuptueshme
Parime të parme
Parime parake
Parime të parësishme
Parime parësore
Parime të parëhershme
Parime të kryehershme
Premisa parake
Premisa të parësishme
Premisa parësore
Njohje parake
Njohje e parme
Njohje parësore
Njohje e parësishme
Njohje e parëhershme
Njohje e kryehershme

اوّليّت

Përparësi
Parësi
Parmësi
Të qenit i parmë

اوهام —وهم

اويى

Ai-ësi

اهتدا

Udhëzim
Drejtim
Orientim

اهتمام

Përpjekje
Prirje

اهريمن

Djall

اوج (# حضیض)

Apogje

اوج کبریا

Kulmi i madhështisë
Maja e madhështisë

اوراد

Litani
Lutje

اوسط

Term i mesëm
Term mesatar

اوصاف

Tiparet

اوصاف الاهی

Cilësitë hyjnore

اوصاف ربوبیّه

Atributet zotërore

اوصیاء—وصیّ

اوعیه

Mbartës

اوّل (خداوند)

I Parëhershmi (*viz.* Zoti)
I Kryehershmi (*viz.* Zoti)
I Parmi (*viz.* Zoti)
Burimori (*viz.* Zoti)
I Pari

اوّل الاوائل

I parëhershmi i gjësendeve të parëhershme
I kryehershmi i gjërave të kryehershme
I parmi i gjësendeve të parme
Burimori i burimorëve

اوّلاً و بالذات

Parësisht dhe thelbësisht
Zotëruesit e syve (*viz.* shikimit)
Zotëruesit e Vizionit
Zotëruesit e Vegimtarisë
Vegimorët
Vegimtarët

اولوالالباب

Zotëruesit e kuptimit të brendshëm
Zotëruesit e kuptimit të brendësishëm
Zotëruesit e thelbit
Zotëruesit e të bërthamëshmes

اولوالامر

Autoritetet

اولوا العزم

Zotëruesit e qëndresës
Zotëruesit e paepërsisë

اولویّت

Pararendje
Përparësi
Parapëlqyeshmëri

اولویّت ذاتی

Pararendje thelbësore
Përparësi thelbësore
Parapëlqyeshmëri thelbësore
Pararendje esenciale
Përparësi esenciale

انوار اسفهبدی

Ndriçimet e urdhërit hyjnor
Ndriçimet e urdhëresës hyjnore
Ndriçimet hyjnore
Ndriçimet zotërore
Ndriçimet e hyjshme
Dritat e urdhërit hyjnor
Dritat e urdheresës hyjnore
Dritat hyjnore
Dritat zotërore
Dritat e hyjshme

انوار روحانی

Ndriçimet hyjnore
Dritat hyjnore

انوار سانحه

Dritat apokaliptike
Dritat zbulestare

انوار عرضیه

Dritat vertikale

انوار قاهره

Ndriçimet triumfuese
Dritat triumfuese
Ndriçimet fitimtare
Dritat fitimtare

انوار قاهره ی عرضی

Ndriçimet triumfuese horizontale
Dritat triumfuese horizontale

انوار مجرّد

Dritat e veçanta
Vegimet e veçanta
Ndriçimet specifike

انوار محرقه

Dritat e largëta
Yjet

انوار مدبّره

Dritat ndihmëse

انواع

Llojet

انواع نوریّه

Llojet e dritës

انّی (برهان)

A posteriori
Argumentimi që niset nga pasoja tek shkakësia
Qua

انّیّت

Aktualizim
Realizim
Konkretizim
Qenësi
Ekzistencë
Këtillësi
Haecceitas
Vetvetësi
Gjësendësi
Realitet

اوامر——امر
اوایل

Lashtësia

اوایل الیقین

Aksiomat e sigurisë
Aksiomat e përpikmërisë

انقطاع اسباب

Ndarje e shkakësive
Veçim i shkakësive

انقلاب

Revolucion
Përparim
Shndërrim
Ndryshim
Transformim

انقلاب حقیقت

Metamorfoza e realitetit
Shndërrimi i realitetit

انقلاب ذاتی

Shndërrim thelbësor
Ndryshim thelbësor
Transformim thelbësor
Shndërrim esencial
Ndryshim esencial
Transformim esencial

انقلابی

Revolucionar

انقیاد

Pranim
Nënshtrim

انکار

Mohueshmëri
Mospranim
Mohim

انکار وجود جهان متمایز از خداوند

Akozmizëm

انکار هستی

Nihilizëm

انکر منکرات

Më e mohueshmja e të mohueshmeve
Më e papërcakruara e të papërcaktuarave

انکساغورس

Anaksagora

انکسیمنس

Anaksimeni

انکشاف

Zbulues
Zbulimtar
Zbulestar

انگیختگی

Stimulim
Nxitje
Yshtje

انگیزه

Nxitje
Shtysë
Motivim

انوار

Drita
Ndriçime
Dritësime

انوار اسپهبدیه

Dritat e urdhëresës hyjnore

انفعال

Emocion
Pasion
Reagim
Përthithshmëri

انفعال (مقوله)

Ndikim
Pasojësim (*viz.* lë pasojë)
Pësueshmëri
Lëndueshmëri
Veproj [mbi]
Pasivitet
Gjendje pasive
Gjendje mosvepruese
Mosveprim
Përthithshmëri
I hapur ndaj pasojës [së diçkaje]
I hapur ndaj pësimit [të diçkaje]

انفعالات

Ndikime
Pasoja

انفعالی

Emocional
Pasiv

انفعالیّات

Cilësitë ndikuese
Cilësitë shqisore

انفکاک

Ndarje
Ndasi
Veçim

انفکاک پذیر

I ndashëm
I veçueshëm

انفکاک ناپذیر

I pandashëm
I paveçueshëm

انقسام (نیز—قسمت)

Ndarje

انقسام پذیر

Veçim
I veçueshëm

انقسام ذهنی

Ndarje imagjinare
Ndasi imagjinare

انقسام فکّی

Ndarje reale
Ndasi reale
Ndarje e njëmendtë

انقسام ناپذیر

I paveçueshëm
I pandashëm

انقسام وهمی

Ndarje imagjinare
Ndasi imagjinare

انقضاء

Merr fund
Vdes
Përfundon
Mbaron

انقطاع

Fundësi
Fund
Ndërprerje

انصرام

Përfundon
Mbaron
Shteron

انضمام

Aneksim

انضمامی

Konkret

انطباع

Përshtypje
Mbresë
Gjurmë

انطباع حسی

Përshtypje shqisore
Përshtypje ndijore

انطباق

Bashkëformësim
Përshtatje
Përkim

انطباق پذیری

Zbatueshmëri

اِنعام

Përfitime
Fryte

انعکاس

Inversion
Përthyerje

انعکاس ناپذیر

I pamendueshëm
I pamatur
I rrëmbyer

انفراد

Izolim
Veçim

اَنفُس (نیز-- نفس)

Mikrokozmos
Vetvete
Shpirtra

انفسی

I brendshëm
I brendësishëm
Brendësor
Mikrokozmik
Shpirtëror
Subjektiv

انفصال

Ndasi
Ndarje
Veçim
Veçueshmëri

انفصال حقیقی

Palidhshmëri reale
Palidhshmëri e njëmendtë

انفصال ناپذیری

Sipërmarrshmëri
Sipërmarrje

انفصالی

Ndashmëri
Ndasi

انسان صغیر

Qenie e brishtë njerëzore
Qenie e vogël njerëzore
Mikrokozmos

انسان فکور

Homo sapiens

انسان کامل

Anthropos teleios
Qenie e plotë njerëzore
Njeriu i përsosur
Njeriu universal

انسان کبیر

Njeriu kozmik
Qenia e madhërishme njerëzore
Njeriu i madhërishëm
Makrokozmos

انسان کلّی

Njeriu universal

انسان گرایی

Humanizëm

انسان گونه

Antropomorfozë

انسان مداری

Antropocentrizëm
Humanizëm

انسان مطلق

Njeriu absolut

انسان ناطق

Homo rationalis

انسان وار انگاری خدا (= تشبیه)

Antropomorfizëm

انسانی

Njerëzor

انسانیّت

Njerëzim
Njerëzorësi

انسجام

Koherencë
Përkueshmëri
Homogjeni
Njëtrajtshmëri
Njëformësi
Njëformshmëri
Njëllojësi
Njëpërmasí
Njëpërmasorësí

انشاء --- ایجاد

انشعاب

Ndarje
Ndasi

انشراح صدر

Zgjerim i zemrës
Hapje e shpirtit
Hapje e mendjes

انصاف

Ndershmëri

اندیشه جزمی

Dogmë
Doktrinë

اندیشه درست

Arsye

اندیشه نئولامارکی

Neomarkizëm

انذار

Këshilloj
Tërheq në vete
Paralajmëroj

انزال

Sjell rrënim

انزوا

Veçim
Izolim
Vetmi
Ndarje

انس

Miqësi
Afrimitet

اُنس

Miqësi e ngushtë
Intimitet

انسان

Njerëzor
Qenie njerëzore
Lloji njerëzor
Njeri

انسان اندیشه ورز

Homo sapiens

انسان انگار

Antropomorfik

انسان انگارانه

Antropomorfik

انسان انگاری

Personifikim

انسان انگاری

Antropomorfizëm

انسان انگاری خدایان

Antropoteizëm

انسان تامّ

Njeri i plotë
Njeri i tërësishëm
Njeri tërësor

انسان — خدا

Perëndi-njeriu

انسان دوستانه

Humanitar

انسان دوستی

Humanitarizëm

انسان شناسی

Antropologji

Dhjata e Re
Besëlidhja e Re

انجیلی

Ungjillor
Evangjelik
Protestant

انحای عدم

Aspektet e mosqenies
Aspektet e mosekzistencës

انحاء وجود (نحوه ی وجود)

Mënyra ekzistenciale
Mënyra të të qenit
Modalitete ekzistenciale
Modalitete të të qenit

انحراف

Devijim
Shmangie
Dalje [nga rruga e drejtë etj.]
Disekuilibër [mendor, shpirtëror etj.]

انحراف فکری

Gabim
Mendim i gabuar
Lapsus

انحصار

Monopol
Shtrëngesë
Kufizim

انحطاط

Dekadencë
Rrënim

انحلال

Shthurje
Shpërbërje

انحناء

Lakueshmëri
Elasticitet
Zhdërvjelltësi

اندازه

Masë
Metër
Shkallë

اندازه -- بُعد
اندازه --کمّ

اندام های حسّی

Organet shqisore (*viz.* pesë shqisat)

اندراج

Mbështillen
Mbulohen
Ndërkallje
Shtojcë

اندراج تحت نوع

Premisa më e vogël

اندیشمند

Intelektiv

اندیشه

Mendim

اندیشه قرون وسطایی

Mesjetarizëm

انتزاعیّت

Abstragueshmëri

انتساب ماهیت انسانی به خداوند

Antropomorfizëm

انتصاب

Projektim
Paracaktim
Caktim

انتظار

Pritshmëri

انتظار ظهور
انتظار فرج

Në pritje të rishfaqjes së Imamit
Pritshmëri milenariste

انتظام

Kontroll
Rend
Vetëpërmbajtje
Maturi
Disiplinë

انتفای شرط

Mohimi i kushtit

انتقاش

Mbresë
Riliev
Thadrim
Gdhendje
Skalitje
Përshtypje
Gjurmëzim

انتقال

Kalim
Pikëkalim
Shteg
Udhë
Ndërkalim
Ndërmbartje
Transferim

انتقال پذیر

I ndërlidhshëm
I ndërmbartshëm
I kalueshëm
I përcjellshëm

انتقال ناپذیر

I pandërlidhshëm
I pandërmbartshëm
I pakalueshëm
I papërcjellshëm

انجام

Thelos
Qëllim i fundëm

انجذاب روحی

Prirje shpirtërore
Grishje shpirtërore

انجمن

Vëllazëri
Shoqëri

انجمن اخوت

Bashkësia e Vëllazërisë

انجیل

Ungjilli

انّ (= وجود)

Qenie
Qenësi
Qenëshmëri
Të qenit
Ekzistencë

اَن یَفعَل (مقوله)

Veprim
Veprimtari
Veprues

اَن یَنفَعِل (مقوله)

Ndikim
Pasojësim (viz. të pasojë)
Pësueshmëri
Lëndueshmëri
Veproj [mbi]
Pasivitet
Gjendje pasive
Gjendje mosvepruese
Mosveprim
Përthithshmëri
I hapur ndaj pasojës [së diçkaje]
I hapur ndaj pësimit [të diçkaje]

انابه

Rikthim

انانیّت

Egoizëm
Egocentrik
Egocentrizëm

انباذقلس -- امپدکلس

انبجاس

Rrjedhje e thjeshtë
Rrjedhje parake
Derdhje e thjeshtë
Derdhje parake

انبعاث

Çlirim
Burim
Dëlirje
Rrezatim
Nxitje
Shtysë
Motivim

انتاج

Produktivitet
Frytshmëri
Dobishmëri
Vlefshmëri

انتباه

Zgjim
Shtysë
Ngacmim
Provokim

انتخاب طبیعی

Përzgjedhje natyrore

انتزاع

Abstragim

انتزاع کردن

Abstragoj
Largoj

انتزاعی

Abstrakt
I abstraguar
I abstragueshëm
Derivat

انتزاعیّات

Objekte abstraktë

Lëndë tërësore
Lëndë tërësuese

امور موهوم

Gjëra thjesht të papërfytyrueshme
Realitete thjesht të paimagjinueshme
Objekte jo reale

امور وجودی

Njësi të qenëshme
Entitete të qenëshme
Lëndë të qenëshme
Cilësi të qenëshme
Lidhje dhe realitete të qenëshme
Marrëdhënie dhe realitete të qenëshme
Njësi të qenësishme
Entitete të qenësishme
Lëndë të qenësishme
Cilësi të qenësishme
Lidhje dhe realitete të qenësishme
Marrëdhënie dhe realitete të qenësishme
Njësi ekzistenciale
Entitete ekzistenciale
Lëndë ekzistenciale
Cilësi ekzistenciale
Lidhje dhe realitete ekzistenciale
Marrëdhënie dhe realitete ekzistencialë
Gjësende ekzistuese (*viz.* që ekzistojnë)
Gjësende reale
Gjësende të njëmendtë

امیر المومنین (ع)

Prijësi i besimtarësve

امین

Mirëbesuesit
Besëmirët
Besimtarët
Besnikët
Bestarët
Besatorët

امور زمانی و مکانی

Objekte kohë-hapësinorë

امور شرعی

Çështje ligjore

امور عامّه

Metafizikë e përgjithshme
Parime të përgjithshme
Parimet e përgjithshme të metafizikës
Çështje të përgjithshme
Metafizikë
Ontologji

امور عدمی

Njësi të paqenëshme
Entitete të paqenëshme
Lëndë të paqenëshme
Cilësi të paqenëshme
Lidhje dhe realitete të paqenëshme
Marrëdhënie dhe realitete të paqenëshme
Njësi të paqenësishme
Entitete të paqenësishme
Lëndë të paqenësishme
Cilësi të paqenësishme
Lidhje dhe realitete të paqenësishme
Marrëdhënie dhe realitete të paqenësishme

امور کلّی

Fakte të përgjithshme
Fakte të tërësishme
Fakte përgjithësuese
Fakte gjithëpërfshirëse
Fakte tërësore
Fakte tërësuese
Lëndë të përgjithshme
Lëndë të gjithsejta
Lëndë të tërësishme
Lëndë përgjithësuese
Lëndë gjithëpërfshirëse

امکان غیری --- امکان بالغیر
امکان مادی

Mundshmëri lëndore

امکان مستقبل

Rastësishmëri e ardhme

امکان مطلق

Mundshmëri absolute

امکان منطقی

Mundshmëri logjike

امکان وجودی

Mundësi ekzistenciale
Mundshmëri ekzistenciale

امکان وقوعی

Mundësi e mundshme
Mundshmëri e mundshme
Mundësi e mundësisë
Mundshmëri e mundësisë
Mundësi e aktualizueshme
Mundshmëri e aktualizueshme
Mundësi e konkretizueshme
Mundshmëri e konkretizueshme
Mundësi e realizueshme
Mundshmëri e realizueshme

امکانی

Rastësor
I rastësishëm
I mundshëm
I varur

اُمگا (قاعده)

Ligji i Omegas

اُمَناء

Mirëbesim
Mirëbesues

امور اتّفاقی

Fakte shoqëruese

امور انتزاعی

Objekte abstraktë

امور بالفعل

Aktualitet

امور بالقوّه

Fakte të mundshme
Mundësi
Mundshmëri
Teodikea (Apo: Teodiçea – degë e teolo
gjisë që boshtohet tek

امور خاصّه (= الاهیات)

drejtësia e Zotit dhe tek prania e të keqes/
ligës në botë, por edhe
tek përligjja dhe përligjshmëria e
ekzistencës së Zotit, në lëvrimin
e saj perëndimor)
Teologji natyrore
Teologji racionale
Lëndë të fshehta

امور خفیّه

Lëndë të fshehura
Objekte të fshehta
Objekte të mistershme
Objekte mistike
Çështje mistike

Mundshmëri përmes diçkaje (*viz.* për shkak të diçkaje)
Mundësi nën dritën e diçkaje (*viz.* për shkak të diçkaje)
Mundshmëri nën dritën e diçkaje (*viz.* për shkak të diçkaje)
Mundësi nga diçka (*viz.* për shkak të diçkaje)
Mundshmëri nga diçka (*viz.* për shkak të diçkaje)

امکان بالقیاس الی الغیر

Rastësi në lidhje me një tjetër (*viz.* në lidhje me diçka tjetër)
Rastësorësi në lidhje me një tjetër (*viz.* në lidhje me diçka tjetër)
Rastësishmëri në lidhje me një tjetër (*viz.* në lidhje me diçka tjetër)
Mundësi në lidhje me një tjetër (*viz.* në lidhje me diçka tjetër)
Mundshmëri në lidhje me një tjetër (*viz.* në lidhje me diçka tjetër)

امکان به معنای فقر

Mundshmëria nën dritën e nevojës

امکان خاصّ

Rastësi e veçantë
Rastësorësi e veçantë
Rastësishmëri e veçantë
Mundësi e veçantë
Mundshmëri e veçantë
Rastësi specifike
Rastësorësi specifike
Rastësishmëri specifike
Mundësi specifike
Mundshmëri specifike

امکان در قیاس به غیر

Mundshmëria në marrëdhënie me diçka tjetër

امکان ذاتی

Rastësi në vetvete
Rastësorësi në vetvete
Rastësishmëri në vetvete
Mundësi thelbësore
Mundshmëri thelbësore
Mundësi esenciale
Mundshmëri esenciale
Mundësi modale
Mundshmëri modale
Mundësi e vetvetishme
Mundshmëri e vetvetishme
Mundësi e vetvetësishme
Mundshmëri e vetvetësishme

امکان صرف

Mundshmëri e pastër
Mundshmëri e qashtër

امکان طبیعی

Rastësishmëri e natyrshme
Rastësishmëri natyrore

امکان عام

Mundësi e zakonshme
Mundshmëri e zakonshme
Mundësi e natyrshme
Mundshmëri e natyrshme
Mundësi e përgjithshme
Mundshmëri e përgjithshme
Rastësi e përgjithshme
Rastësorësi e përgjithshme
Rastësishmëri e përgjithshme

امکان عقلی

Mundësi logjike
Mundshmëri logjike
Mundësi racionale
Mundshmëri racionale

امر وجودی -- امور وجودی
امر و نهی

Urdhëresë dhe ndalesë
Urdhërim dhe ndalim

امر یقینی

Siguri
Përpikmëri

امزجه -- مزاج
امضاء

Falsifikim
Shtrembërim

امکان

Përshtatje
Rastësishmëri
Rastësorësi
Rastësi
Mundësi
Mundshmëri
Rast

امکان اخسّ

Mundësia e të ultës
Mundshmëria e të ultës
Mundësia e ultakes
Mundshmëria e ultakes

امکان اخصّ

Mundësi e veçantë
Mundshmëri e veçantë
Mundësia më e veçantë
Mundshmëria më e veçantë

امکان استعدادی

Mundësi pozitive
Mundshmëri pozitive
Mundësi e pritshme
Mundshmëri e pritshme
Mundësia e përgatitshmërisë
Mundshmëria e përgatitshmërisë

امکان استقبالی

Rast
Rastësi
Rastësorësi
Rastësishmëri
Mundësi e ardhshme
Mundshmëri e ardhshme

امکان اشرف

Mundësia e më të lartës
Mundshmëria e më të lartës
Mundësia e më të epërmes
Mundshmëria e më të epërmes
Mundësia e më sipëranes
Mundshmëria e më sipëranes
Mundësia e më fisnikes
Mundshmëria e më fisnikes

امکان بالذات

Mundësi e vetvetishme (*viz.* për nga vetë natyra)
Mundshmëri e vetvetishme (*viz.* për nga vetë natyra)
Mundësi e natyrshme
Mundshmëri e natyrshme

امکان بالذات (نیز--- امکان ذاتی)

Rastësi thelbësore
Rastësorësi thelbësore
Rastësishmëri thelbësore
Rastësi esenciale
Rastësorësi esenciale
Rastësishmëri esenciale

امکان بالغیر
Mundësi përmes diçkaje (*viz.* për shkak të diçkaje)

dhe ndjekur të mirën)
Ftesë për të mirën (*viz.* për të bërë dhe ndjekur të mirën)

امر به معروف و نهی از منکر

Urdhërimi i asaj çka është e duhur dhe ndalimi i asaj çka nuk është e duhur
Urdhërimi i së mirës ndalimi i së keqes

امر به واسطه

Urdhër jo i drejtpërdrejtë
Urdhër i tërthortë

امر بین الامرین

Gjendje e ndërmjetme
Pozicion i ndërmjetëm
Që zë një vend të ndërmjetëm

امر تاکیدی

Imperativ i shprehur

امر تشریعی

Urdhër i Ligjit të Zbuluar (*viz.* i Sheriatit)
Urdhëresë ligjore
Vendim gjyqësor
Urdhëresë fetare
Urdhër fetar
Urdhër i zbuluar
Urdhëresë e zbuluar

امر تکلیفی

Urdhër përmes një ndërmjetësi
Urdhëresë përmes një ndërmjetësi
Urdhër i parashikuar
Urdhëresë e parashikuar
Dispozitë

امر تکوینی

Urdhër pa një ndërmjetës
Urdhëresë pa një ndërmjetësues
Urdhër i drejtpërdrejtë
Urdhëresë e drejtpërdrejtë
Urdhër shkakësor
Urdhëresë shkakësore
Urdhër burimor
Urdhëresë burimore
Urdhër ekzistencial
Urdhëresë ekzistenciale

امر شرطی

Imperativ hipotetik

امر عدمی--- امور عدمی
امر مسلم

Siguri
Përkimëri

امر مشروط

Imperativ kushtëzues
Imperativ kushtor
Imperativ hipotetik

امر معقول

Qenie intelektive
Qenie mendësore
Qenie kuptimësore
Qenie me aftësi intelektive
Njësi intelektive
Njësi mendësore
Njësi kuptimësore
Entitet intelektiv
Entitet mendësor
Entitet kuptimësor
Cilësi intelektive
Cilësi mendësore
Cilësi kuptimësore

امر واقع

Fakt

امتناع مطلق

Pamundshmëri absolute

امتنان

Dhuratë e painterestë
Dhunti e lindur
Mirënjohje
Ndjenjë mirënjohjeje
Miradije
Ndjenjë miradijeje
Mirësi

امثال

Ngjashmëritë
Përngjashmëritë
Afritë
Përafritë

امداد

Ndihmë
Ndihmesë
Mbështetje

امداد غیبی

Deus ex machina

امر (= شیء ، چیز)

Çështje
Punë
Fakt
Objekt
Gjësend
Ent

امر (# نهی)

Urdhër
Urdhëresë
E lejuara (*viz.* si e kundërta e të ndaluarës)

امر ارادی

Urdhëresë e mbështetur tek vullneti
Urdhër i mbështetur tek vullneti
Urdhëresë e mbështetur tek dëshira
Urdhër i mbështetur tek dëshira
Urdhëresë e udhëhequr nga vullneti
Urdhër i udhëhequr nga vullneti
Urdhëresë e udhëhequr nga dëshira
Urdhër i udhëhequr nga dëshira
Urdhëresë e diktuar nga vullneti
Urdhër i diktuar nga vullneti
Urdhëresë e diktuar nga dëshira
Urdhër i diktuar nga dëshira
Urdhëresë që buron nga vullneti
Urdhër që buron nga vullneti
Urdhëresë që buron nga dëshira
Urdhër që buron nga dëshira

امر ازلی

Urdhëresë e përjetshme
Urdhër i përjetshëm

امر الاهی

Urdhëresë hyjnore
Urdhër hyjnor

امر الله

Urdhëresë e Zotit
Urdhër i Zotit

امر ایجاد

Urdhër për krijimin [e diçkaje]
Urdhër për qenësimin [e diçkaje]

امر به معروف

Urdhër për të mirën (*viz.* për të bërë dhe ndjekur të mirën)
Urdhëresë për të mirën (*viz.* për të bërë

امتداد کمّی

Shtrirje sasiore
Zgjatim sasior

امتداد معقول

Shtrirje intelektive

امتزاج

Bashkëpërzierës
Bashkëpërzierje
Përzierës
Përzierje
Amalgamë
Ndërpërzierës
Ndërpërzierje
Bashkëshkrirës
Bashkëshkrirje

امتناع

Pamundësi
Pamundshmëri

امتناع بالذات

Pamundësi thelbësore (*viz.* që i brenda-shkruhet thelbit)
Pamundshmëri thelbësore (*viz.* që i brendashkruhet thelbit)
Pamundësi e thelbësishme (*viz.* që i brendashkruhet thelbit)
Pamundshmëri e thelbësishme (*viz.* që i brendashkruhet thelbit)
Pamundësi esenciale (*viz.* që i brendashkruhet esencës)
Pamundshmëri esenciale (*viz.* që i brendashkruhet esencës)
Pamundësi e vetvetishme
Pamundshmëri e vetvetishme
Pamundësi e vetvetësishme
Pamundshmëri e vetvetësishme
Pamundësi e natyrshme (*viz.* për nga vetë natyra që shpërfaq)
Pamundshmëri e natyrshme (*viz.* për nga vetë natyra që shpërfaq)

امتناع بالغیر

Pamundësi përmes diçkaje tjetër (*viz.* për shkak të)
Pamundshmëri përmes diçkaje tjetër (*viz.* për shkak të)

امتناع بالقیاس الی الغیر

Pamundësi në lidhje me diçka tjetër
Pamundshmëri në lidhje me diçka tjetër
Pamundësi nën dritën e diçkaje tjetër
Pamundshmëri nën dritën e diçkaje tjetër
Pamundësi në marrëdhënie me diçka tjetër
Pamundshmëri në marrëdhënie me diçka tjetër

امتناع ذاتی

Pamundësi thelbësore (*viz.* që i brenda-shkruhet thelbit)
Pamundshmëri thelbësore (*viz.* që i brendashkruhet thelbit)
Pamundësi e thelbësishme (*viz.* që i brendashkruhet thelbit)
Pamundshmëri e thelbësishme (*viz.* që i brendashkruhet thelbit)
Pamundësi esenciale (*viz.* që i brendashkruhet esencës)
Pamundshmëri esenciale (*viz.* që i brendashkruhet esencës)
Pamundësi e vetvetishme
Pamundshmëri e vetvetishme
Pamundësi e vetvetësishme
Pamundshmëri e vetvetësishme
Pamundësi e natyrshme (*viz.* për nga vetë natyra që shpërfaq)
Pamundshmëri e natyrshme (*viz.* për nga vetë natyra që shpërfaq)

امامت مفضول

Imamati i një më të ulti

امامیّه

Imamizmi
Imamësi (*viz.* degë e Shi'izmit)

امانت

Besim
Mirëbesim

امانیّ

Dëshirë
Dëshira
Urime

امپدکلس

Empedokli

امّت

Bashkësia
Bashkësia islame
Bashkësia e myslimanëve
Bashkësia myslimane
Komuniteti mysliman
Komb
Popull
Bashkësia e besimtarëve

امّت اسلامی

Bashkësia islame
Bashkësia e myslimanëve
Bashkësia myslimane
Komuniteti mysliman

امّت مسلمان

Bashkësia myslimane
Komuniteti mysliman

امّت وسط

Zemra e bashkësisë
Zemra e Ummetit

امتثال

Përkues
Përputhës
Në përputhje [me]
Bindje
Nënshtrim
Pranim

امتحان

Pësim
Provë
Sprovë
Vuajtje
Peripeci

امتداد

Zgjatim
Zgjatueshmëri
Shtrirje
Shkallë

امتداد

Kohëzgjatje
Kohështrirje

امتداد جسمانی

Shtrirje

امتداد سَیلانی

Zgjatim i lëvizshëm
Shtrirje e lëvizshme
Zgjatim i ndryshueshëm
Shtrirje e ndryshueshme

امّ المومنین

Nëna e besimtarëve

امام

Imam
Udhëheqës fetar
Udhëheqës
Lider
Prijës

امام زمان (عج)

Imami i epokës
Imami i kohës

امام عصر (عج)

Imami i periudhës
Imami i kohës

امام غایب (عج)

Imami i fshehur

امام مبین

Imami i shfaqur

امام معصوم (ع)

Imami i pagabueshëm
Imami i drejtë

امام منتظَر (عج)

Imami i pritur
Imami i pritshëm
Imami që pritet [të rishfaqet]

امام شناسی

Imamologji

امامت

Imamat
Prijësí
Udhëheqësí
Drejtim [i një insitucioni, vendi etj.]
Prijësia e bashkësisë politike (*viz.* e qytetit)
Udhëheqësia e bashkësisë politike (*viz.* e qytetit)
Drejtimi i bashkësisë politike (*viz.* i qytetit)
Prijësia e jetës shpirtërore [të bashkësisë]
Udhëheqësia e jetës shpirtërore [të bashkësisë]
Drejtimi i jetës shpirtërore [të bashkësisë]

امامت امّت

Drejtimi i bashkësisë fetare
Udhëheqja e bashkësisë fetare

امام صامت

Imami i heshtur
Imam i fshehur

امام مستقر

Imami i përhershëm

امام مستودع

Imami i besueshëm

امام مستور

Imami i fshehur
Imami i fshehtë
Imam i padukshëm

امام مفترض الطاعه

Rregullues ligjor

امام ناطق

Imami profetik
Imami që flet

Të mësosh [të tjerët] përmes frymëzimit
Të predikosh përmes frymëzimit

الهامات ربّانی

Frymëzime Zotërore

الهه

Hyjneshë

الهی

Hyjnor
Shpirtëror
Teologjik
Noumenik

الهیات

Metafizikë
Teologji
Çështje teologjike

الهیات آزادی بخش

Teologjia e çlirimit

الهیات ارسطو

Metafizika e Aristotelit

الهیات اهل کتاب

Teologjia biblike

الهیات تحصلی

Teologjia pozitive

الهیات تنزیهی

Teologjia negative

الهیات توحیدی

Teologjia monistike

الهیات طبیعی

Teologjia natyrore

الهیات مبتنی بر وحی

Teologjia e zbuluar
Teologjia e zbritur

الهیات نظری

Teologjia pozitive
Teologjia spekulative
Teologji teoretike

الهیون

Teistët

الیایی

Eleasit

امّ العلوم

Nëna e shkencave
Shkenca amë
Scientia regia

امّ القری

Meka
Mëma e qyteteve

امّ القضایا

Mëma e tërë pohimeve

امّ الکتاب

Libri Arketipor
Mëma e librave

Hire zotërore
Hire të perëndishme

الفت

Ngjashmëri
Përafri

القاء

Ngjashmëri
Këshillë

القاء الاهی

Frymëzim hyjnor

القای رحمانی

Frymëzim shpirtëror
Frymëzim spiritual

القاء شیطانی

Këshillë djallëzore

القاء مَلَکی

Frymëzim engjëllor

القاء ناری (= القاء جنّی)

Frymëzim i xhindit

الله

All-llah
Allah
Zot
Perëndi

اَلَم (# لذت)

Dhembje

الواح شریعت

Pllakat e Ligjit Hyjnor

الواح عالیه نوریّه

Pllakat e lartësuara
Pllakat dritëplota
Pllakat e epërsisë dritëplotë

الواحد لایصدر منه الّا الواحد

Asgjë nuk buron nga Njëshi përsos Njëshit
Asgjë nuk rrjedh nga Njëshi përsos Njëshit

الوهیّت

Deizëm
Hyjni
Zotshmëri
Përzotësi

اله

Hyjni
Zot

الهام

Frymëzim
Zbulesë
Të mësosh [të tjerët] përmes frymëzimit hyjnor
Të predikosh përmes frymëzimit hyjnor

الهام روحانی

Frymëzim shpirtëror
Frymëzim spiritual

الهام کردن

Frymëzoj

الاهیّون

Hyjnorët
Teosofistët mistikë
Teistët

التذاذ

Shijim
Galdim

التزام

Hamendje
Përkushtim
Ndërlikje

التفات

Lidhje
Ndërlikje

التفاتی

I qëllimshëm
Qëllimor

التقاط

Eklektizëm

التقاطی

Eklektik

التقاطی گری

Eklektizëm

التيام (# خرق)

Renditje
Rregullim

الجاء

Shtysë
Impuls
Hov
Nxitje

الحاد

Ateizëm
Mohim i Zotit
Mohim i ekzistencës së Zotit
Apostazi
Herezi

الحادی

Ateist

الحکمه المتعالیه فی الاسفار العقلیه الاربعه

Teosofia transcendentale në lidhje me katër rrugëtimet e shpirtit

الرّد علی الامتناع

Reductio ad impossibile
Reduktimi në pamundësi
Paraqitje e pamundshme

الزام (= اجبار)

Shtrëngesë
Detyrim
Shtrëngim

الزام (= تکلیف)

Urdhër
Urdhëresë

الطاف ربّانی

Hire hyjnore

اکرم اکرمین (خداوند)

Më Bujari i tërë bujarëve

اکسیر

Alkimi
Eliksir

اکسیر حیات

Eliksiri i jetës

اکمال

Përsosës

اکمل

Më i përsosuri

اکوار

Përjetësi
Epoka

اکوان (کَون)

Mënyrat e të qenit
Format e të qenit
Gjendjet e të qenit

اکوان محسوس مادی

Qenie lëndore shqisore (*viz.* të rrokshme nga shqisat)

اگزیستانسیالیسم

Ekzistencializëm

اِلاه

Hyjni
Zot

اِلاهه

Hyjneshë

اِلاهی

Hyjnor

اِلاهی (= خداباور)

Besimtar
Teist

الاهیّات

Njohje hyjnore
Shkenca hyjnore
Gjërat hyjnore
Realitetet hyjnore
Metafizikë
Teologji

الاهیّات بالمعنی الاخصّ

Metafizika në kuptimin e saj të veçantë
Teodikea (Apo: Teodiçea – degë e teologjisë që boshtohet tek drejtësia e Zotit dhe tek prania e të keqes/ ligës në botë, por edhe tek përligjja dhe përligjshmëria e ekzistencës së Zotit në lëvrimin e saj perëndimor)
Teologji natyrore
Teologji natyraliste
Teologji racionale

الاهیّات بالمعنی الاعم

Metafizika e përgjithshme
Metafizika në kuptimin e saj të përgjithshëm

الاهیّاتی (= کلامی)

Teologjik

اقرار به شهادتین

Pohim i dy shehadeteve

اقرار به لسان ---- اقرار به زبان

اقطاب

Skajet
Polet

اقطاب دوازده گانه

Dymbëdhjetë skajet (*viz.* Dymbëdhjetë Imamët)
Dymbëdhjetë polet (*viz.* Dymbëdhjetë Imamët)

اقل

Minimal

اقلیدس

Euklidi

اقلیدسی

Euklidian

اقلیم

Klimë

اقناع

Bindje

اقناعی

Bindës

اقناعی

Ad hominem
Retorik

اقنوم

Hipostazë

اقوی الادلّه

Prova më e fortë
Locus classicus

اکبر

Më i madh

اکبر (خداوند)

Më i Madhi (*viz.* Zoti)
Më Madhështori (*viz.* Zoti)
Më i Madhërishmi (*viz.* Zoti)
Më i Madhëruari (*viz.* Zoti)

اکتساب

Përvetësim

اکتسابی

Të përvetësuarit
Derivatet

اکتشافی

Euristik

اکراه (= اجبار)

I shtrënguar
Shtrëngesë

اکراه (= تنفر)

Përbuzje
Kundërshti
Kundërvënie
Papajtueshmëri
Mosmarrëveshje
Armiqësi

اقانیم ثلاثه

Tre thelbet
Tre esencat

اقانیم سه گانه

Hipostazë

اقتداء

Vijues
Pasues
Shkërbyes
Shkërbim
Imitim

اقتدار

Autoritet

اقتران

Varësi
Hamendësim
Ndërvarësi
Ndërlidhje

اقتران

Connectio
Lidhje
Ndërlidhje
Ndërlikje

اقتران ساده

Lidhje e thjeshtë
Ndërlidhje e thjeshtë
Ndërlikje e thjeshtë

اقتران علّی

Varësi shkakore
Ndërlidhje shkakore
Varësi shkakësore
Ndërlidhje shkakësore
Lidhje shkakore
Lidhje shkakësore
Marrëdhënie shkakore
Marrëdhënie shkakësore

اقترانی

Lidhës
Ndërlidhës
Konektiv

اقتضاء

Kërkesë
Kusht
Përkujdesje
Provani
Parakusht
Prirje
Kushtëzues

اقتضاء ذاتی

Kërkesë thelbësore
Kusht thelbësor
Kusht i patjetërsueshëm
Conditio sine qua non

اقتضای غیری

Kusht i vendosur nga një gjësend tjetër

اقرار

Rrëfim [fetar]

اقرار به زبان

Pohim me gjuhë
Pohim me gojë
Pranim me gjuhë
Pranim me gojë

افعال

Punë
Vepra
Veprime

افعال الاهی

Vepra hyjnore
Veprime hyjnore
Të vepruarit hyjnor
Veprimtari hyjnore

افعال انسانی

Vepra njerëzore
Veprime njerëzore
Të vepruarit njerëzor
Veprimtari njerëzore

افق

Horizont

افق مبین

Horizont i qashtër
Horizont i qartë

افلاطون

Platoni

افلاطون الاهی

Platoni i hyjshëm
Platoni hyjnor

افلاطونی

Platonik

افلاک

Sfera qiellore
Kupa qiellore
Parajsa
Qiejt
Bota qiellore

افلاک سماوی

Sferat qiellore

افلاک نجومی

Sferat astronomike
Qiejt astronomikë

افلاک نه گانه

Nëntë qiejt
Nëntë sferat

افلاک هفتگانه

Shtatë sferat

افلوطین

Plotini

افناء

Asgjësim
Paqenësim
Asgjësoj
Paqenësoj

افیغورس ----- اپیکور

اقامه ی برهان کردن

Vërtetoj
Argumentoj
Provoj

اقامه کردن

Përcaktoj

افتقار

Të jesh nën hirin e Zotit
Të jesh nën dëshirën e Zotit
Të jesh nën vullnetin e Zotit
Varësi
Nevojë
Nevojshmëri
Varfëri
Skamje
Kërkesë
Kusht
Gjendje e të qenit i varur nga Zoti

افتقار ذاتی

Varësi thelbësore
Nevojë thelbësore
Varfëri thelbësore
Skamësi thelbësore
Varësi esenciale
Nevojë esenciale
Varfëri esenciale
Skamësi esenciale

افراد ذهنی

Veçantësi që ekzistojnë brenda mendjes
Veçantësi mendore
Veçantësi mendësore
Veçantësi subjektive

افراد محقَّق در خارج

Veçantësi të aktualizuara
Veçantësi të realizuara
Veçantësi të konkretizuara
Veçantësi në botën e jashtme (*viz.* fizike)
Veçantësi objektive

افراد مقدّر

Veçantësi që hamendësohen se ekzistojnë
Veçantësi në botën e jashtme (*viz.* fizike)

افراط

Dalje

افراط گرایی

Radikalizëm

افراط و تفریط

Teprim dhe mospërfillje

افروطاغورس --- پروتاگوراس

افساد

Sjell prishje
Prish (*viz.* moralisht etj.)

افسانه

Mit
Fiksion
Trillim
Fabul
Përrallë

افسانه انگاری

Fiksionalizëm

افسانه ای

Mitik
Mitologjik

افضل

Sipërani më i shkëlqyer
Sipëran
Sipëror
I epërm

افطار کردن

Hap argjërimin
Prish agjërimin

Thelbe
Individë

اعیان ثابته

Thelbe të përjetshëm
Thelbe të amshueshëm
Çfarësi të përjetshme
Çfarësi të amshueshme
Njësi të përcaktuara
Arketipa të pandryshueshëm
Njësi të pandryshueshme
Thelbe të pandryshueshëm
Esenca të pandryshueshme
Realitete të fshehura
Arketipa të përhershëm
Arketipa të gjithëhershëm

اعیان خارجی

Objekte të jashtme

اعیان ریاضی

Objekte matematikore

اعیان صفات

Njësitë e njësive
Entitetet e entiteteve

اعیان مثالی

Objekte ideale
Objekte imagjinare

اعیان موجودات

Entitete objektive
Njësi objektive

اغراض ---- غر

اغریقی

Grek
Helen

اغلوطه --- مغالطه

اغما

Pandërgjegjshmëri

اغوا

Të mashtruarit
Joshje
Ngasje
Tundim
Grishje

افاضه

Shpërhapje
Shpalosje
Çlirim
Dëlirje
Burim

افاضه کردن

Dëlir
Çliroj
Rrjedh
Buroj
Shpërndaj
Shpalos

افاضه نفس بر بدن

Ndikimi i shpirtit në trup

افتراض

Hamendje
Hamendësim
Hipotezë

افتراق

Ndarje
Ndasi
Veçim

Pashkërbyeshmëri
Padytësi
Padytshmëri
Mrekulli

اعجاز قرآن

Paimitueshmëria e Kur’anit
Pashkërbyeshmëria e Kur’anit
Padytësia e Kur’anit
Padytshmëria e Kur’anit
Mrekullia e Kur’anit

اعجازگرانه

Taumaturgjik
Çudibërës

اِعداد

Përgatitje

اَعدام---عدم
اَعراض --عرض
اِعراض از حق

Largim nga e vërteta

اَعراض نسبی

Rastësishmëri relative

اعرف

Më e qarta dhe e vetvetishmja

اعضا و جوارح

Ijet dhe gjymtyrët

اعضای بدن

Organet trupësore
Organet trupore
Pjesët trupore

اعطاء

Bujar
Shpirtgjerë
Zemërbardhë

اعلی

Më i larti
Më i lartësuari
Më i epërmi
Sipëranësor

- الأعلی

Më i epërmi
Më sipëranësori

اعلی علیین

Vendi më i lartë
Vendi më sipëran

اعم

Më i përgjithshëm
Më universal
Gjësendi më i përgjithshëm

اعمال

Vepra
Punë
Veprime

اعمال قلبی

Vepra të zemrës
Vepra trupore

اعواض --- عوض
اعیان

Gjëra ekzistenciale dhe konkrete
Gjëra që ekzistojnë konkretisht

اعتقاد به خلق جهان

Kreacionizëm

اعتقاد به خیر

Agatizëm (viz. teoritë në lidhje me të bukurën dhe të mirën)

اعتقاد به دوگانگی خیر و شر در عالم

Dualizëm

اعتقاد به دوگانگی روح و جسم

Dualizëm mendje-shpirt

اعتقاد به سه خدا

Trinitizëm
Trinitarianizëm

اعتقاد به ظهور مسیح

Adventizëm

اعتقاد به عدالت خداوند

Teodiçea

اعتقاد به عرف

Konvencionalizëm

اعتقاد به علم غیب

Okultizëm
Misterizëm

اعتقاد به عنایت مشروط الهی

Kondicionalizëm

اعتقاد به فنا پذیزی نفس

Moralizëm
Besimi në pavdekshmërinë e shpirtit

اعتقاد به ناشی شدن آگاهی از جریان عصبی

Epifenomenalizëm

اعتقاد به نظریه سیر تکاملی موجودات

Evolucionalizëm

اعتقاد به وجود ذهنی کلیات

Konceptualizëm

اعتقاد به هزاره پیامبری مسیح

Milenarianizëm

اعتقاد جازم

Bindje e palëkundur
Bindje e patundur

اعتقاد مذهبی

Opinion
Mendim
Doxa

اعتقادنامه

Besore

اعتقادی

Doktrinor
Dogmatik

اعتکاف

Tërheqje shpirtërore

اعجاز

Rrejdhshmëri ligjërimore
Rrjedhshmëri gojore
Paimitueshmëri

اعتدال مزاج

Temparament moderues

اعتذار

Apologji
Ndjesëlypje

اعتراض

Objeksion

اعتراف

Rrëfim [fetar]
Pranim i mëkateve

اعتزال

Shkolla Mu'tazilite
Tërheqje [shpirtërore]

اعتقاد

Besim
Bindje
Pikëpamje
Besore
Doktrinë
Dogmë

اعتقاد به اصالت روح و بقای آن

Spiritualizëm
Shpirtërizëm
Të besuarit ne vërtet

اعتقاد به اصل حیاتی

Vitalizëm

اعتقاد به الوهیت جهان

Kozmoteizëm
Panteizëm
Deus sive natura

اعتقاد به بقای نفس

Imortalizëm (*viz.* teoritë në lidhje me pavdekësinë)

اعتقاد به تأثیر خداوند در علیت

Okazionalizëm (*viz.* teoritë në lidhje me rastësorësinë)

اعتقاد به تجلی انسانی خدا در مسیح

Theantropizëm (*viz.* teoritë në lidhje me perëndinjeriun)

اعتقاد به جانور بودن انسان

Animalizëm (*viz.* teoritë në lidhje me frymën)

اعتقاد به جبر

Paracaktueshmëri
Determinizëm

اعتقاد به جبر در حوادث و افعال

Teoritë në lidhje me pashmangshmërinë
Teoritë ne lidhje me domosdoshmërinë
Fatalizëm

اعتقاد به جوهر فرد

Monadizëm

اعتقاد به جوهر واحد

Monizëm

اعتقاد به خدا

Teizëm

Këndvështrim racional
Vlerësim racional
Pikëpamje subjektive
Pamësi subjektive
Këndvështrim subjektiv
Vlerësim subjektiv

اعتبار کردن

Formuloj
Marr në konsideratë
Marr parasysh

اعتبارات

Vlerësime
Konsiderata
Pamje
Pikëpamje
Pamësi
Këndvështrime
Aspekte mendore
Aspekte mendësore

اعتبارات عقلیه

Pamje racionale
Pikëpamje racionale
Aspekte racionale
Pamësi racionale
Këndvështrime racionale

اعتباری

Konvencional
I prejardhur
Derivat
Ideor
Abstrakt
Konstrukt mendor
Jo-konkret
Fryt pikëpamjesh
Fryt këndvështrimesh
Subjektiv

اعتباری بودن وجود

Pavërtetshmëria e ekzistencës

اعتباری بودن ماهیت

Çfarësia e qenies mendore

اعتباریات

Trillime
Fiksione

اعتباریّت

Përmasë ideale
Natyrë ideale
Idealisht
Natyrë mendësore
Paraqitje mendore
Subjektivitet
Subjektivizëm

اعتباریّت ماهیت

Përmasë ideale e çfarësisë
Natyrë mendore e çfarësisë
Natyrë mendësore e çfarësisë

اعتدال

Barazpeshë
Drejtpeshim
Ekuilibër
Moderim

اعتدال بهاری

Ekuinoksi pranveror
Ekuinoksi i pranverës

اعتدال پاییزی

Ekuinoksi vjeshtor
Ekuinoksi i vjeshtës

Pakufishmëri
Pakufizueshmëri

--- علی الاطلاق

Absolutisht
Në një mënyrë të pakufizuar
Në mënyrë të pakushtëzuar

اطلاق وجود

Absolutësia e qenies
Absolutësia e qenësisë
Absolutësia e së qenëshmes
Absolutësia e së qenësishmes
Absolutësia e ekzistencës
Absolutësia e të qenit
Pakufizueshmëria e qenies
Pakufizueshmëria e qenësisë
Pakufizueshmëria e së qenëshmes
Pakufizueshmëria e së qenësishmes
Pakufizueshmëria e ekzistencës
Pakufizueshmëria e të qenit

اطمینان قلب

Paqja e zemrës
Qetësia e zemrës

اَطوار (طور)

Shkallë
Nivele
Rrafshe
Grada
Mënyra

اطوار وجود

Mënyrat e të qenit
Format e të qenit

اعاده

Kthim pas

اعاده ی زمان

Kthim pas i kohës
Rikthim pas i kohës

اعاده ی معدوم

Rikthim pas i një gjëje të paqenësuar

اعاظم

Figura të jashtëzakonshme
Njerëz të vendosur

اعتبار

Vlerësim
Çështje pikëpamjesh
Këndvështrim
Vlerësim subjektiv

اعتبارات ذهنی

Konceptualizime mendore
Konceptime mendore

اعتبار عدم

Pamësia [në lidhje me] e paqenësisë
Pikëpamja [në lidhje me] e mosqenësisë
Teoria [në lidhje me] e joekzistencës
Pamësia [në lidhje me] e të paqenëshmes/
mosqenies

اعتبار عقلی

Pikëpamje intelektive
Pamësi intelektive
Këndvështrim intelektiv
Pikëpamje logjike
Pamësi logjike
Këndvështrim logjik
Vlerësim logjik
Pikëpamje racionale
Pamësi racionale

Marrëdhënie ndriçuese
Lidhje dritëdhënëse

اضافه ی تسلّطی

Marrëdhënie epërsie
Marrëdhënie përparësie

اضافه حقیقی

Ndërlikje e pastër
Marrëdhënie e pastër
Marrëdhënie reale

اضافه ی طرفینی

Marrëdhënie binare

اضافه عقلی

Marrëdhënie intelektive
Marrëdhënie mendësore

اضافه غیر حقیقی

Marrëdhënie e paqëndrueshme

اضافه ی متشابه الاطراف

Marrëdhënie simetrike

اضافه ی مختلف الاطراف

Marrëdhënie asimetrike

اضافه ی مقولی

Marrëdhënie kategorike
Marrëdhënie kategorizuese

اضافه ی وحدانی

Marrëdhënie bashkëlidhëse

اضافی

Bashkëlidhëse
Marrëdhëniesore

اضداد

Të përkundërta
Të kundërta

اضطراب

Angst
Ankth
Makth

اضطرار (# اختیار)

Detyrim
Shtrëngesë

اضطرار (= ضرورت)

Domosdoshmëri

اضطراری (# اختیاری)

I detyruar
I shtrënguar
I pavullnetshëm

اضطراری (= ضروری)

I domosdoshëm

اضلال

Largoj nga rruga e drejtë

اطاعت

Bindje

اطلاق (= مطلق بودن)

Absolutësi

اصول اولیه

Parime të parme
Parime parake
Parime të parësishme
Parime parësore

اصول دین

Dogmatika
Themelet e fesë
Parimet e fesë
Rrënjët e fesë
Shtyllat e fesë

اصول شریعت

Rrënjët e Ligjit

اصول عقاید

Parimet e besimit
Themelet e besimit
Shtyllat e besimit

اصول فقه

Metodologji ligjore
Metodologji e juriprudencës

اصول متعارفه شهود

Aksiomat e intuitës

اصول موضوعه

Aksioma të huazuara
Parime të vendosura
Parime paraprake
Parime të paravendosura
Parime të pranuara
Postulate themelore
Hipotezë
Parimet meta-logjike
Parimet mbi-logjike
Postulate
Parime të caktuara
Parime të paracaktuara
Teza

اصیل

Autentik
I kulluar
I pastër
Parimor
Burimor
Themelor
Thelbësisht i njëmendtë
Objektiv
Burim
Parmësi (*viz.* të qenit i parmë)

اصول نظری

Instrumentalizëm

اصیل

E njëmendtë

اضافه (تابعی وجود)

Atribuim
Cilësim
Bashkëlidhje
Lidhje e përgjithshme
Lidhje
Marrëdhënie

- بالاضافه

Në lidhje [me]
Nën dritën [e]
Relativisht
Varësisht

اضافه ی اشراقی

Cilësim ndriçues

اصل نخستین

Parim parak
Parim i parmë
Parim i parësishëm
Parim i parëhershëm
Parim i kryehershëm
Zanafillë
Arché

اصل نخستین اشیا

Burim zanfillor
Burim i parmë
Burim i parëhershëm
Burim parak

اصل واحد

I njëjti burim
Njëburimshmëri

اصل هم مصداقی

Aksioma e shtrirjes hapësinore

اصلاح

Përnjësim
Pajtueshmëri
Përputhshmëri
Paqe e vendosur
Tërësi e caktuar
Krijim i një tërësie
Formim i një tërësie
Vendosje sipas një rendi
Renditje
Reformë

اصلاح بین مردم

Krijimi i pajtueshmërisë mes njerëzve
Arritja e mirëkuptimit mes njerëzve
Pajtueshmëria mes njerëzve
Mirëkuptimi mes njerëzve

اصلاح ذات البین

Kompromis
Kompromentues
Debate mes njerëzve
Përplasje mes njerëzve
Grindje mes njerëzve
Mosmarrëveshje mes njerëzve

اصلاح طلبی

Reformizëm

اصلح

Interesi më i mirë
Përparësia më e madhe
Përfitimi më i madh

اصلی

Thelbësor
Themelor
Burimor
Parësor
I parmë
I parëhershëm
Parimor

اصول

Parimet

اصول اخلاقی

Moralet
Kodet zakonore
Doket

اصول اعتقادی

Parimet e besimit
Themelet e besimit
Shtyllat e besimit

اصل مسلّم

Parim themelor
Parim themeltar

اصل فاکتورگیریی

Parim faktorizues

اصل فلسفی

Filozofemë

اصل قدیم

Parim i përjetshëm
Parim i mbarëkohshëm

اصل گرا

Radikal
Rrënjësor

اصل گرایی

Radikalizëm

اصل متعارف

Aksiomë
Postulat
Apoftegmë

اصل متعارف انتخاب

Aksiomë e zgjedhjes

اصل متعارف بی نهایت

Aksiomë e pafundësisë

اصل متعارف غیر ضمنی

Aksiomë e qartë
Aksiomë e shprehur

Postulate themelore

اصل منطقی

Maksimë logjikë
Apoftegmë logjike
Aksiomë logjike

اصل موجبیت الهی

Paracaktueshmëri
Determinizëm

اصل موضوع

Aksiomë e huazuar
Parim paraprak
Parim themelor
Hipotezë
Hamendësim
Parim meta-logjik
Parim mbi-logjik
Parim i paravendosur
Aksiomë
Premisë
Diçka e dhënë
Tezë

اصل موضوع جداسازی

Aksiomë e skemës së ndarjes

اصل موضوعه فلسفی یا ریاضی

Maksimë
Apoftegmë
Aksiomë
Shprehje lapidare

اصل موضوعی

Aksiomatik
Postulativ
Apoftegmatik

اصحاب نقل

Autoritetet në përcjelljen e *hadithit*

اصحاب یمین

Shokët e Krahut të Djathtë

اصرار بر گناه

Të bërit vazhdimisht të njëjtin mëkat
Këmbëngulje në kryerjen e mëkateve

اصطلاح

Terminologji

اصل

Bazë
Element
Themeli
Themeltësi
Terren
Burim
Parim
Rrënjë
Rregull
Gurrë

اصل الاهی

Parim hyjnor
Rrënjë hyjnore

اصل این همانی

Parimi i identitetit

اصل بدیهی

Aksiomë

اصل تحقیق پذیری

Parimi i vërtetueshmërisë

اصل تناقص

Parimi i kundërshtisë

اصل توحید

Parimi i Unitetit hyjnor

اصل جاویدان

Parimi i përjetësisë

اصل جایگزینی

Bashkëndryshim

اصل جهت کافی

Parimi i arsyes së mjaftueshme

اصل ساده سازی

Thjeshtëzim

اصل عدم تناقص

Moskundërshti
Ligji i moskundërshtisë

اصل عدم موجبیت

Parimi i papërcaktueshmërisë

اصل عقلی

Parim intelektiv
Parim racional

اصل علّیت

Parim shkakësor
Parim i shkakësisë
Parim i shkakësimit

اصل غایی

Parim i fundëm

اصحاب خلاف

Njerëzit e mosmarrëveshjeve
Njerëzit e grindjeve
Njerëzit e mospajtimeve
Kundërshtarët

اصحاب دایره المعارف

Enciklopedistët

اصحاب رسول

Shokët e të Dërguarit
Sahabët

اصحاب رأی

Shkolla racionaliste
Mbrojtësit e pikëpamjeve [racionaliste]
Ithtarët e arsyes

اصحاب شمال

Shokët e Krahut të Majtë

اصحاب صفات

Sahabët
Njerëzit e veprimeve karizmatike

اصحاب کرم

Njerëzit e bujarisë

اصحاب کساء

Shokët e mantelit [të profetit]

اصحاب کشف و شهود

Njerëzit e Zbulesës dhe të Vizionit
Njerëzit e Zbulesës dhe të Vegimtarisë

اصحاب کلاک (متکلمین)

Teologët

اصحاب کهف

Shokët e shpellës
Shtatë të fjeturit

اصحاب مشاهدات

Vizionarët prijës
Vegimtarët prijës

اصحاب مشاهده

Prijësit e vizionit
Prijësit e vegimit
Mësuesit e vizionit
Mësuesit e vegimit

اصحاب معاصی

Ata që veprojnë nga mosbindja

اصحاب مکاشفات

Njerëzit e Vizionit
Njerëzit e Vegimtarisë

اصحاب نار

Njerëzit e Zjarrit
Banorët e Zjarrit
Të ndëshkuarit

اصحاب نبیّ (ص)

Shokët e Pejgamberit
Sahabët

اصحاب نظر

Njerëzit e të menduarit të vlefshëm
Teoricienët racionalistë

qenësishmes
Thelbësorësia ontologjike e të qenit
Thelbësorësia ontologjike e ekzistencës
Parmësia e qenësisë
Parmësia e së qenëshmes
Parmësia e së qenësishmes
Parmësia e të qenit
Parmësia e ekzistencës
Përparësia e qenësisë
Përparësia e së qenëshmes
Përparësia e së qenësishmes
Përparësia e të qenit
Përparësia e ekzistencës
Parimësia e qenësisë
Parimësia e së qenëshmes
Parimësia e së qenësishmes
Parimësia e të qenit
Parimësia e ekzistencës
Parimshmëria e qenësisë
Parimshmëria e së qenëshmes
Parimshmëria e së qenësishmes
Parimshmëria e të qenit
Parimshmëria e ekzistencës
Parimorësia e qenësisë
Parimorësia e së qenëshmes
Parimorësia e së qenësishmes
Parimorësia e të qenit
Parimorësia e ekzistencës
Parësia e qenësisë
Parësia e së qenëshmes
Parësia e së qenësishmes
Parësia e të qenit
Parësia e ekzistencës

اصحاب

Shokë
Shoqërues
Ndjekës
Dishepuj
Nxënës

اصحاب احوال

Zotëruesit e gjendjeve shpirtërore

اصحاب اقوال

Pastruesit e fjalëve
Puristët e gjuhës

اصحاب پیامبر(ص)

Shokët e profetit
Sahabët

اصحاب توحید

Mbrojtësit e Njëshmërisë [së Zotit]
Ithtarët e Njëshmërisë [së Zotit]
Monoteistët

اصحاب جدل

Kundërshtarët
Kundërshtuesit
Polemizuesit

اصحاب جنّت

Njerëzit e Kopshtit
Njerëzit e Parajsës
Njerëzit e Xhennetit
Banorët e Parajsës
Banorët e Xhennetit
Banorët e Kopshtit
Të shpëtuarit
Sunduesit e Xhennetit

اصحاب جهنّم

Njerëzit e Zjarrit
Banorët e Zjarrit
Banorët e Xhehennemit
Të humburit
Të ndëshkuarit

اصحاب حدیث

Tradicionalistët e patundur
Tradicionalistët e përbetuar
Ithtarët e traditës

اصالت ذهن

Subjektivizëm

اصالت ظاهری

Fenomenalist

اصالت علم

Shkencërizëm

اصالت کل

Holizëm

اصالت ماهیّت

Realiteti themeltar i çfarësisë
Realiteti themelor i çfarësisë
Realiteti i themeltësishëm i çfarësisë
Realiteti i thelbësishëm i çfarësisë
Realiteti thelbësor i çfarësisë
Themeltësia ontologjike e çfarësisë
Themeltaria ontologjike e çfarësisë
Themelorësia ontologjike e çfarësisë
Thelbësorësia e çfarësisë
Parmësia e çfarësisë
Përparësia e çfarësisë
Parimësia e çfarësisë
Parimshmëria e çfarësisë
Parimorësia e çfarësisë
Parësia e çfarësisë

اصالت ماهیتی

Esencialist

اصالت وجود

Themeltësia e qenësisë
Themeltësia e së qenëshmes
Themeltësia e së qenësishmes
Themeltësia e të qenit
Themeltësia e ekzistencës
Themeltaria e qenësisë
Themeltaria e së qenëshmes
Themeltaria e së qenësishmes
Themeltaria e të qenit
Themeltaria e ekzistencës
Realiteti themeltar i qenësisë
Realiteti themeltar i së qenëshmes
Realiteti themeltar i së qenësishmes
Realiteti themeltar i të qenit
Realiteti themeltar i ekzistencës
Realiteti i themeltësishëm i qenësisë
Realiteti i themeltësishëm i së qenëshmes
Realiteti i themeltësishëm i së qenësishmes
Realiteti i themeltësishëm i të qenit
Realiteti i themeltësishëm i ekzistencës
Realiteti thelbësor i qenësisë
Realiteti thelbësor i së qenëshmes
Realiteti thelbësor i së qenësishmes
Realiteti thelbësor i të qenit
Realiteti thelbësor i ekzistencës
Themeltësia ontologjike e qenësisë
Themeltësia ontologjike e së qenëshmes
Themeltësia ontologjike e së qenësishmes
Themeltësia ontologjike e të qenit
Themeltësia ontologjike e ekzistencës
Themeltaria ontologjike e qenësisë
Themeltaria ontologjike e së qenëshmes
Themeltaria ontologjike e së qenësishmes
Themeltaria ontologjike e të qenit
Themeltaria ontologjike e ekzistencës
Themeli ontologjik i qenësisë
Themeli ontologjik i së qenëshmes
Themeli ontologjik i së qenësishmes
Themeli ontologjik i të qenit
Themeli ontologjik i ekzistencës
Themelorësia ontologjike e qenësisë
Themelorësia ontologjike e së qenëshmes
Themelorësia ontologjike e së qenësishmes
Themelorësia ontologjike e të qenit

Themelorësia ontologjike e ekzistencës
Thelbësorësia ontologjike e qenësisë
Thelbësorësia ontologjike e së qenëshmes
Thelbësorësia ontologjike e së

اشیای موجود به ما هی موجود

Qenësorët si të këtillë

اصالت

Thelbësi
Themeltësi
Thelbësorësi
Themelorësi
Themeltari
Realitet themelor
Realitet i themeltësishëm
Realitet themeltar
Realitet thelbësor
Realitet i thelbësishëm
Themel ontik
Themelësi ontike
Themel gjësendësor
Themeltësi gjësendësore
Përparësi
Parmësi
Parimësi
Parimorësi
Parimorshmëri
Parimshmëri
Parshmëri

--بالاصاله

Në rrënjë
Në thelb
Parimisht
Thelbësisht
Rrënjësisht
Përparësisht
Parimësisht
Parimorësisht
Parmësisht

اصالت اراده

Vullnetarizëm
Vullnetar

اصالت ایمان

Besimtarizëm

اصالت بشر

Humanizëm

اصالت پدیداری

Fenomenist
Fenomenalist

اصالت تسمیه

Nominizëm

اصالت تصور

Mentalizëm

اصالت تواتر

Frekuentizëm

اصالت جزء لایتجزّا

Atomizëm

اصالت دادن به پدیدارها

Fenomenizëm
Fenomenalizëm

اصالت دادن به صُوَر ذهنی

Paraqitësorësì

اصالت دادن به عقل در برابر دین

Racionalizëm

اصالت دادن به کلام

Teologjizëm

اشراقِ عقل

Ndriçimi i intelektit

اشراق گرا

Ndriçimtar
Iluminist

اشراق گروی

Teoria e përndritjes
Teoria e ndriçimit
Teoria e dritësimit
Iluminizmi

اشراقی

Iluminist
Ndriçimtar
Dritësues
Dritësjellës
Përndritës
Shdritës
Lindor

- قواعد اشراقی

Parimet ndriçimtariste
Parimet iluministe

اشراقیات

Feksje intelektive

اشراق یافته

Ndriçoj
Dritësoj
Shdris

اشراقیان

Të ndriçuarit

اشرف

Më fisnik
I fisshëm
I fismë
Më fisniku
I fismi

اشرف مخلوقات

Më fisniku i tërë krijimit
Më i fismi i tërë krijimit
Më fisniku i tërë krijesave
Më i fismi i tërë krijesave

اشعری گری

Asharizmi

اشقیاء--شقیّ
اَشکال

Llojet
Llojshmëritë
Llojësitë

اشیاء-- شیء

Gjërat që ekzistojnë

اشیاء خارجی

Gjërat ekzistuese
Gjërat e qenëshme
Gjërat e qenësishme
Qenësorët

اشیای فی نفسه

Numeni
Realitetet numerike

اشیاء محسوس

Qeniet ndijore
Qeniet shqisore

اشتراک در لفظ

Homonim

اشتراک در قدم

Bashkëpërjetësi

اشتراک لفظی

Pikëtakimi tek emrat
Shumëkuptimësi
Dykuptimësi
Homonimi
Polisemi
I ngjashëm në shprehje
I ngjashëm në shprehi
I ngjashëm në terminologji

اشتراک مجموعه ها

Bashkëprerja e bashkësive
Vetvetishmëria e kuptimit

اشتراک معنوی

I ngjashëm në kuptim
Njëkuptimësi
Njëkuptimshmëri
Njëzëshmëri

اشتراک و اشتداد وجود

Polarizimet e qenies
Polarizimet e qenësisë
Polarizimet e së qenëshmes
Polarizimet e së qenësishmes
Polarizimet e ekzistencës
Përskajimet e qenies
Përskajimet e qenësisë
Përskajimet e së qenëshmes
Përskajimet e së qenësishmes
Përskajimet e ekzistencës

اشتراکی

Kolektiv
Komunitar
I përbashkët

اشتقاق

Derivat
Rrjedhojë
Rrjedhim

اشتقاقی

Derivativ
Rrjedhimor

اشتیاق به دین

Fetarizëm

اشد و اضعف

Më i forti dhe më i dobti

اشدّیّت

Të qenit më i fortë
Të qenit më i fuqishëm

اشراق

Depërtimi i dritës
Ndriçim
Dritësim
Përndritje

اشراق باوری

Ndriçimtari
Iluminizëm

اشراق حضوری

Ndriçimtari nga prania

Shfaqjet luhatëse

اشباه (= نظایر)

Ngjashmëritë

اشتباه مابالعرض به مابالذات

Paqartësia mes asaj çfarë është e rastësishme dhe asaj çfarë është thelbësore

اشتباه مفهوم به مصداق

Paqartësia mes konceptit dhe objektit të cilit i brendashkruhet

اشتباه مقولی

Gabim kategorik

اشتداد

Rritje e përshkallëzuar e dendësisë
Rritje e përshkallëzuar e intensitetit

اشتداد جوهری

Rritje substanciale e dendësisë
Rritje substanciale e intensitetit

اشتداد کمّی

Rritje sasiore e dendësisë
Rritje sasiore e intensitetit
Përshkallim i dendësisë

اشتداد کیفی

Rritje cilësore e dendësisë
Rritje cilësore e intensitetit

اشتداد وجود

Dendësi e qenies
Dendësi e qenësisë
Dendësi e të qenëshmes
Dendësi e të qenësishmes
Dendësi e të qenit
Dendësi e ekzistencës

اشتدادی

Dendësues

اشتراک

Bashkëlidhje
Njësim
Njështim
Homonimi
Emërngjashmëri

اشتراکات (# اختلافات)

Bashkëlidhjet
Bashkënjësimet
Bashkëqenësimet
Ngjashmëritë
Përngjashmëritë
Përafritë
Përafrueshmëritë

اشتراک پذیری

Shoqërizim
Ngjashmëri në emra

اشتراک در اسم

Përngjasim në emra
Homonimi

--بالاشتراک

I përngjashëm në emra
Homonim

اشتراک در اسم

Ngjashmëri tek emrat
Përngjasim tek emrat

اسماء و صفات الهی

Emrat hyjnorë dhe cilësitë

اسماعیلیّه

Ismailitët
Ismailizmi

اسم معدوله

Emri i mohimit

اسمی

Nominal
Emërtues
Emërtor

اِسناد

Cilësimi
Atribuimi

اُسوه

Shembëllim
Jap shembull
Shembullor

اشارات

Dëftues
Tregues

اشارت

Aluzion
Shembëlltyrë
Shenjë

اشاره

Tregues

اشاره (# تفسیر)

Aluzion
Shembëlltyrë

اشاره ی عقلی

Hamendësim

اشاعره

Asha'ritët

اشباح

Shfaqje
Fantazëm
Fantazmagorizëm

اشباح برزخیّه

Shfaqjet purgatoriale

اشباح جسمانیّه

Shfaqjet trupore

اشباح حسّیّه

Shfaqjet shqisore
Shfaqjet ndijore

اشباح روحانیّه

Shfaqjet shpirtërore

اشباح مجرّده

Shfaqjet jolëndore
Shfaqjet jomateriale

اشباح معلّقه

Shfaqjet e pezullta
Shfaqjet e pezullimta

اسماء تشبیهی خداوند

Emrat e ngjashëm të Zotit
Emrat që i brendashkruhen Zotit

اسماء تقدیس

Emrat për madhërimin [e Zotit]
Emrat e shenjtërimit [të Zotit]

اسماء تنزیه

Emrat e pakrahasueshmërisë [së Zotit]

اسماء تنزیهی خداوند

Emrat përtejësor
Emrat transcendentalë
Emrat e përtejmë [të Zotit]
Emrat përtejësorë [të Zotit]
Emrat e përtejësishëm [të Zotit]
Emrat e përtejlëndshëm [të Zotit]
Emrat shpirtpastrues të Zotit

اسماء توقیفی

Emrat e vendosur
Emrat e caktuar

اسماء جلال

Emrat e madhështisë

اسماء جمال

Emrat e bukurisë

اسماء جوهریّه

Emrat e substancës
Emrat substancialë

اسماء حُسنی

Emrat më të bukur
Emrat më të bukur të Zotit

اسماء ذات

Emrat themelorë të Zotit
Emrat e thelbit hyjnor
Emrat e thelbësishëm hyjnorë

اسماء ربوبی

Emrat e perëndishëm
Emrat zotërorë
Emrat e madhështisë

اسماء صفات

Emrat e atributeve të Zotit
Emrat e cilësive të Zotit

اسماء عرَضیّه

Emrat e rastësishëm
Emrat rastësorë

اسماء قهر

Emrat e qenies
Emrat e qenësisë
Emrat e të qenëshmes
Emrat e të qenësishmes
Emrat e të qenit
Emrat e ekzistencës
Emrat e qenësorëve

اسماء کلی الهی

Emrat hyjnor universal

اسماء لطف

Emrat e shpirtbutësisë

اسماء و صفات

Emrat dhe atributet
Emrat dhe cilësitë

اسفل السّافلین

Më i ulti i më të ultëve
Më ultaku i më ultakëve

اسقاط

Fshirje
Avullim

اِسکات

Hedhje poshtë e një pohimi
Mohim i një pohimi
Tërheqje nga një pohim apo një argument
Të hequrit dorë nga një pohim apo një argument

اسکندر افرودیسی

Aleksandri i Afrodizisë

اسکولاستیک

Skolastik
Skolasticizëm

اسلام

Islam

اسلام آوردن

Kthej në Islam
Konvertoj në Islam

اسم

Emër

اسم اعظم

Emri i Lartësuar
Emri më i Madhërishëm hyjnor
Emri më i Përhiruar
Emri më madhështor i Allahut
Emri më sipëran
Emri më sipëranor
Emri më sipëranësor
Emër i epërm
Emër qiellor

اسم اعظم خداوند

Emri i lartësuar i Zotit
Emri i madhëruar i Zotit

اسم الله الاعظم

Emri sipëranësor i Zotit

اسم جامع الله

Emri gjithëpërfshirës i Zotit

اسم ذاتی خدا

Emri thelbësor i Zotit
Emri i thelbësishëm i Zotit
Emri i qenësishëm i Zotit

اسم ظاهر

Emër i jashtëm
Emërtim i jashtëm
Etiketë

اسماء

Emra

اسماء افعال

Emrat e veprave hyjnore

اسماء الاهی

Emrat hyjnor
Emrat e Zotit

اسرار الهی

Misteret hyjnore

اسرار خداوند

Të fshehtat hyjnore
Misteret e Zotit

اسرار ربانی

Misteret e hyjshme

اسرار عبادات

Kuptimi ezoterik i riteve

اسرافیل

Israfil
Serafil

اسطقس -- عنصر
اسطقسات

Katër elementët

اسطوره

Mit
Përrallë
Rrëfenjë

اسطوره ای

Mitik
Mitologjik

اسطوری زدایی

Çmitizim
Demitizim
Demitologjizim

اسطوری زدایی کردن

Çmitizoj
Demitizoj
Demitologjizoj

اسطوره شناختی

Mitologjik

اسطوره شناس

Mitologjist

اسطوره شناسی

Mitologji

اسطوره نگار

Mitograf
Mitolog
Mbledhës mitesh

اسطوره نگاری

Mitografi

اسفار

Udhëtime
Rrugëtime
Shtegtime

اسفار اربعه (= اسفار چهارگانه)

Katër udhëtimet [e Shpirtit] rrugëtimet [e Shpirtit]

اسفار انبیای بنی اسرائیل

Profetët
Të Dërguarit
Pejgamberët

اسفل

Inferior
Më i ulët

استنتاج درست

Përfundim i vlefshëm

استنتاج ریاضی

Deduksion matematik

استنتاج طبیعی

Deduksion natyror

استنتاج عقلی

Përfundim përmes arsyes
Përfundim racional

استنتاج فراگیر

Përthithës

استنتاج قطعی

Përfundim i fundëm
Përfundim përfundimtar

استنتاج قیاسی

Përfundim deduktiv
Përfundim silogjik

استنتاج مغالطه ای

Paralogjizëm

استنتاج منطقی

Ndërlikje logjike
Ndërlidhje logjike

استنتاج وابسته

Përfundim i shoqëruar

استنتاج مباشر

Përfundim i menjëhershëm

استنساخ

Transkriptim
Ndërshkrim

استواء بر عرش

Qëndroj ulur në fron
Të qëndruarit ulur në fron [i Zotit]
Arshi i Zotit

استیلاء

Sundim
Zotërim
Përvetësim
Përsosem në diçka
Mjeshtërohem në diçka

اسدّ و اخصر (برهان)

Argumenti më i fortë dhe më i përpiktë
Prova më e fortë dhe më e përpiktë
Vërtetimi më i fortë dhe më i përpiktë

اسد الله

Luani i Allahut

اِسراء

Udhëtimi në natën e miraxhit nga Meka në Jeruzalem
Udhëtim shpirtëror
Rrugëtim shpirtëror
Rishtim

اسرار

Misteret

Vetvetiu
Vetvetishëm
Me forcat e veta

استکبار

Arrogancë
Kryeneçësi

استکمال

Përsosës
Përkryes

استکمال نفس

Vetëzhvillim
Zhvillimi i vetvetes

استلزام

Bashkëshoqërues
Ndërlikje
Nënkuptim
Domosdoshmërim

استلزام اکید

Ndërlikje e ngushtë
Lidhje e ngushtë

استلزام متقابل

Ndërlikje e ndërsjellë

استلزام معنایی

Ndërlikje
Deduksion

استلزام منطقی

Ndërlikje logjike
Ndërlidhje logjike

استمداد

Kërkoj ndihmë

استمرار

Kohëzgjatje
Gjithëkohësi
Përjetësi

استنباط

Deduksion
Silogjizëm
Konkluzion
Përfundim

استنباط کردن

Përmend
Sjell [si provë]
Mbështetem [tek një provë]
Dal në një përfundim
Arrij në një përfundim

استنتاج

Deduksion
Përfundim
Konkluzion
Silogjizëm

استنتاج با واسطه

Përfundim i ndërmjetëm (*viz.* jo i drejtpër-drejtë)

استنتاج به کمک حد وسط

Përfundim i ndërmjetëm (*viz.* jo i drejtpër-drejtë)

استنتاج بی واسطه

Përfundim i drejtpërdrejtë
Përfundim i atypëratyshëm

استنتاج پذیر

I deduktueshëm

Zotësi
Gadishmëri e plotë

استعداد ناقص

Gadishmëri e paplotë
Gadishmëri e pjesshme
Aftësi e mangët
Përgatitje e pjesshme

استعداد نطق

Aftësi ligjërimore
Aftësi ligjëruese

استعدادی

I gatshëm/shme
Përgatitor

استعلا

Transcendenca

استعلایی

Transcendent
Përtejësor

استغراق

Përthithës
Përthithje
Thellim
Depërtim

استغراق در غیر

Depërtoj tek një tjetër

استغفار

Kërkoj falje nga Zoti
Kërkoj përdëllim tek Zoti
Kërkoj Mëshirën e Zotit

استغناء

Vetëmjaftueshmëri

استقراء

Induksion

استقرای تام

Induksion i plotë

استقرای تجربی

Induksion empirik

استقرای ریاضی

Induksion matematikor

استقرای ضعیف

Induksion i dobët

استقرای قوی

Induksion i fortë

استقرای ناقص

Induksion i paplotë
Induksion i pjesshëm

استقرایی

Induktiv

استقلال

Pavarësi

--بالاستقلال

Pavarësisht
Në mënyrë të pavarur

استدلال شرطی

Provë kushtore
Provë kushtëzuese

استدلال عقلی

Argument nga arsyeja
Argument arsyetues
Arsyetim intelektiv
Vërtetim racional

استدلال قیاسی

Deduksion
Silogjizëm
Arsyetim deduktiv

استدلال کردن

Arsyetoj
Argumentoj
Vërtetoj
Gjykoj
Përftoj përmes arsyes

استدلال گریزی

Mizologji

استدلال لِمّی

Arsyetim *a priori*
Proterquid
Arsyetim nisur nga shkakësia

استدلال منطقی

Arsyetim logjik
Qasje analitike

استدلال نا مربوط به شخصیتی بر جسته

Ad verecundiam argumentum
Argument që mbështet tek vërtetësia

استدلالی

Argumentues
Ligjërimor

استصلاح

E mirë publike
Pronë publike
Mirëqenie e bashkësisë

استطاعت

Aftësi
Fuqi
Aftësi për të vepruar

استطاعت همراه با فعل

Aftësi që shpaloset përmes të vepruarit

استعاره

Metaforë

استعاری

Metaforik

استعداد

Zotësi
Aftësi
Gadishmëri
Përgatitje
Përgatitshmëri
Të qenit i gatshëm
Të qenit i përgatitur
Përthithshmëri
Ngërthyeshmëri
Mundshmëri

استعداد تامّ

Aftësi e plotë

استحقاق

Meritor
Që meriton
Pohim i drejtë
Vlefshmëri

استحقاق پاداش

Meritë

استداره

Ndërkëmbyeshmëri
Ndërsjelltësi

استدراج

Trajtoj hap pas hapi
Analizoj hap pas hapi
Qëmtoj me kujdes

استدعا

Kërkesë
Kusht
Pyetje

استدعای مطلق

Kërkesë absolute
Kusht absolut

استدلال

Argument
Argumentim
Vërtetim
Përfundim
Provë
Arsyetim

استدلال از راه برهان خلف

Apagogje

استدلال استقرایی

Arsyetim induktiv

استدلال اِنّی

Arsyetim *a posteriori*
Arsyetim në retrospektivë
Arsyetim nisur nga pasoja

استدلال برهانی

Arsyetim vërtetues

استدلال به اقوی دلیل

A fortiori

استدلال به تمثیل

Përfundim analogjik

استدلال بی ارزش

Argumentum ad hominem
Argument duke u kapur pas njeriut [argumentues]

استدلال بی واسطه

Këmbëngulës

استدلال جدلی

Eristik

استدلال دوری

Argument qerthullor
Argumentim me qark të mbyllur
Arsyetim qerthullor
Arsyetim i mbyllur
Arsyetim regresiv
Përfundim i arsyeshëm

اساطیر

Mitologji

اس المطالب

Çështje themelore

اسباب (سبب)
اسباب جزئیّه

Shkakësi e pjesshme

استاد

Mjeshtër
Mësues
Mendimtar
Sheik
Dijetar
Urtësuar

اسباب نزول

Raste të zbulestarisë
Çaste të zbulestarisë

استاد مابعد الطبیعه

Metafizicien
Metafizikant

استبصار

Hulumtim i thelluar
Shqisë depërtuese
Qëmtim i kujdesshëm
Këqyrje e imtësishme

استتابه

Kërkoj ndjesë
Kërkoj falje
Pendohem

استثنایی متصل

Modus ponens

استثنایی منفصل

Ndarës
Zgjidhës

استجابت

Përgjigje

استحاله (= حرکت کیفی)

Tjetërsim
Ndryshim cilësor
Shndërrim

استحاله (= محال بودن)

Absurditet
Pakuptimshmëri
Pamundshmëri
Paperceptueshmëri
Pakonceptueshmëri

استحاله ی بالقیاس الی الغیر

Pamundshmëri në lidhje me diçka tjetër
Pamundshmëri në marrëdhënie me diçka tjetër

استحاله ی وجودی

Shndërrim qenësor
Shndërrim i qenësishëm
Shndërrim ekzistencial
Ndërqenësim
Ndërekzistencializim
Qenësim

استحسان

Estetikë

ارواح متجسّد

Shpirtra të trupëzuar

ارواح ناری

Shpirtra prej zjarri

ارواح نوری

Shpirtra të dritësuar
Shpirtra të ndriçuar

از خود بیگانگی

Vetëtjetërsim
Tjetërsim i vetvetes

از دین برگشته

Apostat

از عدم چیزی صادر نمی شود

Ex nihilo nihil fit
Nga asgjëja nuk vjen asgjë

ازل

Pafillueshmëri
Pazanafillshmëri
Jashtëkohësi
Përjetësi
Amshim

ازلِ آزال

Përjetësi e përjetësive
Përjetësi mbi përjetësitë
I përjetshëm
I amshueshëm

ازلا و ابدا

Përjetësi e përjetësisë
Në përjetësi të përjetësive
Në jetë të jetëve

ازلی

I përhershëm
I gjithëkohshëm
I gjithëhershëm
I pavdekshëm
I pafundshëm
I përjetshëm
I amshueshëm

ازلی ذاتی

I përjetshëm për nga natyra
I përjetshëm për nga thelbi

ازلیّت

Përjetësi
Jashtëkohësi
Pakohshmëri
Pakohësi
Tejkohësi
Tejkohshmëri

ازلیّت مطلق

Përjetësi absolute

ازلیه

Eternalistë

از نظر انتزاعی

In abstracto
Në mënyrë abstrakte

اساس

Themel
Parim
Princip

ارزش کذب

Vlera e vërtetë e të pa vërtetës

ارزش شناسی

Aksiologji

ارزش گذاری

Vlerësim

ارسال رسل

Dërgoj të Dërguarit

ارسطا طالیس (ارسطو)
ارسطو

Aristoteli

ارسطویی

Aristotelik
Peripatetik

اَرسطا (= ارسطویی)

Aristotelik
Peripatetik

ارسطوییان

Aristotelianët
Aristotelikët

ارشاد

Udhëzim (*viz.* i drejtë)
Drejtoj [në udhë të drejtë]

ارشاد کردن

Udhëzoj

ارصاد جسمانی

Vëzhgim astronomik natyror

ارصاد روحانی

Vëzhgim astronomik shpirtëror

ارضی

Tokësor
I kësaj bote

ارغنون

Shqisë
Organ

ارغنون جدید

Novum organum

ارکان (= اعضاء)

Gjymtyrë
Ije

ارکان (= عناصر)

Elementë

ارکان دین

Shtyllat e fesë
Themelet e fesë
Parimet e fesë

ارکان شرع

Shtyllat e Ligjit Islam

ارکان جزئیّه

Shpirtra të veçantë

ارباب احوال

Prijësit e gjendjeve
Mësuesit e gjendjeve
Udhëzuesit e gjendjeve

ارباب اصنام (ارباب انواع)
ارباب انواع

Arketip
I parëllojshmi
I kryellojshmi
Prototipi

ارباب علوم

Zotëruesit e shkencave

ارباب مجاهدت

Ata që i përkushtohen kultivimit të brendshëm shpirtëror

ارتباط

Marrëdhënie

ارتباط با خدا

Komunikim me Zotin
Marrëdhënie me Zotin

ارتباط جز به کل

Marrëdhënia e të pjesshmes me të tërën

ارتباط منطقی

Qëndrueshmëri

ارتداد

Apostazi (*viz*. mohim i ekzistencës së Zotit)
Herezi

ارتسام

Përshtypje
Mbresë
Parandjenjë
Paraqitje

ارتسام حسی

Mbresë shqisore

ارتفاع نقیضین

Mohimi i dy kundërtive

ارتقا

Progresion

ارتکازی

Intuitiv
I atypëratyshëm
Spontan
I drejtpërdrejtë

اِرجاء

Tolerues
Njeri që lëshon pe
Shtyrje [afati, problemi etj.]

ارزش

Vlerë
Vlerë e vërtetë

ارزش

Meritë

ارزش صدق

Vlerë e vërtetë
Vlera e vërtetë e të vërtetës

Dëshirë
Grishje
Gjakim
Vullnet
Vullnetësisht

اراده آزاد

Vullnet i lirë

اراده ی ازلی

Vullnet i përjetshëm
Vullnet i përtejkohshëm
Vullnet i amshueshëm

اراده ی اضطراری

Vullnet i vetëpërmbajtjes

اراده ی الاهی

Vullnet hyjnor
Vullneti i Zotit
Vullneti i Të Lartit

اراده ی انسانی

Njerëzor

اراده ی پیشین

Veprim a priori i vullnetshëm

اراده ی حادث

Vullnet i përkohshëm

اراده ی حتمی

Vullnet i palëkundur
Vullnet efikas
Vullnet frytdhënës
Vullnet i frytshëm
Vullnet veprues

اراده ی حیوانی

Vullnet frymor (*viz.* i frymorëve)

اراده ی خدا

Vullnet i Të Vetmit (Zotit)
Vullnet i Tё Njëvetmit (Zotit)

اراده خیر

Vullnet i mirë

اراده ی عزمی

Vullnet i shprehur

اراده قدیم

Vullnet i përjetshëm

اراده ی قطعی

Vullnet përfundimtar
Vullnet veprues

ارادی

Qëllimor
Dëshiror
Vullnetësor
I vullnetshëm

اراده محدث

Vullnet përtëritës

اراده موجبه

Vullneti si i domosdoshëm

ارباب

Zot
Zotat

Perceptim mbindijor
Perceptim jashtëshqisor
Perceptim jashtëndijor

ادراک کلّی

Perceptim i përgjithshëm
Perceptim i tërësishëm
Perceptim universal

ادراک کلیات

Perceptim i universaleve

ادراک ماورای حسی

Perceptim mbishqisor
Perceptim mbindijor
Perceptim jashtëshqisor
Perceptim jashtëndijor

ادراک معقولات

Perceptim i realiteteve mendësore

ادراک واضح و جلیّ

Njohje që buron nga Zbulesa hyjnore
Njohje tërësisht zbulestare
Njohje pastërtisht zbulestare

ادراکات

Mënyra të perceptimit
Forma të perceptimit

ادراکی

Njohësor
I perceptueshëm
Perceptues
I rrokshëm
I njohëshëm
Që mund të njihet

ادلّه (دلیل ها)
ادعای بدون استقلال

Pretendim pa arsyetuar

ادعای مهدویت کردن

E shpall veten Mahdi

ادلّه ی عقلی

Prova racionale
Argumente racionale

ادنی

Inferior
Më i ulët

ادوار

Ciklet

ادوار فلکی

Lëvizje sferike
Trajektore sferike

ادیان (دین)
ادیان آسمانی

Fetë e zbuluara

ادیان و مذاهب

Fetë dhe shkollat e mendimit

اِذن الله

Dashtë Zoti
Dhëntë Zoti

اراده

Veprim i vullnetit

ادراک بی واسطه

Perceptim i drejtpërdrejtë
Perceptim i menjëhershëm

ادراک جزئی

Perceptim i pjesshëm
Perceptim i mangët
Perceptim i paplotë

ادراک حسّی

Perceptim i shqisave
Perceptim me anë të shqisave
Perceptim përmes shqisave
Perceptim shqisor
Perceptim ndijor

ادراک حقیقی

Perceptim i njëmendë
Perceptim real

ادراک حیوانی

Perceptim i frymorëve
Perceptim i shtazave

ادراک خفی

Perceptim i fshehur

ادراک خیالی

Perceptim i përfytyrimit
Perceptim i imagjinatës
Perceptim me anë të përfytyrimit
Perceptim me anë të imagjinatës
Perceptim përmes përfytyrimit
Perceptim përmes imagjinatës
Perceptim përfytyrues
Perceptim imagjinar
Imagjinata perceptuese
Përfytyrimi perceptues

ادراک درونی

Perceptim
Rrokje përmes perceptimit

ادراک ذاتی

Përfytyrim me anë të thelbit
Perceptim përmes thelbit
Perceptim me anë të esencës
Perceptim përmes esencës

ادراک شهودی

Sinderezë

ادراک صورت

Perceptim i imazhit
Perceptim i pamjes
Perceptim i figurës
Perceptim imazhiv
Perceptim pamësor

ادراک ظاهری

Perceptim i jashtëm (*viz.* përmes shqisave)
Perceptim përjashtësor

ادراک عقلی

Rrokje intelektive (*viz.* përmes intelektit)
Ngërthim intelektiv
Perceptim intelektiv
Perceptim mendësor
Perceptim racional

ادراک غیر حسی

Perceptim joshqisor
Perceptim jondijor

ادراک فوق حسی

Perceptim mbishqisor

اخلاق باورانه

Moralistik

اخلاق باوری

Moralizëm

اخلاق پرستی

Moralizëm

اخلاقی

Etik
Moral
Moralist

اخلاقیات

Zakonet

اخلال به واجب

Të dështosh në përmbushjen e detyrave fetare

اخوان الصفا

Vëllezërit e pastërtisë
Vëllezërit e dëlirësisë

اخوت

Vëllazëri

ادات

Ndërlidhës
Ndërlikës
Konektor

ادای حقوق

T'i japësh hakun [dikujt]
T'i japësh të drejtë [dikujt]
Unicuique suum
Secilit hakun
Përmbushja e të drejtave
Njohja e të drejtave
Respektimi i të drejtave

ادب

Sjellje
Sjellja e duhur ndaj Zotit
Mirësjellje
Sjellje e hijshme
Qytetari
Mirëedukim

ادراک

Mirëkuptim
Të kuptuarit
Kuptimpërthithje
Kuptim
Konceptim
Të konceptuarit
Të rrokurit [e diçkaje]
Rrokje
Ngërthim
Të ngërthyerit
Mendje
Mprehtësi
Zgjuarsi
Mençuri
Njohje
Dije
Dituri
Perceptim

ادراک بصری

Perceptim pamor
Perceptim pamësor

ادراک به ذات

Perceptim përmes thelbit

Gjendja më e fshehtë
Gjendja më e mistershme
E fshehta e të fshehtave
Më e fshehta
Më e mistershmja

اخلاص

Dëlirësi
Çiltërsi
Shpirtpastërti
Shpirtbardhësi
Zemërbardhësi
Shpirtdëlirësi
Shpirtçiltërsi
Të qenit shpirtdrejtë

اَخلاط

Humoret

اَخلاط چهار گانه

Katër humoret

اخلاف تن

Humoret e trupit

اخلاق

Morali
Etika
Parime morale
Parime etike
Bindje morale
Bindje etike
Pikëpamje morale
Pikëpamje etike
Rregulla morale
Rregulla etike
Ligje morale
Ligje etike
Kod moral
Kod etik
Kod zakonor
Tipare morale
Tipare etike
Gjykime morale
Gjykime etike

اخلاق پزشکی

Bioetikë

اخلاق توصیفی

Etikë përshkrimore
Etikë përshkruesore
Etikë deskriptive

اخلاق دستوری

Etikë normative

اخلاق روحانی

Etikë shpirtërore

اخلاق عقلی

Laicizëm
Shekullarizëm

اخلاق عملی

Etikë e aplikuar
Etikë e zbatuar

اخلاق فاضله

Etikë e qashtër

اخلاق مبتنی بر فضلیت

Etika e virtytit

اخلاق باور

Moralist

اختلاف لفظی

Dallueshmëri gjuhësore

اختلاف معنوی

Dallueshmëri e qashtër
Dallueshmëri e pastër

اختلاف مفهومی

Dallueshmëri subjektive

اختیار

Zgjedhje
Zgjedhje e lirë
Liria e zgjedhjes
Vullnet i lirë
Liri shprehjeje
Liri e fjalës
Mundësi
Dëshirë
Vullnet
Arbitraritet

اختیار گرایی

Libertianizëm

اختیاری

Arbitrar
I mundshëm
Fakultativ (*viz.* jo i detyrueshëm)
Sipas dëshirës [së vet]
Sipas zgjedhjes [së vet]
I volitshëm
I vullnetshëm
Dëshiror
I dëshirueshëm

اختیاریه

Libertinët

اخذ میثاق

Mbështetur tek Besëlidhja (*viz.* Dhjata e Vjetër)

اُخروی

Eskatologjik
I tjetërbotshëm
I tjetërjetshëm
Që i përket botës tjetër
Që i përket jetës tjetër
Që i përket botës së përtejme
Që i përket jetës së përtejme

اخس

Inferior
Më i ulët

اخصّ

Më i veçantë
Më specifik
Më i posaçëm

اخصّ مطلق

Tërësisht i veçantë
Plotësisht i veçantë
Krejtësisht i veçantë

اخفاء (# ظهور)

Fshehje
Përtisje
Mbulim
Maskim
Shtirje
Gjasmim
Vendosje në një vend të fshehtë

اَخفی (از مراتب نفس)

Gjendja më e fshehur

اخباری گری

Tradicionalizëm

اختراع

Sajesë
Devijim
Trillim
Tjetërsim

اختر بینی (علم احکام نجوم)
اختر شناس (= منجّم)

Astronom

اختر شناسی (= علم نجوم)

Astronomi

اختصاص (# کسب)

Veçim
Përzgjedhje
I caktuar
Specifikim
Dallim
Tërheqje veçmas
Nxjerrje veçmas

اختصاص دادن

Dalloj
Specifikoj
Veçoj
Nxjerr veçmas
Tërheq veçmas

اختلاط

Ndërthurje
Ndërpërzierje
Përzierës
Përzierje

اختلاف

Dallim
Veçim
Ndryshim
Mospërkim
Kundërvënie
Dallueshmëri
Ndryshueshmëri
Veçueshmëri

اختلاف احوال

Ndryshueshmëri në gjendje (*viz.* sa i përket gjendjes)
Dallueshmëri në gjendje (*viz.* sa i përket gjendjes)
Veçueshmëri në gjendje (*viz.* sa i përket gjendjes)
Ndryshueshmëri në rrethanat përkatëse
Dallueshmëri në rrethanat përkatëse
Ndryshueshmëri rrethanore
Dallueshmëri rrethanore
Ndryshueshmëri gjendjesore
Dallueshmëri gjendjesore

اختلاف در کم

Dallueshmëri sasiore
Dallueshmëri kuantitative

اختلاف در کیف

Dallueshmëri cilësore
Dallueshmëri kualitative

اختلاف در لفظ

Mosmarrëveshje gjuhësore

اختلاف علماء

Papajtueshmëri mes dijetarëve
Mosmarrëveshje mes dijetarëve
Mospërkim mes dijetarëve

احکام نجوم (علم احکام نجوم)
احکام وجود

Tiparet e qenësisë
Tiparet e ekzistencës
Cilësitë e qenësisë
Cilësitë e ekzistencës
Karakteristikat e qenësisë
Karakteristikat e ekzistencës
Dallueshmëritë e qenësisë
Dallueshmëritë e ekzistencës

احکام النّجوم (علم احکام نجوم)
احوال

Rrethana
Mënyra
Gjendje

احوط

Më i kufizuar
Më i qarkësuar
Më i lokalizuar

احیاء

Rigjallërim
Ringjallje
Rijetësim

احیاء اموات

Ngjall të vdekurin
Risjell të vdekurin në jetë
Rikthej të vdekurin në jetë
Ringjallje
Rijetësim

احیاء دین

Rigjallërimi i fesë
Rijetësimi i fesë
Ringjallja e fesë

احیاء کردن

Rigjallëroj
Rijetësoj
Ringjall

احیاء مردگان (احیاء اموات)
اِخبار

Lajmërim
Njoftim
Shpallje
Përshkrim
Raportim

اَخبار (خبر ها)
اَخبار الاهی

Njoftimet hyjnore
Shpalljet hyjnore

اَخبار تاریخی

Analet historike
Almanak
Dokumente historike
Dëshmitë historike
Burimet historike
Tradita historike

اَخبار رسل

Dëshmitë [që vërtetojnë] e të Dërguarve
Shenjat [dalluese] e të Dërguarve
Emblemat e të Dërguarve

اِخباری

Përshkrues
Përshkrimor

اخباریان

Tradicionalistët

احسان

Bujari
Shpirtgjerësi
Dashamirësi
Dhembshuri
Mirësi
Bëj të mira
Kryej gjëra të hijshme
Virtyt
Dëlir mirësi
Rrezatoj mirësi

احسان الاهی

Mirësia e Zotit

احسن تقویم

Gjendja më e mirë
Gjendja më e hijshme
Gjendja më epërme
Gjendja më e përkryer

احسن الخالقین

Më i miri i krijuesve
Më i hijshmi i krijuesve

احضار ارواح

Nektromanti
Nekromanci

اَحکام (حکم)
احکام (= آثار)

Tipare
Cilësi
Karakteristika
Dallueshmëritë

اِحکام (= اتقان)

Përsosmëri
Përsosje
Përkryerje

احکام شریعت

Vendim gjyqësor

احکام صادق

Gjykim i drejtë
Gjykim i pastër
Gjykim i qashtër
Gjykim i vërtetë

احکام ظاهری

Rregulla ekzoterike

احکام عقلی

Gjykim i arsyeshëm
Gjykim racional
Parime racionale

احکام عملی

Gjykime praktike

احکام فرایض ایمان

Urdhëresat e detyruara fetare
Obligimet fetare

احکام قضا و قدر

Fatfundësi
Caktimet e fatit
Diktati i fatit

احکام ماهیّت

Parimet në lidhje me çfarësinë
Parimet në lidhje me thelbin
Parimet në lidhje me thelbësinë

Të bërit
Të krijuarit
Zanafillim
Burim [i diçkaje]

احدی بالذات

Njëshi përmes thelbit

احدیّت

Njështí
Njëshmëri
Njëqenësi
Njëqenëshmëri
Njëvetësi
Njëvetëshmëri
Njështim
Njëshmërim
Njëqenësim
Njëqenëshmërim
Njëvetësim

احدیت الهی

Njështi hyjnore
Njëshmëri hyjnore

احدیت ذاتی

Njëshmëri thelbësore
Njëshmëri në qenie
Njëshmëri nën dritën e qenies

- مقام احدیت

Stadi i njëvetshmërisë

احرار

Njeri i lirë (i përkundërti i skllavit)
Njeri me të drejta të plota
Fisnik
Liberal

احساس

Perceptim
Ndijim
Ndijim shqisor
Ndjesi
Shqisë

احساسا اَلَم

Ndijimi i dhembjes
Ndjesi e dhembjes

احساس انسانی قایل شدن برای خداوند

Antropopatizëm

احساس بی واسطه

Ndjesi i atypëratyshme
Ndjesi e drejtpërdrejtë

احساس حضوری

Ndjesi i atypëratyshme
Ndjesi e drejtpërdrejtë

احساسات

Ndjenjat
Ndjesitë
Ndijimet
Përvojat
Përvojat shqisore
Përjetimet

احساس لذّت

Ndijimi i kënaqësisë
Ndjesi e kënaqësisë

احساسی انگاشتن احکام ارزشی

Emotivizëm

احاله

Reduktim
Zvogëlim
Tkurrje

احباط (# تکفیر)

Fshirje
Zerim
Zbrazje
Anulim
Asgjësim
Shfuqizim

احتجاب (# تجلّی)

Fshehje
Mbulesë (*viz.* si e kundërta e Zbulesës)
Përtisje
I velluar
I veshur
I pazbuluar

احتجاج

Argument
Argumentim
Arsyetim

احتجاج منطقی

Dialektik

احتراز

Vetëprivim
Shmangie
Largim [nga]
Qëndrim larg [nga]

احتراق

Përvëlues

احتمال

Rastësishmëri
Ngjashmëri
Mundshmëri
Rastësorësi

احتمالات

Probabilitet

احتمال گرایی

Probabilitizëm

احتمالی

Hamendësor
I hamendësuar

احتیاج

Nevojë
Domosdoshmëri

احتیاط

Kujdes
Përkujdesje

اَحَد (خداوند)

I Vetmi (*viz.* Zoti)
I Njëvetmi (*viz.* Zoti)
I Njëvetësishmi (*viz.* Zoti)

اِحداث

Shpalos
Përshfaq
Shpërfaq
Krijim
Krijim brenda kohësisë
Krijim në kohësi
Shkakësim

Miratimi i dijetarëve
Pranimi nga ana e dijetarëve

اجمال

Mënyrë gjithëpërfshirëse
Formë gjithëpërfshirëse

- به نحو اجمال

Në mënyrë të përmbledhur
Në formë të përmbledhur
Në mënyrë përgjithësuese
Në mënyrë të përgjithshme
Në mënyrë të tërësishme
Në mënyrë tërësore

اجناس

Lloje
Llojësi

احادیث (حدیث ها)

Rrëfim
Tregim (edhe si gjini dhe format letrar)
Lajm
Njoftim [rreth gjërave që kanë ndodhur së fundmi]

احادیث قدسی (حدیث های قدسی)

Traditë profetike
Thëniet e shenjta të Profetit
Ndodhi nga jeta e Profetit
Hadith
Shkenca e Hadithit

احاطه

Përfshirje
Rrokje
Përmbledhje
Përfshirës
Përfshirshmëri

احاطه (= علم کامل)

Njohje gjithëpërfshirëse
Njohje e tërësishme
Njohje tërësore
Ndërgjegje e tërësishme
Vetëdije e plotë

احاطه (= محیط بودن)

Të rrokurit
Të ngërthyerit
Të ndërlikurit
Të qarkësuarit
Të kufizuarit

احاطه ی تامّه

Kuptim i përsosur
Rrokje e përsosur
Ngërthim i përsosur

احاطه شده

I kuptuar
I rrokur

احاطه ی غیر تامّه

Kuptim i papërsosur
Rrokje e paarrirë
Ngërthim i paplotë

احاطه ی قیومی

Rrokje e arrirë
Ngërthim i epërm

احاطه کننده

Të ngërthyerit
Të kuptuarit
Të rrokurit
I kuptueshëm
I rrokshëm
I ngërthyeshëm

اجزاء (= جزء)
اجزای اصلی بدن

Pjesët themelore të trupit

اجزای عینی

Pjesët konkrete

اجزای مادی

Pjesët fizike
Pjesët natyrore
Pjesët e natyrshme

اجزاء متوالی

Pjesët e mëposhtme
Pjesët e mëpasme
Pjesët vijuese
Pjesët pasuese

اجساد (جسد ها)
اجسام (جسم ها)
اجسام مفرد

Trupat e thjeshtë
Trupat elementarë

اجسام مولّده

Trupat e përlindur
Trupat e krijuar
Trupat e shkakësuar

اجسام ناری

Trupat prej zjarri
Trupat e zjarrtë

اجسام نوری

Trupa prej drite
Trupa të dritshme
Trupat e dritësuar

اجل

Afat i përcaktuar
Kohë e përcaktuar
Caktim [i Zotit]

اجل (= وقت مرگ)

Fundi i jetës
Ora e mbrame
Ora e vdekjes
Çasti i vdekjes

اجل مسمّی

Kohë e caktuar
Afat i caktuar
Caktim i parathënë
Vendim i parathënë (*viz.* i paralajmëruar)

اجل ناگهانی (= مرگ مفاجات)

Vdekje e papritur
Vdekje e beftë

اجلال

Madhërim
Lavdërim
Madhështim

اجماع

Miratim mbarëpopullor
Pranim i tërë bashkësisë [së besimtarëve]
Miratim i njëzëshëm
Konsensus

اجماع امّت

Konsensus i tërë bashkësisë islame

اجماع علماء

Konsensusi i dijetarëve

Detyrim
Shtrëngesë
Trysnim
Përçudnim

اجتماع

Ndërlidhje
Shoqëri
Bashkim [njerëzish]
Grupim [njerëzish]
Përkim
Pikëprerje
Gërshetim
Ndërkëmbim
Bashkëlidhje
Bashkëshoqërim

اجتماع (= جامعه)

Bashkësi
Shoqëri (si grup njërëzish)

اجتماع در وجود

Bashkëqenësi
Bashkekzistencë
Bashkëqenëshmëri
Bashkëprani në qenësi
Bashkëprani në qenie

اجتماع ضدّین

Bashkëqenësia e dy të përkundërtave
Bashkëqenëshmëria e dy të përkundërtave
Bashkekzistenca e dy të përkundërtave

اجتماع متقابلین

Pajtueshmëria e dy të përkundërtave
Pajtueshmëria e dy të kundërtave

اجتماع نقیضین

Bashkëqenësia e dy të kundërtave
Bashkëqenëshmëria e dy të kundërtave
Bashkekzistenca e dy të kundërtave
Bashkëlidhësia e dy të kundërtave
Bashkëlidhshmëria e dy të kundërtave
Ndërlidhja e dy të kundërtave
Ndërlidhshmëria e dy të kundërtave
Ndërkëmbimi i dy të kundërtave
Ndërthurja e dy të kundërtave
Pikëprerja e dy të kundërtave

اجتماع و افتراق

Bashkëlidhja dhe bashkëndarja
Pikëtakimi dhe pikëndarja

اجتماع وجودی

Ndërlidhja ontologjike
Bashkëlidhja ontologjike
Ndërthurja ontologjike

اجتهاد

Gjykim i pavarur

اجتهاد رأی

Ushtrim i opinionit

اَجرام (جِرمها)
اَجرام ابداعی (اَجرام سماوی)
اَجرام سماوی

Trupa qiellorë
Trupa të qiellshëm

اَجرام عِلوی (= اَجرام سماوی)

Trupat e epërm
Trupat sipëranësorë

اَجرام فلکی (=اَجرام سماوی)
اَجرام مرکّب

Trupat e përbërë

Vërtetueshmëri
Provueshmëri

اثبات کردن

Vërtetoj
Përcaktoj
Provoj (një tezë, ide etj.)
Argumentoj
Substancoj
Substancializoj

اثبات ناپذیر

I papohueshëm
I pavërtetueshëm
I paprovueshëm

اثبات وجود خدا بر مبنای وجود عالم

Argument kozmologjik

اثباتی

Pohimor
Pohues

اثر

Ndikim
Impakt
Pësim
Efekt
Pasojë
Përshtypje
Mbresë
Shenjë
Gjurmë

اثر تبعی

Pasojë e rastësishme
Pasojë rastësore
Efekt i rastësishëm
Efekt rastësor

اثر فرعی

Pasojë e rastësishme
Pasojë rastësore
Efekt i rastësishëm
Efekt rastësor

اِثم (گناه) اثناعشریّه

Dymbëdhjetë-imamit
Dymbëdhjetë Imamët

اثنینیّت

Dualizëm
Dyrrafshësi

اثولوجیا (= الاهیّات)

Teologjia e Aristotelit (*Eneidet* e Plotinit)

اثیر

Eter
Thelb
Esencë
Kuintesencë

اثیری

Eterik

اثیریات

Eterikët
Eteret

اجازه

Vërtetim (si *dok.*)
Çertifikatë
Leje

اجبار

Shtrëngim

اتصال ناقص

Lidhje e paplotë
Lidhje e pjesshme

اتّفاق (حادثه)

Ngjarje
Ndodhi
Përshfaqje
Shpërfaqje
I shpërfaqur
Përhasje
Rastisje
Gjasë

- بالاتّفاق

Rastësisht
Në mënyrë të rastësishme

اتّفاق (= صدفه و تصادف)

Rastësi
Rast
Rastisje
Koinçidencë

اتفاق کلمه

Njëzëshmëri
Unanimitet

اتفاق گرایی

Kazualizëm

اتفاقی

Rastësor
I rastësishëm
I mundshëm

اتقان

Përkueshmëri
Përpikmërí
Pikëprerje
Pikëtakim
Rend
Përsosmërisht
Përpikmërisht
Renditje e mençur

اتّکال به خدا

Varësi nga Zoti
Mbështetje tek Zoti
Strehim tek Zoti

اثبات

Pohim
Pranim
Pohues
Pohimor
Pohueshmërí
Pranueshmërí
Miratim
Vërtetim
Përcaktim

اثبات (# تعطیل)

Njohje pohimore
Njohje pozitive

اثبات (# نفی)

Pohim
Pranim

اثبات پذیر

I pohueshëm
I vërtetueshëm
I provueshëm

اثبات پذیری

Pohueshmëri

اتحاد عالی

Bashkëlidhja sipëranësore
Bashkëlidhja e epërme
Bashkëlidhja në rrafshin/nivelin/shkallën më të lartë

اتحاد عرفانی

Bashkim mistik
Bashkëshkrirje mistike
Unio mystica

اتحاد عقل و عاقل و معقول

Bashkëlidhja e njohësit me të njohurën dhe me aktin e njohjes
Bashkëlidhja e subjektit të njohjes me objektin e njohjes dhe me veprimin e njohjes

اتحاد عقل و معقول

Përnjësimi i intelektit me intelektiven
Bashkimi i intelektit me intelektiven

اتحاد ماده و صورت

Bashkëlidhja e lëndës me formën

اتحاد مُدرِک و مُدرَک

Bashkëlidhja e perceptuesit me të perceptuarën
Bashkëlidhja e subjektit perceptues me objektin e perceptuar
Bashkëlidhja e subjektit me objektin

اتّصاف

Cilësohet
Të cilësuarit
Cilësim
Përshkrim

اتّصاف ماهیّت به وجود

Pamësia se ekzistenca cilësohet nën dritën e çfarësisë
Çfarësia përcaktohet nën dritën e qenësisë

اتّصال

Bashkëlidhje
Bashkëvendosje
Bashkënjësim
Ndërlidhje
Ndërkallje
Lidhje
Kontakt
Varësi
Rastësishmëri
Vazhdimësi
Vijimësi
Bashkim
Bashkueshmëri
Ndërlidhshmëri
Bashkim njështues
Bashkënjështí

اتّصال (به‌هم پیوستن)

Bashkëlidhësi
Bashkëlidhshmëri
Ndërlidhshmëri
Bashkënjësueshmëri

اتصال تام

Lidhje e plotë

اتّصال خیالی

Bashkëlidhje përfytyruese
Bashkëlidhje imagjinare
Ndërlidhje përmes përfytyrimit
Ndërlidhje përmes imagjinatës

اتصال دائم

Lidhje e pandryshueshme

ابن سینا

Avicena
Ibn Sina

ابن سینایی

Aviceniane
Avicenase

ابن طفیل

Abubaceri
Ibn Tufayl

ابن میمون

Maimonide

ابو البشر (آدم)

Babai i njerëzimit (Adami)
Njeriu i parëhershëm
Njeriu i kryehershëm

ابوت

Atësi

ابونصر (فارابی)

Avenasari
Al-Farabi

ابهام

Paqartësi
Dykumptimësi

ابیقورس (= اپیکور)

Epikuri

اتّباع

Pëlqim
Pajtim
Pranim

اتّحاد

Përnjësim
Identifikim
Njësim
Njështim
Bashkënjësim
Bashkënjështim
Njështí
Njëshmëri

اتّحاد اعلی

Bashkënjësim sipëranësor
Bashkënjësim në rrafshin/nivelin/shkallën më të lartë
Bashkënjësim i epërm

اتحاد حقیقه و رقیقه

Bashkënjësim i reales me të hijshmen
Bashkënjësim i të njëmendshmes me të bukurën

اتحاد در وضع

Paralelizëm

اتحاد عاقل و معقول

Bashkëlidhja e intelektit me intelektiven
Bashkëlidhja e mendjes me mendësoren
Bashkëlidhja e intelektizuesit me të intelektizuarën
Bashkëlidhja e mendorizuesit me të mendorizuarën

اتحاد عالم و معلوم

Bashkëlidhja e njohësit me të njohurën
Bashkëlidhja e subjektit të njohjes me objektin e njohjes

ابرمرد

Mbinjeri
Tejnjeri

ابزارانگاری

Instrumentalizëm

ابزار حسی

Organ shqisor
Organ ndijor

ابزار گرایی

Instrumentalizëm

ابژه

Objekt

ابطال

Mospranim
Mospëlqim
Mosmiratim
Përgënjeshtrim
Refuzim
Hedhje poshtë [e një teze, ideje etj.]

ابطال پذیر

I përgënjeshtrueshëm
I rrëzueshëm
I paqëndrueshëm

ابطال پذیری

Përgënjeshtrueshmëri
Pavërtetësi
Paqëndrueshmëri
Rrëzueshmëri
I përgënjeshtrueshëm

ابطال تناسخ

Mohimi i transmigrimit [të shpirtit]
Mohimi i shtegtimit të shpirtit
Mohimi i metampsikozës

ابطال ناپذیر

I parrëzueshëm
I përgjënjeshtrueshëm
I qëndrueshëm

ابعاد ثلاثه (= ابعاد سه گانه)

Tre përmasat
Tre dimensionet

ابلیس

Djall
Demon
I Ligu
Iblisi
Luciferi
Satanai
Qoftëlargu
Shejtani

ابن باجه

Avempace
Ibn Baja

ابن جبرول

Avicebroni
Ibn Gabiroli

ابن رشد

Averroè
Ibn Ruzhdi

ابن زُهر

Avenzoari
Ibn Zuhr

اَبَد

Përjetësi [*viz.* që s'ka as fillim/zanafillë, as fund]
Amshim
Pafundshmërí
Përhershmërí
Gjithëhershmërí
Pavdekësí

ابداع

Creatio ex nihilo
Krijim nga asgjëja
Krijim i drejtpërdrejtë
Krijim i zanafillshëm
Krijim zanafillor
Krijim burimor
Krijim i parëhershëm
Krijim i kryehershëm
Burim
Zanafillim
Krijueshmëri
Përtëritje
Gjallërim
Jetësim
Qenësim
Përshfaqje në qenësi
Burimor
Zanafillor
I parëhershëm
I kryehershëm

ابدی

I gjithëkohshëm (që i brendashkruhen të tre përmasat e kohës)
I përhershëm
I gjithëkohshëm
I gjithëhershëm
I pavdekshëm
I pafundshëm
I përjetshëm
I amshueshëm

ابدیت

Përjetshmërí
Pafundshmërí
Përhershmërí
Gjithëhershmërí
Gjithëkohshmëri
Pavdekshmërí
Paspërjetshmërí
Amshueshmëri

ابراهیم

Abrahami
Ibrahimi

ابصار

Shikim
Pamje
Vizion
Vegim
Fanitje
Fanepsje

ابطال

Shfuqizimi (i një rregulli, ligji etj.)
Zhvleftësim
Mosmiratues
Anulim
Zhvlerësim
Përgënjeshtrim
Mohim

ابر انسان

Mbinjeri
Tejnjeri

ابر توان

I mbifuqishëm
I plotpushtetshëm
Fuqiplotë

ا

ابا

Atë
Ebu
Abat

اباحه

Leje
Lejim
Lejesë
E lejueshmja

اباحه گری

Të qenit pa paragjykime
Të qenit pavramendas/moskokëçarës
Të qenit pa parime
Të qenit mendjeshpenguar
Të qenit mendjeshfrenuar
Të qenit mendjeshthurur
Të qenit egoist
Veproj sipas mendjes dhe ideve vetjake
Shthurje
Jetesë pa parime
Herezi

اباحیّه

Mendjeshpenguar
I shthurur
Mendjeshfrenuar
Mendjeshthurur
Egoist
Njeri pa parime [morale, fetare etj.]
Heretik (*fig.*)

اباضیّه

Ibaditët
Ndjekësit e rrymës së ibadizmit

ابتلاء (= آزمایش)

Provë (e shijes, cilësisë etj.)
Provim
Ngjërim
Të provuarit (e një ndjenje, emocioni etj.)
Përjetim

ابتلاء (= درد و رنج)

Shqetësim
Vuajtje
Lëngim
Pikëllim

ابتهاج

Lumturi
Hare
Ngazëllim
Galdim
Gëzim i thellë
Ekstazë

ابتهاج کمالی

Galdim [që buron] nga përsosmëria
Ngazëllim për shkak të përsosmërisë
Gëzimi i thellë që përjetojmë prej [arritjes së] përsosmërisë

اَبَد آباد

Paspërjetësí mbi paspërjetësitë
Pavdekësí [*viz.* që ka fillim/zanafillë, por jo fund] mbi pavdekësitë
Pavdekësia më sipëranësore, më e epërme
Pavdekësia më e përsosur, më e përkryer

آیین مقدس

Sakrament (një nga emërtimet e zorostraizmit - shenjon besimin tek Ahura Maxha, tek Mendja/ Urtësia/Dituria Hyjnore.)

Shpërfaqje natyrore
Fenomen natyror
Shenjë paralajmëruese
Parashikim (edhe në kuptimin profetik)
Zbulesë [fatthënëse]

آیه (قران)

Ajete [të Kur'anit]
Vargje [të Kur'anit]
Ajete [kur'anorë]
Vargje [kur'anore]

آیین (= دین)

Besim (fetar)
Fe
Besimtarí (fetare)
Fetarí

آیین (= راه و روش)

Mënyrë jetese (*viz.* sipas rregullave dhe normave fetare)

آیین (عقیده – کیش)

Besore
Bindjet e besimit [fetar]
Të vërtetat e fesë
Pikëpamjet e besimit [fetar]
Pamësitë fetare (*viz.* të fesë)
Dogmat fetare (*viz.* të fesë)

آیین بهایی

Bahaizëm

آیین تثلیت

Trinitarianizëm

آیین توحید

Dogma e Njështisë [së Zotit]
Dogma e Njëvetmësisë [së Zotit] (viz. të qenit e Zotit Një i Vetëm)
Dogma e Njëvetësisë [së Zotit] (*viz.* të qenit e Zotit Një në Vetësi, jo i përbërë)
Monoteizëm

آیین دینی

Kult

آیین شینتو

Shintoizëm

آیین کلیسایی انجیلی

Pitagorianizëm

آیین گنوسی

Gnosticizëm

آیین فیثاغورس

Evangjelizëm

آیین مانی

Manikeizëm
Zoroastraizmi

آیین مجوس

Zarathustraizmi
(Sistem filozofik dhe fetar i Persisë parahistorike ~ 2000 vjet para Erës sonë)

آیین مرابطی

Marabutizëm

آیین مزدک

Maxhaizmi

Gjurmët e intelektit [e përftuara nga intelekti]
Dëshmitë e intelektit [e përftuara nga intelekti]
Provat e intelektit [e përftuara nga intelekti]
Argumentet e intelektit [e përftuara nga intelekti]

آيات علم

Shenjat e njohjes
Gjurmët e njohjes
Provat e njohjes
Argumentet e njohjes
Shenjat e përftuara nga njohja/njohuritë
Gjurmët e përftuara nga njohja/njohuritë
Dëshmitë e përftuara nga njohja/njohuritë
Provat e përftuara nga njohja/njohuritë
Argumentet e përftuara nga njohja/njohuritë

آیه (= رسم)

Zakon
Rit
Normë (fetare)
Rregull (fetar)

آیه (= معجزه)

Shenjat profetike (*viz.* mrekullitë e Profetit)
Provat profetike (*viz.* mrekullitë e Profetit)
Shenjat e profetësisë (*viz.* mrekullitë e Profetit)
Dëshmitë e profetësisë (*viz.* mrekullitë e Profetit)
Provat e profetësisë (*viz.* mrekullitë e Profetit)

آیه (= نشانه)

Dukuri e natyrës
Dukuri natyrore

dhe formës së njeriut)
Shenjat/provat/argumentet përmes ngjashmërisë
Shenjat/provat/argumentet përmes analogjisë
Shenjat/provat/argumentet përmes metaforës

آيات تفكر

Shenjat përmes kundrimit/soditjes [së realitetit]
Provat përmes kundrimit/soditjes [së realitetit]
Argumentet përmes kundrimit/soditjes [së realitetit]

آيات حقّ

Shenjat e të Vërtetit (e Zotit)
Provat e të Vërtetit (e Zotit)
Argumentet e të Vërtetit (e Zotit)
Zbulesat e të Vërtetit (e Zotit)

آيات خدا

Shenjat [e shfaqura/zbuluara nga] e Zotit
Provat [e dhëna nga] e Zotit
Argumentet [e dhëna nga] e Zotit
Zbulesat [e shfaqura/shpalosura nga] e Zotit

آيات سمع

Shenjat e përcjella nga tradita [profetike]
Gjurmët e përcjella nga tradita [profetike]
Dëshmitë e përcjella nga tradita [profetike]
Provat e përcjella nga tradita [profetike]
Argumentet e përcjella nga tradita [profetike]

آيات عقل

Shenjat e intelektit [e përftuara nga intelekti]

آنالوطیقای اول

Analitikë e parme

آنالوطیقای دوم

Analitikë e pasme

آن به آن

Momentalisht

آنتی تز

Antitezë

آنیّ

I përkohshëm
I kalimtar

آنیّ الوجود

Të qenit i përkohshëm
Të qenit i kalimtar
Të qenit përkohësisht
Të ekzistuarit përkohësisht

آنیّات

Ngjarje kalimtare
Ngjarje të përkohshme
Gjëra/realitete kalimtare
Gjëra/realitete të përkohshme

آوند (= برهان)

Vërtetim
Argumentim
Provim [i një diçkaje, ideje, teze etj.]

آیات – آیه

Shenjë – shenjat
Gjurmë
Qokë

آیات آفاقی

Shenjat në horizonte
Gjurmët në botën e jashtme
Provat në botën objektive [të qenësisë/qenëshmërisë/ekzistencës së Zotit]
Argumentet përmes realitetit konkret

آیات الاهی

Shenjat hyjnore
Gjurmët hyjnore
Provat hyjnore
Argumentet hyjnore

آیات انفسی

Shenjat e qenësisë së dikujt/diçkaje
Shenjat e qenëshmërisë së dikujt/diçkaje
Shenjat e ekzistencës së dikujt/diçkaje
Gjurmët e qenësisë së dikujt/diçkaje
Gjurmët e qenëshmërisë së dikujt/diçkaje
Gjurmët e ekzistencës së dikujt/diçkaje
Provat e qenësisë së dikujt/diçkaje
Provat e qenëshmërisë së dikujt/diçkaje
Provat e ekzistencës së dikujt/diçkaje
Argumentet e qenësisë së dikujt/diçkaje
Argumentet e qenëshmërisë së dikujt/diçkaje
Argumentet e ekzistencës së dikujt/diçkaje

آیات ایمان

Shenjat e besimit fetar (*viz.* e fesë)
Provat e besimit fetar (*viz.* e fesë)
Argumentet e besimit fetar (*viz.* e fesë)

آیات تشبیهی

Shenja antropomorfike (*viz.* sipas natyrës dhe formës së njeriut)
Provat antropomorfike (*viz.* sipas natyrës dhe formës së njeriut)
Argumentet antropomorfike (*viz.* sipas natyrës dhe formës së njeriut)
Zbulesat antropomorfike (*viz.* sipas natyrës

Respekte
Përhirime

آلت

Instrument
Organ
Prosede
Mjet

آلت جسمانی

Instrument trupor

آلهه — اله

Instrumental

آلی

Veglor
I instrumentalizuar
Organik

آمادگی

Gatishmëri
Drejtpërdrejtësi
Drejtpërdrejtshmëri

آماده

I gatshëm

آمرانه

Imperativ

آمرزش

Falje [e një faji, gabimi, mëkati]
Falësí [e një faji, gabimi, mëkati]
Ndjestarí [për një faj, një gabim etj.]
Përdëllim
Dhembshurim

آمرزنده (خداوند)

Falës (*viz.* një nga cilësitë dhe atributet e Zotit)
Ndjesëdhënës
Ndjestar
Gabimfalës
Mëkatfalës
Përdëllyes

آمرزیدن

Fal [një gabim, faj, mëkat etj.]
Përndjej
Përdëllej
Ndjesëtoj
Dhembshuroj

آمرزیده

I falur
I përndjerë
I përdëllyer
I dhembshuruar

آموزش دین

Katekesis
Catechesis

آمیزه

Bashkim
Përnjësim

آن (مفرد آنات)

Kohë (*viz.* si natyrë dhe shpërfaqje e veçantë)
Çast
Njësi kohe e pandashme
Grimëz kohe
Moment
Njësi kohe
Sekondë

I bërë
I shkakësuar
Krijesë

آفرینش

Krijimi
Veprimi i krijimit
Akti i krijimit
Procesi i krijimit
Të bërit
Të shkakësuarit
Shkakësim [qenësisë/qenëshmërisë/ ekzistencës së diçkaje]
Të dhënit zanafillë

آفرینش مدام

Krijimi vazhdimisht i përtërirë
Krijimi i përtërirë pandalshmërisht
Krijim i pandalshëm

آفریننده (اسم)

Krijues (si emër)

آفریننده (وصف)

Krijues (si mbiemër)
Krijimtar (si cilësi)

آفریننده خویش

I vetëkrijuar

آگاه

I ndërgjegjshëm
I ftilluar
I qartësuar
I informuar

آگاهی (علم)

Njohje (shkencore)
Njohuri
Ndërgjegjësi
Ndërgjegjshmëri
Vetëdije [për diçka]
Perceptim (edhe si akt, si veprim)

آگاهانه

I qëllimshëm
Qëllimor
I qëllimtësishëm

آگاهی به خود

Vetëdije
Vetënjohje
Vetëndërgjegjje
Vetëperceptim (edhe si akt, si veprim)
Vetëdijësi
Vetëndërgjegjësi
Vetëndërgjegjshmëri

آگاهی حسی

Ndërgjegjje shqisore
Ndërgjegjje ndijore

آگاهی مطلق

Njohje absolute (*viz.* e tërësishme, tërësore dhe tërësuese)
Vetëdije absolute (*viz.* e tërësishme, tërësore dhe tërësuese)
Ndërgjegjje absolute (*viz.* e tërësishme, tërësore dhe tërësuese)
Ndërgjegjshmëri absolute (*viz.* e tërësishme, tërësore dhe tërësuese)
Perceptim absolut (*viz.* i tërësishëm, tërësor dhe tërësues)

آلاء

Mirësi
Bekime
Favore
Nderime
Hire

Qiell
Kupa qiellore
Sfera qiellore
Firmamenti

آسمانی

Engjëllor
Parajsësor
I parajsshëm
Qiellor
I përqiellshëm

آشکار

I shprehur
I qartë

آشوب

Anarki

آشوب طلبی

Anarkizëm

آغاز

Parim
Princip
Zanafillë
Arché

آغاز کننده

Nistor
Zanafillues

آغازین

Burimor
I parësishëm
I parëhershëm
I parmë
Parak

آفاق

Bota e jashtme (jashtë nesh)
Bota e dukshme
Horizontet
Makrokozmosi
Universi
Gjithësia kozmike
Bota konkrete
Bota e gjësendeve
Realiteti objektiv

آفاق و انفس

Makrokozmos dhe mikrokozmos

آفاقی

Rendi i jashtëm kohë-hapësinor [i botës objektive]
Struktura kohë-hapësinore e gjithësisë
Arkitektura e kozmosit
Paraqitja e shpërfaqjes kohë-hapësinore të universit
Kozmologjia

آفریدگار (خداوند)

Krijues (si cilësi dhe atribut *vetëm* i Zotit)
Bërës (*viz.* Zoti)

آفریدن

Krijoj
Bëj
Jam shkakësi e [qenësisë/qenëshmërisë/ekzistencës së diçkaje]
I jap shkakësi [qenësisë/qenëshmërisë/ekzistencës së diçkaje]
Zanafilloj, i jap zanafillë [qenësisë/qenëshmërisë/ekzistencës së diçkaje]

آفریده

I krijuar

آرشه

Arché
Princip
Zanafillë

آرمان شهر

Utopi
Idealizëm

آرمان شهری

Utopist
Idealist
Ëndërrimtar

آرمان گرا

Idealist
Ëndërrimtar

آرمان گرایانه

Idealist
Idealistik
Utopik

آرمان گرایی

Idealizëm
Utopizëm

آرمانی

Ideal
Utopik

آرمانی بودن

Ideal

آز

Kopraci
Shpirtngushtësi
Grykësi
Lakmi
Epsh
Dorështrënguesi

آزاد

I lirë

آزاد سازی

Çlirim

آزادی

Liri
Çlirim
Lirim

آزادی اراده

Liria e vullnetit

آزادی فکری

Liri intelektuale

آزمایشی

Eksperimental

آزمون پذیر

I provueshëm
I vërtetueshëm

آزمون پذیری

Provueshmëri
Vërtetueshmëri

آسمان

Parajsë
Xhennet

آثار رجالی

Vepra biografike
Vepra jetëshkrimore
Vepra jetëshkrimore
Hagjiografi

آثار علوی

Meteorologji

آحاد

Individë

آخِر (خداوند)

I Fundit (Zot)

آخر الزمان

Fundi i Kohës [tokësore]
Koha e Ahiretit
Ditët e Fundit

آخرالزمان باوری

Apokalipticizëm

آخرت

Jeta e ardhshme
Bota e përtejme
Bota e fundit
Jeta e përtejme
Bota tjetër

آخرت شناسی

Eskatologjia

آخشیج (= ضد)

I kundërt
I përkundërt

آخشیج (= عنصر)

Element (i kundërt/i përkundërt)
Kundërtì

آداب

Mënyra mirësjelljeje
Forma mirësjelljeje
Rregulla mirësjelljeje
Sjellje e qytetëruar

آداب الاسلام

Detyrat fetare të Islamit
Rregullat fetare të Islamit
Obligimet fetare të Islamit

آداب پرستی

Ritualizëm
Ritualistikë

آدم (ع)

Adami

آدمی (وصفی)

Adamik (si cilësor)

آرا

Mundësi
Mundshmëri

آرزوی دور و دراز

Dëshirë e pafundme
Dëshirë e pashtershme
Oreks i pangijshëm
Pasion i pashuar, i pakontrollueshëm
Gjakim
Grykësi e pashoqe
Lakmi
Epsh i shfrenuar

آ

آب (از عناصر اربعه)

Uji (jo vetëm si lëndë, por edhe si një nga katër elementët e parmë/e thjeshtë dhe burimorë/zanafillorë të lëndës)
Lëng

آباء عِلوی (= افلاک هفتگانه یانه گانه)

Etërit e epërm
Etërit qiellorë (*viz.* nëntë qiejt, apo shtatë planetet)

آباء عنصری (= عناصر اربعه)

Etërit e parëhershëm
Etërit e kryehershëm
Etërit parakë
Etërit e parësishëm
Etërit burimorë
Etërit zanafillorë
Etërit tokësorë [e Tokës]
(*viz.* katër elementët e parmë/e thjeshtë dhe burimorë/zanafillorë të lëndës: uji, zjarri, ajri dhe dheu/toka)

آپایرون

Pakufishmëri
E pakufishmja
Apeiron

آتش (از عناصر اربعه)

Zjarri (jo vetëm si lëndë, por edhe si një nga katër elementët e parmë/e thjeshtë dhe burimorë/zanafillorë të lëndës)

آتش جهنم

Zjarri i Ferrit
Zjarri i Xhehennemit

آتش دوزخ

Flakët e Ferrit
Flakët e Xhehennemit
Ferri shkrumbues
Xhehennemi përvëlues

آثار—اثر

I mëpasmë

بخش دوم روش شناسی این لغت نامه نسبت به بخش اول از اهمیت دوچندان برخوردار است و از یک طرف برای مترجمان، دارای اهمیت است. پر واضح است که قبل از ترجمه یک اثر فلسفی، کلامی یا منطقی به زبان آلبانی، مترجم نه تنها باید دستور زبان و دانش عمیق ادبی داشته باشد بلکه باید پویایی درونی را که در جاهای دیگر منعکس نشده است اما ممکن است در معانی متعدد واژگان بکار رفته در تفکر نویسنده نهفته باشد، درک کند. از طرف دیگر، برای یک دانشمند علاقمند، مهم است که یک مجموعه ای از امکانات برای فلسفه ورزی و هرمنوتیک ارائه دهد تا در صورت لزوم به شکل صحیح برای هر دو روش تحلیلی و تطبیقی قضاوت نماید. به منظور تسهیل در چنین رویکردی، ما در این فرهنگ لغت، علاوه بر معادل آلبانیایی هر واژه، در اغلب موارد حتی معادل کلاسیک اصطلاحات فلسفی، کلامی و منطقی رایج در غرب را نیز بیان کرده ایم.

محقق و زبان شناس معروف آلبانیایی معاصر، آقای طاهر دیزداری مستند شده است. در این فرهنگ لغت بیش از ۵۰۰ کلمه فارسی یافت می شود. در این زمینه، تجزیه و تحلیل گونه شناختی از کلمات عربی و فارسی موجود در زبان آلبانی وضوح نشان می دهد که در مورد اول واژه های قرآنی و مذهبی غالب هستند، در حالی که در مورد زبان فارسی، غالب واژه ها علمی، فلسفی و ادبی هستند. در تمام این اتفاقات، زبان ترکی عثمانی در طول دوره امپراتوری عثمانی، به زبان آلبانی به عنوان یک منبع اصلی از کلمات فارسی خدمت کرده است.

به راستی، این دلایل خالص فرهنگی، معنوی، علمی، فلسفی و ادبی است که سبب علاقه و توجه آلبانیایی ها به زبان فارسی شده است و به وضوح می توان این شوق و علاقه را در آثار نعیم فراشری، سامی فراشری، فن نولی، حافظ کورچا، فائق کونیکا تا وجیه بخارایی و طاهر دیزداری ملاحظه کرد.

لغت نامه فارسی آلبانیایی حاضر، فرهنگ لغت توضیحی نیست بلکه ترجمه کننده واژه ها است. بدین ترتیب، این اثر برای کسانی که در صدد یادگیری زبان فارسی هستند، فایده چندانی ندارد بلکه پیش از همه برای کسانی سودمند است که در صدد هستند متونی از فارسی به آلبانی یا بالعکس ترجمه کنند. بعلاوه، این لغت نامه ترجمه هایی از کلمات ارائه می کند که بیانگر معانی دقیق و ظریف اصطلاحات فلسفی، کلامی و منطقی است نه معانی ادبی و لغوی. به طور مثال واژه «مجرد» یکی از مهم ترین واژه های فارسی فلسفی است که هم خانواده واژه «تجرید» است و معنایش عبارت است از: برهنه کردن، کندن و درآوردن لباس. بر این اساس واژه «مجرد» از نظر لغوی به معنای «برهنه شده» است. اما در فلسفه، «مجرد» متضاد «مادی» است بنابراین به معنای «غیرمادی» است. یعنی موجودی از موجودات که ویژگی های موجودات مادی را ندارد اما نه به این معنا که قبلا موجودی مادی بوده است و سپس از مادیت بیرون آمده و غیر مادی شده باشد؛ بلکه یک حالت از یک واقعیت هستی شناختی را نشان می دهد. در این جا فلسفه اسلامی برخلاف نظر افلاطون رابطه مادی و غیر مادی را همچون رابطه لباس و ملبّس نمی داند. در این لغت نامه مفهومی، دقیقا این نوع از معانی ارائه شده است؛ بنابراین خوانندگان علاقمند که ممکن است و باید برای اطلاع از معانی متعدد یک واژه، به لغت نامه های متعدد مراجعه کنند، در مراجعه به این لغت نامه معانی ادبی و لغوی واژه ها را نخواهند یافت.

تا آنجا که به رویکرد روش شناختی مربوط می شود، در این لغت نامه توجه ویژه ای به معانی ثابت هر واژه شده است، با این هدف که محقق بتواند مشکلات ناشی از تعدد معانی را حل و فصل نماید. ابتدا معانی ثابت هر واژه در پرتو آثار فلاسفه، متکلمان و منطق دانان مشخص شده است بدون آنکه تفاوت میان آنها مورد اشاره واقع شود. سپس سایر معانی واژه ذکر شده است که نشان دهنده تفاوت معانی یک واژه بین فلاسفه، متکلمان و منطق دانان است. با اتخاذ این رویکرد روش شناختی، این فرهنگ لغت، قصد دارد علاوه بر مترجمان، کمک مفیدی به پژوهشگران علاقمند به فلسفه اسلامی، الهیات و منطق نیز ارائه دهد، به طوری که آنها ممکن است در مطالعه یک اثر، به تفاوت های ظریف و معانی دقیقی دست یابند که ممکن است درک یا تفسیر آنها از عقاید و افکار مولف را تحت تاثیر قرار دهد.

پیشگفتار

زبان ها اغلب تحولات عجیب و غیر منتظره ای را به خود می بینند به طوری که گاهی اوقات چنین به نظر می رسد که این تحولات مستقل از قوانین و عوامل انسانی هستند حتی اگر این قوانین و عوامل، قوانین سیاسی و ایدئولوژیکی دیکته شده و اجباری باشند. یکی از نمونه های مهم و مرتبط با طبیعت تحول خواه زبان ها را به وضوح می توان در تماس و ارتباط زبانهای دارای مرتبط ملاحظه کرد. این تحول گاهی با یک سهولت و سرعت و عمقی صورت می پذیرد که بسیار بالاتر از روابط و ارتباط زبانی انسان ها با یکدیگر است. علاوه بر این زبان به اندازه ای قدرتمند و مستقل است که برای ارتباط با زبان دیگر، نیازی به حضور گوینده ندارد زبان از یک نوع حقیقت و حالت مستقلی برخوردار است و دارای قوانین خاص به خود و فضای ارتباطی فراتر از گوینده خود است. این انعکاس کلمات سقراط در رساله فایدروس افلاطون است: "کلمات همچون یک بذر می داند که چگونه ریشه اش را در زمین بگستراند. به طور مثال در زبان انگلیسی فهرست طولانی از لغات لاتین وجود دارد در حالی که بین انگلیسی زبان ها و گویندگان لاتین هیچ گونه ارتباط فیزیکی و زبانی وجود نداشته است. مشابه همین پدیده به راحتی در زبان علمی یونانی، اصطلاحات فلسفی و منطقی از دوره کلاسیک، دیده می شود در حالی که هیچ ارتباط مستقیم فیزیکی و زبانی با گویندگان کلاسیک یونانی قدیم نداشته است.

دقیقا در این موارد است که کار یک زبان شناس آغاز می شود. یک زبان شناس نمی تواند به ظاهر اجتناب ناپذیر یک پدیده اکتفا کرده و بررسی علت و منشاء آن پدیده و تمرکز بر ویژگی ها و طبقه بندی نهایی آن پدیده در بین امور مرتبط را به کنار نهد. وجود یا عدم وجود ارتباط فیزیکی و زبانی مستقیم بین دو یا چند زبان نه تنها ممکن است برای ماهیت روابط بین آنها و علل شان مفید باشد بلکه پویایی این روابط را نیز تضمین می کند. . به عنوان مثال، در مورد زبان انگلیسی می توان گفت آثار مذهبی، سیاسی و فلسفی که در زبان لاتین نوشته شده اند، تنها نقطه "تماس" بین دو زبان انگلیسی و لاتین بودند، و این به ما کمک میکند تا یک رابطه پویا بین این دو زبان ایجاد کنیم.

این امر به راحتی و به اندازه کافی در روابط تاریخی بین زبان آلبانی و زبان فارسی به تصویر کشیده شده است. زبان آلبانی، بر خلاف روابطش با زبان ترکی عثمانی – که این رابطه عمدتا توسط عوامل تاریخی، سیاسی و اقتصادی خاص دیکته شده است – و نیز بر خلاف روابطش با زبان عربی، – که عمدتا توسط عوامل مذهبی دیکته شده است – روابطش با زبان فارسی صرفا بر پایه عوامل فرهنگی بنیان نهاده شده است. با اینکه زبان عربی به عنوان زبان کتاب مقدس اسلام است اما زبان فارسی از نگاه آلبانیایی ها، زبان دستاوردهای علمی، معنوی، فلسفی، کلامی، شاعرانه و ادبی است همانگونه که به وضوح و به طور متقاعد کننده در کتاب فرهنگ اصطلاحات شرقی(به زبان آلبانی)، توسط

سخن آیت الله دکتر اعرافی - رئیس جامعه المصطفی العالمیه

زبان و گویایی امتیاز بزرگ آدمی و جلوه‌گاه ذوق و هنر و اندیشه و ابتکار وی است و توانایی بشر بر گویش و خلق زبان و ادبیات نقشی بی بدیل در رشد و تعالی انسان و ماندگاری مواریث فکری و تجارب علمی وی دارد. تنوع و تکثر زبانی نیز پدیده ای زیبا و طبیعی و حکایت‌گر گوناگونی های آدمیان و فرهنگ آنان است و با این همه در پس این پرده رنگارنگ زبان ها و ادبیات متکثر، گوهری یگانه و وحدتی شگفت انگیز نهان است. ترجمه و معادل سازی میان زبان ها و واژه های زبانی، در حقیقت کوششی تاریخی است تا میان زبان ها پلی برقرار شود تا با تبادل اندیشه و تجربه انسان ها در قاره ها و مناطق گوناگون گیتی به ژرفای دریای مشترک انسانیت راه یابند و روابط میان فرهنگی و میان تمدنی ملت ها و فرهنگ ها، استوار شود و راه برای گفتگوی فرهنگ ها و تمدن ها و ادیان و مذاهب فراهم گردد.

از سوی دیگر ایران و آلبانی و زبان های این دو کشور روابط و پیوندهای دیرینه و تاریخی و ژرفی دارند و این همه در زبان های این دو تجلی یافته است.

این اثر گرانمایه کوششی انسانی و ارزنده در تقویت بنیاد های روابط علمی و فرهنگی میان دو ملت و دو کشور است و با همت بلند فرزانگانی گرانقدر در بنیاد رومی آلبانی به نگارش درآمده است و امید است مقبول ارباب هنر و فرهنگ قرار گیرد و منشأ برکات فراوانی برای دو ملت و دانشمندان آنان باشد. والسلام علیکم

اعرافی

عنوان: لغت نامه فارسی – آلبانیایی (واژگان و اصطلاحات تخصصی فلسفه، کلام و منطق)

ناظر طرح: دکتر آدریاتیک دریای

گروه مولفان: دکتر آدریاتیک دریای
دکتر احدالله قلی زاده
دکتر آربن حاجی اومری
دکتر اشپتیم دودا
سرکار خانم صبریه فزا

با هدایت و راهنمایی: پروفسور فرید موهیج
پروفسور فاطمیر باچی
دکتر عبدالله رجبی

حروفچینی: اورنلا بگو

امور کامپیوتری: فاطمیر شوتینا
صبریه فزا

شابک: ۹۷۸-۹۹۲۸-۴۳۱۴-۱-۷

ناشر: بنیاد رومی

لغت نامه

فارسی - آلبانیایی

(واژگان و اصطلاحات تخصصی فلسفه، کلام و منطق)

با نظارت: دکتر آدریاتیک دریاه

